Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

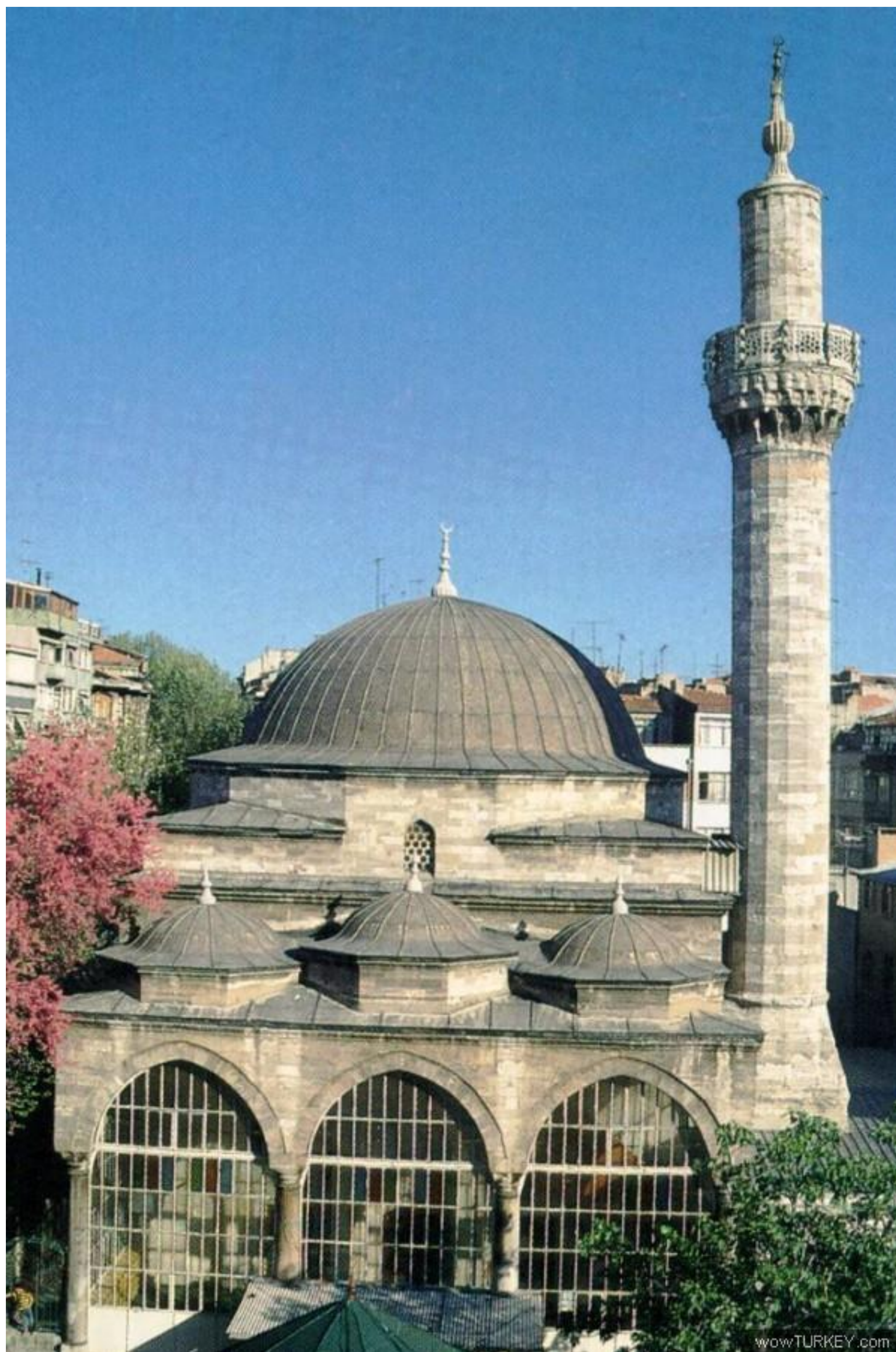
GÜNCEL MESELELER 2

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

İÇİNDEKİLER

wowTURKEY.com

© H. Ali Erkaya - sonu

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi'nin sohbetlerine katılanlar, katlanmış kâğıt parçalarının elden ele, kürsüye doğru taşındığını ve bir zaman sonra bunların kürsüde küçük tepecikler oluşturduklarını görmüşlerdir. Belki, millet elden ele ne taşıyor, bu kâğıtlarda neler yazılı diye merak da etmişlerdir.

Bu güzel bir uygulama... Bu sûretle problemi olanlar, herhangi bir sıkıntısı olanlar meselelerini yazılı olarak Hocaefendi'ye ulaştırabiliyorlar ve cevaplarını bekliyorlar. Sohbet bitiminde Hocaefendi onları birer birer okuyor; her birisi için gerekli açıklamaları yapıyor, cevaplar veriyor ve tavsiyelerde bulunuyor.

Soruların güncel oluşu, Hocaefendi'nin üslûbu ve cevaplardaki incelik herkesin ilgisini çektiği için, uygulama günümüzde de devam ediyor. İtikadla, ibadetlerle, günlük hayatla ilgili sorular; evlilik ve aile hayatıyla ilgili problemler; tasavvufun incelikleri, bey'at-intisab, şeyh mürid ilişkileri gibi hemen her konu kolay anlaşılır ve akılda kalacak bir şekilde izah ediliyor. Uygulanabilir pratik çözümler öneriliyor.

Hemen herkese faydalı olabilecek bu açıklamaları daha fazla kişilere ulaştırmak, daha çok insanın istifade etmesini sağlamak düşüncesiyle, *Güncel Meseleler-1* isminde bir kitap hazırlamıştık. Kitabın gördüğü yoğun ilgi ve okuyucuların istekleri, bizi ikinci cildi hazırlamaya yöneltti.

Çeşitli zamanlarda hadis derslerinde ve sohbetlerde sorulan sorular ve Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi'nin onlara verdiği cevaplardan bir bölümü yazıya geçirerek hazırladığımız bu ikinci çalışmanın da, okuyucu için faydalı olacağını ümid ediyoruz.

Kaset çözümünde yardım eden M. Zahid Erkaya'ya, M. Es'ad Erkaya'ya; fotoğraflarda ve teknik konularda yardımcı olan H. Ali Erkaya'ya, Abdüllatif Erkaya'ya ve Lütfullah Erkaya'ya teşekkür ediyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Ağustos 1995

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan *Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri* konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda Türkçe ve Hümaniter Bilgiler derslerini verdi.

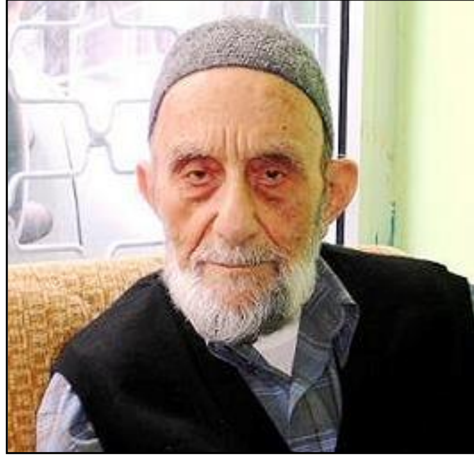
Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

1973 yılında, *Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât* adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve

Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, *İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye* isimli takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Gençliğinde Gümüşhaneli dergâhına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Medreseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928).

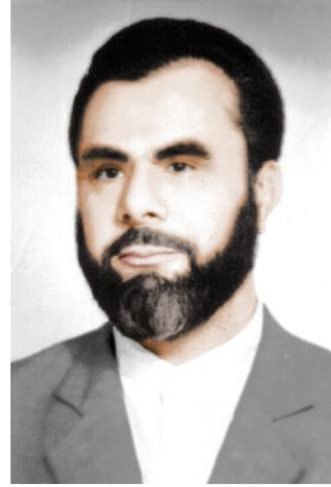
Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapça'dan, Farsça'dan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu.

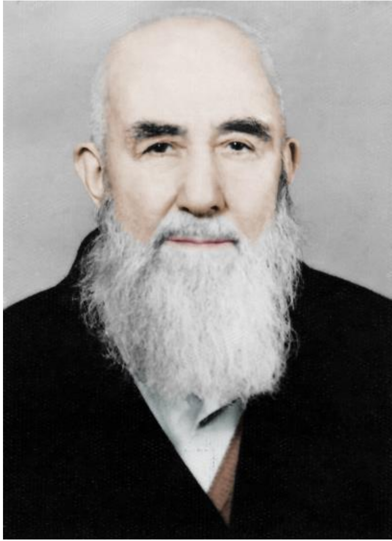
Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi. Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm Edebiyatı'nda, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu;

"—Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu,

altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi. Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

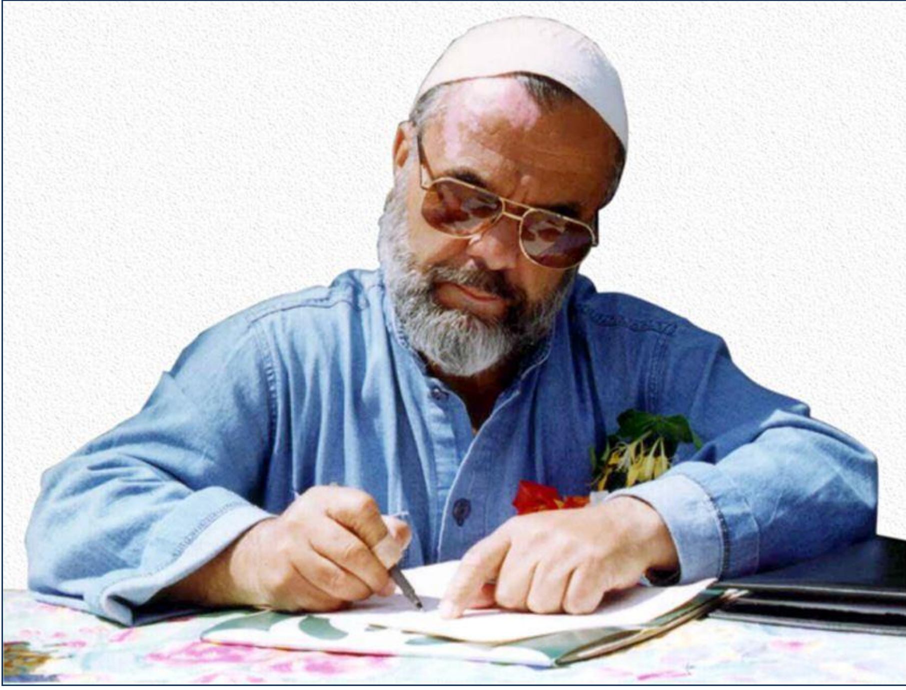
Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında Kadın ve Aile ve İlim ve Sanat dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda isePanzehir dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo* (AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul

öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)
04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete!.. (1997)

31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

1. ZİKİR DERSi

a. Zikir Dersi Almak

1. Soru:
Lise öğrencisiyim, tarikat dersi alabilir miyim?

Alabilir. Demin söylediğim: Yüz *Estağfiru'llah*, yüz *Lâ ilâhe illa'llah*, bin defa *Allah* der... Yüz *salevât-ı şerife*, yüz de *İhlâs-ı Şerif* okur. Herkese umûmî yaptığım tarife göre çalışsın!

2. Soru:
Ders almak istiyorum ama muntazam yapamamaktan korkuyorum; ne yapayım?

O istikbale ait şeytani bir şüphedir, ona itibar etmemek lâzım! Hayırlı işe girişmek lâzım!

3. Soru:
Yıllardan beri gelirim, dersinizi dinlerim. Lâkin bir türlü nefsimi yenip de sizden ders almadım. Bundan daha evvel ehl-i sünnet dışı kitapları okumamın etkisi de var. Bunu biliyorum. Dua buyurun.

"Hayrı acele yapmak lâzım gelir." diye bildiriliyor. Allah yardımcı olsun.

100 *Estağfiru'llah*, 100 *Lâ ilâhe illa'llah*, 1000 defa *Allah*, 100 *salavât-ı şerîfe*, 100 *Kul hüva'llah* çekmeye başlasın.

Madem dua istiyor, buna da başlasın. Nefsini yensin. Nefsinden olduğunu bildiğine göre...

İkincisi:

"—Buradan bütün kardeşlerime sesleniyorum; ehli sünnet hârici, tasavvufa, İslâm alimlerine hakarette bulunan kitapları okumayın!" diyor.

Kendisi söylüyor. Yakındakilere gösterebilirim. Ben söylemiyorum. “Ve gerçekten bu mübarek yere...” Artık okuyamayacağım kadar iltifatlar ediyor.

4. Soru:
Zikir dersinde tavsiye edilen tesbihleri ne zaman çekmemiz makbuldür?

Tesbihler için büyük bir serbestlik vardır, günün her zamanında çekilir. Ama, en feyizli zamanı gecenin seher vaktidir. O zaman çekilirse çok sevaplıdır, çok feyizlidir.

5. Soru:
Verilen virdlerin hepsi birden mi yapılmalı; birazı sabah, birazı akşam yapılabilir mi?

Hepsi birden yapılırsa, tesiri iyi olur. Mâzeret olur da yapamazsa, o zaman bölerek de yapabilir.

b. Zikri Aksatmak

1. Soru:
Tarikat dersi almıştım, uygulayamadım, uygulayabileceğimi de sanmıyorum. Çünkü farz ibadetleri bile yerine getiremiyorum, ne yapmamı tavsiye edersiniz?

Muhterem kardeşlerim, zikir keyfi bir şey değildir, Allah’ın emridir:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللهَ ذِكْرًا كَثِيرًا . وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلاً

(الاحزاب:٤١-٤٢)

(*Yâ eyyühe’llezîne âmenü’zküru’llàhe zikren kesîrâ.*) “Ey iman edenler, Allah’ı çokça zikredin! (*Ve sebbihûhu bükreten ve esîlâ*)

Sabah akşam onu tesbih edin!" (Ahzab, 33/41-42) gibi nice ayetlerle emredilmiştir.

Onun için, bu gibi kardeşlerimiz otuzüçlük bir tesbih alsın eline... Yolda giderken, otobüse giderken, otobüsün içindeyken, vasıtayı beklerken beş dakikada bütün bu zikirlerin hepsi biter. Yüz "*Estağfiru'llah*" diyecek, yüz "*Lâ ilâhe illa'llah*" diyecek, yüz "Allah" diyecek, yüz salât ü selâm getirecek, yüz "*Kul hüva'llahu ehad*" okuyacak.

Yemekte kuyruk beklerken, kantinde kuyruk beklerken, otobüs beklerken, gelirken, giderken, sokağın başından vasıtanın yanına kadar giderken; Erenköy'de oturuyorsa, karşı tarafta oturuyorsa, trene binip Haydarpaşa'ya gelirken, vapur içinde iken bitecek şeylerdir bunlar... Yâni, beş dakikada biter. Şeytan yaptırtmıyor! Zikir çok sevaplı bir ibadet olduğundan, şeytan yaptırtmıyor, muhterem kardeşlerim. Onun için bunları ne yapıp yapıp yapıp yapın!

Bunun sevabı hakkında size bir bilgi vermek istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[1]

نَفَقَتُكَ فِي سَبِيلِ اللهِ بِسَبْعَمِائَةٍ (الديلمي عن أبي هريرة)

(*Nafakatüke fî sebîli'llâhi bi-seb'i mieh*) "Allah yolunda infak ve masraf yaptın mı, para harcadın mı 700 kat sevap alıyorsun." Bu bir. 700 rakamı aklınızda kalsın.

Başka bir hadis-i şerifte buyurmuş ki:[2]

ذِكْرُ اللهِ تَعَالٰى أَفْضَلُ عِنْدَ اللهِ مِنَ النَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ بِمِائَةِ دَرَجَةٍ

---

[1] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.374, no:1509; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1319, no:43454; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.215, no:3081; RE. 69/11.

[2] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.440, no:15685; Muaz ibn-i Enes el-Cühenî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.431, no:1861.

(*Zikru'llàhi teàlâ efdalü mine'n-nafakati fî sebîli'llâhi bi-mieti dereceh*) "Allah'ı zikretmek, *Allah Allah* demek, *Lâ ilâhe illa'llah* demek Allah yolunda infak etmekten yüz misli daha üstündür." diyor.

Ötekisinin 700 kat olduğunu biliyorduk, -demin hatırınızda tutun dedim- bu da ondan 100 kat daha fazla olunca 700 x 100 = 70 000 ediyor. Demek ki zikrullah 70 bin kat sevap oluyor.

Ben şimdi buradan çıkmışım, otobüs durağına, minibüs durağına kadar gidiyorum. Yani Allah Allah desem, bu sevabı kazansam, kim mahzun olur, kim sevinir? Şeytan çatlar, melekler sevinir. Sen sevap kazanırsın, ahirette derecen yükselir.

Yapacaksın bu işi, şeytanı çatlatacaksın, bu sevaplı işi kaçırmayacaksın. 70 bin kat sevap. Şurada Allah yolunda harp oluyor, cihad oluyor, birisi gitse ver paraları dese, 1000 lira verse, 700 bin lira vermiş gibi sevap oluyor. Bu 70 bin kat sevap oluyor. Bu zikir kaçırılır mı, bedava. İnsan durduğu yerden bedavadan, gayet kolaylıkla çok sevap kazanıyor. Onun için bu sevapları kazandıkça müslümanlara şeytan çok kızıyor, çok telaşlanıyor kıskanıyor da bunları yaptırtmıyor. Vakit olmadığından değil, şeytan yaptırtmıyor. Şeytanın bu oyununu bilip zikirden gafil olmamasını kardeşlerime tavsiye ederim.

2. Soru:

Birisi bizden zikir vazifesi dersi almış, aksatmış. "Şimdi bizim halimiz ne olacak?" diyor.

Peygamber Efendimiz; "İnsan yaptığı günahlara pişman olsa, daha diliyle 'Estağfirullah yâ Rabbi!' demeden Allah affeder." diyor. Eh Peygamber Efendimiz böyle buyurduğuna göre, hadîs-i şerîfte böyle dendiğine göre biz de affediyoruz. Ama insan verdiği sözü tutmalı. Sonra bizim söylediğimiz şeyler bizim için değil ki...

Biz size "Zikir çekeceksiniz, 100 Estağfirullah çekeceksiniz." demişsek bizim için mi bu? Sizin için, sünnet-i seniyeye uygun olsun, günahlarınız affolsun diyedir.

Bu vazifeleri yapmak lâzım. Bunlarda ihmal göstermemek lâzım. Şeytan çok merettir, insanın doğru yola girmesini engellemek için, girmiş insanı da şaşırtmak için çok dolaşır. İşte

onunla biraz mücadele etmek lâzım. Nefsi insanın bu zikre pek yanaşmak istemez, ağır, zor gelir. Biraz daha gevşek bıraksan namaza da yanaşmak istemez, namaz da zor gelir. Biraz daha gevşetsen oruç da zor gelir. Her şey zor gelmeye başlar. Sıkmak lâzım, yani zorlamak lâzım, zorla yaptırmak lâzım. O zaman sevabı çok olur.

3. Soru:

Zikir dersine bir veya bir kaç gün ara verilirse, ne yapmak lâzım?

Bir insanın derse ara vermesi günahtır. Çünkü günlüktür dersler; günlük olarak vazifelerini yapması lâzım! Yâni, bir kaç vakit namaz kılmamak gibi bir günahtır. Dersini muntazam yapması lâzım!

Ama, bir insan bir günah işlerse, ne yapacak? Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[3]

وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا (ت. حم. والدارمي ، ك. هب. حل.
عن أبي ذر ؛ حم. طب. ش. هب. كر. عن معاذ)

(*Ve etbii's-seyyiete'l-hasenete temhuhâ*) "Bir kötülük yaptığın zaman, arkasından bir iyilik yap ki, bir sevaplı bir şey yap ki, o onu silsin, götürsün!"

Demek ki, böyle bir hata işlemişse tevbe edecek; açacak bir cüz Kur'an okuyacak... Daha fazla tesbih çekecek, gidip birisine bir

---

[3] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.355, no:1987; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.153, no:21392; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.415, no:2791; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.121, no:178; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.245, no:8026; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.378; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.378, no:651; Ebû Zer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.236, no:22112; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.144, no:296; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.211, no:25324; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.244, no:8023; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.61, no:312; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.18; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.43, no:5246; s.179, no:5629; c.XV, s.1265, no:43296. *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.42, no:82; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.299, no:462; RE. 13/4.

sadaka verecek, bir hayır yapacak... Yâni, onu silecek bir şey yapacak.

4. Soru:

Ben sizden ders almıştım, hakkını veremedim. Hattâ iki yıldır sohbetinize gelemedim. Bugün nasib etti Allah... Vazifelerimi bundan sonra yapabilmem için duanızı bekliyorum.

Mesafeler uzak olabilir, gönüller bir olsun derler. Biz hakîkaten her yere yetişemiyoruz. Bizim Almanya'da ihvânımız var, Avustralya'da ihvânımız var, Suud'da ihvânımız var, Orta Asya'da ihvânımız var... Her tarafa yetişilmiyor, her ülkeye gidilmiyor. Türkiye'de de her şehre gidilmiyor. Gönüller bir olunca, vazifeler yapılınca mahzuru yoktur. Allah feyzinizi çok etsin...

5. Soru:

Ders aldık, yapamadık; durumumuz nedir?

Verdiği sözü tutmamış, ahdine vefa etmemiş insan durumundasınız. Bundan sonra vefa gösterin, vefasızlıklarınız için tevbe ve istiğfar eyleyin! Kardeşlikten silinmez de insan, kusurlu müslüman olur. Vazifelerinizi niçin yapmadınız diye Allah sorgu sual sorar. Yapın; çünkü o vazifelerden sevap alacaksınız, sonunda mükâfatlara ereceksiniz, faydasını göreceksiniz.

Hasta doktorun verdiği ilâçları almazsa ne olur? Tedâviyi uygulamadığı için hastalık devam eder.

6. Soru:

Ders aldıktan bir müddet sonra vazgeçen bir zavallı arkadaşımız için ne yapabiliriz? Onun dersini ben çekebilir miyim?

Allah razı olsun, çok iyi niyetli bir kardeş... Kimse kimsenin ibadetini yapmaz. Herkesin ibadetinin faydası kendisinedir. Öyle şey olmaz! O kardeşe nasihat edip, bu yolun Peygamber Efendimiz'in yolu olduğunu anlatmak, izah etmek, yanlıştan döndürmek, hak yola getirmek lâzım!

9. Soru:
Müridin dersini yapmaması halinde şeyhi sorumlu olur mu?

Hayır, sorumlu olmaz! Söz veren mürid olduğu için, müridin kendisi sorumlu olur. Çünkü, Kur'an-ı Kerim'de:

وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى (الزمر:٧)

(*Velâ teziru vâziretün vizre uhrâ*) "Kimsenin vebali kimseye yükletilmez!" (Zümer, 39/7) buyruluyor. Allah'ın adaleti öyledir. Kimsenin suçu kimseye yükletilmez. O söz vermiş, "Allah yolunda

gideceğim, sevaplı olan şu vazifeleri yapacağım!" diye; yapmıyor. Yapmayınca vebal kendisine gelir.

10. Soru:

Müridlerinize vermiş olduğunuz derslerde aksama olduğu zaman o verilen dersler geri alınır mı? Ayrıca uzun müddet yapmaz ise ne olacak? Tekrar başa mı dönecek?

Bu dersleri yapamamak ahde vefa etmemek demektir. Tazelenmesi iyidir. Ama aslında kendisinin bağlılığı olduğu müddetçe bağlılık kopmaz. Fakat sohbetimize gelip ders verildiği esnada tazelenmesi o üzüntüsünü de giderir. Bundan sonra muntazam yapmaya çalışsın.

11. Soru:

Dokuz senedir sizi tanıyorum, bazen geldim, bazen gelemedim. Bende aşırı derecede şüphecilik var, üzerimden bunu nasıl atabilirim? Hem şüphelerimden dolayı hem de verdiğiniz dersleri aksatırım veya yapamam endişesi ile sohbetlere ara verdim.

Bu şeytanın bir oyunudur. Şeytan insana güzel şeyleri yaptırmamak için her insanın kafasına uygun bir yalan bir dolan bir dolandırıcılık bir uydurma bir şey sebep bulur onu yaptırmaz.

Bu sohbete gelmek, bu hadisleri dinlemek güzel değil mi? İstifade etmiyor muyuz?

Ben de istifade ediyorum, siz de istifade ediyorsunuz; dinleyenler, seyredenler de istifade edecek, tüyleri diken diken olacak. Mühim şeyler bu, gözlerimiz yaşarıyor, ağlıyoruz.

Neden? Rasûlullah SAS Efendimiz'in bereketi.

Bu sofradan mahrum kalır mı insan? Buraya gelmeyip de ne yapacak Allah'ın evi burası.

Burası ne? Cami... Cami nedir? Camilerin hepsi Allah'ın evleridir. Camilere gelen herkes Allah'ın misafiridir, bundan kaçılır mı?

"—Efendim, zikri yapamam!"

O da şeytanın bir oyunudur. Zikir sevaplıdır, Peygamber Efendimiz yapılmasını tavsiye ediyor yapacak. Yapamam diye zikirden kaçmak doğru değildir.

Efendimiz günde 100 defa *Estağfiru'llah* çekin diyor; niye çekmiyorsun? Efendimiz 100 defa *Lâ ilâhe illa'llah* de diyor; niye demiyorsun?

"—Yapamam bilmem ne…"

Yap! Bırakma, şeytanın oyununa gelme! Yapacaksın! Onlar şeytanın aldatmacısıdır, aman aldanmayın.

c. Tarikata Kabul

1. Soru:

Eskiden mürşidler, bir müride ders vermeden onun kabiliyetlerine ve sâiresine bakarlarmış; olmazsa, başka dergâha gönderirlermiş. Şimdi de böyle mi?

Şimdi de öyle olabilir. Bizim Hocamızdan [Mehmed Zahid Kotku Rh.A] gördüğümüz, merhametinin çokluğundan, herkesi kabul etmekti. Ama Gümüşhâneli Hocamızdan görülen; benim dedem Gümüşhâneli Hocamıza amcamla beraber gelmiş, dedeme vermiş, amcama vermemiş. Aynı köyden iki kardeş geliyor, birisine veriyor, birisine vermiyor. Böyle şeyler olabilir.

Bizim Hocamız herkese toptan ders verirdi. Meselâ Konya'da, Yüksek İslâm Enstitüsü'nün kubbeli camiinde, şöyle bir üslupla söyledi hattâ: "Herkes gittiği yere hediye götürür. Bu da benim size hediyem olsun, bu zikirleri yapın!" dedi, dersi öyle tarif etti.

Bu zamana göre değişiyor. Şu sözünü de hatırlıyorum Hocamız'ın:

"—Biz size hakîkî şeyh gibi davransak ve sizden gerçek bir dervişlik istesek, hepinizi savurup atarız, bir taneniz kalmaz!"

Acıdığı için kabul ediyor, kusurunu görmüyor. Yavaş yavaş, zaman içinde belki adam olur diye, beş sene, on sene, yirmi sene sesini çıkartmıyor... İşareten hatâsını söylüyor...

Gördüğü hatâyı yüzüne söylemez mürşid insanın... "Sen şunu

yapıyorsun!” demez. Başka türlü söyler. Remiz yoluyla, işaret yoluyla söyler. Başka şeyi anlatıyor gibi söyler. O da hissesini alacak. Herkes vaazı dinlerken, konuşmasını dinlerken hocasının, “Bu bana söyleniyor!” derse, o zaman anlar işin nereye geldiğini...

2. Soru:
Müridin dergâha kabul edildiğini anlaması neyle mümkün olur?

Hoca efendi kabul ettim deyince, kabul edildiği anlaşılır. Mühim olan müridliğin hakîkî müridlik olmasıdır. Allah tarafından sevilen bir mürid haline gelip gelememek durumudur. O da insanın zuhuratından, hallerinden belli olur. İkaz eder Allah... Veyahut taltif eder. Ordan anlaşılır müridin gerçekten mürid olup olmadığı...

Bazısı kabul edilmiştir, çabuk terakkî eder; bazısı etmez. Kabulde bir şey yok da, mühim olan kabul değil... Kabul kapımız açık, herkes girer. Başkalarının da öyle olabilir. Ama mühim olan kapıdan girmek değil, terbiyeyi alıp Allah’ın sevgili kulu olmaktır.

Tasavvufun gayesi nedir? Allah’ın sevdiği bir insan olmaktır. Allah’ı bilen, ârif; Allah tarafından sevilen, mahbûb bir kul olmaktır. İki tarafı var: Kendisi ma’rifetullaha erecek, Allah’ın rızâsını ve sevgisini de kazanmış olacak! Bunu yapamamışsa, maksad hasıl olmamış demektir. Bunu yapmak için çalışması lâzım! Yoksa, kırk dergâha kayıtlansa, gitse gelse, o olmadıktan sonra, Allah sevmedikten sonra kıymeti yok!

3. Soru:
Birisi cemaatimizi, tasavvufu takdir ediyor, seviyor; fakat bağlı değil... Böyle birisini acele edip hemen bağlanmaya mı teşvik edelim, yoksa biraz bekletelim mi?

Peygamber SAS buyuruyor ki:

عجلوا بالصلاة قبل الفوت ، وعجلوا بالتوبة قبل الموت !

(*Accilû bi's-salâti kable'l-fevt, ve accilû bi't-tevbeti kable'l-mevt*) "Namazı kaçırıveririsiniz, namazı vaktinde hemen kılın! Tevbeyi çabuk yapın; çünkü ölüm geliverir, tevbe edemeden göçüverirsiniz." buyuruyor.

Hayırlı işlerde çabuk davranılır. "Kızınızı evlendirmekte acele edin!" diyor Peygamber Efendimiz... "Cenâzenizi kaldırmakta acele edin!" diyor Peygamber Efendimiz... Acele etmek iyi değil ama, bazı yerlerde acele etmek iyidir. Hayırlı bir işi yapmakta acele edilir.

Ben, "Birisi falan şehirde, sizden ders almak istiyor." denilince, "Aman şu kâğıdı gönder, kabul ettim; bunları yapadursun, sonra da görüşürüz." diyorum.

Neden? Ertesi gün ben ölürsem, korkuyorum vebal altında kalırım diye... O bir istekte bulunmuş, "Biz bir ay sonra, iki ay sonra geleceğiz!" diyerek, geciktirmiş oluruz diye korkuyorum.

Onun için, hayırlı bir iş mi bu? Hayırlı bir iş! Hemen yap! Bir dakika geçirirse, bir gün eksik kalırsa, uygun olmaz! Mâdem seviyor, gelsin hemen başlasın!

d. İntisabın Şekli

1. Soru:

Kitabınızda intisabın el tutularak, musafaha yapılarak yapılacağını buyurmuşsunuz; şimdi bu kalabalıkta ben ne yapayım?

Bir hatırayla cevap vereyim: Muhterem kardeşlerim! Hocamız Konya'ya gitmişti. Konya'da ricâ etmişler, iki minareli, koca kubbeli büyük bir camide Hocamız konuşma yaptı. Yüksek İslâm Enstitüsü'ydü o zaman... Oranın talebeleri ve cemaat gelmişti, çok kalabalıktı. Onların hepsine orada ders tarifi yaptı. Yâni, müridlik vazifesini onlara verdi. Ders tarifi yaptı ama, böyle uzaktan tarif

etti. Neden? Kalabalık olduğundan... Kalabalık olunca, mâzeret oluyor kalabalık... Peygamber Efendimiz de, Vedâ Hutbesi'nde bütün Arafat meydanı doluydu. Hepsiyle musafaha etse, vakit kalır mıydı?

Onun için sakin zamanda, tek başına olsa, protokol olur. Ama tek başına olmayıp kalabalık olduğu zamanda olunca, bunlar mühim değil... Mühim olan müridin mürşidini sevmesi, ona bağlılığı hissetmesi...

Hattâ ben size bir şey daha anlatayım: Hocamız'ı Adapazarı'na çağırmışlar. Temiz hava alsın biraz, manzaralı yerdir diye Esentepe'ye götürmüşler. Tam o sırada Esentepe mezarlığına bir cenâze gelmiş. Hocamız gitmiş cenazenin başına... Cenaze namazını Hocamız kıldırmış.

İstanbul'dan Adapazarı'na misafir gidiyor. Adapazarı'nda ev sahibi arabasıyla onu Esentepe'ye götürüyor. Esentepe'de bir cenâze geliyor. Namazı kılınmamış daha, mezarlığın orada namazı kılınacak. Hocamız imam oluyor, namaz kılınıyor.

"—Ne var bunda?"

Öyle bir şey var ki! Bu adam Hocamız'a intisab etmek isteyen bir kimseymiş meğerse... Üç defa gelmiş buraya, Hocamız seyahatte imiş. Üç defa İskenderpaşa'ya gelmiş, Hocamız'ı bulamamış, boynu bükük dönmüş. Ölüm gelmiş, ölmüş.

"—Kim kıldırdı cenâze namazını?"

Hocamız!

"—Anladınız mı şimdi işin esrârını? Bakın Allah'ın işine!"

Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[4]

---

[4] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.1, no:1; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1515, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.670, no:2201; Neseî, *Sünen*, c.I, s.58, no:75; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1413, no:4227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.25, no:168; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.73, no:142; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.50, no:1; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:37; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.17, no:40; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.380, no:257; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.336, no:6837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.41, no:181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.79, no:78; Tahâvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.42;

إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ (خ. م. د. ن. ه. حم. عن عمر)

(*İnneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât*) "Ameller niyetlere göredir."

Sen kalbinden öyle istedin mi, Allah nasib ediyor. Senin kalbin bozuk olsa, el tutmak fayda etmez!

Münafıklar, Allah'ın sevmediği kimseler, Kur'an'da aleyhinde ayet indirilmiş kimseler, Peygamber Efendimiz'i yalanladılar. Musafaha ettiler mi? Ettiler. Ne oldu, musafaha etmeleri bir fayda verir mi? Vermez! Münafık olduğundan, kalbi fâsit, kalbi fâsık, kalbi bozuk olduğundan vermez. Kalbi temiz oldu mu, Allah cenâze namazında nasib eder.

Bir gün ben buraya geldim, pazar günü hadis dersini yapmaya... Evden çıktım ben, şurada bir cenâzecik var dışarda...

"—Allah rahmet eylesin! Bu kimin cenâzesi, kimmiş bu zavallı?" dedim ben...

Kimse bilemedi. İkindi namazını kıldık, cenâze namazını kılacağız. Burası dolu, avlu dolu... El-hamdü lillâh, tıklım tıklım her taraf dolu...

Şimdi aşağıdan kâğıt geliyor: "Hocam! Kadınlar kısmı rutubetli, havasız bir yer... Daha geniş bir yer yapamaz mısınız?" Allah râzı olsun, teveccüh çok, geliyorsunuz ondan... Tenhâ olsa bu hava yeter ama, kalabalık... Bu rutubetin de bereketi var, bu terin de bereketi var...

Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.16, no:28; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.195, no:1171; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.62, no:188; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.166; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.171; Tahàvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.488, no:7438; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.64, no:257; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.380, no:3707; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.48, no:78; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid,* c.I, s.206, no:483; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.422, no:7263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.1, no:1; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.459, no:8819.

Hocamız zikir yaptıktan sonra camları açmak isteyenlere açtırtmazdı, bereket kaçmasın diye... Kızardı hem de, “Açmayın!” derdi.

Zikir olmuş Hocamız’ın salonunda, ter kokuyor... Ter ceketimizin üstüne çıkmış, sırılsıklam... Cemaat gitti, Hocamız kaldı orda... Evdekiler camları açıp havalandırmak istedikleri zaman, “Açma, havayı değiştirme!” derdi.

Şimdi içerisi dolu, dışarısı dolu, avlu dolu... Cenâze namazı kılacağız, çâre ne? “Ey cemaat-i müslimîn, buyurun cenâze namazı kılacağız, dışarı çıkın!” desek, dışarısı dolu... Çare? Cenâzeyi getirdik ön tarafa...

Cenâzenin caminin içinde namazının kılınması mekruh... Burada mecburiyet var... Cemaate dışarı çık desek, çıkamaz; zâten dışarısı dolu... Olmayacak bir şey... Cenâzeyi caminin içine, ön tarafa getirdik, namazını kıldık.

Sonradan içerde öğrendim ki, bizim ihvânımızdan, bir boynu bükük has derviş... İyi dervişti hâ... Cömertti, evinde hep ziyafet

verirdi. Râmuz dersleri olurdu evinde... Mücâhiddi, mühendisti, kimsenin sakalı olmadığı zamandan sakallıydı. Şeceresi vardı, Peygamber Efendimiz'in soyundandı, sülâle-i tâhiredendi, seyyid idi. Şeceresi vardı ama, boynu büküktü. Benden yaşı iki kat fazla idi, elimi öpmek isterdi; ben elimi öptürmeğe utanırdım. Mütevâzi idi, dervişliği tamdı.

Ankara'daydı, İstanbul'a gelmiş, vefat etmiş. Cenâzesi aşık olduğu cemaatin camiinde nasib oluyor, içinde nasib oluyor. Kimseye nasib olmaz yâni... Kimseye öyle caminin içinde kıldırmazlar. Ancak Mekke-i Mükerreme'de, Medine-i Münevvere'de kılınır caminin içinde... Burada caminin içinde kıldık. Nasıl yaşarsa insan, ona uygun ölüm oluyor. Soylu insanın hali başka oluyor.

Şekil hiç önemsiz değil, şeklin de önemi var! Şeklin önemi olmasa, Peygamber Efendimiz safları düzeltmezdi. Kimisini yakasından öne çekip, kimisini göğsünden geriye itip, "Safları muntazam yapın!" diye meşgul olmazdı.

Şekil önemli ama, öz, iç çok daha önemli! İnsanın kalbi önemli! Allah insanın dışına bakmaz, kalbine bakar. Kalbi temiz oldu mu, cenâze namazını hocasına kıldırtır. İntisab edemediği hocasına cenâze namazını kıldırtır.

Ne diyor Peygamber Efendimiz SAS: "Bir insan candan, içten, samîmiyetle şehid olmayı arzu ederse, yatağında bile ölse Allah onu şehidler makamına çıkartır. (*Velev mâte alâ firâşihî*) Yatağında bile ölse, Allah onu şehid makamına ulaştırır. Çünkü, niyeti güzel...

Onun için, niyetinizi güzel yapmağa bakın, kalbinize bakın! Şekil de önemli ama, öz, kalp çok önemli!

e. Zikir Dersi ve İstihare

1. Soru:
Bizim cemaatte niye ders alırken istihare yaptırılmıyor?

Ben istihare yapılmaz diye söylemedim. İstihare yapılabilir ama, gel de şimdi sen şu cami cemaatine istihare yaptır da, istiharelerini dinle! Beş yüz kişi ders alıyor. Haydi bakalım hocaefendi geç, bunların istiharelerini dinle; olacak şey değil!

Bu neden? Bu berekettir. Bu tekkenin bereketi var... Siz başındaki kimseye bakmayın, mübarek bir yer burası... Belki dünyanın etkin merkezlerinden birisi burası... Büyüklerin himmeti var burada, ruhâniyeti var...

Hocamız evliyâullahın çok büyüklerinden... Zamanında bilen bildi, bilmeyen bilmedi. Aleyhinde bile konuşan oldu ama, kerametleri silindir gibi ezip geçti. Herkese sorsan, nelerini biliyorlar, nelerini görmüşler!

Kerametlerinden bir tanesini söyleyeceğim: Şu anda belki aramızdadır. İhvânımızdan Dr. Sedat Bey lisede okurken, rüyasında üç defa bir zatı görmüş. Sedat Bey'e demiş ki, o mübârek zat:

"—Evlâdım bana gel, yanıma gel!"

Allah Allah! Üç defa bir şahıs rüyasına girdi, "Gel yanıma!" diyor ama, nereye gidecek? Kim bu? Adres yok, telefon yok... Rüyada "Bana gel!" deniliyor sadece...

Tabii, liseyi bitirmiş, tıbbiyeyi kazanmış, üniversiteye İstanbul'a gelmiş. Kumkapı yakınında, Kadırga Yurdu diye bir yurt var; orda kalıyorlarmış. Yurdun mescidi var... Muhtelif fakültelere giden arkadaşlar da orda namaz kılıyorlar; akşamları, yatsıları, sabahları... Fakat bazı akşamlar, yurttaki dindar arkadaşlar bir yere kaybolup gidiyorlarmış. Bir gün dayanamamış, demiş ki:

"—Siz nereye gidiyorsunuz bazı akşamlar? Kayboluyorsunuz. Aranızda fıs fıs bir şeyler konuşuyorsunuz, topluca bir yere gidiyorsunuz. Nereye gidiyorsunuz?"

Demişler ki:

"—Bir hoca var, Mehmed Zâhid Hoca diye... Zeyrek'te Ümmü Gülsüm Camii'nde sohbetler yapıyor. Çok mübarek bir insan... Onun sohbetlerine gidiyoruz. Yâni gizli değil, istersen sen de gel!"

demişler.

O da "Pekiyi!" demiş, o da dindar... İlk defa o da kalkmış, o arkadaşlarıyla beraber bizim Zeyrek Ümmü Gülsüm Camii'ne gelmiş. Kendisi birkaç defa anlattı da, ben ondan şu kulaklarımla duydum:

"—Bir de baktım ki, beni rüyada üç defa çağıran şahıs, o şahıs!" diyor. "Namazdan sonra caminin ortasında oturdum. Cemaat biraz dışarı çıktıktan sonra ben hâlâ oturuyordum. Bana işaret etti, 'Yanıma gel!' dedi. Yanına gittim." diyor. "Beni biraz beklettin be evlâdım!" demiş. Yâni, "Gel dedim de, çabuk gelmedin!" demiş. "Otur!" demiş, ders vermiş. Hocamız öyle bir insan...

Bak ben çok aciz bir kardeşinizim... Hiç beni tanımadan, hiç İskenderpaşa'yı bilmeden, rüyada "İskenderpaşa Camii'ne gideceksin, oradaki filânca hocadan ders alacaksın!" denilen ve elinde adresle gelip benden ders alan kardeşlerimiz var...

Onun için kalbinizi temiz bir kalp yapmağa gayret edin! Şekil, merasim önemli değil...

6. Soru:

Bazı hanımlara beyleri derse gelmelerine izin vermiyormuş. "Video-kasetten ders tarifini seyretsek dersli sayılır mıyız?" diyorlar.

Gümüşhaneli Hocamız diyor ki: "Bizi seven, bizim kitaplarımızı okuyan bizdendir." Bu bir gönül bağıdır, esas itibariyle böyledir. Fakat aynı zamanda, Peygamber Efendimiz'e bağlılık gibi bir bağlılık olduğu için, biraz daha yakın bir tanışma halinde olması temenni edilir. Gelemiyorsa, birisiyle haber gönderir; vekâleten konuşur, ders veririz. Böylece özel olarak, belirli olarak irtibat kurmak faydalıdır.

7. *Soru:*

Sizden ders almayıp da, sizin tayin ettiğiniz bir kimseden ders

almakla tarikata girmiş olur muyuz?

Girmiş olursunuz. O bizim vekilimizdir. Biz vekil tayin etmişiz, bazı kardeşlerimize vekâlet vermişiz. Tamamdır, bu gibi meselelerde vekâlet caizdir.

Nikâhta bile câizdir. Kız gelmiyor karşınıza, birisini vekil tayin ediyor. Onun namına nikâhı kıyıyoruz. Vekâleti sahih olduktan sonra, kıyılıyor. O bakımdan normaldir, tereddüt etmeyin!

8. Soru:

Annem sizden ders almak istiyor.

Tamam, razı oldum. Benim dersimi ona anlatırsınız. Zikirlerini çeksin. Allah mübarek eylesin. Hastaymış, gelemiyormuş, mazereti var. Olur. Vekâleten tarif ediversin. Vekâlet caizdir. Zaten biz birçok vekâletler vermişiz, bizim nâmımıza onlar anlatıyorlar, bazı kardeşlerimizin kaydı öyle oluyor.

9. Soru:

Memleketimiz uzak olduğundan üç kız kardeşim var, gelemiyor.

Evet, vekil ediyoruz, dersimizi onlara tarif etsin. Onları da kabul ettik.

f. Ailenin Zikre Karşı Çıkması

Soru:

Bir hanımefendinin babası ölmeden önce, "Tasavvuf dersi alırsan hakkımı helal etmem." demiş. Bu hanımefendi ders alabilir mi?

Bu ölen, zavallı, çok cahil bir adammış. Namaz takvâsız kabul olmuyor. İbadet ihlâssız kabul olmuyor. Nefis terbiye edilmeden insan felahı bulmuyor.

(*Kad eflaha men tezekkâ*) diye âyet-i kerîme ile sabit. Sen bunları kızına nasıl yasaklarsın? Senin kızının üzerinde şu kadarcık bir babalık hakkın varsa; Allah'ın milyarlarca hakkı var, tarif edilmeyecek kadar hakkı var. Sen Allah'a güzel kulluk etmesini nasıl engellersin?

Tasavvuf dersi alınca ne yapacak? Allah diyecek, lâ ilâhe illallâh diyecek, işrak, duha, evvabin, gece teheccüd namazı kılacak. Baba istemiyor. Fesübhânallah, öğrensin. Başka şey sanıyorlar, diyor ama öğrensin o zaman bilmediği şeyi de konuşmasın. "Namaz kılarsan hakkımı sana helal etmem." veyahut "Al şu içkiyi iç, otur karşıma iç şu içkiyi. İçmezsen babalık hakkımı sana helal etmem." Bunu diyen baba duydum ben. Delikanlı oğlunu karşısına oturtuyor; "İç ulan! İçmezsen babalık hakkımı helal etmem." İçmezsem sen babalık hakkını helal etmezsin, içersem Allah beni sevmez. Ben ne yapacağım şimdi; elbette Allah'ın sözünü dinleyeceğim.

Bizim İlahiyat Fakültesi'ndeki talebenin birisi sakal bırakmış, namaza niyaza başlamış. Babası evden kovmuş. Çalgıcı babası, saz imalcisi; belki de bozuk mezheptendir. Çocuk uyanmış, hak yolu bulmuş. Namaz kılıyor, sakallı, hak yola girdi diye baba çocuğunu evden kovuyor.

"—Hocam şimdi bu benim anam, babamdır; ben ne yapayım." diye geldi sordu.

Ben başımı eğdim düşündüm:

"—Sen ona dosdoğru, dobra dobra bir mektup yaz. 'Babacığım, sen benim babamsın. Amennâ ve saddaknâ, tamam. Benim sana evlatlık borcum var, tamam. Ben bunu yapmaya hazırım. Elini ayağını yıkayayım. Elini ayağını öpeyim. Sana pervane gibi hizmet edeyim ama, sen benden öyle şey istiyorsun ki, yapmam mümkün değil. Benim Allah'a ibadet etmemi hoş görmüyorsun, Allah'a ibadet ettirtmemek istiyorsun. Bunu yapmamalıyım. Ben seni seviyorum. Senin evladın olduğumu biliyorum. Sana karşı görevlerim, vazifelerim olduğunu biliyorum. Bunları yapmaya da

hazırım. Fırsat ver bunları yapayım ama ne olur beni seninle Allah arasında bir tercih yapmaya itme. Allah'ı tercih ederim çünkü. Her şeyden önce ben Allah'ın kuluyum. Seni de, beni de yaratan Allah'ın kuluyum. Ben Allah'ı tercih ederim. Beni böyle bir tercihe zorlama; o zaman ne babalık kalır ne evlatlık kalır. Beni böyle bir tercihe zorlama, fırsat ver, ben sana evlatlık vazifesini yapayım.' tarzında böyle bir şeyler yaz." dedim. "Dobra dobra bunu söyle ki yaptığı işin, söylediği sözün yanlışlığı kafasına girsin." dedim.

Aradan birkaç ay geçti. Tık tık tık, çocuk kapımı çaldı. Yanında kendisi gibi boylu poslu bir genç kızla beraber geldi. Kız örtünmüş, ellerine eldiven giymiş, etekleri taa aşağıya kadar, mantosu da bol. Oturdular:

"—Hocam, bunun kim olduğunu biliyor musun?" dedi.

İnsanın da söylediği söze dikkat etmesi lâzım. Pattadak yanlış şey söylerse sonra pişman olabilir. Yutkundum, ben söylemedim. "Nişanlın mı filan." diye aklımdan geçti ama demedim. Tebessüm ettim.

"—Hocam bu benim kız kardeşim. Hani siz bana; "Babana bir mektup yaz." demiştiniz ya ben o mektubu yazdım. Benim mektup evde atom bombası gibi patlamış. Anam ağlamış, babam perişan olmuş, kız kardeşlerim gözyaşı dökmüş. Başlamışlar ağlaşmaya; "Zalim olan, yanlış yolda olan biziz. Bizim yaptığımız yanlış, bu doğru." demişler, bir mektup yazmışlar; "Gel evladım." demişler.

O da gitmiş. Bu çocuğun sakal bırakmasına, namaz kılmasına kızan babanın; bu sefer açık olan kızı örtünmüş. "İşte bu mektubun eseri kız kardeşimin bu giyimi." diyor.

"—Allah yolunda daim etsin, mübarek olsun." dedim.

Sevindim ben. Çünkü benim nasihatimle böyle olmuş olduğu için hoşuma da gitti.

Bir zaman daha geçti. Çocuk gene geldi:

"—Hocam müjde!" dedi.

"—Hayrola?" dedim.

"—Bütün aile karayoluyla hacca gidiyoruz." dedi.

"—Yahu senin baban yeni dönmüştü eski yoldan. Alışmıştır çalgıya, zevke, sefaya, içkiye. Şimdi karayoluyla; yüznumara bulamaz, su bulamaz, kızar, sinirlenir, sigortası atar. Yine yanlış bir şey yapar. Sen bunu -zengin de- uçakla göndersen olmaz mı?"

"—Yok Hocam, biz mübarek mahalleri göre göre, sahabe kabirlerini, peygamber kabirlerini ziyaret ede ede, Şam'ı, Bağdat'ı göre göre gideceğiz." dedi.

Hakikaten gitmişler.

Bir insanın baba, lider, reis-i cumhur, bakan, profesör, dekan, rektör, genel müdür, emniyet genel müdürü, asker, general, ağa, paşa olması onu Allah'ın emrine karşı çıkmaya haklı kılmaz! Allah'ın emrine karşı çıkmaya kimsenin hakkı olamaz. Hiç kimse Allah'ın emrine aykırı bir buyruğu aşağısındakine söyleyemez. Baba evladına söyleyemez, koca karısına söyleyemez. "Açıl, boyan, sürüm sürüm sürün, süslen, koluma seni takacağım sokağa gideceğiz." diyemez." Neden? Allah; "Örtünün, ziynetlerinizi saklayın. Ancak mahreminize açabilirsiniz, başkasına karşı örtünün." demiş. Allah'ın o emrine rektör de karşı çıkamaz, kocası da karşı çıkamaz.

Millî Eğitim Bakanlığı müfettişi, şöyle güzel kravatlı, yeşil elbiseli, yakışıklı bir bey geldi eve; Ankara'da bizim damadın evine. Yanında da tıbbiyede okuyan bir kız var; kızıymış. Tanıştık. Ben emekli profesörüm, o da Millî Eğitim'de müfettiş.

"—Hocam bu kız sizin talebenizmiş." dedi.

Kız bizim ihvanımızdan olmuş.

"—Bu böyle örtülü. Başını örtüyor, manto giyiyor. Fakülte'de müşkülat çıkıyor." dedi. "Biz söylüyoruz dinlemiyor. Siz aydın bir hocasınız, neremiz aydınsa, söyleyin de bu fakültesini tamamlasın, doktor çıksın, başını o zaman örtsün; daha faydalı olacak." dedi.

"—Ben söyleyemem. Başörtüsünü örtme emrini ben vermedim ki ben kaldırayım. Benim kaldırma salâhiyetim yok. Ben Allah'ın

emrine aykırı bir şey söyleme hakkına sahip bir kul değilim Ben kim oluyorum? Allah örtün demiş, örtünecek. Ben müsaade veremem, açmasın. Fakültesi de gitse, hayatı da gitse aç diyemem!" dedim.

Yemen'de hükümdar, mü'minler *Lâ ilâhe illa'llàh* dediler diye kızmış. Hendek kazdırmış, içinde ateş yakmış, hendeğin yanına gelip bütün mü'minleri cayır cayır ateşin içine ittiriyor, öldürüyor. Kucağında çocuğu ile kadın oraya kadar gelmiş. O da atılacak. Kadın bir ara tereddüt etmiş:

"—Bunların dediğini deyiversem, hiç olmazsa şu çocuğum kurtulsa..." diye içinden geçirmiş.

Yazık, anne kalbi dayanamaz. Kendisi imanından dolayı şehid olacak, razı oluyor ama çocuğu için şöyle bir düşünmüş. "Acaba Lâ ilâhe illa'llah sözünden vazgeçtiğimi söylesem de, ateşe atılmasam mı?" diye.

Kucağındaki çocuk, konuşacak çocuk değil de, hani keramet olarak, olağanüstü bir durum olarak, konuşmuş:

"—Anne, sakın *Lâ ilâhe illa'llàh* demekten vazgeçme!" demiş.

Peygamber Efendimiz bildiriyor:

"—Beşikte üç kişi konuştu. Birisi bu Ashâb-ı Uhdud, işte bu kadının kucağındaki bebek… İkincisi. Hz. İsa AS beşikteyken konuştu. Üçüncüsü de, Rahip Cureyc'in masum olduğunu göstermek için konuşan bir başka bebek… Üç kişi küçükken konuşmuştu. Olağanüstü bir durum olarak, konuşma kabiliyeti yokken, kundaktayken. Onun için bebek, "Lâ ilâhe illa'llàh demekten vazgeçme." diyor.

Biz Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin emrettiğinden başka bir şeyi söylemeye kendimizi salahiyetli göremeyiz. Baba olmuş, babalık hakkını kötüye kullanıyor:

"—Sen bilmem şu ibadetleri yapma!" diyor.

Hoca olmuş, hocalık hakkını kötüye kullanıyor:

"—İmtihana girersen, başı örtülü olarak seni kabul etmem!" diyor.

Profesör olmuş, dekan olmuş, rektör olmuş hakkını kötüye kullanıyor. General olmuş, bir yerin komutanı olmuş, hakkını kötüye kullanıyor.

Yok, yapamaz böyle bir şeyi. Allah-u Teàlâ Hazretleri ıslah eylesin. Herkes haddini bilsin, herkes kulluğunu bilsin, herkes Allah'ın emrine gelsin.

g. İlâhî Ente Maksûdî

Soru:

İlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî cümlesinin açıklamasını yapar mısınız?

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksûdî*) "Yâ Rabbi! Benim hedefim, muradım, maksudum sensin." demek. (*Ve rıdâke matlûbî*) "Yâ Rabbi! Benim bütün talep ettiğim, istediğim şey senin rızana ermek."

"Ben senden razı olayım, sen benden razı ol, istiyorum." demek.

Birincisi mârifetullaha işaret ediyor. "Ben mârifetullaha sahip olmak istiyorum. Allah'ın ârif kulu olmak istiyorum." demek.

İkincisi de; "Allah'ın rızasına ermek istiyorum. Rızâ-ı ilâhîye ermek istiyorum." demek.

h. Zikir ve Uyku

Soru:

Zikrimde bir türlü sebatlı kalamadım. Virdimi yapamadığım günler oluyor. Yaptığım zaman da virdimin yarısında üzerime bir ağırlık çöküyor. Ben de dayanamıyorum, olduğum yere uzanıyorum, uyuya kalıyorum. Ne yapmalıyım?

Bunlar umumiyetle hayatımızı güzel intizama sokamamış

olmamızdan, tanzim edemememizden kaynaklanıyor. Uykumuz tam olmayınca tabii uyunmayacak yerde uyku bastırıyor. İster istemez insanın gözü kapanıyor. Uykunun o halde belirli bir şekilde yapılması lâzım.

İkinci bir nokta da, bir insan uyunmayacak olduğunu kesin olarak kararlaştırdığı zaman insana uyku gelmez. Yemek yememesi gerektiğine kesin olarak kâni olduğu zaman acıkmadığı gibi... Mesela Ramazan'ın ikinci, üçüncü gününde insan acıkmaz artık, neden? Biliyor ki akşama, iftar vaktine kadar yemek gelmeyecek; tamam, artık mideden "Ben açım ya, yemek istiyorum." diye ses gelmez.

Neden? Kesin biliyor ki, bu adam mide ne yaparsa yapsın yemeyecek. O zaman açlık duygusu olmuyor. Demek ki kesin kanaati olduğu zaman uyku gelmez.

"—Tamam ben 2'de, 2,5'ta yatmış olabilirim. 4,5'da, 5'te kalkmış olabilirim. 2,5 saatlik uyku asıl yorgunluğumu izale etti. Şu vakitten şu vakte kadar uyumamam lâzım." deyip insan sıkı durursa uyumaz. Hakikaten de 2,5 saatlik uyku insana yeter.

Bir de gündüzün bir vakitte, öğlenden biraz evvel Peygamber Efendimiz uyurdu veyahut öğleden sonra uykusu olabilir. Bu ikisi olduğu zaman insan dinçleşir. Meselâ, gece uyku bastırmasın diye Peygamber Efendimiz kaylûle denilen öğle uykusunu tavsiye ediyor. O olduğu zaman insan çok dinç oluyor.

Mesleğiniz, memuriyetiniz, işiniz, günlük programınız uygunsa, günün öğle vaktinde biraz uyuyun. Öğle tatilinde işyerinizde uzanın, uyuyun. O zaman bu yorgunluklar olmaz. Yani hayatınızı iyi tanzim ettiğiniz zaman, programlı olduğunuz zaman uyku olmaz.

Hatta bu insan vücudunun bir garip tarafı vardır. O garip tarafı şudur ki; bir insan adetâ belli gün belli saatlerde kalkmaya alışmışsa, programlanmış bir saat gibi, bilgisayar gibi, herhangi bir alet, cihaz kurmasa bile o saatte kalkmaya başlar. İnsan [yapısı] böyledir.

Yani diyelim ki bir insan bugün 3'te kalktı, yarın 3'te kalktı, öbür gün saati hiç kurmasa 3'te bir uyanır. Yani insanın zihnine zamanlama nakşoluyor, programlanıyor adetâ... İnsan bu programlamayı muntazam yaptığı zaman bu çeşit uyuma vesaire olmaz, uyanması gereken zamanda uyanabilir.

O halde, muntazam olmak zorundayız. Yani intizamlı... *Başarının Prensipleri* diye kitabımız var, orada ne diyoruz:

"—Haftanızın bir programını yapın! Gününüzün programını yapın. Kaçta kalkacaksınız, kaçta yatacaksınız? O programa uyun. O programa uyduğunuz zaman uyumamanız gerektiği saatte uyumazsınız, uykunuzun olması gerektiği saatte de uyursunuz."

Programlı olmak lâzım geliyor.

i. Cemaati Terk Eden

Soru:

Daha önce sizden ders almıştım. Sonra bazı rüyalarla başka bir taraflara kaydım. Şu anda birtakım sıkıntılar içindeyim.

Sanıyorum bu sıkıntılar kendisinin kararsızlığından kaynaklanıyor. Böyle bir bakıma ahdine sadık olmamasından kaynaklanıyor ve devam da edebilir. Bu böyle gelir, böyle de devam eder.

Çünkü insan doğru olan bir yola girdikten sonra bir başka tarafa kayarsa o taraf doğrudan ayrıldıktan sonra nereye gider?

فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلاَّ الضَّلاَلُ (يونوس:٣٢)

(*Femâzâ ba'de'l-hakkı ille'd-dalâl*) [Artık haktan ayrıldıktan sonra sapıklıktan başka ne kalır?] (Yunus, 10/32)

Ondan sonra yanlış bir yola gider. Sonradan çeşitli şekilde rahatsızlıklar olur. İnsanların çeşitli rüyalar görmesi mümkündür. Bir kısmı şeytanî, bir kısmı Rahmanî, bir kısmı

ilâhî, bir kısmı melekî olur… Biraz insanın aklını mantığını, şer'î bilgisini kullanarak fıkha uygun hâle getirtmesi lâzım.

Söz veriyorsun, ahdediyorsun. Ahdini sonra bir rüyayla bozuyorsun! Allah insanı ahitten sorgu suale tâbi tutar:

"—Niye ahdini bir rüyayla bozdun?"

O, yanlış olmuş oluyor.

Tabii biz bir grup olduğumuz için başka bir grup hakkında çeşitli sözler sarf etmek istemiyoruz. Bu bizim hassasiyetimizden dolayı; fitne fesat vs. çıkmasın, gruplar arasında çekişme çatışma vs. olmasın diyedir. Ama el-hamdü lillah yolumuz ta Peygamber SAS Efendimiz'e kadar muttasıl olan hak yoldur. Takvâ yoludur, ihsan yoludur, ihlâs yoludur. İnsan bunu bırakır da keramet ticareti yapılan şeylere kapılır, propagandalarla karar değiştirirse sonunda hatalı durumlara düşebilir.

2. ZİKİR DERSİ TARİFİ

1. Soru:
Zikir dersi almak istiyoruz; tarif eder misiniz?

Peki, tarif edelim! Önce beraber bir istiğfar edelim, diyelim cümle günahlarımıza:

"Estağfiru'llaaah... (15 defa) *El-azîm, el-kerîm, er-rahîm, ellezî lâ ilâhe illâ hu... El hayye'l-kayyûm ve etûbü ileyh... Ve es'elühü't-tevbete ve'l-mağfirete ve'l-hidâyete lenâ innehû hüve't-tevvâbü'r-rahîm... Tevbete abdin zâlimin li-nefsihî lâ yemlikü li-nefsihî mevten ve lâ hayâten ve lâ nüşûrâ...*

Allahümme ente rabbî... Lâ ilâhe illâ ente halaktenî... Ve ene abdüke... Ve ene alâ ahdike ve va'dike mestetağtü... Eûzü bike min şerri mâ sana'tü... Ebûu leke bi ni'metike aleyye... Ve ebûu bizenbî... Fağfirlî... Feinnehû lâ yağfiruz zünûbe illâ ente..."

Allah-u Teâlâ Hazretleri, ona arz ettiğimiz şu tevbemizi kabul eylesin... Geçmiş günahlarımızı affeylesin... Bundan sonra da bizi günah çirkefine düşürmesin... Harama bulaştırmasın... Allah'ın rızâsına aykırı iş yaptırmasın... Yolunda dâim, zikrinde kaim eylesin...

Üzerinizde kul hakları varsa, onları ödeyin! Namaz oruç borcu varsa, onları da ödeyin!

Bundan sonra hep abdestli gezmek, adetiniz olsun! Abdestli gezenin hayrı, bereketi çok olur. Şeytan yanına sokulamaz. Etrafında melekler bulunur. Hayırlı mübarek bir şekilde vakti geçer. Onun için devamlı abdestli bulunun!

Her gün zikir vazifenizi yapın! Gününüzün münâsib bir zamanında, temiz, sâkin, tenha bir yerde, diz çökerek hürmetkâr bir tarzda kıbleye doğru oturursunuz. Gözlerinizi yumarsınız.

Evvelâ 25 defa "*Estağfiru'llah*" dersiniz. Sonra bir *Fâtiha*, üç *Kul hüva'llahu ehad* okursunuz. "Bunları Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri'ne ve Peygamber Efendimiz'den bize kadar gelmiş

geçmiş olan pirlerimizin, mürşidlerimizin, hocalarımızın ruhlarına hediye ettim yâ Rabbi!" dersiniz; o mübâreklerin mânevî himmetlerini, teveccühlerini talep ve niyaz edersiniz. Ruhâniyetlerinden istimdâd eylersiniz.

Sonra gözünüz kapalı, ölümü, bu hayatın fâniliğini, bir gün gelip ölüp gideceğinizi, kabri, haşri, Mahkeme-i Kübrâ'yı, mahşer yerini, hesâbı, mizanı, cenneti, cehennemi, sıratı düşünürsünüz.

İyilerin böyle hesabı iyi çıkıp da, cennete uçarak, koşarak gittiklerini, nasıl sevindiklerini, nasıl bahtiyar olduklarını; nasıl ebedî nîmetlere mazhar olup, şâd olduklarını gözünüzün önüne getirirsiniz.

Cehennemliklerin fecî halini düşünürsünüz. Nasıl itile kakıla ateşlerin içine atıldıklarını, nasıl cayır cayır çıra gibi yandıklarını, nasıl feryâd ü figan ettiklerini, nasıl çok pişman olduklarını; ama, pişmanlıklarının fayda vermediğini düşünürsünüz.

Kendi nefsinize dersiniz ki: "Ey nefsim bak! Bunlar ayet ve hadislerle bize bildirilmiş ki, ahiret var, cennet var, cehennem var, sırat var, mîzan var... Haktır ve gerçektir. Ahirette pişman olmanın faydası yoktur. Hayatının kıymetini bil! Bu hayatta iken, ölmeden evvel cenneti kazanmağa gayrete gel; çalış çabala, fedâkâr ol biraz! Cehenneme düşmemek için, haramlardan, günahlardan kendini korumağa dikkat et ey nefsim!" diye, nefsinize nasihat edin, iyi insan olmağa azmedin!

İnsan böyle ölümü düşündü mü, —buna *rabıta-i mevt* diyoruz biz— kalbi nurlanır, pası silinir kalbinin, cilâlanır. Kalbi cilâlı bir ayna gibi olunca da, mânevî hakîkatleri seyretmesi, orda müşâhede etmesi, Allah'ın cemâlini müşâhede etmesi mümkün olur. Nefsi ıslah olur. Zamanının kıymetini bilir, ömrünü boşa geçirmemiş olur. Vaktinde tevbe etmiş olur. Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna gittiği zaman memnun olacak bir duruma başlamış olur. Onun için, bu ölümü düşünmek bir vazife ve sevap... Bunu yapın!

İkincisi zikrullahı şeyhlerimizle, pirlerimizle beraber

yapıyoruz diye, hocalarımızı, pirlerimizi, bizi karşınızda göz önüne getirin! Gönlünüzü gönlümüze bağlayın; gelecek olan feyz-i ilâhîye muntazır olun! Buna da *rabıta-i mürşid* denir.

İnsan gözünü kapatıp aklıyla, gönlüyle evliyâullah büyüklerine irtibat kurunca, onlardan kendisine füyûzat gelir, nurlar gelir. Gönlü nurlanır, içi dışı nurlanır; yaptığı ibadetin tadını duyar, fâidesini görür. O zaman zikrin tadı güzel olur. Bunu da güzelce yapın!

Üçüncüsü de, gözünüzü kapayın, Allahın huzurunda olduğunuzu düşünün! O her yerde hâzır ve nâzır... O bizi görüyor, biz onu göremiyoruz... O bizi duyuyor, biz onu duyamıyoruz ama; o bize şah damarımızdan daha yakın...

Deyin ki: "Yâ Rabbi, biliyorum ki sen yakınsın. Her yerde hâzır ve nâzırsın. Ben senin huzurundayım. Yâ Rabbi, ben senin iyi kulun olmak istiyorum. Bana yardım eyle, tevfikini refîk eyle de, seni zikreden, sana şükreden iyi kullarından olayım!" diye dua edersiniz.

Allah, dua edilmesini sever. Dua ibâdettir. Ağzı çok dualı insan olun! Bu çok önemli... Ondan sonra zikre başlarsınız.

İbrâhîm ibn-i Edhem KS, evliyânın büyüklerinden; gemiye binmiş gidiyormuş. Bir fırtına çıkmış; fındık ceviz kabuğu gibi gemi sallanıyor, batacaklar... Herkes feryâd ü figana başlamış, dualara başlamış... Bu böyle cübbesini başına çekmiş, kenarda öyle sessiz duruyor.

"—Yâ mübarek, sana ne oluyor böyle? Hiç kıpırdanmıyorsun. Korkmuyor musun, nedir bu? Sen de dua etsene!" demişler

"—Olur, edeyim!" demiş. Elini kaldırmış, "Yâ Rabbi! Kahrını, celâlini gösterdin; affını, cemâlini de göster yâ Rabbi!" demiş.

Bu kadar... "Kahrını, celâlini gösterdin işte; batacağız, öleceğiz. Lütfunu, affını, cemâlini de göster yâ rabbi!" Fırtına tıss diye o anda kesilivermiş. Gemi selâmete ermiş.

Geniş zamanınızda Allah'a dua etmeyi unutmazsanız, darda kaldığınız zaman Allah yardım eder. Ama, geniş zamanınızda,

karnınız tok sırtınız pekken Allah'a kulluk etmezseniz; sıkıştığınızda dua ettiğiniz zaman, Allah kabul etmez! Bunu aklınıza iyice yazın! Sıkışınca dua etmek değil de; serbestken, rahatken dua etmek adetiniz olsun!

Yemek yediniz, el-hamdü lillâh... Su içtiniz, el-hamdü lillâh... Aş buldunuz, el-hamdü lillâh... Yâni böyle dualı olun, ağzınız dualı olun!

İşte böyle yaptıktan sonra zikirleri çekmeğe başlarsınız:

1. 100 defa "*Estağfiru'llah*" çekmek, vazifeniz olsun!

2. 100 defa "*Lâ ilâhe illa'llah*" demek, günlük vazifeniz olsun!

3. 1000 defa "*Allah*" demek, vazifeniz olsun! Her yüz defasında, "*İlâhî ente maksûdî ve rıdàke matlûbî*" demeyi de unutmayın!

4. 100 defa "*Salevât-ı şerife*" getirmek vazifeniz olsun!

5. 100 defa da "*Kul hüva'llahu ehad*" okuyun, bu da vazifeniz olsun!

Beş çeşit zikir... Bunlar vazifeniz olsun; bu miktarlarda her gün çekin! Bundan sonra da bol bol kalbinizden zikr-i kalbî yapın!

Şöyle yapacaksınız, beni dinleyin şimdi! Ben size öğreteyim, telkin edeyim bu zikri:

—Lâ ilâhe illa'llaaah... Lâ ilâhe illa'llaaah... Lâ ilâhe illa'llaaah...

Şimdi siz söyleyin beraberce, Allah şahid olsun!

"—*Lâ ilâhe illa'llaaah... Lâ ilâhe illa'llaaah... Lâ ilâhe illa'llaaah...*"

—Allaaah...

"—*Allaaah...*"

—Allaaah...

"—*Allaaah...*"

—Allaaah...

"—*Allaaah...*"

Ağzınızı kapayın, gözünüzü yumun! İçiniz "Allah" demeye devam etsin, aynı şekilde... Sessiz, dil dudak kıpırdamadan...

....

Allah mübarek etsin... İşte böyle dil dudak kıpırdamadan,

sessizce "*Allah*" demeye, "*zikr-i kalbî*" derler. Bu, dille yapılandan yetmiş kat daha sevaptır. Böylece kalbinizi bu zikre alıştırın!

Nasıl alıştıracağız? Sakin bir yerde deneme yapın! Yüksek sesle "*Allah... Allah... Allah... Allah...*" deyip, ağzınızı kapatıverin! İçinizden çekmeye devam edin... Sonra tıkanırsınız, çekememeye başlarsınız. Yine yüksek sesle "*Allah... Allah...*" deyin, yine ağzınızı kapatın! Böyle içinizden "*Allah*" demeye alışın!

Bak şimdi ben söylüyorum:

....

Hiç anlaşılmıyor dışardan... İçinden yapabilir insan... İşte bunun sevabı çok! Bunu da yolda, işte, gecede, gündüzde, her zaman kalbinize adet haline getirtin; kalbiniz "*Allah... Allah...*" desin, her anınız ibadet olsun. Allah'ın huzuruna vardığınız zaman, çok sevaplarla varın!

Tabii, derviş olmak demek, has müslüman olmak demek... Has müslüman ne yaparsa, siz de öyle yaparsınız.

Namazları camide kılın, cemaatle kılın; yirmi yedi kat sevabı kaçırmayın!

Cumayı terk etmeyin! Cumayı terk edenin kalbi mühürlenir, mahvolur.

Farz namazlarından ayrı sevaplı namazlar vardır:

1. Sabah namazından sonra oturup dualarla, evradla, ezkâr ile meşgul olup, güneşin doğmasından yarım saat geçinceye kadar durun! "Güneşin doğmasından yarım saat geçinceye kadar Kur'an okuyarak, hatim indirerek, dualar ederek vaktinizi geçirip, *işrak namazı* kıldınız mı iki rekât, dört rekât; o zaman tam bir hac ve umre sevabı kazanırsınız." diyor Peygamber Efendimiz...

Onun için bunu güzelce yapmağa dikkat edin! *İşrak namazı*'nı tavsiye ederim.

Sahih kitaplarında yazıyor bunu... İmam Tirmizî rivayet etmiş, Ebû Davud'un rivayetinde var... Daha başka rivayetler de var... Bu namazı tavsiye ederim; *İşrak namazı'*nı...

2. Sabahla öğlenin arasında *Duhâ namazı* vardır. Efendimiz onu da tavsiye ediyor. Saat onda, on birde, öğlene kırk beş dakika kalıncaya kadar o arada onu da kılın! O da çok sevap... Allah sizi muhsin kullar zümresine yazar; bu namaza devam ederseniz...

Duhâ namazına Türkçe'de *Kuşluk namazı* filân da diyorlar. Dört rekât, sekiz rekât, on iki rekât kılarmış Efendimiz...

3. Akşam namazının arkasından *Evvâbin namazı* vardır. İki rekât, dört rekât, altı rekât kılınır. O da sahih hadislerle bildirilmiştir. Diyor ki Peygamber Efendimiz: "Kulun yetmiş yıllık günahı olsa, affettirir." Demek ki, bir ömürlük günah affolacak.

"Denizlerin köpüğü kadar çok günahı olsa affettirir." Bunlar mübalağalı sözler değil; sahih hadislerde, sahih kitaplarda yazılmış şeyler bunlar... *Nimetü'l-İslâm* kitabını bilirsiniz, Mehmed Zihni Efendi isimli büyük alimin kitabıdır; orda var bu hadis-i şerifler...

4. Gece yatarken, taze abdest alıp dört rekât namaz kılıp öyle yatın! Her gün... Abdestli yatarsanız, bütün gece ibâdet etmiş gibi sevap alırsınız; bunu kaçırmayın! Dört rekât namaz kılıp abdestli yatmayı...

5. Geceleyin de uykuyu bölüp, *Teheccüd namazı* kılınır. Bir miktar yattıktan sonra uyanıp kılınır. En son vakti, imsak kesilmesi vaktidir. İmsaktan evvel gece teheccüd namazını da kılmaya gayret edin! O da, çok çok sevaplı bir namazdır.

Peygamber Efendimiz başka bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:[5]

رَكْعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

---

[5] Lafız farkıyla: Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.455, no:5404; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.785, no:21405; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIII, s.145, no:12782.

(*Rek'atâni mine'l-leyli hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) "Geceleyin iki rekât namaz kılmak, dünyadan da, dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır."

Pazartesi perşembe oruçlarını tutun! *Eyyâm-ı biyd* oruçlarını tutun! Receb'de, Şa'ban'da, Zilhicce'de, Muharrem'de sevaplı oruçlar vardır, onları tutarsınız; oruçtan da sevap alırsınız.

Hayrat ü hasenât yapın! Kazancınızın bir kısmını hayra ayırın ve verin Allah yolunda... Cömertlik çok kıymetlidir.

Bugün hadis-i şeriflerde okuduk, Efendimiz sormuş Benî Seleme yurdunda... Demiş ki:

"—Sizin seyyidiniz kimdi?"

"—Falanca şahıstı; ama, biraz cimri bir insandı. Biz onu cimri bir insan olarak biliyoruz. Yâni efendimiz, reisimiz, kabilemizin reisi ama, cimriydi."

"—Hayır! Sizin efendiniz Amr ibn-i Cemûh idi." demiş.

Amr ibn-i Cemûh, kendisi daha henüz müslüman olmamış ama, Peygamber Efendimiz'in düğününde, düğün yemeğini ısmarlamış Efendimiz'in... Müşrik ama, müşrik olduğu zamanda bile Peygamber Efendimiz'in düğün yemeğini çekmiş, ısmarlamış. "Efendi odur, kabile reisi odur." diyor, öteki cimri diye... Cömert olmak lâzım!

O bakımdan, Allah için paranızın bir miktarın ayırın! Ayrı bir cebiniz olsun. "Şu cebim, hayır paralarını koyduğum ceptir." diye, küçük büyük paraları sıralayın oraya... Elinizi atarsınız, adamın durumuna göre bir riyal, beş riyal, on lira, yüz lira, bin lira... Hayrın çeşitlilerinden geri kalmayın; cömert olun! Allah cömertleri sever.

Hayır hasenat yapın, öldükten sonra size sevap getirecek işler yapın! Bu nedir? Arkada sadaka-i câriye bırakmaktır... Kitap yazıp bırakmaktır... Hayırlı evlât bırakmaktır. Evlâtlarınızı hayırlı evlât yetiştirmeğe çok dikkat edin! Hepsini evlâtlarımızın Allah hafız eylesin... Hepsini hoca eylesin... Hepsini şeyh eylesin,

mürşid eylesin... Allah’ın dinine hepsi dünyanın her yerinde yardım etsin...

Hepsi bizden meded bekliyor şimdi... Orta Asya’da, Afganistan’da, her yerde... Biz de evlâtlarımızı yetiştirelim, salalım dünyanın her yerine... Ahmed-i Yesevî dervişlerini salmış, Anadolu’da müslümanlığı yaysın diye... Orta Asya’dan gelmişler, Anadolu’da İslâm’ı yaymış mübarekler... Cihad etmişler, savaşmışlar, İslâm’ı yaymışlar.

Bizim evlâtlarımız da gitsinler nereye giderlerse; —Afrika’ya mı, Kanada’ya mı, Amerika’ya mı, Avustralya’ya mı?— İslâm’ı yaysınlar. Öyle yetiştirelim yâni... Hepsini alim yetiştirelim. Arkamızdan sevap gelsin bize... Kabrimize nur yağsın, sevap yağsın.

Günahlardan kaçınmağa çok dikkat edin! “İnsanın ekseriyetle cehenneme düşmesi dilindendir, seks hatalarındandır.” diyor Peygamber Efendimiz... *Ferc* demek, tenâsül aleti demek Arapça’da... “Şu iki dudağı arasıyla iki bacağı arası...” demiş bir hadis-i şerifte de... Bunlardan çok günaha girer insan; bunlara dikkat etmesi lâzım!

Cennete en çok neden girer insan? Takvâ ehli olmasından girer, güzel huylu olmasından girer. Tatlı dilli, güleç yüzlü, melek gibi bir insan olursa girer. Takvâ ehli, haramlardan kaçınan insan olursa girer. Buna dikkat edin, haramlardan sakının! Ahlâkınızı güzel eyleyin, güzel ahlâklı olmağa dikkat edin! Allah yardım eylesin...

Her biriniz bir “*Fâtiha*”, üç “*Kul hüva’llah*” okuyun; duanızı yapayım:

....

Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm:

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللّٰهَ ، يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ، فَمَنْ
نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ ، وَمَنْ أَوْفٰى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ

فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا (الفتح: ١٠)

(*İnne'llezîne yübâyiüneke innemâ yübâyiüna'llàh... Yedu'llàhi fevka eydîhim... Ve men nekese ve innemâ yenküsü alâ nefsihî... Ve men evfâ bimâ àhede aleyhu'llàhe feseyü'tîhi ecran azîmâ.*) *Sadaka'llàhu'l-azîm.*

"Muhakkak ki sana bey'at edenler gerçekte Allah-u Teala'ya bey'at etmişlerdir. Allah'ın kuvvet ve yardımı bey'at edenlerin üstündedir. Şu halde kim bu bağı çözerse, kendi aleyhine çözmüş olur. Kim de Allah ile sözleştiği şeye vefa, onun hükmünü îfa ederse O'da ona büyük bir ecir verecektir." (Fetih, 48/10)

Bu bir merâsim... Derviş olma, tarikata girme merâsimi... El almak diyorlar, inâbe almak diyorlar, tarikate girmek diyorlar, tevbe almak diyorlar. Bu Peygamber Efendimiz'den gelme bir adet... Peygamber Efendimiz'in sahabesi —kadın olsun, erkek olsun— Peygamber Efendimiz'e gidip, elini tutup, bey'at edip; "Yâ Rasûlallah, biz sana tâbî olacağız, emrindeyiz." derlerdi, bey'at ederlerdi. Akabe'de bey'at ettiler, Hudeybiye'de bey'at ettiler... Çeşitli zamanlarda kadınlar da, erkekler de bey'at etti.

Tabi, aslında Rasûlüllah'a bey'at, Allah'a bey'at demektir. Allah seviyor ve büyük sevap vereceğini bildiriyor bu ayet-i kerîmede...

Sizin de bize bey'at etmeniz, Allah'ın izniyle yine o halin devamıdır, o adetin devamıdır. Yine siz Allah'a bey'at etmiş oluyorsunuz. Allah, ecr-i azîm ihsân etsin size de... Sevabınızı çok eylesin... Sevgili kulları eylesin... Huzuruna sevdiği râzı olduğu kullar olarak varmamızı nasîb eylesin...

Hem dünyada Kur'an-ı Kerim yolunda, Rasûlüllah'ın yolunda yürüyen, has, hâlis müslümanlar olarak yaşayın, Allah'ın sevgili kulu olarak yaşayın; hem de ahirette cennetine cemâline erip, sevdiği râzı olduğu bir kul olarak iki cihan saadetine mazhar olun... Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlenizden râzı olsun...

Bi-hürmeti esrârı sûretil-fâtiha!

2. Soru:

Sizi videodan dinleyip ders yapan talebeler, dervişler varmış. Bu şekilde ders olur mu?

Olur. Dersler sevaplı şeylerdir. Peygamber Efendimiz tavsiye etmiştir. Yapılırsa olur. Gümüşhaneli Hocamız'ın Câmiû'l-usûl "Tarikatlerde Usûl" diye bir eseri var, orada buyuruyor ki:

"—Bir adamı seviyor, onun nasihatlerini tutuyorsa o bile intisabdır."

Tarihte yaşamış bir adamı seviyor Mesela İmâm-ı Gazâlî'yi seviyor, kitaplarındaki tavsiyeleri tutuyor, o bile intisabdır İntisab demek, sevgi bağı demektir. "Râbıta, râbıta-i muhabbettir." diye Hocamız da kitabında yazıyor Sevmiş, istiyor, o vazifeleri yapıyor; olur. Ama tabi bizimle irtibatlı olması lâzım. Zikrinin değişmesi, ilerlemesi, kendisinin meselelerinin çözümlenmesi ve daha başka şeylerin öğrenilmesi bakımından bizimle irtibata geçmesi lâzım. O da ayrı. İntisab olmuştur; öteki işlerin devamı için ilgi, irtibat kursun.

3. ÖZEL BİR SORU

Soru:

Muhterem Hocam! Sizi daha yakından tanımak için, biraz gençliğinizden, tahsilinizden, Mehmed Efendi Hazretleri ile tanışmanız gibi hususlardan bahsedebilir misiniz?

Bir garib kul işte... Hocamız'ın "Benden sonra bu vazifeyi sen yap evlâdım!" dediği bir hizmetçi bendeniz... Yoksa, hakkımız, haddimiz filân değil böyle şeyhlik, tarikat başkanlığı... Müridlerin yetiştirilmesi... Emrolunduğumuz için, "*El'emru fevka'l-edeb*" diye, bu vazifeyi yapıyoruz. Hocamız uygun gördüğü için ayrılıp da gidemiyoruz da... Reddetmek de mümkün değil... Zâten teklif ettiği zamanların birisinde red de etmiştim, "Bizim hakkımız, haddimiz, liyakatımız, kâ'bımız değildir." diye... "O zaman yardım ederler!" buyurmuştu. Çok yardım görüyoruz.

1938 yılında Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdum. Ailemiz Çanakkale'ye Buhara'dan gelmiş. Annem ve babam birbiriyle akraba çocuklarıdır. Dolayısıyla kökenimiz Buhara olmuş oluyor. Buhara'dan kafile, Arap halayıklarla beraber gelmiş bizim o taraflara... Bizim ailemiz Peygamber SAS Hazretleri'nin soyundan imiş. Buhara'ya Hicaz'dan gitmişler demek ki... Oradan da Osmanlıların devleti esnasında Çanakkale'ye gelmişler. Böyle bir ailedeniz biz...

Babam evlâtlarını okutmaya çok istekliydi. Dedem zâten, Süleymaniye Medreselerinde okumuş. O zamandan Gümüşhaneli Efndimiz'den ders almış. Babamlar da daha memlekette iken Gümüşhaneli koluna orada vekâlet eden Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'den dersli imişler.

Ben üç yaşında iken babam Hafız Necati, bizi okutmayı çok istediği için, Çanakkale'den aldı, İstanbul'a getirdi ve ben bütün tahsilimi İstanbul'da yaptım. İlkokul, ortaokul, lise ve üniversite...

Ortaokulu ve liseyi Vefâ Lisesi'nde okudum. Üniversite tahsilimiz İstanbul Edebiyat Fakültesi, *Arap Dili ve Edebiyatı ve İran Dili ve Edebiyat*ı bölümüdür. *Arap Filolojisi ve Fars Filolojisi* bölümünde ana kaydım vardı. Ortaçağ Tarihi, Türk-İslâm Sanatları sertifikalarını da alarak mezun olmuştum. Yâni Sanat Tarihi, İslâm Tarihi, Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı tahsili gördüm.

Ondan sonra Ankara İlâhiyat Fakültesi'nde Hocamız'ın emri ile asistanlık yaptım. Dönerin ateşin karşısında dönerek yavaş yavaş pişirilmesine benzetiyorum kendi halimi... Hocamız bizi savurdu Ankara'ya... Ankara'ya gittik. Orda İlâhiyat Fakültesi'nde bu dînî ilimleri öğrenme fırsatı çıkmış oldu bize, onların himmetiyle... Sonra zorla bizi çeşitli müesseselerde hocalık yapmağa çektiler yaka paça...

Bir tanesi Yükseliş Mimarlık Mühendislik Özel Yüksek Okulu'dur. Mimarlara, mühendislere *Türkçe ve Hümaniter Bilgiler* dersi hocalığı... Ben reddettim. Geldiler, müdürler ve

sâireler: “Biz senin reddini filân kabul etmiyoruz, sen bu vazifeyi yapacaksın! Bunun sebebi var...” filân dediler. Anlıyorum ki, sebebin arkasındaki sebep de Hocamız’ın himmeti imiş. Demek ki, biz bu vazifeyi yapacağız diye, “Biraz kompozisyon öğren, hitabet öğren!” diye, başkasına öğretmek bahanesiyle öğrenelim diye, o tarafa sevk etmiş Hocamız... Ben öyle hissediyorum, işin aslı öyle gibi geliyor bana...

Sonra, Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi’nde aynı konularda *Türk Dili ve Kültürü* hocalığı yaptık senelerce... Doktora, doçentlik, profesörlük çalışmalarımız oldu. Fars Dili ve Edebiyatı derslerine girdiğim oldu. Arap Dili ve Edebiyatı’yla ilgili dersleri, Türkçe ve kompozisyon derslerini yaptığım oldu. 27 senelik bir üniversite hizmetinden sonra, emekliliğimizi isteyerek İstanbul’a, vazifemizin başına geldik.

Hocamızla tanışmamız ortaokul talebesi iken oldu. Hocamız Abdül’aziz Efendi’nin ahirete irtihalinden sonra makama oturmuştu. Zâten Abdül’aziz Efendi’yi tekkeye getirip onu derviş yapan kimse Hocamız’dır. Bir kimse bir kimseyi tekkeye getirirse, onun tarikatte ağabeyidir. Doğu Anadolu’da sünnet merasiminde kirve filân diyorlar, onun gibi bir durum olur. Hem Hasib Efendi’yi, hem Aziz Efendi’yi Gümüşhaneli Dergâhı’na Hocamız getirmiş.

Ama, çok mütevâzi bir insandı Hocamız... Çok büyük mânevî makamı olduğunu, bu işin erbabı olan herkes söylüyor. Tevâzûyu böyle lafla değil, ömründeki jestleriyle de bize öğretmiş bir kimsedir. Örnek alınacak halleri vardır. Kendisinin tekkeye getirdiği insanları öne sürmüştür, onlara vazife yaptırtmıştır. Onlar gittikten sonra tekkenin başında vazife yapmıştır. Aslında onlardan kıdemlidir.

Hocasına bağlılığı hakkında çok sitâyişkâr sözler söylerler. Hocasının meclisine girip bir diz çöktüğü zaman kıpırdamazmış, çivi çakılmış gibi dururmuş. Ben kendim bu fıkrayı bildiğim için, öyle yapmağa çalışırdım; mümkün değil dizlerim dayanamazdı. O kılıktan o kılığa döner dururdum, yapamazdım. Dervişliğinde

böyle çivi gibi sağlam halleri vardır Rahmetullahi Aleyh Hocamız'ın...

Ben ortaokulda iken, kendisinin meclislerine babamın peşinden, babamın elini tutup, eteğini tutup onun yanında giderdim. O zaman Ümmü Gülsüm Camii'nde imamlık yapmaktaydı. Cumartesi günleri, caminin arkasındaki yüksek odada sohbetler olurdu. "Sen hazırlan! Sen konuş!" filan diye söylerdi Hocamız... Bize de arada iltifat buyururdu:

"—Sen de haydi bakalım, filânca hadisteki mânâ nedir, ona hazırlan!" gibi işaretleri olurdu.

Hakkını ödememiz mümkün değil... Bizi kendisine dâmâd olarak seçmiş. Evliliğimin ilk yıllarından itibaren bana, "Benden sonra evlâdım, bu vazifeyi sen yaparsın!" derdi. Ordan biliyorum ki, bizi böyle küçükten alıp terbiye etmeğe çalıştı, hazırlamak istedi, hazırladı.

Ben yanına gelmek isterdim:

"—Baba müsaade edersen, fakülteden ayrılayım artık! Doktora bitti, yanınızda hizmet edeyim artık!" derdim.

"—Yok, kal orada!" derdi.

"—İşte doçentlik bitti, artık geleyim!"

"—Yok kal orda! Profesörlük ne zaman?" derdi.

Beni profesör yapmazlar ki fakültede, benim halim belli... Mimli, sabıkalı bir insanım diye düşünürdüm.

"—Profesörlük ne zaman?"

"—Doçentlikten dört yıl, beş yıl sonra..."

"—Profesör ol da öyle!" derdi.

Anladım ki, profesör olacağım. Profesör olmam mümkün değil gibi... O günkü şartlarda, hocalarımızın himmeti olmasa benim gibi mimli bir insanın profesör olması mümkün değildi. Benim gibilere doçentlik bile vermezlerdi. Hattâ kaç senedir dergileri çıkartıyoruz, basın kartı vermiyorlar. Biliyorum, anlayışla karşılıyorum; vermezler bizim gibilere... Basın-yayın yüksekokulu bile açsak vermezler yâni...

Ama Hocamız bizi orada profesör etti. O gönderdi. Ankara'daki asistanlık imtihanlarına giderken, cebime harçlığımı koyan Hocamız'dır. Ankara Özelif'teki dairemizin ortaklığının hissesini veren odur. Alın bakalım yazın diye, bin lira veren odur. Ben buraya gelmek istedikçe, "Profesör ol, öyle gel!" demiştir. Tabii, ben Hocamız'ın sağlığında profesör olmadım, Hocamız vefat ettikten sonra 1982'de profesör oldum. Ondan sonra İstanbul'a geldim.

Evliliğimin ilk yıllarından itibaren söylerdi. Ankara'ya gelirdi yazın, "Haydi bakalım!" derdi... Çocuklarımız var, yaramaz, ağlar, hasta olur vs. "Rahatsız etmeyelim baba!" derdik. "Yok!" derdi bizi alırdı, Konya'ya giderdik, muhtelif illeri, kasabaları ziyaret ederdik. Yanında dolaştırırdı bizi; "İlerde böyle yaparsın!" diye herhalde, yetişmemiz için olsa gerek... Camide veyahut herhangi bir toplantıda, "Biraz da sen konuş!" diyecek diye ödüm patlardı, kaçardım. Öyle der şimdi, gözümün içine bakar diye, arka taraflarda safların arkasında direğin arkasına filân saklanırdım. Çok çekingen bir insandım, konuşmak bana çok zor gelirdi. O çekingenliğimizi himmetleriyle, şimdiki şu halimize döndürecek çalışmaları yaptılar. Onu hissediyorum, öyle oldu.

Köyde bir ev alır da tenhada kalır mıyım diye birkaç defa teşebbüs etmiştim. "Tavşancıl'da bir ev mi alsak, oraya mı yerleşsek..." filân diye... Her seferinde Hocamız mânî olmuştur. Bir seferinde demiştir ki:

"—Evlâdım, küçük yerlerde insanın kadrini, kıymetini bilmezler!"

Mücevherci bilir mücevherin kıymetini... Büyük yerlerde bilinir, küçük yerlerde bilmezler, ezâ cefâ ederler. "Olmaz, o köye gidemezsin!" dedi.

Bizim arkadaşlar bir kooperatif kurmuşlar, "Seni de ortak edelim, sen de filânca yere gelir misin?" dediler. "Sorun Hocamız'a, ben soramam!" dedim. Ben Hocamız'ın damadıyım o zaman, henüz böyle bir görevle yükümlü değilim. O arkadaş da gitti, Hocamız'a

dedi ki: "İşte filânca yerde bir arsa alacağız, bu da ortak olsun mu?" filân diye benim namıma da sorunca; ona çok sert bir çıkış yaptı. O da dudağını ısırarak geri döndü, "Hocamız hiç müsaade etmiyor." dedi. Ben biliyordum zâten müsaade etmeyeceğini... Yâni, bir köşeye kaçıp da, hizmetten uzak durmamı istemezlerdi.

Sonra, vefatından iki sene kadar önce olabilir; bir gün bizim İskenderpaşa'daki kapıya yakın köşe odada, somyada yatıyordu. Güneşli bir gündü. Daha önce bize böyle, "Evlâdım, benden sonra bu vazifeyi sen yapacaksın!" deyince, ben utanırdım, cevap veremezdim, kaçardım biraz da... O gün Vâlide Hanım yoktu. Yatmış, uzanmıştı. Hasta değildi ama, öğle dinlenmesi gibi uzanmıştı. Odanın kapısı açıktı. Biz de "Bir emriniz var mı?" gibi karşı tarafında durunca, şöyle bize baktı:

"—Evlâdım, benden sonra bu vazifeyi sen yapacaksın, sen yaparsın!" dedi.

Bu sözü birden söyleyince, ben de kapı dışarı kaçamadım. Biraz kızardım, bozardım:

"—Baba! Bu bizim kâ'bımız, takatimiz, hakkımız, haddimiz olan bir şey değil ki! Nasıl yapalım bu vazifeyi, yapamayız..." dedim.

Kızı da bana destekçi oldu:

"—Baba, bu çok zor bir iş; biz yapamayız..." dedi.

O da şeyi düşünüyor: Tekkeye müridler gelecek, kalabalık... Tekkenin idaresi, gelene gidene hizmet ve sâire... Vâlide Hanım mutfakta yemek hazırlarken kollarını tezgâha dayar, yaslanır, patatesi filân öyle soyardı. Ayakları şişerdi. Sabahtan akşama, geceden gündüze, devamlı içeriye tepsi hazırla, çay hazırla, meyva gönder... Bulaşıkları yıka ve sâire... Bizim Hacı Hanım da o tarafını düşündüğü için işin, "Baba biz bu yükün altından kalkamayız..." diye, o da o tarafından tutturdu.

Biz böyle deyince:

"—O zaman size yardım ederler!" buyurdu.

Ben o hava içinde, bunun bir mânevî yardım, evliyâullah tarafından himmet yoluyla, Allah'ın lütfuyla bazı yardımlar

olacak diye anladım. “Her ne kadar liyâkatsız da olsam, büyüklerin himmetiyle bu işler olur.” gibi bir şey düşündüm. Hakîkaten de öyle oldu. Bizim bu görevin altına, hizmetçiliğine başlamamızdan itibaren çok büyük gelişmeler oldu. Elhamdü lillâh kardeşlerimizin arasında tekkemizin faaliyeti olarak çok atılımlar oldu.

Yâni, Hocamız bizi kendisi seçti, aldı, terbiye etti, yetiştirdi. Ondan sonra, “Otur buraya, bu işi yap!” dedi. Sorumluluk omuzlarımızda; ama, yardım hem ihvânımız olarak, kardeşlerimiz olarak sizlerden, hem de himmet olarak, mânevî yardım olarak onlardan oldu. Allah yardımcımız olsun, dua edin!

....

Daha sonra, “Alimler politikacılara tabî olurlarsa, dinin temeline dinamit konulmuş olur. Öyle şey olmaz; alimlere onlar tâbî olacak, ilme onlar tâbî olacak, dîne onlar tâbî olacak! Onun emrinde olacaklar, hatâlarını düzeltecekler. ‘Hatâmız var mı hocam?’ diyecekler, ‘Düzeltelim!’ diyecekler; emrolunduğu zaman da düzeltecekler. Din adamı camide para toplama, ondan sonra filâncanın istediği tarzda sipariş konuşma yapma durumuna düşürülemez!” diye bizim ihtilâfımız olunca, çok kavgalar gürültüler çıktı bu işten... Çok aleyhimize konuşmalar oldu, ithamlar, suçlamalar oldu. Cezâ düşünceleri geçirmişler zihinlerinden, söylemişler... O arada yıpratma çalışmaları olarak:

“—Bu ne biçim hoca ki, babası dururken kendisi makama geçiyor?” demişler.

Ben babamı herhalde sizden daha az sevmem, daha fazla severim! Vazifeyi Hocamız babama verseydi, elbette herkesten daha fazla sevinerek elini ayağını öper, ben onun hizmetinde olurdum. Ama Hocamız vazifeyi ona vermedi. Bunu o da biliyor, ben de biliyorum, herkes de biliyor... Onun için, babamız başımızın tacıdır ama, babamız bu tekkenin mürididir, biz de hizmetçisiyiz. Bu böyle babalık, evlâtlık meselesi değildir.

Daha başka iftiralar oldu, daha başka şeyler oldu. Biz bu işi kendi kendimize muvazzafmışız filân gibi sözler oldu. O zaman tabii, bazı kimseler şehadetleriyle:

“—Hayır öyle değil! Hocamız bizzat bunu söylemiştir, biz de biliyoruz.” dediler.

O iftiralar, o şeyler biraz silindi ama, bunların söylenmesi de gerekiyordu. Bu bir mânevî mezhebdir. İnsan bağlandığı kapının halinin ne olduğunu, bağlandığı kimsenin de statüsünün ne olduğunu bilmek zorundadır. Onun için, bu sual haklı bir sualdi. Ben de onun için bu cevapları verdim.

Hocamız halvete girmiş kimselere halvetten çıkarken kendisi hakkında bilgi vermiş, halvet defterlerine de yazdırmıştır. “Bizim aslımız şuradandır, buradandır. Peygamber Efendimiz’in de evlâtlarındanız.” diye seyyidlerden olduğunu da belirtmiş. Ama halvettekilere söylemiş. Bunu bir öğünme meselesi filân değil de, halvete girmiş çıkmış, artık sır saklayabilecek hale gelmiş insanlara bu işin aslı budur diye sessizce söylemiş oluyor. Gerekiyor demek ki!

4. HATM-İ HÂCEGÂN

a. Hatm-i Hàcegân'ın Yapılışı

1. Soru:

Fakülte öğrencileri olarak bir evde kalıyoruz. Kendi aramızda Hatm-i Hâcegân yapabilir miyiz?

Yapabilirsiniz. İsterse herkes tek başına da bir büyük Hatm-i Hâcegân'ı yapabilir. Yâni 7 Fatiha, 100 salevât-ı şerife, 79 Elem neşrahleke, 1001 İhlâs-ı Şerif, tekrar 7 Fatiha, 100 salevât-ı şerife Hatm-i Hâcegân-ı Kebir'dir; bunu yapabilir.

Ya da Hatm-i Hâcegân-ı Sagîr; yâni 7 Fâtiha, 100 salevât-ı şerif, 500 "*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm*", 7 Fâtiha ve 100 salevât-ı şerife de sonda... Bu da Hatm-i Hâcegân-ı Sağîr'dir, bunu da yapabilir. Müsaade de ediyoruz, yapabilirler.

2. Soru:

Hatm-i Hâcegân'da İnşirah Sûresi'ni okumamızın sebebi nedir?

İnşirah Sûresi, insanın gönlünün genişlemesini anlatan bir sûre olduğundan, "Mânevî bakımdan iç âlemimiz genişlesin, feyizlerle dolsun, mânevî neş'eye, zevke ulaşalım!" diye okuyoruz.

3. Soru:

Hatm-i Hâcegân esnasında, râbıta-i şerif denilince hangi râbıta yapılıyor? Grupta yabancı birisi varsa, o ne yapmalıdır?

Mürşidle râbıtadır tabii ilki... Yabancı birisi varsa, kendi şeyhine rabıta yapar. Ondan sonra da rabıta-i kalb yapacak.

4. Soru:

Hatme-i Hâcegân'ın taşla yapılanı mı, taşsız yapılanı mı daha faziletlidir? Feyiz bakımından fark olabilir mi?

Hatme-i Hâcegân'da sayıları tam tutturmak taşla olduğundan onu yaparsa daha iyi olabilir. Ama Mehmed Zahid Kotku Hocamız taşsız olarak da yaptırıyordu. Feyiz, insanın kendine bağlı bir husustur.

b. Kalabalıkta Hatm-i Hàcegân

1. Soru:
Hatm-i Hâcegânı herkes kendi yapabilir mi?

Şahsen, kendi şahsı adına herkes yapabilir. Çünkü büyüklerimiz, şeyhlerimiz Hatm-i Hâcegân'ı kendileri ayrıca, "Sevabı biz de tek başımıza kazanalım!" diye, taksim etmeden kendileri de yapmışlar. Öyle yapılması mümkündür.

Toplulukta Hatm-i Hâcegân, şeyh efendinin müsaadesi alınarak yaptırılabilir.

2. Soru:
Kalabalık yerde Hatm-i Hâcegân yapılabilir mi?

Hatm-i Hâcegân'ı Hocamız Rahmetullahi Aleyh, sabah ve yatsı namazlarından sonra camide, kalabalıkta yapardı. Burada sabahları ve yatsıları Hatm-i Hâcegân yapılıyor. Çünkü, o şekilde yapılmasa, "İlle has dervişler katılsın da, ötekiler katılmasın!" denilse, başka bir takım mahzurlar olduğundan Hocamız öyle ictihad eyledi. Camide de yapıyordu, ayrıca da yapıyordu.

Hattâ şahıslar Hatm-i Hâcegân'ı tek başına kendileri de yapabilirler; o da mümkün... Hatm-i Hâcegân-ı kebîr, Hatm-i Hâcegân-ı sağîr yapılabilir.

Bunu soruyorsa kardeşimiz, kalabalık yerde Hatm-i Hâcegân yapılıyor. Eh, Hocamız ictihad eylemiş, biz de o ictihada dayanarak yapıyoruz. "Böyle olduğu zaman gönüller daha hoş oluyor, herkes de istifade ediyor sevaptan..." diye, biz de yapıyoruz.

3. Soru:

Dersli olmadıkları hâlde size ve cemaate muhabbeti olan kimseleri Hatme-i Hâcegân'a katmak ve hatta ders almaları için teşvik etmekte bir sakınca var mıdır?

Yoktur, çünkü Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendimiz hazretleri "Bizi seven bizdendir." diyor. Sevgi, bağlılık demektir. Ders aldığı hâlde sevgisi olmayan da tam bağlanmamış demek oluyor.

Bizim şahsımızdan o beldede ders almak isteyenler varmış. Ben oraya gelmeyi geciktirirsem, vebal altında kalırlar. O dersleri yapmalarını benim selamlarımla beraber onlara tebliğ etsinler. Dersleri yapmaya başlasınlar. Gelince de görüşürüz inşaallah.

c. Hatm-i Hâcegân'dan Sonra *Lâ ilâhe illa'llah*

Soru:

Hatm-i Hâcegân'dan sonra on defa yavaş yavaş "Lâ ilâhe

illa'llah" demek, Hatm-i Hâcegân'ın bir parçası mıdır?

Hayır! Hatm-i Hâcegân-ı Kebir; yedi Fatiha, başta ve sonda yüz salevât-ı şerife, ortada da yetmiş dokuz *Elem neşrahleke* ve bin bir İhlâs-ı Şerif'ten oluşur.

Bu, başka bir hadis-i şerifteki müjdeye ermek için onun arkasından söylenen bir şeydir. "Bir insan medlerini uzata uzata *Lâ ilâhe illa'llah*'ı on defa çekerse, söylerse, dört bin adet büyük günahı silinir." diye müjde var, onun için yapılıyor.

d. Başkalarının Toplantısına Katılmak

Soru:

Ben size bey'atli birisiyim. Daha başka bir yerlere gitmem ve onlara katılarak hatme yapmamda bir sakınca olur mu?

Umumiyetle gidilebilir, bir şey olmaz; zikir zikirdir. Sevaplı ibadet nerede olsa yapılır; ecir ve sevap alınabilir. Bir yerde bir şey yapılıyorsa ondan kaçınılmaz, yani kalkıp da gidilmez; "Burada böyle bir şey oluyor; ben başka bir yere bağlıyım." diye kaçılmaz.

Fakat böyle olmakla beraber, eğer iştirak edilen yer sahih bir yer değilse, o zaman uygun olmaz. Sıhhatli olmayan bir yer uygun olmaz. Veyahut bazıları da yine sahih olmamaktan kaynaklanan sebeplerle müridi çelmeye çalışırlar; bağlı olduğu yerden koparıp orayı kötüleyip, kendi taraflarına bağlamaya çalışırlar.

Tabii bu tasavvuf dışı bir olaydır, terbiyesizliktir, tasavvufta hırsızlıktır, doğru bir şey değildir ama bu yapılagelmektedir. Bu tarafı kötüleyerek veya öbür tarafı methederek veya açıkça davet ederek bu işi yaparlar. Tabi bu gibi durumlar da onların bu noksanına ve gayri sahih olduğuna dalalet ettiği için özellikle o gibi yerlerden sakınmak lâzım; takvâya dayalı ve usulüne uygun yerlere gidilebilir.

Fakat bir de şöyle bir durum vardır: Bir derviş "O şeyhe de giderim, bu şeyhe de giderim; şuna da giderim, buna da giderim." Derse, onlar hakkında denmiştir ki:

"—Bir kapı meseleyi halleder; bir kapı her kapı demektir. Ama her kapı hiç kapı demektir."

"—Oraya da giderim buraya da giderim." dersen, o zaman asıl bağlı olduğun yerden de feyiz alamazsın. Çünkü bağlılığın tam olması lâzım; "her kapı" dersen o zaman "hiç kapı" durumuna düşer, hiçbir yerden bir şey alamazsın.

Büyüklerimiz; "Bir yere tam bağlanmalı ve bağlılığını sağlam olarak devam ettirmelidir." demişlerdir. Eğer iştirak edilmek istenen grup ve kimseler gayri sahih ise, normal değilse, kötüyse, o zaman tabi oralara iştirak etmemek takvâsını ve kalbini korumak için şarttır. Büyüklerimiz kitaplarda yazmışlardır, okumuşsunuzdur; mürid gafil müridlerden bile sakınacak ki onların gafleti ruhuna tesir etmesin, menfi tesir yapmasın. Hep alim, fazıl, uyanık insanlarla beraber olmaya çalışacak çünkü gafilin gafleti, gönlündeki kasveti bu tarafa sirayet eder ve tesir eder. Bunları düşünerek korunmak lâzım.

e. Hanımlar ve Hatm-i Hàcegân

1. Soru:

Hanımlar kendi aralarında Hatm-i Hâcegân yapabilirler mi? Başka tarikatlardan, hattâ dersli olmayan hanımlar orada olursa, ne olacak?

Orada olmaları, bizi sevdiklerini gösteriyor. Büyük mürşidimiz Gümüşhâneli Hocamız buyurmuş ki: "Bizi seven bizdendir." Kişi sevdiği ile beraber haşr olacak ya!.. Mâdem sevmiş, toplantımıza gelmiş; bizdendir. O halde, *Hatm-i Hâcegân'*a alınır. Kapı dışarı edilmez.

Bazı tarikatlarda duyuyorum ben, dışarı çıkartıyorlarmış.

"—Çık dışarı!"

"—Niye?"

"—Sen bizim tarikatımızdan değilsin!"

"—E, ben kâfir miyim, müşrik miyim?"

Ağlıyormuş kadın veya erkek... Kalbi çok kırılıyormuş. Kalp kırmak daha fenâ... Ne olacak yâni; o da senin gibi gelecek, senin halkanda Allah diyecek! Daha ne istiyorsun yâni; sevaplı bir iş

yapmasına vesîle oluyorsun.

2. Soru:

Hanımlar, Hatm-i Hâcegân'dan sonra en az 45 dakika hiçbir şey yenmemesi gerektiğini söylüyorlar. Feyzin kaçmaması için imiş diyorlar, doğru mu?

Hayır, böyle bir şey yok. Hatm-i Hâcegân'ı yapardık, Hocamız çay ikram ederdi içerdik. Yanında da bir başka ikram olursa yerdik. Yani böyle bir yasak masak bir şey yok, feyiz de kaçmaz evelallah. O da ayrıca feyz olur.

f. Hatm-i Hàcegân'da El Ele Tutuşmak

Soru:

Hatmede el ele tutuşmak ve zikirden sonra halkadan geçmek sakıncalı diyorlar, anlatır mısınız?

Bizde böyle bir el ele tutuşmak yoktur, halkadan geçmek hiç yoktur. Bu çocukların bir oyununu hatırlattı bana:

"—Ambara vurdum bir tekme, ambarın kapısı açıldı, etrafa buğdaylar saçıldı." filan.

Bu ibadettir, bu böyle halkadan geçmek filan ilk defa burada duyuyorum. Böyle bir şey gerekmez, yani zikir ciddi olarak yapılır. Hocamızın zamanında gördük zikri, ciddi olarak yapılır. Hafif sesle yapmayı, aşırı yapmamayı söylerdi hocamız.

El ele tutuşan cemaatler, tarikatlar vardır. Kol kola giren böyle bir ritimle sallanarak zikir yapan, şöyle dairevî halka olup bu halka yavaş yavaş dönen tarikatlar vardır. Ama bizim büyüklerimiz sakin zikretmeyi daha uygun görmüşler. Kimseye bir şey demiyoruz da, biz sakin yapmaya gayret edelim!

5. ÖĞRENCİ MESELELERİ

a. İmam-Hatip Okullarının Geleceği

1. Soru:
"Son kararlarla Türkiye'deki İmam Hatip okullarının durumu ne olacak?"

Muhterem kardeşlerim! Bu konu, benim Ankara Üniversitesi'nde profesör olduğum, doçent olduğum zamanlardan beri vardı ki, ben on yıl önce 1987'de emekli oldum.

Ondan önceki kalkınma planları yapılırken, kalkınma planlarında devlet planlama teşkilatının (DPT) kurduğu komisyonların birisinde, eğitim komisyonunda görevliydim. O zamanlardan beri güncelliği kalkmamış olan, rafa kaldırılmamış olan bir konudur. Hatta daha önceye gidelim. 1960 yılında Türkiye'de askerler darbe yapmışlardır. Zamanın başbakanını, Adnan Menderes'i, hapsetmişler, muhakeme etmişler ve sonra idam etmişlerdir. Büyük bir acı olay, biliyorsunuz. 1960-1997, 37 yıl önce.

O zamanlarda Adnan Menderes'e yöneltilen suçlamalar arasında bu da var. Adnan Menderes neden suçlanıyor, ne kabahat yaptı da asılıyor? Adnan Menderes'i asmaya sebep olarak gösterilen suçlamalardan birisi de İmam-Hatip okullarını açmasıdır.

Bu şu demek: Biraz kapalı konuştuğun zaman, Türkçe'de, "Dilinin altındaki baklayı çıkart." derler. "Ne demek istiyorsan söyle." derler.

Adnan Menderes dindarlara biraz imkân sağladığı için asıldı. Adnan Menderes biraz Türk halkının istediği din hürriyetini sağladı, demokrasiyi getirdi. Seçimle Halk partisinin baskıcı rejimini devirdi. Ezan Türkçe okutulmaya başlanmıştı. "Bu aslî ibadet diline dönsün." diye Arapça'ya döndürdü.

Herkes dinini öğrenmek istiyordu. Dinini öğrenmek için çare arıyordu. Ama inkılâp kanunlarından bir tevhîd-i tedrisat kanunu

vardı, o mâni idi. İnkılâplar yapıldığı zaman, din okulları kapatılmıştı, medreseler kapatılmıştı. Eğitim bir çeşit hâline getirilmişti.

Tevhîd-i tedrisat, eğitimi tek tip yapmak demek. İkili eğitim olmayacak. Medrese eğitimi ve laik eğitim olmayacak; "Hepsi laik olacak." diye, bir inkılâp kanunu var. Bu varken, halk istese bile onların yanına da kimse yanaşamıyor. Türkiye'nin demokrasisi...

Adnan Menderes bu sorunu, bu meseleyi şöyle aştı:

"—Türkiye'de camiler var. Din eğitimi kökünden kapandığı için artık camilere imam bulunmuyor. Köylerde cenaze namazı kılacak insan bulunmuyor. Ölüyü yıkayacak din görevlisi bulunmuyor. Son görevleri yapacak insan bulunmuyor. Bu bir meslektir, o halde bu mesleğin bir meslek okulunu açıyoruz; tevhîd-i tedrisata aykırı değil." dedi ve İmam Hatip okullarını öyle açtı;

"—İmam ve Hatip Meslek okulu."

Sağlık yüksekokulu gibi, ziraat okulu gibi, meslek okulu gibi… Meslek okulları açmak serbest; çünkü tevhîd-i tedrisata uygun. İşi böyle kılıfına uydurdu. İnkılâp kanunlarını çiğnedi. Çiğnedi ama laikler de bir darbe yaptılar, onu astılar.

"—Sen İmam Hatip okullarını açtın!" diye asmıyorlar. "Bizim niyetimizi engelledin!" diye asıyorlar.

İşin aslı, dilimin altındaki baklayı çıkardığım zaman söyleyeceğim söz, bu. Türkiye'deki dini gelişmeyi bir dereceye kadar sağlayan Adnan Menderes'in hâkim olduğu devrede, 1950 yılında halk partisi seçimle düşürüldü. 1960 yılında Adnan Menderes ihtilalle devrildi.

1950-1960 arasında Adnan Menderes halka taviz verdi, dincilere taviz verdi, İmam hatip okulları açtı. "Şöyle böyle" diyerek, darbe yaparak, adamı astılar.

Ama bu haksız bir asmaydı, demokrasiye aykırıydı. Sonra devlet törenleriyle Menderes için vatan caddesinde türbe yapıldı. Oraya getirildi, özür dilediler; ama ölen öldükten sonra bir daha geri gelmiyor. Menderes'e bu haksızlık yapılmıştı.

Neden yapılmıştı?

"—Dini eğitime kapı açtı, çanak tuttu, sebep oldu." diye.

O zamandan beri laikliği "dini serbestlik" diye değil de, dinsizlik olarak anlıyorlar.

Protestanlar istediği gibi kilisesinde çalışsın, Katolikler istediği gibi çalışsın, Evangelistler istediği gibi çalışsın. Kimse kimseye sataşamasın, kavga, gürültü, patırtı etmesin diye. Laiklik bu.

Çok kızdılar, haksız bir kızmaydı. Öldürdüler, cinayetti. Çünkü seçilmiş bir başbakan, devrilemez. Bunun kanuni bir dayanağı yoktur. Düpedüz kanunları, anayasayı çiğnemektir. Çiğnediler, adamı öldürdüler. Çünkü önce kuvvetliler işi yapıyor, sonra kanunlarını kendilerine göre ayarlıyorlar. Dünyanın diğer ülkelerinde böyle oluyor. Hatta ileri ülkelerinde bile, kuvvetliler istediklerini yaptırır, kanunlar onların arkasından gelir.

Mesela bir banka, çok uluslu bir şirket, daima hükümete istediğini yaptırır. Amerika'da da, İngiltere'de de. Maalesef…

O zamanlar o adamcağızı öldürdüler. Mazlumdu, Allah rahmet eylesin… Çünkü zulmederek öldürdüler, hakları yoktu.

Hapsedebilirlerdi, ceza verebilirlerdi. Zaten başbakanlıktan devirmek bir cezadır, yeterli. Ondan sonraki ihtilallerde öldürmece yok, devirmece var. Bowling şişeleri gibi deviriyorlar, tamam; sayı alıyorlar.

Adnan Menderes'i devirdikleri zaman, basında yayında bu zikredildi:

"—Bu adam çok kötü adam, İmam Hatip okullarını açtı." diye.

Ama o çalışma içinde İmam Hatip okullarını açmakta bir de fitne fesat düşünenler vardı. Ben o zamanların oyunlarını çok iyi bilen, belgeli insanım. O yaşlarda, o şeyleri çok iyi biliyorum.

"—Türkiye'de devrimlere, laikliğe bağlı, Atatürkçü din adamı yetiştireceğiz. Çünkü bıraktığımız zaman yerin altına giriyorlar, gerici eğitim oluyor. Yerin üstüne çıkaralım, kontrol edelim. Böylece ilerici din adamı yetiştirelim." dediler.

İlerici din adamının özellikleri nedir?

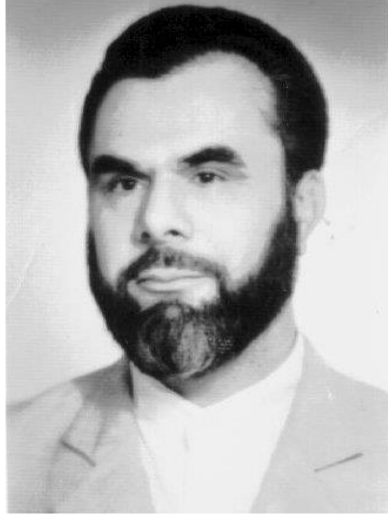
En başta gelen özelliği, kravat takmasıdır. Onun için kravattan hiç vazgeçilmedi. O günden beri de buralara gönderdikleri hocalara, ilk boyunlarına taktıkları, sıktırdıkları kravattır. Sonra sakal bıyık düzelecek. Bu da bir şart. Sakal bıraktı mı işinden oluyor. Türkiye'deki bütün camileri müfettişler çok iyi takip eder. İlla kravat takacak. Senin gibi böyle kravatsız dolaşanlara ihtar ettir, sonu kötektir.

Ben İlâhiyat Fakültesi'ndeyken kravatı sevmiyorum, anti kravatistim. Kravatı sevmeyen bir insanım, kusuruma bakma. Boyunlu, yarım balıkçı kazak giyerdim. Çok hoşuma giderdi Yünlüsü veya pamuklusu… Onu giyerdim, beni radyoya veya televizyona konuşmaya çağırırlardı. İlahiyatta hocayım ya, biraz da edebiyatçıyım, Türk İslâm edebiyatı profesörüyüm.

Benim talebem orada, TRT'de görevli Asaf Demirbaş var, şimdi ünlü oldu. Benim talebemdir o, ilahiyattan mezundur. İlerici biridir, onun için onu oraya aldılar. Fakültedeyken de ilerici gençlik hareketinin başındaydı. Gerici olduğum halde o beni çok sever. Bazen zıt olanlar birbirlerini sevebiliyor.

"—Hocam, ne olur konuş." der, yalvarır yakarır.

Ankara radyosunda da Kafkas kökenli, Düzceli, Faruk Ermemiş vardır; da çok sever.

"—Aman hocam, ne olur gel konuş, hocam!"

Asaf beni çağırdı, ben bir sefer yarım balıkçı kazak giymemişim. Yakalı yün gömlekli, aşağı doğru açık değil. Onu giymişim. Vallahi ona kravat taktırdı. Ağzımdan girdi, burnumdan çıktı, yün gömleğin üstüne kravat taktırdı. Halbuki kravat takılan bir kıyafet değil.

Demek ki ilerici olmanın alametlerinden birisi, kravat. "Ben kravat takmadım." diye fakültedeki ilerici arkadaşlar; "Niye kravat takmıyorsun?" diye bana sataşırlardı.

1960'da ihtilal oldu. Bunları yarı şaka söylüyorum. Mizahla, hicvederek söylüyorum. Bunlar acı gerçeklerdir. Yirminci Yüzyıl'da çağdaş bir ülkede, bunlara gülerler, ayıplarlar:

"—Sana ne el alemin kravatından? Sana ne adamın şusundan, busundan, inancına ne karışıyorsun?" derler.

Ben bunları üzüldüğüm için, "Sohbet tatlı olsun!" diye, iğneleyerek, edebiyat yaparak anlatıyorum.

Dinci tavır 1960'da Menderes'in başını yaktı. Aynı hava, 1997'de de Erbakan'ın başını yaktı. Halbuki bütçeyi düzeltmişti, havuzu doldurmağa başlamıştı, değil mi? Havuz dolmaya başlamıştı, borçlar ödenmeye başlamıştı, yatırımlar yapılmaya başlanmıştı.

Dış ticarette iyi bir durum vardı. Dış politikada bağımsız, serbest bir dış siyaset uygulanmaya başlanmıştı. Libya'ya gitmişti, kalktı İran'a gitti hayret edilecek bir cesaret. İran'da bir doğalgaz anlaşması yaptı, Rusya'dan aldığımız doğalgazdan daha ucuz doğalgaz getirmeye kalkıyor. Çok büyük suçlar işledi.

Ondan sonra baktılar ki bu adam İsrail'e yüz vermiyor, İran'la küsüşmüyor, Libya'yla darılmıyor; bu Amerika'nın hoşuna gitmedi, Batının da hoşuna gitmedi.

"—Bu böyle giderse Türkiye'nin iç ve dış siyasetinde bayağı bir

gelişmeler olacak.” demeye başladılar.

Ama doğrudan doğruya bunları söyleyerek bir insanı deviremezlerdi. ”İnkılâplar, devrimler elden gidiyor!” demeye başladılar. Halbuki devrimler olduğu gibi duruyordu. Hepsi çarşıda pazarda, kılıkta kıyafette, radyoda televizyonda gazetede mazetede… Devrim her yerde var. Aynen devam ediyordu, aynı hava esiyordu.

Ama devrimbazlar birden, “Devrimler elden gidiyor.” demeye başladılar. Oradan tutturdular. O arada birkaç doğru söz söylediler.

Dediler ki:

“—İmam Hatip okullarını öne çıkardılar. İmam Hatip okulları senede şu kadar mezun veriyor. Bilmem şu yılına gelindiğinde bütün tahsillilerin yüzde şu kadarı İmam Hatipli olacak. Felaket. Milli felaket! Türkiye İmam Hatipli olacak!”

Sen İmam Hatipli gördün mü? Elli ayaklı, saçlı sakallı! İmam Hatipli korkunç mahluktur, bunların adedi çoğalacak. Bunlar adam yerler. Mısır gibi, hatur hutur önüne geleni yerler.

İmam Hatip sanki devletin diploma verdiği okul değilmiş, devletin düşmanıymış gibi; acaip! Belki burada da kaç tane teknik eleman olmuş İmam Hatipli vardır. Allah aşkına içinizde kökeni İmam Hatipli olan yok mu? Var. Bunlar sizi bir yerinizden kemirdi, yedi mi? Kulağınızı, mulağınızı...

Ne olmuş? İmam Hatipler artacak. Maksat o değil. Türkiye’nin siyasetini elden kaçırıyorlar. Emperyalizm, Türkiye’de siyaseti elden kaçırıyor. Çünkü Türkiye kendi kendine hareket edecek hâle gelme istidadı gösteriyor.

Kendisinin yetiştirdiği mühendisler var, bilim adamları var. Amerika’da okumuşlar, Avrupa’da doktora yapmışlar. Gelmişler işlerin başına geçmişler, bayağı bayağı hesap yapmasını biliyorlar, kitap yapmasını biliyorlar, memleketin lehine kararlar almaya başlamışlar. “Doğalgaz burada daha ucuz!” demişler. Ucuz olan bir şey için İngiliz, dinine imanına bakar mı? Nerede ucuzsa oradan alır.

Allah aşkına söyleyin, var mıdır böyle saçma kaide! Amerika bir şey alacaksa İran’da daha ucuz olduğunu bilsin, bizden önce

balıklama atlar. Yeter ki ucuz olduğunu bilsin.

Bu hikâyeydi. Köşedeki bir arkadaşımız malesef acı bir gerçek söylemişti:

“—Bizim halkımız biraz aptaldır!”

Bizim halkımız aptal değildir ama, hukukunu korumakta biraz tembeldir. Bilir, şeytanlığın hepsini anlar, şıp diye anlar. Bizim çarıklı, köylü dayı bir işin kökünü, ciğerinin köşesini üniversitedeki profesörden daha iyi bilir. Ama ne yapacağını bilmez, bizim halkımızın zaafı budur.

Korktukları İmam Hatip okulları. İmam Hatip okulunda okuyanlar darılmasınlar; aslında İmam Hatip okulları hep de dindar yetiştirmiyor. Anasının babasının zoruyla buralara gitmiş çocuklar, anası babası görmezse cuma namazına bile gitmez, kaytarırdı. Biz bizeyiz, doğruyu söyleyelim.

İlâhiyat Fakültesi’nden talebelerim vardı. Ben askerliği geç yaptım, doçentken yaptım. Balık gibi ellerinden kaçıyordum, zorla yakaladılar. ”Aman şu doçentliği bitireyim, öyle asker olayım!” diye geç gittim askere. Geç gidince talebelerimle aynı zamanda askerlik yaptım. Benim İlahiyattan mezun talebelerimin içinde içki içip kumar oynayan, namaz kılmayıp, cünüp gezenler vardı. Hocası olduğum halde, piyade okulunda yanıma gelip “Hocam, hoş geldin.” diyemeyip kaçanlar vardı. İlahiyat mezunu…

Bu okulların da tam dindar yetiştirme diye bir teminatları yok. Yalnız bir şey var ki, bunu Mesut Yılmaz da daha birkaç ay önceki konuşmalarında söylemişti. Halkımız çocuklarını oraya “İmam Hatip olsun!” diye göndermiyor. ”Çocuklarım kaybolmasın; dinini, imanını öğrensin!” diye gönderiyor.

Dini tahsili kendisi veremiyor, “Dini tahsilini yapsın da ne olursa olsun!” diye gönderiyor.

Ben de çocuğumu öyle gönderdim. Benim oğlum İmam Hatibe gitmek istemedi. “Baba, ben başka yerde okumak istiyorum.” dedi.

“—Evladım, ben ilâhiyat profesörüyüm ama, sana dinini öğretmeye vaktim yok. Günde sekiz tane yere uğruyorum. Bir hava bulur, sen İmam Hatip’te Arapça öğrenirsin, sureleri öğrenirsin, namazı niyazı, orucu, haccı, zekâtı öğrenirsin, edebi

öğrenirsin, dini ahkâmını, bir din kültürünü şöyle kabaca öğrenirsin. İmam Hatip lisesini bitirince nereye gidersen git!" dedim.

Ondan sonra hakikaten Amerika'ya gitti, işletme tahsilini yaptı, geldi.

İmam Hatip okuluna gidenler; "İmam hatip olacağım!" diye gitmiyor zaten. "Bu okullar bizim milli cemiyetimize, irfanımıza, mazimize uygun eğitim veriyor; biraz dini bilgiler öğretiyor." diye gönderiyor.

Ama öteki laik liselerden bir farkı yok. Aynı matematik, aynı fizik, aynı kimya, hepsi okutuluyordu; bir de "Bunlar başarısız olsun!" diye ayrıca dini dersler yükleniliyordu. "Yükleri ağır olsun da hızlı gidemesinler!" diye.

Fakat çocuklar bu fazla yükleri de çekip, daha kuvvetli yetişiyorlardı. Hani daha fazla halter kaldıranın ötekisinden daha kuvvetli olması gibi…

Bunu gördüler. Bu sefer dediler ki:

"—İmam hatip okulları, falanca partinin arka bahçesi haline geldi."

Bu bir yalan. Vallahi billahi yalan. Hepsi o partiyi tutmaz. Yalan!

Başörtüsünde de yalan söylediler:

"—Başörtüsü bir partinin simgesi olmuş!"

Yalan! Adalet partililerden de CHP'lilerden de başını örten yok mu? Netice itibariyle imam hatip okulu kaynaklıların, milliyetçi, memleketine faydalı insanlar olacaklarını anladıkları için emperyalizm bunlardan çekindi.

Kanada Malkini üniversitesinde İmam Hatipler hakkında hakkında araştırmalar yapıldı. Bu araştırmalar bilimsel üniversite yayınlarında yayınlandı. Avrupalı, Amerikalı teşkilatlar, misyonerlik teşkilatları bal gibi biliyor. Türkiye'nin nereye kaydığını, ne olduğunu, ne bittiğini biliyor. Memleketini seven insanların nasıl yetiştiğini biliyor. Onu tehlikeli gördüler. "Türkiye'de hristiyanlık yayılamayacak." diye onu kısıtlama kararı aldılar.

Mesut Yılmaz Amerika'ya gittiği zaman dedi ki;

"—Biz bu sekiz yıllık kararı, kökten dincilerle mücadele için çıkarıyoruz."

Sekiz yıl olunca, çocuklar hep sekiz yıl okuyacaklar; ondan sonra İmam Hatibin lise kısmı üç sene, onlara yetmeyecek.

"—Önce İmam hatip okulları engellenecek!" diye yapıyoruz, dedi. Ama Türkiye'ye geldiği zaman da milleti kandırmak için; "Eğitim daha yüksek olsun!" diye demeye başladı.

Halbuki eğitimin İngiltere'deki uygulamasını, Almanya'daki uygulamasını biliyorsunuz. İhtisasa ayırma çok öncelerden başlar, sekiz yıl beklemezler. Çocuğun kabiliyetine göre ayırırlar. Anaokulundan ayırırlar, arkadaşımız söylüyor.

Onun için, bu bir aldatmaca ve göz boyama. Bunun ikinci bir yönü var: O da sekiz yıllık eğitimi bir ilericilik gericilik mücadelesine getirip bir sürü vergiyi koydular Vergilere itiraz edenlere, "İtiraz ediyor." diye değil, "yarasa beyinli" diye hücum ettiler.

Halbuki çok paralar, çok vergiler konuldu. Posta ücretleri belimizi büker hâle geldi. Biz yayın yapıyoruz, sağa sola yayınları gönderiyoruz, kaç misli arttı.

Onun için Ecevit'in huyudur. Kıbrıs'ı fethetmeye giderken "Barış Harekâtı" diye isimlendirdi. Mermileri alırken de böyle bir numara çekti. İşin aslı iki tane kökene iniyor:

Bir, imam hatip okullarını tırpanlamak, kesmek. "Budamak" desek belki işe yarar. Kökünden kesmek, köklerini kazımak.

İki, delik deşik olan bütçeye, taşları çatlamış olduğundan su kaçıran havuza, yeni vergilerle, yeni para toplamak. "Biz vergi yapıyoruz, çünkü memleketin hâli kötü" dese olmaz.

İşi anlatırken diyorlar ki;

"—Sekiz yıllık eğitim yapacağız, aydın kafalı insan olacak!"

Şimdiye kadar ki mezun bütün İmam Hatipliler sanki karanlık kafalıymış gibi hepsine hakaret ediyor.

"—Onlar cumhuriyetin okulları olacak." diyor.

Daha öncekiler nerenin okuluydu? Padişahların okulu muydu?

Böyle bir takım aldatmacalarla işi buraya götürdüler. Ama bu devam etmez, etmesin, etmemesini temenni ediyoruz. Akıl ve

mantık hâkim olsun.

Soru sorana teşekkür ediyorum. Beni dinlediğiniz için sizlere de “Allah razı olsun!” diyorum.

Bu devam etmez, bir yerden patlayacak; gerçekten öyle olacak. Hatta çok pişman, rezil ve perişan olacaklar. Çünkü bir sel geliyor, bunlar selin önüne duvar yapmaya çalışıyorlar. Olmaz!

Ama eylem yapmayı bilmeyen halkımızı, eyleme alıştırıyorlar. Bir bakıma da faydalı oluyor. Eylemi öğrendi mi durduramazlar. “Ben böyle inanıyorum, kardeşim!” diyecek.

Birisi gelmiş bize faizi methediyordu. Benim arkadaşım vardı;

“—Kes sesini!” dedi, “Ben faizin haram olduğuna inanıyorum, seni dinlemek istemiyorum! Ben müslümanım, bu konuda seninle konuşmak istemiyorum!” dedi, adam kızardı.

İş icabı karşı karşıyaydık, kızardı bozardı.

Halk; “Ben şunu istiyorum, bunu istemiyorum!” dediği zaman, 20. Yüzyıl’da halkı baskı altında tutmanın imkânı yok artık. 17. 18. Yüzyıl’da bile olmamış, imparatorluklar bile yıkılmış. Rusya yıkıldı. Yaptıkları olacak şey değil; ben hayret ediyorum. ”Siz bunu ne cesaretle yapıyorsunuz?” diye hayret ediyorum.

Bunu yazılarımda da belirttim. Bunları, eline el bombası almış da oynayan bir çocuk gibi görüyorum. Patlatacaklar! Cahil! Bir şeyden haberleri yok. Toplumu tanımıyorlar, cahiller, çok cahil!

“—Siyasi hayatıma mal olsa bile bu işi yapacağım!” diyor.

Yarın öbür gün bir anarşist çıkacak, vuracak. O zaman siyasi hayatı değil, nebatî hayatı da kalmayacak.. O noktaya gelecek; onu anlayamıyor. Amerika’da Kennedy’i vurdular. Mısır’da Enver Sedat’ı vurdular. O kadar akıntıya kürek çekilmez ki. Müslümanı anarşist yapmaya çalışıyorlar

2. Soru:

Hocam, bir yerde ben sizi dinliyordum. Atla kılıçla ilgili bir hadis açıklıyordunuz. ”Şu anda at, kılıç televizyondur, radyodur.” diyordunuz. Bunların elinde bayağı büyük bir güç var; medya. Ben şahsen köy kökenliyim. İşte toplam yüz kişi nüfusu olan bir köy. Bu insanlar televizyonda bir şeyi dinlediği zaman, hâlâ acaba sorusu

soruyor. Adam namaz da kılıyor, oruç da tutuyor ama bilinçli değil.

Dedeleri öyle, torunlar öyle değil. Dedeleri değiştiremiyoruz. Kendilerinin haklarından haberleri yok. Bilseler… Milletvekiline sahip olamıyor. Ben milletvekilini seçeceğim, milletvekili benim aleyhime bir şey söyleyecek. Milletvekillerine sahip olamıyor. Avrupa'da bu mümkün mü? Seçmeninin arzusunun hilafına bir iş yapacak. Haydi bakalım işçi partisi birazcık bir vergi koysun, Avrupa'da hemen devirirler. Adam menfaatini düşünüyor. "Ben istemiyorum." diyor. "Ben istemiyorum sekiz yıllık eğitimi; başına çal!" Bitti!

Şimdi onlar muhalif grupları organize etmeye çalışıyorlar. Ama muhalif grupların hepsini toplasan yine azınlık. Sonuçta birilerini ezdirecekler. Millet sabırlı. Kimler geldi, kimler geçti.

İmam Hatipleri kendileri açtılar, başka amaçla açtılar. Sonra amaçlarına uygun çalışmadığını gördüler, kapatmaya çalışıyorlar.

Bizim ilahiyatta talebelerimiz vardı; açık saçık kızlar. İlahiyatta ama sosyetik kökenden gelmiş bilmem nereden gelmiş. "İslâm'ı yaşamıyorlar." diye bizim onlara kaşlarımız çatık dururdu.. Tırnakları boyalı, alengirli gözlüklü, cafcaflı giyimli filan.

Sonradan onlar mezun oldular, gittikleri yerlerde İslâm'ı savunmaya başladılar. Çünkü dini ilimlerin bir özelliği var. Dini ilimleri öğrenen insan, "şu ihlâs, şu riya" diye ihlâsı ve riyayı birlikte öğrenir. İnsanın vicdanı olup da, aklı olup da riyayı seçmesi mümkün değil. Sonunda Allah'ın rızasını düşünür.

b. Okulda Hafızlık

Soru:

İmam-hatip lisesinde okuyorum. Okulda iken hafızlık yapmayı düşünüyorum. Ne tavsiye edersiniz?

Allah razı olsun, çok güzel düşüncesi var... Böyle genç yaşta

başlarsa insan, metodlu çalışırsa, hem de kuvvetli hafız olur. Senelere yayınca rahatlıkla olur inşaallah...

Tabii, hafızlık konsantre çalışmak ister. Evine bile gitmeyip Kur'an Kursu'nda devamlı çalışıp, kısa zamanda bitirmek en doğrusudur. Ama, onu yapamayacak, okula devam ediyor; tamam... Devam ederken yapacak; tamam... Yazları çalışacak, akşamları çalışacak; tamam... Bir yolla ilgisini devam ettirip, bu işi başarmağa çalışsın!

c. Okullarda Çeşitlilik

1. Soru:
Üniversiteye hazırlanıyoruz, hangi okulları tavsiye edersiniz?

Biz çeşitliliği tavsiye ediyoruz. Kardeşlerimiz muhtelif yerlere girsinler, girdikleri yerlerde İslâm'a hizmeti düşünsünler; çeşitlilik olsun... El-hamdü lillâh, müslümanlar içinde her dalda yetişmiş elemanlar var... En küçük kasabaya bile gidiyorum, böyle kalabalık toplantılar oluyor camide veya evlerde; çeşitli mesleklerden çok kıymetli kimseler var... Bu iyi bir şeydir.

Çeşitlilik iyidir. Yalnız, herkes kendi mesleğinde İslâm'a nasıl hizmet edeceğim diye düşünecek ve hizmete çalışacak! Meselâ, adam elektronikçidir; gelsin radyolarımızda çalışsın, hizmeti öyle yapsın! Doktordur; tıp konusunda hizmet etsin!

2. Soru:
Allah nasib ederse önümüzdeki dönemde İmam hatip lisesini bitireceğim. Okulu bitirdiğim zaman ticarete mi atılayım yoksa okumaya devam mı edeyim, ne buyurursunuz?

İmam hatip Okuluna girmiş olan bir insanın ana amacı din elemanı olmak olduğundan, sonuna kadar tahsiline devam etmesi, din yolunda, ilim yolunda yürümesi daha sevaplı olur.

Ama bir insanın okuyacak kapasitesi olmadığı anlaşılmışsa; İmam Hatibi zor bitirmiş ama üniversiteye malî imkânı yok,

bedenî imkânı yok, zihnî yeterliği yok… Ticaret yapabilir. O zaman helâl, hayırlı ticaret yapsın.

Dinî bilgileri İmam hatipte öğrendi. Din adamlığı yapamayacak. Pekâlâ, hayata atılsın. Ama yine de hangi meslekten olursa olsun, insanların dinî bilgileri iyi öğrenmeye gayret etmesi lâzım.

Eğer ticarete atılacaksam nasıl bir yol izleyeyim, ticareti nasıl yapayım? Eğer okumaya devam edeceksem hangi fakülteye gideyim?

İlahiyat fakültesine ya da ona benzer bir fakülteye gidebilir. Ona benzer fakülteden kastım Edebiyat Fakültesi gibi yerlerdir. Orada Arapça-Farsça öğreniyor. İslâm'a hizmeti mümkün oluyor. Sosyoloji öğreniyor. Topluma yönelik faydalı şeyler yapabiliyor. Hukuk Fakültesine gidiyor, hukuku öğreniyor. İslâm hukukunu öğreniyor. Faydalı oluyor…

3. Soru:

Üniversite imtihanında hukuk fakültesini tercih etmekte tereddütlüyüm. Hukuk fakültesini yazmam ve okumam câiz midir? Başka bir fakülteyi tavsiye eder misiniz?

Bana kalsa, ben ilâhiyatı tercih ederim. Çünkü, insanın dinini öğrenmesi, Kur'an-ı Kerim'i öğrenmesi bu yolla olacaktır. Onu tavsiye ederim.

Ama, hukuk fakültesine giden insanlar da İslâm'a hizmet edebilir. Çünkü, öyle insanlara da ihtiyaç var...

4. Soru:

Tagutî bir ülkede hakim, savcı, avukat olmanın hükmü nedir?

Bunu hukuk fakültesinden mezun hukukçu kardeşlerim bana sormuşlardı. Ben dedim ki:

"—Ben bu meselelerin detayını iyi bilmiyorum. Hakimlik

yapmış olan, şimdi emekli olan, müslüman, mütedeyyin, ihvânımızdan bir kardeşimiz var; gidin ona sorun!" dedim.

Kalktılar, gittiler, İstanbul'da ona sordular. O demiş ki:

"—Ben bu mesleğin içinde yaşadım, emekli oldum. Nice nice müslümanlara nice nice faydalar sağladım. Nice nice adaletsizlikleri engelledim. Aman, bu işi yapın!" demiş.

Sonra bir başka misâl: Eyüp'te, sıkıyönetim zamanında, "Vay, siz izinsiz toplantı yaptınız." diye otuz-kırk kişiyi tıkmışlar içeriye, nezarete atmışlar. Savcı almış bunları karşısına... Bakmış; hepsi sakallı, nur yüzlü, mübarek, mâsum insanlar... Şöyle onları kendisine getiren adama bakmış, bir bunlara bakmış. Ona demiş ki:

"—Utanmıyor musun, bunları benim karşıma getirmeğe? Bunların hepsi mâsum, karınca ezmez, haram yemez insanlar... Ne istiyorsun bunlardan? Defol karşımdan!" demiş.

Getiren maiyetinde tabii onun... Onu bir azarlamış. Ondan sonra da ötekilere demiş ki:

"—Beyler! Müslüman çocuklarınızı savcı hakim yetiştirin! Eğer benim yerimde bir başka dinsiz imansız birisi olsaydı, sizin epeyce canınızı yakar, sizi güzel terletirdi. Hadi bakalım gidin!" demiş. Onlara böyle nasihat çekip salıvermiş.

Bu cevap olabilir bu kardeşimize... Yâni hangi meslek olursa olsun, bir insan bulunduğu meslekte müslümanlığa, insanlığa, hayra, adalete hizmet edebilir; sıkı durursa...

d. Dikkati Toparlamak

1. Soru:

Ders çalışırken bazı hallerde dikkatimi toplayıp derse çalışamıyorum; çaresini söyler misiniz?

Dikkati dağıtan sebepler vardır. Dikkati toplamanın bir eğitim işi olduğunu, birtakım şartları olduğunu bilmeniz lâzım! Bazı kitaplar bunları yazarlar. *İlim ve Sanat* dergisini ilk çıkarttığımız

zaman, hediye olarak bir broşürümüzü vermiştik; ben de orada "Dikkati toplamanın usülleri nelerdir?" filân diye yazmıştım. (Sonradan *Başarının Prensipleri* diye kitap haline getirildi.)

Zihninde başka bir şey olursa, insan zihnini toparlayamaz. O işi yapacak, ondan sonra ders çalışmaya oturacak. Etrafında kendisinin dikkatini dağıtacak mûsikî, kalabalık gibi sesler, konuşmalar olmayacak. Bir meseleyle meşgul olacak, çeşit çeşit meseleleri zihnine takmayacak. Bir anda sadece bir mesele üzerine eğilecek. Bunun gibi hususlar var... O kitabı okusun, onlara gayret etsin!

2. Soru:

Ben hâlis muhlis tembel bir öğrenciyim. Bu tembellikten ve vurdumduymazlıktan nasıl kurtulabilirim; çareleri nelerdir?

İmam-ı Gazâlî'nin (4 ciltlik) *İhyâ*'sının 3. ve 4. cildini güzelce okusun, bitirsin.

3. Soru:

İmam-hatip lisesi talebesiyim. Hıfzım pek sağlam değil, hıfzımı nasıl kuvvetlendirebilirim. Her şey hıfzıma kolay girmiyor ve bana verilen zekâyı pek kullanamıyorum. Bunun çaresi nedir?

Bunun çaresi, günahlardan kesilmektir. İnsan günahlara bulaştıkça, haramlara baktıkça, yasak işleri yaptıkça hafızası zayıflar ve çeşitli sıkıntılara düşer. Çaresi takvâdır, günahlardan kesilmektir, haramlardan elini eteğini çekmektir. O zaman düzelir.

Yolu güzel yoldur, çünkü ilim öğrenme yoluna girmiştir. Gençtir, düzelme ihtimali vardır. Ağaç yaşken eğildiği için, işin başından düzeltilmesi sonradan yapılmasından daha kolaydır. Allah gayret versin, iyi olur inşallah...

4. Soru:

Üniversitede okumaktayım. Derslerime çok çalıştığım halde

sınavlarda iyi not alamıyorum. İngilizce çalışıyorum, fakat kelime ezberlemekte güçlük çekiyorum. Ne tavsiye edersiniz?

Bu kardeşimizin üniversiteye kadar gelmiş olması, aslında bu işleri yapabilecek bir insan olduğunun isbatıdır. İlkokulda olsaydı, diyecektik ki: "Herhalde bu çocuğun ezberleme kabiliyeti zayıf!" Ama, öyle bir durum olduğunu sanmıyorum. Üniversiteye kadar yükselebilmiş, gelebilmiş; o zaman, çok çalışsın!

Bir de insan hiç anlayamayacağım, yapamayacağım diye moralini bozduğu zaman başaramıyor. Azmettiği zaman, öğreniyor. Meselâ, bir hafız tanıdığım kendini yerden yere atarmış. Annesi, "Hadi evlâdım, ezberle sayfayı!." dermiş. O da, "Yapamıyorum anne!" diye üzülürmüş. Sonunda belli bir miktarda sayfa ezberledikten sonra, kendisi söylüyor ki, hafızası açılmış. Ezberleyememe durumu gitmiş, ezberlemeye başlamış. Demek ki, sebat edeceğiz.

Bunu koşulara benzetiyorum ben... İnsan ilk koşmağa başladığı zaman, 70-80 metre koştu mu, nefesine bir tıkanıklık gelirmiş. Ama, buna rağmen koşarsa, o tıkanıklık geçer daha fazla koşabilirmiş. O aldatıcı bir yorgunluk oluyor, gerçek yorgunluk olmuyor. Devam ettiği zaman geçiyor. Bu hafızaya alamama da, aldatıcı bir alamamadır tahminime göre... Gayret eder çalışırsa, alır.

Ben kendim sınıfın notları iyi talebelerinden, önde gelenlerinden idim. Bir hafta hastalandım, okula gidemedim. Matematikten zor bir bölümü anlatmış hoca... Bir hafta gidemedim, okuyorum, hiç bir şey anlamıyorum. Halbuki daha önce her şeyi anlardım, sınıfta iddialı bir öğrenci idim. Okudum anlamadım, bir daha okudum anlamadım, bir daha okudum anlamadım... Yazmağa başladım. Moralim de bozuldu: "Çalışkan bir talebe iken nasıl okuduğumu anlamıyorum?" filân diye... Kitabın o bölümünü deftere aynen yazdım, kelime kelime öğreneyim diye... O inadımla çok iyi öğrendim o konuyu... Çok zor bir konu idi. Sonradan ömrüm boyunca onun faydasını gördüm.

Demek ki, ilk başta insanın karşısına güçlükler çıkıyor ve korkutuyor insanı... İnsan o güçlükten yılarsa, yolundan kalıyor. Güçlüğün üzerine yürürse, bunun sahte bir duvar olduğunu anlıyor, geçebiliyor. Geçtikten sonra da rahat ediyor. Bu kardeşimize de bunu hatırlatırım. Devam etsin, olur.

Lisan öğrenmenin, ezberlemenin teknikleri vardır. Radyoda filân anlatıyorlar: Adam kırk-elli kişiyi diziyormuş da, hepsinin ismini sorduktan sonra, bir defada tekrar ediyormuş. Bunların tekniklerini de öğrensin! Hafızayı iyi kullanma teknikleri... Benim âcizâne yazdığım bir kitapta da (*Başarının Prensipleri*) böyle bir bölüm var; oraları okusun kardeşlerimiz!

5. Soru:

Kur'an kursunda okuyorum. Zihnimin açılması için ne tavsiye edersiniz?

Bal şerbeti içmesini tavsiye ederim. Balı bardağa koysun, karıştırsın. Biraz tatlı geliyorsa içine yarım limon sıksın, içsin! Çünkü, bal enerji verir ve hafızasını kuvvetlendirir.

Bir de üzüm yesin. Üzümün de şekeri doğrudan doğruya insanın beynine faydalı olur, onun güçlenmesine sebep olur. Kuru üzüm veya taze üzüm yemek suretiyle, enerjisini arttırsın!

e. Çekingenlik

1. Soru:

Üniversitede okuyorum. Bir toplum içine çıkınca kekeliyorum, konuşma zorluğu çekiyorum. Bu sıkıntım yedi sekiz yaşında başladı. İki sene sonra okulu bitireceğim ama, içimde bir endişe var... Bu yüzden okulu bile bırakmayı düşündüm. Ne tavsiye edersiniz?

Hiç lüzum yok! Bu korku normaldir, herkeste olur, hatiplerde bile olur. En hatip insan, meşhur bir hatip bile konuşmaya çıkacağı zaman heyecanlanırmış. Kitaplar böyle yazıyor. Hattâ

Amerikan reisicumhurlarından *Abraham Lincoln* isminde, hitabetiyle tanınmış birisi enteresan bir söz söylemiş:

"—Bir topluluğa karşı bir konuşma yapmaktansa, dövülmeyi, pataklanmayı, dayak yemeyi tercih ederim." diyor. "Dövsünler, yeter ki konuşmayayım!" diyor, o kadar çekiniyor. "Ama, konuşmaya başladıktan sonra da, sözü kesmektense pataklanmayı tercih ederim." diyormuş. Başladığı zaman da tatlı geliyor demek ki, o zaman da konuşup duruyor.

Konuşma için hiç endişe etmeyin! Bu bir kusur değildir, normaldir, hayâdan dolayıdır. İnsan, karşımdaki beni ayıplar mı diye ürküyor. O ürküntü kendisine tutukluk veriyor. Normaldir bunlar, anormal bir şey yoktur. Bütün hatiplerin buna benzer sıkıntıları olabiliyor diye düşünüp rahatlayın!

Tabii, iyi şeyleri öğrenmeye devam edin! O zaman, konuşacak şeyi, söyleyecek şeyi olan nasıl olsa söyler. Köylü kadın da konuşur, cahil de konuşur, herkes konuşur. Konuşacak bir şeyi oldu mu, konuşuyor. Onun için ben diyorum ki: Şuranızda bir defter, bir de kalem bulunsun; güzel şeyleri, beğendiğiniz şeyleri yazın! Yazarsınız, birikir, böylece konuşacak şeyler artar.

2. Soru:

Sürücü belgesi almak istiyorum. Yazılı imtihanı geçtim. Direksiyon imtihanına iki defa girmeme rağmen aşırı heyecan nedeniyle başaramadım. Dua eder misiniz?

Allah başarmak nasib etsin... Ben nasib oldu, bir kerede başardım ama, çok çalıştım. İmtihan pistine arkadaşla gittik. O bizi imtihan pisti boşaldıktan sonra, altıdan yediden sonra çok çalıştırdı. Bilen bir kimse ile çalıştım, imtihana girdim. Polis kim olduğumu bilmiyordu. Üniversite hocası olduğum yazmıyordu kâğıtta... Özel bir hürmet de göstermedi. "Sür bakalım!" dedi, vitesleri değiştir dedi, şunu dedi, bunu dedi... Her şeyi böyle tıkır tıkır güzel yapınca, anladı:

"—Sen burada daha önce çalıştın mı?" dedi.

"—Çalıştım!" dedim.

Çalışınca insan, yavaş yavaş düzeltiyor. Yanındaki hocası, arkadaşı da, "Şurada hatâ ettin, burada hatâ ettin, buna dikkat et!" filân diyor. Öğreniyor insan... Böyle birisiyle çalışsın!

f. İslâm'ı Öğrenmek

1. Soru:
Düz liseden mezun olduğum için İslâmî bilgilerden yoksunum; ne tavsiye edersiniz?

İslâmî bilgileri öğrenmek çok önemli! Hemen boş zamanlarında fırsatları değerlendirip, dinini iyi öğrenmesi lâzım insanın...

İnsan bir konuda mezun olup yetişti mi, başka bir yeni konuya girdiği zaman, o konuya metodlu bakabiliyor ve onu güzel öğrenebiliyor. Onun için bu kardeşlerimiz dini metodlu bir şekilde güzel öğrenebilirler. Ana noktaları yakalayıp işin içine iyi girebilirler. Allah öyle nasib eylesin...

2. Soru:
İslâm'ı gerçek mânâda üniversiteye gelince tanıdım. Üniversiteye başlayalı dört yıl olmasına rağmen, İslâm'ı öğrenmeye nereden başlayacağımı bilemiyorum. Bazen tefsir okumaya çalışıyorum. İlmihal konusunda eksikliyim. İslâm hukukunu öğrenmek istiyorum. Bu hususta nasıl bir yol izlememi tavsiye edersiniz?

Bu genel bir meseledir. Asıl mesleği İslâmî ilimler olmayan kimse, bu konularda böyle bir soruyla karşılaşır. İnsan ilkönce, çok büyük üstadların yazmış olduğu, gerçekten alim insanların yazmış olduğu genel mânâdaki kitapları okumalıdır. O genel mânâdaki kitapları okuduktan sonra, bir kitaba konsantre olmalıdır. O kitabı bitirmeli, ondan sonra öteki kitaba geçmelidir. Hepsini okumağa kalkıştı mı, bu acelecilikten dolayı hiç birinde tam bir ilerleme olmaz. Üzerine aldığı, eğildiği konuyu tam olarak okumalıdır.

Ben meselâ ilkönce, Said Havva'nın *İslâm* isimli iki ciltlik eserini okumasını tavsiye ederim. Ondan sonra *Riyâzü's-Sâlihîn*'i bir okusun, onu bitirsin! Ondan sonra Fikri Yavuz'un fıkıh kitabını okusun, bitirsin! Ondan sonra *İhyâu Ulûmi'd-dîn*'i bir okusun, bitirsin! Bunları okuduktan sonra yine gelsin, bir daha sorsun!

g. Yurtdışında İhtisas Yapmak

Soru:
Devletten burslu olarak yurtdışında master veya doktora yapmak hususunda ne buyurursunuz?

Tavsiye ederim; çünkü, ilmini irfanını arttırmış olacak insan... Güzel bir şey... Fakat, yurtdışına bekâr gitmeyi tavsiye etmiyorum. Çünkü, Avrupa'nın kızları kandırıyorlar bizimkileri... Evleniyorlar. Onlar rahat ferah yetişmiş oluyorlar, örfleri adetleri bizim gibi olmuyor, flört etmiş olabiliyorlar, hattâ evlilik öncesi münâsebetler yapmış olabiliyorlar.

Burada gül gibi, imam-hatip okulunu bitirmiş, namuslu, örtülü, mütedeyyin kızlarımız durup dururken, gidip oradan bir kız alıp geliyor. Onun için, oraya bekâr gitmemelerini tavsiye ederim. Çünkü, donanıyorlar, boyanıyorlar, kandırmayı başarıyorlar. Bekâr gitmemeğe çalışmak lâzım! Tedbirli gitmeli, çalışmasını yapıp dönmeli...

Sonra, gideceği yeri seçmeli! Bazı yerlerde müslümanların cuma namazlarını kıldığı, cemaatlerin olduğu şehirler oluyor. Oralara giderse; orada bozulmadan, ibadetlerini aksatmadan, o cemaatin arasına katılarak rahat yaşayabilir. Böyle yerleri seçmeğe çalışmalı!

h. Okul Değiştirmek

Soru:
İstanbul Teknik Üniversitesi Gıda Mühendisliği birinci sınıfta

öğrenciyim. Tıp fakültesine geçmek istiyorum.

Ben başlanılan bir şeyin bitirilmesini uygun görüyorum ve bir insanın hayatında bir seneyi az görmüyorum. Bir sene geçecek, bir dahaki sene imtihanlara girecek, sonra tıp fakültesi. Gıda mühendisliğine başlamış, bir bitirsin. Bu meslekte nasıl hizmet yapabilir, baksın. Elbette bu meslek ihtiyaç olarak görülmüş ki, Türkiye'de bir kullanım sahası var ki bu mühendislik dalı kurulmuş.

Benim üniversiteye gittiğim zamanda yoktu. Yeni bir dal, önemli bir dal. Şöyle söyleyeyim; harp olsa bir çuval atarsınız bir kenara, bu çuval bittikten sonra ne yapacaksınız? Mesela, "İki sene, üç sene beş sene dayanacak gıda var mıdır, yok mudur? İnsanın tam beslenmesi için neler yapmak lâzım? Nasıl bir üretim yapmak lâzım?" Bunları araştırabilir. Bu meslek dalı çok güzel; müslümanların lehine kullanılabilir. Sebat etmesini tavsiye ederim.

i. İslâm'ı Yaşamak

1. Soru:
Biz üniversite öğrencileri olarak mezun olduktan sonra nasıl bir hayat sürmeliyiz?

Bu konuşma bütünüyle bu sorunun cevabıydı. Bir kere, "Kendinizi ciddi yetiştirmeniz lâzım." demiştim. Yabancı dil bileceksiniz, mesleğinizde mahir olacaksınız. Önce bir birlik beraberlik teşkil edin ve birbirinize bu soruları sorun.

Mezuniyetten sonra askerlik var, evlenmek, iş kurmak, mesleğinde ilerlemek var. Bunların hepsi İslâmî benliğinizi koruyacak tarzda yapılmalı.

2. Soru:
Kendisini yenilemek; İslâm'ı yaşamak ve günahlardan

korunmak isteyen bir talebe ne yapsın?

Yenilenmenin şartı tevbe etmektir. Tevbe de günahların hepsinden kat'i olarak kesilmektir. İşlemekte olduğu günahlardan kesilecek. İlim yoluna girsin; her gün biraz âyet biraz hadis; din ilimlerinden biraz fıkıh okusun. Okuduklarını da uygulasın. Böylece gayet güzel yenilenir.

j. Felsefe Öğrenmek

Soru:
Okulda bu sene gördüğümüz derslerden biri siyaset bilimi. Bu bilimin felsefesinin yapıldığı yerler var. Bu bilimin felsefesiyle uğraşmak haram mıdır? Felsefenin haram veya mendub olan dalları nelerdir, açıklar mısınız? Bu derslere başlarken şeytandan kurtulabilmek için bir dua tavsiye eder misiniz?

Muhterem kardeşlerim! "Felsefe" demek "bir şeyin üzerinde akıl yürütmek" demek. Akıl yürüten insanlara "filozof" demişler. Tarihin çeşitli devirlerinde de akıl yürüten insanlar, akılları erdiği kadar akıllarının ebadı nispetinde bir şeyler ortaya atmışlar, söylemişler. Sonra onun yanlışlığı anlaşılmış, doğrusunu başkası söylemiş. Sonra başkası çıkmış, başka bir şey söylemiş.

Tabi bu gibi eski safsatalarla uğraşıp dinî bilgileri öğrenmezse insan bazen sapıtabiliyor da. Çünkü onlardan bazıları zaten kendileri sapıtmışlar. Düşünelim, kafa yoralım derken; akıl kendi başına her türlü gerçeği bulmaya yetmediğinden sapıtabilmişler.

Ama bir şeyin felsefesini yapmak, üzerinde tefekkür etmek günah değildir. Tefekkür etmek sevaptır. Siyaset biliminin felsefesini yapıyor, üzerinde tefekkür ediyor; bunda bir mahzur yok. Tarihin felsefesi vardır, siyasetin felsefesi vardır, ekonominin çeşitli doktrinleri, felsefeleri vardır. Düşünmek zararlı değildir; yeter ki Allah için düşünsün, yeter ki dinini bilsin, dinine aykırı şeyler söylemesin, dininin yasakladığı kanaatlere sapmasın. Düşünmenin bir zararı yok.

Tahsile giderken umumiyetle her sabah 10 defa

رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً ، إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ (آل عمران:٨)

(*Rabbenâ lâ tüziğ kulûbenâ ba'de iz hedeytenâ ve heb lenâ min ledünke rahmeh, inneke ente'l-vehhâb*) âyetini okusunlar.

(*Rabbenâ lâ tüziğ kulûbenâ*) "Yâ Rabbi, kalbimizi saptırma; (*ba'de iz hedeytenâ*) hidayete erdikten sonra… (*Ve heb lenâ min ledünke rahmeh*) Bize fazl u kereminden rahmetini ihsan eyle… (İnneke ente'l-vehhâb) Biliyorum ki ya Rabbi, şekkim şüphem yok ki sen Vehhâb'sın, lütfedicisin, bahşedicisin!" (Âl-i İmran, 3/8)

Bu âyet-i kerimeyi 10 defa okusunlar; bu o işin duasıdır.

Girdikleri yere besmeleyle girsinler; evden çıkarken dua etsinler:[6]

بِسْـــمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ ، لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (د. ت. حب. ق. عن أنس)

(*Bi'smi'llâh, ve bi'llâh, tevekkeltü ale'llàh, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm*) diyerek, Allah adıyla çıksınlar ve Allah'a tevekkül ederek gitsinler. O zaman zararlara uğramazlar

k. Arapça Öğrenmek

---

[6] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.746, no:5095; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.490, no:3426; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.104,no:822; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ,* c.V, s.251, no:10090; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.26, no:9917; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Tevekkül Ale'llàh*, c.I, s.40, no:20; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

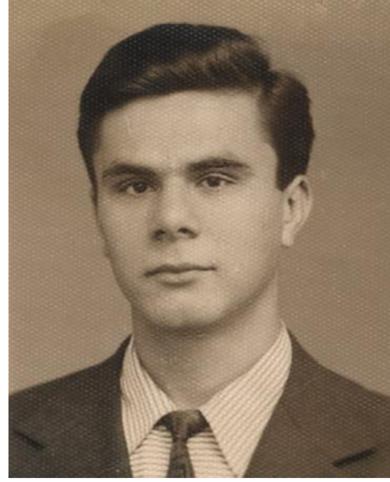
Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.397, no:41536; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.118, no:23111.

Soru:

İlahiyat fakültesini kazanmış ama İmam Hatip Lisesi mezunu olmadığı için Arapça öğrenmekte zorluk çekiyormuş.

Muhterem kardeşlerim! Ben İlahiyat Fakültesi'nde profesör idim, emekli oldum, biliyorum. Arapça da okuttum, Farsça da okuttum, başka dersler de okuttum. İmam Hatip'ten gelen çocuklar da, sıfırdan ilahiyata başlayanlar da Arapça'yı çok güzel öğrenebiliyorlar. Moralini bozmasın. Bu mümkündür. Siz de öğrenirsiniz. İyi bir öğretici bulursanız, kolayından bir öğretmeye başlarsa öğrenirsiniz.

Ben lise talebesiyken babamın arkadaşı Mahmud Bayram hoca vardı, Allah razı olsun:

"—Lise talebeleri dilbilgisi okudukları için çabuk anlarlar. Bana gönder de, onlara Arapça öğreteyim!" demiş.

Sağ hâlâ... Bizim caminin yakınında dairesi var, cemaate de gelir, Allah razı olsun... Bana ilk derste hemen çekimleri yazdırdı. İkinci derste cümle kurdurmaya başladı. Yani ben Arapça cümleler kurmaya başladım, cesaret verdi. Çünkü öğretiş tarzı güzeldi.

Dedem o sırada rahatsızdı. "Ben Arapça öğreniyorum." diye çok seviniyordu. İki aylık Arapça talebesiyim, dedeme Arapça mektup yazdım.

Demek ki öğrenebilir insan, moralinizi bozmayın. Siz de öğrenebilirsiniz. Esnafken, tüccarken, memurken de olur. Yeter ki azmedin. Yeter ki basit usulü ile bir anlatma olsun. Olabilir. Allah kolaylıklar versin.

Sonra insan bir konuyu sevdi mi, çabuk öğrenir. Arapça da sevilir, Kur'an lisanıdır, cennet lisanıdır. Arapça sevilir muhterem

kardeşlerim, hepinize tavsiye ederim. Bugün bir İngiliz, bir Fransız müslüman oldu mu yaptığı ilk iş ne? Arapça öğrenmek. Çünkü Kur'an'ı onunla anlayarak, dinini onunla güzel yaşayacak.

l. Erken Kalkmak

Soru:
Öğrenciler ders çalışmak için hem geç yatıyorlar hem de erken kalkmaları gerekiyor. Geç yatıldığında erken kalkmak mümkün olmuyor. Ne tavsiye buyurursunuz?

Erken yatmayı, erken kalkmayı, kalktığı zamanlarda ders çalışmayı tavsiye ederim. Bir de bu durumda olan her insan için Peygamber Efendimiz'in genel tavsiyesi; öğle civarında bir istirahat etmektir. Uyusa da uyumasa da şöyle bir uzanmak, istirahat etmektir; buna kaylûle uykusu denilir. Bu, sıhhat kazanmak için de iyidir. Gece ibadetini yapmakta da faydalıdır. O bakımdan mümkünse, gündüzün öğleye yarım saat, 45 dakika kalan bir vaktinde veya öğle namazından, yemeğinden hemen sonra şöyle bir uzanarak istirahat ettikleri takdirde o sıkıntılar bertaraf olabilir. Bu iki tavsiyeyi kendilerine tavsiye ederim.

Eğer başka hiç çareleri yoksa yatsıdan sonra hemen erken yatıp ders çalışmasını sahurdan sonraya bırakmalarını tavsiye ederim. Çünkü zaten o vakitte hafıza daha kuvvetlidir. Hafız olanlara sorun; umumiyetle hafızlıklarını o vakitte yapmışlardır. Yani zihin müsaittir, dinlenmiş olarak daha iyi yapar. Akşamüstü zaten bütün gün yorulmuş olan zihinle dersi çalışmak için uğraşırsın, uğraşırsın, aklına girmez. Halbuki dinlenmiş olarak yatıp da sahur vaktinde, seher vaktinde ders çalışırsan, iki rekât namazını kıldıktan sonra, öğrenmen daha rahat olur.

m. Çeşitli Sorular

1. Soru:
Üniversitede okuyorum, birinci sınıftayım. Okulda çeşitli

İslâmî gruplar var; onlara karşı nasıl davranmamı tavsiye edersiniz?

Grupların bir kısmı, yalan yanlış fikirlere sahiptir. Yalan yanlış fikirlere sahip olanlardan uzak durmağa, onlara kapılmamağa gayret etmek lâzım! Cumayı kılmaz, namaz kılmaz, sigara içer, sünnete uymaz, mezhebi kabul etmez... vs. Onlar yanlış yolda...

2. Soru:

Sınıflarımızda müslüman olduğu halde değişik görüşlere sahip şahıslar var. Bizimle muhatap olmuyor, konuşmuyorlar. Davetlerimize icabet etmiyorlar. Onlara nasıl davranalım? İlişkilerimiz nasıl olmalı?

Onlara bir kere şeyi sormak lâzım: Müslümanlar müslümanların kardeşidir. Müslüman müslümanın kendisini davet etmesi hâlinde davete icabet etmek mecburiyeti vardır. O haktır, davete icabet etmesi lâzım. Bu hadîs-i şerîfi de onlara hatırlatmak lâzım. Siz İslâmî bir şeyi tam tatbik etmiyorsunuz, demek lâzım.

Biraz da dört başı mâmur müslüman her yerde kolay bulunmuyor. Yavaş yavaş yumuşatarak çalışmak lâzım. Maalesef bazı gruplar diyorlar ki:

"—Başka gruplarla konuşmayın, karışmayın. Gitmeyin gelmeyin!"

Burada cami oluyor, şurada yurt oluyor; yurttan camiye namaz kılmaya göndermiyorlar! Burada adam yiyiciler mi var?!.. Camiye, namaza göndermiyorlar. İslâmî olmuyor, yanlış oluyor.

3. Soru:

"Radikal dinci; sağlam müslüman, Kur'an-ı Kerim'in emirlerini tam olarak uygulamaya çalışan kimsedir." dediniz. Türkiye'deki radikal İslâmcı denilen gruplar bu tanıma uyuyor mu?

Şimdi Cezayir'de, Mısır'da öldürdükleri, orada İslâmî hareketi yapmağa çalışan kimseler... Radikal müslüman diye Avrupalılar onları kötüleyip, halkın nazarında kötü göstermeğe çalışıyorlar.

Bizde o isimdeki şahıslar; tasavvufu reddeden, dînî ahkâmı yanlış yorumlayan kesimler... Bizdekiler hatalı olmuş oluyor.

4.Soru:
Kopya çekmenin hükmü hakkında bilgi verir misiniz?

Kopya çekmek doğru bir şey değildir. Doğru olmayınca mekruh olur, günah olur. Çünkü, bir aldatmaca vardır, hak etmediğin şeyi almak vardır. Bir de, tembelliğe teşvik vardır. Adam dersi çalışmıyor, bütün ömrünü makara hazırlamakla geçiriyor. Bir çeşit sahtekârlık olduğundan, uygun değil...

5. Soru:
Bir bekâr hanımın üniversitede okuması câiz midir?

Eğer İslâm'ın emirlerini çiğnemeden okuyabiliyorsa, okusun; İslâm'a faydalı bir meslek edinsin. Sonra oradan İslâm'a hizmet eder. Allah'ın emirlerini çiğneyerek, ona aykırı olarak olmaz.

6. Soru:
Liseli bir gencim. Tesettürlü bir kızla arkadaşlık yapmamın mahzuru var mıdır?

Vardır! Onun için de, kendisi için de mahzuru vardır. İnsanın iffetli, namuslu ve İslâm'ın emirlerine riâyetkâr olması lâzım! Bu gibi arkadaşlıklar, flört vs. modern insanların işleridir. Bunlar ancak nikâhtan sonra meşrû olan şeylerdir. Onun dışında ötekilere benzemek oluyor.

6. EVLENME

a. Evlenmenin Hükmü

1. Soru:
Evlenmenin hükmü nedir, açıklama yapar mısınız?

Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[7]

اَلنِّكَاحُ سُنَّتِي ، فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي (ه. عن عائشة)

(*En-nikâhu sünnetî*) "Nikâh benim sünnetimdir, yâni benim yolumdur. Nikâh benim adetimdir, benim sevdiğim, benim istediğim, benim teşvik ettiğim bir şeydir. (*Femen lem ya'mel bi-sünnetî feleyse minnî*) Bunun aksini düşünenler, aksine hareket edenler, benim sünnetimle amel etmeyenler benden değildir." buyuruyor.

Bu ne demek? "Evlenmek benim koyduğum adettir, benim yolumdur." demek... Kesin yapılması gereken değil de, benim seçtiğim, tercih ettiğim, gittiğim yoldur demek...

Ama evlenmenin hükmü, kişinin özelliklerine göre değişir. Fıkıh kitapları böyle yazar. Adam çok kuvvetli duygulara sahip, evlenmediği zaman kendisine hakim olamayacak, günaha dalacaksa; öyle bir insana evlenmek farzdır. Neden? Evlenmediği takdirde günahkâr olacak! Öyle bir aciz adam ki, evlendiği zaman karısına bakamayacak, kocalık vazifesini yapamayacak; böyle bir kimsenin de evlenmesi gerekmez.

Normal olarak, bir insanın evlenmesi uygundur. Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiye ettiği bir şeydir. Bekârlıkta

---

[7] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.439, no:1836; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.II, 427; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.271, no:44407; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.324, no:2833; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.312, no:24976.

tehlikeler çoktur; evlilikte sevaplar çoktur, faydalar çoktur.

Sahabe-i kirâmdan bir zat, hanımı öldüğü zaman... İkisi de bulaşıcı hastalığa, vebaya tutulmuşlar. Hanımı biraz önce ölüyor. Kendisine haber gelince diyor ki:

"—Aman beni evlendirin!"

Diyorlar ki:

"—Efendim! İşte iyi olun inşaallah, kalkın da düğün yapalım, güzel bir hanım bulalım, evlenin!"

Diyor ki:

"—Ben öleceğimi biliyorum. Amansız hastalığa, vebaya yakalandım; kendimin öleceğimi biliyorum. Ama, Rabbimin huzuruna bekâr gitmeğe utanıyorum!" diyor.

Sahabe-i kiram bu, Aşere-i Mübeşşere'den bir zât-ı muhterem... Onların nikâha bakışları böyle... Sevap bu, ibadet bu diye meseleye yaklaşıyorlar. Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden anladıkları mânâ bu...

Ama bu mânâ, kişinin özel durumuna göre değişiyor. Çünkü karşısında, aldığı kadının da hakları var... Onun da hayatını zehir etmeğe hakkı yok... O zaman evlilik bazen haram oluyor, mekruh oluyor; bazen farz oluyor. Ama normal şartlarda Efendimiz'in yoludur, yapılması gerekir.

b. Hayırlı Eş Bulmak

Soru:

Benim ve kardeşlerimin hayırlı eşler bulması için dua eder misiniz?

Bu önemli bir şeydir kardeşlerim, gülmeyin! Allah hepimize, hepimizin evlâtlarına hayırlı yuvalar kurmak nasib etsin... Çünkü, hayırlı bir eş insana dindarlıkta yardım eder, destek olur; ibadetleri muhabbetle beraberce yaparlar. Teheccüde beraber kalkarlar, orucu beraber tutarlar, hacca beraber giderler... Ne güzel...

Hayırsız birisi oldu mu, o camiye gidince kızar, namaza kalkınca kızar, elektriği yaktığı zaman kızar, "Kapatsana be herif!" der, "Yine mi kalktın?" der, "Ne zaman gideceksin?" der...

vs. Yâni, bir azab olur. O bakımdan Allah hepimize hayırlı geçimler, evlâtlarımıza hayırlı gelinler / güveyiler nasib etsin...

Biliyor musunuz ki, “Şefaatlerin en kıymetlisi, nikâh konusunda yapılan şefaattir.” diyor Peygamber Efendimiz... Yâni, “Bak bu çocuk iyi çocuktur, aslandır, kaplandır, temizdir. Sen buna kızını ver!” Şefaat ediyor buna... “Biraz fakirdir, parası azdır ama çok iyi çocuktur. Pırlanta gibi kalbi vardır, altın gibidir, vs. Buna kızını ver!” En iyi aracılık, nikâh konusunda yapılan aracılık oluyor.

Kızlarınızı, oğlanlarınızı iyi insanlarla evlendirmek için birbirinize var gücünüzle yardım edin! Bana da gelin, ben de yardım edeyim! Bu çöpçatan bürosu demek değil... Bu kardeşlerimizin dünya ve ahiret saadetini sağlama bağlamak demek...

Namazlı niyazlı bir insanı, başı açık bir kızla anası babası evlendiriyor. “Akrabamızın, teyzemizin evlâdıdır; gel yabancıya gitmesin, mallar da bölünmesin! Şöyle olsun, böyle kalsın...” diyorlar. Kız kolejden mezun; kısa etekli, japone kollu, açık saçlı... Oğlan bizim tekkede derviş... Ayıkla pirincin taşını!

Veyahut; kız sofu mu sofu, dindar mı dindar, melek gibi bir şey... Anası babası birisine veriyorlar. “Amerika’da okumuş. Sus kız, sen karışma! Bilmem ne...” diyorlar. Gidiyor. Adam abdest almaz, gusül bilmez, namaz kılmaz, cumaya gitmez... Elektronik tahsili yapmış, filânca yerde genel müdür ama, başına çalınsın! Allah’ın yoluna gitmiyor.

Şimdi, bunun çocukları ne olacak? Guslü yok, tahareti yok bu herif-i nâşerifin... Dindar mıdır, dinsiz midir? İmanı var mıdır, yok mudur, neyin nesidir? Yazık ettin sen bu kıza! Yazık oldu bu kıza... Bu kız melek gibi bir kızdı. Namazında niyazındaydı... “Haydi hanım açın da süslen, biraz da dudaklarını boya, biraz da yanaklarını boya! Ben seninle başörtülü olarak arkadaşların yanına gitmeğe utanıyorum.” diyor, dinden tamamen uzaklaştırmağa çalışıyor. Ne kadar acı!

c. Evlilikte Esas

1. Soru:

Evlenmek için izleyeceğimiz yol nasıl olmalıdır? Görüşme esnasında ne tür şartlar konuşulmalı ve bu konudaki tavsiyeleriniz nelerdir?

Müslüman, mütedeyyin, takvâ ehli bir kimse bulmağa çalışacak! Evlilikte esas budur, böyle olması gerekir. Karşı tarafla bu mânâda büyükler görüşebilir. Evlenecek olan kız ve erkek de birbirini görebilir; dinimizde buna müsaade vardır.

Öne sürülecek şartlar, dinî şartlar olmalı! Yâni, "Biz dine bağlılık istiyoruz, Kur'an yolunda yürümeyi istiyoruz, Sünnet-i seniyye'ye uygun yaşamayı istiyoruz." diye. Dünyevî şeyler, maaş vs. önemli değil...

2. Soru:

İslâm'a göre eş seçimi ne şekilde yapılacak? Tanıma veya araştırma şeklinde mi?

Eş seçiminde dindarlık esas alınacak. Bu soruşturularak olur, araştırarak olur. Kendisi de bir yerden tanımış, görmüş olur, oradan da isteyebilir. Ama eş seçmede kriter güzellik, zenginlik, soy sop değil, dindarlık olması lâzım geldiğini Peygamber Efendimiz bildiriyor.

3. Soru:

Evlenmek niyetindeyim, eşimi seçerken nelere dikkat etmeliyim?

Dindar, namuslu, becerikli, ev işlerini yapmasını bilen, iyi bir aileden, temiz bir kimse almaya gayret et! Çünkü, o senin eşin ama aynı zamanda senin çocuğunun annesi... Çocuk yetiştirmeyi bilsin, evi yönetmeyi bilsin... Sadakatli olsun, güzel huylu olsun... Sen ona kızarsın, bağırırsın; o yumuşak davranır, alttan alır, idare eder... Sen unutursun, o hatırlatır...

Allah bir insanın hayrını murad etti mi, ona böyle unuttuğunu

hatırlatan, hatırladığı şeyi yapmakta yardımcı olan iyi bir arkadaş nasib eder. Hayat arkadaşı da böyle... "Hadi efendi, hadi kalk! Ben uyandım, sen de kalk, teheccüdü kılıverelim!" dese bir kadın, dünyalara değer... Böyle bir kimseyi bulmağa çalışmalı!

4. Soru:
İlâhiyat fakültesi son sınıf talebesiyim. İmam-hatip mezunu bir kıza talib oldum, uygun mudur?

Uygundur. İlâhiyatlıya, imam-hatip mezunu bir hanım uygun bir eş olur. Beraberce İslâm'a güzel hizmet etmelerini Allah nasib eylesin...

d. Normal Olan Evlenmektir

Soru:
Peygamberimizin yapılmasını emrettiği evlenme, sakal bırakma gibi bazı şeyleri günümüzdeki bazı cihad önderleri yerine getirmiyorlar. Üstelik Allah'ın evlenmeyen kişileri lânetlediği söyleniyor. Bunu nasıl açıklarsınız?

Peygamber SAS Efendimiz, "Nikâh benim sünnetimdir. Benim sünnetime uymayan benden değildir." buyuruyor. Genel kaide budur. Herkes bu kaideye uymasa, Türkiye biter, İslâm alemi biter. Çocuklar olmadığı için, bir nesil sonra ortada insan kalmaz.

Evlilik, insanların, müslümanların devamının vesilesi olduğundan ve "Evleniniz, çoğalınız; ben sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim." diye Peygamber Efendimiz'in teşviki olduğundan, normal şekil evliliktir.

Evlilik; kendisinin namusunu korumakta kendisine pek güveni olmayan, duyguları çok aşırı olan bir kimse için farzdır. Bu kadar aşırı durumda olmayan insanlar için sünnettir. Hanımı aldığı zaman bakamayacak durumda, özürlü, kusurlu, eksikli kimseler için ancak evlenmemek bahis konusu olabilir. Normal şekilde herkesin evlenmesi lâzım!

Evlenmeyenler tabii mazeretlerini Allah'a kendileri arz

edecekler. Belki kendilerinin özel bir mazereti vardır. Yoksa, ne cihad, ne daha başka bir şey evliliğe mâni değildir. Peygamber Efendimiz hem evliydi, hem cihad etti. Bütün din büyüklerimiz, Sahabe-i Kiram hem evliydi hem de cihad ettiler. Genel uygulama, doğru olan şekil budur.

e. Erken Evlenmek

1. Soru:
Nefsine hakim olmakta zorluk çeken bir gencin, maddî imkânları iyi olmaması sebebiyle acaba maddi durumunu düzeltmeye çalışıp daha sonra mı evliliği düşünmesi doğru olur; yoksa, Allah-u Teâlâ'ya güvenerek hemen evlenmesi mi doğru olur?

İkincisi daha doğru olur. Yâni, Allah'a güvensin; çünkü Allah kendisine güvenenleri mahrum bırakmaz! Evlenene yardım eder, ev yapana yardım eder. Hele bu evlilik dinî maksatla olursa, sevap kazanmak niyetiyle olursa, daha çok yardım eder.

Allah-u Teâlâ Hazretleri herkesin rızkını verir, bol bol ihsan eder. O bakımdan korkmasın, evlensin! Allah mes'ud etsin, zengin etsin, kimseye muhtaç etmesin...

2. Soru:
Üniversiteyi bitirdim, ailem beni evlendirmek istiyor; fakat, ben ilim yapmak istiyorum. Ailemizin durumu müsâit; ilim mi öğreneyim, yoksa evleneyim mi?

Kendisinin ilim öğrenmesine mânî olmayacak bir hanımla evlensin.

3. Soru:
İlâhiyat fakültesi son sınıftayım, evlenmeyi düşünüyorum; bu işe siz ne dersiniz? Okulla birlikte olur mu?

"Allah mes'ud etsin!" derim, teşvik ederim. Çünkü, evliliği

Peygamber Efendimiz tavsiye etmiştir, teşvik etmiştir. Geç kalması zarardır. Evlenmekte çeşitli faydalar vardır.

Okulla birlikte olur. Allah yardımcı olsun, hayırlı kimse ile karşılaştırsın...

4. Soru:

Hocam evlenmek istiyorum. Askerlik yapmadım diye annem babam razı değil. Öğretmenlik okuduğum için askerliğe yedi yıl var. Hocam onlara karşı gelmek istemiyorum, ama evlenmek istiyorum. Yaşım 22, kızı da buldum, bu ara sadece ailem razı değil. Duanızı istiyorum.

Askerliği yapmadı diye razı değillermiş. Askerlik de yedi sene sonraymış. Bu annenin babanın ısrarı yanlıştır, muhterem kardeşlerim! Siz anne babaysanız böyle yapmayın. Çünkü çocuk evlenmenin tehire uğramasından dolayı bir günah işlerse, anne baba mes'ul olur.

Anne babanın çocuğunu erken evlendirmek vazifesidir, tehir etmeye kalkışmak çok yanlış bir şeydir. İlk vakitte, ilk fırsatta evlendirmeye çalışması lâzım. Madem yedi yıl sonra bunun askerliği gelecek, o halde şimdiden evlenmesi gerekiyor. Evlensin, Allah yardımcı olsun… İkna etmesi lâzım, yanlıştır diye söylemesi lâzım.

f. Evlenecek Kimselerin Görüşmeleri

1. Soru:

Sözü kesilmiş iki kişi, eğer aralarında dinî nikâh yapılmamışsa telefon ile görüşebilir mi? Damat adayı kız evine ziyarete gidebilir mi?

Gidebilir. Bu ille nikâh olduğu zaman olacak diye bir şey yok... Kız örtülü olarak, annesinin babasının yanında görüşülebilir. Erkek kız tarafına ziyarete gidebilir. Bunların mahzuru yoktur. Telefonla da görüşebilirler.

2. Soru:

Nişanlı kişilerin birbirleriyle konuşmalarının hükmü nedir?

Konuşma olabilir; çünkü, nişanlanmışlardır. Hattâ nişanlamadan bile bir kimse çarşıya pazara çıkıp ciddî bir şekilde alışveriş yapabiliyor. Başkalarıyla örtülü olarak, belli bir ciddiyet dairesinde konuşabiliyor. Ama, nişan nikâh demek olmadığı için, aralarında yine mesafe ve bir ciddiyet olması lâzım! Lâubâlilik olmaması lâzım! Öyle tek başlarına gezmek, ikisi yalnız bir yerde kalmak filân gibi şeyler olamaz.

3. Soru:
Sözü kesilmiş iki kişi eğer aralarında dinî nikâh yapılmamışsa telefon ile görüşebilirler mi? Damat adayı kız evine ziyarete gidebilir mi?

Gidebilir yani "Bu illa nikâh olduğu zaman olacak." diye bir şey yok. Kız örtülü olur; annesinin babasının yanında görüşebilir. Erkek o tarafa ziyarete gidebilir; bunların mahzuru yoktur. Telefonla da görüşebilirler

4. Soru:
Evlenmek niyetinde olan kız ve erkeğin birbirini görmesinde bir sakınca var mıdır?

Kısa müddet, az bir şekilde, sûisti'mal etmemek, ileriye gitmemek şartıyla görebilir. Öyle çok fazla değil, her zaman değil...

5. Soru:
Ben cemaatinizden bir hanımla nişanlandım. Çevre, örf ve âdetler üzerine aramızda dinî nikâh yapıldı; resmî nikâh yok. Bu durumda nasıl davranmalıyız, nasıl görüşmeliyiz? Görüşmemizde sakınca var mıdır?

Görüşme belli bir ölçü içinde örtülü olarak olabilir. Fazla mahrem, bir odada yalnız, tek başına kalmak doğru değildir.

Tehlikelidir. Dinî bakımdan bir şey olmasa bile sakıncalı ve tehlikelidir. Çünkü resmî nikâhı yapmamışsın. Yarın öbür gün bozuşurlarsa; "Bu kız falanca beyle bir odada yalnız kaldı. Kim bilir ne yaptılar?" filan diye gölge düşer. Düğün oluncaya kadar, zifaf oluncaya kadar kızın kendisini sakınması, koruması uygun olur.

g. Yurtdışına Evlenmeden Gitmeyin!

Soru:

Ben sizin kardeşlerinizdenim. İşim bozulduğu için Amerika'ya veya bir başka ülkeye gitmek niyetindeyim. Duanızı ve cemaaatin duasını bekliyorum.

Allah cümlemize helâl kazançlar, hayırlı kazançlar nasib eylesin... Dünyada ve ahirette afiyet, saadet ihsan eylesin... Bu kardeşimize de yardımcı olsun...

Muhterem kardeşlerim! Bu Amerika'ya, Avrupa'ya gidiyorlar ya, bir kere gayrimüslime hizmet için gitmemeğe mümkün olduğu kadar çalışmak lâzım! Ama orada serbest ticaret yapacak filân, o ayrı...

İkincisi, oraya giden insan hanımını mutlaka götürmeli; bekârsa, evlenip gitmeli! Sonra gidiyor, oradan bir Amerikalı kız onu kandırıyor, alıp geliyor.

Geçenlerde böyle birisi geldi. Yüksek tahsil yapmış, Amerika'ya ihtisasa gidiyor. Bir kardeşimizin oğlu... Geldiler, bana sordular. Ben dedim ki: "Evlen, öyle git!" Çünkü, evlendi mi, korunur. Evlenene Arapça'da *muhsan* deniliyor. Sanki bir kalenin içine girmiş de korunmuş gibi, etrafına sur çevrilmiş gibi... *Muhsan*, hısn-ı hasine girmiş mânâsına geliyor.

"—Evlen de öyle git!" dedim; evlendirmediler.

Amerika'ya gitti. Bir zaman sonra oradan bir mektup: "E ben birisini gördüm de, dayanamadım da, kaşına gözüne hayran kaldım da... Bilmem ne de, bilmem ne de, hık da mık da..." "Ay ne

oluyor, bilmem ne...” derken, arkasından bir mektup daha: “İşte, dayanamıyorum da, bilmem ne de...” Arkasından kızdan bir mektup: “İşte biz birbirimizle anlaşıyoruz da, işte siz müsaade edin de... Bilmem ne de...”

“—Müsaade etmeyelim, bilmem ne...” filân derken bir haber; nikâhlanmışlar bile... Al başına belâyı... Kız da diyor ki:

“—Ben dinimden memnunum, niçin değiştirecekmişim?”

Haydi bakalım buyurun!

Onun için, bunlar kurnaz... Böyle şarktan filân geldiği zaman, orada bulamadıkları şey oluyor. Geliyorlar, kandırıyorlar bizim çocukları... Buna da dikkat etmek lâzım! Bu gibi tarafı da var bu işin, onu da hatırlatmış olayım.

h. Hristiyan Kızla Evlenmek

Soru:

Oğlumuz bir Macar uyruklu kızla müslüman olmak şartıyla evlenmeğe karar vermişler. Olabilir mi, bu hususta cevaz var mı?

Cevaz vardır. Bir müslüman bir kitabiye gayrimüslim ile evlenebilir. Yâni, yahudi kızı veya hristiyan kızı ile evlenmesi müsaadesi vardır.

Bir müslüman kızın, bir gayrimüslimle evlenmesi yasaktır, yoktur. Filânca artist Paris’te filânca Parisli ile evlenmiş... Yok ki dinimizde... Müslümanım diyorsa, müslüman bir kızın bir gayri müslimle evlenmesi yok... Ama erkek, bir gayrimüslim kızla evlenebiliyor; ona bile müsaade var... Çünkü, “Erkek kuvvetlidir de, onu dindarlığa çeker. Ona da, çocuklara da hakim olur, İslâm’ı öğretir.” diye düşünülmüş dinimizde...

Kaldı ki, bu müslüman olacakmış; o zaman caiz oluyor. Yâni cevâzı var... Ama bana sorsa, “Müslümanlar arasında bile en müttaki olanıyla, takvâsı en iyi olanıyla evlensin!” derim. Yâni “Böyle dini bilmeyen filân değil de; dini bilen, takvâsı yerinde, yetişmesi güzel, iyi temiz bir aileden, helâl lokma yiyerek büyümüş bir kızı alsın!” derim. Ama, bunlar karar vermişler;

câiz...

i. Kadınların Kendi Aralarında Eğlenmesi

1. Soru:

Nişanlıyım, düğün yapmak istiyorum; fakat, ailem İslâmî bir tarzda düğün yapılmasına karşı çıkıyor. Şimdi evde yapmağa razı oldular; fakat, yine bir şeyler yapabilirler diye korkuyorum. Onun için, ben yapmak istemiyorum; ne buyurursunuz?

Düğün esnasında kadınların kendi aralarında eğlenmelerine cevaz verilmiştir. İçki içilmemesi, haram işlenilmemesi şartıyla eğlenmelerinin bir müsaade tarafı vardır. Ama kadınlar dekolte, açık saçık, erkeklerle karışık, içki içilerek, dans edilerek düğün yapılmasına İslâm kat'iyyen müsaade etmez!

İslâm'ın müsaade etmediği bir şeyi istememekte, kardeşimiz haklıdır. Ailesini iknâ edecek. Diyecek ki: "Böyle bir şey olmaz! Bu ömür boyu sürecek bir evlilik... Bunun günahla başlaması uygun değildir." diyecek.

Yalnız, kadınların kendi aralarında, bir şeyler çalarak bile oynamalarına müsaade vardır. Müsaade olan kısımda karşı çıkmasın; "Kadınlar kendi aralarında kendi bildikleri gibi bir şeyler yapabilirler." desin.

2. Soru:

Köy yerlerinde adet olduğu üzere, kadınların ayrı, erkeklerin ayrı toplanıp kendi aralarında eğlenmeleri şeklinde bir düğünün mahzuru var mıdır?

Haram işlenmiyorsa, bir mahzuru yoktur. Kadınların kendi aralarında toplanmalarına, def çalmalarına Peygamber Efendimiz'in zamanında, müsaade olunmuştur. Bayram gününde Hazret-i Ömer mânî olmak istediği zaman, Efendimiz; "Dur, dokunma keyiflerine!" diye söylemiştir. Günah olmamak şartıyla onlara müsaade edilmiştir.

j. Evlilikle İlgili Bilgiler

1. Soru:

Her müslümanın cinsî konularda biraz bilgi sahibi olması gerekmez mi?

Hadis-i şerifler, cinsî konularda gerekli bilgileri de veriyor. Peygamber Efendimiz o konuda bilgisiz bırakmamış. Dinimizde, utanma duygusu sebebiyle bazı meseleleri sormamak diye bir şey yoktur. Bu meseleler konuşulmuştur. "Ne zaman insan yıkanacak?" "Ne zaman yıkanması gerekmez?" vs. çeşitli meseleler oluyor. Bunlar sorulmuştur, cevapları verilmiştir.

Hattâ Peygamber Efendimiz'in zevcât-ı tâhirâtına, sahabeden yaşlı bir zat geliyor diyor ki: "Ey mü'minlerin anası! Sormağa utanıyorum ama, şöyle bir mesele nasıl olur?" filân diye sorabiliyor. Alimlere sorulur, cevabı alınır. Dinimiz bu konularda müslümanları bilgisiz bırakmamıştır.

Ama cinsî bilgi derken, Avrupa'da, başka ülkelerde işi çığırından çıkartıyorlar. Ayrıca o konuda yangına körükle varmak gibi, bir tavır sergiliyorlar. Cinsî bilgi vermek yerine, cinsî konularda tahrik oluyor. Onu da bilmek lâzım!

İslâm bunu öyle yapmamıştır. Belli ölçüde, bir edeb hayâ dairesinde bildirmiştir. O kadar fazla ileriye götürmemiştir işi... Çığırından çıkartmamıştır.

Avrupa'da filân bu işler rezalettir. Sınıfta hocalar ne kadar müstehcen şeyler anlatır, talebeler de ne kadar yüzsüzleşir, kim bilir. Allah saklasın...

İslâm'ın ölçüsü güzel!

2. Soru:

Dinimizde sağdıç diye bir şey var mı? Her müslüman belirli ölçüde cinsî konulardan haberdar olması gerekmez mi?

Sağdıç; düğünlerde gelinin veya damadın yardımcısı... Koluna bir mendil bağlarlar. O işe koşturur, bu işe koşturur ve onu korur... Hizmet elemanı demek oluyor.

Demek ki, bunların memleketinde sağdıç, aynı zamanda damada bazı bilgiler de veriyor. Evlilikle ilgili, gerdekle ilgili bazı bilgiler de veren kimseye diyorlar diye anladım ben ifadesinden... Bu büyüklerin bir tecrübesi demek oluyor.

Bizim evlâtlarımız müslüman oldukları için, namuslu oldukları için, harama kuşak çözmedikleri için, bu hususta bilgileri eksik olabilir. Tecrübeli bir kimsenin biraz mâlûmat vermesi, akla ve mantığa uygun bir şey... Bunun bir mahzuru yok... Bir yardım, bir destek bir konuşma, bir nasihat olmuş oluyor. Yanlış bir şey yapmasın diye, doğrusunu yapsın diye, dinî bir nasihat oluyor. Olabilir.

k. Evlilikte İyiliği Emretme

1. Soru:

On sekiz yaşındayım. Çalıştığım yerde kızlar da çalışıyor; fakat, ayrı ayrı yerlerde çalışıyoruz. Babam, "Oğlum, şu kızın ahlâkı çok güzel; sana o kızı alalım!" dedi. Fakat, kız yarım yamalak başını örtüyor, kısa etek giyiyor. Ne yapmamı tavsiye edersiniz?

Konuşsun, Allah'ın emirlerini anlatsın. Onlara uymaya râzı ise, o zaman olabilir. Düzelecekse hemen düzelsin. O zaman olabilir. Bir kimseyi kurtarmış olur inşallah! O sevabı da alır.

2. Soru

Kardeşimin düğünü var... Ben gitmek istemiyorum, fakat validem kızıyor. Ben ne yapayım? Gidip gitmemekte bir cevaz var mı?

Düğünlere gitmek istememek, orada günahlar işlendiği için olabilir. Tabii, günah işlenen yere gidilmez. Ancak, günahı

engellemeye imkânı varsa gidilir. Meselâ içki içilecek bir yerde, o gittiği zaman içilmeyecek; o zaman engellemek maksadıyla gidilebilir. Ama öyle bir imkân yoksa gidilmez.

Tabii bu bir kardeş olduğu için, bir kere haram konusunda onu ikaz etmek lâzım! Ondan sonra da, "İşte ben, şu haram ile olduğundan, siz de yapmakta ısrar ettiğinizden gelemiyorum. Allah seni mes'ud etsin... İnşallah bu şeylerden kurtulursun!" gibi sözler söylenebilir.

3. Soru:

İslâmî bir evlilik yapıyorum ama annem benim istediğim kızı istemiyor… Nedeni: "Kızın İslâm şeriatını yaşayacağım." demesi.

Annesine nasihat etsin. "Anne, mühim olan müslümanlık!" desin. İslâm'ın emirlerini tutması lâzım, tutarsa iyi olur. "Tutmayan, Allah'a isyan olan bir insanla bir yuva kurarsam ondan hayır bereket gelmez, âhiret zarara girer!" desin, annesine nasihat etsin. Maalesef işte öyle!

l. El İle Tatmin Olma

Soru:

Gençler arasında çok yaygın olan el ile tatmin olma diye bir şey var. Gavurcası da masturbasyonmuş. Bunun hükmü nedir? Dinî yönden mahzuru var mıdır?

Muhterem kardeşlerim!

Dinde ayıp diye susmak yoktur. Ayıptır diye soru sormaktan kaçınmak da yoktur, soruya cevap vermekten kaçınmak da yoktur. Hz. Âişe Validemiz'e gelip soru sorarlardı. Kadın olduğu halde, o Peygamber Efendimiz'in zevcesi olduğundan bilir diye ona gelip sorarlardı. Sorulur.

Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki; "Eliyle nikâhlanan..." diyor. Peygamber Efendimiz her şeyi kibar anlatmış. *Nâkihû bi-yedihî.* "Eliyle nikâhlanan." Elle nikâhlanılmaz ama bu kötü işi böyle anlatıyor, eliyle tatmin yoluna gidiyor diye.

“—Eliyle nikâhlanan mel’undur.” diyor.

Mel’un; “Allah’ın lânetine uğramış” demek. Allah’ın lânetine uğramıştır; işi rast gitmez, hayra ulaşmaz, dünyası mahvolur, âhireti mahvolur, sıhhati gider, her çeşit zararlara uğrar.

Bu kötü huydan tevbe edip derhal dönmek lâzım.

Peygamber Efendimiz diyor ki;

“—Gözler de zina eder.”

Ya göz bakmaya mahsus bir alet...

“—Eller de zina eder.”

El de zina eder, göz de zina eder. Madem Peygamber Efendimiz öyle demiş, öyledir. Göz harama bakar, zina eder. El haramı tutar, zina eder. Veyahut böyle yanlış yolda kullanılır, zina etmiş olur.

O bakımdan bu işi bırakacak. Bu işe alışmış olan bir insan bu işi bırakacak, tevbe edecek. Bir daha yapmamaya azmedecek. Bu hayrını, bereketini götürür.

Şeytan, Allah’ın lanetine uğramıştı, hâlini biliyorsunuz. Allah’ın lanetine uğramak çok kötü bir şeydir. Bu kadar kuvvetli bir cezası olduğunu bilerek bu işten o kadar kuvvetle kaçınmalı.

Müslüman oruç tutabilir.

Muhterem kardeşlerim!

Çocuklarınızı çabuk evlendirin. Peygamber Efendimiz çareyi böyle emretmiş. Bu işin aslı budur. Erkence evlendirin, çocuklar günahlara dalmasın.

Bu devirde insanın nefsini azdırma vasıtaları sanayi hâline gelmiş. Teşvik ediliyor. Teşvik var, ödül var. Işıklar, reklamlar, parlak resimler, gazeteler, mecmualar, poşetlerin içinde bilmem neler... Her türlü imkân hazırlanmıştır; ta ki müslümanlar o tuzaklara yakalansınlar, düşsünler, günahlara girsinler, şeytanın yoluna düşsünler, cehenneme yuvarlansınlar diye. Müslümanların etrafında çepeçevre her türlü imkân hazırlanmıştır. Tabii çareler bulmak lâzım.

Papazlar daha iyi dindarlık yapacağız diye evlenmeyi kendilerine yasak ettiler, daha büyük fitneler çıktı. Hilkatin karşısında akıntıya kürek gidilmez. Akıntıya uygun gitmek lâzım.

Madem Allah insanı nefisli yaratmış, mademki erkek ve kadın diye iki cins var, mademki iki cinsin arasına bir ilgi koymuş; bu ilginin meşru şekilde halledilmesi lâzım ki, her iki taraf da günaha sapmasın.

Ayrıca bu iş halledilinceye kadar da İslâm bu işi önlemek için iki tarafın arasına perde germiş, duvar örmüştür. Beraber gezmek tozmak yoktur. Konuşmak, görüşmek yoktur. O orada duracak, o orada duracak. Açılmak saçılmak yoktur. Böyle nefsi kabartacak işleri yapmamak gerekir. Yani, İslâm yan tedbirleri de almıştır. Örtünmek onun içindir.

"—E öcü gibi ne örtünüyorsun?"

Öcü gibi örtünüyorum, şeytanın yoluna düşmeyeyim diye. Başkası düşmesin diye. Benim yüzümden günaha girmesin diye. Dinimiz bunu emretmiş.

"—E canım saçların bu kadar madem güzelmiş, niye göstermiyorsun, niye kapatıyorsun?"

Güzel olduğu için kapatıyor. "Güzel olduğu için, 'Ziynetlerinizi saklayın.' dediği için Peygamber Efendimiz, âyet-i kerîme, dinimiz böyle emrettiği için ondan kapatıyorum." diyeceğiz, kapatacağız.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de cennete girecekleri sayıyor:

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ . إِلاَّ عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أوْ مَا مَلَكَتْ

أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيرُ مَلُومِينَ (المؤمنون:٥-٦)

(*Ve'llezîne hüm li-furûcihim hâfizûn*) [Ve onlar ki, iffetlerini korurlar.] "Namuslarını koruyanlar; tenasül aletlerini günahlardan koruyanlar." diyor.

(*İllâ alâ ezvâcihim ev mâ meleket eymânühüm feinnehüm ğayru melûmîn*) [Ancak eşleri ve ellerinin sahip olduğu (câriyeleri) hariç. (Bunlarla ilişkilerden dolayı) kınanmış değillerdir.] Eşleri müstesna, çünkü onun bir mahzuru yok." diyor Allahu Teala Hazretleri. (Mü'minun, 23/5-6)

O halde çocuklarınızı erken evlendirin. Nişanlayın, evlendirin; bu dert bitsin!

Gençleri evlendirmiyorlar; 20 yaşına geliyor, 30 yaşına geliyor, 35 yaşına geliyor. Sanıyor ki evlilik çok mühim bir mesele; değil! İşte bu kadar bir mesele! Evlen de gör. Bitiyor, tamam. Ondan sonra asıl yapılacak mühim işlere devam et!

Bizim dinimizin ana mantığı, akıntıya kürek gitmek değildir, hilkate uygun hareket etmektir.

Dinimizde evlilik sevaptır. Hatta Peygamber Efendimiz:

"—Bir insanın eşiyle evlilik işlerini yapması, evlilik münasebetlerine Allah mükâfat veriyor." diyor. Sahabe şaşıyorlar, diyorlar ki;

"—Yâ Rasûlallah, hem şehvetinin icabını yapıyor, şehvetini kaza ediyor; hem de nasıl sevap oluyor?"

Peygamber Efendimiz;

"—Harama gitseydi günah olacaktı, onun için bu tarafa gelince, bu tarzda halledince sevap oluyor." diyor.

Onun için bir insan evlendi mi dini tamam olur. "Sizin en kötüleriniz, bekârlarınız." diyor çünkü bekâr olduğu zaman günaha sapar. Kimse de bir şey demez, kimse de ayıplamıyor. Yaşlı, sakallı, 70 küsur yaşında adam, torunları kızlarla geziyormuş, o bahçeye getiriyormuş kızları orada eğleniyorlarmış. "Ne yapalım, gençtir..." diyor, hoş görüyor. Hoş görülmez! Ama millet hoş görüyor.

En iyi çaresi, erkence evlendirip baş göz etmektir. O olmadığı takdirde, Peygamber Efendimiz oruç tutmayı tavsiye ediyor. İnsanın arzuları tabii yemekten kabarıyor. Yiyorsun köfteleri, kebapları, yiyecekleri; o zaman, "Var mı bana yan bakan?" diye pehlivan gibi çatacak yer arıyor.

Neden? Karnını doyurdu, tabii ondan sonra nefis kabardı. Ona da dikkat etmek lâzım.

m. Erkekten Gelen Sıvılar

1. Soru:

24 yaşında bekâr bir gencim. Ufak bir heyecan ve tahrik

sonunda akıntı geliyor. Bu akıntı suya benziyor; temiz, beyaz fakat yapışkan. Dört beş doktora gittim, çaresini bulamadım.

Bu hastalık değil ki doktora gidiyor. Bilmiyor, cahil. Bu hastalık değil, normal bir şey. İnsanın burnunun akması hastalık mıdır? Değil. Ağzında tükürük olması hastalık mıdır? Değil. Tükürük ağız için lâzım, hazım için lâzım. Burun için de sümük lâzım. Tabii nezle olmak hâli ayrı da, Allah lâzım ki onu yaratmış. İnsanın kulağında akıntı var, zarı normal tutmak için. Burnunda akıntı var, ağzında tükürük bezleri var; Allah yaratmış, lâzım. Bu akıntı da bir insanın normal vücudunun bir gereği; o uzvun vazifesi var, onun içindir.

Tabii, mümkün olduğu kadar burada tahrike kapılmayacak, heyecana kapılmamaya dikkat edecek. Normal olarak tahrike kapıldı mı, heyecana kapıldı mı bu akıntı gelir. Bu hastalık değildir, heyecanın sonu hazırlıktır, bir hazırlanmadır. Bu, insanın vitrinde çok güzel bir yemeği görüp de yutkunmaya başlaması gibidir.

'Aman kebaba bak, nasıl dönüyor! Şurada şu tatlı, kaymaklı kadayıf ne kadar güzel!' yutkunmaya başlıyor. Veyahut anılırken bile insan yutkunmaya başlıyor.

Demek ki zihnini temiz tutacak, o duygulara kendisini kaptırmayacak, bu akıntı olmayacak. Yoksa istediğin kadar doktora git. Bu normal. İnsanın burnunun akıntısını doktorlar kesebilir mi? Kesemez çünkü Allah burnu akıntılı yaratmış, lâzım. Tükürük de lâzım olduğundan, o da lâzım olduğundan... O heyecan olduğu zaman o akıntı ille gelecektir. Mühim olan heyecana düşmemek, haram resme bakmamak, haram manzaraya bakmamak, haram şeyler düşünmemek, günah şeyler düşünmemek, aklını güzel şeylerle meşgul etmektir. Dört beş doktora değil, kırk elli doktora gitse bunun başka çaresi yoktur.

2. Soru:
Bu olay beni cünüp yapar mı?

Hayır, yapmaz. Bu abdesti bozar. O akıntı geldi mi abdest bozulur, yeniden abdest almak lâzım.

3. Soru:
Namaz kılmama, oruç tutmama mâni midir?

Abdest almazsa abdestsiz namaz olmadığından yeniden abdest alması lâzım. Orucu bozmaz.

4. Soru:
Çaresini bana söylerseniz çok memnun olurum.

Çaresi zihnini ilimle irfanla meşgul etmektir. Oruç tutmaktır. Bir çaresi de evlenmektir. 24 yaşına gelmiş; işini kurmuşsa, askere gitmişse evlensin. Hayırlı bir yuva kurmayı tavsiye ederim. En doğrusu odur.

n. Akraba Evliliği

1. Soru:
Annem dayımın kızıyla evlenmem için beni zorluyor. Bunu kabul etmememde dînen bir engel var mıdır. Dînen akrabayla evliliğin hükmü nedir?

Dayı kızıyla evlenilebilir. Muharremâttan, nikâhı haram olanlardan değildir. Evlenmek iki tarafın arzusuyla olan bir şeydir. İstemediği takdirde evlenmemek hakkı vardır. Kimse o hakkı engelleyemez. Usûlüne uygun sebebini söylesin. Kibarca arzusunu yerine getirmeye çalışsın. Kimse kimseyi zorlayamaz.

2. Soru:
Bulunduğumuz yerde teyze, amca çocukları birbirleriyle evlendiriliyor.

Mahzuru yoktur. Teyze çocuklarının, amca çocuklarının birbirleriyle evlendirilmesinde dînen mahzur yoktur.
Sağlık bakımından?
O da belli olmaz. “Yakın akraba evliliği” demek istiyor ama mahzuru yoktur.

3. Soru:

Dinimizde akraba evliliği nasıl karşılanıyor?

Muharremât, insan kimlerle evlenemez diye bir liste vardır. Nisâ Sûresi, 23. ayet-i kerimede:

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالاَتُكُمْ وَبَنَاتُ الأَخِ وَبَنَاتُ الأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللاَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَآئِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ اللاَّتِي فِي حُجُورِكُم مِّن نِّسَآئِكُمُ اللاَّتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلاَئِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلاَبِكُمْ وَأَن تَجْمَعُوا بَيْنَ الأُخْتَيْنِ إِلاَّ مَا قَدْ سَلَفَ، إِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوراً رَّحِيماً

(النساء:٢٣)

(*Hurrimet aleyküm ümmehâtüküm ve benâtüküm ve ehavâtiküm ve ammâtüküm ve hâlâtüküm...*) diye bir liste vardır.

[Sizlere analarınız, kızlarınız, kızkardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeş kızları, kızkardeş kızları, sizi emziren süt analarınız, süt bacılarınız, eşlerinizin anaları, kendileriyle gerdeğe girdiğiniz kadınlarınızın yanınızda kalan üvey kızlarınız --ki, onlarla gerdeğe girmemişseniz size bir engel yoktur-- öz oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi bir arada almak sûretiyle evlenmek haram kılındı; geçmişte olanlar artık geçmiştir. Doğrusu Allah bağışlar ve merhamet eder.] (Nisa, 4/23)

Bunların dışındakilerle evlenebilir. Meselâ teyzekızıyla evlenebilir, halakızıyla evlenebilir, amcakızıyla evlenebilir. Yasakların dışında ötekilerle evlenmesi serbesttir, akraba çocukları olsa bile...

Akrabalardan evli insanlar var, nur topu gibi de çocukları var... Şahsen benim annem ve babam da kardeş çocuklarıdır. Dedeler kardeştir. İki kardeş evlâtlarını birbirleriyle evlendirebilirler.

4. Soru:
Evlenmek istediğim kız, akraba olduğu için anneme benziyor. Şimdi bu konu yüzünden üzülüyorum. Bunun bir mahzuru var mı?

Bir şey olmaz, olabilir. Teyzeler, halalar birbirlerine benzeyebilirler. Nikâh düşecek bir insan olduktan sonra, bir mahzuru yoktur.

5. Soru:
Benim sütkardeşim ağabeyimle evlenebilir mi? Ben kızın annesinden süt emdim ama, kız benim annemden süt emmedi.

Evlenebilir. Çünkü, sütkardeşlik o kızla kendisi arasındadır; ağabeyine sirayet etmez. Bir mahzuru yok...

o. Nişanı Bozmak

Soru:
On dokuz yaşında bir kızım... Namazında niyazında diye tanıttıkları nişanlımın, daha sonra namaz kılmadığını öğrendik. Benden on bir yaş da büyükmüş. Nişanı bozmak için köye gittim. Köyde törelere göre uygun olmadığını söylediler. Ne yapacağımı bilmiyorum. Bana bir yol gösterir misiniz?

Nişan nikâh demek değildir. Kişilerin birbirlerini tanıması için bir şeydir. Namaz kılmayan bir insana kız verilmez! Çünkü, Allah'tan korkmuyor demektir. Allah'a karşı vazifelerini yapmıyor demektir. Namaz kılarsa olabilir. Kılmazsa, böyle bir kimseye gidip de, bundan sonra bir sürü belânın daha altına girmeğe lüzum yoktur.

Ama, namazlı niyazlı müslüman bir kimse ile de, nişanlıyken, nikâhlıyken ayrılmağa kalkmak, İslâmî bakımdan doğru değildir.

On bir yaş büyük bir yaş farkı değildir. Biraz daha az olur, biraz daha fazla olur; normaldir. Erkek biraz büyük olur, kız küçük olur; bunda bir mahzur yok... Fakat, namaz kılmaması büyük bir kusur; onu izâle etmeleri lâzım!

Soru;
Düğün öncesi yapılan nişan kız tarafından bozulursa, o ana kadar yapılan masrafları kim karşılar?

Nişanın şer'an bir hükmü yoktur muhterem kardeşlerim! Nişan nikâh demek değildir. Nikâh olmadığından, tarafeyn birbirlerine verdikleri hediyeleri geri vermek zorundadır. Çünkü, nişan münâsebetiyle yapılmıştı, nişan bozuldu. Kimisi üstüne yatıyor hediyelerin... Ya kız tarafı yatıyor, ya oğlan tarafı yatıyor. "Verilen verilmiştir, alınan bizimdir." deniliyor. Evet, lokum baklava gitmişse, onlar yenilmiştir, onlar neyse ne artık ama; çeyiz, takı, yüzük, bilezik vs. verilir.

p. Kız İsteme

1. Soru:
Evlilikle alâkalı olarak bir hesap yapıp bu evlenecek olanların mutlu olup olmayacakları şeklinde bir inanç var, aydınlatır mısınız?

Böyle bir şey yoktur. Hesap Allah'ın emirleridir, Peygamber Efendimiz'in tavsiyesidir. Bir insanın evlendiği zaman dininin bütünleşeceği, dindarlığının artacağı ve dindarlığı artsın diye evlenmenin çok sevap olduğu, halis niyetle evlenene Allah'ın yardım edeceği pek çok hadis-i şerifte bellidir. Binâen aleyh, bunun hesabı bu hadis-i şeriflere dayanıp, "Yâ Allah" deyip o yola girmektir.

Kendisinin nefsini korumak için, bir… Günahlara sapmayayım diye, iki… Allah bana hayırlı evlat versin de onu hayırlı, mücahid, sàlih bir kimse olarak yetiştireyim diye, üç… Ümmet-i Muhammed'in adedi artsın, Peygamber Efendimiz memnun olsun diye, dört… Böyle güzel niyetlerle insan evlenir.

2. Soru:

Günümüzde kız isteme âdetlerinin sakıncalı olduğunu biliyoruz. İslâm'da kız isteme nasıl olmalıdır, açıklar mısınız?

Bu konuda bizim *Kadın ve Aile Dergisi*'nin bazı özel sayıları da oldu. Evlilik özel sayısı gibi. Eski ciltlerden onları bulup okursanız derli toplu bilgi sahibi olabilirsiniz.

Tabi bir insan bir kızı annesi babası veya yakını vasıtasıyla tanır. Kapalı bir şekilde kendisini de görmeye hakkı vardır, mümkündür. Ama şer'î ölçülere, şeriatin ölçülerine riayet etmek gerekir. Haramlara, günahlara bulaşmamak lâzım gelir.

Bazıları müslüman; başı örtülü, mantolu. Çocuk da sakallı. Fakat bu kız erkek münasebetlerinde hayret edecek durumlar oluyor. Bizim İlahiyat Fakültesi'nde de görüyorduk. Kız erkekle anlaşıyor, konuşuyor, yan yana geliyor gidiyor. Ahbaplıklar, ve saireler... Bu iş o kadar uzun boylu değil.

Laubalilikler oluyor; müslümanlığa da yakışmıyor, başörtüsüne de yakışmıyor, sakala da yakışmıyor. Muayyen bir ölçüde görür, tamam. Yani hiç görmeden de olmaz. Efendimiz; "Git, gör!" buyurmuş. "Başında muhabbet olsun da, iş sonradan bozulmasın!" diye. O kadar bir müsaade var ama çok da uzun değil.

3. Soru:

Bir kızdan hoşlanıyorum; fakat onun bundan haberi yok... Ne yapmamı tavsiye edersiniz?

Meşrû yoldan git, iste! Fazla da öyle hoşlanıp uzaktan bakma!

4. Soru:

Aşık olduğum kızın hidâyete ermesi için dua eder misiniz?

Dua ederiz ama, aşık olmak da İslâm'da pek iyi bir şey değil... Elin kızına ne diye baktın, ne diye aşık oldun, ne diye bu duruma geldin? Bu bir hatalı durumdur. Doğru düzgün seçme ile olmamış

da, aşık olmuş. O kız eğer İslâmî bakımdan iyi ölçüde bir kimse değilse, açıksa, ailesi ve şartları iyi değilse, bunun onunla evlenmemesi lâzım! Çünkü Peygamber Efendimiz, “Dindar olanını arayın!” diyor.

Onun için insanın gözünü sakınması lâzım, bu gibi mâcerâlara düşmemesi lâzım! Tabii, bazen elinde olmayan sebeplerle, düşer insan bu gibi hallere; ama, mümkün olduğu kadar kendisine hakim olmağa çalışmalı! Tehlikelidir.

r. Evlilikte Yaş ve Sıra

1. Soru:
Hocam İslâm'da evlenme konusunda yaş denkliği var mıdır? Varsa kaç yaş olmalıdır?

Hayır, yaş küfüvveti yok. “İslâm'da yaşları denk olacak.” diye bir şey yoktur. Bunun misali başta Peygamber Efendimiz SAS'dir. Hz. Hatice Validemizle 15 yaş farkına rağmen evlenmiştir. Kendisi 25 yaşında iken Hz. Hatice validemiz 40 yaşındaydı. Peygamber Efendimiz 40 yaşındaki bir hanımla evlenmiştir. Böyle bir şey bahis konusu değildir.

Küfüv olması, denk olması sosyal yöndendir. Dinî ve sosyal yönden denkliktir. İtibar ve şeref yönündendir; yaşları farklı olabilir.

Hatta ben biraz hayretle müşahede ettim. Peygamber Efendimiz'in kızı Fâtımatü'z-Zehrâ annemize Ebû Bekir es-Sıddîk bile talip olmuş. Babası yaşında. O zamanın örfünde anlaşılıyor ki yaş farkı önemli değil. Küçük bir kimseyi de alabiliyorlar, büyük bir kimseyle de evlenebiliyorlar. Tabii Peygamber Efendimiz, Fâtımatü'z-Zehrâ validemizi Hz. Ali Efendimiz'le evlendirmiş, onu uygun görmüş. Ama ötekiler Peygamber Efendimiz'e damat olmayı istedikleri için, “O şerefi kaçırmayalım!” diye böyle teklifte bulunabilmişlerdir.

Bazı sahabe, mübarek insanlar kendi kızlarını; sevdikleri, dinî bakımdan makamı yüksek bazı kimselere kendileri teklif ettikleri

de olmuştur. “Uygun görüyorsanız kızımı size verebilirim, nikâhlayabilirim.” diye, yaş farkı yüksek olduğu halde böyle şeyler de olabilmiştir.

Buradan anlaşılıyor ki İslâm’da evlilik konusunda çok büyük bir müsamaha ve genişlik vardır. Böyle bir serbestlik vardır. Evlilik kolaydır. Yaş çok bahis konusu değildir. En büyük faktör dinî durumudur. Her iki taraf da dindar, salih, âbid, mânevî bakımdan makamı yüksek bir insan olması aranmıştır; başka şeye bakılmamıştır.

Tâbiînden bir alimin dünya güzeli bir kızı varmış, saraydan halife oğluna istiyor. Bunu sezer sezmez; “halife gelecek, kızı isteyecek” diye temiz, takvâ ehli bir talebesine;

“—Ben kızımı sana vermek istiyorum.” demiş.

“—Hocam! Benim param yok, pulum yok; yoksulum!” dese de ona vermiş, kızını saraya göndermemiştir, halifenin çocuğuyla evlendirmemiştir.

“Saraya giderse dindarlığı bozulur, takvâdan uzak bir ömür sürer.” diye sakınmıştır.

Bu hususlarda İslâm’ın anlayışı biraz farklıdır. Kızlar da annelerine, babalarına; “eyvallah” demişlerdir, “ben ona varmam, onu istemem” diye tepki göstermemişlerdir. Bu iş böyle yürümüştür.

2. Soru:

İhvandan bir kız ile evlenmek istiyorum. Ancak ailem; “Kız bir yaş büyük, erken çöker.” diye karşı çıkıyor. Ne yapalım?

Böyle bir şey bahis konusu değildir. Yaşça eşit olabilir. Bir yaş büyük olabilir, küçük olabilir. Kimin erken çökeceğini Allah bilir. Allah sıhhat afiyet versin. Umumiyetle benim gördüğüm, erkekler daha çabuk çöküyorlar. Bayanlar dışarda dul geziyor. Erkekler daha çabuk göçmüş gitmiş oluyor. Meşakkati vs. çok olmuş oluyor. Tabii Allah sıhhat afiyet versin.

Böyle hesaplar yapılmaz, ihvandansa, Müslümansa,

mütedeyyinse, hafızsa iyiyse hoşsa evlenirsin geçersin. Peygamber Efendimiz on beş yaş büyük bir kimseyle evlendi.

3. Soru:

Kendi sınıfımdan bir kıza talip oldum. Evlenmemiş bir ablası olduğu için, bu işte güçlük çıktı. Bu konuda tavsiyeleriniz?

Bir evde birkaç tane kız olabilir. Kimin kısmeti çıkarsa, onun evlendirilmesi lâzım! Ablası evlenmedi diye kardeşinin evliliğine mâni olmak İslâmî değildir. İslâm'a göre böyle bir sıra yoktur. Kızın kısmeti çıkmışsa, kısmet de hayırlı ise, iyi bir müslümansa, verilir. Allah ötekisine de hayırlı kısmet versin denilir. Bu yanlış bir adettir, bunu söylemek lâzım!

s. İçkili, Dansözlü Düğünler

Soru:

Burada büyük bir hastalık halini almış. Düğünler, düğün törenleri oluyor. İçkili yemekli, hatta dansözlü...

Bunlar haramdır. Allah-u Teàlâ Hazretleri içkiyi içene lanet etmiştir. Lanet. Hani, şeytan nasıl lanete uğramış? İçkiyi içene lanet etmiştir, imal edene lanet etmiştir, taşıyana lanet etmiştir, sunana lanet etmiştir, sundurana lanet etmiştir, satana lanet etmiştir... Her şeyi lânetlidir. Yani, ben süpermarkette çalışıyorum, bira kamyonu şuraya geldi, kasaları aşağı İndiriverdim. İndiremezsin. İçkiyi taşımaya bile müsaade yoktur, taşınması bile haramdır.

Sunulması daha büyük haramdır. Başkasının günaha girmesine vesiledir. Onu içen sarhoşun yaptığı bütün günahlar da, o esnada sarhoş ile yaptığı bütün günahlar da ona gelir. Zaten haram bir şey yapmış olur. Allah'ın lanetine uğrar. Bunu yapmamak lâzım. Bu bir...

Dansöz oynatmak, şarkıcı kadın, çalgıcı kadın tutmak; bu da Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde şiddetle

yasakladığı bir şeydir. Tabii, o zaman belki dansöz yoktu. Yani, şarkıcılar vardı, şarkı söyleyen kadınlar vardı, çalgı çalan kadınlar vardı. Onları bildirmiştir Peygamber Efendimiz amma; Şimdi dansözler bile çıplak olarak, yarı çıplak olarak veya küçücük bir parçasını bile gösterse vücudunun; orası da gene haramdır, çok günahtır. Onu oynatmaktan da çok büyük vebal olur. Sonra, o düğünü yapılan insanlar; ömürleri boyunca, evlilik hayatında bunun bereketsizliğini, zararını görürler.

Düğün dini bir iştir. Nikâh camide yapılır. İslâm'da. Düğün yapanın, nikâh yapanın sevabı artar. Bekârın namazından, evlinin namazı seksen iki kat daha sevaplıdır. Nikâh sevaplı bir şeyken, onu böyle bir günah fabrikası haline getirmek çok yanlıştır.

Aman düğünlerinizi camide yapın, cemaate ziyafet verin! Ziyafet sünnettir. Düğün ziyafetine velîme yemeği derler. Kadınların kendi arasında toplanıp düğün için şenlik yapması, eğlenmesi caizdir ama; dansözsüz, haramsız, içkisiz olmak şartıyla... Aman bu hususlara dikkat edin, düğünlerinizde bereketi kaçırmayın, şeytana uymayın!

Yani, ister sünnet düğünü, ister normal nikâhla evlenme düğünü olsun; ikisinde de hem yapmayacaksınız; bir… Sizin yapmayacağınızı tahmin ediyorum zaten. Hem de yapılmamasını, bu demin okuduğum hadis-i şerife göre söyleyeceksiniz. Bakın, burada bir nehy-i münker vazifeniz var: Yaptırtmayacaksınız, “Yapamazsınız bunu!” diyeceksiniz.

Gene yaptı akrabanız, söz dinlemedi. O zaman gitmeyeceksiniz. Efendim, ben bilmiyordum, gittim de, orada içki sonradan sunuldu.

فَلاَ تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (الأنعام:٦٨)

(*Felâ tek'ud ba'de'z-zikrâ mea'l-kavmi'z-zàlimîn*) “Hatırladıktan sonra kalk, o zalimler grubu ile beraber oturma!” (En'am, 6/68)

buyuruyor Allah Kur'an-ı Kerim'de. O zalim günahkâr insanların yanında ondan sonra oturma. Hemen kalkacaksın. Ne, içki mi sunuluyor? Yallah, kalkıp gideceksin. Çünkü, oraya Allah'ın lâneti geliyor. Senin üstüne gelmesin diye orada durmayacaksın, protesto mahiyetinde gideceksin!

t. Düğünde Gelin ve Damat

Soru:
Dinî düğün diye davet ediliyoruz. Gidiyoruz. Sadece kadınlar oluyor ama, salona birkaç erkek ve damat geliyor. Kek kestirip, resim çektiriyorlar. Bu damadın içeriye girmesi uygun mudur?

Uygun değildir. Yani, normal olarak uygun bir şey olmamış, uygun olmayan bir şeyi yapmış oluyor. Normali, girmemesidir. Çünkü, kadınların orada, kadınlar arası diye kendilerine göre giyimleri vardır, süsleri vardır, boyaları vardır... Onun bir başka erkek tarafından görünmesi, o kadına da günahtır, gören erkeğe de günahtır. Binaen aleyh, doğru olmuyor. Doğru olmayan bir iş yapılmış oluyor.

u. Düğün Salonu

1.Soru:
Düğün salonuna gidilebilir mi?

Düğün salonunun durumuna bağlı… Eğer düğün salonunda açıklık, kadın erkek ihtilâtı, karışıklığı varsa; içki vs. haram şeyler varsa, o zaman o düğüne o ziyafete gidilmez. Ama İslâmî usullere göre yapılıyorsa, o zaman gidilir, düğün salonu olsa da gidilir. Eskiden sinema salonuymuş da salon olarak kullanılıyormuş, oraya da gidilir. Düğünün şekli önemli.

2. Soru:
Çalgılı düğün salonuna gitmek caiz mi? Önceleri gidiyorduk,

caiz olmadığını duyunca bıraktık. Bizi aydınlatır mısınız?

Demek ki birileri, "Caiz değil." diye söylemiş. Bir de bana soruyor. Çalgılı düğün salonuna gidilebilir mi? Peygamber Efendimiz SAS bayram günü, yanında def çalan kimselere Hz. Ömer mani olmak isteyince;

"—Bırak onları!" demiş, hoş karşılamış.

Kendisi Medine-i Münevvere'ye varırken yolunu gözlemişler; defler çalarak, ilahiler okuyarak karşılamışlar. Bunların mahzuru yok. Haram olan, kadınla erkeğin örtü şartlarına riayet etmeden bir araya gelmesidir. Fısk u fücûr tarzında olmadığı zaman, çalgının da olması, büyük genel hallerde mümkündür. Meselâ, ilahi arasında enstrüman da oluyor. O mahzurlu değil. Fısk u fücûr duyguları hâsıl etmiyorsa caizdir.

3. Soru:

Davullu, zurnalı düğünlere gidilebilir mi? Meselâ ablamın düğünü olsa…

Davul zurna yasak değildir, Peygamber Efendimiz bazı şeylerde tef filan çaldırmış. Doğrudan doğruya o yasak değildir. Yasak olan haram olan şeylerin yapılmasıdır. Kadınlar kendi aralarında olduğu zaman, kendilerine göre çalabilirler, eğlenebilirler. Erkekler kendi aralarında, içki içmeden kendilerine göre eğlenebilirler, olabilir.

v. Farklı Cemaatten Evlilik

1. Soru:

Farklı cemaatlere müntesip bir beyle bir bayan evlenebilirler mi?

Evlenemez diyemeyiz. Mü'min mü'minin din kardeşi olduğu için mü'minle bir mü'minin evlenmesi mümkün olur. Yalnız o cemaatin insanları doğru yolda mı, değil mi diye; sivri, sapık

tarafları var mı yok mu diye iyi incelemek lâzım. Bir de ben esas itibariyle uyum olsun diye bizim cemaatten olmasını temenni ederim. Çünkü o bir tarafa gidecek, berikisi bir başka tarafa gidecek.

Geçen hafta bir arkadaşımız geldi. Birisiyle nişanlanmaya karar vermiş. Kız diyormuş ki; "Ben senede bir hafta şeyhimin memleketine giderim. Şeyhimin tekkesinde bir hafta kalırım, hizmet ederim. Bu şartı kabul edersen..."

"—Öyle şey olmaz!" dedim.

Mahremsiz hacca bile gidemiyor. Böyle şeyler oluyor, taassuplar oluyor. Uygun olmuyor.

2. Soru:

Kız kardeşime falanca cemaatten bir genç talip oldu. Fikirlerinizi ve dualarınızı bekliyorum.

O cemaat ile bu cemaat arasında farklar olduğu zaman, bir takım sıkıntılar oluyor. Cemaatlerin ismini vermeden bir misal vereyim:

Bizim ihvanımızdan bir kızcağız bugün bana telefon etti, konuştuk. Başka bir cemaatten, bir gruptan birisi ile nişanlanmışlar ve nikâhlanmışlar. Olur, Allah mes'ud etsin. Konuşmuşlar, kız falanca şehre tayin olacak. Kadınlarla ilgili bir mesleği var, oraya tayin olacak, tamam denmiş. Kız tayin olunca erkek de oraya gidecek. Kız oraya tayin olmuş, fakat bu sefer erkeğin bağlı olduğu cemaatin reisleri erkeğin buraya gitmesine müsaade etmiyor.

Bunlar nikâhlandı, siz de önceden söz verdiniz, böyle şey olur mu?

O cemaatte düğün için izin almak gerekiyormuş. Bunlar nikâhlı. Onlar düğüne izin vermiyorlar.

Hoppala! Ne Kur'an'da ne hadiste var. Bu kızla erkek nikâhlanmış, karı koca olurlar. Düğüne müsaade etmiyor. Öyle şey olur mu?

Olmaz. Bunlar saçma sapan şeyler. Böyle bazı şeyler oluyor;

doğru değil!

y. Evlilik Yıldönümü

Soru:

Evlilik yıldönümünde veya yaş gününde, eşlerin kendi aralarında hediyeleşmesi ve gezmesi sakıncalı mıdır?

İslâmî bakımdan burada iki mâna var: Birincisi, yaş günlerini kutlamak câiz midir, değil midir? İkincisi de, bu caizse, biz kendi aramızda yapsak olur mu?

Karı koca biribirine sevgiden, saygıdan, muhabbetten kaynaklanan ne yapsa meşrudur, Allah müsaadeyi vermiştir. Beraber gezerler, otururlar kalkarlar, bunların hepsi meşrudur hatta sevaptır ve caizdir ama ben İslâm'da yaş gününden dolayı bir kutlama hatırlayamıyorum.

Yalnız Peygamber SAS Efendimiz'in doğumu münasebetiyle biz bir kutlama yapıyoruz. Bizler, Efendimiz dünyaya bugünde gelmiş diye bir kutlama, bir sevinme yapıyoruz. Eh bu bir cevaz, bir olabilirlik gösteriyor gibidir.

Eh, insanlar, "El-hamdü lillah, dünyaya şu günde geldik, hamd ü senâlar olsun!" diye böyle bir şey düşünebilir, hediyeleşebilir, beraber gezebilir, tozabilirler ama böyle bizim anladığımız mânada, herkes için yaş günü kutlaması diye bir şeyi ben İslâm'da bilmiyorum. Yani böyle bir şey yok.

Peygamber Efendimiz için yapılıyor ama, kişiler ben şu günde doğmuşum, bugün doğum günüm, babam bana hediye verdi, ben anneme şu hediyeyi verdim, yani önceden yoktu böyle bir şey. Bu dışarıdan gelme bir âdet olduğundan biraz hoş görülmeyebilir de.

Sadece Peygamber Efendimiz için biz bayram ediyoruz, çünkü Peygamber Efendimiz dünyaya âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir. Binâen aleyh onun doğumundan dolayı sevinebiliriz.

z. Çeşitli Sorular

1. Soru:
Hanefî ve Şafî mezhebine mensup iki gencin birbiriyle evlenmesi câiz midir?

Câizdir. İkisi de hak mezhebdir, bir şey yoktur, evlenebilir.

2. Soru:
Bir erkekle kadının evliliği kader midir?

Allah'ın takdiridir, öyle olmuştur.

3. Soru:
İki bayram arasında düğün yapılmasının bir mahzuru var mıdır?

İki bayram arasında düğün yapılmasının mahzuru yoktur. Bu söylentidir. Peygamber Efendimiz'in bir düğünü iki bayram arasında yapılmıştır. Onun için düğünü istediğiniz zamanda yapabilirsiniz.

4. Soru:
Beni evlendiriyorlar, istihare namazına hâcet var mıdır?

Bir iş kararlaştırıldıktan sonra istihare filân olmaz. İş olup bittikten sonra olmaz. Daha önceden olsaydı, olurdu. Pişmiş aşa su katılmaz. Düşünmüşün, evet demişsin; ondan sonra dönmek uygun olmaz. Tabii, mühim bir sebep olursa dönülür.

Aklen güzel görünen şey için veya şer'an doğru olan şey için, istihare yapmağa lüzum yoktur. Bakıyorsun, eş olarak seçtiğin kimse müslüman, mütedeyyin, namazlı, niyazlı; olur. İki tane aday olur da ikisi eşit olursa, o zaman istihare yapılır; acaba hangisi daha iyi diye... Ama aday bir tane olunca, istihare gerekmez.

7. NİKÂH

a. Dinî Nikâhta Problemler

1. Soru:

Biz bir oğlan ve kız arasında şer'î nikâhı yaptık. Arada ihtilâf oldu, büyüdü, bozuşma durumuna geldi. Kız tarafı biz boşuyoruz diyor, oğlan tarafı boşamam diyor. Hüküm nedir?

Boşanamazlar! İşte böyle ihtilâflar çıkar. Millet bu nikâhın önemini bilmiyor. Hadi bir şer'î nikâh yapıyorlar, karı-koca oluyorlar. Düğün yapılmamış bir karı-kocalık hâli oluyor. Ondan sonra bozuşuyorlar; o başkasıyla evleniyor, öbürü başkasıyla evleniyor. Halbuki başkasının hanımı...

Bu nikâh oyuncak değildir. Ya bunu ciddî olarak tatbik etsinler, nikâhlılarsa ona göre hareket etsinler, ayrıldıkları zaman mehrini vermek şartıyla... Ya da yapamayacaklarsa; o zaman nikâhlanmadan, nişanlılık durumuyla, resmî bir tarzda, bu işleri evleninceye kadar yürütsünler.

2. Soru:

Nişanlı iken dînî nikâh kıyılmış, düğünden önce ayrılmışlarsa, nikâhın fesholması için ne yapmak lâzım?

Nikâhın feshi erkeğin elindedir. Erkek, "Ben seni boşadım!" dediği zaman, nikâh biter. Zifaf olmadığı için, mehrin yarısını kıza vermesi gerekir.

3. Soru:

Evlenmek istediğim kızla rahat görüşebilmek için, evlilik hayatına başlamadan önce dinî nikâh yapabilir miyim; böyle bir şey olur mu?

Nikâh nikâhtır. Bunun birkaç çeşidi yoktur. Nikâhlandı mı, bunlar evli olurlar, mehir tahakkuk eder. O zaman istedikleri gibi rahat konuşabilirler birbirleriyle; nikâhlı insanlar olurlar.

Ama nikâhlanmadan da bu işler olur. Asırlar boyu böyle devam etmiştir, bir mahzuru yoktur. Hiç görmeden de birbirleriyle evlenenler olmuştur. Anneler, akrabalar gelirler, giderler hallederler.

Şimdi bazısı ne yapıyor; söz gelmişken burada bir nasihat çekelim: "Görüşelim." diye nikâh yapıyor; "Dinî nikâh yaptık, evlendik." diye evlilik işini de yapıyor, zifaf ediyor, gerdeği yapıyor ama iki tarafın haberi yok…

"Nasıl olsa nikâhlandık." diye bir de karı koca oluyorlar. Ondan sonra araları bozuluyor. Bana telefon açıyorlar:

"—Hocam, şimdi hâlimiz ne olacak?"

Allah akıl fikir versin. Allah iyilik, hoşluk versin. Öyle yapmayın. Sonra birbirlerine darılıyorlar.

Erkek diyor ki:

"—Ben sana çektirmek için seni boşamayacağım!"

Hadi, işin içine inat giriyor. Kız da birisiyle evleniyor. Sen ötekinin karısıydın. İşler karmakarışık oluyor.

Onun için güzel sormuş aferin:

"—Ben nişanlımla telefonla konuşabilir miyim?" diyor.

Yüz yüze konuşabilirsin ama daha öteye gitme, şu çizgiden bu tarafa geçme, sonra çok fena şeyler olabiliyor.

4. Soru:
İmam nikâhı?

Nikâh olduğu zaman, nikâhlı eşi oluyor, o zaman nikâhlı olur, serbest olur. Ama şimdi bu nikâhın ehemmiyetini millet bilmiyor.

Cahiller mi bilmiyor? Okumuşları da cahil, onlar da bilmiyor. Nikâhlanıyorlar, ondan sonra nasıl olsa tescil ettirmedik; hadi ondan sonra o oraya gidiyor, o oraya gidiyor... Ya o senin resmen karın; tuh, Allah ıslah etsin seni! Sen onu bıraktın, o gitti bir başka yere... Karmakarış oluyor. İşin ciddiyetinden haberi yok. Herkes ciddiyetini idrak etsin. Nikâh... Eşi oldu, mihrini vermesi lâzım, mecburiyetlerine uyması lâzım. Ona dikkat etsinler. Nikâh oyuncak değil.

5. Soru:

Bazı yerlerde nişanla birlikte nikâh da yapılmaktadır. Bu durumda nişan ile düğün arasında uzun süre geçmesinin hükmü nedir?

Bu tarafeynin kendisine kalmış bir şeydir. İki taraf, kız ve oğlan tarafı isterse, istediği zaman nikâhı yapar, nikâhlanmış olur. Dinen böyle... Şartlarına uygun olarak nikâh yaptığı zaman, nikâhlanmış olur. Ama resmen nikâhlanmadığı zaman, arada bir bozuşma olduğu zaman, bu evli gibidir. Evliliğin şartlarına riayet etmesi gerekir. Kimisi bohçayı kaptığı gibi, “Tamam, alâkamız bitti.” diyor gidiyor. Halbuki, evli kalıyor. O gidiyor ötekisiyle evleniyor, bu gidiyor berikisiyle evleniyor. Bu işi iyi bilmediklerinden hatalı şeyler çok oluyor.

Bizim Hocamız onun için tavsiye etmiş ki, “Resmî nikâhı yaptıktan sonra dinî nikâhı yapın ki, böyle cahilliklerden dolayı bir takım saçma şeyler yapılmasın!” diye...

Nişanlı olan bir insanın ille nikâhlı olması diye bir mecburiyet yoktur. Nişanlılık devresinde de, normal ölçüler içerisinde konuşursa, günah olmaz. Orasını da söyleyelim.

Allah nişanlanan ve evlenen kardeşlerimize huzurlar, afiyetler nasib etsin... Bereketli, hayırlı olsun...

6. Soru:
Nişanlıyız, nikâhlanmak uygun mu?

Nikâhın ciddiyetini bilmek lâzım. Bazıları nikâhlanıyor da, resmi nikâh olmadığı zaman, sonra bozuşuyorlar. Dinî nikâhın mehirini de vermiyorlar. Bozulmasını kabul etmiyorlar veya erkek “Boşadım!” demiyor; gidip başkalarıyla evleniyorlar. Bu gibi tehlikeler var. Resmî nikâhı yaparlarsa oradan da bir zorlama olur, daha iyi olur.

7. Soru:
Önce dinî nikâh yapıp, sonra resmî yapılması konusunda emriniz nedir?

Mehmed Zâhid Kotku Hocamız'ın vasiyeti, tavsiyesi bana şu oldu:

"—Kişiler önce resmî nikâhı yapsın, dinî nikâhı ondan sonra yapsınlar."

Neden? Çünkü resmî nikâh kayıtlı, resimli, imzalı oluyor; bozulması kolay olmuyor. Ama dinî nikâh; "boşadım" deyince boşanıyor. İki taraf nikâhlanıyor, sonra birbirlerine kızıyorlar, ayrılıyorlar. Mesela kız ayrılıyor, kocası da diyor ki:

"—Ben seni boşamadım!"

Gidiyor başkasıyla evleniyor. Başkasıyla nikâhlıyken bu tarafla evlenemez ki, ötekisi boşamadı ki... Böyle pürüzler çıkıyor. Millet dinî nikâhın önemini bilemiyor. Onun için, işi sağlama bağladıktan sonra yapmak daha iyi. Çünkü cahil. Nikâhın şakası olmuyor. Bazı şeyde şaka olmaz. Şaka olmayan şeylerden bir tanesi nikâhtır.

8. Soru:

Bir fakülte öğrencisiyim. Haram işlememek için bir kimseyle nikâh kıymak istiyorum. Bunun bir mahzuru var mı? Bazı sorumlulukları yerine getirmemiş olur muyum?

Muhterem kardeşlerim!

Ben Türkiye'nin bugünkü şartları içinde bu çeşit birçok işle karşılaşmış bir kardeşinizim. Allah'ın emri emirdir. Şakası yoktur. Dinî nikâh da nikâhtır.

Dinî nikâhın ehemmiyetini millet anlamıyor. Dinî nikâhı önceden yapıyor. Ama ortada resmen bir belge yok. Resmen bir belge olmayınca da medenî kanun bunların nikâhlarını muteber saymıyor, nikâhlı saymıyor. Bunları evli saymıyor. Evli saymadığı için de iki taraftan birisi bu işi beğenmeyip bozmak istediği zaman başını alıp kalkıp gidiyor. Ötekisine karşı vazifelerini yapmıyor veyahut başka ters şeyler oluyor.

Onun için bizim [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız cennetmekân derdi ki;

"—Evladım, resmen nikâhını yapmamış bir insanın dinî

nikâhını kıyma!”

Çünkü adam dinî nikâhı yapıyor, sonra bir kavga ediyorlar; ayrılıyorlar. Kız gidiyor birisiyle evleniyor, adam gidiyor başkasıyla evleniyor… Kız iki kocalı oldu. Birisine nikâhlıyken gitti başkasıyla evlendi. Bütün evliliği günah olacak. Bilmiyor işin ciddiyetini!

Sonra bozuşuyorlar, mehir meselesi var! Erkek verecek, vermiyor. Böyle şey olmaz. İşin ciddiyetini kavrasınlar. Resmî nikâhı yapsınlar, dinî nikâhı ondan sonra yapsınlar. Çünkü resmî nikâhı yapmayınca dinî nikâha ciddiyet atfetmiyorlar. Yanlış oluyor.

9. Soru:
Dinî nikâh yapmış olan bir insan ille zifafla sorumlu mudur?

“Böyle bir şey yoktur. Nikâh ille duhulü ve zifafı gerektirmez. *Gayrı medhûlün bihâ* olarak nikâhlı olarak, henüz daha evlenmemiş olarak bir devre olması mümkündür. Bunun bir mahzuru yoktur. Aksine zifafı yapmakta mahzur vardır. Çünkü kanunla bağlanıp teyit edilmediği için sonunda çocukları olur, veled-i zinâ muamelesi görür. Ters şeyler olabilir. Bu iş şakaya gelmez. Bazı müslüman geçinen gençlerin de acayip şeyleri oluyor.

Bir yerde bazı şeyler anlattılar, onun için ben bu işlere çok ciddiyet atfedilmesini istiyorum. Oyuncak değildir. Nikâhın şakası olmaz. Nikâhın şakası da ciddidir, ciddisi de ciddidir. Nikâh en ciddi işlerden birisidir.

“—Aldın mı?

“—Aldım.”

“—Vardın mı?

“—Vardım.” dedi mi biter bu iş.

“—Şaka yapmıştım. Çok sıkıştırdılar da öyle dedim…”

Öyle şey yok! Geçmiş ola! Mükellefiyetleri insanın omzuna yüklenir.

10. Soru:

Kardeşim müftülükte müslüman olduğunu söylediği bir Romen kadınla evlendi. Ne yapmalıyız? Görüşme devam etmeli mi? Kendisinin İslâmî yaşantısı biraz zayıf.

Evlenmişse nasıl evlendi?

Tabii müslümanlar olarak bir büyük problemimiz var. Nikâhın rüknü icap ve kabuldür; yani kadın ve erkek, şahitlerin huzurunda birbirleriyle anlaşıyor. Suistimal olmasın, kötü bir yol çığır açılmasın diye şahitlerin huzurunda bizim mezhebimize göre icap ve kabulden ibarettir. Binâenaleyh, bu oldu mu nikâh olmuş oluyor. Fakat bu çeşitli yanlış uygulamalara da yol açtığından ciddiyetini kullanmıyorlar, gayri ciddi olarak yapıyorlar.

Osmanlılar zamanında da mahalle imamından kıydırtmışlar ve vesika almışlar, kayda geçirmişler. Yani işi tesadüfe bırakmamışlar, vesikaya bağlamışlar. Bunun biraz ciddi olması lâzım. Yoksa kişiler, falancayla anlaşıyor, iki tane de arkadaşından şahit uyduruyor, bakıyorsun evli insan, bir kadınla yaşamaya başlıyor. Biraz garip şeyler oluyor.

Bu da Romen bir kadın, “Müslüman oldum!” demiş. Görüşme devam etmeli mi? “Evlendi” diyor, kendisinin görüşmesini soruyor.

Evlenmişse, ona İslâm’ı öğretmek niyetiyle gelip gitmek olabilir. Karının kocanın İslâmî yaşantısı biraz zayıfmış. Bu kendisini korumak bâbında, “Oraya ailece gidelim mi gitmeyelim mi?” diyor. Kardeştir, gidebilir. Ama İslâmî ölçülere riayet etsin ve karşı tarafa da İslâmî durumları öğretmeyi esas alarak o niyetle gelip gitsin.

b. Nişan ve Nikâh

Soru:
Nişanlı iki kimse nikâhlı sayılır mı?

Nişan nikâh sayılmaz! Nikâh akdi yapılmadan; yâni,
“—Sen buna vardın mı?”
“—Vardım.”

"—Sen bunu aldın mı?"
"—Aldım."
"—Tamam mı?"
"—Tamam!" diye nikâh akdi mün'akid olmadan, sözleşme yapılmadan yüzük takmakla, nişan yapmakla evlilik olmaz. O nişandır, sadece bir sözdür; nikâhın yerini tutmuyor.

Hattâ nikâh kıyan insan işin inceliğini bilmese de, "Sen bu zâta varır mısın?" dese; o da "E, varırım!" dese yine olmaz. "Ne zaman varacaksın?.." "Varırım işte bakalım..." Zaman belli olmadığı için, o zaman bile olmaz.

Onun için,
"—Sen bu kızı aldın mı?"
"—Aldım!"
"—Sen de buna vardın mı?"
"—Vardım!" diyoruz. Mâzî (geçmiş zaman) sigasıyla söylüyoruz ki, iş bitti mânâsına gelsin diye... Onun için, nişan nikâh demek değildir. Nikâhlanmak şarttır, nişanlanmak yeterli değildir. O bir tanışıklık oluyor.

O zaman birbirlerine tesettürlü olmaları gerekiyor. Nikâhlarını yapıncaya kadar, diğer erkeklerin diğer kadınların birbirlerine durumları gibi oluyor. Yâni, o kadın sokağa çıktığı zaman, çarşıda pazarda, bakkala fırına gittiği zamanki gibi; o erkek de çarşıda pazarda, sokakta bir başka kadınla karşılaştığı gibi, dikkat etmesi gerekiyor.

c. Resmi Nikâh Yeterli

1. Soru:
Belediye nikâhı ile evlendik. Dinî nikâh yaptırmadık. Bir çocuğumuz da oldu. Komşular, "Dinî nikâh yoksa, çocuğunuz piçtir!" diyorlar. Bizi aydınlatır mısınız?

Nikâh iki kişinin, erkekle hanımın, beyle hanım efendinin icab ve kabulü ile olan bir akiddir, bir anlaşmadır. Bu tek başına yapılırsa olmaz. Şahitler huzurunda olacak ki, suistimal

edilmesin.

Ama bu, şahitler huzurunda olduğu zaman; tamam... Şahitler şahitlik ediyorlar ki; bunlar düğün yapmış, zina bahis konusu değil... Normal evleniyorlar bunlar, bu işin içinde sahte bir durum yok...

Şahitli isbatlı olunca, kayıtlı kuyutlu olunca, nikâhtır bu... Bunda şek şüphe yok... Ama, dua olmayınca, usulüne uygun kıyılmayınca bazı eksiklikler olabilir. Nikâh memurlarının ifadelerine, soruyu soruş şekline, cevabı alış şekline dikkat etmesi lâzım!.. Eğer böyle bir nikâh olmuşsa, evlilik tamamdır.

Tabii, kardeşimiz dinî nikâh yaptırmamakla bir kusur işlemiş, bir hayırdan, bereketten mahrum olmuş oluyor ama, öyle çocukların gayrimeşrû çocuk olması gibi bir durum yoktur. Onu boş yere üzmüşler. Çocukların da nesebi sahihtir; çünkü, nikâhla olmuştur.

O bakımdan Allah'ın izniyle, çocukları da sıhhatlidir, nikâhları da sağlamdır. Ama yakın zamanda bir de güzel dinî nikâh yapsınlar. Bu işin hayır, bereket, mübareklik meselesi vardır; onu da sağlasınlar.

2. Soru:

Yakında evleneceğim. Resmî olarak kabul edilen nikâhı yapmak imanı zedeler mi? Nikâhımı yaparsam müşriklere, tâğutlara boyun eğmiş olur muyum?

Hayır. Nikâh bir akittir. Şahitlerin huzurunda icapla kabulden oluşuyor. Binâenaleyh,

"—Vardın mı?"

"—Vardım."

"—Aldın mı?"

"—Aldım." deyince bu akit yerine gelmiş oluyor.

Bu normal bir şeydir.

Yalnız İslâm'a göre resmî nikâh kıymanın sözleri hatalıdır. İslâmî bakımdan orada nikâh kıyma tamam olmuyor. Fakat fiilen de o merasim yapılmış oluyor. Defterlere de imza atılmış oluyor. Yani fiilî durum bakımından nikâhlarını kabul

etmiş oluyorlar.

Ama sözler faullü olduğundan, nikâhın yapılışında kullanılan ifadelerden dolayı bazı tenkitler var. O tenkitler haklıdır. Onun için hemen dinî nikâhı yaparak işi tamamlamak uygun olur. İmanın zedelenmesi gibi bir şey bahis konusu değildir. Nikâh nihayet bir akittir.

d. Oturum Almak İçin Boşanmak

1. Soru:

Memleketimizde insanlarımız Avrupa'da çalışabilmek için burada resmî nikâhlarını bozuyorlar. Avrupa'da oralı kadınlarla nikâh yapıp ecnebî kadınlarla evleniyorlar. Böylece orada oturum almaya hak kazanıp çalışıyorlar. Sonra da izne gelip buradaki hanımlarıyla karı-kocalık vazifelerinde bulunuyorlar. Resmî nikâhı bozma şahit huzurunda oluyor. Bunun hükmü nedir? Konya'nın bir çok ilçesinde bu tür olaylar oluyor, açıklamanızı rica ederiz.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Şakası olmayan bazı işler vardır, şakası hiç yoktur. Şakası da ciddîdir, ciddîsi de ciddîdir. Meselâ, köle âzâd etmek... "Seni âzâd ettim!" dediniz kölenize... Sonra, "Gel buraya, şaka yaptım. Azâd eder miyim, senden vaz geçemem; etmedim!" deseniz olmaz. "Azâd ettim!" dediniz mi, âzâd olur. "Şaka ettim..." Şakası olmaz bu işin...

Bunun gibi ciddî işlerden birisi de nikâhtır. Şahitler huzurunda "Ben bu kadını boşadım!" diyor. İtibar sözedir, içteki niyeti muteber değil... O söz söylendi mi, boşanma olur. Tekrar nikâhlanmadan o kadın ona helâl olmaz. Bu işin hükmü budur. Allahu a'lem...

2. Soru:

Bir kimse kalbinden boşama fikri geçirse, bu hanım boş olur mu?

Olmaz! Öyle bir düşünceden dolayı, sırf kalbinden düşündü

diye, içinden geçirdi diye boş olmaz; müsterih olsun. Şeytan öyle vesveseler verir insana da, ondan sonra da böyle gecesini gündüzünü birbirine karıştırır. Öyle vesveselere pabuç bırakmayın, aldırmayın!

3. Soru:
Beyim tartışırken bana çok kızdı, "Seni bırakacağım!" dedi. Fakat sonra kızgınlığı geçince, söylediğine pişman oldu. Acaba bu sözle nikâhımıza bir zarar geldi mi?

Nikâhınıza bir zarar gelmez! Bırakacağım deyince, ileriye doğru, gelecek zaman kasdedildiği için, bir şey olmaz.

e. Nişanlıların Görüşmesi

Soru:
Nişanlı olup düğüne çok zaman varsa kişilerin görüşmesi mahzurlu mudur? İmam nikâhı olmasında bir mahzur var mı, görüşebilir mi?

Nişan bir ön akittir. Bakarsın biraz sonra, "Ver nişanını, al bohçanı..." ayrıldılar. Görüşürlerse, birbirlerine sözler söylerlerse, biraz daha ileri giderlerse ar olur. Onun için pek uygun değildir. Ama tesettürlü bir tarzda, kısa bir zamanda... Zaten tesettürlü olduğu zaman çarşıya pazara çıkıp alış veriş yapmaya da hakkı vardır. Ölçüyü kaçırmamak tavsiye edilir.

f. Nikâh Kıymak

Soru:
Fazla bilgim yok ama, beni hoca bilip nikâh kıymak için çağırıyorlar, gideyim mi?

Nikâh iki kişi arasında bir akittir, anlaşmadır, hukukî bir işlemdir. Ama bu şahitlerin huzurunda oluyor. Tabii, hoca efendilerin bu nikâhı kıyması, bereket olsun, dualı olsun, besmeleli olsun diyedir. Aslında hoca ne kadar kıysa, birisi evet

demedikten sonra, öteki evet demedikten sonra nikâhlanmış olmazlar. İkisi arasında oluyor işlem...

Onun için ikisine şöyle şeriatın gösterdiği adab ve ifadelerle sorup, aldım-vardım dedirten bir kimse nikâh kıyabilir. Bunun için başka bir şeye hacet yok!..

2. Soru:

Şehrimizde bir hoca kardeşimiz, 32 farzı bilmediği için bir damadın nikâhını kıymadı. Acaba nikâhın sahih olması için 32 farzı bilmek şart mı?

İnsan, "*Lâ ilâhe illallah*" dediği zaman mü'min oluyor. Ama, öteki şeyleri bilmeyince, cahil olmuş oluyor. Onları kısa zamanda öğrenmesi lâzım! "*Lâ ilâhe illallah*" deyip mü'min olan, henüz ötekileri öğrenmemiş durumda olan bir kimse, mü'min olduğundan nikâhı kıyılır. "Bunu öğren!" demek lâzım ama, kıymamak uygun olmamış.

3. Soru:

Bir kız, babasının daha sonra izin vereceğini bilirse ve zaruret durumu varsa, babasından habersiz nikâh kıydırabilir mi?

Nikâh hususunda bizim mezhebimizde esas olan kişilerin kendileridir. Şafii mezhebinde ve bazı mezheblerde velisinin izni de şarttır. Ama her şeyi usûlüyle yapmak için, hakkı olanlara sorarak nikâhı güzel yapmak olabilir. Ama bazen anneler babalar dinsiz oluyor, müslümana vermek istemiyorlar, açık kimseye vermek istiyorlar... Böyle garip durumlar olabiliyor. Esas itibariyle hak kendisinindir bizim mezhebimize göre...

g. Mehir Verilmeden Evlilik

1. Soru:

Mehir verilmeden olan evlilik zinâ mı?

Hayır! Mehir verilmeden, normal nikâh kıyılmış da

evlenilmişse zinâ değildir. Yalnız erkeğin kadına mehr-i misil verme mecburiyeti olur, o kadar...

Konuşulmamış, tayin edilmemiş, şimdi burada kadının ne kadar mehir hakkı var? Emsali kadınların mehri ne kadar oluyorsa, o kadar mehir verilir.

Nikâh sahihtir, zinâ değildir; erkek üzerinde mehir borcu vardır.

2. Soru:

Nikâhlı eşim fabrikada çalışıyor. Nikâhım zedelenir mi? Nikâhta mehir konusunu koymadım fakat bana helal etti. Hanefî mezhebine göre nikâh sahih olur mu?

Bir eşin çalışması nikâhı zedelemez. Tesettüre riayetle, kadın kadına, haramlara girmeden çalışma tamamen yasak değil. Mecburiyetler vardır, ızdıraplar vardır, sıkıntılar vardır; bazen öyle şeyler olabilir. Çalışmak bir kadının kocasına karşı nikâhını zedelemez, böyle bir şey bahis konusu değil.

Nikâhta mehir söylenmemişse, "Ben sana şu kadar mehir vaat ediyorum." denmemişse mehr-i misil gerekir. Mehr-i misil demek, o emsaldeki kızlar o civarda ne kadara gidiyorsa, rayiç neyse hâkim, kadı efendi, hoca efendi tarafından mehir o kadar tayin edilir, o kadar vermesi gerekir.

Helâl edebilir; "Mehrimi sana helal ettim." diyebilir. Demek ki mehre niyet etse mehr-i misil gerekir. Mehr-i mislini de kadın kocasına bağışlamış, helal etmiş; olur. Nikâha hiçbir şey olmaz.

h. Hanım Kocasını Tercih Etmeli

Soru:

Ben bir yıl evvel sözlendim ve ardından nikâhım yapıldı. Sözlüm dindar birisi olduğu için yöremizdeki âdetlere karşı ailem ona muhalefet etti. Babam her içeri girip çıktığında nişanlımın ayağa kalkmasını istedi. O da; "Ben bunu yapamam. Hocalarımız dahi bunu bizden istemiyor." diye karşılık verdi. Babam tamamen nikâhlımdan ayrılmamı istiyor. Benimle nikâhlım arasında bir

bağ olduğu için ayrılmak istemiyorum. Beyim de ayrılmak istemiyor. "Aile ne derse beni tercih etmelisin." diyor. Beyimi tercih ettiğimde ailemden kopacağımı düşünüyorum. Ne yapmam gerektiğini bilmiyorum.

Gayet net, yapılması bilinmeyen bir durum değil. Nikâhlı olduğu için kocasına itaat edecek. Ama kocanın o ayağa kalkma konusunda ısrarı, inadı doğru değil.

Peygamber SAS Efendimiz'in sahabe-i kirâma sözü var, Sa'd ibn-i Muaz Hazretleri, gelirken:[8]

قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ (خ. م. د. حم. عن أبي سعيد الخدري)

(*Kùmû ilâ seyyidiküm*) "Efendiniz için ayağa kalkın!" buyurmuş. Kavminizin ulusu, hürmete şâyan şahsı diye öyle söylemiş.

Kalkılabilir. Babaya kalkılır. Örfümüzde vardır. İslâmiyet örfe değer veriyor. O bakımdan, nişanlısının kalkmam demesi doğru olmamış. Kaynatayla damadın arası açılmış. Nikâhlı, yani kocasının sözünün dinlemek zorunda. Nikâhlanmasaydı...

İşte bu gibi problemler oluyor. Yani evleninceye kadar sözlü kalsaydı, o zaman anası babası istemeyince anasının babasının istediği tarzda hareket edebilirdi. Şimdi hareket etme hürriyetine sahip değil, çünkü ötekinin nikâhlı karısı, onun emrine uyacak.

Tavsiyem: Kocasına uyacak. Annesine babasına durumun ciddiyetini anlatacak. "Ben mecburum, nikâhlanmış bulunduk." diyecek, onları yumuşatmaya çalışacak. Kocasına da birileri; "Kalkmakta, hürmet etmekte beis yokmuş, sen de nobranlığı bırak, biraz geçimli ol." diyecek.

---

[8] Buhàrî, *Sahîh*, c.X, s.251, no:2816; Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.223, no:3314; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.442, no:4539; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.22, no:11184; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.57, no:11096; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.62, no:8222; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

8. AİLE HAYATI

a. Ailede Sabır

1.Soru:
Aile içinde huzursuzluk ve mutsuzluğa karşı öneri nedir?

Sabır ve dervişlik. Her şeyin ilacı sabırdır. Benim eczanemde sıra sıra büyüklü küçüklü şişeler var. Hepsi sabır... Hepsinin içinde ilaç bir tane: Sabır ve dervişlik… Sabır ve dervişlik oldu mu her şey düzelir.

2. Soru:
Evimize nafakayı gücümüze göre götürüyoruz ama, hanım kızdı mı, "Senden hiç bir şey görmedim!" diyerek nankörlük yapıyor. Buna da sabretmek zor oluyor. Ne dersiniz?

Doğru, Peygamber Efendimiz kadınlara böyle dobra dobra söylemiş:

"—Ey kadınlar, siz biraz kızdınız mı hemen küfrân-ı nîmette bulunursunuz." demiş.

Bizim hanımlarımız, Efendimiz'in de belirttiği bu hatayı yapmasınlar; "*El-hamdü lillâh!*" desinler, "Allah râzı olsun!" desinler. Böyle ters konuşmasınlar;

"—Senden hiç güzel gün görmedim. Anamın babamın evinden buraya geldiğimden beri hep bahtım kara." Vesaire demesinler.

Halbuki doğru değil.

b. Bir Evde İki Aile

Soru:
Ağabeyim evli, ben de evleneceğim. Maddi durum müsait olmadığından, ikimizin bir evde kalmasında günah olur mu?

İkisinin bir evde kalmasından günah olmaz. Çünkü evler çok

odalıdır. Birisinin bir mahrem odası olur ötekisinin bir mahrem odası olursa günah olmaz.

Bizim köyde odalara "ev" tabir ederler. Yaz odası, kış odası demezler; "ev" derler. Ne yapalım, evler bir odalı da olabilir. İlle üç katlı, tripleks köşk olma şartı yoktur, sekiz odalı olma şartı yoktur veya Mısır hidivinin köşkü gibi 300 odalı olma şartı yoktur!

Bir odada bir insan yaşayabilir. Olabiliyor. Ne yapalım, mutfak müşterek olur. Odalar küçük olabilir. Günah diye bir şey olmaz. Aile mahremiyetleri mahfuz kaldığı zaman olmaz.

Yalnız birisinin hanımını ötekisinin, ötekisinin hanımını berikisinin görmesi ve birbirlerinin karılarıyla aynı mekânda yalnız kalmaları gibi tehlikeler çıkabilir. Bunlar hadîs-i şerîfte yasaklanmıştır.

Onun için, mümkünse kapısı bacası ayrı bir oda tarzında ayırmaya çalışmalı. Mümkünse böyle olması iyidir. Çünkü adam evde yokken abisi gelir. Kendisinin karısı da bilmem nereye gitmiştir. Bu sefer kardeşinin karısıyla aynı yerde halvet olmak hadîs-i şerîfte yasak! Kardeş bile olsa, kendisine ait olmayan bir kadınla yan yana olmak gibi mahzurlar olmasın. Onlara dikkat etsin.

c. Ailede Dargınlık

1. Soru:

Kayınvalidem ve kayınbabamla üç yıldır dargınız. Üç defa aracı gönderdim, barışmak istemediler. Dargınlığın günah olduğunu bildiğim için rahatsız oluyorum.

Dargınlık günah... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki, "Dargınlıkta birisi barışmak istiyor, öbür taraf barışmıyorsa; günah barışmayana döner, barışmak isteyen kurtulur." Elini uzatan kurtulur; el vermeyen cezayı çeker, vebal onun üzerine kalır.

Onun için, yine bu iyi niyetine sahip olsun, arada hediye

göndersin, mektup göndersin, tebrik göndersin; bayramda, seyranda barışmağa çalışsın. Cahildir, halkımızın çoğu bilmiyor.

Hacca gidecekmiş bizim kardeşlerimizden birisi... Ağabeyisine gitmiş, helâllik istemiş; vermemiş. Bu adam öldürmedi ki yâni, bu senin kardeşin... Nihayet ufak tefek bir şey varsa da, işte helâllik istiyor. Vermemiş. "Affetmedi beni, vermedi." diyor. "O affetmezse, Allah affeder!" dedim ben de... Kızdım. Niye affetmiyor? Varsa bir şeyi, söylesin!

"—Sen mirasta bir tarla fazla aldın; onu verirsen barışırım!" desin.

"—Yok…"

"—Öyle bir şey yoksa neden helal etmiyorsun?"

"—Etmiyorum işte…"

"—Etmiyorsan sen bilirsin. Allah affeder o zaman. Allah zalimi sevmez, haksızı sevmez."

2. Soru:

Akrabamız bize dargın... Barıştığımız zaman zararı dokunuyor; ne yapmalıyız?

Barışacak, çünkü dargın durmak haram! Ama, ölçülü duracak. Mü'minin mü'mine üç günden ziyade dargın durması yasaktır. Günaha düşmemek için dargın durmayacak ama; mâdem muzır adam, barıştığı zaman zararı oluyor, dikkat edecek, ihtiyatlı davranacak!

3. Soru:

Küçük kardeşlerim benimle dargın... İllâ benim onların ayağına gitmem şart mıdır?

Giden sevap kazanır. Dargın olandan elini ilk uzatan, selâmı ilk veren, dargınlığı izâle etmek için ilk davranan en çok sevap kazanır. Küçüklük büyüklük önemli değil, sevap kazanmak bakımından yapılabilir. Nefsi yenmek bakımından da, gitmek iyidir.

d. Boşanma

1. Soru:

Bir senedir hanımımdan ayrıyım. İki çocuğum var. Üç dört defa götürdüm babasına... Yine iyi olur diye getirdim. Şimdi yine götürdüm. Hanım hangi hallerde boşanır?

Boşanmak, Allah'ın en sevmediği helâldir. Çünkü:[9]

أَبْغَضُ الْحَلاَلِ إِلَى اللّٰهِ، الطَّلاَقُ (د. ه. ك. عد. ق. عن ابن عمر)

RE. 8/2 (*Ebğadu'l-halâli ila'llàh, et-talâk*) "Allah'ın en sevmediği helâl, boşanmadır." buyrulmuştur.

Helâldir ama, sevmez Allah... Neden? Allah yuva yıkılmasını sevmiyor. Şeytan seviyor, Allah sevmiyor. Mümkün olduğu kadar yuvayı kurtarmak lâzım!

Büyük insanların, kendisinden küçük insanlara karşı bir yönetim basireti, yönetme basireti olması lâzım! Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[10]

---

[9] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.661, no:2178; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.650, no:2018; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14671; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I,s.21, no:26; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.323; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.63; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk,* c.V, s.422; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.661, no:217; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.187, no:19194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14672; Muhàrib ibn-i Dessâr Rh.A'ten. Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.214, no:2794; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.35, no:96; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.1160, no:27872; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.27, no:39; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.115, no:170.

[10] İbn-i Mürdeveyh, *Emâlî*, c.I, s.215; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.26, no:93; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.15, no:251; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.176, no:659; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Müdârâtü'n-Nâs*, c.I, s.25, no:4; Zeyd ibn-i Refî' RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.728, no:7168; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.257, no:679; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.474, no:6708.

إنّ اللهَ عَزَّ وجَلَّ أمرَني بِمُدَارَاةِ النَّاسِ ، كَمَا أمرَنِي بِإقَامَةِ الْفَرَائِضِ

(الحكيم الترمذي في النوادر ، والديلمي عن عائشة)

RE. 87/2 (*İnna'llàhe azze ve celle emeranî bi-müdârâti'n-nâs, kemâ emeranî bi-ikàmeti'l-ferâid*) "Allah-u Teàlâ bana farzları eda etmeyi emrettiği gibi, insanları usûlüne uygun idâre etmeyi de emretti."

Yâni, "Nabzına göre şerbet verip, azdırtmayıp, kaydırtmayıp, saptırtmayıp idare etmekle emrolundu." Dilese, "Sen defol!" dese, defolur gider ama, idare etmekle emrolunmuş.

Kadın eksik etekli bir mahlûktur, zayıftır, hislerine mağlûbdur. Muhakkak, bizim memleketimizin şartlarına göre de kadının sosyal görüşleri, bilgisi, görgüsü erkekler kadar gelişmemiştir. Dinî bilgisi de gelişmemiştir. Dinî bilgi bakımından da maalesef, kâfi eğitim müesseseleri olmadığı için, kadın dinî bakımdan da Allah'ın emrini, yasağını tam anlayacak durumda değildir. Erkek onu sevk ve idare edecek, yönetecek!

Hocamız Rahmetullahi Aleyh bir söz söylerdi. Kardeşlerimiz darılmasın, bu kardeşim de bağışlasın... İsim olmadığı için ben onu bilmiyorum, cemaat de bilmiyor. Cemaate umûmî ders vermek için, ona da ders olsun diye söylüyorum. Dost acı söyler, düşman güldürür:

"—Bir kadını idare edemeyen erkeğe, ben erkek mi derim!" derdi Hocamız...

Şimdi bu söz ne demek? Kadını idare edeceksin demek... Nasıl idare edeceksin? "Hanım sana dallı güllü bir fistan aldım. Al bakalım sana da çok yakışıyor." dersin, bir şey dersin... Bak, divan edebiyatında o kadar şiirler var, halk edebiyatında o kadar şiirler var; o şiirlerden ezberlersin, okursun, gönlünü alırsın. "Nazlı nazlı gelişini sevdiğim!" dersin, şunu dersin, bunu dersin; memnun edersin. Çünkü câiz...

Peygamber Efendimiz, "Üç yerde yalan câiz..." diyor. Kadının kocasına, kocanın karısına gönlünü hoş etmesi için, geçim için yalan söylemesi câiz... "Sen dünyanın en güzel hanımısın!" dersin. Vardır muhakkak daha güzeller ama öyle dersin. Neden? Geçim olsun diye...

Evlenmişsin, iki tane çocuğun var... Baktın biraz tepesi atacak... Düdüklü tencere patlamasın diye ateşini kısıyoruz, değil mi? O zaman biraz geri gidersin, susuverirsin, belli etmezsin. Ertesi gün gelirken eve biraz helva, biraz börek çörek bir şey getirirsin. "Al sana şunu aldım!" filân dersin, gönlünü alırsın.

Bir evlilik okulu açacağım ben inşaallah... Başka çaresi yok! Evlilik okulu diye bir okul açmak lâzım! Çünkü, geçinemiyor millet birbiriyle... Karı kocasından şikâyetçi, koca karısından şikâyetçi, çocuklar ortada... Ayrılıyorlar. Koca karıyı dövüyor, kadın kocayı dinlemiyor. İki tarafta da kusurlar oluyor. Ama, Allah da boşanmayı sevmiyor. Mühim olan arasının düzeltilmesi, işin yürümesi, çocukların yetişmesi, dünya ve ahiret saadetinin sağlanması...

Benim rahmetli annem bize derdi ki, o kitaplarda okumuş kendisi:

"—Bir anne varmış, otuz yıl oğluna bir iş emretmemiş. 'Evlâdım git ekmek al, git su getir... Şunu yap, bunu götür!' dememiş. Yâni otuz sene evlâdına şunu şöyle yap diye bir emir vermemiş. Neden? 'Sözümü dinlemezse, asi defterine yazılır da, Allah'ın gazabına uğrar.' diye..."

Bak, işte bu büyüklerin yönetim tarzı...

Hocamız Rahmetullahi Aleyh, beni alır yanında gezdirirdi. Anadolu'da şu şehre, bu şehre beraber götürürdü. Hocamız'ı yakından tanıyanlar bilirler, Hocamız doğrudan doğruya, "Şunu şöyle yapın!" diye emir buyurmazdı. "Şunu şöyle yapsanız nasıl olur acaba?" diye soru sorar gibi söylerdi. Soru sormuyor aslında, öyle yapılmasını istiyor ama, "Yok Hocam, öyle yapmayalım, böyle yapalım!" denilince, "Eh, pekiyi..." derdi.

“—Arkadaşlık pekiyi demekle kaimdir.” diye bir de sözü var mübareğin... Levhaya yazmışlar. Koca şeyh efendi, müridi “Yok öyle yapmayalım, böyle yapalım!” deyince, “Pekiyi” derdi, biterdi.

Yâni emir vermemek, azdırtmamak, saptırtmamak, ayağını kaydırtmamak, üstüne varıp da kuyuya düşürttürmemek önemli... Yönetmek bir sanattır. Yönetmek zorluk ve zorbalıkla olmuyor.

2. Soru:

Hanımımdan otuz aydır ayrı yaşıyorum. Ben onu istemedim ve sevemedim. Ayrılmak istiyorum, beni bırakmıyor. Kendisi bizim cemaatimizden... Bir de oğlumuz var. Bir çaresini bulabilir misiniz, İslâm’a göre ne yapmam lâzım?

İslâm’a göre yuvayı devam ettirmek lâzım! Kurulmuş bir yuvadır, ortada bir çocuk vardır. Yuvanın devam etmesi esas oluyor. Ama, aralarındaki ince şeyleri bilmem... Sabrederse, devam ederse daha iyi olur. Eğer cemaatimizdense, demek ki kadın da çok da fenâ bir kimse değil... Sevememek mücerred

nefsânî bir şeydir. Nefsini yenip yuvayı kurtarmasını, ben acizâne tavsiye ediyorum.

3. Soru:

Dokuz yıllık evliyim. Beyimle anlaşamıyoruz, dokuz yıldır yatağıma gelmiyor. Ne tavsiye edersiniz?

Bu gibi şeyler olabiliyor. Müslümanlar evlilik hayatının vecibelerini bilmiyorlar. Kocanın karısına böyle bir ilgisizliği doğru değildir İslâm'da... Yoktur böyle bir şey! Kadının kocası üzerinde hakkı vardır, kocanın da kadın üzerinde hakkı vardır. Kadın da kocasını men etse, razı olmasa; onun da günahı vardır. Bunların izâle olması lâzım!

Allah rızası için evleniliyor. Evlilikten maksat, hayırlı evlât sahibi olmaktır. Hayırlı evlât sahibi olmanın yolu da izdivac olduğundan, nikâh olduğundan, karı koca arasındaki ilişkiler olduğundan, bunların yapılmasına sevap verilmiştir İslâm'da... Sevap olduğu bildirilmiştir hadis-i şeriflerde... Böyle olması lâzım! Aksi de vebaldir, günahtır.

4. Soru:

Hanımım iki senedir annesinin evine gitti gelmiyor. Noterden evine dön çağrısı yaptım, gelmedi; mahkemeye verebilir miyim?

Verebilir de, boşayabilir de; hepsini yapabilir. Çünkü kadının böyle kalkıp gitmeğe hakkı yoktur. Dön deyince gelmesi lâzım! Aralarında geçen şeyler ne; onları bilmiyorum ama, tabii mahkemeye verebilir.

e. Tarikata Girmek

Soru:

Bir kadın beyinin rızası olmadan ders alıp, tarikate girebilir mi?

Zikir Kur'an-ı Kerim'de ayet-i kerimelerle emredilmiştir:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (الاحزاب:٤١)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llàhe zikren kesîrâ.*) "Ey iman edenler, Allah'ı çokça zikredin!" (Ahzab, 33/41) diye;

وَالذَّاكِرِينَ اللهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ (الاحزاب:٣٥)

(*Ve'z-zâkirîna'llàhe kesîran ve'z-zâkirât*) "Allahı çokça zikreden erkekler ve kadınlar…" (Ahzab, 33/35) diye;

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلاً (الانسان:٢٥)

(*Ve'zküri'sme rabbike bükreten ve esîlâ*) "Sabah akşam Rabbinin ismini zikret!" (İnsan, 76/25) diye;

وَاذْكُرُوا اللهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (الجمعة:١٠)

(*Ve'zküru'llàhe kesîran leallekûm tüflihûn*) "Allah'ı çokça zikredin, umulur ki kurtuluşa erersiniz." (Cuma, 62/10) diye nice ayet-i kerimeler vardır.

İbadetler başkalarının müsaadelerine tabi değildir. Ancak başkalarının hukukuna taallûk ederse, o zaman müsaadeye tabi olan bazı ibadetler vardır.

Meselâ; hanım farz değil de, kaza değil de nafile oruç tutacak... O zaman Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte buyuruyor ki: "Beyinden izin alsın!" Bunun hikmeti nedir? Evlenmişler, karı-koca olmuşlar, hanım sofu; her gün oruç tutuyor, her gün oruç tutuyor... Bu ne haldir yâ? Bu efendinin bir hukuku yok mu? İnsan, Peygamber Efendimiz'in niçin öyle tavsiye ettiğini anlıyor. "Efendisinden izin almadan oruç tutarsa, orucunun sevabını

alamaz!” diyor Peygamber Efendimiz...

Diyecek ki:

“—Efendi ne dersin, pazartesi-perşembe oruçları hani sevap ya, yarın oruç tutalım mı beraber?”

“—E, tutalım hanım!”

Tamam, tutarlar. Ama o gün bey izinli, hanım oruçlu meselâ... E o zaman, aile muhabbeti olacak; olmuyor... Başka şeyler olacak; olmuyor... O zaman, kocanın hukukuna bir engelleme teşkil ettiği için, oruçta böyle bir şey söylenmiş.

Ama bunun dışında: Namaz kılsın mı kılmasın mı? Ona sormağa lüzum yok... Efendi sakal bırakacak, hanımdan müsaade alsın mı, almasın mı? Lüzum yok! Sakalın kesilmesi haram, bırakılması Efendimiz’in tavsiyesi; o halde yapacak.

Bakın ne kadar güzel bir şey öğrendik, bir arkadaş söyledi: Gümüşhaneli Hocamız, saçları dökülse aldırmazmış da, sakalından bir kıl dökülse toplarmış. Onu muhafaza eder ve gömermiş. Neden? “Sakalı ibadet diye bıraktım. İbadetten olan bir şeyin ayaklar altında kalmasına razı olmam!” dermiş. İnceliğe bak! Saçı insan ibadet diye uzatmıyor, normal olarak uzayabiliyor. Ama sakal ibadet olarak bırakıldığından, kılı yere düştüğü zaman alırmış. Büyük insanların inceliklerine bak!

Yâni, zikirde izin almağa lüzum yoktur. Beyi istese de, istemese de zikrini yapar. Ama tabii, karılık kocalık hukuku vardır. Bu hususta erkeğe salâhiyet vermiştir dinimiz... Erkek, “Hanım, gel şu yanı başıma!” dediği zaman, hanım hamur yoğuruyor bile olsa, elini yıkayıp gelecek deniliyor. Devenin üstüne binmiş bile olsa, —deveye binmek, inmek biraz yüksekçe olduğundan zor oluyor galiba— inmesi, gelmesi lâzım! Aile muhabbeti bakımından...

Canı çekmiş beyin:

“—Gel hanım, şöyle bir muhabbet edelim!” diyor.

Hanım orada tesbihte, namazda, niyazda...

“—Yâ hanım, neredesin? Gelsene be mübârek! İşte mehtap var,

bülbüller ötüyor... Balkonda biraz çay höpürdetelim!” bilmem ne diyor.

Hanım oradan:

“—Dur... Bilmem ne...” diyor.

Burada bir hukuk ihlâli olduğundan, uygun olmuyor. Ama öteki ibadetlerde, sevap kazanacak herkes; kimse kimsenin sevabını engelleyemez.

f. Haremlik, Selâmlık

1. Soru:

“Müslümanım” deyip de bizi çok aşırı bulan kişilerin evine gidince evin büyüğü bize elini uzatıyor. Akraba ve komşulara gitmeye bu yüzden çekiniyoruz. Nasıl yapmalıyız? Gitmeli miyiz, gitmemeli miyiz?

Biz biraz böyle İslâm’a uygun, Allah’ın rızasına uygun yaşamak istiyoruz diye hakikaten akrabadan, eşten dosttan bazı kimseler bizi aşırı buluyor. Hanımla el sıkılmaz. Peygamber Efendimiz sıkmamış. Elini uzatıyor; sıkmayınca da kızıyor. “Bu kadar da gerici olma!” diyor. Sen niye bu kadar ileri gidiyorsun?

İslâm’da el sıkmak yok ki! Peygamber Efendimiz ashabın hanım olanlarıyla bey’at alırken bile el sıkmamış. El sıkmak yok işte, bizim töremiz böyle... Bunu tatlı tatlı anlatmak durumundayız.

Biz şimdi hakikaten İslâm’ı unutmuş bir toplum içinde bulunuyoruz. Bizim problemimiz var... Tabii her devrin müslümanının problemi vardır. Biz problemlerimizi güleç yüzle, tatlı tatlı, yumuşak yumuşak anlatmak durumundayız. Anlattığın zaman anlıyor. Hiç olmazsa gülerek söylediğin zaman kızmıyor.

Birisine bir tokat vursan, gülsen; güldüğünü görünce o sana kızmaz, “Şaka yapmış demek ki...” der. Tabii böyle bir şakayı tasvip etmiyoruz da... Tebessüm karşı reaksiyonu engelliyor. Mütebessim olarak tatlı tatlı, yumuşak yumuşak söylersek, biraz da şakayla buluştururвизsak iyi olur.

"—Amcacığım, kusura bakma. Ellerinden öperim, hatta ayaklarından öperim; ama Allah'ın emri böyle olduğundan beni hoş gör. İşte ben de böyleyim, ne yapacaksın..." diyerek, nâme yapıp birtakım tatlı sözlerle gönlünü alıp, yine de yolunda yürümeli insan...

Benim hayatımda gördüğüm, bu hususta sonuç almış güzel misaller var... En azılı muhalifi için, "Yumuşak davran; hem fikrini söyle, hem de ona sevdiğini söyle!" diye tavsiye etmişimdir bir kardeşimize... Sonunda onu yumuşatmıştır, hacca gitmeye razı etmiştir.

Onun için, hem Allah'ın emirlerinden fedakârlık yapmayacağız hem de yumuşak bir tarzda karşı tarafa anlatacağız. Adam blucin pantolon giyiyor, adam kot giyiyor, adam saçlarını omuzuna kadar uzatıyor, bıyıklarını aşağı kadar sarkıtıyor... O öyle yapıyorsa benim de kendime göre törem bu... Japon şöyle yapıyor, İngiliz böyle yapıyor... Ruslar, erkekler karşı karşıya geldiği zaman dudaktan öpüşüyorlar. Sıhhate uygun değil bu... Gayri sıhhî, gayri ahlâkî bir şey...

Bizim töremiz de, biz müslümanız, bizim her şeyimiz böyledir; hanımız örtülüdür, hanımlar erkeklerle el sıkmaz, erkekler kadınlar ayrı oturur. Peygamber Efendimiz böyle emretmiş, böyle tavsiye etmiş:

"—Yâ Fâtıma! Perdenin arkasına çekil kızım, yanımda başkaları, misafirler var." demiş.

Peygamber Efendimiz ashabıyla kızının evine gittiği zaman haremlikli, selâmlıklı oturuyorlarsa biz de otururuz, ne var yani? "Bu bizim töremizdir, biz böyleyiz." deriz, olur biter. Başından söyleriz. Dananın kuyruğu başından kopar, ne olacaksa olur. Ondan sonra, beğenen beğenir.

Zaten, herkese ziyarete gitmek de doğru değildir. Bir mahalleye gittin; bütün komşuları ziyarete gitmek, bütün komşuların evine gelmesi doğru değildir. Seçeceksin, tane tane etrafındaki arkadaş grubunu oluşturacaksın. "Filanca insan iyi insan, hanımı iyi insan; ben şunlarla ailevî ziyaretleşmeyi tesis

edeyim. Aman filancadan sakınayım." diye bir çalışma içinde olacaksın.

Fedakârlık yapmak yok, tatlılıkla ikna etme metodu var...

2. Soru:

Eve gelen misafirlerin, akraba ve komşuların ellerini öpmek câiz midir?

Tabii, büyüklerin eli öpülüyor bizde, örf ve adet olarak... Öpülmediği zaman bir garip karşılanıyor. Olabilir. Ama nâmahremse, olmaz.

3. Soru:

Bir erkeğe eşinin kız kardeşi nâmahrem midir? Tokalaşma veya aynı odada oturmaları doğru mudur?

Hayır. Tokalaşamazlar. Eşinin kız kardeşi... Gerçi haramdır, iki kız kardeşi nikâhta tutmak yoktur. Bu İslâmî bir âdet değil. Aynı odada tek başına kalmak çeşitli bakımlardan mahzurlu olduğundan Efendimiz tarafından yasaklanmıştır. Gerek gelinin kocasının erkek kardeşiyle kalması, gerekse kocanın karısının kız kardeşiyle kalması tehlikeli olabileceğinden uygun değildir. Mahremi olmayan bir kadın ile bir odada yalnız kalması İslâm'da yasaklanmıştır.

4. Soru:

Haremlik ve selamlık olarak ayırmanın ölçülerini, kimlere ayrılmayacağına açıklar mısınız? Hanımı ile gelen bir akrabam veya arkadaşımla tesettüre uygun olarak bir arada oturabilir miyiz?

İnsan kendisine nikâh düşmeyen kimselerle, akrabalarıyla oturabilir, onun dışında nikâh düşenlerle oturmaması, haremlikli selâmlıklı oturması uygun olur. Her hangi bir şekilde eğer oturma mecburiyeti çıkmışsa, o zaman da dış tesettürün tam olması lâzım; saçın başın örtülü olması lâzım. Sokaktaymış gibi örtülü

olması lâzım ki günah olmasın.

5. Soru:

Beyimin amcasını ziyaret edeceğiz. Yalnız amcası ve diğer akrabalarında haremlik-selâmlık yok... Beyim bulunduğu halde, onların yanında oturmamızın hükmü nedir?

İlkönce, haremlik-selâmlığın olması gerektiğini fıkhen anlatmak lâzım! demek lâzım ki: Peygamber SAS Efendimiz, Fâtımatü'z-Zehrâ Validemiz'in yanına, sahabesinden bir kaç kişi ile gidiyormuş. Kapıya gelince:

"—Yâ Fâtıma kızım, yanımda birileri var; perdenin arkasına çekil!" buyurmuş.

O sahabe-i kirâm ki, ümmetin en yüksek mertebeli insanları... Yanında Peygamber Efendimiz var... Fâtımatü'z-Zehrâ Vâlidemiz de örtülüdür. Niye perdenin arkasına çekil dedi? Bu işin haremlik-selâmlık şeklinde olması gerektiğini gösteren bir misaldir. "Bunun böyle olması lâzım, sevabı budur." diye söylenir.

Ama, bu mümkün olmadığı zaman... Çünkü herkesi değiştiremiyorsunuz, bir takım mecburiyetler de oluyor. O zaman, nasıl trene biniyorsunuz, istasyona gidiyorsunuz, çarşıda pazarda geziyorsunuz; öyle örtülü olarak, yabancıların yanında durduğunuz gibi durabilirsiniz. Ama söylemek mümkün olur da söylerseniz, onlar da bilmiş olurlar. "Allah'ın hükmü buymuş amca, dayı..." filân diye söylemek lâzım!

6. Soru:

Enişte, amca, amca ve kardeş çocuklarıyla ailece, tesettüre riayet ederek beraber oturabilir miyiz?

Herkes haremliği selâmlığı anlamadığı için, örtülü olmak şartıyla, tesettüre riayet etmek şartıyla, böyle yakın akrabalarla bir arada bulunmak mecburiyeti olabiliyor. Bunu ben şöyle düşünüyorum: Kişi çarşıya çıkıyor, otobüse biniyor, sokakta yürüyor; onun gibi...

Tesettüre riayet edecek, mümkün olduğu kadar dikkat ederek, onlara da bunları anlatmağa çalışacak. mümkün olduğu kadar ayrı yerde oturmağa çalışacak ama, bazen de tam yapılamıyor. O zaman, örtülü olarak oturulabilir.

g. Faizli Kazanç

Soru:
Hanımın babasından miras para kaldı. Hanım da bu parayı bankaya faize koydu. Bana mânevî zararı var mı?

Vardır tabii... Evlisiniz, beraber oturuyorsunuz. Hanım haram yemeye başlamış oluyor. Onu haramdan kurtarmak, sen ailenin reisi olduğundan;

قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا (التحريم:٦)

(*Kù enfüseküm ve ehlîküm nâren*) [Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyun!] (Tahrim, 66/6) diye, Allah sana aileni ve çoluk çocuğunu haramdan, cehennemden korumak vazifesini emrettiğinden, ona o haramı yaptırtmayacaksın!

Bunun helâl yolu nedir? Faize vermemektir. Şimdi finans kurumları var... Kâr ortaklığı tarzında olduğundan, hiç olmazsa oraya yatırması uygun olur.

h. Babanın Haram Yemesi

1. Soru: Babam su ve elektrik parası fazla yazılmasın diye hile yapıyor. Bu durumdan haram diye rahatsızım, arkadaşlarını eve davet edemiyorum.

Elli beş, altmış milyonun hakkı geçiyor. Elektrik kullanıp da onun parasını az vermek, o kadar insanın hakkını yemek demektir. Bu gibi şeylerden şiddetle sakınmalı. İnsan bir kişiye

borcunu bir zaman sonra gelip gider öder ama altmış, yetmiş milyona borç ödemek zor olur.

2. Soru:
Annem ve babam faizli para yiyorlar. "Yemeyin!" diyorum, "Allah'ın emrettiği şekilde giyinin, namaz kılın!" diyorum. Biraz üsteleyince annem ve babam, "Sen kendine bak! Senin namazın kabul oluyor mu? Sana hakkımı helâl etmem, sen ana babaya nasıl davranılacağını okumuyor musun?" diyorlar. Bu durumda annemin babamın duasını nasıl alabilirim?

Bu kardeşimizin yaptığı doğrudur, annesinin babasının yaptığı yanlıştır. "Bir insana günah olarak, kendisine nasihat yapıldığı zaman, sen kendine bak demesi yeter." diye hadis-i şerif var... Çocuk aklı başında, Allah'ın emirlerini ona hatırlatıyor. O, "Hakkımı helâl etmem!" diyor. Allah'ın hakkı daha önde geldiğinden, o ana babanın hakkını siler, süpürür. O çocuğun söylediği doğrudur. Annenin, babanın ona uyması lâzım!

Anne baba hakları, çocuğun Allah'ın emrini yapma, tebliğ ve irşad etme vazifesini engellemede kullanılamaz. Onun namazı da kabuldür. Annenin babanın yaptığı yanlıştır. Yumuşak yumuşak yine anlatmağa çalışacak.

i. Miras Taksimi

Soru:
Miras taksimatında erkek ve kadının hissesi nasıl olmalı?

Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki:

يُوصِيكُمُ اللّٰهُ فِي أَوْلاَدِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ (النساء:١١)

(*Yûsîkümu'llàhu fî evlâdiküm li'z-zekeri mislu hazzi'l-ünseyeyn*) "Allah evlatlarınızın arasında mirası taksimde size,

erkeğe kızın hissesinin iki misli verilmesini tavsiye ediyor.” (Nisa, 4/11)

İslâm hukukuna, İslâm fıkhına, Kur’an’a, İslâm dinine göre evlâtlar arasında miras taksiminde ana kaide, kızın hissesinden erkeğin hissesinin iki kat olması. Allah onu tavsiye ediyor.

Misalle açıklayalım:

Bir adam öldü. Arkasından iki kızı var. Bir oğlu var. İşi sadece çözümlemek için hanımı da yok diyelim. Mesela hanımı da çok önceden ölmüştü diyelim. Şimdi bu adamın mirası bir erkek, iki kız arasında nasıl bölünecek?

“—Üçe mi bölünecek hocam?” bir

Hayır.

“—Üç tane evi varsa her birisine bir ev mi verilecek?”

Hayır.

“—Üç milyonu varsa bir milyon, bir milyon, bir milyon mu verilecek?”

Hayır. Dörde bölünecek. Bir bir kızlara verilecek. Bir + bir: İki etti. İki erkeğe verilecek. Erkeğin hissesi kızlara düşen hissenin iki katı olacak.

“—Çok hocam.”

Tamam ona göre hesabı bilmiyorsan bilene yaptırtırsın. Kızlar bir hisse alacak, erkekler iki hisse alacak. Böyle hesaplarsın.

Üç tane kız var, bir iki üç hisse. İki tane erkek var. İki iki daha dört hisse. Dört üç daha yedi… Mal yediye bölünecek, kızlara birer tane verilecek. Oğlanlara ikişer ikişer verilecek. Esas böyle.

Kadın nasıl olur? Adam öldüğü zaman karısı da varsa, karısına mirasın sekizde biri gider. Evlatları olduğu zaman.

2. Soru:

Dört kardeşiz, iki kız iki oğlan... Ağabeyimin birisi çok hayırsız... Annemi babamı aramıyor ve kalp kırıyor. Ama küçük ağabeyim annemin babamın gönlünü alıyor ve geçimlerini temin ediyor. Annem de bunun için, evin yarısını bu oğlunun üstüne vermek istiyor. Biz iki kız bu işe razıyız, siz ne dersiniz?

Evlâtlar arasında adalet yapmak, mirasta birisinden kaçırıp ötekisini mahrum etmemek Kur'an-ı Kerim'de emredilmiştir. Adalete riayet etmesi ve Allah'ın tavsiye ettiği şekilde adaletli taksim yapması uygun olur.

j. Mezheb Farkı

1. Soru:
Bir adamın kendisi Şafiî, hanımı Hanefî olsa, evinde hangi mezheb üzere ibadet etmeli? Bu karı-kocanın çocukları hangi mezheb üzere ibadet etmeli?

Herkes kendi mezhebi üzere ibadet eder. Beraber oldukları zaman, hanım beyine uygun olarak hareket edebilir. Ama, fırsat olduğu zaman herkes kendi mezhebinin şartlarını yerine getirir.

Şafiî imamın arkasında Hanefî namaz kılabilir. Hanefî imamın arkasında Şafiî namaz kılabilir. Bu câizdir, bunda hiç tereddüt etmesinler.

Bu karı-kocanın çocukları, o çevrede cârî olan hak mezhebe ittibâ ederlerse, rahat ederler. Meselâ etrafta hep Hanefîler varsa, ona uyabilirler; hep Şafiîler varsa, ona uyabilirler.

k. Zekât Vermek Yeterli

1. Soru:
Mehrimi ve epey bir miktar altını, zor bir günde muhtaç olmamak için, evimizde saklıyoruz. Acaba bu düşüncemiz doğru mu? Allah yolunda tasadduk etmediğimiz için vebalde miyiz?

Altın ve saire tasarrufların boş durmasından, atıl durmasından, değerlendirilmesi daha uygun olur. Ben bizim şirketlerin koordinatörlerine emir verdim. Dedim ki: "Bakın, kardeşlerimizden gelip bana müracaat edenler var, paralarını değerlendirmek isteyenler var... Paralarını değerlendirecek bir çalışma yapın!" dedim. İnşaallah o da yapılır.

Ama, şu anda da helâl yollarla işletme imkânları olduğu için, tutmak yerine onları değerlendirmek daha uygun olur.

İnsan zekâtını verince, cimrilikten kurtulmuş oluyor. Ondan sonrası fazilet oluyor. Verirse verir; vermezse sorumluluk kalkmış oluyor, zekâtı verdiği için...

2. Soru:

Çeyizimde kristal cam, sırça mutfak eşyaları var, takımlar var... Lüks olduğu kullanmıyorum. Hepsini Allah yolunda değerlendirmek istiyorum. Fakat, annem çok kızacak. Ne yapmamı emir buyurursunuz? Annemi kırmak vebal olur mu?

Çeyizinde gelmiş evde duruyormuş; dursun! Yeri geldiği zaman kullanarak değerlendirebilirsiniz. Kullanılan eşya olsun, fuzûli duran eşya durumunda olmasın!

Annenizi kırmak vebal olur. Tabii, kırmamağa çalışmanız lâzım!

l. Oturulacak Yer

1. Soru:

Bir hanımın mesken olarak yerleşim konusunda söz hakkı var mı?

Hayır, o daha ziyade beyin hakkıdır. Nerede çalışmak gerekiyorsa, nerede yaşamak uygun oluyorsa, nereyi isterse, fıkha göre hanımın ona tâbi olması lâzım. Hanım; "Orada oturmam, burada oturacağım…" diyemez. Çünkü bu hususlarda salâhiyet erkeğindir.

2. Soru:

Beş senedir evli olduğum hanımımı ve iki çocuğumu, kızın annesi dün ben işte iken evimden almış, götürmüş. Öne sürdükleri hiç bir konuda hakları da yok... Kızın babası ile görüştüm, "Meseleleri görüşerek halledelim!" dedim. O da kabul etti. Ancak,

hanımımı ve çocuklarımı göstermediler. Herhalde uzaktaki bir akrabalarına götürmüşler. Emirlerinizi ve dualarınızı beklerim.

Maalesef ahali müslüman ama, hareketleri İslâmî değil... Kızını, bir beye vermiş; artık o, damâdın emrindedir. Oradan onu çekip almağa hakkı yoktur kendisinin... Dâmadın hükmündedir, dâmâdın sorumluluğundadır. Onun emrindedir. Onu alıp götürmek, yanlış bir şey oluyor. Hem de meşrû bir sebep yokken, ufak tefek kırgınlıklar, kızgınlıklar, geçimsizlikler böyle şeylere sebep oluyor. Bu doğru değildir. Allah ıslah etsin...

Alıp götürenler yanlış bir iş yapmışlar. Bir yuva yıkmakta adım atmış oluyorlar, şeytana uymuş oluyorlar. Mümkünse, onlara haber iletin, dönsünler! Çünkü, yaptıkarı şey şeytanın sevdiği, Allah'ın sevmediği bir şeydir. Yanlış bir şeydir.

Eğer, herhangi bir şekilde dâmâdın onların hoşuna gitmeyen bir durumu varsa, onu da kendileri kararlaştırmasınlar. Çünkü, ölçüyü tam güzel yapamadıkları, kızı alıp götürmelerinden anlaşılıyor. Bir bilen müftüye, hocaya, alim kimseye sorsunlar; o ne derse, öyle yapsınlar! Aksi takdirde, çok büyük veballer yüklenirler.

3. Soru:

Ben evlendim, fakat şimdi hanımım ailemle birlikte kalmayı kabul etmiyor. Sebebi;

"—Onlar beni istemiyorlar, bana ev bulmaya mecbursun." diyor.

Anne ve babam da benden ayrı oturmak istemiyorlar. Ben hanımıma bunlara sabırlı olmasını söylüyorum, kabul etmiyor, ben ne yapayım?

Muhterem kardeşlerim! Bu gibi durumlarla çok karşılaşıyoruz. Ben âcizâne yani biraz böyle feleğin çemberinden istesek de istemesek de geçtiğimizden, yaşımız, mevkîmiz ve görevimiz dolayısıyla… Mümkün mertebe yeni evliler müstakil eve sahip olurlarsa rahat ederler diye düşünüyorum. Çünkü bu zamane

çocukları öyle sıkıntıya pek gelemiyorlar.

Eskiden hep büyüklerin yanında yetişilirmiş, gelinler hizmet edermiş evde filan ama şimdi birçok gelin kaynana problemleri falan çıkıyor. Mümkün olduğu kadar ayrı ev olursa rahat olur diye mümkün oldukça tavsiye ediyorum. Çünkü kaynanalar geline zulmediyor, gelin eziliyor veyahut daha başka problemler çıkabiliyor. Kayınbiraderlerle başka namahremlik meseleleri filan şey yapabiliyor diye genel tavsiyem müstakil evde olurlarsa rahat olurlar diye onu tavsiye etmeye çalışıyorum.

Ama bu olamadığı zaman ille bana ayrı bir ev açmaya mecbursun diyemez. Böyle bir şey yok. Barındırmaya mecbur da ayrı ev açmaya mecburiyeti yok ve karısı içinde anasını babasını feda etmesi istenemez. Çünkü anne baba hakikatten hürmet edilip duası alınması gereken insanlardır. Kardeşimizin yaptığı doğrudur, sabır tavsiye ediyor.

Ben de diyeceğim ki hem sabretsin hem de büyüklere hizmet etmenin çok sevabı vardır o sevabı kaçırmasın. Dişini sıksın. Kendisi de bir zaman gelecek kaynana olacak, kendisinin gelini de kendisini istemeyebilir. Et bul dünyasıdır. Onun için ona da dikkat etmek lâzım. Kocaya hürmet etmesi lâzım. Veya kocanın hanımına çocuklarına karşı sorumlulukları bunlar bilinmiyor, bunlarda İslâmî esaslara uyulmuyor... Herkes vazifesini bilsin, herkes sevaplı olan Allah'ın rızası tarafına gayret etsin.

m. Geçimsizlik

1. Soru:
Beyinden kardeşimin huzuru yok; dua eder misiniz?

Aziz kardeşlerim! Kimse kimseye zulüm ve haksızlık yapmasın! Kardeş kardeşe yapmasın, karı kocaya yapmasın, baba evlâdına yapmasın! Çünkü ahirette bu münâsebetler hesaba katılmayacak, kişi olarak herkes birbirinden dâvacı olacak! Evlât babasından dâvâcı olabilir, karı kocasından dâvâcı olabilir...

Binâen aleyh kimsenin hakkını geçirmemek, hiç kimseye zulüm ve haksızlık yapmamak prensibiniz olsun!

Kocaysanız, karınıza zulmetmeyin! Babaysanız, evlâdınıza zulmetmeyin! Kuvvetliyseniz, âcize zulmetmeyin! Komşunuza zulmetmeyin! Gözünüzde küçümsediğiniz insana zulmetmeyin! Çünkü, Allah hesabını sorar. Adaletli olun, Allah adaleti sever.

Hadis-i Kudsîde buyuruyor ki Mevlâmız: "Ben kendime zulmü haram ettim, kendim zulmetmiyorum. Ey kullarım, siz de zulmetmeyin birbirinize!" diyor.

Zulüm Allah'ın en sevmediği şeydir ve şiddetle cezâlandırır. Kocanın karısına zulmetmemesi lâzım, babanın evlâdına zulmetmemesi lâzım, komşunun komşuya zulmetmemesi lâzım!

n. İyiliği Emretmek

1. Soru:

İslâmî konularda ailemde benden başka tavsiyede bulunacak kimse yok... Küçük kardeş ve ağabeylerime, kız kardeş ve yengelerime de emr-i ma'ruf nehy–i münkeri maalesef sadece ben yapmak durumundayım. Bu konularda daha faydalı söz söylemek, hem de mahremiyete riayet edip nefret ettirmeden sevdirerek, zorlaştırmadan kolaylaştırarak nasıl bir usül izleyeyim?

Usûlü kendin söyledin aziz kardeşim! Sevdirerek, zorlaştırmadan, kolaylaştırarak, sıkmadan yapacaksın. Kendinden hiç taviz vermeyeceksin. Yumuşak yumuşak, güleç yüzle, "Allah'ın emri budur." diye anlatacaksın.

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ (النحل:١٢٥)

(*Üd'u ilâ sebîli rabbike bi'l-hikmeti ve'l-mev'izati'l-haseneti ve câdilhüm bi'lletî hiye ahsen*) "Sen, Rabbinin yoluna hikmet ve

güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et!" (Nahl, 16/125) ayet-i kerimesi gereğince, mev'izâ-i hasene ile, hikmetle, yavaş yavaş, onlara kızmadan, sinirlenmeden anlatmak lâzım!

2. Soru:

Ailemde çok değişik fikirlere sahip kişiler var. Bunlarla bir araya geldiğimde, aşırı tartışmalara giriyoruz. Gerçekleri anlattıkça aramızdaki bağ kopuyor, üzülüyorum. Nasıl bir yol izlememi tavsiye edersiniz?

Bu işe devam edecek ama, üslûbuna dikkat edecek! Hakkı söylemeğe devam edecek, yumuşak yumuşak söyleyecek! Karşı tarafın kalbini kazanarak söyleyecek.

Münakaşadan sonuç hasıl olmaz. "Sen haklısın, ben haklıyım!" filân gibi sözler iyi sonuç vermiyor. İnsanla önce dost olmak; edeble, sevgi ile, güzel ahlâkla kendisini kabul ettirmesi gerekiyor. Ondan sonra gerçekleri olgun bir tarzda, karşı tarafı da dinleyerek söylersen, delilleri yumuşak yumuşak gösterirsen, kabul edebiliyor. Uslûbunu emr-i maruf, nehy-i münker uslübuna getirecek, vazifeye devam edecek.

Üzülebilir. Üzülmesinin sevabı çoktur. Harbe katılmış da yara almış, gazi olmuş gibi sevap alır üzüldükçe... Onun için işe devam edecek ama, emr-i ma'rufu nehy-i münkeri büyük evliyâullah nasıl yapmışsa, şekli şemâili neyse ona dikkat edecek. Onların hayatlarını okusun, ona göre yapmaya çalışsın!

3. Soru:

Hanımıma ders aldırmıştım, şimdi devam etmiyor. "Bana önceden söylemeden aldırdın." diyor, dersini yapmıyor. Müzik çalıyor. "İlâhi çal!" diyorum, çalmıyor. Sakalıma karışıyor. Ne yapmamı tavsiye edersiniz?

Anlaşılan, İslâmî bakımdan zayıf bir kadın... Onu doğru yola getirmek için devamlı bir çalışma lâzım! Otoriter, ciddî bir çalışma gerekir. "Bak bu yaptığın yanlıştır, günahtır! Şu ayet-i kerimeye

göre şöyle, bu ayet-i kerimeye göre böyle...” diye müşterek hayatlarındaki tecrübelerden, müşterek inandıkları bildikleri yerlerden deliller getirerek irşed etmeğe çalışmak lâzım!

İyi insanlar arkadaşlık ederek, iyi komşularla gidip gelmek sûretiyle iyileşebilir. Onlardan görüp yavaş yavaş düzelebilir. Bu da bir çaredir.

4. *Soru:*

Bölgemizde erkekler hanımlarına çok kaba davranıyorlar ve bildikleri halde çoğu hakkını vermek istemiyorlar. Bu konuda ne tavsiye edersiniz?

Böyle bir durum varsa, düzeltin! Olabilir. Bölgesel töreler olabilir. Meselâ kazaklık deniliyor. “Kazak erkek eve girdi mi, tabakları kırmalı, masayı devirmeli, perdeyi yırtmalı... Adam eve girdi mi, kadın tir tir titremeli, kaçacak delik aramalı! O zaman işte tam erkek olduğu anlaşılır.” filân... Böyle şeyler oluyor.

Bunların aslı esası yoktur. Peygamber Efendimiz yapmamıştır. Peygamber SAS Efendimiz hanımlarıyla ne tür konuşmuşsa, nasıl muamele etmişse; nümûne odur.

Peygamber Efendimiz hanımlarını döğmemiştir. “Hanımlarınızı döğmeyiniz!” diye emri vardır. “İyi muamele edin, hakkını koruyun!” diye nasihati vardır. Hele hele birisinin hakkı ise, o hakkı vermemek zulümdür. Haklara riayet etmek esastır. Aman bu kanaati bertaraf edecek şekilde hakkaniyetli davranın!

5. Soru:

Burada yüzlerce hanım var. Kocaları kendi ailelerini dinleyip de, hanımlara eziyet ederler. Buna ne dersiniz?

Burada kendi ailelerini dinleyip, hanımlara eziyet ederler derken; yani adam kendi anasının filan sözünü dinleyip, bu evlendiği kadına zulmediyor demek istiyor galiba... Öyle anlıyorum ben.

Şimdi, eziyetin hepsi zulümdür, hepsi günahtır. Eziyetin bir

sevaplı, makbul, meşru, yapabilir, caiz tarafı yoktur; bu is günahtır. Kadına eziyet ancak şeyde var. Allah'ın emrini tutmadığı zaman… Namaz kılmıyor, asi oluyor filan.. Yani, o belli bir ölçüde vardır. Yoksa başka şekilde eza-cefa yoktur. Anasının hatırına, karısına eza-cefa etmek hiç yoktur. İşte. Erkekliği orada belli olacak zaten. Ne zulmedecek, ne zulmettirecek. Yani, ne anasının hakkını eksik şey yapacak, ne karısının hakkını eksik verecek. İdare etmesin bilecek. İki tarafın gönlünü hoş edecek. Haksızlık edene de haksızlığı yaptırtmayacak. İşin doğrusu budur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, zulmü kime yaparsanız yapın, ahirette bunu sorar. Meselâ, çocuğunu dövdü bir adam.?. Haksız dövmüşse, yarın analık-babalık-evlâtlık kalmadığı günde; evlât babasından davacı olacak. Diyecek ki: babam beni aşırı dövdü, haksız yere dövdü; hakkımı isterim diyebilecek. Adam karısını dövdü.? Yarın, Allah-u Teàlâ Hazretlerinin divanında davacı olununca; o ondan hakkını alacaktır.

O bakımdan, İslâm'da zulüm yoktur. Peygamber Efendimiz SAS Efendimiz erkeklere hitaben buyuruyor ki: Hanımlarınıza karşı hayırlı olun. Ben de hanımına karşı en hayırlı olanınızım sizin diyor Peygamber Efendimiz. Peygamber SAS Efendimiz'in hayatında, hadis-i şeriflerinde, hiç bir kimseye karşı olmadığı gibi; hanımlarına karşı da bir kötülüğü, bir ezası-cefası hiç rivayet edilmemiştir,

Sadece, Peygamber Efendimiz hanımlarına bir kere darıldı. Camiye gitti, bir süre camide kaldı. Hazreti Ömer, Peygamber Efendimiz'in yanına vardığı zaman ağladı. Onun böyle şey halinden, perişan halinden. Kırıldı hanımlarına, hanımlarının tavrına; ailevi bir şey oldu, o zaman mescidde kaldı. Sonradan hanımlar hatalarını anlayıp, özür dileyip, Allah'ın emrettiği hizaya gelince; tekrar eve döndü ama, o zaman bile; ne vurma, ne dövme, ne sövme, ne aleyhte bir söz, bir şey yok. Peygamber Efendimiz'in hayatı, bizim için en büyük örnektir.

Kadın dövmek, sadece çok büyük serkeşlik yaptığı zaman; belli

ölçüler içinde birazcık var... Yani, hiç yok değil ama, çok belli ölçüler içinde vardır. İtaatli bir kadını dövmek yoktur.

Allah hepinizden razı olsun. Dünya ve ahiretin hayırlarına erdirsin. Sevdiği, razı olduğu bir şekilde güzel işler yaparak, Ömür geçirmeyi nasib etsin. Hem dünyada, hem ahirette mutlu eylesin. Hem kendinizi, hem sevdiklerinizi mutlu eylesin... Evlâtlarınızla, ana-babanızla, çevrenizle, sızı iki cihan saadetine nâil eylesin... Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin… Burada buluştuğumuz gibi, cennette de buluştursun.

o. Kurban Kesmek

Soru:

Evli hanımın zînet eşyasından dolayı kurban kesmesi gerekir mi?

Kurban kesmek için insanın nisab miktarından fazla malı olması lâzım. O anda altın kimin elindeyse, kim zengin durumundaysa, onun kurban kesmesi lâzım! Eğer altın hanıma aitse, hanım namına kurban kesilmesi lâzım! Beye aitse, beyi keser. İkisi de zenginse, ikisinin de kurban kesmesi lâzım!

p. Beyine İsmiyle Hitap Etmek

Soru:

Kadının kocasına ismiyle hitap etmesi câiz midir? Yoksa nasıl hitap etmesi lâzımdır? Kadının başka bir erkeğe selam göndermesi câiz midir, değil midir? Hanımın erkeğiyle kardeşine selam söylemesi gibi...

Bizim töremizde kocasına ismiyle hitap etmesi yoktur. Bey nezaketen *hanım* der, "Ayşe, Fatma" demez. Hanım da efendisine *efendi* der. Meselâ:

"—Efendi hoş geldin, nasılsın? Bugün seni üzüntülü görüyorum." Diyebilir.

İsimle hitap etmek ayıptır. Töre bu. Yoksa normal bir şey. Madem o isimle tanınmış, onunla konuşabilir. Ama öyle değildir, hürmet vardır. Babasına insan, “Ahmet nasılsın?” diyemiyor. Onun gibi... Büyüğe saygıdan dolayı isim olmuyor.

Akrabalık münasebetleri olanlara selâm, Allah’ın selamet dileğidir, bir çeşit duadır. Aralarında akrabalık münasebetleri olanlara gönderilebilir.

r. Annenin Rızası

Soru:

Doktor bir tanıdığımız İstanbul’da çalışıyor, annesi memleketine gidip orada işine devam etmesini istiyor fakat bu kişinin ailesi, çocukları burada yerleşmişler, okulları burada, gitmek istemiyorlar. Kişinin ailesini ve işini, annesinin isteği için memleketine taşıması gerekir mi?

Bu işinden aldığı para, işinin durumu, gideceği yerde iş bulup bulamayacağı ve saire gibi birçok şeyle bağlantılı bir meseledir.

Anneler evlatlarının mürüvvetini görmek isterler, yüzünü görmek isterler, hasretini duyarlar. Elbette evladın annesine hizmet etmesi iyi olur, yanına gitmesi faydalı olur.

Mümkün olduğu kadar annenin rızasını almaya çalışmak esastır. Ama şartlar uygun değilse, “Anneciğim, oraya gelirsem böyle iş bulamam, çoluk çocuk okulda… İnşaallah fırsat olursa yapmaya çalışırız.” filan diye karşılıklı mutabakatla, konuşarak gönül alarak bu iş halledilebilir.

s. Yuva Yıkmak

Soru:

Hanımım son zamanlarda geçimsiz oldu. Allah şahittir, bir insan olarak elimden geleni yapıyorum. Kendisini bırakmamı istiyor. Ben böyle bir şey düşünmek istemiyorum.

Evet, tabi “Allah şahittir.” dedi, biz de inandık. Elinden geleni yapıyor. Anlaşılan kabahat erkekte değil, kadında. Bazı kadınlar kafadan hasta olur, bazen eksiklik oluyor. Erkeklerde de olur, hanımlarda da olur ama doğru bir şey değildir. Ayrılmak istemek kadın için doğru değil.

“Bir kadın haksız yere kocasından ayrılmak isterse cennetin duvarlarından dışarıya beş yüz yıllık mesafeye kadar dağılan, yayılan cennetin kokusunu bile koklayamaz.” diyor Peygamber Efendimiz.

Ayrılmak güzel bir şey değildir. Yuvayı bozmamaya çalışmak lâzım. Sabredip devam ettirmeye çalışmak lâzım. Çünkü nefis ve şeytan yuvayı bozmaya gayret ederler.

Şeytan sabahleyin avenesini toplarmış. Hadîs-i şerîfte bildiğimize göre büyük şeytan mahiyetinde küçük şeytanları toplarmış:

“Bugün hepiniz dağılın, gittiğiniz yerlerde şeytanlıklarınızı yapın. “Hanginiz benim beğendiğim işi yaparsa akşam taç giydireceğim.” dermiş.

Akşam gelince de sorarmış:

“—Sen ne yaptın?”

“—Ben adama içki içirdim.”

“—Eh, bir şeytanlık yapmışsın.”

“—Sen ne yaptın?”

“—Ben adama namaz kıldırtmadım.”

En sonunda bir tanesi;

“—Ben karı kocayı birbiriyle kavga ettirdim, kocaya karısını boşattım.”

“—Tamam, ente ente, sen sen, benim aradığım sensin!” der, onun başına taç giydirirmiş.

Bu hadisten anladığımıza göre, şeytanın en çok hoşuna giden şey nedir? Yuva yıkmak.

Onun için şeytana uymamak, alet olmamak lâzım. Erkekler de kadınlar da yuvayı iyi tutmaya gayret etsinler. Bize kim gelirse

diyoruz ki; “Aman, yuvayı korumaya gayret edin, aman sabredin, aman alttan alın, aman şeytana uymayın.” diye söylüyoruz.

Çünkü sevap var, sabrederse sevap var, yuvaya devam ederse sevap var. Bozulursa şeytan gülecek, sevincinden şamata edecek.

Onun için çok dikkat etmek lâzım.

“—Allah şahit ki kabahat bende değil.” dediği için, tamam kabul.

Tabi insanın, müslümanların biraz yönetmeyi öğrenmesi lâzım.

“—Bu nasıl bir şey hocam?”

Erkek kadını yönetmeyi öğrenmeli, koca kadını idare etmeyi öğrenmeli.

“—Hocam bu hangi mektepte öğrenilir?”

Ben İskenderpaşa’da “Karı kocalık Sanatı” diye bir mektep açacağım, orada öğrenirsiniz ama daha açılmadı.

Bu bir sanattır; insanları idare etme sanatı.

Hocamızın bir sözü var:

“—Bir kadını idare edemeyen adama adam mı derim? derdi.

Nasıl döndürecek? O bir hüner…

“—Hocam, kabahat benim kocada. Koca hakkında da bir şey söyle.”

Kadın da kocasını idare etmeyi öğrenmeli. Bu da bir sanat. Dışarıdaki aşüfteler nasıl evli kocaları kandırıyorlar.

Kandırmıyor mu? Kandırıyor. Evliyi yoldan, raydan çıkarmıyor mu? Çıkarıyor. Sen niye kendi has kocanı kandıramıyorsun?

Kadın da böyle düşünecek. “Ben allem edeceğim, kallem edeceğim, bunu idare edeceğim.” diyecek. Bu böyle çocuk idare eder gibi olmaz. İdare edildiğini anlayan her insan, fena halde kızar. İdare edildiğini anlamadan, anlatmadan idare edecek.

Alttan alacak, üstten alacak, sağdan alacak, soldan alacak, idare edecek.

Ölçecek, adam neden hoşlanıyor? Yemekten. Tamam, “Erkeğin kalbine giden yol yemekten geçer.”

Avrupalıların sözü. Öyle diyorlar. O zaman güzel yemekler yapacak. Akşam; “Ben sana şunu yaptım.” diyecek.

“—Vay be, bizim hanıma ne oldu? Hep yanık yemek yapıyordu, maşaallah güzel yapmaya başladı.” diyecek.

Veyahut süslenecek. Neden? Kadın kocasına süslenebilir. Güzel koku sürünecek, taranacak.

“—Olur mu hocam?”

Birileri Peygamber Efendimiz’i ziyarete gelmiş. Peygamber SAS oradaki kovaya, eğilmiş; kovanın yüzeyi ayna gibi görünüyor ya, orada saçını, sakalını düzeltmiş.

İnsanlar derbederlikten hoşlanmazlar. Ben bugün ne kadar güzel süslendim; tıraş oldum, güzel kokular da sürdüm. Yanıma gelseydiniz ne güzel kokuyordu. Neden?

Güzel koku, insanın hoşuna gider. Peygamber Efendimiz güzel koku kullanırdı, dişlerini fırçalardı. Dişler nasıl olacak? Pırıl pırıl. Efendimiz ağzını açtığı zaman dişlerinden etrafa nur saçardı ama neden?

Tabii, Peygamber olduğundan da… Ayrıca misvak kullanırdı, güzel koku kullanırdı. Peygamber Efendimiz’in kendisinin kokusu da çok güzeldi. Ama ayrıca güzel koku kullanırdı, taranırdı, tıraşlanırdı, Efendimiz’in tavsiyesi; koltuk altlarını kazırdı.

Kadınların da olur, mısır püskülü gibi kıl olur. Bunları temizlemezsen teke gibi kokar. Erkeğin yanında, kokusundan duramazsın. “Konuşmasını bitirse de gitse” diye burnunu tutarsın, insanın burnunun direği kırılır.

Neden? Koltuk altını tıraş etmeyi hiç bilmiyor. Mısır püskülü gibi sararmış, ter gelmiş, kurumuş. O ne olacak? O kazınacak.

İnsanın kasıklarında kıl biter, kazınacak. Sakal düzeltilecek, saç düzeltilecek, taranacak.

Neden? İnsanlar güzelliği severler, çirkinliklerden nefret ederler. Nefret ettirmeyecek, güzel davranacak. Doğru mu doğru, sevap mı sevap…

Güzel elbise giyecek. Adam eve geliyor, kadın mutfakta, üstü

yağlı, paslı, kirli saçı başı dağınık, yüzü asık...

"—Hanım ben geldim, selamün aleyküm!"

"—İyi, tamam, şu işi bitireyim."

Adamın hayalleri yıkılır. Bunları anlatmak lâzım. Bunları kadınlar da bilir. Erkekler de bilmelidir.

Kadın adamı sevmiyor. Neden? Git bir aynaya, kendine bak. Sen hiç berber dükkânına uğramaz mısın? Git bir tıraş ol, koku sürün, güzel giyin, güzelliğine bir gayret et, kendini güzelleştir, çeki düzen ver.

Neden? "Aile muhabbeti olsun." diye, böyle yapmak doğru. Yuvayı yıkmak şeytanın işine yaradığı için, yuvanın devamı için yapılması gereken şeylere de Allah sevap veriyor. Millet bunları bilmiyor.

Kadın, kocası geleceği zaman en güzel elbiseyi giyecek, taranacak, güzel kokular sürecek, öyle karşılayacak. Güzel yemek koyacak. Masa temiz olacak, yemek güzel olacak. Üç gün aynı yemeği önüne getirirsen olmaz!

"—Bitmedi, daha sıyrılmadı, hadi şunu sıyıralım." filan, böyle şeyler birikir, başka şeyler olur. Bunlara dikkat etmek lâzım, aziz ve muhterem kardeşlerim!

t. Ailede Hanımlar

Soru:

Buradaki ailelerin içinde şiddetli problem var. Kadınlar dayak yiyorsa birincisi pisliklerinden; ikincisi, çocuk ve evi idare edemediklerinden; üç, çalışıp kazandıkları için beylerine kafa tuttuklarından; dört, beylerin yemek, çamaşır vesaire işlerini hiç yapmadıklarından. Lütfen hanımlara tavsiyenizi söyler misiniz? Her geçen gün ayrılanların sayısı artmaktadır.

Dünkü yazının devamı bu. Hanımlar! Siz öyle yazı gönderirseniz beyler de böyle yazı gönderiyorlar. Görüyorsunuz, onların da şikâyetleri var.

“Bir; evi temiz tutmuyorlar, pisliklerinden.” İkincisi; “Çocuğu, evi idare etmiyorlar.” diyorlar. İthamlar size karşı. Kendi para kazanıp beye eyvallah etmiyor, kafa tutuyorlarmış. Ondan sonra beylerin çamaşırını yıkamak gibi işlerini hiç yapmadıklarından, beylerden de şikâyet var.

Bu işin aslı nedir, doğrusu nedir?

Tabii evde de iş bölümü olacak. Bu iş bölümü içinde kadına yakışan görevler var, erkeğin yapacağı görevler var. Erkek o görevleri yapacak, kadın bu görevleri yapacak. Bu, örfle aşağı yukarı belli olmuştur. “Kadın temizliğe bakacak da, erkek hiç bakmayacak.” diye bir şey yok. Erkek de çorabını yıkayabilir, mendilini yıkayabilir bazen. Veya çamaşır makinesini çalıştırabilir. Bir şey değil. Ama örfle tespit edilen, ev işlerini hanımlar yapıyor, dış işlerini erkekler yapıyor; bir iş bölümü vardır.

Bu dengeye riayet eden aileler mutlu yaşıyorlar. Bazen kadınlar bazen erkekler bu dengenin dışına çıkıyorsa o zaman denge bozuluyor. Kadın raydan, çizgiden, daireden dışarıya çıktığı zaman erkek şikâyetçi oluyor. “Çocuğa bakmıyor, bana bakmıyor, kafa tutuyor, evi temizlemiyor.” diyor. Onun için onları suçluyor. Tabi bu bütün kadınlar için geçerli değildir. Çünkü böyle yapmayan birçok kadın vardır. Onun söylediği, düşündüğü bir iki kadındır.

Dünkü derste de kadınların haklı olduğu taraf vardı. Mesela diyordu ki;

“—Ben çalışıyorum, kocam paramı zorla elimden alıyor.”

Bu haksızlık!

“—Beni dövüyor.”

Bu haksızlık! İslâm’da lüzumsuz yere dövmek yok.

Demek ki suç varsa, olayı tek olarak getirirsiniz; kadı olarak, hakim olarak tarafları dinleriz, şahitleri dinleriz, delilleri toplarız, bir karar veririz, bir ceza yazarız. Coburg camiinden makbuz keserler, ödersiniz, meseleyi öyle hallederiz. İki tarafta da suç olabilir, iki taraf da haklı olabilir. Ama tek olaylarla

değerlendirme yapmamak lâzım. Hakikaten bu tipte kadınlar vardır.

Hanımlar ve beyler arasında biraz gerilim oldu. "Gerginlik yumuşasın." diye söyleyeyim:

Erenköy'de dayımın oturduğu evin önünde bir villa var, görüyorum. Bizim yengeler, dayımlar da görüyorlar. Adam erkenden kalkıyor, beyaz önlüğünü takıyor, arkasını fiyonkluyor, mutfağa giriyor. Perdeleri filan kapatmadığı için her şey âşikâr görünüyor. Bulaşıkları yıkıyor. Hanım daha yatakta. Bulaşıkları yıkıyor, kahvaltıyı hazırlıyor, çayı pişiriyor; elinde tepsi, hanıma götürüyor. Hanım yataktan kalkmadan yastığın birine koyarak yatakta kahvaltı ediyor.

Bey kahvaltıdan sonra tabakları topluyor. Şaka değil, gerçek! Şahitlerim var. Ondan sonra adam apar topar işine gidiyor; memur. Kadın da keyfi ne kadar isterse yattıktan sonra kalkıyor, süsleniyor, taranıyor, donanıyor, boyanıyor, giyiniyor, çıkıyor. Nereye gittiğini Allah bilir. Ondan sonra belli bir zaman sonra geliyor. Adam eve geldiği zaman yine önlüğü giyiyor, yine mutfağa gidiyor, yine yemek yapıyor. Tabi bu dengesiz bir durum.

Erenköy'de bizim oturduğumuz sokakta bir binbaşı vardı, beş vakit camiye gelirdi. Çok iyi bir amcaydı, komşuydu. Hanımı poker masasından kalkmazdı, çocuklara bakmazdı. Konakta otururlardı ama çocukları sefil, perişandı. Bu durum, kadının kadınlık vazifesini yapmadığı, dejenere olmuş bir şekli sembolize ediyor.

Bunun karşısında öyle erkekler de oluyor ki evine bağlılığı yok, hanımdan başka kadınlarla ilişkisi var, eve bir şey getirmez. Hanım saçını süpürge eder, para kazanır evin geçimini sağlar. Adam gelir döver, elinden parayı alır, kumara götürür. Kadın, çoluk çocuğunun hatırına -işte ne sebeple ise ne düşünüyorsa- sabreder, bekler. Bey; "Ben seni istemiyorum. Nereye gidersen git, ananın evine git, babanın evine git." diye efelik yapar. Bu tipler de var. Tabi bu da doğru değil. O kadının yaptığı da doğru değil, bu

erkeğin yaptığı da doğru değil.

İslâm'da aile tipi nasıl olur?

İslâm'da; evin kazancını sağlamak, kadının giyimini, yemesini ve barınmasını sağlamak erkeğin vazifesidir. Kadının da erkeğe itaat etmesini bizim dinimiz söylüyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَآءِ (النساء: ٣٤)

(*Er-ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâi*) [Erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur.] (Nisa, 4/34) buyurmuş.

İslâm'a göre evin reisi erkektir, eşitlik yoktur. Evin reisi erkektir, söz onundur, yönetim esas itibariyle ondadır, eve bakmak yükümlülüğü ondadır. Hanımın ana vazifesi, hanımlık yapmaktır, beyinin hanımı olmasıdır; çocuklarının annesi olması, annelik vazifesini yapmasıdır.

Bir kadının nâmahrem erkeklerle, yabancı erkeklerle çalıştırılması doğru değildir. Onun için kadını çalıştırmaz, çünkü geçimi kendisinin boynunun borcudur. Kadın da evde durduğu için evin işlerini yapar, böylece bir iş bölümü sağlanmış olur. Evde işleri hanım yapıyor, dışarıda işleri erkek yapıyor; böylece harama, günaha bulaşmadan aile yaşar.

Ama İslâm'da; "Kadın hiç çalışmayacak." diye bir kaide yok. Kadın çalışabilir. Evinde çalışabilir, terzilik yapabilir. Kadınların gitmesinin yasak olmadığı yerlere gidebilir. Tarlaya gidebilir, pamuk toplayabilir vesaire. Örtülü olarak, tesettüre riayetle, Allah'ın emrine uyarak çalışması da mümkündür.

2. Soru:

Kadın hayızlı; Allah rızası için yapılan sohbetleri dinleyebilir mi?

Dinleyebilir. Kadın hayızlı iken Kur'an okuyamaz, namaz

kılamaz, oruç tutamaz, camiye giremez. Ama cami olmayan bir yerde durup dinleyebilir, mahzuru yoktur. Caminin içine girmesi, Kâbe'ye girmesi, tavaf yapması olmuyor. Ama dinlemesinde hiç mahzur yoktur. Kur'ân-ı Kerîm'i bile birisi okusa dinleyebilir. Kendisi okuyamaz. Dinlemekte mahzur yok.

u. Çocuklara Vakit Ayırmak

1. Soru:
Babaların çocuklarına daha fazla vakit ayırmak için hayatlarını ona göre planlamaları gerekmiyor mu?

Allah razı olsun, benim söyleyeceğim sözleri de sorunun içinde zaten söylemiş oldunuz. Hem soruyu sordunuz hem cevabı verdiniz.

Biz vaaz ederken hatırlatmaya çalışıyoruz. İnsanın Rabbine karşı görevleri var, hadis-i şerifte bu böyle…

Selmânü'l-Fârisî ile Ebü'd-Derdâ RA'ın bir olayı var. O olayda Peygamber SAS Efendimiz Ebü'd-Derdâ RA'a hitaben şöyle buyurdu:[11]

يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ ! إِنَّ لِجَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَلأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَلِرَبِّكَ عَلَيْكَ حَقًّا ؛ وَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ ! صُمْ وَ أَفْطِرْ ، وَقُمْ وَنَمْ ، وَائْتِ أَهْلَكَ (حل. عن أبي جحيفة)

RE. 492/10 (*Yâ ebe'd-derdâ*!) "Ey Ebü'd-Derdâ! (*İnne li-cesedike aleyke hakkan*) Hiç şüphe yok ki bedeninin, vücudunun senin

---

[11] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.112, no:285; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.275, no:8128; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.176, no:20; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVII, s.116; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.188; Ebû Cuhayfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.45, no:5403; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.27, no:25480.

üzerinde hakkı vardır. Bu hakkı bu vücuduna vermezsen, bu elin, bu ayağın, bu vücudun senden davacı olur.”

(*Ve li-ehlike aleyke hakkan*) “Aile efradının, zevcenin ve çoluk çocuğunun senin üzerinde hakkı vardır.”

(*Ve li-rabbike aleyke hakkan*) “Rabbinin senin üzerinde hakkı vardır.” Allah-u Teàlâ Hazretleri’ne karşı görevler var.

(*Ve a’ti külle zî hakkın hakkahû*) “O halde, her hak sahibine hakkını ver!”

(*Sum ve eftir*) “Bazı günler oruç tut, bazı günler tutma, iftar et! (*Ve kum ve nim*) Geceleyin namaza kalk, bazı zamanlarda uykunu da uyu! (*Ve’ti ehleke*) Eşinin yanına da git!” buyurdu.

Buradan anlaşılıyor ki, insanın Rabbine karşı görevleri var; hanımsa kocasına karşı, beyse hanımına karşı görevleri var... İnsanın kendi vücuduna karşı görevleri var.

Onun için, bilmiyorum belki Türkiye’de benim gibi böyle hanımları fazla kayırmaya çalışan başka hoca yoktur. Bunu her zaman söylüyorum. Erkeklere her zaman söylüyorum. Hanımlarla ilgili konuşmalarda da söylüyorum:

İnsanın faaliyetlerini, çalışmalarını dengeli ve ölçülü şekilde bölümlemesi lâzım! İslâmî faaliyetler yapıyor; tamam, güzel, Allah razı olsun. Ama, İslâmî faaliyetleri yapıyorum diye hanımını ihmal etmemesi lâzım. Çünkü hanımının da onun üzerinde hakları var!

“—Hanımla ilgili vazifelerini yapıyor da, çocukla ilgili vazifelerini yapmıyor…”

Hayır, çocuğa karşı da vazifeleri var!

“—Bunların hepsine karşı vazifelerini çok candan yapıyor da kendisini helâk ederek yapıyor…”

Hayır, o da doğru değil! Kendisinin vücuduna karşı da görevleri var. Vücudunu koruması lâzım, dinlendirmesi lâzım. Çok yaşayacağını düşünerek yıpratmaması lâzım!

Bunların hepsi; her hak sahibine hakkını vermek, kâmil Müslümanlığın şiarıdır. Sizin kendinize karşı görevleriniz var,

çocuklarınıza karşı görevleriniz var. Beyleriniz varsa -evliyseniz- beyinize karşı görevleriniz var, anne-babanız varsa anne-babanıza karşı görevleriniz var, eviniz varsa evinize karşı görevler var. Hepsinin dengeli yapılması lâzım.

Bir ödevin yapılması, öteki ödevin yapılmasını engellememeli. Engelliyorsa, düzenlemede bir kusur var demektir. Kusurun giderilmesi lâzım.

Yemeğin içine bir kaşık tuz atarsanız o yemeği kimse yemez. Neden? Ölçülü koymadık. Bir kaşık tuz atılmaz bu kadarcık yemeğin içine kocaman kepçeyle tuz atılmaz der, değil mi? Fazla oldu, der. Demek ki dışarıdaki çalışma fazla geliyor, çocuğuna karşı vazifeyi yapmıyor. Tuzu fazla geldi, acısı fazla geldi veyahut şekeri fazla geldi… Dengesiz oldu. Aş güzel olmadı, yenilecek gibi olmadı.

Her tarafa karşı görevleri güzel yapmak lâzım.

Peygamber Efendimiz SAS erkeklere hitaben buyuruyor ki:

"—Sizin en hayırlınız, hanımlarına karşı en hayırlı olandır!"

Ebü'd-Derdâ RA; evini, hanımını ve kendisini ihmal ettiği için Peygamber Efendimiz ona nasihat etmişti. Hanımına karşı da görevi var, çocuğuna karşıda görevi var. Akıllı bir baba, olgun, güngörmüş bir baba veyahut güngörmüş insanların nasihatlerini kabul edebilecek bir baba; çocuğuna karşı da görevi olduğunu bilir ve ona da zaman ayırır. Ayırması lâzım!

Ayırmadığı takdirde çocukta ruhsal sıkıntılar olacağını bilmeli. Bu sıkıntıların hayatında onu ömür boyu zarara uğratacağını bilmeli. Biz bunları anlatmaya çalışıyoruz.

Doktor orada bir teşekkür ile başladı:

"—Ruhsal konularla ilgili paylaşımlarından dolayı M. Esad Coşan Hocamız'a teşekkür ederiz." dedi.

Benim de biraz koltuklarım kabardı. Ondan dolayı biz bu ruhsal şeylere önem veriyoruz, bunların ilişkilerini biliyoruz.

Ben not aldım, kâğıt yanımda değil ama, bir insanın bir yaş ile altı yaş arasındaki hayatının, ondan sonraki kişiliğinin

teşekkülünde çok önemi olduğu söyleniliyor. O da okul öncesi çağdır. Annenin sorumluluğu zamanındaki çağdır. Çok dikkat etmek lâzım.

O arada annenin çocuğuna verdiği şeyler kadar, babanın da vermesi gereken şeyler var: Sevmesi lâzım, dinlemesi lâzım, konuşması, gezdirmesi, bahçeye götürmesi, çocuk bahçesinde oynatması lâzım vs. Bunların gerekli olduğunu biz beylere duyurmaya çalışıyoruz. Dengesiz hareket edenlere de söylemeye çalışıyoruz.

2. Soru:

Yetim hakkı yemek kötü bir şey... Yetim yakının ise, evine gidip yemek yemek de buna girer mi? Onlar da darılıyorlar.

Davet ederse, gidersin. Darılıyorsa, çok aşikâr bir şekilde gelmenizi istiyor. Yetim malı yemek demek, çocuğun aklı ermiyorken, mirastan kendisine kalmış olan malı, onun çocukluğundan yararlanıp yemektir. Yoksa, adam yetim olmuş ama malı var, davet ediyor. Kendisinin gönül huzuru içindeki bir ikramı haram değildir.

9. DOĞUM KONTROLÜ

a. Çocuk Olmasını Engellemek

1. Soru:
Nüfus planlamasına dinimizde cevaz var mıdır?

Nüfus planlaması, bebek olmaması için tedbir almak mânâsınadır. Bu, annenin sıhhati gibi bazı zaruretler varsa, olmayacak bir şey değildir. Bir planlama yapılabilir, mümkün... Fakat, teşekkül etmiş olan bir yavruyu aldırmak, düşürmek haramdır, yasaktır. Olmaması için tedbir alınabilir.

Fakat, genel strateji olarak, dinimizin ana tavsiyesi olarak, Peygamber SAS Efendimiz'in isteği olarak çok çocuk yapmamız lâzım! Peygamber Efendimiz, bizim çok çocuk sahibi olmamızı tavsiye ediyor:

"—Evlenin, çoğalın! Ben sizin çokluğunuzla kıyamet gününde öteki ümmetlere iftihar edeceğim, mubâhat edeceğim." buyuruyor.

O bakımdan aile planlaması Peygamber Efendimiz'in bu hadisine uygun düşmüyor; bir...

Ayrıca aile planlaması Avrupalıların bir tavsiyesidir. Amerikalıların desteğiyle Türkiye'de de yapılıyor. Koç bu işin bayraktarlığını yapıyor.

Bu adamlar niye yapıyorlar bunu? Bizim çoluk çocuk sahibi olmamızla bunların ne alâkası var?

"—Efendim, az olursanız, daha rahat edersiniz! Millî gelir daha fazla düşer de, daha fazla keyif sürersiniz!"

Biz çocuklarımız için cefa çekmeğe razıyız. Öyle rahat edeceğiz diye çoluk çocuk sahibi olmaktan geri durmak, onların desteklemesinden anlaşılıyor ki, onların işine yarayacak. Onun için bu oyuna gelmeyiz.

Çin, dünyanın en kalabalık ülkesi olduğu halde, Çin'de nüfus planlaması yapılmadığını duyuyoruz. Çünkü, her insan bir

kuvvettir.

2. Soru:
Çocuk olmasına engel olmak câiz midir?

Peygamber Efendimiz, “Evlenin, çoğalın! Mahşer gününde ben bizin çokluğunuzla diğer ümmetlere iftihar edeceğim, mübâhat edeceğim.” diye buyurmuş. Onun için esas itibariyle, çocuğu Allah’ın bir nimeti olarak bilip, yetiştirmeğe gayret etmek lâzım!

Ama, annenin sağlığı bakımından ve bazı tıbbî sebeplerden dolayı yapmamak gerekiyorsa, o zaman yapmamanın tedbirleri alınabilir. Ona bir şey yok...

Yalnız, “Ben bunları geçindiremem!” diye geçim kaygısından çocuk yapmamayı düşünmek doğru değil... Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin Rezzâk-ı âlem olduğuna itimadın yok mu? Senin rızkını verdiği gibi, onun da rızkını verecektir Allah-u Teâlâ Hazretleri... Kur’an-ı Kerim’de buyruluyor ki:

وَلاَ تَقْتُلُوا أَوْلاَدَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلاَقٍ، نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ

(الاسراء:٣١)

(*Velâ taktulû evlâdeküm haşyete imlâk, nahnü nerzukuhüm ve iyyâküm*) [Geçim endişesi ile çocuklarınızın canına kıymayın! Biz, onların da. sizin de rızkınızı veririz.] (İsra, 17/31)

Kız çocuklarını gömerlermiş ya, onlara öyle buyuruyor:

“—Çocuklarınızı ne diye gömüyorsunuz ey cahiliye Arapları? Biz sizi de, onları da rızıklandırırız.” Yâni, geçim kaygısından onları toprağa gömmek doğru değil...

Onun için, geçim kaygısından çocuk yapmamak doğru olmaz. Çünkü, çocuk ahiret sermayesidir. O hayırlı evlât oldu mu, sen öldüğün zaman arkandan sevap getirecek. En hayırlı sermayedir.

Vatan millet için de, en hayırlı güç kuvvettir. Bizim nüfusumuz yüz milyonu da besler, iki yüz milyonu da besler.

Avrupalı yapsın doğum kontrolünü... Alman yapsın, azalsın; İtalyan yapsın, azalsın; İngiliz yapsın, azalsın... Dünyada bir biz kalalım!

"—Efendim, millî gelir azalırmış."

Tamam, ben yediğim yemeğin yarısını paylaşmaya razıyım. Benim rızkım eksilmeyecek zâten, Allah ona da rızık verecek, bana da rızkımı verecek.

Onun için mümkünse çocuğa engel olmamalı; zarûret varsa, caizdir. Teşekkül etmiş çocuğu rahimden almak (kürtaj) günahtır.

b. Kürtaj Yaptırmak

Soru:

Hanımım iki defa sezeryanla doğum yapmıştı. Sağlığına zararlı olacağı korkusuyla kürtaj yaptırdık; bu câiz midir?

Sağlığa zararlı olacağı korkusunun tahkiki gerekirdi, incelenmesi gerekirdi. Bir tabîb-i müslim-i hâzıka soracaktı. Sorulacak doktor, müslüman doktor olacak; bir... İki; mesleğinde mâhir olacak; sıradan, bilgisiz, görgüsüz, tecrübesi az bir kimse olmayacak. Hâzık, hazâkat sahibi olacak, mâhir doktor olacak.

"—Benim bu hanımım iki defa sezeryanla, karnı ameliyat edilerek doğumu öyle yapmıştır. Şimdi de bir bebek belirdi karnında... Acaba bunu yine sezeryanla doğurmasında bir tehlike var mıdır? Ne yapalım?" diye ona soracaktı.

Niye müslüman diyor? Gayrimüslim der ki: "Canım, boşver, yap gitsin!" Gayrimüslim müslümanın derdini anlamaz ki... Onun için, takvâ ehli bir müslüman doktora soracak.

"—Nasıl, mümkün müdür, değil midir?" diye soracaktı.

O da muayene ederdi:

"—Kardeşim, sen yine bir sezeryan yaptırırsın. Bu çocuk doğabilir. Yazıktır, çocuğa kıyma!" diyebilirdi.

Veyahut da derdi ki:

"—Kardeşim, ben doktorum. Senin hanımın iki defa sezeryan olmuş, üçüncüsüne tahammülü yok! Hanımın canı elden gider,

hayatî tehlike var...” derdi. O zaman aldırabilirdi.

Burada kişilerin kendi bildiklerine iş yapması doğru olmaz. Tabîb-i müslim-i hâzıkın karar vermesi gerekir.

c. Spiral Taktırmak

Soru:

Bir kadın çocuktan korunmak için spiral taktırabilir mi, İslâm’da buna müsaade var mı?

Kadının veya erkeğin çocuk olmasını engellemeye çalışması, ana fikir olarak uygun bir fikir değildir. Çünkü Peygamber Efendimiz, “Evlenin, çoğalın! Ben sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim.” buyuruyor. Esas itibariyle bizim böyle bir korunma içine girmemiz uygun değildir.

Ama annenin sağlığı tehlikede ise; yâni “Çocuğu olursa doğum yapamayacak durumdadır. Bir kere sezaryanla yaptı, bir kere daha olursa hayatı için tehlike vardır. Veyahut, annesi hastalıklıdır, kalp hastasıdır, şöyledir, böyledir.” filân gibi durumlar olabiliyor. Bu gibi mazeretler dolayısıyla, çocuk teşekkülüne mânî olacak tedbirler alınabilir, buna müsaade var.

“—Efendim bakamam, edemem, vs.” gibi sebeplerle çocuk yapmayı engellemek doğru olmuyor.

Müslümanın genel politikası, hayırlı evlatlara sahip olmak, onları İslâmî usüllere göre yetiştirmek, arkasından kendisine dua edecek hayırlı bir halef bırakmaya çalışmak olacak!..

Spiralin kendisinin kullanmasına gelince; bunu doktorlar çok tavsiye etmiyorlar, rahim kanserine yol açtığını söylüyorlar. Orada zedelenme meydana getirdiğinden, o zedelenme dolayısıyla oradaki yaranın rahim kanserine yol açtığını beyan ediyorlar. Onu da söyleyeyim.

Mâzereti varsa, esas itibariyle çocuk olmasına mâni olacak tedbirler caiz oluyor. Çocuk teşekkül ettikten sonra düşürmek, haram oluyor, cinayet oluyor.

d. Doğum Kontrol Hapı

Soru:
Doğum kontrol hapı kullanılır mı kullanılmaz mı?

Şimdi burada genel cevabı Peygamber Efendimiz SAS:

"—Evleniniz, çoğalınız! Ben sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim." buyuruyor.

Sahih hadislerde vardır, kaynakları sağlamdır. Böyle bir tavsiyesi var Peygamber Efendimiz'in...

Binâen aleyh, müslümanların genel politikası, bizim de biraz cemiyeti tanıyan ve memleketin meselelerini bilen insanlar olarak tavsiyemiz; evlenmek, çoluk çocuk sahibi olmak, onları müslüman olarak yetiştirmektir. Bu, hem dünya hem ahiret için faydalıdır.

Doğum kontrolünü, Çin gibi nüfusu en kalabalık ülke bile yapmıyormuş. "Biz çoğalalım da, başkası ne yaparsa yapsın!" diye düşünüyorlarmış.

Onun için, bizim devlet olarak, millet olarak gücümüzü azaltmak isteyenler, bizim çoğalmamızı engellemek istiyorlar. "Rahat edeceksiniz... İşte millî gelir artacak..." filân diyorlar. Onları biz kabul etmiyoruz, biz onlara karşıyız. "Evlensin, çoğalsın!" diyoruz.

Bu açıklamadan sonra: Herhangi bir kimse için gerekiyorsa, "Çok sık çocuklar var, anne rahatsız, bakılması zor oluyor..." vs. deniliyorsa, makul bir sebep varsa; o zaman hap alarak da doğum kontrolü yapılabilir.

10. ANA-BABA HAKLARI

a. Ana Babaya İtaatin Sınırı

1. Soru:

Anne baba, "Ya hanımını bırak, ya bizi!" derse ne yapmak lâzım?

Anne baba böyle demekte haksızdır, yuva yıkmağa hakları yoktur. Anne babaya nasihat etmek lâzım! Çünkü, boşanan kadın mağdur olacaktır. Annenin babanın kaprisiyle müslümana böyle bir şey yapılmaz. Diyecek ki: "Ben bu yuvayı bozamam!" Çünkü:[12]

أَبْغَضُ الْحَلاَلِ إِلَى اللّٰهِ، الطَّلاَقُ (د. ه. ك. عد. ق. عن ابن عمر)

RE. 8/2 (*Ebğadu'l-halâli ila'llàh, et-talâk*) "Allah'ın en sevmediği helâl, boşanmadır." Boşanma helâl ama, var ama; haksız, yersiz olursa, Allah kızar. Ancak çok mecbur olunca, belli şartlarda olabilir. Böyle durup dururken karı boşanmaz!

"—Anam babam istemiyor."

"—Almasaydın!"

Sonra almış, olmuş bitmiş. Karısı olmuş, çoluk çocuğu olmuş. Olmasa bile mağdur etmeğe hakkı yok! Boşanmayı gerektirecek

---

[12] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.661, no:2178; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.650, no:2018; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14671; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I,s.21, no:26; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.323; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.63; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk,* c.V, s.422; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.661, no:217; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.187, no:19194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14672; Muhàrib ibn-i Dessâr Rh.A'ten. Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.214, no:2794; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.35, no:96; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.1160, no:27872; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.27, no:39; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.115, no:170.

ciddî bir sebep yoksa, annem babam istemiyor diye karı boşanmaz.

Onlara diyecek ki:

"—Bu yaptığınız şey doğru değildir. Ben sizi çok seviyorum. Ben size hürmet etmek istiyorum ama, benden bunu istemeyin! Çünkü, Allah'ın rızâsına aykırı... Ben Allah'ın gazabına uğramak istemem, kimsenin hakkını üzerime almak istemem!" diyecek, annesini babasını iknâ edecek.

Kendisi iknâ edemiyorsa, müftüye, hocaya söyler. Onlar gider, nasihat ederler; olur.

2. Soru:

Babam din görevlisi... Nafile namaz kılmama, ders ve zikir yapmama okulu ileri sürerek izin vermiyor. Kontrolü dışında vaktim de yok; ne yapabilirim?

Din görevlisi değil, dinî vazifeleri yaptırmama görevlisi!

Zikr ü tesbihatını yolda giderken yapsın! Öteki namazları da; zâten Evvâbin'i akşam namazının arkasından kılacak, iki rekât, bir şey değil... İşrak namazı da sabah namazından biraz sonra olacak; o da bir şey değil... Kalıyor Duha namazı, gece yatarken abdest alıp namaz kılmak, Teheccüd namazı... Onları da yapmağa gayret etsin!

3. Soru:

Ben bekârım ve sakal bıraktım. Bekâr olduğum için annem buna karşı geliyor. Bu durumda onlara âsî mi olmuş oluyorum?

Sakalı kesmek haramdır. Sakalı bırakmak, hadis-i şeriflerde tavsiye edilmiş bir sünnettir. Şimdi bizim Türkiye'nin şartları dolayısıyla memurlar bırakamıyor, askerler bırakamıyor vs. mâzeretler oluyor. Bırakmaya durumu müsâit olanların bırakması lâzımdır, kesmesi günahtır. Mâzereti olanlar, mâzeretlerini Allah'ın huzurunda kabul ettirebilirlerse, mâzur olurlar; kabul ettiremezlerse, vebal altında kalırlar.

Eğer annesi babası râzı gelmiyorsa, "Bu bir vazifedir

anneciğim!” diye yumuşak yumuşak söylemeli, gönüllerini almağa çalışmalı... Politika ile, gönüllerini okşayarak, onları kırmamağa gayret etmeli!

4. Soru:
Annem buraya gelmeme razı değil, ne dersiniz?

Peygamber Efendimiz’in zamanında da Mus’ab RA’ın anası müslüman olmasına bile razı değildi. Hatta;

“—Evlâdım, dön bu yoldan! Dönmezsen açlık grevi yapacağım. Bak açlıktan öleceğim, ananın ölümüne sebep olursun!” deyince;

“—Ana, sen bu sevdadan vazgeç. Senin bin tane canın olsa da ölsen, yine ben müslümanlıktan dönmem!” dedi.

Hayırlı yere gidilir, hayırlı şeyler yapılır. Anasının babasının, hayırlı olan bir şeyi engellemeye kimsenin hakkı yoktur.

Hadis-i şerifte buyruluyor ki:[13]

لاَ طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ (حم. طب. ك. وابن خزيمة ،

---

[13] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.66, no:20672; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XVIII, s.170, no:381; Heysemî, *Müsnedü’l-Hàris*, c.II, s.632, no:602; Kudàî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.55, no:873; İbn-i Esir, *Üsdü’l-Gàbe*, c.I, s.275; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.145; İmran ibn-i Husayn RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.409, no:3889; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.356, no:1988; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.383, no:3788; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.155, no:786; İbn-i Abdi’l-Ber, *et-Temhîd*, c.VIII, s.58; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.131, no:1095; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.132, no:4622; Hz. Ali RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.181, no:3917; Hz. Hüseyin RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.545, no:33717; Hasan-ı Basrî Rh.A’ten.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.369, no:3647; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

İbn-i Abdi’l-Ber, el-İstîàb, c.I, s.269; Abdullah ibn-i Huzâfe RA’dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X; s.22; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.109, no:443; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.322; Temîm-i Dârî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.105, no:14875; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.2077, no:3076; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVI, s.427, no:17172.

وابن جرير عن عمران ؛ و الحكم بن عمرو ، وأبو نعيم ، خط. عن أنس ؛ طب. عن النواس)

RE. 481/9 (*Lâ tàate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-hàlik*) "Allah'a isyan edilme durumu olduğu zaman, günah işlemek olduğu zaman, hiç bir kimsenin sözünü dinlemek olmaz!"

İsyanı emreden bir kimsenin sözü dinlenmez, Allah'ın emri dinlenir, demek istiyorum.

5. Soru:

İslâm'ı yaşamak istiyorum ama ailem karşı çıkıyor. Evlatlıktan reddedeceğini söylüyor. Aileme nasıl davranmam lâzım?

Dua etsin ama hakkı söylemeye devam etsin. Hakkı işlemeye de devam etsin. Çünkü annenin, babanın İslâmî yaşamaya karşı çıkmaya hakkı yoktur. "Hakkımı helal etmeyeceğim!" diyerek de böyle bir gelişmeyi engellemesi onlar için vebal ve günahtır. Bunu güzelce anlatması lâzım. Yani bin tane, milyon tane hakkın olsa, helal etmeyeceğini söylese;

"—Sen benim babamsın, evet, benim üzerimde hakkın var; annemsin, üzerimde hakkın var ama Allah'ın hakkı bahis konusu olunca kulların hakkı bahis konusu bile olmaz. Çünkü size de bütün hakları veren yine Allah'tır. Binâenaleyh, siz bunu ters istikamette kullanırsanız ben de boynumu büker, Allah'a sığınırım ama sizin dediğinizi yapmam. Siz bu işle günaha girmiş olursunuz. Bir de evlat kaybetmiş olursunuz. Siz öyle yapmayın. Siz bu günahı terk edin. Çünkü yanlış yoldasınız. İsterseniz bir hocaya, bir bilene sorun..." diye nasihat edin.

Ama edebi, sevgiyi, saygıyı hiç ihmal etmeden, terk etmeden yapın bu işi ki ikna etmeniz mümkün olsun.

b. Babanın Bedduası

1. Soru:

Annem önceleri açıkmış, namazlarını kılmamış. Şimdi kapandı, geçmiş namazları vakit namazlarının arkasından kaza ediyor. Dedem, "Sen hep uzun namaz kılıp ev işlerini yapmıyorsun!" diye anneme kızıyor, beddua ediyor. Bu beddualar kabul olur mu, yoksa dedeme mi geçer?

Bu beddualar kabul olmaz; çünkü, namaz kılıyor diye beddua ediyor. Haksız bir beddua... Dede yaşlı olduğu için, yetmiş yaşından sonra ihtiyarlık alâmetleri belirdiği için, böyle acaib şeyler yapabiliyorlar. Onların da affolunacağına dair hadis-i şerifte işaretler var... Seyyiatı siliniyor, hasenatı yazılmaya devam ediyor. Yâni, namaz kılarsa sevap kazanıyor; ihtiyarlıktan, bunamaktan dolayı günah işlerse, onların kusuruna bakmıyor Allah... Böyle bir mazeret durumu oluyor.

Bedduası geçmez, ondan korkmayın!

2. Soru:

"Annenin bedduası tutmaz fakat babanın bedduası çok çabuk tutar." diyorlar. Bu doğru mudur? Açıklar mısınız?

Annenin de babanın da bedduası tutar. Anne baba razı olmadı mı insan mahvolur. Anne şefkatli olduğundan, biraz daha hisli ve duygusal olduğundan, onun gönlü dayanmadığından böyle bir söz söylerler. "Annenin sözü geçmez çünkü sevgisi var. Baba ciddidir, bir beddua etti mi onun sözü geçer." diye söylerler. Aslında hepsinin kalbini kırarsan cezanı çekersen, gönlünü alırsan mükâfatına erersin. Hatta cennete onların vasıtasıyla, duası alınarak giriliyor. O bakımdan, hürmet ve riâyette kusur eylemeyin.

c. Ana Babaya Sabır

1. Soru:

Evli ve iki çocuk babasıyım. Seksener yaşında olan ana babamın yanında kalıyorduk. İslâmî yaşantıma müsaade

vermeyen, akla gelmedik aşağılayıcı zulümler yapmaları nedeniyle, beş yıl önce kendi istekleriyle evimizi ayırdık. Bir ay sonra yalvardılar, ağladılar, tekrar geri getirdiler. Aradan beş yıl geçmesine rağmen zulüm daha da arttı. En son, evlatlarımın terbiyesiyle ilgili ailevî münazarama karışıp benimle kavga ettiler ve evden attılar.

Bunun üzerine ayrı ev tuttum. Üç ay sonra anne ve babam hüngür hüngür ağlayarak tekrar eve dönmemizi istiyorlar. Ben de, "Bakılmaya ihtiyacınız varsa, buyurun, bizim eve gelin!" dedim; kabul etmediler. Hanımım da zâten gitmek istemiyor. Eğer gidersem, ailem dağılacak. Annem babam da, "Gelmezsen hakkımızı helâl etmeyiz!" diyorlar. Ne yapayım?

Anne ve babaya hürmet etmek, itibar etmek, hizmet etmek evlâdın vazifesidir. Onlara hizmette kusur etmeyecek, gönüllerini alacak, zulüm de etmesine fırsat vermeyecek; basiretli bir yönetim gösterecek.

Hayatta işler kolay değildir muhterem kardeşlerim! Her işin bir çatal tarafı, çetrefil tarafı, pürüzlü tarafı vardır. Hiç bir iş kolay değildir. Ticarethanede de böyledir.

Burada bir problem var... Ana baba biraz ihtiyar... Yetmiş seksen yaşına gelen bir insanın beyin damarları kireçleniyor, ahlâkı değişiyor. halim selim olan bir insan, cadaloz oluyor, kavgacı oluyor. Bu bir çeşit hastalıktan... Onları hoş göreceksiniz, "Ha... ha..." diyeceksiniz, "Ağasın, paşasın..." diyeceksiniz, idare edeceksiniz. Yolda yolunuzu bir sarhoş kesse, nasıl idâre-i maslahat ediyorsanız, anneyi babayı da idare edip gönlünü alacaksınız.

Beraber oturmanız uygun olmuyorsa, arada sırada giderek, hediye alarak gönüllerini hoş edeceksiniz. İhtiyarlayınca hastalıklar olabiliyor. Bunu üstüne bastırarak söyleyeyim, çok yakından biliyorum, yetmiş seksen yaşına gelince bunama halleri gibi, bir takım ahlâk değişiklikleri olabiliyor.

2. Soru:

Bir kişinin anne ve babasına öf bile demesi doğru değilken, annesi veya babası kötü yolda ise ona karşı nasıl bir tavır takınması gerekmektedir?

Anne ve baya öf bile dememeyi Kur'an bize tavsiye ediyor:

فَلاَ تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ (الاسراء:٢٣)

(*Felâ tekul lehümâ üffin*) "Üf bile deme onlara!" (İsrâ, 17/23) Yâni, "Saygıda son derece dikkat et!" demek...

Annesi babası doğru yolda değilse, doğru yola girmesi için çalışacak. Çünkü, annesi babasıdır. Bu tarzda giderse cehenneme gidecek. Ona râzı gelmediği için, yumuşak yumuşak, tatlı tatlı yola gelmesi için uğraşacak. Kızdırmadan, iyice köpürttürmeden, taşırttırmadan doğru yola getirmeğe çalışacak. Dua edecek, yalvaracak, yakaracak, bir politika güdecek...

Muhterem kardeşlerim! İslâm büyük ölçüde politikadır. Şimdi diyeceksiniz ki: Nasıl bir şey bu? Yâni, aklını basîretini kullanmak... Usta bir tezgâhtarın, malını satmak için uğraştığı gibi, vitrini süslediği gibi, malı silip câzib hale getirdiği gibi; Müslüman da müslümanlığı yaymak için, karşıdaki insanı hak yola çekmek için fırsat arayacak! Zekâ işi yâni...

Çareler arayacak, uygun zamanlar kollayacak, doğru yola getirmeğe çalışacak! Annemiz babamız için de öyle, konu komşu için de öyle, herkes için öyle...

3. Soru:

Annem şalvar, cübbe, takke giymeme şiddetle karşı çıkıyor. Evde devamlı huzursuzluk oluyor, ne yapmam gerekir?

Annesini üzmeyecek gibi biraz daha normalce, başkalarından pek fark edilmeyen şekilde giyinsin. Ama üzmemek için, yavaş yavaş, huzursuzluk çıkartmadan; "Bak bunlar böyledir, ondan ben böyle giyiyorum." diye işlemeye gayret etsin.

Takke, tabii başı örtmek sünnettir, o bakımdan ona da camide hiçbir şey dememesini sağlasın.

4. Soru:

Bir arkadaşımızın babası kötü yolda ama, işi iyi... O çocuğun babasının yanında çalışması mı iyi, yoksa el yanında çalışıp da kendi yolunu kendi çizmesi mi lâzım?

İşi iyi ise, babasının yanında çalışır, babasına da göz kulak olur; babasının yanında çalışması uygun olur. İşi haramsa, o zaman başka yerde çalışması lâzım!

d. Ölü İçin İyilik Yapmak

1. Soru:

Ölmüşlerimiz için yemek vermek ne derece doğrudur?

Peygamber Efendimiz'e birisi geldi. Dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah! Annem öldü. Bana hiç vasiyette bulunmadı. Ben şimdi onun nâmına bir çeşme yapsam, sevabı ona gider mi?” dedi.

Peygamber Efendimiz:

“—Gider.” dedi.

Onun üzerine o çeşme yaptı ve üstüne de yazdı: “*Bu, Sa'dın annesinin çeşmesidir*.” diye.

Bu gibi hadislerden biliyoruz ki, yaşayan bir evlât veya bir yakın, ölen bir kimse için bir hayır yaparsa, onun sevabı ölüye gider. Bir Kur'an okursa bağışlarsa, sevabı gider. Bir sadaka verirse bağışlarsa, sevabı gider.

Yemek de onun için doğrudur. Fukarayı doyuruyorsun veyahut dostlara ziyafet çekiyorsun; her ne şekilde olursa olsun, sevabını bağışladığın zaman, ona gider.

e. Evlât Edinme

1. Soru:
Evlât edinmek konusunda ne tavsiye edersiniz?

Evlât edinmek yoktur İslâm'da... Yâni kendisinin çocuğu olmuyorsa, birisini evlât edinmek, nüfusuna geçirmek diye bir şey yoktur İslâm'da... Ancak bir yoksula, bir fakir ailenin çocuklarına yardımcı olabilirsin; bu mümkün...

2. Soru:
İslâm'da evlat edinmenin hükmü nedir?

Bu evlat edinme İslâm'a göre hakîki bir şey olmuyor. İslâmî bakımdan yetişkin bir kimseyse, nâ-mahremlik kalkmıyor. Evlât edinilmiş olan kimseye miras düşmüyor.

Bugün kanunlarda söylenilen tarzda bir evlat edinmeyle, “Tamam artık bu benim oğlum oldu.” diye, kadının onun yanında açık gezme durumu veyahut kızsa, beyin gidip onunla yalnız kalma durumu olamaz. Miras da hak etmiyor.

Ama nüfusuna geçirttirirse bu yeni hukukta, yeni kanunlara

göre miras alıyor ama İslâmî bakımdan olmuyor. İslâm da böyle bir şey yok. İslâm dini bunu kabul etmiyor, caiz görmüyor.

f. Annenin Rızası

Soru:

Âmâ bir büyüğüm var. Annesi ölmeden önce hakkını helal etmiş, 5 dakika sonra etmemiş. Çok huzursuz. Ne yapması lâzım?

Ben ona bir müjde vereyim. Bir insan âmâ olur da ona da sabreder, "Allah'ın kaderi böyleymiş." diye tahammül ederse, onun mükâfatı cennet... Bir kere bundan müsterih olsun.

Sonra annesi bir hakkını helal etmiş, o zaman hakkı helal olur; ondan sonra helal etmemiş, bir şey olmaz. Çünkü önce helal etti, haklar helal oldu. Söz sözdür. İlk başta helal etti, sonra ihtiyarlığından, bunaklığından, yaşlılığından, şaşkınlığından öyle demiş. Hiçbir şey olmaz, korkmasın.

Annesine de dua etsin, kendisine de dua etsin. Silindi bir kere, helâl etti ya... Zaten âmâlığından kazanmıştır.

g. Babam Dine Karşı

Soru:

Babam dine karşı. Fırsat buldukça bu konuda hakaret ediyor. Kumar da oynuyor, kötü huyları var. Bu gibi durumda nasıl hareket etmek lâzım?

Benim tavsiyem şu, denenmiş bir tavsiye: Bu kardeşimizin kendisi İslâm'ı yaşayacak. Ama babasına karşı evlatlık görevlerini babasına kendisini sevdirecek tarzda, dikkatli bir şekilde yapacak.

Mesela; "Babacığım, kahve ister misin?" diyecek. "Buyurun, terliğinizi getirdim." diyecek. "Babacığım çok rüzgâr esiyor, yeleğini giy…" diyecek filan.

"—Allah Allah! Bizim kıza ne oldu?" filan; baba biraz şaşıracak, dikkatini çekecek.

"—Bizim kız iyi kızdır. Bizim kız babasını sever, saygılı bir

kızdır. Terbiyeli kızdır." diyecek, gizli gizli hayranlık duyacak.

Ona İslâm'ı methetmeye lüzum yok. İslâm'ın güzel olduğunu göstermek lâzım. Bu ablamız, bu kız kardeşimiz, evladımız, kızımız müslüman olarak yaşayacak. Müslümanlığı güzel yaşayacak. Annesine, babasına hürmeti güzel yapacak. Öylece İslâm'ı o tarzda sevdirecek.

Çünkü birçok insan aslında İslâm'a değil müslümanlara kızıyor! İslâm'ı anlayış tarzına ve uygulayış tarzına kızıyor! Biraz da günahkâr; kumar oynuyor, içki içiyor filansa, tabii o zaman ondan dolayı da kızar. Günahkâr olduğu için mü'mine kızar. İşin o tarafı da var. Fakat güzel ahlâk ile hareket ederek sonunda onu kazanmamız lâzım geliyor.

Benim rahmetli annem derdi ki:

"—Babası hristiyansa evlat kiliseye götürmeyecek ama, kiliseden omuzuna alıp eve taşıyacak! Kötü bir şey yapmaya götürmeyecek ama yine hizmet etmesine dikkat edecek, kalbini kazanmaya dikkat edecek!"

Ben bu nasihati talebelerimden birkaç kimseye yaptım. İslâm'a düşman, sakal bıraktığı için bizim talebeyi, yani oğlunu evden kovmuş filan bir kimseye böyle bir şeyler anlattım. O da bunu güzel uyguladı, sonra çok büyük değişiklikler oldu: Baba ve anne tevbekâr oldu. Anne kapandı, kız kardeş kapandı. Beraber hacca gittiler filan. Şimdi İslâm'a hizmet eden insanlar oldular.

Bir insanın bugünkü hâline bakmayın. İleride düzelir, diye ümit besleyerek, ona sabırla muamele edin. Tavsiyem bu!

11. İSİMLER

a. Kötü İsimler Değiştirilmeli

1. Soru:

Ahiret gününde herkesin dünyadaki ismiyle çağırılacağını biliyorum. Benim ismim İslâmî bir isim değil... Fakat, doğduğumda ezanla kulağıma okunan ismim, yâni göbek adım Mustafa... Ahiret gününde hangi ismimle çağrılacağım; ne dersiniz, ne yapmalıyım?

Göbek adı, bilmem ne adı addır. Diyelim ki kendi adı bunun, ne diyelim meselâ; Burak veya Toprak veya Yağmur veya Kar... Neyse yâni, İslâmî olmayan bir isim veya Cengiz veya bilmem ne... Eğer ismi bir putperestin ismi ise, mahkemeye müracaat edecek, o ismi değiştirecek.

Meselâ, Cengiz müslüman değildi, putperestti. Çocukları da İslâm alemini perişan ettiler. O zaman o ismi değiştirecek. Niye ben bir gayrimüslimin ismini taşıyayım? O ismi değiştirmesi lâzım!..

Ama bazı isimler; meselâ, kuş isimleri konulmuş umûmiyetle Türklerde... Meselâ, Ertuğrul denmiş. Tuğrul, bir kuş adıdır. *Ertuğrul*, erkek Tuğrul kuşu demek... Doğan bir kuş adıdır. *Erdoğan*, erkek Doğan kuşu demektir meselâ... Kartal ismini koymuşlar, Doğan ismini koymuşlar. Böyle beğendikleri, meziyetlerini hoş gördükleri hayvan isimlerini koymuşlar. Arslan diyorlar. Arapça'da da var; meselâ Esed, arslan demektir. Böyle isimler konulmuş. İsterse bunları değiştirebilir.

Müşrik ismi ise, muhakkak değiştirsin! Kötü bir mânâsı varsa, muhakkak değiştirsin! Ortada bir isim ise; isterse değiştirir, isterse bırakabilir. Güzel bir isimse, ille dinî isim olması şart değil; mânâsı güzel olan bir isim kalabilir. Meselâ, Esen deniliyor, sâlim mânasına geliyor. Mânâsı böyle güzel olan isimler kalabilir. Ama, söylemediği ismi eğer bir putperest ismi ise, nâhoş bir

isimse, onu değiştirsin!

Peygamber Efendimiz isim değiştirirdi. Birisinin ismini beğenmedi mi, derdi ki: "Senin ismin bundan sonra şöyle olsun!.." *Abdü'l-lât* vardı meselâ; Lât putunun kulu, kölesi mânâsına geliyordu. O ismi hemen değiştirirdi Peygamber Efendimiz, hiç kullanmazdı. *Abdü'l-uzzâ*; hemen değiştirirdi. *Abdü'ş-şems*, güneşin kulu... Öyle şey olur mu; hemen değiştirirdi. "Senin adın Abdullah olsun, *Abdü's-samed* olsun, *Abdü'l-kuddûs* olsun!" filân diye böyle, derhal isim değiştirirdi.

Biz de böyle arkadaşlarımızdan ismi nâhoş olanlar olursa, Peygamber Efendimiz böyle yapıyordu diye, "Hadi gel, senin ismini değiştirelim!" diyoruz, güzel bir isme değiştiriyoruz.

2. Soru:

İsmimi değiştirmek istiyorum. İsmim Kur'an-ı Kerim'de yok, değiştirsem olur mu?

Kötü isimleri, Peygamber Efendimiz iyi isimle değiştirirdi. Mânâsı kötü değilse isim değiştirilmez. İlle herkesin ismi Kur'an'da olan bir isim olma şartı yoktur. İsmin güzel olması esası vardır.

Bir putperestin ismi ise, bir ters mânâlı isimse; o zaman değiştirmek uygun olur. Sahabe-i Kiram'dan, Peygamber Efendimiz'in isimlerinden veyahut *Esmâ-i Hüsnâ*'dan *Abdu'llah*, *Abdü'l-lâtif*, *Abdü'l-kerim* gibi bir tamlama yapmak sûretiyle güzel bir isim alır.

b. İsim Değişiklikleri

1. Soru:

İsmim Serkan... İsmimi değiştirmek icâb eder mi, ederse bir isim söyler misiniz?

Selim olsun.

2. Soru:

Minâ isminde bir kızkardeşim ismini değiştirmek istiyor; ne dersiniz?

Minâ İslâmî bir isimdir, İslâmî bir beldenin adıdır. Değiştirmeğe lüzum yoktur. Minâ veya Münâ veya Menâ, hepsi hacda gidilen bir yerin adı oluyor.

3. Soru:

İsmim Şevket... İsmimi değiştirmek istiyorum, bir isim verebilir misiniz?

Şevket dinî mânâsı olan güzel bir isimdir. Olabilir, kalabilir. Ama illâ değiştirmek istiyorsanız, —değiştirmek istemenizin belki bir sebebi vardır— Şerif olsun isminiz. Peygamber Efendimiz'in isimlerinden aradım.

4. Soru:

İsim değiştirmek istiyorum.

Abdurraûf, Raûf'un kulu olsun.

5. Soru:

İsmim Fırat... Değiştirmek istiyorum, ne tavsiye edersiniz?

Ferîdüddin olsun; dînin yegânesi mânâsına...

6. Soru:

Oğlumun adı İlker'dir. Bu İslâmî bir isim midir; baba olarak ben bu adı koyduğumdan bir sorumluluk olur mu?

İslâmî değil ama, zararlı bir şey de değil... Nötr bir şey; olabilir. Size bir sorumluluk yok... Er olmasını istiyor; inşallah Allah yolunda mücâhid er olur.

7. Soru:
İlknur ismini değiştirmeye gerek var mı?

Gerek yoktur. *Nur* ismi, verilebilen bir isimdir. *İlknur* da, "Evlâtlar bir kaç tane, bu ilki..." mânâsına geliyor. Olabilir.

8. Soru:
İsmim Aydın... Değiştirmek istiyorum, ne tavsiye edersiniz?

Aydın ismi olabilir. Yanın bir isim daha koymak istiyorsa, koysun; *Ahmed* koysun, *Mahmud* koysun... *Aydın* ismi de zararlı bir isim değil... Bazı isimler müşriklerin ismi oluyor veyahut mânâsı kötü oluyor; o zararlı oluyor, onu değiştirmek gerekiyor.

9. Soru:
Suzan ismi nasıldır?

Suzan, Farsçada yakan demek... Kızlara veriliyor bu isim, yakıyor ortalığı mânâsına... Pek güzel bir isim değil...

Bizim bir hocamız vardı, profesör; derdi ki: "Bu *Suzan*'ların hepsi *Susen*'dir aslında... *Susen* de, bizim *susam* dediğimiz çiçektir. Güzel bir çiçektir. Hani kızlara *Lâle*, *Çiğdem* gibi çiçek isimleri veriliyor ya, onun gibi *Susen* ismi de verilebiliyor. *Susen*'e galat olarak *Suzan* demişler.

Susen olursa bir mahzuru yok... *Suzan* olursa, yakıcı demek; hafif bir isim oluyor.

10. Soru:
İsmimi değiştirmek istiyorum; bir isim söyler misiniz?

Abdüllatif olsun!

11. Soru:
Oğlumun ismi Nihat; mahzuru var mı?

Nihat, yaratılış demektir. İyi yaratılmış kimse mânâsına geliyor. Mahzurlu bir isim değildir.

c. Erkek İsimleri

1. Soru:
Çocuk dünyaya gelmiş. Rüyada ismini Rahman koysunlar diye görmüşler; ne dersiniz?

Rahman diye kul ismi olmaz. *Rahman* Allah'tır. Abdurrahman olsun.

Abdurrahman isminin Allah'ın en sevdiği isimlerden birisi olduğunu, Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte bildiriyor. *Abdurrahman* koysunlar, o rüyayı böyle anlasınlar.

2. Soru:
Çocuğumuza Abdülkadir ismini koyduk; ikinci bir isim söyler misiniz?

Abdülkadir Mes'ud olsun!

3. Soru:
Erkek çocuğuna isim?

Necîb olsun. Necîb, asil demek... Soylu soplu olsun...

4. Soru:
Doğacak çocuğumuz için dua ve isim istiyoruz.

Peki... İsmi Nâci veya Nâciye olsun. Allah cümlenizi sevdiği kullardan eylesin...

5. Soru:
İki ay sonra çocuğum olacak, isim istiyorum!

Abdülhalim olsun; kız olursa Halime olsun.

6. Soru:
Bir mücâhid dünyaya geldi; ismini verir misiniz?

Ârif olsun.

7. Soru:
Oğlumuza Muhammed ismi koyabilir miyiz?

Koyabilir. Ama *Muhammed* ismini koyunca, konuşmasına dikkat edecek, çocuğa ağır sözler söylemeyecek.

8. Soru:
Erkek çocuğuna Oğuzhan ismi uygun mudur?

Uygun değildir. Çünkü, *Oğuz Han* İslâm'dan önceki devrede yaşamış gayrimüslim bir kimseydi. İslâmî isimler koymak daha iyi...

9. Soru:
Eşimin doğumuna iki hafta kadar bir zaman kaldı; çocuğum olursa ismini ne koyalım?

Erkek olursa, *Ebûbekir* olsun; kız olursa *Müslime* olsun.

10- Soru:
Bir erkek çocuk ismi istiyorlar.

Abdulhalim olsun.

d. Kız İsimleri

1. Soru:
Zîşan isminin anlamı nedir, söyler misiniz? Kız ismi olarak

câiz midir?

Zî, sahip demektir Arapçada... *Zîşan,* şanlı demektir, şan sahibi demektir. *Peygamber-i Zîşan*, şanlı Peygamber demek oluyor yâni...

Kız ismi olarak, olabilir. Peygamber Efendimiz'in lakabı olarak kullanılıyor ama, bu sünnet-i seniyyede olan bir lakap değildir, Osmanlıca bir lakaptır. Osmanlıca tarih kitaplarında geçen bir lakaptır. O bakımdan güzel!

2. Soru:
Merve ismi nasıldır?

Merve Mekke-i Mükerreme'de bir yerin adıdır. Arap dilindeki mânâsı başka ama, o yer adı olduğu için bazı kimselere Safâ ismi veriliyor, bazı kimselere Merve ismi veriliyor. Yâni, o mübarek beldede olan yere olan sevgimizden dolayı bu ismi koyuyoruz. Normal bir isimlendirme...

3. Soru:
Kız ismi?

Reşîde olsun. Doğru yolda yürüyen, sebîl-i reşadda yürüyen bir kimse olsun.

4. Soru:
Kız ismi?

Enîse olsun.

5. Soru:
Bir kardeşimizin kızı olmuş, Allah mübarek eylesin, "Adını siz koyun!" diyor.

Fahru'n-nisâ olsun. Kadınların medâr-ı iftihârı olsun, iyi bir hatun olsun inşallah.

6. Soru:
Kız çocuğum dünyaya geldi. Sizden iki isimden oluşan bir ad vermenizi arzu ediyoruz.

Hatice Semîha olsun...

7. Soru:
Bir kızımız oldu, ismini koyar mısınız?

Sâliha olsun, çok sevdiğim bir isimdir. Salih bir kimse olsun...

8. Soru:
Bir kızımız oldu, isim lütfeder misiniz?

Hasîbe olsun! Hasib Efendi Hocamız'ın isminden... Hasebli, nesebli, saygıdeğer bir kimse olsun.

9. Soru:
Bir kızımız oldu. Büyükannemizin ismi Afîfe Amine idi. Hangisini koymamızı tavsiye edersiniz?

Afîfe olsun! Güzel bir isim, iffetli demek...

e. Saadet İsmi

Soru:
Kız ismi olarak Saadet konulabilir mi; mânâsını açıklar mısınız?

Saadet ismi konulabilir. *Saadet*, mutluluk demektir ama, hem dünyada hem ahirette mutluluk demektir. Allah'ın sevdiği kul olup, ahirette de Allah'ın lütfuna eren bir kimsenin mutluluğudur. Sadece dünyada iyi bir koca bulmuş, iyi bir karı bulmuş, iyi bir yuva kurmuş, parası pulu yerinde, keyfi tıkırında bir kimsenin

mutluluğu değildir. Öldükten sonra da ahirette cennete girmeğe sebep olan, ahirette de mutlu olmasına sebep olan şeye *saadet* derler.

Bu isim masdardır aslında; mutlu olmak demektir. Fakat Arapçada masdarlar, mübalağa ifade etsin diye isim olarak konulurlar. Yâni masdarı, şöyle yapmak böyle yapmak mânâsına gelen kelimeyi, isim olarak verdin mi mübalağa ifade eder. Meselâ, diyelim ki: *Cihad* (savaşmak) adını koydunuz çocuğa... Bunun mânâsı artık savaşmak olmaz, çok savaşan, tepeden tırnağa savaş kesilmiş mânâsına gelir.

Saadet de dünyada ahirette çok mutlu mânâsına geliyor. Bunun erkeklere verilen şekli *Es'ad*'dır; o da çok mutlu mânâsına gelir. Saadet, bunun hanımlara verilen şekli gibi oluyor. Bir hanım için güzel bir isim olabilir.

f. İsimlerin Anlamları

1. Soru:
Dün bir kızım oldu. İsmini Nâgehan koymak istiyorum. Dinen bir sakıncası var mı? Yoksa mânası nedir?

Nâgehan, Farsça *nâgah* kelimesinin çoğuludur. İranlılar zarfları bazen çoğul yaparlar. Farsça'dır. *Nâgehan*, "ansızın, birdenbire" demek. Mesela:

"—Nâgehan filancayla karşılaşıverdim."

"—Nâgehan havadan pat diye önüme bir şey düştü." diye "ansızın" mânasına geliyor.

Büyüklerden bir mübarek velî veyahut sahâbe-i kirâmdan bir hatunun ismini koymak daha uygun olur.

2. Şerîfe, Betül, Halime isimlerini açıklamanızı rica ediyoruz.

Şerîfe, şerefli, şeref sahibi hanım demektir, Peygamber Efendimiz'in isimlerinden birisi *Şerîf*'tir, çocuklarına da *Şerîf* derler.

Betül, ibadete düşkün, çok dindar, takvâ ehli demektir. Kur'ân-

ı Kerîm'de:

وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلاً (المُزمّل:٨)

(*Ve tebettel ileyhi tebtilâ*) "Allahu Teâlâ Hazretlerine çok güzel bir böyle yönelişle yönelip ibadet eyle." (Müzzemmil, 73/8) diye ayette geçiyor, o kelime de bu kökten.

Güzel bir isimdir o da. Yani *Betül* ismini ben şahsen çok seviyorum, mânası da kulağa gelişi de güzel.

Halîme de, halim selim hanım demektir. Yani böyle kızmayan, hilim sahibi demektir, o da güzeldir. Biliyorsunuz ayrıca tarihte de Peygamber SAS'in süt annesinin adıdır. O bakımdan ayrıca önemi vardır.

3. Soru;
Ekrem ve Yusuf isimlerinin anlamını öğrenmek istiyoruz.

Ekrem en soylu, en cömert mânasına gelen bir kelime olup Peygamber Efendimiz'in isimlerindendir, *Rasûl-i Ekrem* diyoruz. O bakımdan güzeldir.

Yusuf da peygamberlerden birisinin ismidir. Biliyorsunuz Mısır'a köle olarak satıldı da ondan sonra güzelliğiyle, ahlakıyla, edebiyle, takvasıyla sonra Mısır'da tarım bakanı gibi bir seviyeye çıktı. O Yusuf AS, hani kuyuya atılmış, satılmış olan Yusuf AS'ın ismidir. Onun mânasını bilmiyorum.

O tabii Arapça'dan önce, İslâm'dan önceki eski devirlerden bir dilin kelimesi olduğu için onun mânasını bilmiyorum. Ama lügatlara bakılsa, eski ansiklopedilere bakılırsa belki ne mânaya geldiği belki bulunabilir.

Bunun İbranicesi yani Yahudicesi *Yosef*'tir. Hani Yahudi lügatında *Yosef* ne demek diye bir onların ansiklopedisine bakılırsa, belki İbranice'de bu şu mânaya geliyor diye bir mâna

çıkabilir.[14] Ama bizim için önemli olan bir peygamber ismi olarak, yüzü çok güzel olan, Allah'ın sevgili kullarından bir mübarek zâtın ismi.

4. Soru:
Mihriye ve Ece isimlerinin mânası.

Ece, sultan hanım demektir. Türkçe bir kelime, Türkçesi kraliçe karşılığı, kraliçenin Türkçesi olmuş oluyor.

Mihriye de, *mihir* kelimesi aslında Farsça'dır, tabii Arapça'da da bir *mihir* kelimesi vardır ama bunu koyanlar Farsça mânasına heves ederek koymuş gibi görünüyorlar. Kız ismi olduğu için de sonuna *Mihriye* diye müenneslik takısı takmış gibi görünüyorlar. O zaman kozmopolit bir kelime oluyor.

Arapça'da *mehere*, mühürlemek demektir. Bir de kadının nikâhta hakkı olan nikâh bedeli parasını, mehrini vermek mânasına gelir. Mehriye de Arapça'da, nikâh bedeli olarak verilen para gibi bir mânaya gelebilir. Ama Farsça'da *mihir*, bir mânası güneş demektir, bir mânası da şefkat, merhamet, sevgi demektir. Sanıyorum o şefkat, merhamet, sevgi mânasını düşünerek bunu koymuştur, Arapça Farsça'yı bilmeyen birisi ona heves ederek koymuştur. Anlamları böyle şeyler...

5. Soru:
Şeymâ ve Şeydâ isimleri hakkında bilgi verir misiniz?

Şeymâ, Peygamber Efendimiz'in sütkardeşinin adıdır. Güzel ve sevimli bir isimdir.

Şeydâ Farsçadır; deli, divâne demektir. Şeydâ oldum, aklım

---

[14] *Yosef* kelimesinin, uzun süre çocuğu olmayan annesi Rahel'in, Yusufun doğumu ile anne olamamanın utancından kurtulduğuna işaret etmek üzere, "Ortadan kaldırmak" anlamına gelen *asaf* kökünden veya Rahel'in bir çocuğu daha olacağı için, "Artırmak, ilave etmek" anlamına geleh yasak kökünden gelmiş olduğu söylenir. (*TDV İslam Ansiklopedisi*, Yusuf AS maddesi.)

başımdan gitti demektir. Güzel bir isim değildir. Çocuğa deli ismini koymuş oluyor.

Ama bazen Osmanlı şairleri "*Şeyda gönül*" demiş.

Niye demiş? O güzel kızı görmüş de aklı başından gitmiş, deli olmuş, ondan diyor. Gönlü deli... Yani güzel bir isim değil.

6. Soru:

Ailem İslâm'ı bilmiyor. Yeni doğacak çocuğumuzun isiminin Sercihan Turgut olmasını istiyorlar. Bu ismi koymanın mahzuru var mı?

Sercihan, cihanın başının tacı' demek. Sercihan Farsça bir kelime. Dine aykırı bir ismi yok. Turgut da batı dillerinden gelme bir kelime, 'ejderha' demek, Dragot kelimesinden bozma. Biz Turgut'u ejderha manasıyla kullanmıyoruz da, mübarek mücahitlerden Turgut Reis varmış diye kullanıyoruz ama manası pek şey uygun değil. Ejderha yılanın büyüğü manasına filan geliyor. Onu koyacağına daha güzel bir isim koyması uygun olur.

12. TESETTÜR

a. Kadınların Tesettürü

1. Soru:
Kadının örtünmesi gereken yerleri neresidir?

Elleri bileklerine kadar, ayakları bileklerine kadar ve yüzü açık kalabilir. Yüzün dış arkası, ellerin bilekten yukarısı, ayakların bilekten yukarısı dahil bütün vücudun örtülmesi lâzım. Bunu örttü mü bir kadın, tesettürü sağlamış olur. Bu etekle de olur.

Ama insanın ayağı kayar, bayılır, düşer, kalkar filan... Yani içini de emniyetli giyinse, herhangi bir kaza ve arıza anında daha iyi olur. İç çamaşırlar ondan giyiliyor. Düşer, ayağı takılır, uyur. Mahrem yerleri görünebilir diye mümkünse ihtiyatlı olmak iyidir. Örttükten sonra örtünme sağlanmış olur ama, ihtiyat etse yine kaymaklı kadayıf olur, demek istiyoruz.

Bu hususta neye dayanıyorum?

Peygamber Efendimiz şalvar giyenlere, Allah'ın rahmetine ermelerini dilemiş, dua etmiş. "Şalvar giyenlere Allah rahmetini ihsan etsin!" gibi bir dua eylemiş.

Neden? Şalvar nasıl bir kıyafet? Bileklerden bele bol bir şekilde bacakları koruyor. Yani düşse de, kalksa da, otursa da, koşsa da, rüzgâr esse eteği açılsa da, koruyor altını… Onun için şalvar giyenlere özel dua etmiş. Neden? İhtiyat olmuş oluyor. Bazen bir rüzgâr esiyor, şemsiye "Küt!" ters dönüyor. Normal olarak duran şemsiye, "Çat!" öbür tarafa dönüyor.

Bir rüzgâr esiyor, etek kalkıyor. Etekle de olur ama bu gibi ihtimallere karşı hazırlıklı olmak daha iyi olur. Efendimiz'in duası gibi dua ederiz. Ne güzel olur hanımlar da şalvar gibi bileklerine kadar güzelce örten, kendilerini, yani örtülerinin altında içlerini de güzelce kapatan bir şeyler giyseler daha iyi olur.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, bütün malını yoğunu savaş için gidecek orduya teçhizat alsınlar, diye vermiş. Hiç bir şey kalmamış. Mescide hasır bürünerek gelmiş. Yumuşak bir hasır herhalde, katı değil anlaşılan… Allah çok sevmiş. Melekler de o kıyafete bürünmüşler o gün. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in o fedakârlığından, Allah'ın hoşnut olmasından dolayı, Allah sevdi onun kıyafetini diye hasır bürünmüşler. Hasır normal kıyafet değildir ama, duruma göre güzel olmuş oluyor.

İster hasır olsun, ister aba olsun, ister kaba olsun; hepsi birdir. Mühim olan örtmektir. Örtmekte bir incelik daha vardır. Altının görünmemesi lâzım. Kalın bir kumaş olup da şeffaf olursa örtünmüş sayılmaz. Kalın bir kumaş olup da, tam vücuda yapışmış bir streç pantolon, tesettür değildir, örtünmüş sayılmaz. Çünkü her şey belli. İşte göbeğinin çukuru şurası. Dizinin bilmem nesi burası. Her şey meydanda olursa, bu tesettür değildir.

Onun için, Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurdu ki:

"—Ahir zamanda, yani dünyanın sonuna doğru öyle kadınlar dolaşacak ki İslâm diyarında; (*kâsiyâtün âriyatün*) giyinmiş ama çıplak olacaklar.

Kâsiyat, kisveli demek. *Ariyat*, ârî çıplak; giyinmiş ama çıplak.

Neden? Bu dar kıyafetlerden… Dar kıyafet. Kıyafet insanı korumak için bir şey. Sadece soğuktan korumak için değil ki. Haramdan, haram bakıştan da korumak için... Karşı tarafı da günaha sokmamak için, kendisi de günaha girmemek için bir vasıta. Dar kıyafet olmayacak. Altını gösteren kıyafet olmayacak. Kâfi bollukta olacak. Vücudun kötü düşüncelere sevk edici hatlarını belli etmeyecek. Bu İslâm'ın zihniyetidir.

Avrupa'nın giyiminin zihniyeti de vücudun bütün güzelliklerini ortaya koymaktır. Avrupalı fesat adamdır. Otomobil reklamı yaparken o kadını kullanır. Bilmem çiklet reklamı yaparken kadını kullanır. Naylon çorap, çorap mıdır? Değildir. Neden? Çünkü altı olduğu gibi görünüyor. Kilotlu çorap; bak işte,

tam aşağıdan yukarıya kadar giyiliyor. Sen şimdi giyinmiş olmadın.

Peygamber Efendimiz'in yanında bedevînin birisi namaz kıldı. Paldır küldür, paldır küldür, paldır küldür; selâm verdi.

Peygamber Efendimiz dedi ki:

"—Ey filanca, sen namazını yeniden kıl. Çünkü sen namaz kılmadın!"

"—Kıldım yâ Rasûlallah."

"—Kıldın ama, kılmadın."

Giyindin ama giyinik değilsin! O bakımdan kıyafet ciddi olacak, bol olacak. Kıyafet dikkati çekmeyecek tarzda olacak. Süslü ziynetli, parlak, şaşaalı, pırıl pırıl kristal kumaşlar, bilmem neler… Herkesin gözü dikiliyor: Olmaz!

Yani rengine dikkat edecek. Biçiminin, vücut biçimini örtecek tarzda belli olmamasına dikkat edecek. Altını göstermemesine dikkat edecek. Böyle bir örtüşle örttükten sonra iyidir. Ama herhangi bir olağanüstü duruma karşı da tedbirli olmak için şalvar giyerse, Efendimiz'in duasına da mazhar olmuş oluyor. Dış kıyafeti sorduğu için bu cevapları verdik.

2. Soru:
İslâm'da kadının tesettürü nasıl olmalıdır?

İslâm'da kadının tesettürü, el hariç bilekten, ayak bileğinden ayak hariç, yüz hariç her tarafını örtmek tarzında olmalıdır. Fıkıh kitaplarında, fitne bahis konusu olduğunda yüzüne de peçe takarsa iyi olur diye de bir hüküm vardır. Orası mecbur değil ama, fitne olacaksa, bakılacak, sataşılacak vs. gibi durumlar olursa örtmesi iyi olur denmiş.

Örtü bol olacak; el hariç, ayak hariç, yüz hariç bütün vücudunu örtecek, vücudunun hatlarını belli etmeyecek!

Şimdi streç diyorlar galiba, dar bir blue-jean pantolon giyiyorlar; bu tesettür değil! Neden? Bütün her şeyi belli... Veyahut üstüne dar bir blûz giyiyor, her tarafı belli... Olmaz!

Veyahut şeffaf, altı görülüyor. Olmaz!

Bir hadis-i şerifte okumuştuk, Peygamber Efendimiz:

كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ

(*Kâsiyâtün, âriyâtün*) diyordu. Ahir zamandaki bazı insanları anlatırken, "Giyinmiş ama çıplak!" Nasıl giyinmiş ama çıplak? Elbisenin kumaşı şeffaf, alt tarafı görünüyor da ondan... Örtecek, altını göstermeyecek, vücut hatlarını belli etmeyecek! Yüzü, eli, ayağı hariç her tarafını güzelce kapatması lâzım! İslâm'da örtü böyledir.

"—Hocam, ben öyle örtünürsem patlarım!"

Hiç bir şey olmaz. Ben senden daha fazla örtünüyorum. Erkekler daha fazla örtünüyor. Öyle değil mi? Erkekler maşaallah kadınlardan daha fazla örtünüyor. Daha az örtünme hakları varken, erkekler daha fazla örtünüyor. Bol giyersin. Bol olduğu zaman havalanır içi, hiç bir şey olmaz. Böyle güzelce örtünmesi lâzım geliyor. Tesettür böyle...

Asıl ince tesettür ise, hassas, tam böyle takvaya uygun tesettür, erkeklerin gözüne hiç görünmemek... En güzeli o... Yâni, giyimli de olsa ortada görünmemek... Erkeklerin gözünün önünde geziyor, çarşıyı dolaşıyor, pazarı dolaşıyor, alışveriş yapıyor, kumaş beğeniyor, başörtü beğeniyor... Sütyenini, acaba bu numarası bana uyar mı, uymaz mı diye sorarak alıyor, ediyor... Olmaz! Mümkün olduğu kadar, böyle şeyler yapmayacak. Nazarlara, gözlerin dikildiği bir duruma gelmemeğe gayret edecek. Güzel olanı bu!

Çarşı pazar işini kocası yapsın, oğlu yapsın, akrabası yapsın...

"—E, iyi kumaşı bilemezler!"

Biraz kötü kumaş giy, Allah rızası için! İyi tarif et! Muvakkat olarak getirsinler; beğenirsen alırsın, beğenmezsen iade edersin... Ama, çarşıya pazara gidip de, elin adamıyla alışveriş, konuşma vs. olmasın.

Ben şimdi hoca olduğum için, zaman zaman gösterip anlatıyorum: Bakın, çarşıya gitmiş şu kadıncağız... Başı örtülü mü, örtülü... Mantosu var mı, var... Bak, biberleri almak için eğildi, neresine kadar görünüyor! Tesettür olmuyor. Beyler hanımlarına dikkat edecekler. Altına şalvar giyinecek, eğilse de görünmemesini sağlayacak.

"—Uzun mantom var ya, dizimin altında!"

Dizinin altı da zaten nâmahrem... Orasını da göstermemen lâzım, bileğine kadar...

"—Naylon çorap giyiyorum!"

Naylon çorap örtü değil... Naylon çorap hiç bir şey değil... Ne ısıtır, ne örter. Yalnız bir işe yarar: Parmakların arasında mantar üremesine yarar, kaşıntı yapmağa yarar. Ayağının sırtı kaşınmak isteyen naylon giysin! O kadar. Başka bir işe yaramıyor.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Allah rahmetine erdirsin şalvar giyenleri!"

Erkek için de öyle, kadın için de öyle... Şalvar giydiği zaman eteği isterse açılsın, isterse otursun, ister dizini kaldırsın, ister tarlada çalışsın... Neden bizim Adana'mızda, Urfa'mızda, Antalya'mızda halkımız şalvar kıyafetini benimsemiş? Tarlada da çalışıyor, her işi yapıyor. Bol, gayet güzel, gayet rahat... O sıcak şehirlerde, o sıcaklığa rağmen gayet rahat çalışılabiliyor. İslâm'ın tesettürü böyle aziz ve muhterem kardeşlerim!

3. Soru:
Şu zamanda tesettürün en iyisi nasıl olmalı?

Tesettürün en iyisi vücudun hatlarını belli etmeyen bol bir kıyafettir. Kadının elleri, bileklerinden yukarısı, yüzünden öbür taraflar, ayaklarında bileklerinden yukarısı her tarafının örtünmesi gerekir. Yani herhangi bir sebeple elleri, yüzü, ayakları açık olabilir. Bu üç uzvundan sonraki her tarafının oralara kadar bileklere kadar örtülmesi gerekiyor. Boynun filan örtülmesi gerekiyor, İslâmî tesettür bu. Bol kıyafetle, altı görünmeyecek, şeffaf olmayan bir kıyafetle örtünmesi.

Bu çarşaf olur, sâye olur, başka bir kıyafet olur, bürünülen başka bir şey olur; çok bol bir harmani olur, çok bol bir manto olur, çok bol bir başörtü aşağı kadar uzanmış… Mühim olan hatlar belli olmayacak şekilde, bol bir şekilde örtmektir. Yüzün örtünmesi fitne zamanında iyi olur demiştir alimlerimiz. Yani yüze bakmaktan da fitneler çıkacaksa o zaman peçe örtülmesi uygundur demiş. Böyle olmadığı zaman yüz normal olarak örtülme mecburiyeti olmayan uzuvlardandır.

Fakihler hiç kimseye taviz vermezler. Yani Allah razı olsun ulemamız öyle tesirlerle iş yapmamışlardır. Ahkâmı şeriyyeyi kaynaklarına göre incelemişlerdir, kaynaklardan çıkan hükme göre şu şöyle bu böyle demişlerdir. Onların hükümleri isabetlidir. Öyle bir tavizle fetva verme eski alimlerimizde yok. Şimdiki zamane insanları bazen belki yapıyorsa Allah affetsin...

4. Soru:

Günümüzde kadınların eldiven, peçe, gözlük, ağzına burnuna eşarpla kapatma yapmaları gerekli midir? Bu kısımlar açık olabilir mi?

El, yüz ve ayaklar hariç vücudun örtülmesi lâzım. Ama eldiven kullanması, eğer sıcaktan rahatsız olmuyorsa iyi olur çünkü biraz daha güzel örtmüş oluyor. Gözlük takmak iyi olur. Peçe kullanabilirse uygun olur. Ağzı ve burnu kapatırsa tabii yüzü biraz daha örtülmüş oluyor, uygun olur. Ama mecburiyet; yüz, el ve ayaklar hariç örtmesidir. Bunun ötesi fazilettir, tasvip ederim, olabilir.

5. Soru:

Kadının elinin yüzünün avret olup olmaması mezheplere göre farklı. Fitne durumunda yani fitne olursa diye el yüz örtülebiliyor. Cemiyette kadının sosyal konumu, cemiyetin ne kadar içinde olabileceğini kısaca belirtme lütfunda bulunur musunuz?

Biz şimdi büyüklerimizin, mezhep imamlarımızın kanaatlerine

yeni bir kanaat katmayı uygun görmüyoruz. Kadının örtünme yeri; eli, ayakları, yüzü hariç her tarafıdır. Oraların örtülmesi lâzım. Büyüklerimiz; "Eğer fitne bahis konusu ise yüzün örtülmesi evlâdır. Yüzüne bakılıp da beğenilip peşine düşülme gibi durumlar olacaksa örtülmesi, peçe örtmesi uygun olur." demişlerdir.

Tabii şu devirde çeşit çeşit şeyler var. Hiç olmazsa eli, yüzü, ayağı hariç her tarafını iyi örterse iyi olur. Eline eldiven giyse daha iyi olur. Peçe örtebilse o da iyi olur. Ama örtemezse de fıkhın hududu bu; yani el yüz ayaklar hariç öbür taraflarını örtmesi şart.

Örtmek de dar olmamak, şeffaf olmamak gibi kayıtlarla kayıtlıdır. Dar pantolon giyen örtünmüş olmuyor. Kadın dar pantolon giyiyor, streç filan diyorlar; örtünmüş olmuyor çünkü vücudunun hatları belli oluyor. Dar bluz giyiyor; göğsü, karnı, her şeyi belli oluyor, yani bütün iç uzuvları belli oluyor. O da örtünmüş olmuyor. Bol olması, gayr-i şeffaf olması lâzım. Yani altı görünmemeli ve bir de bol olmalı. Bu ölçüler içinde örtünmesi gerekir.

6. Soru:
Başörtüsü teferruat mıdır?

Başörtüsü teferruat değildir, Allah'ın emirlerinden bir emirdir. Allah'ın emirlerinin hepsi muhteremdir.

7. Soru:
İslâm'a göre örtünmenin belli bir formu, şekli var mıdır?

Hayır, örtünsün isterse yorganla, isterse çarşafla, isterse hasırla, isterse kâğıtla kartonla örtünsün. Yeter ki avret yerini göstermesin. Örtünmek esastır, belli bir formu yoktur. Zaten form da, model de iklime, beldeye, örfe göre değişiyor. Bazı yerde bir türlü oluyor, bazı yerde başka oluyor ama örtünmenin ana prensipleri şunlardır:

Bir; vücudunun hatları belli olmayacak şekilde bol olacak, dar

bir şekilde örtünmüşse olmaz. Çünkü o zaman vücudunun hatları belli oluyor. Bol olacak bir. İkincisi; kumaş altını gösterirse olmaz, ince ve şeffaf olursa olmaz. Giyinmiş ama göğüsleri görünüyor, göbeği görünüyor. Olmaz!

"—Hocam! Çok kalın kumaş, üşütmüyor."

Üşümemek esas değil, altının görünmemesi esas. Altı göründü mü olmaz. Bol olacak, altı görünmeyecek şekilde olacak. Bunun dışında şekli nasıl olursa olsun Allah'ın "ört" dediği yerleri örtecek. Allah'ın örtmeyi emrettiği yer kadınların saçlarıdır, başörtüsü şart. "Vücududur. Bileklerine kadar kolları, ayak bileklerine kadar ayaklarıdır. Elleri ayakları iş yapacağı için yürüyeceği için mâzur sayılmıştır onları da eldivenle çorapla örterse iyi olur.

b. Tesettür ve Çarşaf

1. Soru:

Tesettür sadece çarşafla mı olur, mantoyla tesettür sağlanamaz mı?

Hayır! Tesettür çarşafla değil, hasırla bile olur. Dışarıdaki namaz kılınan hasırı bürünse, hasırla bile olur. Mühim olan, insanın günah yerlerini, ayıp yerlerini örtmesidir. Bu örtmeyi nasıl sağlarsa, olur.

Bizim Hanefî fıkhında, ille belli bir kıyafet olacak, ille belli bir renk olacak diye şart yoktur. Muhtelif şekillerde olabilir. Çarşaf olur, harmânî olur, abâye olur, bol manto olur... Daha başka şekiller olur, bol şalvar olur... Mühim olan vücudun hatlarının belli olmaması ve kumaştan öbür tarafının görünmemesi... Öbür tarafı göründü mü, içi belli oldu mu, kalın kumaş olsa bile olmaz!

Bu iki şarta dikkat ederek, vücudun hatları belli olmayacak ve içi görünmeyecek tarzda; kadınlar için yüz ve eller, ayaklar hariç her tarafın örtülmesi lâzım gelir. Naylon çorap, altı göründüğü için tesettür değildir. O çorabın göründüğü her yerde, vücudu görünüyor demektir. Tesettür olmamış oluyor.

Zâten de, o çorabı giydiği zaman, giymediğinden daha da cazib olduğunu cümle cihan halkı biliyor. Çorapçılar da reklam yaptırırken bu hususu öne çıkarıyorlar.

O bakımdan, böyle öbür tarafı görünen naylon çorap tesettür olmaz; güzelce örtünmesi lâzım! Bunu böylece bilesiniz.

2. Soru:

Pardesü tesettür yerine geçer mi, ille çarşaf mı olmalı?

Muhterem kardeşlerim! Bu konuda alimler toplanmışlar, müzakere etmişler, bir kitap yazmışlar. Dün akşam elimdeydi, bu sabah da masamda duruyor, ciddî bir kitap... Bizim fıkıh kitaplarından ben delilleri getirdim, burada bize derse gelen kadınlar daha önceden sormuşlardı. Onlara eski senelerde söylemiştim.

Çarşaf mecburiyeti yok dinimizde... *Cilbâb* kelimesi var Kur'an-ı Kerim'de... Bu *cilbâb*'ın ne olduğu hususunda ulemâmızın kavilleri çok muhteliftir:

"—Omuzları örten bir başörtüden, topuklara kadar inen bir örtüye kadar, bu işi gören her kıyafete şamildir." diye ulemâmızın kat'î kanaati vardır. Hanefî fakihlerinin, büyüklerimizin kanaati de budur.

Binâen aleyh, İslâm'ın örtmesini emrettiği azalarını, altı görülmeyecek şekilde, münâsib bir bollukta, şeffaf olmayan bir kumaşla örtündüğü zaman tesettür yerine gelmiş olur. İlle çarşaf olma mecburiyeti yoktur. Ulemamızın, Hanefî fukahâsının, din alimlerinin, kitap yazmış, toplantı yapmış insanların genel kanaati budur.

Bizim dinimiz tek bir model, tek bir kıyafet üzerinde durmuyor. Zâten İslâm ülkelerinde de kıyafetler muhtelif... Yâni aynı ölçüyü sağlıyor ama, formlar, şekiller farklı olabiliyor; örtünmeyi esas alıyor.

3. Soru:

Örtünme için belli bir kıyafet şartı var mı?

Örtülmesi gereken yerleri örten her kıyafet olabilir. Çarşaf veya abâye, veya pardesü, veya saye dediğimiz çok çeşitleri var... İranlılar başka, Afganlılar başka türlü giyiniyor.

Şalvarı medhetmiş Peygamber Efendimiz; hem vücudu örtüyor, hem de bol oluyor diye... Şalvar hakkında hadis-i şerif var... Şalvar giyenlere duası var Peygamber Efendimizin...

Cübbe-sarık yine vücudu iyi kapattığı için makbul... Ve sarık ile kılınan namaz, sarıksız kılınan namazdan yetmiş kat daha sevaplı... Meleklerin siması, alâmeti, kıyafeti deniliyor. O bakımdan yanınızda sarık gezdirirseniz, namazlarda sarık sararsanız iyi olur. Kıyafetiniz uzunca olursa, cübbe olmasa bile uzun pardesü şeklinde dizinizden aşağıda olursa, namazda secdeye vardığınız zaman arkanızı örtecek tarzda olursa, İslâmî bakımdan uygun olur.

Peçe de, şöyle yüzü bir miktar örtmek, o da güzel... Çünkü, insanın güzellikleri mümkün olduğu kadar saklaması ve fitnelere fırsat vermemesi lâzım!

4. Soru:
İslâmî tesettür için çarşaf şart mıdır?

Hayır, şart değildir. Bu çok net olarak, çok geniş olarak fıkıh kitaplarımızda açıkça yazılmıştır. Bunda ısrar da bir yanlış iştir. "İlla çarşaf! İlla çarşaf!" demeye lüzum yoktur.

Çarşaf bir örtü şeklidir ama hem Anadolu'da, hem İslâm âleminin muhtelif yerlerinde çarşaftan başka yüzlerce çeşit örtünme şekli vardır.

Dinimiz ve fıkhımız kadının örtünmesini emrediyor ama örtünüş şekli, formu ve forması üzerinde tek bir şekil üzerinde durmuyor; bunu böyle bilmek lâzım! Bazı kimseler bunu "İlla çarşaf olacak!" filan tarzında bastırıyorlar, yanlıştır, doğru değildir, fıkhımıza uygun değildir. Hanefî fıkhını açsınlar, baksınlar. Bize bunu senelerdir sorarlar; İskenderpaşa'da da kaç defa geldiler, sordular.

Bir keresinde bir kadın sordu; biz de böyle cevabını

verdik. Ondan sonra da “Fıkhî deliliniz, kaynaklarınız nedir?” dedi.

“—Olur, kaynaklarını getirelim!” Dedik.

Bir dahaki hafta kucak dolusu kitap getirdik; fıkıh fetva kitaplarını getirdik. ”O soruyu soran nerede?” dedik; bir hafta, iki hafta, üç hafta “Nerede?” diye sorduk, çıkmadı. Soruyu soruyor ama cevaplar geldiği için utandı, çıkamadı.

Fıkhımız kesin olarak diyor ki:

“—Tek bir formu yoktur, baskısı yoktur; tesettürünü sağlasın da nasıl sağlarsa sağlasın.”

Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, bütün malını Allah yoluna verdiği zaman mescide nasıl çıktı? Hasır sarınarak çıktı. Ne yapsın? Allah yolunda her şeyini verdi; illa öyle bir şekil yoktur. O konuda ısrar da haksızdır, doğru değildir.

c. Şeffaf Kıyafet

1. Soru:

Naylon çorap giyiyorlar, tenlerini gösteriyor; ne dersiniz?

Şimdi muhterem kardeşlerim! Altı gösteren kıyafet, örtünme sayılmaz! İsterse on cm kalınlığında olsun; altı göründü mü, örtünme sayılmaz.

İkincisi: Şeklini belli eden kıyafet de örtünme sayılmaz. Diyelim ki, kot pantolon giyiyorlar. Mavi renkli veya siyah renkli... Kot göstermiyor altını... Altını göstermiyor ama, patates gibi her tarafı belli oluyor. O zaman da olmaz.

Yâni, bol olacak, şekil belli olmayacak, altını da göstermeyecek şekilde olacak. Çorap, elbise, blüz, başörtü vs... Tesettüre çok dikkat edelim, ettirelim! Burada tabii, umûmiyetle erkekler dinliyor, aşağıda kadınlar dinliyor. Bizimkiler örtülüdür el-hamdü lillâh da, başkalarına da söyleyelim.

2. Soru;

Bayanlar tül çorapla namaz kılabilir mi? Eteğin uzun veya kısa olması durumu değiştirir mi?

Tül çorap, çorap değildir. Tahrik aletidir. Başka bir işe yaramaz. Isıtmaya da yaradığını sanmıyorum. Yalnız buruşuk olan cildi bile daha güzel gösterdiğinden günah vesilesidir. O bakımdan, ya tül çorap giymeyecek ya da üstüne başka bir şey giyecek, ya da kalın bir çorap yani altını göstermeyen bir çorap giyecek. Kusura bakmasın kimse, ötekisi maskaralıktır.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfte âhir zamandaki kadınların halini anlatırken diyor ki:

كَاسِيَات عَارِيَاتٌ

(*Kâsiyâtün âriyâtün*) “Bazı kadınlar vardır: *Kâsiyâtün*, yani vücutlarını açmışlar; *âriyâtün*, çırıl çıplaktırlar.” Yani elbise giymişler ama vücutlarını açmışlardır ve çırılçıplaktırlar. *Kâsi*, kisve giyen, yani elbise giyen demek. Elbise giymiş ama çıplaktır.”

Peygamber Efendimiz niye böyle söylemiş?

Elbisesi, kisvesi var yani üzerinde libası var ama ârî yani “çıplak”. Çünkü giydiği elbise sanki giyinmemiş gibi altını gösteriyor. Şimdi bir donlar, pantolonlar çıktı. Daracık, bütün vücuduna yapışıyor. Altını da göstermiyor. Siyah oluyor, lacivert oluyor... Kalın ama soğuk geçirmiyor, vücudun her hattı belli oluyor. Şurası dizi, burası dizinin altı, burası bileği, yukarısı şöyle, daha yukarısı şöyle, burası böyle... Şimdi bu giyindi mi? Hayır. (*Kâsiyâtün âriyâtün*) Giyinmişler ama çıplak kadınlar bunlar.

Nasıl olacak?

Birinci şart; vücudunun hatları belli olmayacak, bol olacak. İkinci şart; altını göstermeyecek. Uzay elbisesi gibi şeffaf bir elbise giydi mi, kalın ve bol ama altı görünüyor. O da olmadı. Hem bol olacak, vücudun şekli belli olmayacak hem de altını göstermeyecek. Aksi takdirde giyinmiş olmaz. Onun için o tül çorap yok demektir. O süs aletidir, giyim aleti değildir. Doğru düzgün çorap giyecek, uzun etek giyecek namazı öyle kılacak. Aksi

takdirde olmaz.

3. Soru:
Kadınların erkek çorabıyla namazları olur mu?

Altını göstermeyen çorap nispeten iyidir. Altını gösteren tesettürü sağlamış olmaz. Ama zaten kadınların topuklarına kadar örtülü olması lâzım. Eteklerinin uzun olması lâzım. Kısa olup da kalın olan, altını göstermeyen çorap giymesi kifayet etmez. Vücudunun hatları belli olduğu için örtünmüş sayılmaz.

d. Pantolon Giyinmek

1. Soru:
Erkeklerin kot pantolon veya diğer sıradan insanların giydiği acâib modelde elbiseler giymeleri; hanımların da pardesünün altına pantolon giymeleri, takvâ sahibi bir müslüman için normal sayılır mı?

Mesele tam böyle değil... Erkeğin üstüne bir pardesü vs. giymeden kot pantolon giymesi gibi söylemek lâzım! Düşmanlık doğrudan doğruya kotun kendisine değil... Pantolon dar olduğu zaman, vücut azaları, ayıp yerleri belli olacak şekilde olduğu zaman uygun olmaz. Mesele odur.

İster kot olsun, ister merinos kumaşı olsun, isterse Suudî Arabistan'dan getirilmiş, deve yününden yapılmış kumaş olsun, fark etmez. Ayıp yerleri belli olacak şekilde bir kıyafet dikilmiş olduktan sonra, o dar kıyafet uygun değildir İslâm'da... O bakımdan uygun olmuyor.

Kadınların pardesülerinin altına pantolon giymeleri güzel bir şeydir. Takvâ bakımından da güzel bir şeydir. Çünkü, kadının ayağı sürçebilir, yere düşebilir; otobüse binerken, vasıtaya binerken, merdivenlerden inerken çıkarken eteği açılabilir.

Peygamber Efendimiz, şalvar giyenlere hayır dua etmiştir. Birisi böyle düştü de; şalvarlı bir kimseydi, gözünün önünde

düştü. Tabii, hiç bir yerinin açılması, görülmesi bahis konusu olmayınca, şalvarı tavsiye etti Peygamber Efendimiz... Yâni bol alt kıyafetini medhetti.

Onun için, kadının pardesünün altına bir de pantolon giymesi, katmerli güzel bir şeydir. Ama bu pantolon dediğimiz yine dar olmamak şartıyla... Dar olmamak, erkek için de öyledir, kadın için de öyledir.

Bizim Adana taraflarının, Antep taraflarının, Urfa taraflarının bol kıyafetleri vardır. Tabii, onlar azayı belli etmiyor, müstehcenlik olmuyor. Bunlar olabilirse de, öteki dar pantolonlar olmaz. Bunun kot olmuş olması veya başka kumaştan olmuş olması fark etmez. Eğer böyle bir pantolon giymişse bir kimse, namaza pardesü ile gelmesi lâzım! Veyahut, uzunca bir kıyafetle gelmesi lâzım ki, edep yerlerinin şekli, şemâili belli olmasın.

2. Soru;
Kızlar manto veya pardesü altına pantolon giyebilirler mi?

Manto, etek veya pardesü altına pantolon giyebilirler. Sadece pantolon giyip de etleri butları görülecek bir şekilde gezemezler. Pantolon giymek yasak değil. Pantolonu üstünden etekle, pardesüyle veya entariyle, bir şeyle örttü mü pantolon giymek çok iyi; çünkü daha iyi koruyor. Düşse de, bayılsa da, hiçbir yeri açılmayacak, saçılmayacak. Tesettür bakımından uygun olduğundan pantolon iyi.

Peygamber Efendimiz şalvar giyenlere; 'Allah onlara rahmet eylesin, rahmetine gark eylesin!' diye dua etmiş. O devirde şalvar dikmek de, giymek de kolay değil. Teşvik etmiş. Bir örtüyü peştemal gibi bürünüp öyle gezerlermiş. Kumaş yok, terzi yok, iplik yok, iğne yok; normal bizim sahip olduğumuz şartlar yok. Öyle bir peştemal tutunmak gibi...

Dünyanın birçok yerinde böyledir; Malezyası, Hindistan'ı, Pakistan'ı, Afrika'nın birçok yerleri hâlâ böyledir. Ne yapsın, böyle örtünüyor; içine bizim giydiğimiz gibi iç don giyemiyor. Ama iç donu giymek, şalvar giymek, pantolon giymek tesettürü sağladığı için erkek için de iyidir, kadın için de çok iyidir.

Ama kadın pantolonu giyer de, üstüne başka bir şey giymezse, bir bluz bir pantolon çok fena oluyor.

Niye fena oluyor? Câzibedâr oluyor. Budu, göğsü, beli, haram yerler meydana çıkıyor; bu sefer daha büyük günah oluyor. Örtünmüş olmuyor.

Örtünmenin esasını her zaman burada söylüyorum: Örtünmede vücut hatları örtülecek, belli olmayacak. Vücudun hatları saklanacak.

Ne diyor Kur'ân-ı Kerîm'de?

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ (النور: ٣١)

(*Ve lâ yübdîne zînetehünne*) "Ziynetlerini ortaya çıkartmasınlar, yâni örtsünler!" (Nur, 24/31) buyruluyor.

Ziynet nedir? Göğüs ziynettir, kalça ziynettir, bel ziynettir, gerdan ziynettir, saç ziynettir; bunları göstermeyecek. Başını örtecek, saçını örtecek, boynunu örtecek, vücudunu da bol bir şeyle örtecek ki görünmesin. Göründü mü veya belli oldu mu, olmaz!

Affedersiniz, dar bir bluz giyiyorlar; her şeyleri belli oluyor. Bu tesettür değildir! Hoca olduğum için açıkça söylüyorum: Bu günahtır, örtünme değildir! Böyle pantolon, böyle bluz örtünme sağlamış sayılmaz!

Nasıl olacak? Bol olacak. Boynu görünmeyecek. Gerdanı örtülecek. Saçı görünmeyecek. Saçı örtülü olacak. Elbisesi bol olacak.

"—Böyle şey olur mu, Fatıma ana gömleği gibi?"

Tabi ya, ne güzel işte... Bak ne güzel söyledin, "Fatıma ana gömleği" diye. Bol olacak tabii…

Hacı hanımlar hacca gidiyor... Bakın bizim köylü hacı teyzeler, hemşehrilerimiz, Türkiyeli müslümanlar... Güzel, entarisi bol... Bol yapmış, büzgülü yapmış, omuzdan bol. Beline bir kuşak sarmış... Ya kim söyledi sana bu kuşağı sar diye? Bir kuşak bağlamış, bu sefer iyi olmamış. Neden? E her şeyi meydana çıkmış!

Pakistanlı kadınlar geliyor, onların memleketi çok sıcak galiba; incecik bir tül başına örtmüş, incecik bir tülden bluz yapmış. Terliyor, elbisesi vücuduna yapışıyor, her şeyi görünüyor.

Kâbe-i Müşerrefe'yi tavaf ederken, orada namaz kılarken, bu kıyafetle oraya gelinir mi? Bunların hocaları yok mu, söylemez mi? Hocaların söylemesi lâzım! Olmaz böyle, bu tesettür değil!

Altını göstermemesi lâzım. Altı göründü mü tesettür değil, şekli belli oldu mu tesettür değil.

Kadın için söylüyoruz... Erkek için de öyle…

Erkek de bir blucin pantolon giyiyor; önü, arkası boğum boğum, yumuk yumuk, her tarafı meydanda; olmaz! Kendi namazı da olmaz, arkasındakinin namazını da bozar. Önde "Allahu ekber!" der, namaza durur. Arkasındaki durdu, önündeki manzarayı gördü, onun da namazı gider.

Niye hoca efendiler cübbe giyip mihraba geçiyor? Tesettürü sağlasın diye. Erkeğin de tesettürü var. Erkeğin de bir yerleri belli olmaması lâzım. Olmaz öyle şey!

Onun için kızlar mantonun, eteğin, pardesünün altına pantolon giyebilirler. Pantolon yasak değil. Sırf pantolon, üstünü bir şey örtmeden, pantolon tahrikkâr oluyor, o doğru değil.

3. Soru:

Bayan pantolonu ve kısa kollu elbise imâlâtı yapmanın İslâm'da hükmü nedir?

Yapılan imâlâtının kullanımı başkasına ait olduğundan ve kadın eteğinin altına pantolon giyince biraz daha iyi korunmuş olacağından; kısa kollu elbiseyi de isterse evinde kendi başına giyebileceğinden, imâlinde bir mahzur yoktur. Bunlar tamâmen yasak şeyler olmadığından imâl edilebilir.

4. *Soru:*

Hocam, Bol pantolon giymek günah mı?

Hayır, bol pantolon, yani diyelim ki şalvar… Meselâ, en bolu şalvardır. Şalvar giyenlere dua ediyor Peygamber Efendimiz:

“—Allah rahmetine mazhar etsin şalvar giyenleri!” diye.

Çünkü, şalvar güzel bir kıyafettir. Etekten kat kat daha güzeldir. Yalnız, yalnız yalnız; pantolonlar ne kadar bol olursa olsun, üstünün bir şeyle örtünmesi lâzım. Çünkü, dar olduğu zaman, tesettür tam sağlamamış oluyor, neticede; pantolon olduğu zaman. Pantolonu giyiyor, bir de üstüne bluz giyiyor. O işte, darlık meselesi giriyor işin içine… Yani kalçası, budu, ve sâiresi filan belli olduğundan günah oluyor. Onun belli olmaması lâzım.

Ben hacca giden hanımlara bakıyorum, dergide de yazdım. Güzel hac kıyafeti yapmışlar, tamam, aferin, mâşâallah. Beline bir kuşak sıkıyor. E, olmadı. Bu bol olacak ki, vücudun belli olmayacaktı. Sen şimdi beline kuşağı sıktın, işi bozdun. Yani mühim olan, demin söylediğim genel kaide nedir? Vücudun hatları belli olmayacak şekilde örtülecek. Fatıma Ana entarisi filan deniliyor, filan bir şeyler öyle…

e. Karışık Eğitim

Soru:
Üniversite imtihanını kazanmış bir kızım. Fakat fakültelerde kız-erkek karışık okudukları için gitmekte tereddüt ediyorum. Gitsem olur mu?

Kız arkadaşlarıyla, dershanenin bir köşesinde tesettürlü olarak oturursa, ilim öğrenmek olabilir. Tamamını reddetmek ve yasaklamak da uygun olmuyor.

Ben şahsen kendi kızlarımı göndermedim. Tamâmen İslâmî eğitim yapabilecekleri yerlere gönderdim. Öyle yeri tercih ederse iyi olur.

f. Hamamda Yıkanmak

1. Soru:
Hamamda yıkanmak câiz midir?

Câizdir, bir şartla: Kendisi güzel örtünecek, karşı taraf güzel örtünecek, başkasına bakmayacak!

Mâlûm, mezhebimize göre erkeğin örtmesi gereken kısmı, diz kapağı altından göbeğine kadar olan kısımdır. Şimdi mayo giyiyorlar, üçgen şeklinde... O tesettür bile değildir, çıplak gezmek gibi bir şeydir. O zaman olmaz. Her tarafı meydanda, eti budu meydanda... Böyle tesettür olmaz.

Dedelerimiz boşuna mı peştemal sarınmışlar? Çok güzel bir kıyafettir peştemal... Hamamda şöyle göbeğinden aşağı doğru, dizinin aşağısına kadar örtünüyor.

Sakınacak, yıkanacak. Karşı taraf da sakınacak. Ona baksa da günaha girer, kendi açsa da günaha girer. Bunlardan sakınarak olabilir. Hamamların bazı özel bölmeleri oluyor, o taraflara kaçarak bu gibi şeylerden kurtulunabilir.

Gerekebiliyor. Meselâ cuma oluyor, insan seyahatte oluyor... Bursa'da oluyor, bilmem nerde oluyor... Bir cuma abdesti almak için hamama gidiyor. Gidilir ama, Peygamber SAS'in hadis-i şerifi var, diyor ki:

"—O Rum diyarlarında —bizim buraları kasdediyor—hamam denilen yerler varmış. Oraları fethedildiği zaman dikkat edin, mümkünse girmeyin; girerseniz, tesettüre riayet edin!" diye Efendimiz'in böyle hadis-i şerifleri vardır.

Yâni önemli olan, haram yerleri açmamak, haram yerleri görmemek... Buna dikkat ederek, bu şartlarla gidilebilir.

Açık olduğu zaman, hamama gitmek de câiz değil, plaja gitmek de câiz değil! Hattâ yazın, sokaklarda dolaşıyorlar edepsizler böyle lambur lumbur... Tabii söyleyeceğiz, "Bu yaptığınız ayıptır, günahtır!" filân diye... Bu memleket bizim memleketimiz, bunun böyle olmaması lâzım diye bir çalışma yapmamız gerekli...

2. Soru:

Spor yapanların avret yerlerini açmalarında bir mahzur yoktur; zamanın alimleri böyle diyor deniliyor; doğru mu?

Öyle şey olmaz! Avret yeri avret yeridir. Spor da yapsa, başka şey de yapsa, oraları kapatması lâzım! Dedelerimiz güreş yaparken, nasıl dizin altına kadar kisbet giydiklerini hepiniz biliyorsunuz.

Spor, insanın bedeninin gelişmesi için uygun ama, hiç bir zaman, hiç bir şekilde, hiç bir kimseye haram işlemeye müsaade yoktur! Öyle yanlış şeyler olmaz.

g. Sarık Sarmak

1. Soru:

Sarığı her zaman mı takmak, yoksa namaz kılarken mi takmak sünnettir?

Tabii, her zaman takamaz; çünkü, şu bizim memleketimizde dışarda sarık sarmak yasaktır. Başka bir ülkede olsa, dışarda da sarabilir. O tarzda gezmek, bir İslâmî kıyafet olduğu için olabilir. Fakat bizim ülkemizde caminin dışında sarık sarılması, cübbe vs. yasaklanmıştır.

Yasak kaldırılabilir. Kanûnî mevzuat teklif verilerek kaldırılabilir. Şu sırada sanıyorum, polis isterse müdahale edebilir, takibat yapabilir. Öyle bir durum var...

Ama o haklı mı, haksız mı? Mevcut... Mevcut bir kanun... Böyle olduğu için ancak milletvekilleriyle meclisten geçirilerek kaldırılması meselesi düşünülebilir.

2. Soru:

Sarığın uzunluğu ve eni ne kadar olmalıdır? Sarık kefen midir?

Sarığın boyu hakkında standart bir ölçü yoktur. Şu vardır: Sarığının dolaması ne kadar çok olursa, sevabı o kadar çok olur. Biraz uzunca tutturmakta fayda vardır.

Sarık kefen değildir amma, bizim dedelerimiz şehid olmağa giderken, —şehidin kefene de ihtiyacı yok ama— kefenini de başlarına sarık diye dolamış, öyle gitmişler. Öyle bir durum var...

Sarık başka, kefen başka...

Sarık sarmanın sevabı vardır. Namazı yetmiş kat daha sevaplı oluyor. Sarabilirse insan, sarar. Ne kadar çok sargısı olursa, sevabı fazla oluyor. Demek ki, biraz meleklerin kıyafeti gibi heybetli olacak. Ucunu da arkadan sarkıtırdı Peygamber Efendimiz, aşağı doğru... Öyle yapmağa çalışırsınız.

3. Soru:

"Sarığın uç kısmını arkaya sarkıtmak mekruhtur." diyen hocalarımız var; bu konuda açıklama yapar mısınız?

Sarığın ucunun arkaya sarkıtılması sünnettir. Peygamber SAS Efendimiz'in yaptığı bir işlemdir. Onun yaptığı iş mekruhtur denilemez.

Efendimiz sadece *Kalensüve* denilen takke ile namaz kıldı. Sarık sararak da namaz kıldı. Takke olmadan sırf sarık sararak da namaz kıldı. Sarığın ucunu böyle iki omuzunun arkasına doğru uzattığı için, böylesi sünnete daha uygundur. Ama imamlarımızın giydiği sarıklar gibi sarıklar da olur. O da nihayet sarıktır, o sevabı kazanmaya vesile olur.

4. Soru:

Sarığın rengi konusunda ne diyorsunuz, fark eder mi, sağdan sola soldan sağa diye bir ayrım var mı?

Cevap: Sarıkla namaz kılmak çok sevap olduğundan sarık sarmak lâzım. Sarığın sayısı yani sargısı ne kadar çok olursa, -kevr denilir bir sargısına- sevap o kadar çok olduğundan biraz uzunca olması iyidir. Böyle bazıları evde dörde sekize katlıyor, toplu iğneyle, iple filan dikiyor filan etrafına sarıyor. Öyle değil güzelce, uzunca bir şeyi sarmayı öğrenin, aynanın karşısına geçin birkaç defa sardınız mı sonunda alışırsınız. Çok güzel olmasa bile sevabı var ya…

Hoşuma gidiyor, Süfyân-ı Sevrî hazretleri evinde elbisesini, cübbesini ters giymiş. Dışarıda birisi;

“—*Selâmün aleyküm!* Cübbeyi ters giymişsiniz, çıkart.” demiş. Bakmış cübbe ters, demiş ki;

“—Ben cübbeyi Allah rızası için giymiştim, Allah rızası için giydiğim cübbeyi kul rızası için çıkartmam. Ters de olsa öyle gideceğim.”

Çünkü insan giyimi hani tesettür için giyiyor ya, Allah rızası için giyiyor, varsın yakışıklı olmasın. Ama yakışıklı olursa, o da güzel de, yani sevap diye onu giymesi lâzım.

Biliyorsunuz biz geçtiğimiz ay sarık devrini başlattık. Herkes arkadaşlar artık sarık devri geldiği için sarık gezdirecek, takkesinin üstüne sarık saracak. Sarık sarmayanlara ceza var, makbuzlu ceza, niye sarık sarmadın diye, daha henüz uygulamaya koymadık. Trafik kanunu meclisten geçsin ondan sonra biz de düşünürüz.

Rengini sormuştu unuttum, Peygamber Efendimiz siyah sarık sarmış o da sünnet, o da var. Beyaz da olabilir. “Siyah sarık sünnettir.” diye hadîs-i şerîfi biliyorum, beyaz da olabilir, bazen başka renkler de olabilir, yani yeşil renk filan mahsuru yok.

h. Örtünmekten Utanmak

1. Soru:

Bir bacımız var, örtünmek istiyor. Fakat, kendisinin etrafındaki çalışan arkadaşları tarafından dalga geçileceğinden korkuyor. Kendisi postanede çalışıyor, maddî imkânsızlıktan dolayı ayrılamıyor. Ne yapması lâzım?

Kur’an-ı Kerim’de ayet-i kerimelerde çok açık olarak bildirilmiştir ki, müslümanlar Allah’tan korkar, gayriden korkmaz!

وَتَخْشَى النَّاسَ ، وَاللهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ (الأحزاب:٣٧)

(*Ve tahşe'n-nâs, va'llàhu ehakku en tahşâhu*) [İnsanlardan çekiniyordun, oysa asıl korkmana lâyık olan Allah'tır.] (Ahzab, 33/37) “Allah'tan korkmak esasken, kuldan korkulmaz!” mânâsına...

وَلاَ يَخَافُونَ لَوْمَةَ لاَئِمٍ (المائدة:٥٤)

(*Ve lâ yehafûne levmete lâim*) “Kınayanın kınamasından korkmazlar.” (Mâide. 5/54) diye de ayet-i kerimede geçer.

Kul hayırlı olan şeyi yapar. Çok dairelerde çok kardeşlerimiz var, örtebiliyorlar başını... Alay ederlerse; “Alay etmeyin kardeşim! Bu Allah'ın emri olduğu için yapıyorum. Ben de zorlanıyorum, siz beni böyle alay ederek sıkıştırmayın! Zâten Allah'ın emrini zar zor yapıyorum, bana destekçi olun!” desin, Allah'ın emrini tutsun! Allah yardımcı olur.

2. Soru:
Ailem örtünmeme müsaade etmiyor. Nasıl davranmalıyım?

Çok yumuşak, çok tatlı, ikna edici, halim selim bir tarzda davranacak. Amma dediğimi de yapacak. Yani Allah'ın emrettiği örtünmeyi yapacak. Ama karşı tarafa karşı çok yumuşak, tatlı, ikna edici, güzel güzel konuşacak. Mutlaka onların da sevgisini kazanacak.

i. Kravat Takınmak

Soru:
Kravat takınmak sakıncalı mıdır?

Sakıncalıdır. Şu bakımdan:

Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîflerle ifade buyuruyor, işaret buyuruyor; müslümanın kıyafet olarak, şekil olarak başkasını

taklit etmesi uygun olmuyor:[15]

خَالِفُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى

(*Hàlifü'l-yehûde ve'n-nasârâ*) "Yahudilere ve hristiyanlara muhalefet edin! Onlara benzemeyin, onlar gibi olmayın!" buyuruyor.

Mecburiyetler, insanı mecburiyetin ciddiyetine göre mazur tutabilir. Ama esas itibariyle kravat kelimesi, lugatlarda açıp okuduğumuz zaman Hırvat kelimesinden geliyor. Şimdiki Yugoslavya'da, Çekoslavakya'da yaşayan bir kavim var. Hırvatlar'ın bir süs şekliymiş. Bu oradan Avrupa'ya geçmiş, oradan da bize gelmiş oluyor.

O bakımdan bize ait bir âdet değil. Bizim kılığımızla, kıyafetimizle, sakalımızla, cübbemizle, sarığımızla özümüzün, mazimizin bir gelişi gidişi var. Kâfiri taklit bize gerekmiyor. Bizim kendi kıyafetlerimize tâbi olmamız gerekiyor. Mecburiyetler, uniformalar, zaruretler hariç, insanın mümkün olduğu kadar İslâmî, İslâm'a uygun kıyafete sahip olması lâzım.

Ana ölçüler itibariyle insanın bir kere tesettürlü olması gerekiyor. Avret yerlerini en aşağı örtmesi gerekiyor. Sonra öbür tarafları da örtmesi gerekiyor. Tesettürde dikkat edilecek iki mühim esas oluyor, hem erkek için hem kadın için:

Bir, şeffaf olup da altını göstermeyecek.

"—İşte örtündüm ya!"

Ne örtünmesi; altı görünüyor! Altı göründü mü olmaz, bir.

Bir de sımsıkı olup da bedeni belli olmayacak. Umumiyetle bu sımsıkı olmayı kadınlar ve erkekler bu devirde yapıyorlar. Pantolon giyiyorlar; etleri butları, kalçaları, kaburga kemikleri, göbekleri her şeyleri meydanda…

Giyinik misin sen?

"—Giyiniğim."

Nasıl giyiniklik?

---

[15] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.561, no:2186; Şeddad ibn-i Evs RA'dan.

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifte kadınların öyle olanlarına, dar giyinenlere buyurmuş ki:

كَاسِيَات عَارِيَاتٌ

(*Kâsiyâtün âriyâtün*) "Giyinmiş ama çıplaklar."

Erkekler de öyle giyiniyorlar. Blucin modası çıktı şimdi; bir giyiniyor, kilosuyla ve sâiresiyle her tarafı meydanda… Bu kaç okkalık kurbanlık, hepsi belli. Olmaz ki!

Bir de bazı yasaklar var. Mesela dinimizde erkeklere ipekli giyinmek yasaktır, haramdır. Altın yüzük olarak yasaktır. Bunun dışına ana ölçü:

İbadet yaparken avret mahallerimizi belli etmeyecek rahat, serbest kıyafetler; bizi arkamızdan önümüzden örtecek kıyafetler uygundur. Onun için pardesü gibi uzun bir şey uygun oluyor, secdede ve sairede avret mahalleri belli olmasın diye. Öyle kıyafetler uygun oluyor. Rahat kıyafetler uygun oluyor. Onlara dikkat etmesi gerekiyor. Taklit olmaması gerekiyor.

Dinimizde gayrimüslimi taklit yasak. Onun için kendi özümüze bağlı haysiyetli kimseler olmamız gerekiyor.

j. İç Çamaşırları

Soru:

İçte giydiğimiz çamaşırların örtünmeyi sağlaması için avret yerlerini örtmesi gerekir mi yoksa daha sonra onun üzerine başka elbiseler giyilerek örtünmenin yapılmasında sakınca var mı?

Mühim olan; bir müslüman avret yerlerini örtecek. Kadın, ayak bileklerinden yüzü elleri hariç her tarafını örtecek. Erkek de diz kapağı ile göbeği arasındaki yeri, avret-i galîzesini örtecek. Öteki tarafı da beldenin örfüne göre örtünmesi lâzım geliyor. Bunu sağladıktan sonra tek veya kat kat şeyle, neyle sağlarsa sağlasın tesettür yerini bulmuş olur.

Pantolonunu çıkartıyor, pijamasını giyecek, üçgen şeklinde küçücük bir mendil parçası gibi bir donu var; o zaman öbür yerleri göründüğü zaman günah oluyor. Göstermediği zaman günah

olmaz, gösterdiği zaman günah olur. Bu kadar basit bir şeydir. Eğer "Birisinin yanında belki soyunurum, ne olur ne olmaz..." diye düşünüyorsa, oraları için de ölçülü giyinmesini tavsiye ederiz.

k. Kalbim Temiz Düşüncesi

1. Soru:

İslâmî ölçülere göre kapanmayan, sadece namaz kılarken örtünen ve buna rağmen kalbim temiz diyen hanımlar için öğüt verip, tavsiyede bulunur musunuz?

Kalbin temizliği kuru bir iddiadır. Kimsenin kalbi temiz değildir, nice fitne fesat düşünceler vardır. İnsan yalnız kaldı mı, neler getirir şeytan aklına... Hele hele bir kadınla bir erkek bir arada kalsalar, nasıl fitne sokar aralarına, nasıl karıştırır...

Öyle kalp temizliği, palavradır. Kalp temizliği lafla olmaz. Kalbin temizliği ahlâkla olur, ibadetle olur, tâatle olur. Onun için, "Benim kalbim temizdir." demek yetmez.

Namaz kılarken örtünüyormuş, namaz kılıyormuş; güzel... Namaz kılmak iyi bir şeydir. Demek ki, iyi bir şeyi yaparken örtünüyor. O halde, namaz kılarken örtünüp de sair zaman açınmak yanlıştır. Allah'ın emrini tutması lâzım, kapanması lâzım!

"—Pekiyi, kapanmıyorsa ne olacak?"

Oradan sevap alır, buradan günah alır. Sevabı günahı ahirette tartılır, nereyi kazanmışsa oraya götürür. Ama sanırım ki, iyi bir sonuca götürmez. Çünkü bu iş şakaya gelmez, tezatlı hayat olmaz. İnsan müslümanlığı tam uygulamalı! İslâm'ı bir bölgede uygulamak, diğer bölgede uygulamamak; İslâm'ı bir zamanda uygulamak, öteki zamanda uygulamamak olmaz. Camide müslüman, dışarıda değil; Ramazan'da müslüman, çıkınca değil; Türkiye'de müslüman, Avrupa'da değil... Böyle şey olmaz! Her yerde müslüman olacak insan, her yerde iyi kul olacak.

l. Avret Yerinin Açılması

Soru:

Cemaatle namaz kılarken, ön saftakilerin avret mahalli sayılan bölgeler açılıyor, bizim gözümüze istemeyerek takılıyor. Bu durumda namazı iade etmemiz gerekir mi? Eğer arka saftaysak hemen namazı bozup yer değiştirelim mi?

Burada bir yanlış anlama var. Yani ön taraftakinin avret yerinin görünmesi, aşikâre görünmesi demek. Aşikâre görünmesi yoksa, doğruya kendisi görünüyorsa namaz olmaz.

Fakat bütün bunlara rağmen, mesela imamlar camiye gelirken cübbe giyiyor, bazı kardeşlerimiz de tezgâhtarların giydiği önlük gibi böyle pardösü gibi bir şeyler giyiyorlar, bunların hepsinin sebebi secde ettiği zaman arka tarafındakilerin gözlerinin herhangi bir şekilde başka bir tarafa kaymaması için bir tedbirdir.

"Müslüman'ın nasıl giyinmesi gerekir?" diye düşünecek olursak, böyle pardesüye benzer, secde ettiği zaman arka tarafını örtecek bir kıyafetle camide olması, namaz kılması uygun olur diye tavsiye edebilirim. Buna dikkat edin ama pantolonu varken, arkadakinin namazı bozulmaz.

Ha bazıları da göbekli oluyor, pantolonu göbeğin altına iniyor, göbeğinin altı dışarıya fışkırıyor. Arka taraftan da kalçalarından kemer aşağıya kayıyor. Bir de eğildiği zaman iki budunun ayırım yerine kadar görünüyor. Tabii o zaman olmuyor, bunlara dikkat etmesi lâzım!

m. Takke ve Sarık

Soru:

Peygamber SAS Efendimiz takke kullanmış mıdır? Takkesi sarıklı mı, sarıksız mı? Yoksa sarığı direk mi kullandı, ayrı mı kullandı? "Şayet Peygamberimiz SAS takkesini sarıkla sardı ise sarıksız takke kullanılmaz." diyenler var.

Mesele şu; Namazda Peygamber Efendimiz'in başı nasıldı, onu

soruyor. “Biz de nasıl yapmalıyız?” diye soruyor.

Hadis kitaplarında bildiriliyor ki; Peygamber Efendimiz SAS takke kullanmış. Takkeye kalensüve deniyor. Biz “takke” diyoruz. Kalensüve kullanmış, Peygamber Efendimiz’in kalensüveyle namaz kıldığı olmuş, öyle yapmış. Kalensüvenin üzerine sarık sardığı da olmuş.

Beyaz veya siyah veya yeşil bir örtüyü üstüne sarmak, sarık diyoruz buna. Sarıklı kalensüve kullanmış. Kalensüve olmadan sırf başına sarık sarmış. Şimdi de var, Hicaz’a gidenler bilirler, çıplak başına uzun bezi sarık olarak dolayabiliyorlar ve başlarını örtebiliyorlar. Sırf sarık, onu da kullanmış Peygamber Efendimiz.

Bazı kereler başı açık da kılmış. Tabii bunların hepsini yapmış ama en çok hangisini yapıyordu ve hangisini tavsiye ediyordu?

Bunların hepsini yapması da bir mâna taşıyor; ama Peygamber Efendimiz sarığı tavsiye etmiştir:

“—Sarıkla kılınan namaz, sarıksız kılınan namazdan 70 kat daha sevaplıdır.” diye. “

“—Sarıklar müslümanın, Arab’ın tâcıdır.” diye, “Meleklerin alâmetidir.” diye rivayetler var.

Ekseriyetle sarıklı kıldığı ve sarığın ucunu da iki omzu arasına sarkıttığı rivayet ediliyor. Çok olan ve sünnet olan şekil, sarığın sarılmasıdır ve öyle kılınmasıdır. Ama takkeyle de namaz kılınabilir.

Sırf başı açık namaz kılmak da mekruhtur. Öyle de kılmış ama herhalde bir iki sebebi vardır. Ulemâmız da onu incelemişler, netice itibariyle, “Başı açık namaz kılmak mekruhtur.” demişlerdir.

Demek ki takke kulanılacak, mümkünse üstüne sarık sarılacak; 70 kat sevabı oluyor.

n. Tesettür ve Makyaj

Soru:

Tesettürlü hanımlar dışarıda makyajlı olarak gezebilir mi? Dış

kıyafet mecburiyeti var mıdır? Bu günlerde Allah'ın rızasını kazanmak için neler yapmamızı tavsiye edersiniz?

Tesettürlü hanımlar dışarıda makyajlı olarak gezemez. Makyaj, yüze yapılan bir şey… Kaşta, gözde, dudakta, yanakta; boyalar, bir şeyler sürmek demektir. Yapamaz. Hanımın süslenmesi, evinde caizdir. Bu Yirminci Yüzyıl'ın fikri başkadır, Avrupa'nın fikri başkadır, gayrimüslimlerin fikri başkadır; İslâm'ın fikri başkadır.

İslâm'da, hanım dışarıya çıktığı zaman süsünü, ziynetini saklar. Çünkü, ayet-i kerimede emrediliyor ki: Ziynetlerini izhar etmesinler, açığa çıkartmasınlar. Onun için, örtünmek ondandır. Ziynetini saklayacak. Ziynet, hem vücudunun güzelliğidir, hem de takısıdır. Kolyesidir, yüzüğüdür ve sâiresidir. Bunları saklaması gerekir kadının…

Onun için, ayet-i kerimede bunların örtünmesi emredildiğinden, tepeden tırnağa örtünmesi gerekir. Kadının örtünmeye mecburiyeti olmayan üç yeri vardır: Yüzü, Elleri bileğinden aşağısı, Topuk kemikler şu yandaki kemiklerden aşağı olan ayakları… Yani, erkek ayakkabısı giyildiği zaman, ne kadar yeri oluyor? İşte o kadar kısmı... Eldiven giyilen bilek kısmı, bir de yüzü...

Hatta, fitne bahis konuşu ise, yani görüp de hayran kalmak, ve sâire filan gibi bir şey bahis konusu olduğu zaman; yüzünü de örtmek daha iyidir deniliyor. Fitne olmasın diye.

Onun için, bütün güzelliklerini örtecek. Yani, güzelliği tekrar ikiye ayırarak söylüyorum: Bir, Allah'ın insana verdiği güzellik. Meselâ, bizim mezhebimizde kadının saçı, güzelliğindendir, zînetidir yani

وَلاَ يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ (النور:٣١)

(*Ve lâ yübdîne zînetehünne*) "Kadınlar zînetlerini izhar

etmesinler, göstermesinler!” (Nûr, 24/31) ayet-i kerimesine göre, saçını da göstermeyecek. Bizim mezhebimize göre saç da kadının gerçekten süsüdür, ziynetidir, doğrusu da budur. Saçını da göstermeyecek. Bu tabii, ziynet...

Bir de kulağına küpe takıyor. Buna da *huliyyat* deniliyor. Yani sonradan, altın, gümüş, elmas, pırlanta filan. Koluna taktığı bilezik, gerdanına taktığı kolye ve sâire... Bunlar da takma ziynetler. Bir; tabii vücudunun saçı ve sair gibi şeyleri örtecek. Bir de bu öteki ziynetlerini örtecek.

Binaen aleyh buna göre, dışarıya makyajlı çıkması, dinen, Kur’anen doğru olmaz. İçeride süslenebilir mi bir hanım? Süslenmesi sevaptır. Yani, hem süslenebilir. Hem de süslenmesi sevaptır, caizdir. Kendi evinde istediği gibi giyinir, takar, takıştırır, sürünür, donanır; güzel kokuları sürebilir ama, dışarıda yapamaz.

Bir kadın güzel kokuyu sürse, çarşıya çıksa... Marketten şunu alacağım, bunu alacağım, geleceğim. Tamam. Güzel kokuyla markete gitti-geldi. Dönünceye kadar Allah’ın lânetine uğrar. Allah’ın lâneti yağar üstüne. Neden? Güzel koku surundu. Yanından geçen insanlar, o kokuyu duydukça günaha girer, duydukça günaha girer...

Kadın dışarıda alış veriş yapabilir mi? Yapa, yapabilir. Yapmasa daha iyi ama yapabilir. Yaparken nasıl yapacak? Ciddi yapacak. Öyle dükkân sahibiyle ve sâireyle sulu, laubali, güleç filan olmayacak. Bu da bir adaptandır.

“—Bunun fiyatı ne? Bilmem ne?” filan o kadar.

Fazla öyle şaka-maka ve sâire filan..- İslâm’da uygun değildir. Maalesef bunları bilmiyorlar, yapıyorlar.

Bu örtüler, insanın süslü elbiseleri görünmesin diyedir. Hani, elbiseler nakışlı oluyor, süslü oluyor. Bileği, göğsü, şurası, burası ziynet ve sâire... Bunları örtecek ki, zînetlerinizi örtün ayetine uygun hareket etmiş olsun.

Dış kıyafet mecburiyeti var mıdır? Bu bakımdan vardır. Yani hem bedeni güzelliklerini, hem de takma güzelliklerini koruması

için dış kıyafet mecburiyeti vardır.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ

مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ (الأحزاب: ٥٩)

(*Yâ eyyühe'n-nebiyyü kul li-ezvâcike ve nisâi'l-mü'minîne yüdnîne aleyhinne min celâbîbihinne*) [Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına (bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman) dış örtülerini üstlerine almalarını söyle!] (Ahzâb, 33/59) ayet-i kerimesi bunu gösteriyor. Tepeden-tırnağa vücudunu örtecek. Örtünün üç esası vardır:

Bir, altını göstermeyecek. Şeffaf örtü, örtü sayılmaz. Kalın, Hocam İşte. Soğuk gelmiyor, yağmur girmiyor, bilmem ne… Şeffaf örtü örtü sayılmaz, çıplak sayılır. Peygamber Efendimiz, böyle giyinen kadınlar hakkında hadis-i şerifinde buyuruyor ki:

كَاسِيَات عَارِيَاتٌ

(*Kâsiyatün ariyatün) Kâsiyat, kisve giyinmiş demek. Kâsiyat, kisve kelimesinden* geliyor. Giyinmiş ama, *âriyatün*. Ari' de, çıplak demek. Giyinmiş ama, çıplak. Kadın giyinmiş ama, çıplak. Neden? Altı görünüyor. Şeffaf, tül ve sâire... Efendim. Yarı şeffaf? Olsun.

Bazen kadınların öyle kıyafetleri oluyor ki, bana soruyor. Meselâ akrabam, kızın, hanımın birisi: Nasıl, arkası ışıkta, güneşte olduğu zaman altı belli oluyor mu?

Aman belli olmasın, bir de altına belli olmayacak şey giymek icab ediyor. Bakıyoruz, tamam, bir şeyler giymem lâzım. Giyiniyor. Yani, şeffaf ve yarı şeffaf, altı görünmeyecek; bu bir.

İkincisi: Dar olmayacak. Dar olup da vücudun tabii güzellikleri belli oldu mu, gene örtünmemiş sayılır. Binaen aleyh, bir (*t-shirt*) tesettür sayılmaz, dar bir etek tam tesettür sayılmaz. Neden? Tam örtmüyor, hatları belli oluyor; streç bir pantolon tam örtünme

olmaz. Bir şey daha diyorlar şimdi, böyle çorap gibi bir şey giyiyorlar. Tayt. Tamam, hep unutuyorum onu; tight... O da caiz olmaz.

Neden? Demek ki, tesettürün bir kısmı da ne olacak? Vücut hatları belli olmayacak şekilde olacak. Bol olacak. Ondan sonra, Üçüncü bir şeyi de: yırtmacı oluyor, bilmem nesi oluyor. Aferin, mâşâallah, maksi etek giymiş diyorsun, bakıyorsun, kalçasına kadar kenarı yırtık. Olmaz. Yani, bu gibi şeylere dikkat etmek lâzım! Böyle olmamasına, yani bu gibi mahzurların olmamasına dikkat edin.

o. Başı Açık Çalışanın Kazancı

Soru:

Tamamen başı açık çalışan bir hanımın kazancı haram olur mu?

Kazancı yaptığı işle ilgili olarak hüküm alır, başını açmasından dolayı da sorumluluğu olur. Eğer başını açması işinin gereğiyse, ordan ayrılması gerekir; işinin gereği değilse işi normal bir işse örtmesi lâzım. Örtmediği takdirde, tabii kendisi vebal altında kalıyor, işin cinsinden dolayı değildir. Mesela terzilik yapıyor, tamam bu meşru bir kazanç yoludur. Kazancı helaldir ama başını açması kendisinin ayrı bir vebalidir. Tabii iş yerlerinde başınızı örterek çalışmanın mücadelesini de vermeniz lâzım.

“—Benim müessesemde başını aç!” diyen bir insana, “Ben de senin müessesende çalışmam!” demeli insan veyahut da “Niye açtırmaya çalışıyorsun? Allah’ın emrini niye karşı çıkıyorsun?” diye onun da mücadelesini vermek lâzım!

p. Okulda Baş Açmak

Soru:

Ben ortaokula gidiyorum, kapalıyım. Fakat okulda açılmak

zorundayım. Dersli olduğum için açılmamda bir zarar var mı? Zarar varsa okulu bırakayım mı? Ne yapayım?

Bu kapanmak dersli olmakla ilgili değil. Kapanmak Allah'ın emirlerinden bir emir olduğu için kadınların "cilbab" denilen örtülerini üzerlerine alması, tepeden tırnağa örtünmesi âyet-i kerîmelerle emredildiği için insan örtünüyor. Örtünemezse örtünememekten dolayı bir sorumluluk gelir.

O sorumluluğu Allah'ın huzurunda savunabilirse; "Yâ Rabbi! Ben şu sebepten örtünemedim." diye savunurda Allah da mazeretini kabul ederse mazur olur. Kabul etmezse olmaz. Ona biz karışamayız, yani Allah'ın bildiği bir şey.

Ama bizim söyleyeceğimiz bir şey: Allah'ın emirlerini tutmak konusunda hepimiz gayretli olmalıyız. Ve tutmak isteyenlere de yardımcı olmalıyız. Bir insan inancından dolayı örtünüyorsa bunun başının açılmaması hususunda da hepimize sorumluluk düştüğünü anlatmak istiyorum. Bu kardeşimiz İslâm'ı yaşamak istiyor. Binâen aleyh herkes "Bunun İslâm'ı yaşamasına engel olmayın!" diye gerekli teşebbüsleri yapmalıdır.

12. KADIN-ERKEK İLİŞKİLERİ

a. Karışık Çalışmak

1. Soru:

Ben bir büyük atölyede çalışıyorum. Orada yarısından fazla kişi bayan. Ben hiç bakmıyorum. Bana şer'an helal mi haram mı? Açıklar mısınız?

Bir büyük çalışma yeri olduğu için kadınların örtülü olmak şartıyla orada çalışması esnasında bu da çalışabilir. Çarşı pazar gibidir. Ama "Bir kadınla bir erkek bir odada halvet kalmasın, tek başlarına kalmasın." diye hadîs-i şerîf var. Böyle tenha kalmamaya dikkat etmek şartıyla umumî bir yerde onlar örtülü bunlar dikkatli, bakmamak şekliyle, ne yapalım, geçim kapısıdır, olabilir.

2. Soru:

İktisat Fakültesi üçüncü sınıfta öğrenci olan kızım, tatilde çalışmak istiyor; ne yapayım?

Tatilde veya bir başka zamanda bir kadının çalışması olur mu? Olur. Bir kadın terzihanesinde çalışabilir. Haramların, günahların olmadığı bir işyerinde çalışabilir. Kadınlara mahsus bir ticarethanede çalışabilir. Tarlada bahçede çalışanları hep görüyoruz. Ne yapsınlar, geçim dolayısıyla böyle çalışmalar olabilir. Zeytin topluyor... Örtülü, mantolu... Tarlada çapa yapıyor... filân. Çalışabilir bir kadın...

Bütün mesele, çalışması esnasında günahlara bulaşmamak, haramlara bulaşmamak; yabancı kimselerle halvet olmamak, yüz-göz olmamak ve Allah'ın istemediği şeyleri yapmamaktır.

Eğer ihtiyacı yoksa, bir kızın böyle yabancı kimselerin yanında çalışması, onu yüzsüzleştiriyor. Bir ticarethanede, bir müessesede, şurada burada çalışan; kadın erkek herkesle muhatap olan bir

insan, çalıştı mı zarara uğruyor. Pişman olacak durumlar olabiliyor, nâhoş durumlar oluyor. Hiç bu durum olmayacak şekilde çalışması mümkünse, öyle çalıştırsın. Meselâ, bir Kur'an kursunda kız çocuklarına şu dersi vermek, iktisat dersi vermek, fizik kimya dersi vermek, filânca dersi vermek hususunda çalışabilir.

Yâni, çalışmasının cinsine göre doğru olur. Cinsi iyi değilse, çalıştırmamak daha iyi olur. Çünkü o zaman bazı zararları çıkıyor.

3. Soru:

Bulunduğumuz sitede, süpermarkette erkeklerle kadınlar aynı yerde çalışıyor. Bu durum bir müslüman olarak üzüyor. Ne yapmak lâzım gelir?

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:

"—Kıyamet alâmetlerinden birisi kadının kocasına dükkânında yardım etmesidir."

O da bir kıyamet alâmetidir. Çünkü nafakayı sağlamak erkeğin görevidir, kadının görevi değildir. Erkek onu sağlayacak. Onun için öyle kadının gelip de dükkânda kocasına yardım etmesi, kıyamet alâmeti olarak hadis-i şerifte zikredilmiş.

Uygun olan, mümkün olduğu kadar kadınların, hiç olmazsa erkeklerle karşı karşıya olmayacakları yerlerde çalışmasıdır. Evde örgü örerler, ilik açarlar, düğme dikerler... Bu tarzda yapmaları uygundur.

Erkek muhatap oldukları zaman, mecburiyetten oluyorsa bu, tesettürlü olmak şartıyla olabilir. Fakat, onun da mahzurları vardır. Onun için, mümkün olduğu kadar kadınlarla ilgili yerlerde çalışmağa gayret etmeli!

b. Kadınlara Vaaz Etmek

1. Soru:

İlâhiyat fakültesi mezunu bir hanım, imam-hatip okulunda

tesettürlü olarak öğretmenlik mi yapmalı, vaizliği mi tercih etmeli? Bunlardan alınan ücret helâl midir?

Bence vaizlği tercih etmeli!..

Bunlardan alınan ücret helâldir. Çünkü, para olmazsa bu vazifeler kim tarafından yapılacak?..

2. Soru:

Erkekler kadınlara hangi şartlarda arada perde olmadan va'z ü nasîhat edilebilir?

Kadınlara vaaz vermek, bir arada bulunmak, tehlikeli işlerden birisidir. İki taraflı tehlike vardır. Bir, hoca yönünden tehlike vardır. İki, cemaat yönünden tehlike vardır. Şeytan olduğu için, bu ikisi karşı cins olduğundan çeşitli tehlikeler olur.

O bakımdan mümkünse hanımlar kafesin arkasında, perdenin arkasında bulunurlar. Önde erkekler bulunur. O şekilde hoca efendi vaaz eder. Veyahut hoca efendi mecbur kalmışsa, kadınlar topluluğuna hitap etmek zorunda kalmışsa, yanına hanımını alır, mahremini alır. Onunla beraber onlara nasihat eder. Böylece herhangi bir fitnenin zuhura gelmemesine dikkat eder. Mümkünse gözünü kapar. Eski vaizlerden peçe takanlar varmış, yüzüne örtü örtenler varmış.

O bakımdan bu konuda mümkün olduğu kadar ihtiyatlı, dikkatli olmağa çalışmakta fayda vardır.

c. Karşı Cinse Öğretmenlik

1. Soru:

Genç bir erkek, mahallesindeki bir kız öğrenciye Kur'an öğretebilir mi?

Öğretemez! Öğretirse ne olur? Aralarında bir şeyler olur sonra... Kızlara hanım öğretmenler öğretsin, erkeklere erkekler öğretsin! Bunlardan çok fitneler çıkar.

2. Soru:

Öğretmen bir erkek, kız öğrencilerin derslerine girebilir mi? Şu anda giriyor, ne yapmalı?

Ben değil böyle okullardaki öğretmenlerden, Kur'an kurslarına gelen vaizden ve müftüden bile şikâyet edildiğini duydum. Ateşle barut yan yana oldu mu, tehlikeli... Pamukla ateş yan yana oldu mu, pamuk tutuşabilir. Onun için, İslâm buna set çekmiştir. Bu tehlike olmasın diye emniyet tertibi almıştır.

Niye arabanın deposu en arkadadır? Motorun yanına koyuversinler. Önde, motorun yanında benzin deposu dursun... Yoook, olmaz! Ta en arkadadır benzin deposu… Oradan böyle uzun, incecik, sağlam, çelik bir boru ile motora gelir. Lâlettain bir boru ile de gelmez.

"—Neden?.."

"—Tutuşur be hocam! Benzin bu... Sigara kıvılcımından bile tutuşur. Oyuncak değil, bunu iyi korumak lâzım!"

Onun için, tutuşmasın diye nasıl çelik boru kullanılıyorsa, depo arkada, motor önde, elektrik başka yerde, bilmem ne başka yerde oluyorsa; bu işlere dikkat dikkat etmek lâzım!

Sonra, meselâ depoyu öne koysa, bir çarpışma olur, depo bir zedelenir; o çarpışmanın sürtünmesinden bir kıvılcım çıkar, arabalar ateş alır. Arkaya koyuyor ki, çarpma umumiyetle önden olduğu için, kazalarda zayiat ihtimali az olsun diye...

Onun için, İslâm da tedbir almıştır; haremlik vardır, selâmlık vardır.

"—Hocam, benim kalbim çok temiz!"

"—Sen onu git külahıma anlat! Deterjanla mı temizledin?"

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri, Hazret-i Fatımatüz Zehrâ'nın evine giderken, yanında da sahabesinden iki kişi varmış. Diyor ki:

"—Yâ Fatıma, kızım! Yanımda misafirler de var, perdenin öbür tarafına geç!"

Onların kalbi temiz değil miydi?

"—Efendim bizim bir tanıdığımız bir hoca var, falanca yerde... 'Ben ateşle pamuğu yanyana tutmağa mânevî bakımdan güç sahibiyim!' diyor."

"—Yâhu, sen Peygamber Efendimiz'den daha mı güçlüsün? Bak sen; ateşle barutu yan yana tutacakmış... Öyle saçma şey olmaz!"

d. Kadının Sesi

1. Soru:

Kadın sesinin haram olup olmadığı hakkında bilgi verir misiniz?

Kadının sesi normal konuşmalar için haram değildir. Mesela kadın çarşıya çıktı, alış veriş yapmaya mecbur; çıkabilir. Başka gidecek kimsesi yoksa çıkıp alış veriş yapabilir. Ciddi olmak şartıyla konuşur. Kapı çalındı, kadın arkadan;

"—Kim o?" diye sordu.

"—Ahmet evde var mı?"

"—Evde yok. Şu zaman gelecek."

Bunlar olabilir. Çünkü bunlar normal şeylerdir. Ama arzuları tahrik edici sesler haramdır. Mesela kadının şarkı söylemesi, ilâhi okuması, öbür tarafın dinlemesi gibi şeyler... Bunlar o zaman doğru olmaz, uygun olmaz.

2. Soru:

Telefonda yabancı kadına selâm vermek doğru mudur?

Telefonda kimse kimseyi görmüyor, ses o tarafa gidiyor. Bu adamların bilmeden bize alıştırdıkları alo, merhaba demek... ingilizlerin *hello*'sunun İtalyancası *alo*, onların dilinde merhaba demektir. Müslüman da müslümanla karşılaştığı zaman, ona hayır temenni eder, "*Es-selâmü aleyküm!*" der. Orada bir fitne bahis konusu değildir, yüzünü görmüyor. Alo diyeceğine, hiç bir

şey demeyeceğine, bir hayır temenni etmesinin mahzuru olmayacağı kanaatindeyim.

e. Nâmahreme Dokunmak

Soru:

Otobüste istemeyerek nâmahreme değmek günah veya zinâ mıdır?

Günahtır, korunmak lâzım! Zina da olabilir. Çünkü Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki: “Gözler de zina eder. Eller de zina eder.”

“—El nasıl zina eder?”

Tutmakla...

“—Göz nasıl zina eder?”

Bakmakla...

Onun için hem gözüne sahip olacak, hem eline sahip olacak, hem de sıkış tepiş yere girmeyecek! Dikkat edecek! Allah korusun...

Biz bir kampanya açtık, “Kadınlara ayrı otobüs işletsin belediyeler!” dedik; desteklemediniz. Üç kişi, beş kişi destekledi. İnsanlar lâyık oldukları idareler ile idare olunurlar. Neye lâyıksanız, başınıza o gelir. Güzel bir şey söyledik. Kadınların ayrı otobüsü olsaydı bu iş olur muydu?.. Olmazdı.

Kadın da evime yetişeceğim diye içeri giriyor, erkek de giriyor. Otobüsün istiab haddi diye bir şey yok... Kendimize saygımız yok!

İngiltere’de bir otobüse, Avrupa’da bir otobüse fazla kimse binemez. Koltukların sayısı doldu mu, “Tamam!” der, almaz. İkinci bir otobüs gelir. Trende sıkış tepiş durmaz insanlar... Bir yolcu fazla oldu mu, bir vagon ilâve ederler. İnsana saygı var... Oranın insanı kendisini saydırıyor.

“—Ben parayı vermişim, ayakta kalıyorum; bu da aynı parayı vermiş, oturuyor. Niye?” diyemiyoruz.

Müslüman biraz sinirli müslüman olacak! Bu kadar kuzu kuzu

müslümanları yatırıp yatırıp keserler, derisini yüzerler. Postunun da üstüne otururlar; öldükten sonra da kurtulmaz!.. Hakkına korusana be adam!..

Ondan sonra artık:

"—Kadına değdim günah mı, zina mı?.."

Günah ve zina; buyur ayıkla pirincin taşını!

"—Ama istemeyerek oldu hocam!"

İstemeyerek olunca, tabii hafif oluyor, orası muhakkak... İstedi mi, aşikâre günah ve zina oluyor. İstemeyerek, sakınırken oldu mu; biraz daha hafif oluyor.

f. Harama Bakmak

Soru:

Şu anda ne kadar dikkat etsek şu milletin içinde dolaşırken göze çarpıyor ve ister istemez insanın kalbinde o görüntü canlanıyor. Bundan nasıl korunacağız? Allah razı olsun.

Müslüman gözüne sahip olacak.

Büyüklerimiz demişler ki;

"—*Nazar ber kadem* gerek."

Bakışı pabucunun ucunda olacak, başı önünde yürüyüp gidecek. Ama tesadüfen başını kaldırdığı zaman bir defa gördü mü bir bakışta günah yoktur. Dönüp ikinci baktığı şeytandandır. İkinci defa kasten bakmayacak. İlk takılanı [düşünmeyecek], Allah'a sığınacak. Gözü etrafta çok dolaşırsa haram şeye çok takılır. Etrafa pek bakmak yok. Usulüyle edebiyle gitmeye çalışacak.

g. Karışık Okumak

1. Soru:

Başörtülü kızların şu ortamda erkeklerle beraber okumaları caiz midir?

Bu kızlar sokağa çıkıyorlar mı?.. Çıkıyorlar. Çarşıya gidiyorlar

mı?.. Gidiyorlar. Bakkala gidiyorlar mı?.. Gidiyorlar. Alışveriş yapıyorlar mı?.. Yapıyorlar. Mahzuru var mı?.. E, örtündükten sonra ticaret yasak değil, sokağa çıkmak yasak değil... Şartlarına riayet ettiği takdirde elbette tahsil de yapar.

Eğer İslâm'ın emirlerini çiğnemeden okuyabiliyorsa, okusun, İslâm'a faydalı bir meslek edinsin! Sonra oradan İslâm'a hizmet eder. Allah'ın emirlerini çiğneyerek, ona aykırı olarak olmaz!..

2. Soru:

Hanımların pazar yerine giderek alış-veriş yapmaları doğru mudur?

Mecbur değilse, kadının gitmemesi evlâdır. Mecburiyet varsa, gidebilir. Gittiği zaman, başı örtülü olacak, tesettürlü olacak, alışverişini yapacak. Yapabilir, yasak değildir. Ama ben, kadınların çarşıya pazara gitmemesini daha uygun görüyorum. "Erkekler bu işi yapsınlar; kadınları çarşıya pazara dökmesinler!" diye tavsiye ederim.

3. Soru:

İlâhiyat Fakültesi öğrencisiyiz, kız öğrencilerle beraber aynı sınıfta ders görüyoruz. Kadın erkek bir arada oturmakta bir mahzur var mı?

Muhterem kardeşlerim! Nasıl olması gerektiğini anlamak için Peygamber SAS Efendimiz'in zamanına dönelim, bakalım:

Peygamber SAS Efendimiz, kızını ziyarete geldi:

"—Yâ Fâtıma, yanımda misafirler var, perdenin arkasına geç!" dedi.

Şimdi bu benim için ve sizin için çok önemli bir göstergedir. Peygamber Efendimiz kızının evine gidiyor, "Yâ Fâtıma, yanımda misafirler var, perdenin arkasına geç!" diyor. Demek ki, haremlik selâmlık uygulanmasını istiyor Peygamber Efendimiz... Kızının öbür odada olmasını istiyor, yüz yüze olmasını istemiyor. Doğrusu budur, çünkü Peygamber Efendimiz böyle tavsiye etmiş.

Kur'an-ı Kerim'de de:

وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ (الاحزاب:٥٣)

(*Ve izâ seeltümûhünne metâan fes'elûhünne min verâi hicâb*) "Ey mü'minler! Peygamber SAS'in hanımlarından bir şey istediğiniz zaman perdenin arkasından isteyin!" (Ahzab, 33/53) diye emir var...

Yâni, kadın erkeğe görünmeyecek! Tesettür bu... Üstü giyimli ama, giyimli de olsa çıkıp görünmeyecek! Doğrusu budur. Peygamber Efendimiz'in çağından, yapılması gereken doğru örnek budur.

Fakat bu devirde ve o devirde ve asırlar boyunca insanların ihtiyaçları da oluyor. Meselâ, kocası olmuyor, çarşıya pazara çıkması gerekiyor. O zaman ne yapacak? Örtünmeye riayet ederek, ciddî bir şekilde çarşı pazar vazifesini yapacak. Nitekim bugün de, birçok kadın çarşıya pazara tesettürlü çıkıp, alacağı şeyi alıp geliyor.

Göz gördü mü gönül ferman dinlemiyor. En iyisi tesettür olacak, görmeyecek ki, gönle de bir problem olmasın.

4. Soru:
Bir bayanın ehliyet alması uygun mudur?

Alabilir. Kadın veya erkek herkesin her hüneri öğrenmesi lâzım! Cahil olmaktansa, bilgili olması, hünerli olması iyidir. Mahzuru yoktur.

h. Haremlik, Selâmlık

1. Soru:
Haremlik, selâmlığın sınırı nedir? Hanımıyla gelen bir akrabam veya arkadaşımla, tesettüre uygun olarak bir arada oturabilir miyiz?

Tabii, kendisine nikâh düşmeyen akrabalarıyla oturabilir. Onun dışında nikâh düşenlerle oturmaması, haremlik selâmlık uygulaması uygun olur.

Herhangi bir şekilde eğer oturma mecburiyeti çıkmışsa, o zaman da dış tesettürün tam olması lâzım!.. Yâni, sokaktaymış gibi saçın başın tam örtülü olması lâzım ki, günah olmasın!

2. Soru:

Kadın kocasının yanında misafirlerle bir arada oturabilir mi?

Zaruret varsa, olabilir. Zarûret yoksa, haremlik selâmlık yapmaları daha iyidir. Eğer oturma mecburiyeti varsa, dışardaki gibi oturulacak. Yâni, nasıl çarşıya çıkıyor, nasıl bir yerden bir yere gidiyorsa, onun gibi örtülü olacak. Ama, konuşmalar, yüze bakmalar vs. ilerde bazı zararlara yol açabilir. Onun için, harem ve selâmlıklı oturmak daha iyidir.

3. Soru:

"Otobüste veya bankta bir bayanın oturduğu yere bir erkek oturursa, o bayanın sıcaklığından dolayı zina olur." deniliyor, doğru mu?

Doğru değil!.. Fıkıh ilmi ciddi bir ilimdir. Bir ifrata gider fakih, bir de tefride düşer. Hak ne ise onu söylemek, sınırı tam çizmek zorundadır. Jiletle keser gibi, işin girintisini çıkıntısını tam söylemek lâzım!

Bir kadın oturmuş, kalkmış gitmiş. Öteki erkek oturmuş. Bu zinâ olmaz. Adamın kalbi fesatsa, o fesadından dolayı, ters düşündüğünden dolayı günaha girer ama, bu zina olmaz.

4. Soru:

Genç bir bayanın 70 yaşındaki erkek akrabasının elini öpmesi nasıldır?

İslâm'da erkeklerle kadınların el sıkışması, el öpmesi yoktur. El öpmek, bizim Anadolu örfünde var. Tek memleketimizde oluyor. Eğer kendisine nikâh düşmeyecek büyüğü ise; amcası, dayısı filan gibi olabilir. Aksi takdirde nikâh düşebilecek bir kimseyse el öpmeler olmaz. Çünkü kalpleri şeytanlar başka başka şeylere körüklerler.

"—Aman eli ne kadar sıcaktı. Şöyleydi böyleydi, pamuk gibiydi…" filan derken, işler büyük günahlara doğru gider. Oyuncak değildir. Bu da oyuncak değildir. Gönül ferman dinlemediğinden İslâm bu işi birbirlerine yaklaştırmamak suretiyle, ateşle barutu uzak tutmak suretiyle ayırmıştır. Çünkü ters şeyler oluyor.

Kadının sırtı güneşten yanmış. Doktora gitmiş, krem sürecek. Doktor sırtına kremi sürmeye başlamış. Ondan sonra iş kötüye varmış…

Çünkü bu işin şakası yok, oyuncak değil!

"—Doktor şöyledir böyledir…" filan diyorlar.

Biz; "Erkek doğum mütehassısı olur mu?" filan diyoruz, kızıyorlar. Bak ne kadar ters durumlar oluyor.

Birisinden hatırlıyorum: "Yılışa yılışa, utanmadan, kaç tane kızın kızlığını iğfal ettiğini, doktorlardan duydum ben." diyordu.

İslâm'ın her emri güzeldir. Taassup değildir, doğrudur. Garantidir ve faydalıdır. Sonunda bu işten herkes memnun olur. İslâm'a aykırı her şey de zararlıdır. Sonunda fitne fesat çıkar. Oyuncak değildir.

Avrupa'ya, Amerika'ya öğrenci gönderirken annelere babalara diyorum ki;

"—Evlendirmeden göndermeyin! Oranın kızları şeytan! Allem eder kallem eder bizim safları aldatır!"

Dinlemeyenler birkaç sene birkaç ay sonra boynu bükük geliyorlar:

"—Hocam, bizim oğlan söz dinlemedi. Bize âsi geldi. Gitti bir İngiliz kızı aldı, Alman kızı aldı, Amerikan kızı aldı…"

Bekâr gönderirsen öyle olur. Kendisine hâkim olamaz. Çünkü ötekiler şeytan! Okullarda onlara bu işin nasıl olacağını öğretiyorlar.

Bu günlerde insan, gazeteleri evine sokacak durumda değil! Neler var!

5. Soru:

Sizlerin sözlerinizle ticarete başladım. El-hamdü lillâh başarılı oldum. Sizden ricam, ticaret esnasında bayanlarla tokalaşma durumu söz konusu oluyor. Bu durumda ne yapmalıyız?

Peygamber SAS Efendimiz bey'at alırken dahi hanımlarla musafaha etmemiştir, el tutmamıştır. Sünneti seniyye, Efendimiz'den gördüğümüz görenek budur. Biz şey yapacağız; nasıl sakal bırakıyorsak, başkaları tıraş oluyor biz sakal bırakıyoruz. Nasıl kıyafetimizde özel durumlar oluyorsa, bilhassa hanımlarda, beylerde de dikkat edebilenler memuriyeti, vesairesi dolayısıyla imkanları olanlar nasıl böyle mümkün olduğu kadar İslâmî olduğunu düşündüğü kıyafetleri giyebiliyorlarsa biz de davranışlarımızda da İslâmî olacağız.

Yani düğünümüzde İslâmî olacak, selamlaşmamız da İslâmî olacak, herkes bizi bilecek.

Ben askere giderken yüksek mühendis bir kardeşim dedi ki;

"—Hanımını sakın askere götürme." dedi.

Götürmeyeyim ama kime bırakayım? Allah bana emanet etmiş yani çoluk çocuk sorumlusu benim. Bıraktığım insanlara yük olacak. Yani hoca Efendimiz'e vesaireye mi şey yapacağım.

Dedi ki: "Orada komutanlar zorlarlar çok zor duruma düşersin. Akşam dans olur, şey olur, toplantıya çağırırlar, gitmediğin zaman onlar sıkıştırırlar." filan dedi.

Onu yapmışlar, onun başına o olaylar gelmiş; "Sakın hanımını götürme!" dedi.

Biz gittik. Nasıl gittik? Otobüsün altına iki tane Anadolulu

şeyler gibi yatakları, denkleri atıp beş kişilik aile olarak askerlik yaptığımız yere, Ağrı'nın Patnos ilçesine gittik ve ilk baştan beri tavrımızı belli ettik. Hiç bir şeyi sakınmadık çünkü sakındığın zaman, sakladığın zaman daha fena oluyor. Çok açık olduğun zaman herkes seni öyle kabul ediyor.

İçki içen ayyaş bir binbaşı vardı, gelip bize dinî mesele sorardı. Alay komutanı *şâribü'l-leyli ve'n-nehâr* idi. Allah kurtarsın.

Beni çağırdı; "Hocam, alayımızda kazalar çok oluyor. Acaba kurban kessek, kanlarını her aracın önüne birer parmak sürsek kazalar engellenir mi?"

Dedim, kanla kazaların engellenmesi arasında bir münasebet yoktur ama kurbanı Allah kabul ederse, dualarınızı kabul ederse kaza olmayabilir filan dedim.

Yani insanlar size adapte oluyor. Siz tavrınızı yumuşak ama kararlı bir şekilde ortaya koyduğunuz zaman karşı taraf size adapte oluyor.

"—Çok teşekkür ederim. Ben el sıkmıyorum." diye alıştırırsınız kendinizi, herkes de bilir. Bir defa:

"—Tamam, bu iflah olmaz, ıslah olmaz. Bunun hali budur." derler, o halinle kabul ederler.

El sıkmak uygun olmuyor.

i. Kadınlar ve Ziynet Eşyası

Soru:
Kadınlar altın, yani ziynet eşyası, huliyyât takabilir mi?

Takabilir. Erkekler takamaz. Altın bu ümmetin erkeklerine yasaktır. Yüzük olsun, künye olsun, başka şekilde olsun olmaz; erkekler sade olacak. Böyle bir şey yoktur. Kadınlar takabilir.

Altını, gümüşü biriktirip de Allah yolunda sarf etmeyenlere cehennemde azap edileceğine dâir âyet-i kerîme var; Bunun üzerine sahâbe-i kirâm çok üzülmüşler, korkmuşlar, ağlaşmışlar. O zaman Peygamber Efendimiz; "Farz olan hizmetleri, mâlî

hizmetleri yapar, zekâtını verirse olabilir." buyurmuştur. Dinî hizmetlerini, hayrını, hasenâtını yaptıktan sonra bir kadının huliyyâtı, küpesi, bileziği, yüzüğü olabilir; takabilir, kadınlar için müsaade var. Kadınlar için ipek giyinmeye de müsaade edilmiştir.

Bak burada kadınlar hiç ses çıkarmıyorlar, bak erkeklere yok işte. Hani "Kadın erkek eşitliği yok." derken kıyamet koparan o feministler burada gık demiyorlar. Bak onlara altın takmak var, erkeklere yok. İpek giymek var, oh serin serin ama erkeklere yok. Demek ki mâkul ölçüler neyi gerektiriyorsa İslâm onu gösteriyor.

j. Hanımların Öğretmenlik Yapması

1. Soru:
Bir hanım coğrafya öğretmenliği yapabilir mi?

Bir hanım olduğu için muhatapları önem kazanıyor. Muhatabı küçük, tıfıl çocuklar değil... Coğrafya öğretmeni olduğu için muhatabı ilkokulu bitirmiş, büluğa ermiş kimseler... O bakımdan bir mahzur vardır. Karşısında sakallı, bıyıklı, yetişkin insanlar olduğu için bir mahzur bahis konusudur.

Sonra orda o vazifeyi yaparken saçı başı ne olacak?.. Gidip geldiği zaman, orda konuşmalar ve sâire ne olacak?.. Hizmetini kızlara yönelik olarak yapabilirse; başını açmadan, Allah'ın emirlerini çiğnemeden yapabilirse, yapabilir. Aksi takdirde mahzurlu olur.

k. Erkek Doktora Muayene

Soru:
Bir kadın, bir erkek doktora muayene olabilir mi? Nâmahrem yerinden röntgen çekinebilir mi?

Eğer kadın mütehassıs varsa, onu bulmaya gayret eder; mümkün olduğu kadar kendi cinsinden olan kadın bir doktora muayene olmaya gayret eder. Bunu istemek kendisinin de

hakkıdır; ama çare yoksa, çaresiz ise; terbiyeli, aklı başında müslüman bir doktora muayene olabilir, röntgen çektirilebilir. Çare varsa mümkün oldukça kadına çektirmeye çalışmalıdır.

El-hamdü lillah biz şimdi doktor kardeşlerimizle bir kadın polikliniği açmaya da çalışıyoruz. Bu Türkiye'de büyük bir derttir. İslâm düşmanlarının inadı vardır; doğum mütehassısı bölümüne erkek ebe yani erkek kadın doğum mütehassısı yetiştiriyorlar. "İlla erkekler doğum yaptırsın." diye inatlarından kız talebe bile almıyorlar. İnatları var. Üniversitelerde, tıbbiyelerde inançsız kimselerin böyle inatları var.

Biz de hanımlarımızı mümkün oldukça hanım doktorlara muayene ettirmeye gayret ediyoruz. Birisini bir kadın doktora gönderdik. Kadın hastalığı var, nâmahrem yeri açılacak, bakılacak; yani soyunacak. Biz gönderdiğimiz halde kadın doktor;

"—Seni talebelerin önünde soyacağım, öyle muayene edeceğim." demiş.

O da şaşırmış:

"—Olur mu öyle şey?" demiş.

"—Pekiyi, bu talebeler nasıl öğrenecek?" diyormuş.

Ayarlarsan başka türlü olur. İstenince her şey oluyor, ne diye inat ediyorsun? İlla erkeğe baktıracaksın, müslümanın inancını zedeletmeye çalışacaksın. Bizim inancımız böyle olduğuna göre ona göre ayarla.

Ankara'da bir kadıncağızın röntgeni çekilecek. Kadın gitmiş bakmış, pos bıyıklı bir röntgen uzmanı. "Soyun hanım" demiş. Hanımefendi;

"—Ben kadın röntgenci istiyorum." demiş kibarca.

"—Oh, oh" demiş; "Bırak bu kafayı kadın, bırak. Biraz Avrupa gör, medeniyet gör."

O da boynunu bükmüş;

"—Ben zaten İngiliz'im." demiş.

İngiltere'de kardeşimizin biriyle evlendi de oradan Türkiye'ye gelin geldi, İngiliz aslında... Bizim bu taraftaki dangalak böyle diyor.

Bu mantık değil. Bir kadın mütehassıs koy, bir kadın röntgenci koy; kadınların gönlü olsun. Kadın bölümünü ayır. Utanmıyor musun? Maalesef böyle bir inatlaşma vardır, müslümanların kusurudur.

Müslümanlar kendilerinin camisini, kadın hastanesini müesseselerini kuramıyorlar; kendi emirlerine uygun faizsiz müesseselerini, helal müesseselerini kuramıyorlar.

Yahudiler kuruyor; dünyanın her yerinde uçaklarda yahudi yemeği vardır. "Ben yahudiyim, yahudi yemeği istiyorum." deyince ona hahamın kestiği etten yapılmış yemek gelir. Dünyanın her yerinde müslüman vardır;

"Ben müslümanın etini istiyorum; bana müslüman yemeği getirin." diye diretmiyorlar.

Domuzu yiyorlar veyahut adam "Bu et domuz eti değildir." diyor. Olsun. İsterse domuz eti olmasın ama hayvanın kafası kesilmemişse yine murdardır; o da haramdır. Sen bir tokmağı kafasına indiriyorsun, hayvanı murdar ediyorsun ondan sonra "Tamam, bu sığır etidir." diyorsun. Sığır etidir ama murdar. Koyunun bile boynuna ip dolansa boğulsa eti yenmez. Kesecek, kanı çıkacak.

Şimdi Yirminci Yüzyıl'da yeni yeni anlaşılmış; kan çıkmadığı zaman damarlarda kaldığı zaman orada mikroplanıyormuş ve et bozuluyormuş. Ha 1400 yıl sonra uyandınız maşallah! İslâm "kan akacak" diye bunu 1400 yıl önceden söylemiş. Et yenilecekse kesilecek, kanı şorlatılacak, akacak. İşte et o zaman dayanacak. Kafasına bir tokmak vuruyorlar, bir elektriktik şoku veriyorlar. Hayvan bayılıyor; ondan sonra murdar oluyor. Müslümanlar gevşek olduğundan, dikkatsiz olduğundan bu müesseseleri kuramamış.

"—Canım ne olur yerse?"

Elinin körü olur. Sen müesseseni kurmaya çalışsan ne olur? Sen müesseseni kurma, kendi keyfine uygun olan şeyi kurma; ondan sonra, "Çişli şeyi yesek olur mu, içsek olur mu?" bilmem ne. İçme be adam, içmemeye çalış, temizini bulmaya çalış. Ne diye

"İlla murdarı yiyeceğim, illa haramı işleyeceğim." diye çalışıyorsun?

Evet, ölüm tehlikesi varsa, başka doktor yoksa, çare yoksa tamam; erkek doktor muayene eder ama niye kadın doktor muayene etmesin? Çünkü kafaları bozuluyor. Çeşit çeşit şeyler duyuyoruz. Ben doktorların ağzından çeşit çeşit menfi şeyler duyuyorum.

Askerlikte bir doktor vardı, terbiyesiz neler anlatıyordu. Doktor. Tabi mecburen askere gitmiş. Orada her çeşit insanla harman oluyorsun. Yaptığı melanetleri, günahları saya saya bitiremiyor. Şimdi ona muayeneye gidilir mi? Böyle bir hayduta gidilmez. O zaman müslüman olarak tedbir al. Müslümanların tedbir alması lâzım.

l. Kız Öğrencilerle İlgilenmek

Soru:

Okulumuzdaki başörtülü hanımlar biz erkeklerden onlarla ilgilenmediğimizden şikâyet ediyorlar. Bu durumdan yararlanan radikal denilen bazı kimseler hanımlarla ilgilenerek onları yönlendiriyorlar. Ne buyurursunuz?

Bir müslümanın bir müslümana yardım etmesi boynunun borcudur. Hadîs-i şerîfler çoktur, bu hususta bir sürü hadîs-i şerîf okuyabiliriz:

"—Müslüman müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, ona hakaret etmez, onu yardımsız bırakmaz."

Yardımsız bırakıyorsan, ötekiler tutuyorsa; elinden tutana aşk olsun, sana da yuh olsun.

m. Okullarda Dejenerasyon

Soru:

Bir anne baba var. Bunların erkek çocukları üniversitede başka bir şehirde okuyor. Önceleri müslüman arkadaşlarıyla beraber

kalıyorlarken onlarla anlaşamayıp başka arkadaşlar ile oturmaya başlıyor. Daha sonra ise bir kız arkadaşıyla beraberce kalmaya ve nikâhsız evlilik hayatı sürmeye başlıyor.

Baba Kurban Bayramı'nda keseceği kurban parasını oğluna kızlı erkekli deniz kampı yapsın, eğlensinler diye verip bayramda kurban kesmiyor. Ve oğlunun hayatını öğrenince hiç menfî bir tavır takınmıyor, ileride evleneceklermiş diye. Oğlana karşı anne de hiçbir tavır takınmıyor.

Bu adam hacıdır, namaz da kılar; İslâm açısından bunların durumları nedir? Baba oğluna okuyor olmasından dolayı maddî destek vermeye devam etmektedir. Bu anne babaya İslâm'ın bakışı nasıldır? Bunlara göz yummaktadırlar.

Tabii bu karşımıza müslümanların ne kadar dejenere olduğunu gösteren sahne çiziyor. Bir adam var. Bu adamın çocuğu var. Şehre gönderilmiş. Şu anda zina hâlinde, bir kadınla nikâhsız yaşıyor. Her gün günaha giriyorlar. Her gün zina… Bu zina hâlinde olmasından dolayı hacı olan, namaz da kılan baba ve anne rahatsız olmuyor.

Kurban kesmiyorlar, çocuklarına yesinler içsinler diye kurban paralarını buraya gönderiyorlar, kurban borcu üzerlerinde kalıyor. Zinaya razı olmalarından dolayı, reaksiyon göstermemelerinden dolayı çok büyük günahlara giriyorlar. Çocuk da nikâhsız yaşadığından dolayı çok büyük günahlara giriyor. İşte cahillikten, işte İslâm'ı bilmemekten bir cemiyetin fertleri, sözde müslümanlar ne hâle geliyorlar, görün! Enteresan bir sahne...

n. Hanımların Hakları

Soru:

Allah hanımları korumuştur ve çok hak sahibi yapmıştır ama, en dindar erkek bile olsa, işine gelmeyince oralı olmuyorlar. Mesela çocuk bakımı bir, mehir iki… Üç, yemek yapmak… Dört, hanımı çalıştırıp da sonra parasını almak.

Tabii dördüncüsüne hakkı yok ama, çocuk bakmak erkek görevi değildir. İkincisine hakkı vardır, mehir kadının hakkıdır erkeğin kadına mehri vermesi lâzımdır.

Çocuğu bakmak deyince açıklama yapayım. Çocuğun yemesi, gıdası, barınması, ve sairesi babanın görevidir. Baba kazanacak anne sorumlu değildir. İsterse meme bile vermez ama çocuğun bakılması, yetişmesinde annenin de sorumluluğu vardır. Çocuğa baba bakmaz.

Yemek yapmakla da sorumlu değildir baba, yani buğday ekmeği getirdiği zaman kadının katık istemeye hakkı yoktur. Kimsenin hakkı yoktur çünkü buğday ekmeği güzel bir gıdadır, başka bir şeye lüzum kalmaz.

O bakımdan ille yemek yapacaksın, geç mutfağa, tak önlüğü, yıka bulaşığı filan gibi bir şey mâkul bir şey değil ama şu var ki şimdi adam, erkek dışarıda çalışıyor hanım da evde duruyor, bir iş bölümü oluyor.

Hayat müşterek olduğundan o ev işlerini yapıyor, yemek yapıyor, çocuğa bakıyor, ötekisi de dışarıda kazanıyor, getiriyor beraber yiyip içiyorlar, mutlu oluyorlar. Burada çocuğa sen bakacaksın demeğe hakkı yok! Ama beraber bakarlar, bazen o bir yere gider çocuğa bakabilir.

Mehir hakkıdır. Erkekten kadın mehri istediği zaman alır, vermesi lâzım. Hanımı çalıştırıp da parasını almak erkeğe yakışmaz. Hanımın parası erkeğe uygun değildir. Hanımı çalıştırmak bile uygun değildir ama çalışmanın şekilleri var. Kadın mesela evde terzilik yapıyor, bilmem ne yapıyor, kazanıyor ayrı. O yani herkesin kazancı kendisinedir. Koca oldu diye parayı elinden alamaz, haksızdır. Rızası olmadan aldığı zaman kul hakkı yemiş olur.

o. Hanımların Seyahati

1. Soru:

Öğrenci olduğumuzdan imkânsızlıklar dolayısıyla memlekete

yalnız gidiyoruz. Ne buyurursunuz?

Tabii bir müslüman hanımın yalnız başına seyahati bizim mezhebimizde hatalıdır. Bir mahremiyle gitmeye çalışması ve bunu prensip edinmesi; sağı solu, ana baba ve kardeşleri de zorlaması lâzım. "Benim tahsilim bitti, gelin beni alın götürün…" filan demesi lâzım. İşin doğrusu budur. Ama ne yapsa çare olmuyorsa, o zaman da emniyet tedbirlerine riayet ederek, birkaç arkadaşıyla gündüz gözüyle gitmeye çalışmalı.

2. Soru:

Bekâr olan bayanlar doksan kilometreden yukarı mesafelere konferans veya sohbet için erkeklerle haremliğe, selamlığa riayet ederek yolculuk edip gidebilirler mi?

Bizim mezhebimize göre olmuyor ama "Yol emniyeti varsa ve bir fitne bahis konusu değilse olabilir." diyen bazı kimseler de var. Tehlikeden hâlî değil; mahremini alıp öyle gitsin. Mezhebimize uygun hareket etsin.

3. Soru:

Bir bayan tesettürlü olmak kaydıyla, bir iki bayan arkadaşıyla pastaneye gidip çay içebilir mi?

Pastanede garson var, başkaları var, onlarla oturmuş, konuşmuş oluyorlar. Size eskiden beri söylüyorum, tesettürün iki çeşidi vardır: Bir, giyimle tesettür; bir de erkeklerin bulunduğu yerde bulunmamak tarzında tesettür.

Bizim memleketimizde eskiden kadınlar çarşı pazara çıkmazlardı. Çarşının olduğu sokaktan gitmezlerdi, arka sokaktan gidilirdi. Çarşıdan kadın geçmezdi.

Mesela Hz. Âişe Validemiz diyor ki:

"—Tesettürle emrolunmamıştık. Ben bahçeye çıktım da filanca filancayı gördüm."

Tabii bahçeye elbette yine örtülü çıktı. Ama bahçeye bile

çıkmamak, perdenin arkasında olmak. Kendisine birisi sorduğu veya evden birisi bir şey istediği zaman perde arkasından vermek Kur'ân-ı Kerîm'de emrolunduğu için erkeklerin yanında hiç olmamak da bir çeşit tesettürdür. Ve daha güzeli budur.

Erkeklerin arasına gir, etraf kaynıyor, garson erkek, çay iç, sokakta dolaş... Bunlar biraz uygun olmuyor.

Zaruret varsa olur. Çok yoruldun, bir yerden bir yere gidiyorsun, otobüs durdu, mola verdi, mecbursun; mecburiyetlerde olur. Ama ihtiyarî olarak yapmamaya çalışmak lâzım.

14. SAKAL

a.Sakalda Ölçü

1. Soru:
Giyim ve kuşam ile sakalda ölçü nedir?

Sakalda büyüklerimizin ölçüsü; çok fazla uzun olmaması, şöyle bir tutam olması şöhret bulmuştur. Ama biraz kısa da olsa, yine sakal sünneti yerine gelmiş olur.

Giyim ve kuşamda ifrata, tefrite kaçmamak; yâni mübtezel olmadan, çok şatafatlı olmadan giyinmek ana ölçüdür. Kadınlar için dar olmaması, altını göstermemesi ölçüdür. Yırtmaçlı, açık saçık olmaması ölçüdür. Bu genel kaidelerin altında, fazla böbürlenmeye yol açmayacak gibi, derli toplu, mahrem yerlerini örtecek bir giyimle giyinmelidir.

2. Soru:
Sakalın en az miktarı ne kadardır?

Sakalı kökten tıraş etmedin mi, isterse azıcık bile olsa, hiç olmazsa haram işlememiş oluyorsun. Bunun uygun olan şekli hususunda ulemânın çeşitli görüşleri var... Genel görüş, şöyle bir tutam kadar olursa, daha iyidir demişler.

3. Soru:
Sakalın sünnet şekli nasıldır?

Söyledik, bir tutam miktarı olması, bıyıkların kısa sakalın uzun olması...

4. Soru:
Sakalım az; sakal bırakayım mı?

Az olsun, çok olsun; Allah rızası için sakal bırakmayı tavsiye ederim.

5. Soru:
Sünnet-i seniyyeye uygun olarak sakal bıraktım; dua eder misiniz?

Allah-u Teâlâ Hazretleri mübarek eylesin... Peygamber Efendimiz'in daha öteki sünnetlerini de yapmayı nasib eylesin... Peygamber Efendimiz'in sünnetlerini ihyâ eyleyip şehid sevapları kazanmayı, ona ve bizlere nasib eylesin... Peygamber Efendimiz'in şefaatine erdirip, ahirette Peygamber Efendimiz'e komşu olmayı, bu kardeşimize ve bizlere nasib eylesin...

b. Sakal Kesmek

1. Soru:
Sakal bırakmak sünnet... Sakal bırakıp kesmek mi, yoksa her

zaman, her gün kesmek mi haramdır?

Sakalı kesmek, Efendimiz'in tavsiyesine aykırıdır. Hilkati tağyirdir. Bazılarına göre haramdır, bazılarına göre hükmü değişiktir. Kesmemek lâzım!.. Ama memurdur, polistir, askerdir, öğrencidir; mecburdur. O zaman kesiyor ama, Allah'tan af dileyerek kessin; fırsat olduğu zaman sakalını bıraksın.

2. Soru:
Sakal kazıyarak tıraş etmek hangi hükme girer?

Haram hükmüne girer; sakal kazımak haramdır.

3. Soru:
Sakalı kazımak haram mıdır?

Sakalı kazımak haramdır. Bütün mezheplerin kitaplarında böyle yazar.

Sakalın bırakılması sünnettir. Uzunluğu kısalığı konusunda ulemânın sözleri vardır. Orta söz: Bir elin tutacağı kadar uzun olmasıdır. Uzun da olabilir ama hiç olmazsa kısa bile olsa birazcık sakalı oldu mu haramı işlememiş, kazıma haramını yapmamış oluyor. Sakalı kazımak, hılkati tağyir sebebiyle haramdır.

فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ (النساء: ١١٩)

(*Feleyuğayyirunne halka'llàh*) [Allah'ın yarattığını değiştirecekler.] (Nisâ, 4/119) ayet-i kerimesinin o cümlesine göre haramdır.

Ama meselâ, polise amirleri "Kazıyacaksın!" diyor. Askere yönetmelik "Kazıyacaksın!" diyor. Bazı yerlerde bu usûl konulmuş olduğundan, sorumluluk onu koyanlara aittir. Kazımak zorunda kalanlar belki kendilerini;

"—Ben istemiyordum ama ne yapayım, yukarıdakiler öyle

koymuş, ondan oldu.” diye savunabilirler. Belki onlarda da biraz suç vardır.

Tepeden bir baskı olmadığı zaman, kazımak doğru değildir. Sakalı bırakmak lâzımdır.

Said-i Nursî, ben hatırlıyorum, “Ben sık hapse girip çıkıyorum, onun için bırakmıyorum.” diyor. Böyle bir savunma yapıyor. Sakalın aleyhinde değil de, kendisinin özel durumu dolayısıyla böyle yaptığını söylüyor.

Tabii ben onun o görüşünü doğru görmüyorum. Öyle dese bile doğru görmüyorum. “Sakala hakaret ettirtmem.” demiş oluyor. Yani, ondan sakal bırakmamış oluyor. Bence öyle değil.

“—Yâ Rabbi! Ben sakala müsaade olduğu zaman bıraktım, zalimler kesti.” der.

Çünkü adamı hapse alıyor... Kendisi de müslüman, kendisine de hakaret ediyor. Sakalına değil, doğrudan doğruya kendisine hakaret ediyor. Hapse alıyor, ne yapalım, mazlum.

“—Ben istemiyordum ama onlar kestiler yâ Rabbi!” der, kendisini savunur. Binâen aleyh, bırakması lâzımdı.

Bir de tabii, Said-i Nursî’den önce, Said-i Nursî olmasaydı ne yapacaktı insanlar? Said-i Nursî’yi mi misal getireceklerdi? Getiremezlerdi. Daha doğmamıştı.

Said-i Nursî’den önce doğru olmayan bir şey, Said-i Nursî’den sonra “Said-i Nursî yaptı.” diye doğru olacak değil. Said-i Nursî dinin ahkâmını değiştirecek değil. Belki kendisi mağdur olur; “Benim sakal bırakmamam bu sebepten oldu yâ Rabbi!” diye. Kendisinin bileceği bir şey, şahsî bir durum. O başkasına misal olamaz.

Durumu müsait olanın sakal bırakması lâzımdır, mecburîdir.

3. Soru:
Sakal kesmenin mezheblere göre hükmü nedir.

Sakal kesmek bütün mezheblere göre haramdır, doğru değildir. Müslümanın böyle sakal kesmesi yoktu, sonradan çıktı bu...

Sakalı kesmek, bıyığı kesmek Batı ile tanıştıktan sonra çıktı. Gayrimüslimlere benzemek yönünden uygun değildir.

Sakalı kesmek hilkati tağyirdir, haramdır. Ayet-i kerimede, şeytanın: "Ben şeytan olarak müslümanların sağından, solundan gideceğim, geleceğim;

فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ (النساء: ١١٩)

(*Feleyuğayyirunne halka'llàh*) [Allah'ın yarattığını değiştirecekler.] (Nisâ, 4/119 dediği buyruluyor.

Allah buraya sakal koymuş, kökü deride, yâni hilkatimizde var... O halde, bu böyle olacak. Bunu kesmek, hilkati değiştirmek oluyor.

Kadınlara vermemiş, erkeğe vermiş. Demek ki, erkek sakallı olacak! Hilkate uygun olan bu... Kadınlara benzemek yönünden kesilmesi uygun değildir.

Hadis-i şerifler çok... Peygamber SAS buyurmuş ki:[16]

قُصُّوا الشَّوَارِبَ، وَأَعْفُوا اللِّحٰى (حم. عن أبي هريرة)

(*Kussu'ş-şevâribe, ve a'fü'l-lihà*) "Bıyıkları kısaltınız, sakalı uzatınız!" buyurmuş.

Sahih hadis-i şerifler vardır bu hususta... *Râmuz*'da da vardır, başka kitaplarda da vardır.

Ayet de vardır, hadis de vardır. Binâen aleyh, eğer mânisi yoksa sakal bırakması lâzım bir müslümanın! Mâni ne olabilir? Polistir, dairesi müsaade etmiyor... Askerdir, dairesi müsaade etmiyor... Öğrencidir, okulda kıyamet kopuyor... Aslında müsaade

---

[16] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.229, no:7132; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.152, no:11335; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.305, no:8863; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.653, no:17226; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.97, no:1876; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.154, no:15202.

etmeleri lâzım, ama etmiyorlar. Yâni, antidemokratik...

Ben Almanya'ya gittim, orada polis sakallı idi. Sakallı PTT bakanları vardı o zaman... Sakallı askerleri vardı, generalleri vardı. Bizde askerde iç hizmet nizamnamesi denmiş, sakal bıyık kesilecek denmiş. Polisin eskiden bıyığına müsaade ediliyordu, şimdi bıyık da kesilecek denmiş. Ağlıyor bazıları... "Yâhu, ben bıyığımı kesince hoşuma gitmiyor." filân diyor.

Bunlara aslında, işin doğrusu müsaade etmek lâzım!.. Alman sakallı oluyor polis oluyor, asker oluyor, bir şey olmuyor da; bizde de serbest olsa ne olur?.. Burada bir antidemokratiklik var... Yâni, insanın hürriyetine müdahale var... Bırak bıraksın!.. Hem de bir de, dînî bakımdan mahzurlu oluyor kesmesi... O zaman niye bunu dînî bakımdan mahzurlu duruma düşürüyor yönetim?.. Hani lâiklik?.. Hani dilinden düşürmediği lâiklik?.. Hani lâiklik, kimsenin dînî işlerine karışmamaktı?.. Niye karışılıyor?..

4. Soru:
Paralı özel dershanelerin verdiği bilgisayar kurslarına gitmek istiyorum. Sakallı olduğum için almıyorlar. Bu bilgisayar eğitimini görmek için sakalımı kesebilir miyim?

Kesemezsiniz! Çünkü, o olmasa da insan yaşar, ölmez yâni... Aslî bir şey değildir, kesmeğe orda ruhsat yoktur. Bakarsınız, sakallı kabul eden bir bilgisayar kursu olur; orda çalışmak daha hayırlı olur. Öyle bilgisayar kursuna sakal kesme şartını koyan yerden ne fayda olacak?..

5. Soru:
Bir görev almak için veya tayin olmak için, geçici olarak sakal kesmenin hükmü nedir.

Bu işin cinsine bağlıdır. O heriflere eyvallah etmek mecburiyeti varsa, o mecburiyet de şer'an makbul bir mecburiyetse, o zaman buna da bir cevaz kapısı açılır. Ama, şer'an

bir mecburiyet yoksa, ufak tefek şeylerden ikide birde sakalı kazımak uygun değildir. İnsan biraz kale gibi sağlam durmaya çalışmalı, herkese eyvallah etmemeli!..

6. Soru:
İşyerinde sakalımı kesmek istiyorlar; ne yapayım?

Kestirmesin! Çünkü kimsenin başkasının sakalını kestirmeğe hakkı yoktur. Bu bir zorbalıktır. Yirminci Yüzyıl'ın işi değil, Amazon ormanlarındaki vahşilerin işidir bu... Onlardan bazıları kaçmış, Türkiye'ye gelmiş; böyle yapıyorlar maalesef...

Kestirmezsiniz! Allah başka bir iş nasib eder. Veyahut, "Niçin kestiriyorsunuz, ayıp değil mi, günah değil mi?.. Hakkınız yok!" filân diye söylersiniz, müdafaa edersiniz hakkınızı...

Bunu yazan sakallı olduğuna göre, erkek... Kızları düşünün!.. Bir başörtüsü uğrunda kimlerle uğraşıyorlar, ne zıpırlarla, zibidilerle uğraşıyorlar... Nerelerden nerelere kadar, ne sıkıntılar çekiyorlar... Aşkolsun, tâviz vermiyorlar, başörtüsünü açmıyorlar. Yollarından geri durmuyorlar. Onların metânetinden, kız oldukları halde o sebatlarından ibret almak lâzım!

7. Soru:
Bazı ortamlarda bazı durumlarda sakal kesilebilir mi? Okulda mesela sakallı almıyorlar, imtihana giremiyoruz, işyerinde izin verilmiyor.

Bir mazeret olunca, mecburiyet olduğu zaman artık mazeretine göre kesebilir, vebali ötekisine olmak üzere... Mecburiyet yoksa kesemez.

8. Soru:
Ben bir Yahudi'nin yanında çalışıyorum. Sakal hariç diğer ibadetlerime karışmıyor. Yalnız bankaya ve müşterilere gittiğim için sakal bırakmama izin vermiyor. Ben işimden memnunum. Bu konuda ne yapmam gerekir?

Sakal sünnettir. Sakalın kesilmesi bütün mezheplere göre

haramdır. Ama şimdi mecburiyetlerden, baskıyla, töre değiştiğinden ve bazı yerlerde yasaklandığından yapılmıyor. Yasaklayanlar vebal altında kalır. Bu şartta bunun bir dinî mahiyeti olduğu söylenebilir.

Ressamlar sakal bırakıyor. Sanatkârlar sakal bırakıyor. Mimarlar sakal bırakıyor, saç uzatıyor. Barış Manço omuzlarına kadar saçını uzatıyor. Herkes istediğini yapıyor. "Bu konuda hürriyetlere müdahale etmek doğru değildir." diye söylemesi lâzım.

c. Sakal ve Hanımlar

1. Soru:

"Sakalı bırakırken hanımın müsaadesini almak gerekiyor." diyorlar; doğru mu?

Doğru değildir. Sakalı kesmek haramdır. Bırakmak gerekli olduğundan... Sorarsanız, "Yapma!" der. Bazı kimselere sorsanız, "Namaz kılma!" der, bazı kimselere sorsanız, "Oruç tutma!" der.

2. Soru:

Birisine hanımı: "Şu sakalı kes! Sakalın sakala benzemiyor, tek tük... Hiç olmazsa bir müddet kes de biraz çoğalsın, sonra yine bırakırsın." demiş.

Bu bir aldatmacadır. Sakal tek tük de olsa, kesmeyin! Süfyân-ı Sevrî Hazretleri karanlıkta hırkasını giymiş, dışarı çıkmış. Dışarıda:

"—Yâ imam, hırkayı ters giymişsin; çıkart da doğru düzgün giy!" demişler.

Bakmış, hırka ters... Demiş ki:

"—Ben o hırkayı Allah rızası için giymiştim, kul rızası için çıkartmam onu!" demiş.

Sakalı tek tük de olsa kesmesin. Sonra ucundan düzelttikçe, gelir arkası... Sakalı kesmek haram!

3. Soru:

Yaklaşık sekiz senedir evliyim. Üç ay önce tam dönüş yaptım. Hanımım da kapandı. Fakat ben sakal bırakınca, "Sakalını kesinceye kadar bu eve geri dönmem!" diyerek yedi yaşındaki çocuğumuzu da alıp gitti. Öz anam babam bile bana karşı. Şu an sakalımı kesip ailem ile birleşeyim mi, yoksa böyle sürsün mü?

Sakalını kesme. Ailene mektup yaz, de ki:

"—Peygamber Efendimiz, 'Sakal bırakın!' diyor. Alimlerimiz 'Sakalı kazımak haramdır!' diyor. Sen dönüş yaptın, ben dönüş yaptım. 'Âhireti kazanalım. Allah'ın rızasını kazanalım!' diye uğraşıyoruz. O yola girmişiz. Sen şimdi böyle sakaldan dolayı kalkıp evine gittiğin için, bir; kocaya âsi olduğun için, iki; eğer bu böyle devam ederse yuvayı yıkarsan, cennetin kokusunu bile koklayamayacaksın!

Çünkü, kendisi kocasından ayrılmak isteyen kadın, hem de sakaldan dolayı ayrılıyorsa, artık cennete girmek değil, cennetin kokusunu bile koklayamayacak. Halbuki cennetin kokusu 500 yıllık mesafeden duyulacak.

Yani iğde ağaçlarının etrafına koku yaydığı gibi cennetin kokusu 500 yıllık mesafeden duyulduğu halde, bir kadın kendi arzusuyla böyle bir şeyle kocasından ayrılmaya kalkarsa cennetin kokusunu bile koklayamaz..." diye bunları hadîs-i şerîflere dayanarak yazarsın.

"—Benim bir kötü niyetim yok. Allah'ın rızasını kazanmak istiyorum. Sen bu inadından vazgeç!" dersin. "Sakalı kesemeyeceğim, sen bilirsin." dersin. O sonunda mecburen gelecek.

Yumuşak davranırsın, yumuşak mektuplar yazarsın ama sakalı kesmezsin, kesemezsin. Böyle bir kapris yüzünden kesilmez.

4. Soru:

"Oğlum sakal bıraktı, gelinim razı değil. Bir kişinin hanımı

razı olmazsa sakal bırakabilir mi?"

Böyle bir mecburiyet yoktur. Hanımın onayından geçmesi, tasvibinin alınması gibi bir mecburiyet yoktur. Çünkü sakalın kazınması haramdır, bırakılması sünnettir. Elbette sünnet-i seniyyeye uygun yaşayacak; ötekisi istese de istemese de… Ona da anlatacak:

"—Bak bu günahtır. Bırakılması Peygamber Efendimiz'in emridir, tavsiyesidir. Onun için böyle olacak. Biz müslümanız; müslümanın da her hâli kendine mahsustur, başkalarına benzemez" diye ikna edecek, gönlünü almaya gayret edecek.

d. Sakal ve Tebliğ

1. Soru:

Sakal tebliğ yapmağa engel olabilir mi? Böyle iddia edenler var, bundan dolayı sakal bırakmıyorlar. Böyle yapmak doğru mudur?

Hayır, doğru değildir. Çünkü, sakal kazımak haramdır. Sakal kazımak bundan yüz yıl, yüz elli yıl önce olsaydı hacı babalar, hacı dedeler bastonla kovalarlardı insanı... Şimdi adet oldu, herkes kazıtıyor ama, erkeklerin kadınlara benzemesi sayılır bu... Doğru değildir aslında...

Durumu müsaitse, memur değilse, işi elveriyorsa sakalı bırakacak! Tebliği öyle yapmağa çalışacak. Sakalından karşısındaki ürküyorsa, başkası ürkmüyor. Mimar bey sakalı uzatabiliyor, profesör bey sivri sakalı uzatabiliyor, saçını uzatabiliyor... Dalga dalga, kocaman kocaman, kulağının üstüne binmiş, ensesini kapatmış, aslan yelesi gibi, herkes keyfine göre yaşıyor. O da sünnet-i seniyyeye uygun hareket edecek.

Tebliğe mâni olmaz. Öyle olsaydı, onun dinde bir müsaadesi olurdu. Sen tam müslüman olacaksın, tebliğini İslâmca yapacaksın; karşı taraf uyarsa uyar. Sakalından korkuyorsa sen de kalemle tebliğ et, dergi çıkart, başka türlü hizmet yap ama,

sakaldan kimse korkmaz. Yâni, tebliğe mani olmaz o... Güzel giyinirsin, başka tedbirleri alırsın, kendini yine sevdirmeğe çalışırsın. Sakalı da sevdirmeğe çalışırsın. O da tebliğdir.

e. Sakal ve Aile

1. Soru:

Okulu yeni bitirdim, henüz askerliği yapmadım. Uzun zamandır sakallıyım. Ailem ve çevrem sakalımı kesmem için çok baskı yapıyor. Özellikle babam, sakalımı kesmezsem evlâtlıktan reddedebileceğini söylüyor. Ayrıca sakala o kadar kötü şeyler söylüyorlar ki, en sonunda dinden çıkacaklarından korkuyorum. Ne yapmalıyım; bana yardımcı olabilir misiniz? Ayrıca, ailemin hidayeti için, benim de sabredebilmem için dua eder misiniz?

Allah sabırlar versin... Bu gibi durumda olan kardeşlerimize ben tavsiye ediyorum ki, geniş olacaklar, sinirlenmeyecekler! Çünkü, çok yaygın bir cahillik var... Bu millet İslâm'ı unutmuş, başka şeyleri öğrenmiş. Yâni, şimdi başka şeyleri bilen bir topluluğun karşısındayız. Onlara yumuşak yumuşak, tatlı tatlı İslâm'ı anlatacağız. Kibarca anlatılınca, yumuşak anlatılınca, deliller gösterilince, işi münakaşaya boğmadan güleç yüzle, tatlı dille anlatılınca, iyi netice alınabiliyor. Böylece emr-i ma'ruf nehy-i münker yapmağa, gerçekleri söylemeğe gayret etsinler. Allah yardımcı olsun...

Tabii, Allah-u Teâlâ Hazretleri hidayet versin de... Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin hidayet vermesinin şartı, insanın edepli olmasıdır. Yâni, edepsiz oldu mu insan; Allah onu hidayete getirmez!.. Zalimlere, fasıklara, edepsizlere hidayet vermez!.. Adamda bir kabiliyet olacak da, ondan sonra hidayete gelecek.

Bakın, her zaman okuduğumuz Yâsin Sûresi'nin baş sayfasındaki ayet-i kerimeyi hatırlayın:

إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَانَ بِالْغَيْبِ (يس:١١)

(*İnnemâ tünziru meni'ttebea'z-zikre ve haşiye'r-rahmâne bi'l-gayb*) "Senin sözün, senin ikazın, irşadın ey Rasûlüm; gaybe inanan ve zikre tabî olan insana tesir eder. Ötekisine tesir etmez!" (Yâsin, 36/11) diyor.

Edepsiz alamıyor, o hidayete mazhar olamıyor. Allah hatasını anlayıp, hatasından tevbe edip, edep sahibi olmaya muvaffak eylesin de, hidayet ondan böyle bucak bucak kaçmasın...

2. Soru:

Sakal bırakmak istiyorum, annem razı gelmiyor. Ne yapmam lâzım?

Yanağından öpersin, elinden öpersin; razı edersin. Basiretini gösterirsin. Anasını kandıramayan evlat olur mu?

"—Sünnetmiş, sevap kazanacağım, cennete gideceğim!" vs. diye gönlünü hoş etmeye çalışırsın.

Anlatmaya çalışsın, biraz vaizlik etsin. Hep biz edecek değiliz ya, o da; "Bak bunun sevabı varmış, kesmek harammış. Hilkatı tağyir yasak!" desin.

f. Sakalın faydası

Soru:

Bir insan sakal bıraktığı zaman, bu sakal haram irtikab etmekten kurtarır. Bir tutamdan daha kısa saklarsa, kısaltırsa sünnet-i şerîfi işlemiş olur mu?

Kendisini haramdan kurtarmış olur. İşlemiş olur. Sakalın kazınması bütün mezhep kitaplarımızda; İmam Ebû Hanife, Şâfiî, Hanbelî, Mâlikî, hiç ihtilafsız sakalın kazınması haram. Sakalın sünnet olan şekli bir tutam kadar, elini tuttuğun zaman uzun olmasıdır. Ama kısa da olsa haramdan paçayı kurtarmış oluyor, sakal sünnetine uymuş oluyor. Kadın olmadığı anlaşılmış oluyor, erkek olduğu anlaşılmış oluyor.

g. Sakalsız Kimsenin Fetvası

Soru:

"Sakalsız insanın verdiği fetvâ geçerli değildir, ancak kendi amel edebilir." deniliyor. Bu söz hadis midir, hadis ise sahih midir?

"—Sakalsız insanın verdiği fetvâ geçerli değildir." sözünün hadis olduğunu sanmıyorum. Çünkü Peygamber Efendimiz'in zamanın sakalını tıraş eden hiç yok gibiydi. O zaman sakal tıraş edildiğini ben bilmiyorum. Belki acemler, gayr-i müslimler filan tıraş oluyorlardı. Herhalde müslümanlar için öyle bir şey bahis konusu değildir.

Alim bir kimse ise, Türkiye'nin çeşitli meşakkatleri, sıkıntıları içinde söylediği söz fetvâ olabilir. Memuriyet hayatı, üniversite hayatı gibi çeşitli durumlar olabiliyor. Onun için sakalı olmayanın fetvâsı kabul olmaz gibi bir söz de tam geçerli olmuyor.

h. Sakalsız Hocalar

Soru:

Hiçbir mazereti olmadan sakal bırakmayan hocanın arkasında namaz kılınır mı? Ebussuud Efendi'nin fetvasında, sakalı bir tutamdan kısa olan imamın görevinden azlolunacağını söylüyormuş.

Kılınır. O onun kusurudur. Keşke bıraksa, ama kılınabilir.

Ebussuud Efendi Kânunî devrinin adamı. Biz şimdi Yirminci Yüzyıl'dayız. Sakal bir tutamdan kısaysa azlolunurmuş. Zaman değişince şartlar değişiyor. Kânunî devri başka, Ebussuûd Efendi zamanı başka. Yirminci Yüzyıl'da bunca bâdireler geçirmiş, İslâm darbeler yemiş, müslümanlar hapislere girmiş, asılmış, kesilmiş... Ondan sonra bir sürü problem var, zorluklar var. Şimdi şartlar biraz daha farklı. Bu şartların farklılığını İslâm kabul ediyor.

Bazı yerlerde mecburiyetler var, mecburiyet olan yerde;

اَلضَّرُورَاتُ تُبِيحُ الْمَحْظُورَاتَ

(*Ed-darûrâtu tubîhu'l-mahzûrât*) "Zaruretler mahzurları bertaraf eder, onun yapılmasına müsaade kapısı açar." kaidesi vardır.

Onları da nazar-ı dikkate almak zorundayız. Önemli olan önemsiz olan şeyleri birbirinden ayırt edebilmeliyiz. Asıl önemli şey neyse onun üzerinde durmalıyız. Böyle küçük detaylara, detay küçükse tabii, o kadar önem verilmeli! Kısa da olsa sakal bıraktı mı farzıyetini yerine getiriyor. Ama uzun ve kısa olması alimlerin çeşitli görüşleridir. O kadar dini zedeleyen bir nokta olmuyor.

i. Bıyıklar

Soru:
İslâm'da bıyıkları kökten kazımanın hükmü nedir?
Kâfirlere benzemek olursa haramdır. Ama Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[17]

قُصُّوا الشَّوَارِبَ ، وَأَعْفُوا اللِّحٰى (حم. عن أبي هريرة)

(*Kussu'ş-şevâribe, ve a'fü'l-lihà*) "Bıyıkları kısaltın, sakalı uzatınız!" buyurmuş.

Onun için dibi, beyazı görünecek kadar kısaltırlarmış. Asıl mühim olan sakal bırakmaktır. Bıyıkların kısa olmasında mahzur yok. Hatta tıraşlansa bile bazı mezheplere göre [cevazı] var. Ama yüzü, gözü, her şeyi ötekilere benzemek tarzında yapmamak lâzım.

---

[17] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.229, no:7132; Ebû Hüreyre RA'dan.
Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.152, no:11335; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.305, no:8863; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.653, no:17226; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.97, no:1876; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.154, no:15202.

j. Saç Tıraşı

Soru:
Başı tıraş etmek sünnet mi?

Bir insanın saçını kesmesi veya uzatması serbesttir. Peygamber Efendimiz'den ikisi de rivayet edilmiştir. Bazı kereler kulağının ucu hizasına kadar uzattığı rivayeti var, bazılarında da tıraş ettiği rivayeti var... Her ikisi de olabilir.

15. SOSYAL ÇALIŞMALAR

a. Vakıflar ve Dernekler

1. Soru:
Dernek ve vakıf kurmanın faydası nedir?

Dernek ve vakıf kurmanın sosyal hizmetleri güzel yapmak bakımından çok büyük faydaları vardır. Onun için biz sizi güzel gayelerinizi tahakkuk ettirmek bakımından böyle çalışmalar yapmaya hararetle teşvik ediyoruz.

Hocamız rahmetullâhi aleyh de bizim Hakyol Vakfını kendisi emretmişti, o kurdurmuştu. Bizden önceki büyüklerimiz de çeşit çeşit vakıflar kurmuşlar, hayrât u hasenât bırakmışlar. İslâm'da vakfın sevabı hakkında çok rivayetler var. Onun için vakıf kurmak da sevaptır. Hayırlı gayeleri tahakkuk ettirmek için el birliğini sağlayan o iş birliği de ayrıca sevaptır. Tek başına yapacağı [işi] beraberce yapmak da sevaptır. Dernek kurmak da sevaptır.

Müslüman şimdi sosyal hayatı bilmiyor, içine kapalı. Biz de bu cemiyetin içinden yetişmiş insanlar olarak, biraz da mürekkep yalamış, üniversite hocalığı yapmış kimseleriz, bir sosyal eksikliğimiz olduğunu biliyoruz. İstiyoruz ki müslüman, Müslümanlığın sadece camiye gidip gelmekten ibaret olmadığını öğrensin, sosyal çalışmalara girişsin. Sosyal çalışmaları kendisi güzel yapamıyor. O zaman derneklere katılsın, güzel yapandan yavaş yavaş öğrenir diye dernek kuruyoruz.

Demek ki eskilerin tecrübelerinden faydalanılmasına, yenilerin güzelce ibadet ve hayrât u hasenâtı yapmasını öğrenmesine, bir de el birliği ile olduğundan daha büyük çapta hayırlar yapmasına vesile olduğundan dernek kurmak çok faydalı, çok güzel bir şeydir. Tavsiye ederim.

Kadın dernekleri kurun, kadınlar çalışsın, hayırlı çalışmalar

yapsın. Erkek dernekleri kurun. Çeşitli cami yaptırma, çevre derneği, hayır hasenât, kültür derneği, eğitim öğretim müesseseleri... Bunların hepsinin faydası vardır.

Asra göre İslâmî hizmetler değişiklik gösterir. Bu asrın, bu devletin, bu devrenin, bu bölgenin hizmet şekli budur. Bunlar da güzel olur, daha fazla olur. Büyükler; "Bir elin nesi var? İki elin sesi var." demişler. İki eli birbirine çırptın mı hiç olmazsa bir ses çıkar. Bir elin nesi var; kıymeti yok. Demek ki bir kişinin yapacağı şey mahduttur, iki kişinin, üç kişinin, beş kişinin yapacağı daha fazladır. Onun için namazlar bile daha çok sevaplı oluyor. Tek başına namaz kılıyorsun, bir sevap alıyorsun; cemaatle namaz kılıyorsun, 27 kat sevap alıyorsun. Camideki cemaatin sayısı arttıkça Allah sevabı arttırıyor. Bunlar birliğe beraberliğe teşvik içindir.

O bakımdan sosyal hayata girin. Sosyal çalışmalara katılın. Kıyıda köşede iş bilmez, cemiyet hayatına katılmaz, hıristiyan ruhbanların cemiyeti terk eden kaçkınları gibi olmayın. İslâm'ın ruhbanlığı cihattır; her çeşit sahada İslâm'ın gelişmesi için cehd etmektir. Bunu yeni nesil daha iyi anlar. Eskilerin de tecrübeleri çoktur. Eskilerle yeniler iş birliği ile hayırları yapsın.

2. Soru:
Bundan 1,5 yıl önce falanca yerde bir dernek kurduk. Hâlihazırda derneğimizin maddî imkânları sıfırın altında. Herhangi bir faaliyet yapsak devamlı borçlanıyoruz. Bize destek veren bir esnaf bile yok. Bizde para yok ki iş yapalım. Borcumuz da var. Biz ne yapalım? Emirlerinizi bekliyoruz.

Dernek demek, derlenip toplanıp bir araya gelmek demek. Maksadımız müslümanların bir araya gelmesi, bir araya gelecekler, oturacaklar; "Bak burada Allah'ın kullarıyız, hepimizin hizmet etmesi lâzım. Allah hizmet edenleri seviyor. Yapılacak vazifeler yapılmadığı zaman müslümanlar sorumlu duruma düşer. Allah bu güzel günlerin hesabını sorar.

Bu güzel günlerde İslâm için çalışılmayıp da sonra memleket kâfirlerin istilâsına uğrarsa? Başka ülkelerde olmadı mı? Emsâli yok mu? Çalışmamız lâzım! İslâm dininde namaz bir ibadet. Onun gibi zekât da bir ibadet değil mi? Parayla da ibadet mecburiyeti yok mu? Onun için, hepimiz elimizden geldiğince yardım edelim." diye nasihat etmek gerekiyor. Birbirimize nasihat ederek bu tembelliği bırakmamız gerekiyor.

Evet, her şey parayla oluyor, muhterem kardeşlerim! İslâm'ın gelişmesinde de böyleydi. Ebû Bekr-i Sıddîk'ın bilmem kaç bin altını vardı, hepsini Rasûlullah'a verdi. Osmân-ı Zinnûreyn nice nice paralar verdi.

Bu işler, orduların teçhiz edilmesi, silahların alınması paralarla oluyor. Bugün Azerbaycan'ın elinde modern silahlar olsun, Ermenistan'ı siler süpürür, Türkiye'ye komşu olur. Parası olmadığı için olmuyor. Bosna-Hersek'in elinde füzeler olsun, Sırbistan'ı siler süpürür, müslümanlar tekrar Yugoslavya'da İslâm cumhuriyeti kurarlar. Parasızlıktan oluyor. Müslümanlar parayı vermediği için yeniliyorlar.

İngilizler Çanakkale'ye kadar gemilerini yanaştırdılar. Oradan top atıyorlar, bizim askerlerimizi şehid ediyorlardı. Bizim toplarımız onların gemilerine ulaşmıyordu.

Teknolojik gerilikten ölüyoruz. Parasızlıktan, teknolojik yönden geri olduğumuz için kaybediyoruz. İmanımız var, cihadımız var, gayretimiz var, iyi niyetimiz var; yetmiyor. Para ortaya konulacak. Müslümanlar ciddi çalışacak.

Güzel bir misaldir: Japonlar Amerikalılar'a yenildiler. Hiroşima, Nagazaki, iki tane atom bombasını yiyince, "Üçüncüyü Tokyo'ya atacağız ha!" deyince Japon imparatoru dedi ki;

"—Ey Japonlar! Maalesef düşmanın elinde çok ileri silahlar var. İki şehrimizi mahvetti. Tokyo'ya da atarsa biteriz. Teslim oluyoruz."

Kayıtsız şartsız teslim oldular. Ama bir cümle söyledi, dedi ki;

"—Savaş şimdi bitmiyor. Savaş şimdi başlıyor!" dedi.

Şimdi Japonya Amerika'yı yenmiş durumda… Neden? Japon parası Amerikan parasından kuvvetli. Japonlar Amerika'ya yerleştiler. Japonlar Amerikan şirketlerini sermayedârı oldular, hisselerini aldılar. Avrupa'ya mal satıyorlar, Amerika'ya mal satıyorlar, Türkiye'ye mal satıyorlar… İsuzu, Nissan, Toyota, Mazda; bize bir sürü ismi öğrettiler. Harıl harıl paracıklarımızı alıyorlar.

"—Japon harikası gaz sobası..."

Ne harikası; kokudan yanına yaklaşılmıyor! Ama kokusuz, dumansızmış; aldatmaca, boyamaca…

Aslında biz her şeyi kendimiz yapabiliriz. Ama iş parayla oluyor. Ekonomik savaş çok önemli.

Bu ekonomik savaşta ben ne diyorum size?

Düşmanınızın malını almayın, onu yenersiniz. Malını almayın, bak nasıl dize gelir. Türkiye'yi çok güzel bir pazar olarak görüyorlar.

Bizim ağalarımız, paşalarımız hepsi efedir; 500 Mercedes'den aşağı binmezler.

"—Mercedes alacağım." dediği zaman da Mercedes fabrikasının sahibi koltuğuna geriliyor, göbeğini geriyor;

"—Şu kadar fiyat."

“—Olsun, ver.”

Veriyor, alıyor; veriyor, alıyor...

Ya ne olacak, kendin yerli bir araba yap, onunla gez. Çekoslavakya yapıyor. Yugoslavya yapıyor. İtalya yapıyor. Rusya yapıyor. Külüstür, tangır tungur arabaları... Romanya yapıyor. Dacia marka ve saire... Türkiye niye yapamasın?

Yapar, daha âlâsını yapar, geliştirir.

Yabancı malı kullanmayacağız. Düşmanımızın malını katiyen almayacağız. Ölecek durumda değiliz. Memleketimizde sebze var, meyve var, her türlü imkânımız var. Hiç başkasının malını almayın ve almamayı herkese söyleyin!

Herifleri besle; besle kargayı, oysun gözünü... Sen ticaret yapıyorsun, alış veriş yapıyorsun, zenginleştiriyorsun; o paraları götürüyor, düşmanına veriyor, seni yeniyor. Kullandığınız bir yabancı mal, o kadar paranın düşmana yardımı demek. Deterjanlar, losyonlar, şampuanlar, ıvırlar, zıvırlar, biralar, Tuborglar, Efes Pilsenler vs. Tabii İslâm’da içki haram. Ama bira yapmak zor bir şey mi?

Yani ne mantık, anlayamıyorum. Yapılamayacak şeyi al, anladık; ama yeme ya, içme! O devirde miyiz, şu anda memleket batıyor. Hükümet işçiye, memura para veremiyor. İç borçlanma, dış borçlanma... Bir ayda şu kadar para dışarıya ödüyoruz. Herkes cebine döviz parası koymuş, Türk parası koymuyor. Dövizin enflasyonu kadar da Amerika’ya senede %10, Almanya’ya %5-6, Fransa’ya bilmem ne kadar para kaptırıyoruz. Böyle aptallık olur m u ya?

Kullanma hiçbir şeyini! Kil çamuruyla yıka, sabunsuz yıka! Pek ak olmasın, pek parlak olmasın. Ciklet çiğneme, ıvır zıvır şeyi yeme, içme! Ayran iç! Koyun besle! Kendi mahsulünü kullan! Şu heriflere para kaptırma! Bu bir savaş. Oyuncak değil, savaş! Bir şeyini almayacaksın. Anlatamıyoruz...

Devletler şimdi konvansiyonel devlet oldu, tüccar devlet oldu. Ticaret ile gelişiyor. Ticaret olmadığı zaman batıyor. İç ve dış ticaret dengesi aleyhine olduğu zaman, gemisi batmaya başlıyor.

İngiltere batmak üzere... Fransa sallantıda… Avrupa parası tehlikede… Tamam işte, herifleri tam batacağı sıra, ne

destekliyorsun? Ne alıyorsun? Alma, yeme, sabret! Ne aç kalırsın, ne açık kalırsın.

Millet bunun bir savaş olduğunu bilmiyor. Hele hele münevverler, aydınlar hiç bilmiyor; "Git, işin mi yok?" diyor. Girecek yabancı süpermarkete, dolduracak bilmem kaç yüz binlik, bilmem kaç milyonluk parayı, "Ucuza aldım." diyecek. E memleketi batırıyorsun! Senin mahallendeki adamdan, fukarâcıktan al!

Gittim, bakkal dükkânında oturdum, inşaat malzemesi satan dükkânda oturdum, başka yerde oturdum. Ticaret mallarımızın yüzde 50'den fazlası gayrimüslimlerin imalatı. Yani batmışız. Açıkça söylüyorum: Memleket olarak batmışız! Malı ben üreteceğim, kendi malımı kullanacağım, başkasına da satacağım. O zaman zengin olacağım. Dışarıdan boyuna al… Dünyanın en güzel pazarı; Öyle şey olur mu?

Herkes malını buraya yığıyor, satıyor. Onları alıyorsun, kendi sanayin ölüyor. Kendi paran sudan sebeplerle, tozdan sebeplerle dışa gidiyor.

Bunu millete anlatamıyoruz. Siz anlatın biraz. Yakınlarınıza söyleyin. Çok önemli... Savaş bu! İnsan düşmana cephane, silah verir mi? Para verir mi? Para demek, "silah" demek. Para kazandırır mı insan düşmana?

Ben şahsen çarşıya pazara çıkarken; "Yâ Rabbi! Beni hayırlı kimseyle alış veriş yaptır. Müslümanın malını bana nasip et." diye dua ediyorum. Siz de öyle dua edin. Müslümanın malı olmazsa almayın. Aklınızı kullanın!

3. Soru:

Bize Hakyol Vakfı, İlim Sanat Vakfı, dergiler, televizyon ve radyo çalışmaları ve Hakyol Vakfı'na bağlı diğer kuruluşlar hakkında bilgi verir misiniz?

Teşekkür ederim. Bunlardan uzun boylu bahsetmeyi ben de isterim ama öğle namazı kaçar, öğle yemeği yiyemezsiniz, ikindi namazı gelir, akşam olur diye de korkarım. İsterseniz eûzu

besmeleyi çekip başlayayım isterseniz bunu yavaş yavaş anlatabileceğimiz başka bir zamana bırakalım.

Bizim üç tane vakfımız var.

Bir İlim, Kültür, Sanat Vakfı; bu kelimelerin gösterdiği çalışmaları yapıyor. Bilimsel çalışmalar yapıyor, kültürel çalışmalar yapıyor, sanat çalışmaları yapıyor. Toplantılar, sempozyumlar, kitap neşri, eğitim vesaireler.

Hakyol Vakfı'mız var, eğitim dostluk ve yardımlaşma vakfıdır; eğitim işlerinin her çeşidiyle meşgul oluyor. Yardımlaşma, zekât toplama, sadaka verme, fakirlere yurt içinde yurt dışında hayır gönderme; dostluk, müslümanlar arasındaki muhabbetin gelişmesi, grupların birbirleriyle tanışması gibi çalışmaları yapıyor. Dergiler çıkarıyorlar, radyo yayınları yapıyorlar, her dalda eğitim çalışmaları var.

Bir de Sağlık Vakfı'mız vardır. Sağlık Vakfımız da sağlık problemleriyle ilgili çalışmalar yapıyor. Klinikler açıyor, hastaneler açıyor, sağlık faaliyetleri var, sağlık taramaları yapıyor, dergiler çıkarıyor; böylece hizmetleri götürmeye çalışıyor.

Yüzlerce derneğimiz var. Derneklerimizin bir kısmı Çevre-Kültür dernekleridir. Çevreyi güzelleştirmek, orman tesis etmek, kültürel çalışmalar yapmak gibi çalışmalarımız var. Kadınlarla ilgili derneklerimiz var. Kadın derneklerimiz kadınların meseleleriyle ilgileniyor, çocukların eğitimiyle ilgileniyor, kreşler anaokulları açıyor. Kadınlarla ilgili kültürel çalışmalar ve yayın çalışmaları yapıyor.

b. Sosyal Çalışmalarımızı Destekleyin!

1. Soru:

Bazı ağabeylerimiz ve kardeşlerimiz vakıf çalışmalarına maddî ve mânevî katkıdan geri duruyorlar; bu konuda ikaz eder misiniz?

Hazret-i Ali Efendimiz'in bir sözü ile, bu ikazı yapmak istiyorum muhterem kardeşlerim! Hazret-i Ali Efendimiz buyurmuş ki: "Hiç kimseye iyilik etmedim, hiç kimseye kötülük

etmedim."

Allah Allah!.. İnsan iyilik etmediyse kötülük etmiş olur. Kötülük etmemişse, hiç mi sadaka vermedi, hayır yapmadı mübârek Hazret-i Ali Efendimiz?..

Demek istemiş ki: "Yaptığım iyiliklerin sevabı bana gelecek; demek ki, kendime iyilik yapmışım!.. Yaptığım kötülüklerin vizr ü vebali, günahı bana gelecek; demek ki kendime kötülük etmişim!.."

Demek ki bu söze göre, bu nükte hatırınızda kalsın: Kim hayır hasenat yaparsa, aslında ahirete sevap transfer etmiş olur, hayır kazanmış olur; ahirette yüzü güler. Hayırlardan geri durmayın!.. Bak, ölümün çabuk gelebileceğini söyledik. Hayırlara gayretli olun! Allah yolunda hizmetiniz çok olsun!..

Allah-u Teâlâ büyük sevaplı işleri yapıp da, vefat ettikten sonra bile sevap kazanmaya devam etmeyi cümlemize nasîb eylesin...

2. Soru:

Konya'da iyi niyetli olduğuna inandığımız bir grup ihvân kardeşimiz, değişik cemaatlerden müslüman kişilirlerle birlikte Bosna ve Çeçenistan'a giden yardımları organize etmek amacıyla vakıf çalışmaları yapmaktadırlar: Sosyal Araştırma ve Dayanışma Vakfı. Bu arkadaşlar mesailerinin ekserisini bu vakıfta harcamaktadırlar. Bizim bu arkadaşlara ve bu vakfa karşı nasıl bir davranış içinde olmamız lâzım?

Muhterem kardeşlerim! Biz bir kardeş grubuyuz, bizim yolumuz dolayısıyla aramızda kuvvetli bir bağ meydana gelmiştir ve her türlü İslâmî çalışmaları düşünüp programlı, güzel bir şekilde yapmaya gayret ediyoruz. Vakıflarımız var, yüzlerce derneğimiz var, vakıflarımızın şubeleri var; dergilerimiz, taşınıp, planlı var, yayınlarımız var, radyo neşriyatımız var, televizyon çalışmalarımız var.

Ben bizim ihvanımızdan şunu bekliyorum: Bize ait çalışmaları destekleyecekler. Çünkü biz bu çalışmaların mahsuru var mı yok

mu, eksiği var mı yok mu bunları merkezden düşünüyoruz, hazırlıyoruz, planlıyoruz başlatıyoruz.

Şimdi biz hiçbir şey yapmasak, âtıl, bâtıl kenarda dursak, çalışma yapmamamız üzerine arkadaşlarımız oraya buraya gitsin. Ama bizim çalışmalarımız bu kadar çeşitli, herkesi imrendirecek kadar güzel, başarılı, bizi de hamd edecek, şükredecek şekilde memnun edici bir tarzda giderken arkadaşlarımızın başka başka şeylere kaymaları aslında kayıp oluyor. Yani bizim camiamızdan kayıyor, sonra bizim kontrolümüzden de çıkıyor.

Ben herhangi bir başka kuruluşu suçlamak istemem ama iyi niyetlisi olur, kötü niyetlisi olur, istismarcısı olur, sömürücüsü olur, göstermelik şey yapanı olur, paraları toplayıp toplayıp cebe indirenler olur, yanlış yerlere verenler olur. Onun için bu gibi şeylerde mutlaka İSPA, yani İskerderpaşa damgası olması lâzım. Kardeşlerimizin, ihvânsa, mutlaka bizim müesseselerimizle ilgili çalışmalar yapmasını, hayırlarını bizim kanalımızla yapmasını temenni ediyorum.

Bizim arkadaşlarımız bu şuura sahip olsalar bizim faaliyetlerimiz 100 misli daha genişleyecek. Bakıyorsun bizim hacıefendi falanca Kur'an kursunun tepeden tırnağa altı katının halılarını yapmış. İyi güzel Allah kabul etmiş ama be mübarek kardeşim, gel bizim İskenderpaşa'nın yanına bir Kur'an kursu yap, onu tepeden tırnağa donat, İskenderpaşa bir Kur'an kursuna sahip olsun yine aynı sevabı al.

Siz bunu herkese söyleyin, her yerde söyleyin kendiniz de böyle şey yapın. Kendi çalışmalarımızı kendimiz yapalım, inşaallah bunun ileriye doğru daha başka büyük faydaları olacak, ilerde de bunların şeyi var.

c. Müslümanların Birleşmesi

1. Soru:

Neden Türkiye'de müslümanlar parçalanmış, bölünmüş durumda, çeşitli gruplara ayrılmış durumda? Bu müslümanların

aynı çatı altında birleşmeleri için çalışmalar yapılıyor mu?

Bu çok önemli bir konu... Hakîkaten müslümanlar kardeş oldukları halde, bir arada olmaları gerektiği halde ayrılıklar var... Ayrılıklar bir şey değil, farklı çalışmalar olabilir. Çünkü çeşitli ekoller vardır, mektepler vardır. Nasıl hukuk, siyasal, ziraat, veteriner filân oluyorsa; hattâ aynı fakülte muhtelif yerlerde oluyorsa, meselâ hukuk fakültesi İzmir'de, İstanbul'da, Ankara'da filân oluyorsa; mekteplerin, eğitim görülen yerlerin farklı olması ayrılığa sebep olmamalı!..

Herkesin Kur'an'a sarılması lâzım!.. Allah'tan korkması lâzım!.. İslâm'ın emirleri bahis konusu olduğu zaman birleşmesi lâzım!.. Allah'ın emrini yerine getirmek, Allah'ın dinini yüceltmek, kâfiri defetmek hususunda herkesin birleşmesi lâzım!..

Buna çok muhtacız bu devirde... Ben de bugün neşredilen dergide aynı şeyi yazdım. Müslümanların hele şu günlerde, dört bir yanı düşmanlarla çevrili olduğu için, mutlaka küçük ihtilâfları bırakıp, birlik beraberlik içinde olması lâzım!.. Birbirleriyle uğraşmaması, birbirini engellememeğe uğraşması lâzım!..

2. Soru:
Vahdet hakkında görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Vahdet, birlik beraberlik demek... Müslümanların birlik ve beraberlik içinde olması bugün en hayatî meseledir. Tabii vahdette, birlik ve beraberlikte bir ince nokta vardır; yanlış anlaşılmasın diye onu her zaman söylüyoruz. Hazret-i İbrâhim AS'dan misal vereyim:

Hazret-i İbrâhim AS Nemrud'un kavminden bir fert... Şehir halkı, bütün kalabalık Nemrud'a tâbî olmuş, İbrâhim AS hepsine karşı çıkıyor.

"—Kim haklı?.."

İbrâhim AS haklı...

"—Neden haklı; niye kalabalığa uymuyor, neden ayrılık çıkartıyor?"

Birlik hakla beraber olmaktır, hakîkatle beraber olmaktır da ondan... İbrâhim AS birlikte, ötekiler tefrikada...

"—Kim tefrikada, İbrâhim AS mı?"

Hayır! İbrâhim AS vahdette, ittifakta, ittihadda; geriye kalan bütün şehir ahalisi, kâfirler, müşrikler hepsi tefrikacı...

"—Neden?"

Haktan ayrılmışlar da ondan... Tefrikacı onlar; ittifakçı, ittihadcı bu...

İbrâhim AS hatırınızda kalsın diye, ondan misal veriyorum.

Büyüklerimiz kitaplarda bunu çok güzel yazmışlardır. Altı çizile çizile yazılmış, beyan edilmiştir. Birlik ve beraberlik, hakla beraberliktir. Kalabalıkla beraberlik helâk eder insanı...

İnsan kalabalıkla beraber oldu mu, mahvolur. Stadyumda beraber olacaksın, Kızılay'da beraber olacaksın, eğlence yerlerinde beraber olacaksın... Muazzez Abacı bir konser verecek oldu mu, stadyum tutuyorlar. Ama bir camiye bir mübarek hocaefendi gelse, iki saf insan gelmiyor meselâ... Kuru kalabalığın hiç kıymeti yok... O kuru kalabalık sirke sineğine benzer. Hangi sirkeyi koyduğun zaman, meydanda sinekler olur; hiç kıymeti yok... Onlar biraz sonra ölürler, sapır sapır kenara serilirler. Kalabalığın hiç kıymeti yoktur. Birlik ve beraberlik, hakla beraber olmaktır.

Onun için, nerde hak varsa, haktan yana olacak! Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: [18]

زُلْ مَعَ الحَقِّ حَيْثُ زَالَ (حب. طب. ع. مخول السلمي)

---

[18] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.196, no:5882; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.322, no:763; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.137, no:1568; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.998; İbn-i Hacer, *el-İsâbe,* c.VI, s.56, no:7854; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.29, no:2045; Mahvel el-Behzî es-Sülemî, babasından.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7276; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1363, no:43578, 43580; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.593, no:12342; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.331. no:4236 ve c.XXXXI, s.231, no:44741; RE. 13/6.

(*Zül mea'l-hakkı haysü zâle*) "Hak nereye giderse hakla beraber ol!"

Bunları ben makalelerde yazdım, herkes bilsin, öğrensin diye... Birlik ve beraberliğin kanunlarını bilsin diye, öğretmek için hadis-i şeriflerden misal aldım.

Peygamber Efendimiz diyor ki: "Hak nereye giderse hakla beraber ol!" Yenimahalle'ye gitti, Yenimahalle'ye git! Hacıbayram'a geçti, Hacıbayram'a git! Keçiören'e gitti, Keçiören'e git! İlle Yenimahalle'de kalacağım, ille şurada kalacağım deme, hak nerede ise hakla beraber ol! Bulunduğun yerden hak ayrılmışsa, oradan sen de ayrıl!.. Hakkın eteğine yapış, hakla beraber ol; bir kişi bile olsa... O zaman kurtulursun. Yoksa koca kalabalığa, koca kavme uyarsan, yandın!

"—Herkes plaja gidiyor, biz gitmeyecek miyiz?"

Gitmeyeceksin!..

"—Herkes eğlenceye gidiyor, biz gitmeyecek miyiz?"

Gitmeyeceksin!.. Hakla beraber olacaksın!.. Vahdetin esrarı ve kanunları budur.

3. Soru:

Bir grup Müslüman, müslümanlara çatmak için geliyor. "Müslüman böyle yapar mı?" deyince, "Ashab zamanında olan şeyler. Çünkü Hz. Âişe validemiz de Hz. Ali Efendimiz'le tartışmıştır." deniliyor. Bunun açıklamasını yapar mısınız?

Şimdi bir şey diyeceğim ama, dokuz defa yutkunayım da kötü bir söz söylemeyeyim diye yutkunuyorum. Alimin birisi diyor ki:

من تفقه بغير فقهٍ، فهو حمارٌ.

(*Men tefakkaha bi-gayri fıkhin, fehüve hımârun*) "Fıkıh bilgisi olmadan ahkâm kesmeğe kalkan, eşektir." diyor. Yani, uzun kulaklı, kuyruklu, dört ayaklı, nallı bir hayvan var ya hani; öyle

demektir. Çünkü fıkıh oyuncak değildir.

Yâni, ashabdan örnek alacağın zaman, bula bula Hz. Âişe Validemiz ile Hz. Ali Efendimiz'in ihtilafını mı buldun be dangalak adam? Hiç mi aklın yok ya?

Hiç sevgiden, muhabbetten, ilimden, irfandan, güzellikten bir şey anlamadın da bunu mu anladın? Bu kadar ashâb-ı kirâmın yaşayışından, hayatından bunu mu anladın? Böyle şey olur mu?

Müslümanlar müslümanlarla iyi geçinmekle emrolunmuştur, affetmekle, ihtilafları kapatmakla, biribirini sevmekle emrolunmuştur; dargın durmak haramdır, kalp kırmak Kâbe'yi yıkmaktan beterdir. Bunlardan hiç ibret almadın da bula bula Hz. Âişe Validemiz ile Hz. Ali Efendimiz ihtilaf etti diye iki insanın ihtilafını mı örnek olarak göstereceksin?

Onlar ihtilaf etmiş biz de ihtilaf edelim mi diyeceksin? Böyle fıkıh mı olur? Böyle ahkâm çıkartmak mı olur? Böyle anlayışsızlık mı olur?

Bu işi bilmeyen insanlar sussun! Çünkü uzun kulaklı, dört ayaklı, uzun kuyruklu gibi olur. Bilenler, bu işi iyi bilenler konuşsun.

Bak iki gün önce ne dedim: Hasan-ı Basrî Hazretlerine birisi bir mesele sormuş, çok güzel cevabı almış memnun kalmış, ondan sonra demiş ki;

"—Efendim, niye size zamanın öteki fakihleri itiraz ediyorlar hep?

Bu da diyor ki:

"—Evladım senin gözün hiç fakih mi gördü? Etrafta fakih mi kaldı?

Fakih nasıl kimsedir? Dünyaya meyletmeyen, ahirete rağbet eden, takvâ ehli olan, kimsenin malına göz dikmeyen, kimseyi istismar etmek istemeyen kimsedir.. Şartlarını geçen gün okudum ya, fakih odur diyor.

Yani insanın aklında bin bir türlü fitne fesat, menfaat kaygısı oldu mu, o insanın kafası doğru çalışmaz. Çalıştırmaz, Allah zaten

doğru çalıştırmaz, doğruyu göstermez. Doğruyu görmek ve anlamak mü'mine Allah'ın ikramıdır.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[19]

اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ ، فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللهِ (خ. في تارخه ، ت. غريب ، وابن السني في الطب ، حل. عن أبي سعيد ؛ طب. خط. والحكيم ، وسمويه عن أبي أمامة ؛ ابن جرير عن ابن عمر)

RE. 14/12 (*İttekù firâsete'l-mü'mini*) "Mü'minin ferasetinden korkun! (*Feinnehû yenzuru bi-nûri'llâhi*) Çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar; gerçekleri çok güzel görür, iyiyi kötüyü anlar."

Allah mü'mine o ferâseti veriyor, ferâseti olmayan da, bak Hasan-ı Basrî zamanı tâbiin zamanında ya. Tâbiin zamanında, "Fakih kalmadı, fakih mi gördü senin gözün?" diyor soru soran insana. Çünkü dünyaya dalmış, zevke dalmış, mevki makam hırsı... Tabii yiyeceğini bulamayan insanlar nerdeyse vali oldu. Değişti devir, zenginlik arttı, fütühat oldu, itibar arttı. Zenginlikten şımarmamak, iyi müslüman olarak kalmak, kolay bir şey değil...

Müslümanlar birbirlerini sevecek, birlik ve beraberlik içinde çalışacak ve ihtilaflarını halledecek. Kâfirler birbirleriyle

---

[19] Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.399, no:3052; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.312, no:3254; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VII, s.354, no:1529; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.95, no:1856; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.191, no:1234; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.67, no:1537; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.351, no:1154; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7497; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.183, no:2042; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.387, no:663; Beyhakî, *ez-Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.374, no:370; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.86; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.207; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.99, no:2500; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.118; Ebû Ümâme RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.94; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.88, no:30730; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.41, no:80; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.334, no:531.

ihtilaflarını hallediyor, ittifak edip müslümanlarla çarpışıyor, mü'minler birbiriyle anlaşmıyor, ihtilaf edip fırka fırka olup perişan oluyor.

Şu Bulgaristan'da üç tane parti ayrı ayrı seçime girdiler, seçimi Yunanlı komünist tarafı kazandı. Doğrudan doğruya iktidara gelecek; birleşmediler, kaptırdılar. Üçü birleşselerdi karşı taraf kazanamayacaktı. Anahtar parti olacaklardı, kendileri iktidarda yer alacaklardı. Öteki tarafta Sırp yanlısı, Yunan yanlısı, zalim, komünist taraf ekseriyete gelemeyecekti. Bu üç tane şeyin bu kadarına kafası çalışmıyor.

Bu hıyanet değil midir ya? Birlik beraberlik olacak, aklını mantığını kullanacak. Onun için diyorum ki ben; "Liderlik filan önemli değil. İnsanların takva ehli, evliyâ insanlara tâbi olması lâzım. Öyle olmadı mı, her lider bir başka tarafa çekiyor parçalıyor."

Ondan sonra çıkıyor birisi, böyle olmadık laf söylüyor. Kavga gürültü, senin karını dul bırakacağım, çocuğunu öksüz bırakacağım diye camide kavgaya kalkıyor. İslâm'da var mı böyle şey? Allah böyle şeye razı gelir mi?

Allah ıslah etsin. Allah bizi yolundan ayırmasın. Hakkı hak olarak görmeyi nasip eylesin. Ona uymayı nasip etsin. Batılı bâtıl olarak görüp ondan korunmayı nasip etsin. Feraset versin, nur versin, takvâ versin, ilim irfan versin.

d. Hidayete Vesile Olmak

1. Soru:

Arkadaşımızın hidâyete ermesi için hayır duanızı bekliyoruz. Ne tavsiye edersiniz?

Allah bütün şaşıranlarımıza hidâyet eylesin... Onların da anaları, babaları müslümandı. İşte bu küfürle imanın harbinde şaşırıyorlar, sapıtıyorlar. Allah şaşıranları doğru yola çeksin... Bize de onları doğru yola çekme hususunda şeref nasib etsin... O

şeref bize ait olsun...

Çünkü, "Senin elinle bir insanın hidâyete gelmesi, dünyanın içindeki her şeye sahib olmaktan senin için daha hayırlıdır." diye Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifi var... O bakımdan biz insanları çekip çekip doğru yola getirmeğe çalışacağız. Nasihatle, tatlılıkla, kalbini kazanarak, politika yaparak... Nasıl politika yapacağız?

Bir arkadaşımız anlatıyor:

"—Ben filanca kimseyi doğru yola çekmeğe niyetlendim, kafama koydum. O da futbola çok meraklıydı. Sırf onu doğru yola çekmek için kaç defa futbol oynadım." diyor. Oynamış, oynamış; ondan sonra o kimseyi doğru yola çekmiş, derviş yapmış hattâ... Şimdi iyi bir insan maşaallah... Yâni, doğru yola girmesine vesile olmuş.

Bizim silsilemizde adı geçen Şeyh Yusuf-u Hemedânî KS Hazretleri, doksan bin mecûsîyi müslüman etmiş. Mübarekler nasıl büyük insan oluyorlar! Allah hidâyet ediyor ama, çalışıyorsun, sen vesile oluyorsun, sevabı sana geliyor. Hidâyeti Allah veriyor ama, —tabiri câizse— çalışana komisyon geliyor.

O bakımdan, Allah hepimizi dini yaymaya çalışmakta yüksek gayretli eylesin...

2. Soru:
Bir kimseye İslâm'ı anlatırken yalan söylenir mi?

Karşı tarafı beğendirmek için mi demek istiyor acaba, bilmiyorum, fakat dobra dobra söyleyince, İslâm'ın kendisi o kadar güzeldir ki yalan söylemeye lüzum yoktur.

Peygamber Efendimiz yalanın üç yerde söylenebileceğini anlatıyor:

"Bir, karıyla kocanın arasını düzeltmek için."

Birbirlerine darılmışlar, küsmüşler, yuvayı yıkacaklar; ona yalan, buna yalan, ikisini barıştırıyor...

"—O seni istiyormuş da, pişmanmış da..."

"İki kardeşin, dargının, küsmüş olan insanları barıştırmak

için... Bir de harpte câizdir.” diyor.

Başka zaman dobra dobra anlatmak lâzım.

Geçen gün hoşuma gitti... Çocuğu kasabasında, şehrinde turizm bürosunda çalışıyormuş.

“—Evladım istediğin turistleri evimize getir, Müslümanlığı görsünler.” demiş.

O da zaman zaman böyle getiriyormuş.

“—Hocam, bir tanesini kazansak...” diyor.

“—Müslümanlar nasıl olsa bizim, kâfirlerden bir tanesini müslüman etsek kârdır.” diye düşünüyor.

Ondan sonra bir Japon kızı gele gide derken müslüman olmuş. Ama bunlar misafir etmiş de “Müslüman ol!” dememişler. Kız da onların yanında değil de bir başka yere gitmiş. Konya’daymış, İstanbul’a gelmiş, İstanbul’da Beyoğlu müftülüğünde gitmiş “Ben müslüman olacağım.” diye; müslüman olmuş, kapanmış. Methediyor. Sonra oğluna da onu almış, yani gelini olmuş.

“—Hocam yalan diye bir şey bilmiyorlar.” diyor.

Güzel, dobra dobra yani. Biz de doğru olacağız.

e. Çevremizle İlgilenmek

1. Soru:

Müslümanım deyip de bizi çok aşırı bulan, hanımlarla el sıkışan akraba ve komşulara gitmeğe çekiniyoruz. Nasıl yapmalıyız?

Biz biraz böyle İslâm’a uygun, Allah’ın rızâsına uygun yaşamak istiyoruz diye hakîkaten akrabadan, eşten, dosttan bazı kimseler bizi aşırı buluyor. Elini uzatıyor, sıkmayınca da kızıyor. “Bu kadar gerici olma!” diyor. Sen niye bu kadar ileri gidiyorsun?.. İslâm’da el sıkmak yok ki!.. Peygamber Efendimiz, ashabın hanım olanlarıyla bey’at alırken bile el sıkmamış. El sıkmak yok işte, bizim töremiz böyle...

Bunu tatlı tatlı anlatmak durumundayız. Biz şimdi hakîkaten İslâm’ı unutmuş bir toplum içinde bulunuyoruz. Bizim

problemimiz var... Tabii, her devrin müslümanının problemi vardır. Biz problemlerimizi güleç yüzle, tatlı tatlı, yumuşak yumuşak anlatmak durumundayız. Anlattığın zaman, anlıyor. Hiç olmazsa, gülerek söylediğin zaman kızmıyor. Birisine bir tokat vursan, gülsen; güldüğünü görünce, o sana kızmaz. Şaka yapmış demek ki der. Tabii, böyle bir şakayı tasvib etmiyoruz da... Tebessüm karşı reaksiyonu engelliyor. Mütebessim olarak tatlı tatlı, yumuşak yumuşak söylersek, biraz da şakaya bulaştırırsak iyi olur.

"Amcacığım, kusura bakma! Ellerinden öperim, ayaklarından öperim ama, Allah'ın emri böyle olduğundan, beni hoş gör!.. İşte ben de böyleyim, ne yapacaksın..." filân diyerek, nâme yapıp bir takım tatlı sözlerle gönlünü alıp, yine de yolunda yürümeli insan...

Benim hayatımda karşılaştığım, bu hususta sonuç almış güzel misaller var... En azılı muhalifi için, "Yumuşak davran, hem fikrini söyle, hem de ona sevdiğini söyle!" diye tavsiye etmişimdir kardeşimize... Sonunda onu yumuşatmıştır, hacca gitmeye râzı etmiştir.

Onun için, hem fikrimizden, Allah'ın emirlerinden fedâkârlık yapmayacağız. Hem de yumuşak bir tarzda, karşı tarafa fikrimizi anlatacağız. Adam bluejean pantolon giyiyor, adam saçlarını omuzuna kadar uzatıyor, bıyıklarını aşağı kadar sarkıtıyor... O öyle yapıyorsa, beni de kendime göre törem bu... Japon şöyle yapıyor, İngiliz böyle yapıyor... Ruslar, erkekler karşı karşıya geldiği zaman dudaktan öpüşüyor. Sıhhate uygun değil bu... Gayri sıhhî gayr-i ahlâkî bir şey...

Bizim töremizde, biz müslümanız. Bizim her şeyimiz böyledir; hanımız örtülüdür, hanımlar erkeklerle el sıkmaz. Erkekler kadınlar ayrı oturur. Peygamber Efendimiz böyle emretmiş, böyle tavsiye etmiş:

"—Yâ Fâtıma! Perdenin arkasına çekil kızım, yanımda başkaları var!" demiş.

Peygamber Efendimiz ashabıyla kızının evine gittiği zaman, haremlikli, selâmlıklı oturuyorlarsa, biz de otururuz; ne var yâni?

Bu bizim töremizdir, biz böyleyiz deriz, olur biter. Başından söyleriz. Dananın kuyruğu başından kopar, ne olacaksa olur. Ondan sonra beğenen beğenir. Zâten herkese ziyarete gitmek de doğru değildir. Bir mahalleye gittin; bütün komşuları ziyarete gitmek, bütün komşuların evine gelmesi doğru değildir. Seçeceksin, tane tane etrafındaki arkadaş grubunu oluşturacaksın. "Filânca insan iyi insan, hanımı iyi insan... Ben şunlarla ailevî ziyaretleşmeyi tesis edeyim!.. Aman, filâncadan sakınayım!" diye bir çalışma içinde olacaksın.

Fedâkârlık yapmak yok, tatlılıkla iknâ etme metodu var...

2. Soru:

Tatil için köye gitmeyi düşünüyoruz; ne tavsiye edersiniz?

Allah sıhhat afiyetle gidip, huzur ve saadetle gelmek nasib etsin... İyi tatiller nasib etsin... Gittiği yerde İslâmî hizmetler, tebliğ irşad çalışmaları yapmasını, etrafını biraz uyarmasını, uyandırmasını tavsiye ederim. Büyük şehirden gelen insanlar tecrübesini oralara taşımalı, oralarda da İslâmî çalışmalar gelişmeli!

3. Soru:

Tatilde köyümüze gittiğimiz zaman neler yapmamızı tavsiye edersiniz?

İki çeşit çalışma yaparsınız. Bir; tatil zamanınız olduğu için zamanınızı dini bilgileri öğrenmekle, ibadet yapmakla değerlendirirsiniz.

İkincisi; şehirden köye gitmiş bir münevver kimse olmanız dolayısıyla oradaki insanlara faydalı olmaya çalışırsınız. Kur'ân-ı Kerîm'den; bir meal kitabından, bir tefsir kitabından bir iki âyeti kerîme okuyup hadîs-i şerîflerden birkaç tane tatlı tatlı anlatmak suretiyle muhtelif toplantı yerlerinde dinimizin emirlerini öğretebilirsiniz.

Evinizde toplantılar yapabilirsiniz. Arkadaşları çağırırsınız.

Belli kitapları okumak, onların sorularını cevaplandırmak tarzında iyi olur. Bir, şahsi gelişmeniz için hizmet; bir de köylünüzün faydalanacağı hizmetler yapmanız uygun olur.

4. Soru:
Memleketimize dönünce nasıl hizmet edelim?

Arkadaşlarla istişare edersiniz. İstişarenin bereketiyle yürünen yolda çalışmaları yaparsınız.

Derneklerle ilgili hususları yönetici kardeşlerimizle görüşürsünüz. Dernekler Allah rızası için topluca çalışma yapılan yerleridir. Orada Allah rızası için çalışmalar yapmak lâzım. Çalışmalara katılan katılır, katılmayan kendisi bilir.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[20]

---

[20] Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1331, no:3442; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1524, no:1037; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.97, no:16927; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.386, no:906; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.58, no:7957; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.315, no:554; Muàviye ibn-i Ebî Süfyan RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2667, no:6881; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX,s.403, no:961; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.373; Muğîre ibn-i Şu'be RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.137, no:156; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.345, no:14762; İbn-i Hibbân. *Sahîh*, c.XV, s.231, no:6819; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.39, no:9077; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.5, s.102, no:7603; Ebû Avâne, *Müsned*, c.1, s.99, no:317; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s39, no:17670; Câbir ibn-i Abdillâh RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1523, no: 1920; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.499, no:4252; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.504, no:2229; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, no:279, no:22456; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.XV, s.109, no:6714; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.144, no:2372; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.181, no:18398; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.289; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.45, no:2690; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.76, no:914; Sevban RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.V, s.269, no:22374; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.145, no:7643; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.27, no:860; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.3, s.4, no:2484; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.429, no:19864; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.81, no:2392; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.124, no:254; İmrân ibn-i Husayn RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.485, no:2192; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.4, no:6; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.261, no:61; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.383, no:899; Muàviye ibn-i Kurre babasından.

لاَ تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي يُقَاتِلُونَ عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ ، لاَ يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ ، حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللهِ

(*Lâ tezâlü tâifetün min ümmetî yükàtilûne ale'l-hakkı zàhirîne, lâ yedurruhüm men hàlefehüm, hattâ ye'tiye emru'llàh*)

(*Lâ tezâlü tâifetün min ümmetî*) "Benim ümmetimden bir seçkin, şuurlu zümre bulunacak, (*yukàtilûne ale'l-hakkı*) bunlar hak üzere İslâm'ı savunacaklar, mukàtele edecekler, yılmayacaklar, gevşemeyecekler, fütur getirmeyecekler, Allah'ı dinine yardımcı olacaklar; (*zàhirîne*) ve galebe çalacaklar, yâni üstün gelecekler. (*Lâ yedurruhüm men hàlefehüm*) Kendilerinden görünüp, yakınlarından görünüp de, onlara muhalefet edenler, yardımsız bırakanların yardımsız bırakmaları bunlara zarar veremeyecek."

(*Hattâ ye'tiye emru'llàh*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emri, buyruğu, vaadi gelinceye kadar, kıyamet kopuncaya kadar, daima böyle bir zümre mevcut olacak." buyuruyor.

Cenâb-ı Hakk'a dua ediyoruz, bu devirde Allah bizi o zümreden eylesin. Onun için yardım eden eder, etmeyene aldırmayın; siz yolunuzda yürümeye devam edin!

f. Başörtüsü Meselesi

Soru:

Fakültedeki hanım kardeşlerimizin başörtüsünden dolayı

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.104, no:17006; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.53, no:6360; Selemetü'bnü Nüfeyl RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.496, no:8389; Tayâlisî, Müsned, c.I, s.9, no:38; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.76, no:913; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.307; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.19, no:47; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.394, no:1563; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.IV, s.52, no:1216; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

hakları engelleniyor; ne yapmamız lâzım?

Haklarını korumak için çalışmaları lâzım!

Her hadis-i şerif güzel de, bir hadis-i şerif çok hoşuma gidiyor: Bir insanın malını korumak için, canını korumak için uğraşması... Dağbaşında meselâ, harâmî yolunu kesmiş, çekmiş tabancayı, “Ver parayı!” diyor. Bu konuda Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[21]

مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ،

وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ

(حم. حب ن سعيد بن زيد)

RE. 437/11 (*Men kutile dûne mâlihî fehüve şehîdün*) “Kim malını korumak için savaşırken ölürse, şehiddir. (*Ve men kutile dûne demihî fehüve şehîdün*) Kim canını korumak için savaşırken ölürse, şehiddir.”

(*Ve men kutile dûne dînihî fehüve şehîdün*) “Bir kimse dini uğrunda öldürülse, o şehiddir. (*Ve men kutile dûne ehlihî fehüve şehîdün*) Bir kimse ehlini müdafaada öldürülse, o da şehiddir.”

Canını kurtarmak için uğraşmayı anlıyor da insan; demek ki, malı bile vermeyeceğiz.

“—Vermiyorum yâ, Allah Allah!..” diyebileceğiz. Yerine göre

---

[21] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.315, no:1341; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.388, no:4142; Neseî, *Sünen*, c.XII, s.465, no:4027; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.190, no:1652; Neseî, *Sünenü'l-Kübra,* c.II, s.310, no:3558; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.266, no:5858; Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.66, no:106; Tayalisî, *Müsned*, c.I, s.32, no:233; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s:66, no:106; Said ibn-i Zeyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.416, no:11180; Keşfü'l-Hafa, c.II, s.269, no:2559; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXI, s.209, no:23315.

tabii...

Hadis-i şerifin bize verdiği ruh önemli!.. Hakkını koruyacaksın yâni... Hakkını korumak için, malını korumak için mücadele edeceksin. "Yâhu amma nekes adammış, malını vermemek için öldü boş yere!" diyebilirler ama, öyle değil... Öbür adam bunun karşısına çıkıp, o harâmîliği yapmayacaktı, yolu kesmeyecekti. Bunun müdafaası meşrûdur. O meşrû müdâfaa esnasında ölürse, şehid oluyor.

Siz de hukukunuza sahip olun lütfen! Çünkü insanın hürriyeti en güzel şeydir. Haklarını insanın takib etmesi, bilmesi, koruması, kollaması lâzım!

g. Evinizi İhmal Etmeyin!

Soru:

Beyler hizmete koşarken evlerini ihmal ediyorlar. Bu konuda ifrat ve tefrit nedir, sınır nedir?

Bizim kardeşlerimizin bir kısmı çok koşturur hakîkaten... Anadolu'ya gider, kasabaları gezer... Veyâhut toplantı olur; pazartesi gün toplantı, cuma günü toplantı, cumartesi gün toplantı, pazar toplantı... Evde hanım bekler, bey gelecek. Saat bir olur, iki olur; yok... "Hay Allah! Yine gelmedi..." Tabii bu bir kere olursa, iki kere olursa, haftada bir gün olursa, iki gün olursa; tamam... Ama, hanım beyi tanıyamayacak, bey çocuklarını tanıyamayacak, "Bunlar benim çocuklarım mıydı?" filân diyecek kadar çok olursa; tabii, o zaman hanım haklıdır.

Çünkü, hadis-i şerifte bildiriliyor ki, Peygamber SAS Ebü'd-Derdâ Hazretleri'ne hitaben şöyle buyurdu:[22]

---

[22] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.112, no:285; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.275, no:8128; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.176, no:20; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVII, s.116; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.188; Ebû Cuhayfe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.45, no:5403; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.27, no:25480.

يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ ! إِنَّ لِجَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَلأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَلِرَبِّكَ عَلَيْكَ حَقًّا ؛ وَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ ! صُمْ وَ أَفْطِرْ ، وَقُمْ وَنَمْ ، وَائْتِ أَهْلَكَ (حل. عن أبي جحيفة)

RE. 492/10 (*Yâ ebe'd-derdâ*!) "Ey Ebü'd-Derdâ! (*İnne li-cesedike aleyke hakkan*) Hiç şüphe yok ki bedeninin, vücudunun senin üzerinde hakkı vardır. Bu hakkı bu vücuduna vermezsen, bu elin, bu ayağın, bu vücudun senden davacı olur."

(*Ve li-ehlike aleyke hakkan*) "Aile efradının, zevcenin ve çoluk çocuğunun senin üzerinde hakkı vardır."

(*Ve li-rabbike aleyke hakkan*) "Rabbinin senin üzerinde hakkı vardır." Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne karşı görevler var.

(*Ve a'ti külle zî hakkın hakkahû*) "O halde, her hak sahibine hakkını ver!"

(*Sum ve eftir*) "Bazı günler oruç tut, bazı günler tutma, iftar et! (*Ve kum ve nim*) Geceleyin namaza kalk, bazı zamanlarda uykunu da uyu! (*Ve'ti ehleke*) Eşinin yanına da git!" buyurdu.

Rabbimizin hakkı sonsuz da, Efendimiz böyle söylüyor. Hakların taksimine müsaade etmiş Rabbimiz... Bedenine karşı vazifeleri olduğuna ve onunla ilgilenmesine müsaade etmiş... Hanımına karşı vazifeleri olduğuna ve onunla ilgilenmesi gerektiğine müsaade etmiş. Her hak sahibine hakkını ölçülü olarak vermeyi, Ebüd Derdâ RA'a Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor, Selmânü'l-Fârisî ile bu konuda aralarında olan tatlı ihtilâftan dolayı...

Selmânü'l-Fârisî onun evine gittiği zaman gördü ki, Ebü'd-Derdâ RA dünyayı terk etmiş, pejmürde... Hanım pejmürde, ev perişan... İbadetten başka bir şey yapmıyor. Uyku yok, durak yok, yemek yok, içmek yok, oruç var... Onun üzerine, ölçülü olmayı tavsiye etti Selmânü'l-Fârisî... Ötekisi de şikâyet etti:

"—Yâ Rasûlallah! Selman benim eve misafir geldi ve beni

alışmış olduğum mutad ibadetlerimden alıkoydu. Nafile orucumu bozdurttu, gece uyku uyutturdu bana...” dedi.

O zaman Peygamber Efendimiz, Selman’ı haklı buldu. “Selman haklıdır. Senin üzerinde ailenin hakkı var, çoluk çocuğunun hakkı var... Bedeninin de bir hakkı var; uyku uyuyacak, dinlenecek... Rabbine karşı ibadet borçları da var...” dedi. Her hakkı sahibine ölçülü olarak vermesini tavsiye etti.

Biz de bu ölçülerle bağlıyız. Ebü’d-Derdâ RA gibi, biz de görevlerimizi taksim etmeliyiz. Çoluk çocuğumuza karşı görevimiz var... Şu kitapları biz okumazsak kim okuyacak evde?..

Çocuğu yetiştirmemiz lâzım!.. Hanımı yetiştirmemiz lâzım!.. Hanımlar umumiyetle beyler kadar İslâmî bilgileri alabilmiş değillerdir. Camiye gidebilmiş, hutbeyi vaazı dinleyebilmiş değillerdir. Hanımlarımızı yetiştireceğiz, çocuklarımızı yetiştireceğiz.

Tabii, eş ve zevce olmak dolayısıyla o bize vefâkâr, bağlı ve fedâkâr, evimizin işlerini gören bir kimse olduğu için, onun da problemleri olabileceğini, rûhen sıkılacağını filân düşünerek çâreler arayacağız.

Mesela biz burada çoluk çocuğuyla, aileleriyle bir toplantı tertip ettik. Diyebilirdik ki; “İskenderpaşa’da bir haftalık bir eğitim programı uygulayacağız. Günde üç tane konferans olacak.” Ama burada yaptık.

Neden? Çocuklar biraz rahatlasın diye.

Hakikaten burada çocukların yanaklarının rengi değişti, kızarmaya başladı. Çünkü İstanbul’un havası kirli. İstanbul’da 100 binde 75 kanser olayı oluyormuş; Karadeniz’de 100 binde çok daha az, 13...

O bakımdan, onların da gönlünü hoş etmeye dikkat edeceğiz. Çünkü ailenin reisiyiz.

Sonra bir şey var: Toplantı yapıyoruz, vakıf toplantısı, bilmem ne toplantısı... Toplantının başlangıcı başlıyor da, freni yok, sonu

yok... Saat on iki, yarım, bir, bir buçuk, iki... Bıraksan sabaha kadar devam edecek. Metodlu çalışmaya ve iş bitirmeye alışmalıyız.

Rahmetli Numan Kurtulmuş'un oğlu İsmail Bey vardı. Hocamız'ın sohbetlerine gelirdi. Saatine bakar, 9 oldu mu, "Bana müsaade..." der, kalkar giderdi. Babasının kitabının tashihini yapardı. Çok metotluydu rahmetli... Tabii Hocamız'ın meclisinden kalkılmaz da, o öyle bir şey yapmıştı.

Biz de metotlu olmaya çalışalım. Haftanın günlerini ayıralım. Hanımlar da, beylerin Allah rızâsı için hizmet yaptığını, müslümanlığa faydalı çalışma yaptığını bilerek müsterih olsunlar ve onlara destek olsunlar!.. "Hadi ben sabredeyim, sen de o hizmeti yap! Ben de sana kolaylık gösterdiğim için, sevabın bir kısmı da bana gelir." diye düşünmeleri uygun olur. Ölçüsü bu...

h. Rotaryenler

Soru:

Rotari ve rotaryan ne demektir? Bunlar bazı sosyal faaliyetlerde bulunuyorlar, aşı kampanyaları vesaireler yapıyorlar diyor.

Rotari ve rotaryan sanayi erbabının yani fabrika vesair gibi şeylerin sahibi, atölye gibi şeylerin sahibi olan insanların bir araya gelerek yabancı ülkelerde kurmuş oldukları bir kulüp gibi bir şeydir. Bunlar daha ziyade sanayici kimseler oluyorlar. Ondan sonra bunlara benzer Lions kulüpler var, kadınlar arasında Lionesler var, çocuklar gençler arasında Leolar kulübü var. Mason kulübü var. Onlar gibi bir kulüp bu. Merkezi yurt dışında. Şimdi kanunla serbestleşti, Türkiye'de de bu kulübün şubeleri açılıyor.

Eskiden yurt dışından bir derneğe üye olmak, bakanlar kurulunun müsaadesi ile filandı. Şimdi ortak pazara girmenin bir hazırlığı olarak bütün bu çeşit derneklere girmek de serbest bırakıldı. Bunlar eskiden suçtu, şimdi serbest hale geldi.

Kişiler burada şey yaptıkları zaman, o derneğin tüzüklerine uygun olarak hareket etmek zorunda… Tabii bunlar sanayinin gelişmiş olduğu şehirlerde teşkilatlanmış durumda; Adana, Bursa

gibi, belki bizim bu Adapazarı'nda filan da bilmiyorum var mıdır yok mudur şubesi ama, her yerde teşkilatlanıyorlar. Bu derneğe mensup olan kimseye de roteryan deniliyor, yani o derneğe mensup kimse manasına, mason derneğine mensup olana farmason denildiği gibi filan bir şey oluyor.

Bazı kampanyalar yapıyorlar diyor kardeşimiz, yaparlar. Maksat reklam ve propagandadır. Bugün dünya reklam ve propaganda üzerinde dönüyor. Her türlü şeyi yaparlar. Komünistler de şirin görünmek için çok şeyler yaptılar ama fırsat ellerine geçtiği zaman nasıl insanların boğazına tel dolayıp da şey yaptığını sonradan gördük.

Ben şahsen yabancı isimli her şeye muhalifim. Kendimizin kardeşliğimiz, birliğimiz, beraberliğimiz, derneklerimiz, vakıflarımız, hayrât u hasenâtımız yeter de artar bile. Bu dış ülkelerin sosyal dernekleri arkasında o ülkelerin zengin imkanları, paraları pulları vardır. Bunlara geniş salahiyetler verildiği zaman memleketleri istila ederler, avuçları içine alırlar, insanları da organize de ederler, istenmeyen güçler oluşur. Bunu ilgililerin bilmesi lâzım, şimdi onu şey yapmıyorlar [engellemiyorlar] teşvik ediyorlar ve onlar da şu anda kültürel güzel çalışmalar yapıyorlar ama başka ülkelerde ne yaptığına dair gazetelerde çeşit çeşit yayınlar var, onlara oradaki ikazlara dikkat etmek gerekir.

i. İzcilik

Soru:
İzcilik için ne buyurursunuz?

Bu bir bilgidir. Dağda, bayırda, kırda, tabiat şartları altında, yoksulluk içinde insan nasıl hareket edecek? Nasıl düzenli hareket edecek? Bir de bir disiplin, düzen, ast üst, emir komuta zincirine alışmak çalışmasıdır. Bizim bulduğumuz bir şey değildir. İngilizler'den birisi bulmuştur. Gençleri hayra kanalize etmek için, kendi istediği istikamete kanalize etmek için bulunmuş bir uygulamadır. Gençleri bir disiplin altında tutuyorlar, çalışıyorlar.

Onlar bütün halk tabakalarını, her yaştan insanı oyalayacak

bir sosyal meşgale bulurlar. Almanya'da, Avustralya'da, İngiltere'de, Amerika'da benim gördüğüm budur. İbret almak lâzım.

Onların müesseselerini taklit etmememiz daha uygun olur. Şahsen ben onların müesseselerini taklit etmemeyi tercih ederim. Hadis-i şeriflerden, ayet-i kerimelerden, bizim kendi prensiplerimizden, kendi sistemlerimizi kurmamız ve o yolda çalışmamız lâzım.

"—Anneler gününde annene hediye ver!"

Bugün vermiyorum. Var mı bir diyeceğin?

"—Babalar gününde babana hediye ver."

Kim söylemiş?

"—UNESCO söylemiş."

Başına çalınsın. Ben başka gün vereceğim. O zaman vermem.

"—Neden?"

Ben onlara tâbi değilim. Ben annemi, babamı çok severim. Mevlid günü veririm. Giderim kandil günü veririm. Cuma günü giderim, elini öperim.

Neden? Benim sistemim başka. Müslüman başkasını taklit etmez. Müslüman kendi öz müessesesinde çalışma yapar. Onun için gençleri meşgul edecek bir müessese kurmamız lâzım. Kuralım, tamam. Ama başkalarının taklidi değil.

Bizim millet, "Haydi sanayiciler Rotary kulübe girsin. Esnaf Lions kulübe girsin. Ötekiler şöyle yapsın böyle yapsın." düşüncesinde. Avrupa'da, Amerika'da İngiltere'de ne kadar müessese varsa hepsi aynen burada var.

Olmaz ki, uymaz ki! Başkasının elbisesi benim sırtıma gelmez! Adamın zevki başka, keyfi başka… Gidip bir yabancının yaptığını ne diye taklit edeyim? Benim kendi öz hayır müesseselerim yok mu? Vakıflarım var. Niye benim kardeşim bir başka yere girsin. Başka bir organizasyona girsin.

"—Efendim hayır müessesidir."

Canım, hayır müessesesiyse gel sen İslâmî müesseseye hayrını yap, o müessese şan kazansın. Ormanda ağaç dikmek sevapsa

“Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerifidir.” diye, dik. “Falanca kulübün üyesiyim.” diye dikme.

Ne diye ona prim kazandırıyorsun? Ne diye gidip İngiliz’e Amerikalı’ya tâbi oluyorsun? Üstelik onların başka maksatları da var.

Onun için biz kendi organizasyonlarımızı kuracağız. Müstakil, bize mahsus…

Biz müslümanız. Biz içki içmeyiz, namaz vakti geldi mi başka işle meşgul olmayız. Kumar oynamayız, vakti telef etmeyiz. Tavla oynamayız, iskambil oynamayız, sigara içmeyiz. Bizim kendi dünyamızda, kendi organizasyonlarımızı, sosyal müesseselerimizi kurmamız lâzım.

Eğer bir yerimiz kurulacaksa bizim yerimiz sandalyeli, masalı olmaz; sedirli olur. Bir köşesi mihraplı olur. Vakitleri belli olur. Yapacağımız işler ona göre olur. Onun için böyle “izcilik, gözcülük” değil de kendi öz çalışmalarımızı uygulamalıyız.

Ama okulda vesairede böyle şeyler yapıyorlar, bu disipline alıştırıyorlar. Ondan sonra beynelmilel kardeşlik adına birbirleriyle tanıştırıyorlar. İngilizler boys camplarıyla bizdeki izciler tanışıyor. Ondan sonra büyüyünce de onu Mason kulübüne vesaire alıyorlar.

“Beynelmilel kardeşlik” diyor. Ama şimdi borusunu öttürüyor. Çifte standart uyguluyor. Kendi işi olduğu zaman sen yapıyorsun, tamam. Senin işin olduğu zaman, o senin işini yapmıyor. Azerbaycan’da Ermeniler ilerlerken ses çıkmıyor. Azerî kardeşlerimiz biraz güç kuvvet toplayıp onlara karşı hareket yapınca, Birleşmiş Milletler harekete geçiyor, Amerika harekete geçiyor.

Bosna Hersek’te kan gövdeyi götürüyor, minareler yıkılıyor; kimseden ses seda çıkmıyor. Ama Türkiye’ye bir afyonkeş İngiliz gelse, “Üstünde afyon bulundu.” diye hapse tıkılsa, kıyametler kopuyor. Çifte standart!

Onlara kanmamak, prim vermemek lâzım!

j. Müslümanlar Kardeştir

1. Soru:

Diğer cemaat ve liderler İslâm aleyhine yaklaşan bu tehlikelerin farkında değil mi?

Gazeteleri okuyorsunuz. Bizim yıllardır söylediğimiz şeyler şimdi artık onlar tarafından da söyleniyor. Birçok kimse, köşe yazarı, "Birlik beraberlik zamanıdır; tefrika zamanı değildir!" diyorlar. Birleşmeleri için bir güzel zemin... İnşaallah ileriye dönük olarak olur. Hepsi taşın sert olduğunu, ateşin yaktığını, suyun boğduğunu yavaş yavaş anlamaya başladılar.

2. Soru:

Bizim bu çalışmalarımızı, sözlerimizi ve hazırlıklarımızı hafife alanlar var. Onlarla karşılıklı konuşuyoruz...

Polisler bir cinayeti bir parmak ucunun izinden tespit edebiliyorlar. Bir saçın bıçağa yapışmış telinin mikroskopla incelenmesinden, damlayan bir kanın tahlilinden, bir delilden çıkartıyorlar.

Ben bizim müslümanlara hayret ediyorum ki böyle küçük delillerden bile "leb" demeden leblebiyi anlamaları lâzım gelirken; kulaklarının dibinde davul çalındığı halde, gümbür gümbür olaylar üstüne geldiği halde hâlâ hafife almak, herhalde ağustos böceği zihniyeti olsa gerek... Kışın anlayacaklar!

3. Soru:

Şu veya bu gruptaki kardeşlere karşı tutumumuz nasıl olmalıdır?

Biz, müslüman olanları tek bir grup olarak görüyoruz. Kardeş olarak görüyoruz. Öteki alt grupları da aileler olarak görüyoruz. Eğitim aileleri olarak görüyoruz. Nasıl sen bir ailedensin, ben bir

ailedenim… Herkesin annesi, babası, yuvası, evi, barkı, memleketi... var. Normal ama dost olabiliyorlar. Biz böyle dost olacağız, dost olmalıyız. Çünkü müslümanları Allah kardeş etmiştir. Peygamber Efendimiz de bu kardeşliği çok vurgulamıştır. O da kardeşimizdir, ötekisi de kardeşimizdir.

Sevgiyle muamele edeceğiz. Seveceğiz, yanaşacağız, barışacağız, ahbaplık edeceğiz. Hatası varsa, yumuşak yumuşak söyleyeceğiz, tatlı tatlı; "Aziz kardeşim, ver bakalım elini. Boynuna bir sarılayım. Seni şöyle bir öpeyim bakayım gözlerinden. Bak, senin şu şeyini çok seviyorum. Şöyle iyisin, böyle iyisin… Amma…" diyeceksiniz arkasından; "Şu hatanı görüyorum, şu da olmasa daha iyi olmaz mı?.. Acaba ben mi yanlış görüyorum?" filan diye düzeltirsiniz.

Severseniz, severseniz sevginin tesirini görürsünüz. Seven insanın sözü karşı tarafa batmaz. Sevmezseniz bakışınız bile batar. Bakışınızdan bile kavga çıkabilir. Müslümanları müslüman olduğu için, kalbindeki iman cevherinden dolayı seveceksiniz muhterem kardeşlerim!

4. Soru:
Diğer cemaatlerle ittifak kurup beraber hareket edebilir miyiz?

Çevrenizdeki çeşitli cemaatleri, kafa yapılarını, seviyelerini, hatta düşman grupları düşünürsünüz... Çünkü basında ve televizyonda günlerdir "Kahrolsun Şeriat!" diye bağıran insanlar çıktı karşımıza... Bunlar Sırp dölü müdür, neyin nesidir? Onların burada beşinci kolu mudur, müttefiki midir?..

Şeriat, İslâm demek! %99'u müslüman olan bir ülkede İslâm'a "Kahrolsun!" diyebilir mi bir insan?! Bu kadar şuursuz olabilir mi?! Bunlara kim dedirtiyor, nasıl dedirtiyor?.. Bunlar sonra savaş olursa kimin tarafında yer alırlar? Dışarıdan Yunanistan, Bulgaristan saldırırsa bunlar ne yapar? Bunları bilmek lâzım.

Belki soylarını kurcalasan Ermeni çıkacak, belki başka şey çıkacak... Irken kimseyi suçlamıyorum ama davranış olarak müslümanı parçalamak, arkadan hançerlemek, halkı birbirine

kırdırmak çalışması gibi çalışmalar yapılıyor. Hatta bir takım gazeteler de hıyanet içinde...

k. Sohbet Toplantıları

1. Soru:

Böyle dinî sebeplerle beraber olduğumuz zaman, anlamlı ve şuurlu bir hayat halini sürüyoruz ama o olmadığı zaman gevşiyoruz.

Peygamber Efendimiz'e de sahâbe-i kirâm:

"—Yâ Rasûlallah, sizin yanınızda olduğumuz zaman çok güzel hallerde oluyoruz ama evimize gittiğimiz, dışarı çıktığımız zaman o hali muhafaza edemiyoruz." buyurmuş.

Demek ki kolay olmuyor ama birazcık olması için yine zikre, abdestli olmaya, abdestli gezmeye devam etmek lâzım. Dili zikirli, Kur'anlı, kendisi abdestli, namazlı olacak. Bir de iyi insanlarla meclislere devam etmek lâzım. Yoksa o meclisleri yapmak lâzım.

2. Soru:

Hocam bizim mahallemizde hiç toplantı yok.

Tamam, Pazartesi-Perşembe toplantıyı yapın! Hiç bir şey bilmezseniz Kur'an okuyun, hatim indirin! Biraz okuması olan bazı kitapları okusun, mecmualarımızın makalelerini okuyun. Gazetelerin dinî kısımlarını okuyun, takvimin arkasını okuyun. Emin olun, ben bakıyorum, o kadar hoşuma gidiyor ki takvim yaprakları… Yırtıp da atmaya kıyamıyorum.

Ben takvim yapraklarını kaldırıp bütün olarak sene sonuna kadar muhafaza ediyorum. Çünkü hepsi hazine, çok güzel bilgiler var içinde. Yani bir insan o gün için evindeki takvimin arkasındaki bilgileri ezberlese senenin sonunda alim olur. İkinci üçüncü senenin sonunda müftü olur. Dördüncü beşinci senenin sonunda Diyanet İşleri Başkanı olur, inşaallah.

2. Soru:

Kişinin arkadaşını, ihvanını sevmesinde bir sınır var mıdır? İnsan dostunu nasıl sevmelidir? Bu konuda beni aydınlatırsanız sevinirim.

Tabii, bütün sevgiler Allah-u Teâla Hazretleri'nin rızasına uygun istikamette olur ve orada biter. Çok sevdiğiniz bir insan günah olan bir şeyi ister, tavsiye eder ve teşvik ederse; orada tabii o sevgi olmaz. Sevginin hududu, şeriatın çizdiği çizgilerdir. O bakımdan kardeşlerimizi seveceğiz. "Allah sev dedi, birbirimizle bizi kardeş etti." diye seveceğiz ama ölçülü bir sevgi ile sevmek lâzım.

Peygamber SAS Efendimiz'in bu hususta bir hadis-i şerifi var, diyor ki:[23]

---

[23] Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.447, no:1321; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.260, no:6593; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.489, no:1705; İbn-i ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIV, s.102, no:37026; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.I,

أُحْبِبْ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَا ، عَسٰى أنْ يَكُونَ بغِيضَكَ يَوْمًا مَا ؛ وأبْغِضْ بَغِيضَكَ هَوْنًا مَا ، عَسٰى أنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَّا (ت. هب. عن أبي هريرَةَ ؛ طب. عن ابن عُمَرَ وعن ابن عمرو ؛ قط. في الأفراد عد. هب. عن علي موقوفًا)

(*Ühbub habîbeke hevnen mâ*) "Sevdiğin insanı ihtiyatla sev, gözü kapalı sevme! (*Asâ en yekûne bağîdeke yevmen mâ*) Bir zaman gelir, belki düşman olursun. Ona göre tedbirli ol! (*Übğud bağîdeke hevnen mâ*) Düşmanlık ettiğin kimseye de ihtiyatlı davran! (*Asâ en yekûne habîbeke yevmen mâ*) Belki bir gün gelir barışırsınız, dost olursunuz. Sonra söylediğin, sarf ettiğin bir sözden dolayı mahcup olursun." Yâni, "Sonunda pişman olacağın bir söz söyleme!" demek istiyor.

Demek ki seveceğiz fakat çok aşırı itimat edip sırrımızı verip de sonradan müşkül bir durumda kalma gibi durumların da olmaması da tavsiye edilmiş oluyor. Tabi sevgi Allah yolunda olacaktır. Birbirinize hayrı ve hakkı tavsiye edeceksiniz ve kötülük olduğu zaman da ikaz etme vazifesi vardır. Şunu şöyle

---

s.247, no:434; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl*, c.I, s.149, no:111; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.208, no:1539; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXX, s.371, Hz. Ali RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.277, no:1920; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.357, no:3395; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.489, no:1711; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.208, no:1543; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.427, no:6316; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.298; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.213, no:5119; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.430, no:739; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.434, no:1432; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.213, no:5120; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.24, no:24742; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.167, no:13103: *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.53, no:130; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.440, no:707.

yapmayın, bunu böyle yapmayın, bu aykırı oldu filan tarzında.

l. Emr-i Ma'ruf, Nehy-i Münker

1. Soru:

Bir kardeşimiz, herkesin işine karışıyor; "Bunu şöyle yapma, böyle yapma" diye birçok şeyler söylüyormuş. Ben; "Böyle yapma, kimseye karışma!" diyorum, o da bana; "Ben emr-i mâruf nehy-i münker yapıyorum." diyor. Ben de ona Bakara sûresinin 44. âyetini okuyorum: "Kendi nefsinize bakmaz da başkalarına mı bakarsınız?" O da bana; "Sen müctehid misin, işime karışma." diyor. Lütfen bu konuyu biraz aydınlatır mısın?

Emr-i ma'ruf nehy-i münker bir vazifedir. Yapılacak, söylenecek; karışmamak diye bir şey yok. Söylenecek ama emr-i mârufun nehy-i münkerin âdâbına uygun olarak söylenecek. Bir de emr-i ma'ruf ve nehy-i münker yapan kimse emr-i ma'ruf nehy-i münker yaptığı, konuştuğu konuyu iyi bilecek. Bilmeden olursa olmaz! Mezhep farklarını, içtihat farklarını, fetvaları bilmezse haksız ve yanlış bir şey yapabilir.

Meselâ, ben bir Cuma namazından sonra; "Bu Râmûz kitabında geçen bazı vazifeler vardı, onları yapayım." diye oturdum. Arkamdaki bir hacı efendi bana kızmış, köpürmüş; "Bu niye sünneti kılmadı?" diye söylenmiş. Yanında da bizim arkadaşlardan birisi var. "O hocadır, profesördür. Buradan kızacağına gidip ona söylesene!" demiş. Gelip bana da söylemiyor, söylese ben izah edeceğim.

"Kardeşim! İmam farzı bitirdikten sonra kalkıp sünneti kılmak mecburiyeti yok. Şöyle biraz tesbihat var, onları çekeceğim; ondan sonra ötekileri kılacağım!" diyeceğim ama, adamcağız bilmediği için orada oturmuş, kalkmış, köpürmüş.

Dur! Ne oluyorsun? Bilmediğin konuda konuşuyorsun. Konuyu bilmek lâzım.

2. Soru:

Allah'ın Rasûlü SAS "Kötü arkadaştan sakınız!" buyuruyor. Kâfir bir devlette nasıl sakınabiliriz? Kötü kişiler arkadaşlarımız değil ama patronumuz, öğretmenimiz, başkanımız... Bunlardan sakınmak için ne yapmalıyız, onları nasıl terk edeceğiz?

İnsan isterse Almanya'da olsun ister Amerika'da olsun ister Rusya'da olsun; arkadaşın iyisini seçebilir, kötüsünden uzak durabilir. İş yerini de sevdiği insanlarla kurulu bir işyeri olarak seçebilir. İsterse özel iş yapabilir. İlle memur olacaksın, ille şurada duracaksın diye bir şey yoktur. Canın sıkılıyorsa beğenmiyorsan o işyerini bırakırsın, kendi keyfine göre bir işyeri açarsın; olur biter. Bunlar mazeret değil, ille mecburiyet yoktur. Bizler el-hamdü lillah aynı ülkede beraber yaşadığımız hâlde bunun mümkün olacağını düşünüyoruz.

m. Hakimlik, Savcılık

Soru:
Tağutî bir ülkede hâkim, savcı, avukat olmanın hükmü nedir?

Bunu hukuk fakültesinden mezun hukukçu kardeşlerimiz bana sormuşlardı. Ben dedim ki;
"—Ben bu meselelerin detayını iyi bilmiyorum. İhvanımızdan hâkimlik yapmış olan, şimdi emekli olmuş olan bir müslüman mütedeyyin kardeşimiz var. Gidin ona sorun!"
Kalktılar gittiler, İstanbul'da ona sordular. O demiş ki;
"—Ben bu mesleğin içinde yaşadım, emekli oldum. Nice nice müslümanlara nice nice faydalar sağladım. Nice nice adaletsizlikleri engelledim. Aman bu işi yapın!"

Bir başka misal:
Eyüp'te sıkıyönetim zamanında; "Vay siz izinsiz oturum yaptınız, toplandınız!.." diye otuz-kırk kişi tıkmışlar içeri, nezarete almışlar. Savcı almış bunları karşısına, bakmış; hepsi sakallı, nur yüzlü, mübarek, masum halktan insanlar, senden benden olan

insanlar. Bir onları kendisine getiren adama bakmış bir bunlara bakmış. Ona demiş ki;

"Utanmıyor musun yahu bunları benim karşıma getirmeye? Bunların hepsi masum, karınca ezmez, haram yemez insanlar! Ne istiyorsun bunlardan? Defol karşımdan!.."

Tabii getiren, onun maiyetinde, mâdunu oluyor. Onu bir azarlamış. Ondan sonra da ötekilere demiş ki;

"Beyler! Müslüman çocuklarınızı savcı, hâkim yetiştirin. Eğer benim yerimde bir başka dinsiz imansız birisi olsaydı sizin epeyce canınızı yakar, sizi üzer, terletirdi. Hadi bakalım yallah!.."

Onlara böyle bir nasihat çekip salıvermiş. Bu, bu muhterem kardeşimize cevap olabilir. Hangi meslek olursa olsun bir insan sıkı durursa bulunduğu meslekte Müslümanlığa, insanlığa, hayra, adalete hizmet edebilir.

n. Sohbet Metodu

Soru:

Tebliğ konusundaki düşüncelerinizi almak istiyorum. Eğitimci olarak biz öğretmenler, öğrenciler konusunda nasihatimiz ne olacak?

İslâm'ın tebliği; lafla tebliğ yetmiyor, onu cevaplandırmış oldum. Alacaksın, çocuğa uzun uzun anlatacaksın. Uzun zaman beraber olacaksın.

PeygamberEfendimiz'inİslâm'ı öğretme usûlü neydi?

Uzun zaman beraber olma yoluydu. Neydi yani? Sohbetti. Sohbet ne demek? Arkadaşlık demek. Sahibe-yeshabu, bir kimseyle beraber olmak demek. Peygamber Efendimiz yanına sahabesini alıyordu, gece gündüz onlarla beraberdi. İslâm'ı öyle öğretti. Yoksa bir vaazla olmaz.

Öğretmenler çocukları alacak, belli zamanlarda belli saatlerde belli günlerde belli kitapları okuyacaklar. "Şu kitabı okuyalım. Ben size yardımcı olayım." Beraberlik olacak.

İslâm'da eğitimi öğretmenin yolu nedir? Sohbet. Yani ne demek? Beraberlik demek. Sohbet ne demek? Kalkıp konuşmak demek değil. Sohbet, beraberlik" demek.

Pakistan'dan, Hindistan'dan adamlar geliyor, Cemaat-i Tebliğ diyorlar. İslâm'ı nasıl öğretiyorlar?

Geliyor, diyor ki:

"—İslâm şöyledir böyledir, şöyle yapın böyle yapın... İslâm'ı yaymak için çalışmak lâzım. Var mı içinizden bize katılacak? Hadi bizimle gel." diyor.

Bunu alıyor, buradan Manisa'ya, Manisa'dan Akhisar'a, Akhisar'dan Balıkesir'e gidiyor. Bu ne? Yanına aldığı insanı yolda eğitmek için, beraberlik metodu bu. İslâm'ı öğretmekte beraberlik metodu. Anlatabiliyor muyum?

Millet bunu bilmiyor. Millet sanıyor ki söylersen olur. Söylense olsaydı, Allah-uTeàlâ Hazretleri bir melek indirirdi, tebliğ ederdi, giderdi.

PeygamberEfendimiz 23 yıl ashabının arasında yaşadı; İslâm'ı

beraberlikle, beraber oluşla öğretti. Sohbetle ne demek? Laf söyleyerek demek değil; beraber oluşla.

İslâm'ın beraber oluşla öğretilmesi çok önemli bir husustur. Tasavvufî terbiye de budur. Dervişle şeyh bir arada oluyor, akşam sabah beraber oluyor. PeygamberEfendimiz'in ashabına öğrettiği gibi, şeyh de müridini o tarzda yetiştiriyor.

Beraberlik metodu olacak. Beraberlik çok olacak da anlatacaksın anlatacaksın, İslâm'ı öğrenecek.

o. Yabancı Kelime Kullanmak

Soru:

"İdeoloji" kelimesi "İslâm ideolojisi" şeklinde kullanılabilir mi? Kâfirlerin kullandığı birtakım kelimeleri kullanmak caiz midir? Örneğin "insan hakları", "sivil toplum" gibi.

Biz kendimiz arkadaşlarımızın arasında şaka yollu diyoruz: Birisi bir yabancı kelime kullandığı zaman "cezalandın" diyoruz,"100 bin lira ver bakalım Hakyol Vakfı'na" diye şaka yapıyoruz. Almıyoruz ama bu şakayı yapıyoruz İlle yakasına yapışıp da "Ver parayı!" diye parayı tahsil etmiyoruz ama cezayı şaka olsun diye söylüyoruz, yapmamaya alışsın diye.

Yabancı kelimeler yavaş yavaş dilimize giriyor. Kendi kelimelerimizi unutturuyor, yerleşiyor. Bu da bir çeşit istiladır. Onun için biz onun karşısındayız. Kullanmamaya çalışıyoruz. Siz de kullanmamaya gayret edersiniz.

Onların hiçbir şeyini kullanmamalıyız. Kendimiz üretmeliyiz. Kendimiz gayret etmeliyiz. Fikirleri kendimiz ortaya atmalıyız. Hatta onların gündemine bile tâbi olmamalıyız. Gündemi bile kendimiz ortaya koymaya çalışmalıyız. Adamlar siyasî sebeplerle iktidar-muhalefet mücadelesinden tutuyor, ortaya bir laiklik kavgası atıyor, herkes ondan bahsediyor. Bahsetmek bile doğru değil.

Neden? Onların ortaya attığı gündemi üretmek oluyor.

Sen ortaya başka gündem atarsın, onu konuşursun; senin istediğin sahada konuşma olur, onların istediği sahada olmaz. Onlara dahi dikkat etmek lâzım.

p. Milliyetçilik

Soru:
Milliyetçilik hakkında görüşleriniz nelerdir?

İslâm'da müslümanların hepsi aynı millettendir. el-Küfrü milletün vâhidetün. "Küfür bir millettir." O zaman; el-Mü'minûne milletün vahideh. "Müslümanlar da bir millettir." İnneme'l-mü'minûne ihvetün. "Müslümanlar kardeştir." Müslümanın inancı budur.

Tabii bizim memleketimizdeki milliyetçi kardeşlerimizin sevdikleri şeyleri biz de seviyoruz. Orta Asya'daki kardeşlerimiz, Kırım'daki, Kafkasya'daki vs. Çünkü onlar aynı zamanda

müslümandır. Ama dinden imandan çıkmış, azılı bir din düşmanı olmuşsa, ırkımızdan da olsa, cinsimizden de olsa sevmiyoruz. Çünkü Allah'ın sevmediğini sevmeyiz. Mesele böyledir.

Biz de dünyanın her yerindeki müslüman kardeşlerimize hizmet etmek, yardım etmek istiyoruz. Özbekistan'a, Semerkand'a gittik. Buhara'da oradaki kardeşlerimizle gözyaşlarıyla oturduk konuştuk müslüman kardeşimiz olduğu için.

r. Batıda Din Hürriyeti

Soru:

Neden hıristiyan beldede dinî hürriyet varken, müslüman beldede baskı ve zulüm var? Bu çelişki nereden kaynaklanmakta?

Cevap: Bizim Müslümanlığımız gevşek olduğundan, içtimâî terbiyemiz zayıf olduğundan, haklarımızı koruyamadığımızdan kaynaklanmakta.

İngiltere'de de, Amerika'da da, Fransa'da da adam zamanında krallık yapmış, despotluk yapmış, zulüm yapmış, derebeylik yapmış. Ama halklar haklarını korumak için mücadele etmişler, etmişler, etmişler, bir seviyeye gelmişler. Hakları mücadeleyle almışlar. Bizde böyle bir mücadele yapılmamış.

Bedavadan, beleşten hak ve hürriyet olmuyor arkadaşlar! Benim vardığım sonuç bu.

Mafyalar çatır çatır insanın parasını pulunu alıyor. Bedava olmuyor. Ter dökmek lâzım, uğraşmak lâzım. Hürriyetin bedeli var. Hakların bedeli var. Hakları almak için çalışmazsan olmaz.

Hıristiyan beldede haydi bakalım bir haksızlık yap! Arkadaşlar anlatıyor:

"—Ben ilk geldiğim zaman sıraya uymamıştım, otobüse en önden binmek istemiştim. Kuyruk vardı. Hepsi bağırdı, indirdi." diyor.

Türkiye'de bağırmıyor da ondan karışıklık oluyor. Burada bağırıyorlar. Adam bağırıyor, hakkını arıyor. Hak aramaktan

kaynaklanıyor. Biz hakkımızı aramadığımız için zalim fırsat buluyor.

Bir de zalime destek oluyorlar. Burada zalimi alaşağı ederler. Bir bakan bir zulüm yapsın, bir şey yapsın, hemen gider istifaya zorlarlar. İstifa etmezse taşlarlar, canına okurlar. Türkiye'de öyle olmuyor. Ondan oluyor.

Sonuç itibariyle kabahat bizim. Sosyal yani içtimâî terbiyemiz zayıf, vatandaşlık çalışmamız az, vatandaşlık duygusu eksik. Kuzu gibi oluğumuzdan kurtlar geliyor, bizi parçalıyor. Kuzu gibi olmayacağız, ne gibi olacağız? Arslan gibi olacağız.

Arslan gibi olursan kurt gelir, parçalayamaz. Kuzu gibi olursan kurt da parçalar, çakal da parçalar, tilki de parçalar, herkes parçalar.

Hatta kurt kuzunun yanına gelmiş:

"—Seni yiyeceğim." demiş.

"—Niye?" demiş.

"—Suyumu bulandırıyorsun." demiş.

"—Kurt amca, ben senin suyunu nasıl bulandırabilirim? Su senin tarafından bu tarafa doğru akıyor, bu tarafa doğru gidiyor. Ben bulandırsam bile, benim bulandırdığım su sana gelmiyor."

Ama yine yemiş. Çünkü kuzudur. Kurt kuzuyu yer.

Arslan olmak lâzım, rolleri değişmek lâzım. Roller değişmeyince kuzuları yiyecek insan her zaman bulunur.

s. Müftülüğü Kabul Etmemek

Soru:

Risâle-i Kuşeyrî'de Melâmîler'i anlatırken onların görüşü olarak halkın gözünde iyi olanın kesinlikle Hakk'ın gözünde kötü olabileceği ifadeleri yer alıyor. Böyle bir genelleme nasıl yapılır? Melâmîler'in görüşlerini anlatır mısınız?

Bir de İmâm-ı Âzam'ın kadılığı kabul etmeyişi buna örnek veriliyor. "Ehil olan bir zâtın müslümanların ihtiyacı olan kadılık görevini yapması gerekmez mi?" diyenlere nasıl cevap vereceğiz?

Melâmîler halkın gözünde iyi olanın kesinlikle Hakk'ın gözünde kötü olacağını söylemişler. Halkın gözüne girmeye çalışmak, halka iyiliklerini göstermek gerekmiyor; Hakk'ın rızasını almak, Allah'ın bileceği bir şekilde hayırları ibadetleri gizli yapmak gerektiğini vurgulamak için böyle söylemişler.

İmâm-ı Âzam'ın da vazifeyi kabul etmemesinin, Allahu a'lem çeşitli sebepleri vardır. Yönetim Peygamber Efendimiz'in evlâdına karşı, iktidarı gasben almış, Peygamber Efendimiz'in evlatlarına kan kusturuyor, zulmediyor. Buna da resmî bir görev veriyor, "Bak bu da bizim tarafımızda, bizim iktidarımızı destekliyor." demek istiyor. Bu gibi perdenin arkasında başka birçok şey var.

O iktidara pasif, yapabildiği kadar mukavemet gösteriyor. Bir taraftan, "Ben senin iktidarını meşru saymıyorum!" da demek istiyor. "Ben senin iktidarına ne diye yardakçılık edeyim?" demiş oluyor. Çünkü, yönetime zorbalıkla geçmiş insanların yönetimlerinin meşru olmadığını düşünüyor. Bu var.

Tabii bir insan kendisi bir vazifeye geleceği zaman, enini

boyunu düşünür. Yönetim iyi bir yönetim bile olsa, kadılık yapmanın zorluğunu, yanlış karar vermenin vebalini düşünür.

En tehlikeli mesleklerden birisi kadılıktır, ikincisi müftülük. Kadılık daha tehlikelidir çünkü ikisi arasında hükmedecek; yanlış hükmetti mi âhirette vay haline! Müftülük de çok tehlikeli.

Bir fıkra anlatayım:

Hasan Basri Çantay vardı, rahmetli, bu Meâl-i Kerîm'i yazan zât-ı muhterem. Benim babamın dostu, tanıştığım kimse. Bir kardeşimiz bir yere müftü olmuş, duasını almaya yanına gitmiş:

"—Efendim ben falanca yere müftü oldum." diye.

Demiş ki:

"—Ben sana bir fıkra anlatayım da, müftülüğü bu fıkrayı hiç hatırından çıkartmadan yap!"

Fıkrayı anlatmaya başlamış. Bu çeşit fıkraları ben doğru görmüyorum ama, Hasan Basri Hoca müftüyü ikaz etmek için anlatmış.

Bir müftüyle bir müslüman anlaşmışlar. Demişler ki; "Dünyada kardeşiz, arkadaşız, âhirette de birbirimizi arayalım, kollayalım. Birimiz cennetlik olursa ötekisini arasın bulsun, kollasın, takip etsin. Tamam mı?" "Tamam." Söz vermişler. Ölmüşler. Ölünce bu müslüman cennete gitmiş.

Tabii burasını bilmiyoruz, cennet de fıkra mevzu olamayacağı için ben bunu sevmiyorum. Ama Hasan Basri Hoca, rahmetli, bir şeyi anlatmak için bunu söylemiş. Tabii hoca da değil aslında, edip bir insan, meal yazdığı için "Hasan Basri Hoca" deniliyor.

Cennette müftüyle sözleştiler diye müftüyü aramaya başlamış. Firdevs-i A'lâ'yı aramış, yok; öbür tarafı aramış, sekiz cenneti her tarafı aramış, kıyıyı köşeyi soruşturmuş vs. vs. yahu müftü efendi cennette yok.

"—Ya müftü efendi cehenneme gidecek değil ya!" demiş.

Bir daha aramış, yok; bir daha aramış, yok!

"—Allah Allah, acaba bilmediğimiz bir sebepten cehenneme mi düştü muvakkat olarak?"

Müsaade istemiş... Cehennemi aramaya başlamış; en yukarıdan başlamış, yok; daha aşağıdan, daha aşağıdan, daha aşağıdan... Yedi kat cehennemi aramış, yok; bir daha aramış, yok; bir daha aramış, yok. Nihayet en aşağıdaki, cehennemin en çukur yeri olan Gayya Kuyusu'nda, aşağıda bir kelle görmüş... Bir dikkatli bakmış; eyvah, müftü efendi!

Gitmiş yanına, varmış:

"—Yahu müftü efendi, bu ne haldir?"

Cehenneme düşmüş, cehennemin de Gayya Kuyusu'na düşmüş, ta aşağıda...

"—Bu ne haldir yahu?" demiş.

"—Sus, hiç sesini çıkartma, benim hâlime çok şükür." demiş.

"—Ne şükrü?" demiş.

"—Yahu altımda kadı efendi var da, ben onun omuzlarına basıyorum, hiç olmazsa başımı dışarı çıkartabildim." demiş.

Kadı tamamen Gayya Kuyusu'nun irinine gark olmuş, müftü de hiç olmazsa onun omuzlarına ayak basmış da, başını çıkarmasına "Çok şükür!" diyormuş, diye bunu anlatmış.

Tabii niye anlatıyor?

"—Müftülük zordur, kadılık daha zordur. Aman müftülüğünü iyi yap, günah işleme, fetvayı bilerek ver, yalan iş yapma!" demiş oluyor, o maksatla söylemiş.

Bunu nereden açtık? İmâm-ı Âzam'ın kadılığı kabul etmemesinden… Şimdi bu fıkrayı duyduktan sonra, ben seni kadı yapmak istesem kabul eder misin? Müftü yapmak istesem kabul eder misin?

"—Aman bir başkasını bul! Benden daha alimler var!" dersin.

İmâm-ı Âzam öyle de demiş olabilir. Ama hayatını incelediğimiz zaman, zindanda dövülmüş, işkence de görmüş; asıl işin içinde başka işler de olduğu seziliyor.

t. Hizmetler ve Finansman Kaynağı

1. Soru:

Söylediğiniz gibi birçok çalışmalar yapmamız gerekiyor. Gerekli finansman kaynaklarından bahsedebilir misiniz?

İşin en önemli noktalarından birisi de finans kaynağıdır, işin finansmanıdır. Elbette bir işin yapılması için para lâzımdır. Ama ben sizin moralinizi yükseltecek bir şey söyleyeyim. Biz grup olarak, İskenderpaşalılar olarak, girdiğimiz teşebbüslerin hepsine sıfırdan başladık. Vakıflarımıza, şirketlerimize sıfır sermayeyle başladık; borçla başladık. Negatif sermayeyle başladık; çalışarak bir nokta elde ettik.

Neden? Azim bir sermayedir; akıl bir sermayedir. Dürüstlük bir sermayedir. Onlar da bizim sermayemiz. Siz dürüstseniz; bilgili ve azimliyseniz size finansman sağlayacak birçok insan bulabilirsiniz. Ama bu vasıflardan yoksunsanız elinize finansman imkânları geçse, babanızdan miras kalsa bile har vurup harman savurursunuz. Paranız olsa bile onu kullanmasını bilemezsiniz. Onun için şunu da söyleyeyim ki;

"—Siz bu işleri yapacaksanız yapın, ben size para veririm." demiyorum. Çünkü benim param yok.

Şahsen değil de bir takım sosyal çalışmaları yapmak için benim paraya ihtiyacım sizden daha fazla.

Para meselesi çok önemli değil; bilgisi olan bir insana nasıl olsa bir sermayedar ortak olabilir. Onun için birçok bilgili insan bugün ayda on bin, yirmi bin lira maaş alıp uzmanlık sahalarında, böyle müesseselerde çalışabiliyorlar. Sonra küçük sermayeler birleştiği zaman ciddi yekün tutar.

2. Soru:

Çalışma ve faaliyet alanlarımızı, başyazılarınızdaki hedefler doğrultusunda yapmak için izin verilmiş oluyor mu?

Zaten niye yazıyoruz? Allah doğruyu, hakkı göstersin; işletsin. Sadece bilgi, insana vebaldir.

الْعِلْمِ بِلاَ عَمَلٍ وَبَالٌ

(*El-ilmü bilâ amelin vebâlün*) [Amel edilmeyen ilim vebaldir.]

Biliyor, yapmıyor; vebaldir. Bilecek, yapacak... Elinden geldiğince yapacak, hem de ötekilerden çok daha fazla çalışarak...

Bugün Amerika Japonlar'ın ekonomik istilası altında... Japonlar Amerikan şirketlerinin bile hisse senetlerini alıyorlar. Amerika'yı ve Avrupa'yı ekonomik yönden sarsma çalışmaları içindeler ve dünyanın yedi süper devletinden birisi durumundalar. Bunu sağlamaları aşırı çalışmalarındandır; 29-30 yaşında sürmenaj olup ölmelerindendir. Amerika'nın Newyork şehrinde, Manhattan iş merkezinde Amerikan iş yerlerinin ışıkları saat 6'da sönerken Japonlar'ınki 4 saat daha devam eder, 10'da söner. 4 saat daha fazla çalışarak o [başarıyı] sağlarlar.

Onun için sizler de şuursuz halkımızın karşısında, onların yanında en aşağı 4 saat, 6 saat veya 8 saat daha fazla çalışarak başarı hususunda fiilî gayretlerinizi göstermiş olacaksınız.

u. Cihad

Soru:

Günümüzde İslâm adına mücadele ettiğini iddia eden birçok grup var, bunlar yaptıkları her şeyi cihad içine sokuyorlar ve yaptıklarının eleştirilmemesi için bu kelimenin yani cihadın arkasına sığınıyorlar belki bazen de bu kelimenin mânasını çok kısır hale getiriyorlar. Bu konuda ne buyurursunuz?

Cevap: el-Cevap; doğrudur, haktır, hakikaten öyledir. Ben de öyle derim, cevabım o. Herkes yaptığı işin kendi nefsi için bile olsa cihad olduğunu iddia ediyor. Peygamber Efendimiz'e soruyorlar;

"—Kim Allah yolunda cihad edendir?"

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[24]

---

[24] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.58, no:123; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1512, no:1904; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.18, no:2517; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.179, no:1646; Neseî,

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللهِ هِيَ الْعُلْيَا ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ

(حم. م. خ. د. ت. ن. ه. عن أبي موسى)

RE. 432/4 (*Men kàtele li-tekûne kelimetu'llàhi hiye'l-ulyâ, fehüve fî sebîli'llâh*) "Kim Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sözü en

---

Sünen, c.VI, s.23, no:3136; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.931, no:2783; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.392, no:19511; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.493, no:4636; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.66, no:486; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.188, no:7253; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.268, no:9567; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.167, no:18325; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.16, no:4344; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.98; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.195, no:553; İbn-i Ebî Âsım, *Cihad*, c.II, s.588, no:242; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VII, s.227, no:1311; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.486, no:7428, 7429; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.472, no:10493; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1557, no:2560; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.110, no:23091.

yüksek olsun, Allah'ın dini yayılsın, Allah'ın dinine hizmet olsun diye çarpışmışsa, o Allah yolunda çarpışmıştır. Kimin Allah yolunda cihad ettiğini Allah daha iyi bilir." buyuruyor.

Kalplerine göredir, niyetlerine göredir. Yapılan işlere göredir. Yapılan işlerin plan program ve istikametine göredir. Ona göre cihad olur, Allah yoluna hizmet olur veyahut müslümanlara köstek olur, engel olur, zarar olur; ikisi de olabilir. Allah şaşırtmasın.

v. Diyanet Teşkilatı

Soru:

Diyanet kurumu İslâmî midir? Kuruluş gayesi nedir? Cuma namazı kılınır mı, kılınamaz mı?

Diyanet bir teşkilattır. Eskiden Şer'iyye Vekâleti vardı. Bunun gelişmesi öyle... Evkaf Vekâleti vardı, Şer'iyye Vekâleti vardı, meşihat makamı, bir bakanlıktı eskiden. Sonradan Cumhuriyet devresinde Osmanlılar'daki bu müessese küçültülmüştür, Diyanet İşleri Başkanlığı haline getirilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'ndeki insanların din işlerinin büro işlerini yürütmek ve diğer meselelerini yapmak üzere koca Şer'iyye Vekâleti ile Evkaf Vekâleti ayrılmıştır. Evkaf Vekâleti Vakıflar Genel Müdürlüğü olmuştur. O ecdadın vakıflarıyla turistik otel yapılmıştır, şöyle yapılmıştır, böyle yapılmıştır, satılmıştır vesaire. Çok yanlış işler yapılmıştır. Bunu Vakıflar'ın içindeki daire başkanı arkadaşlar konferanslarla söylemişlerdi, itiraz edilecek bir konu değildir, büyük hatadır.

Şer'iyye Vekâleti de küçültülmüştür, Diyanet İşleri Başkanlığı haline getirilmiştir. Bir devletin dairesidir. İnsanlar oraya tayinle geliyorlar. Üçlü kararnâme ile, imza ile oraya tayin ediliyor. Bu böyledir. Fakat bu teşkilatın içindeki kardeşlerimizi, bu teşkilat böyledir diye hor ve küçük göremeyiz; görmek insafa sığmaz, imana sığmaz, iyi müslümanlığa sığmaz. O kardeşlerimiz de şu veya bu sebeple orada hizmet görmeyi, ne yapalım, bir

mecburiyettir diye yapmışlardır ve bir kısmı da çok güzel hizmet görmüşlerdir.

Nice büyük evliyâullah vardır ki bir yerde imamdır veya müftülük yapmıştır veya Diyanet İşleri Başkanlığı yapmıştır. Ne yapsınlar? Yani hiç yapmasa iş tamamen… Ömer Nasuhi Bilmen bizim tekkemizin dervişidir. Rahmetullahi aleyh, mübarek, büyük alim, Diyanet İşleri Başkanlığı yapmıştır. Kimseye eğilmemiştir, "eyvallah" dememiştir, dini savunmuştur, dinî hizmetler yapmıştır.

Hatta çok kahramanca bir şeyi anlatılıyor da belki tam anlatamayacağım. Menderes zamanında onun mason bir adamı vardı. Söylemeyelim ismini. Menderes'in bir adamı vardı ve Menderes'in, başbakanın adamı olduğu için, makamını da söylemiyorum ama biliyorum, adını da biliyorum, öyle, İstanbul'da İstanbul Müftülüğü'nü gezerken Ömer Nasuhi Hoca'nın -İstanbul Müftüsü- odasına girmiş. Bir köşede paravana var, paravananın arkasında seccade var. Hocaefendi İstanbul Müftüsü, orada vakti geldiği zaman namaz kılıyor. "Bu ne böyle?" demiş. Biraz kâfirce sözler söylemiş adam, inançsız ya... Başbakanlıkta da görevli. Ona öyle bir cevap vermiş ki Ömer Nasuhi Bilmen, keşke böyle satır satır yazılı olsa da okusam, perişan etmiş onu. Evet, halim selim insandı, "gık" demezdi ama böyle de bir insan tabi.

Ne yapsın? İşte bir yangın içinden kurtarmaya çalışmıştır, hizmet etmiştir. Mübarek insandır, çok seviyorum. Bekir Haki Hoca, çok mübarek insandır. Örfî idare zamanında vilâyete oturmuş olan general. üç tane binbaşı göndermiş:

"—Bundan sonra ezanı Türkçe okuyacaksınız!" diye.

Askerin din işleri ile alakası ne? Ne karışıyorsun? Ondan sonra üç binbaşı gelmişler, o zaman İstanbul Müftüsü olan Bekir Haki Hocaefendi Rh.A'e, demişler ki:

"—Paşa Hazretleri'nden selâm var, bundan sonra ezanı Türkçe okuyacaksın!"

İstanbul Valiliği de, İstanbul Örfî İdare Komutanlığı da emrinde adamın; iki karpuz koltuğunda…

"—Bana bak, defolun gidin!" demiş, kovalamış onları.

Vali ve Örfî İdare Komutanı hışımla telefon açmış arkasından, demiş ki:

"—Ben sana üç tane adamımı gönderdim, kovalamışsın onları, kovmuşsun huzurundan."

"—Evladım, ben aksakallıyım, şu kadar yaştayım. El-hamdü lillâh bu zamana kadar müslüman yaşadım, bundan sonra da müslüman yaşamak niyetindeyim. Kimseye Eyvallah'ım yoktur!" demiş.

Bir de onun yüzüne telefonu kapatmış.

Diyanet'te çalıştılar, müftülük yaptılar diye bu adamlara kötü gözle bakamayız muhterem kardeşlerim! Bir insan, evet, alimlerin, din adamlarının politikacıların emrine girmesi çok büyük ardır, ayıptır. Doğru… Din politikadan yüksektir.

Politikacıların din adamlarına hürmet edeni makbuldür. Din adamlarının politikacılara dalkavukluk edeni merduttur. Hadîs-i şerîflerde bu böyledir, kesindir, şek şüphe yok. Ama koca bir Diyanet teşkilatını suçlayamayız. Pırlanta gibi kardeşlerimiz vardır, elini bırakıp ayağını öpeceğimiz insanlar vardır.

Evren Paşa:

"—Şu şöyledir, bu böyledir, aksini iddia eden yazsın bana!" demiş.

Doğu Anadolu'ya seyahatleri oldu, ateşli konuşmuş. Birisi de bizim Elazığ'da mı, bir hoca efendi, mübarek, yazmış cevabını. Söyledik kendisine.

"—Hepsi yanlıştır, işin doğrusu budur. İşte âyet, işte hadis!"

Yazmış, göndermiş. Belki okumadı bile Evren Paşa. Köşk'ten oranın savcılığına bir yazı gelmiş:

"—Şu adam hakkında takibat yapın, cezalandırın!" diye.

Savcılık, o mektup yazıp da doğruyu söyleyen hocayı karakola çağırmış. Bütün ahali duymuş, karakola toplanmış. "Hocamızı ne yapacaksınız?" Bakmışlar ki ahali infial halinde, "Yok, bir şey yapmayacağız, sade bir sorgulama..." Pekâlâ.

Şimdi sorgu hakimi, oturtmuş hocayı karşısına, kaşını gözünü oynatarak diyormuş ki:

“—Hocaefendi, bu mektubu sen yazmadın değil mi? Bu mektubu senin nâmına birisi yazmış da altına senin imzanı atmış değil mi?” Kaşını gözünü oynatıyormuş, “Böyle de!” mânasına, kurtarmaya çalışıyor hocayı.

Hoca şöyle cevap vermiş:

“—Yok, vallah billah ki ben yazmışam. Şahitlerim bile vardır. Vallahi ben yazdım, istersen şahit getireyim.”

Bu hocanın ayağı öpülür yâ... Böyle insan...

Bizim Ahmet Akın Çığman Hoca vardır. Buralara da gelmiştir, böyle dev gibi bir hoca efendidir, babayiğit, sarıklı, arslan gibi bir insan. O da tutmuş:

“—Şu şu şu sözleri yanlıştır reis-i cumhurun.” demiş.

Reis-i cumhursa reis-i cumhur ama, hakikatsa hakikat… Biz haksız bir şey yaptığı zaman, reis-i cumhurun da karşısında konuşuruz, parti başkanının da karşısında konuşuruz.

Hürriyet gazetesi hemen müzevirlemiş, reis-i cumhur Doğu Anadolu’dan, uçaktan İstanbul’a inince:

“—Efendim bir hoca var, bir düğün konuşmasında sizi tenkit etmiş, sizin yanlış söylediğinizi söylemiş.”

“—Kim o?”

“—Ahmet Çığman…”

“—Arayın, bulun!”

Vali muavinleri müftülüğe telefon etmişler. Demişler ki:

“—Efendim, böyle bir adam yok bizim kadromuzda.”

Müftülük öyle cevap vermiş. Aramışlar, taramışlar, yok.

Çünkü Ahmet Hoca bizim ihvanımızdan, Diyanet’te kadrosu olmayan bir kimse, serbest bir insan, Diyanet’te kadrolu değil. Aramışlar, yok. Bizim Ahmet Hoca duymuş. Danışmış arkadaşlara.

“—Ne yapalım, bizi arıyorlarmış, gidelim mi?”

“—E gidin.” demişler; kalkmış, gitmiş.

Florya tarafında köşkü mü vardı neydi... Kendisi anlatıyor

ondan sonra: “Beni kapıda sert karşıladılar.” diyor. “Gel bakalım! Sen misin o hoca? Gir içeri bakalım!” “Girdim.” diyor, oturmuş.

“—Sen böyle böyle dedin mi?”

“—Evet, söyledim. Haksızsınız çünkü âyet-i kerîme böyle söylüyor, hadîs-i şerîf böyle söylüyor, fıkhın hükmü budur.”

İyi de fakihtir, Şam’da filan da okumuştur, Arapçası da güzeldir hocamızın, Allah selamet versin. Güzelce cevabını vermiş.

Adam da memnun olmuş, elini sıkmış, güleç yüz göstermiş, öyle uğurlamış. Anlatınca da anlıyor. Böyle bir hocaya ne diyelim?

Evren Paşa bizim fakülteye geldi. Ben o zaman henüz emekliliğimi istememiştim. Ama Hacı Bayram’da cenaze vardı, oraya gitmiştim, o zaman gelmiş. Teftişte, öğrenci kapısından girmiş, birinci kata merdivenlerden çıkmış, karşı kapıyı yoklamış, kilitli; öbür kapıyı yoklamış, kilitli; öbür kapıyı yoklamış, kilitli. Hocalar odalarını kilitliyor, hocaların hepsi aşağıda, ne yapsınlar, reis-i cumhur gelecek diye ana kapıdan bekliyorlar, o yan kapıdan girmiş.

Koridorun sonunda karşılamışlar, dekanlığın odasına almışlar. Şöyle ceplerini karıştırmış, bir kağıt çıkartmış. Demiş ki;

“—Berat Gecesinde Allah-u Teâlâ Hazretleri içkiye müdavim olanları (*müdminü hamr*) da affetmeyecek. Herkes affolacak da onları affetmeyecek. Demek ki müdavim olanlar affolmuyor ama arada sırada bir tek atanlara bir şey yok. Yani arada sırada, az içerse bir şey yok...” gibi bir şey söylemiş.

Bizim o zaman dekan Hadis Profesörü Talat Koçyiğit’ti. O da;

“—Hayır efendim, mesele böyle değildir; içkinin azı da çoğu da haramdır. Çoğu sarhoşluk veren şeyin azı sarhoşluk vermese bile damlası bile haramdır.”

Bu hususta buyrulmuş ki:[25]

---

[25] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.352, no:3681; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.292, no:1865; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1125, no:3393; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.6, no:5576; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.296, no:17167; Tahâvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.217, no:5976; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*; c.I, s.60, n:21;

مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ، فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ (حم. د. ت. حب. عن جابر؛

حم. ن. ه. عن ابن عمرو)

(*Mâ eskere kesîruhû, fekalîluhû harâmün*) "Bir şeyin, bir maddenin çoğu sarhoş ediyorsa, azı da haramdır."

Yine buyrulmuş ki:[26]

Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.377, no:1751; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.330; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.300, no:5607; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1125, no:3394; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.167, no:6558; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.254, no:43; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.296, no:17168; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.216, no:5117; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.217, no:5974; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.52, no:111; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.327; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.160; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1124, no:3392; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.91, no:5648; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.262, no:83; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.197, no:626; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*; c.I, s.59, n:18; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.292, no:730; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.53; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.397; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.112, no:12120; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.50, no:3966; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*; c.I, s.61, n:23; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.466, no:5748; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.254, no:44; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.205, no:4149; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.135; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.332; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.233, no:783; Huvât ibn-i Cübeyr RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.250, no:21; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.43; Hz. Ali RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.250, no:22; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.297; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.420; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.139, no:4880; Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.344, no:13154; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.V, s.84, no:8109, 8110; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.408, no:19752.

[26] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1587, no:2003; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.352, no:3679; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.290, no:1861; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.297, no:5585; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.16, no:4645; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.188, no:5366; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.284, no:1362; Dâra Kutnî, *Sünen*,

كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ (م. حم. عن ابن عمر ؛ طب. عن قيس بن سعد ؛ كر. عن أنس)

(*Küllü müskirün hamrun*) "İnsana sarhoşluk veren her şey içkidir, (*ve küllü müskirün harâmün*) ve sarhoşluk veren şeylerin hepsi haramdır."

Yâni her sarhoş edici şey içki babından sayılır, isterse koklamakla olsun... Benzol, etanol, metanol, adını bilmediğimiz kimyevî maddeleri kokluyorlarmış; ayakkabı köselesini yapıştırmaya mahsus şeyi kokluyorlarmış, kafasını buluyormuş. Bu da haram. Duman ama haram. Neden? Sarhoşluk veren her şey haram.

Anlatmış güzelce, "Güzel söylemiş." filan diyorlar.

Kütüphaneye girmiş. Bizim çok güzel kütüphanemiz vardı, İlâhiyat Fakültesi'nin kütüphanesi; modern, ışıklı, güzel... Girmiş, tıklım tıklım dolu, gençler çalışıyorlar, öğreniyorlar, öğrenecekler, araştırma yapıyorlar.

---

c.IV, s.248, no:11-17; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.260, no:1916; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.294, no:13157; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.195, no:3954; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.329, no:546; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.470, no:5621; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ,* c.VIII, s.288, no:17118; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.212, no:5095; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.215, no:5957; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.38, no:876; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Zemmü'l-Müskir*, c.I, s.57, no:14; Ahmed ibn-i Hanbel, *el-Eşribe*, c.I, s.6, no:7; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.654; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVIII, s.427, no:3569; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.5, no:1584; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.211, no:2111; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.5; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.352, no:898; Kays ibn-i Sa'd ibn-i Ubâde Rh.A'ten.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.128; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.83, no:8106; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.555, no:13277; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.987, no:1992.

Karteksin başında, kitap fişlerinde bir kız da bir şey arıyormuş, uzun mantolu, başörtülü... Dosdoğru başına gitmiş:

"—Sen niye böyle örtünüyorsun?" demiş.

Kız dönmüş bakmış, karşısında zamanın reis-i cumhuru; sararmış solmuş kızcağız.

"—Allah'ın emri örtünmek olduğu için örtünüyorum efendim." demiş.

"—Nereden belli?" demiş. Kızcağız aklı başında, afallamış, heyecanlanmış, zorlamış kendisini;

"—Hatırlayamadım efendim." demiş.

"—İşte, bilmeden cahilâne, taklîden yapıyorlar." demiş.

Arkasında rektörler var, bilmem bir sürü kimse var. Kız;

"—Efendim, şimdi hatırladım." demiş. Hatırlamış, okumuş Nur sûresindeki ayet-i kerimeyi, izahını yapmış vesaire... Tamam, cevap verdi, Kur'an-ı Kerim'den cevap, aldı cevabı.

"—Senin baban gerici mi?" demiş kıza.

"—Hayır efendim, gerici değil, o da ilerici… O da benim başörtüme karşı!" demiş.

"—Tamam, tamam... İşte bunlar ailelerinde böyle şey görmüyorlar, büyük şehirlerde birtakım gizli örgütler bunları alıyor, kafalarını böyle bozuyor." demiş, buna benzer bir söz söylemiş.

Kız;

"—Hayır efendim, öyle de değil." demiş. "Ben ilk önce hemşirelik yüksekokuluna gittim. Orada başörtüsünü yasakladılar. Halbuki ben de başörtüsü ile okumak istiyordum. Sordum, soruşturdum, 'Başörtüsü ile nerede tahsil yapabilirim?' diye. 'İlâhiyat Fakültesi'nde başını örtebilirsin!' dediler, ondan geldim efendim. Ne örgüt var, ne teşkilat var, ne başka bir şey var."

"—Bunlar iflah olmaz!" demiş, arkadaşlarıyla, yani yanındakilerle gitmiş.

Muhterem kardeşlerim!

Şimdi bu soru da sert bir soru. Bütün bir teşkilatı

suçlayamayız. Hatta doğru olmaz, çünkü kötüler istisnadır, iyiler esastır. Üç tane imam kötü çıksa, “bütün imamlar kötü” denmez. Üç tane öğretmen kötü çıksa öğretmenlik mesleğine gölge düşmeyeceği gibidir bu. Bu teşkilatın aleyhinde konuşmak bize yakışmaz.

Bu teşkilatın içinden olup da teşkilat başkanına da karşı çıkan, hakkı destekleyen, hakkı söyleyen, emr-i mâruf yapan, nehy-i münker yapan bir sürü de kahraman kardeşimiz vardır. Bu teşkilatı boş bırakmak da doğru değildir. Boş bırakırsak tamamen onların zihniyetinden insanların eline geçerse daha kötüye kullanılır. Kaplanın kanadı olursa yapacağı zarar daha büyük olur.

Binâen aleyh, bu soru da sert bir soru olmuştur, biraz sertlik kokuyor, doğru değil.

16. POLİTİKA

a. Müslümanlar ve Siyaset

1. Soru:

Bir hoca, peygamberlerin iktidarlara ve saraya muhalefet ettiklerini, dolayısıyla günümüzün müslümanlarının da siyasetin dışında kalamayacağını söyledi. Ne dersiniz?

Bu böyle değildir. Hepiniz bilirsiniz ki Yusuf AS saraya girdi, vezir oldu, nâzır oldu. Mısır'ın hakimi onu çağırdı, hapisten çıkardı, kendisini Tarım Bakanı yaptı. O da sarayda kaldı. Öyle değil mi?

Demek ki hocanın bilgisi eksik. Doğru değil. "İllâ muhalefet edilecek" diye bir şey yok. Hayırlı yoldaysa, doğru yoldaysa desteklenir. Yanlış bir şeyi varsa söylenir, doğru yola irşad edilmeye çalışılır.

Müslümanların siyasetle ilgilenmeleri meselesinde ben dergide yazı yazdım. "Müslümanlar her konuyla ilgilenir." dedim. Müslümanlık; Ay'a giden insanın namazı nasıl kılacağı ile bile ilgileniyor. Dünya'nın idaresiyle, Türkiye'nin idaresiyle, bir devletin yönetimiyle niye ilgilenmesin?

"—Din bir duygu, ona kimse karışmasın! Dindarlar şöyle bir köşede dursun! Laiklik; din ve devlet işlerini ayırmaktır!" vesaire.

İyi ama ben politikayla ilgilenmeyecek miyim? Bu benim hakkım değil mi? Vazifem değil mi?

Hakkımdır ve vazifemdir. İlgileneceksin. Mutlaka ilgileneceksin. Çünkü sana soruyorlar seçimlerde:

"—Efendi, buyur bakalım. Kimi istiyorsun? Başına kimi seçelim?" diye sormuyorlar mı?

Beğen, beğendiğini al! Arz-ı endam ediyor listelerde. Bak bu listede şunlar şunlar şunlar var. Bu listede bunlar bunlar bunlar var. Burada da bunlar bunlar var. "Hangisini istersin?" diyorlar.

Ben dedim ki:

Bir, Siyasette müslümanların yapması gereken üç iş var. En başta, tamamen müslümanlardan, ahlâklılardan, bilgililerden, ehliyetli insanlardan müteşekkil bir kadroyu kurmak, müslümanların boynuna borç."

Bunu yapmamışlar, çalışmamışlar, vakitleri geçirmişler, yeni bir teşekkül kuramamışlar. Mevcutlarla idare edecekler. Bu hatalı bir şey. İlk fırsatı kaçırmışlar.

İkinci noktada her parti aday yoklamaları yapıyor, merkez yoklaması yapıyor, adayları tespit ediyor. Birinci tren kaçtı ya hiç olmazsa ikinci trende iyi insanları sokmaya çalışacak, iki... Yani kötü insanı sokmamaya çalışacak.

Bu treni de kaçırdı. İstediği iyi insanları sokamadı. Şimdi kaldı üçüncü trene... Üçüncü trende de karşısına ihtimalleri dizmişler. Hani "Kırk katır mı istersin, kırk satır mı istersin?" diye masallarda vardır ya.

Kırk satır istese ne yapacak? Kırk tane satırla doğrayacaklar, öldürecekler.

"Kırk katır istiyorum." derse ne yapacaklar? Kırk katırın kuyruğuna bağlayacaklar, her birini bir başka tarafa dehleyecekler, adamı yine parçalayacaklar. Katırların arkasından tıngır mıngır yuvarlanırken kafası gözü parçalanacak. Yine ölecek. Yani ölümlerden ölüm beğen.

E şimdi bu üçüncü tercihe kalmışsa artık ne yapacak?

Ölümlerden ölüm beğenecek. O zaman bir tanesine gidecek, en uygun gördüğüne "şu olsun bari" diyecek ama bu en iptidai, en kötü şekil. İlk ikisini kaçırdıkları için büyük veballeri var. Üçüncüde de doğru insanı seçemezlerse, seçtikleri insan da seçildikten sonra günahlara, haramlara rey verirse, vesile olursa seçenlerin de hepsine vebal gelir.

Ona oy vermiş olanların hepsi onun aldığı yanlış kararlara, attığı yanlış adımlara oy verdiği her şeye ortak olurlar. Çünkü

onlar seçtiler. Çünkü iyiyi seçmek için bir çalışma yapmadılar. O zaman artık âhirette onun hesabını verecekler.

Sen mi verdin bu açıklığa reyi? Sen mi verdin bu içkiye reyi? Sen mi verdin bu zinaya, bu geneleve reyi? Sen mi verdin şunu şunu? Sen mi verdin bu dinsize imansıza bu fırsatı? Sen mi verdin bu hırsıza bu hazineyi? O zaman onun cezası seçenlere mutlaka gelir.

Efendim, işte ben tahmin etmiyordum da bilmem ne de. Seçmemek de bir çare değil. Tabi en sonunda hiç birini beğenmezse vermeyecek. O zaman memlekette iyi insanı seçme imkânı varken o fırsat kaçırılmış oluyor. Yönetim bu sefer ahlâklı olmayan, dindar olmayan, namuslu olmayan, memleketini sevmeyen insanların eline geçiyor. Satıyorlar, hazineyi yağmalıyorlar. Çeşitli şeyler oluyor. O da bir vebal.

Akıllıca hareket nedir? İlk önce yüzde yüz iyilerden müteşekkil bir kadroyu kurmaktır. Ben bunu söyledim diye ortada kıyamet koptu.

Yazdım, söyledim. Söylerim. Bin defa sorulsa yine söylerim. Çünkü işin doğrusu bu. Aklın mantığın gereği bu. Onu yapmadıktan sonra, birinci tren kaçtıktan sonra, öteki trenlerle zaten öbür istasyonlara vaktinde yetişilmiyor. İş işten geçmiş oluyor. Gerisi oyalama, eveleme geveleme. "Ölme eşeğim ölme, yonca ektim de büyüyecek de, yedireceğim de kurtulacaksın." demekten başka bir şey değil.

2. Soru:

Devlet nedir? Bizim bugünkü devlete bakışımız nasıl olmalıdır?

Devlet yönetimdir. İnsan toplumunun yönetimdeki mekanizmasıdır. Bizim devlete bakışımız Osmanlı zamanında tereddütsüz idi. Çünkü, amaçlar tamamen Kur'an-ı Kerim'le, İslâm'ın imanı ile aynı istikamette idi. Tabii, şimdi lâik devlet olunca bakış biraz değişiyor.

Ama, aslında lâik devlet demek, bazısına göre devletin dînî

kurallara göre idare edilmemesi demek; bazısına göre de, devletin içindeki fertlerin inançlarına müdahale etmemek, sadece hizmet etmek, inançları kendi şahıslarına bırakmak demek...

Onun için, lâiklik anlayışı üzerinde karşı tarafa savunmada bulunup, "Mâdem ki halkımızın çoğu müslümandır. Devlet de hizmet müessesesidir. O halde hizmetini yapsın! Lâikliğin gereği budur." diye hakkımızı aramamız lâzım!..

b. İslâm ve Demokrasi

Soru:

Günümüzde demokrasiyi en iyi yol, kurtuluş yolu gibi göstermeye çalışan ve halkın kafasını karıştıran kimseler var; bu konuda siz ne dersiniz?

Demokrasi demek, halkın idaresi demek... Halkın idaresi demek, halkın fikri demek, halkın reyi demek ama, halk ne düşünüyor? Hayır düşünürse, iyi; şer düşünürse, kötü... Bir o bakımdan İslâmî değil bu... "Kendi bildiğine varan ya davulcuya varır, ya zurnacıya!" derdi bizim dedelerimiz... Halk kendisi bir şey düşünüyor; doğru mu düşünüyor, yanlış mı düşünüyor? Allah'ın emrini bulacak, kendi kafasından bir şey mi koyacak ortaya? O bakımdan doğru değildir.

Sonra İslâm'da bazı insanların sözü düşer. Bazı insanların şahitlik yapmağa bile hakkı olmaz. Bir iki defa kusurlu davranış yaptığı zaman, şahitliğini bile kabul etmez kadılar... Güvenilir bir insan değildir diye... Böyle güvenilir olmayan insanların reyine devleti verirsen, o zaman devlet nâehil insanların eline geçer. İyi insanların elinde olması gerekirken...

İslâm'da *ehl-i hall ü akd* denilen, eşraftan, takvâ ehli alimlerden, fâzıllardan müteşekkil bir grubun söz hakimiyeti esastır.

c. Zâlimi Desteklemek

1. Soru:

Bizi yönetenler bize zulmetmektedirler. Örnek olarak; fikri için zulmedenler, başörtüsü taktığı için zulmedenler vs... Bunlara destek olan müslümanların defterlerine günah yazılır mı? Ayrıca bunlara az da olsa sevgi besleyenler, ahirette bunlarla beraber olurlar mı?

Zalime destek olan, zalimin yaptığı zulmün bütün veballerine ortak olur. Mutlaka olur. Ortak olunca o zalimin vebali azalmaz, aynısı buna da gelir. Kim sebep olmuşsa, destek olmuşsa... Ben bunu dergilerde yazdım, çok öncelerden yazdım, ikaz ettim.

Onun için zalimi destekleyemezsiniz. Bak, "Tebessüm bile etmeyin!" diyor. Desteklemek değil, tebessüm bile caiz değil... Onlara muhabbet duyanlar onlarla olur mu?.. Olur, o tehlike de var...

Zalimi sevmeyin; mazlumu sevin! Müslümanı sevin, dürüst insanı sevin, doğru insanı sevin! Adaletli insanı sevin, hakkı tutan insanı sevin! Sevecek bir şey mi bulamadınız?

2. Soru:

"Hürriyet olursa, müslümanlar artar." dediniz, Türkiye'de hürriyet var mı?

"Türkiye'de hürriyet yok!" desek, yalan... "Var!" desek, bu tatmin olmayacak, haklı tarafları var... Yâni, hürriyetin olduğu taraflar var, olmadığı taraflar var; aşikâr bir şey... Bunun dâimâ münakaşasını yapıyoruz. Yazıyoruz, çiziyoruz, "Şurada haksızlık var, şunu düzeltin!" diyoruz. Bazı eksik tarafları var... Tam hürriyet olsa daha çok gelişiriz. Sıkıldığı için biraz zorlanıyoruz.

Kur'an kursu açtık diye kızıyorlar, camide toplandık diye kızıyorlar... Sakal bıraktık diye kızıyorlar, başı örttük diye kızıyorlar... Bunlar birer baskı... Bunlar olmadığı zaman daha rahat edeceğiz, o muhakkak...

Arkadaşımız kısmen haklı... Kısmen de el-hamdü lillâh dememiz lâzım yine... Beterin beteri var... Meselâ Bulgaristan'da,

silâhı alıyor, köye geliyor, "Adını değiştireceksin!" diyor. değiştirmeyeni öldürüyor, hapse götürüyor... Rusya'da hâkezâ... Başka yerlerde çeşitli zorluklar oluyor.

d. Parti Çalışmaları

1 Soru:
"İslâm'ı yaymak için, vasıtanın da İslâmî olması gerekir." deniliyor. Bu durumda particilik caiz olur mu?

İslâm'ı yaymak için, vasıtanın İslâmî olması gerektiği doğru... Haramla olmaz bu iş! Yalnız İslâm'da particilik, müslümanların hizip hizip olup birbiriyle çekişmesi, tefrika olması bakımından yasaktır. Fakat şimdi Türkiye'de bazı kanunlar çıkartılmış, bu kanunlara göre yürüyor işler... Bu kanunları dinlemeden bir şey yapamazsın. Polis gelir, savcı gelir, hakim gelir, mevcut mekanizma işler.

Şimdi bu mevcut şartlar içinde, yapılması gereken hayırlı tedbirler neyse onları yapıp yürümek lâzım! Bu mânâsıyla mevcut şartlara göre, uygun olan bir çalışma tarzı tutturmak bir mahzur değildir. Bu mânâda insanın çalışması, meydanlarda hakkı söylemesi, insanları doğru yola çekmeğe vesile olması bakımından parti çalışması yapılması caizdir. Çünkü, tebliğ vesilesi oluyor, hakkı söylemeğe çalışıyorsun.

Müslümanların parça parça olup birbirleriyle çekişmesi doğru değil ama, mevcut bir kanûnî nizam içinde, konuşma ve tebliğ etme vasıtası olarak bu yol açık olduğuna göre, bu yolda çalışmakta bir mahzur yok... Buna haram diyemeyiz, çünkü hakkı söylüyorsun. Yalnız, söylenilen şeyler İslâm'a, hakka, Allah'ın rızâsına, hadis-i şerife uygun olacak!

2. Soru:
Siyâsî partilere oy verilmesi ve meclise gidilmesi İslâm'a ters düşmez mi, şirk değil mi?..

Hayır, şirk değildir. *Şirk*, Allah'a ortak koşmak demektir.

Siyâsî partilere oy verilmesi, bir iyi insanı seçip yönetime getirmede araç olabilir. Adetâ bir çeşit istişaredir seçim... "Kimi istiyorsanız seçin!" diye istişarede fikrini söylemektir. Sen de fikrini söylersen, bu İslâm'a uygun olur. Söylemezsen, İslâm'a ters olur.

"—Ama hepsi birbirinden berbat!"

O zaman doğrusunu sen koy! Sen çık da bizi de kurtar, biz seni destekleyelim. Dürüst insan çıksın ortaya...

Birisini seçeceksin. Seçmemek de çare değildir, oy vermemek de çare değildir. Oy vermek mecburiyettir, dînî mecburiyettir benim âcizâne kanaatime göre... Çünkü, sen oy vermediğin zaman, öbür taraf baskın gelip hiç istemediğin bir insan çıkabiliyor. Katılmıyorsun, o zaman bakıyorsun: "Aaa, şu kadar oy farkıyla çıkmış bir edepsiz, hırsız kimse... Sen oy vermediğin için oraya çıktığından, onun vebali sana da gelir. Vermediğin için de gelir. Bu iş böyle...

3. Soru:

Parti kurup politikaya atılacağınız konusunda çeşitli spekülasyonlar var; bu konuyu açıklığa kavuşturur musunuz?

Şimdi, müslüman olarak her kişinin toplumuyla ilgilenmesi, içinde yaşadığı toplumu düzeltmeye çalışması gerekir. Bu düzeltme, her yönlü çalışma ile olur. Ben şahsen önemli çalışma olarak, kültürel çalışmayı görüyorum. Dergiler çıkartıyorum, kitaplar neşrediyorum. Konferanslar veriliyor, daha başka çalışmalar yapıyoruz. Radyo televizyon kurmağa çalışıyoruz, yayınlar yapmağa gayret ediyoruz. Kurslar kurmuşuz, okullar kolejler açmışız. Böyle çalışmalar yapıyoruz.

Tabii, bunları yapmak başka çalışmaları yapmamak mânâsına gelmez. Toplumun bünyesini kuvvetlenmesi ve her yönden iyi duruma gelmesi için elimizden gelen her şeyi yapmamız lâzımdır. Kanunlara göre de seçme ve seçilme bir hak, aynı zamanda bir ödevdir. Seçim sandığına gitmeyene cezâ da yazıyorlar.

O halde, politika sahasında müslümanların çalışması normaldir. Nitekim, İslâm'dan bahseden, İslâm'a hizmet etmek istediğini söyleyen politikacılar vardır. Konuşmasını bu tarzda yapan insanlar vardır. Demek ki, parti kurulabilir, politika yapılabilir. Eski diyânet işleri başkanı Gümüşhâneli Lütfi Doğan benim talebemdir. İlâhiyattan mezundur. İşte politikanın içindedir, aynı zamanda mutasavvıftır. Reisicumhurluğa bile adaylığını koydu, görüyorsunuz.

Politikayı toplum çalışmalarının yegâne hizmet şekli olarak görmüyorum; küçük bir bölümü olarak görüyorum. Kültürü ve eğitim çalışmalarını daha önemli görüyorum.

4. Soru:
İslâm'da particilik var mıdır?

İslâm'da, bu bizim modern anlayışımıza göre, particilik diye bir şey yoktur. İslâm'ın sistemi, hep her şeyi kendine özgüdür, kendine mahsustur. İslâm'ın bütün sistemleri kendine mahsustur. Kapitalizm de değildir. Komünizm de değildir. Bilmem şu da değildir, bu da değildir. İslâm'ın her şeyi kendisine mahsustur.

İslâm'ın yönetim biçiminin de kendine mahsus özellikleri vardır. İslâm'da bir beldenin hall ü akt erbâbı vardır. Halletmek, çözmek demek. Akdetmek, bağlamak demek. Yani işleri bağlama çözme, yani yürütme ve götürme işlerini yapan bir elit zümre vardır. Buna âyân ve eşraf denilebilir. Yani o beldenin gözde insanları… Bu gözdelik de takvâdan kaynaklanır.

Adam gadretmişse, zulmetmişse, İslâm'da şahitliğini bile kabul etmez hâkimler. Sorarlar:

"—Sen kimsin?"

"—Falanca..."

"—Ha, senin şu suçun var, senin şahitliğin kabul değildir!" derler.

Şahitliği bile kabul olmayan insanın, seçme ve seçilmede reyi de olmaz. Davulcunun, zurnacının, dömbelekçinin, göbekçinin,

göbek atıcının, şarkı söyleyicinin şahitliği yoktur İslâm'da… Yani takvâ ehli kimselerin söz hakkı vardır.

إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ أَتْقَاكُمْ (الحجرات:١٣)

(*İnne ekramekûm inda'llàhi etkâküm*) "Sizin Allah indinde en asaletliniz, en eşrefiniz, şerefliniz; takvâca en ileri olanınızdır." (Hucurat, 49/13) dendiği için, takvâsı iyi olan, alim olan, fâzıl olan kimselerdir.

İşte bu âyân ve eşraf, hall ü akt erbabıdır. Onlar kendi aralarında bir şûrâ teşkil ederler. Şahitliği kabul olmayacak duruma düşmüş insanlar bu gruba dâhil olamazlar. Bir insan bazı sebeplerden yalan söylemişse, bu gruba dahil olamaz.

Hâlis, muhlis, alim, fâzıl, kâmil insanların bir birliği vardır. Bunların birliği bir şûrâ teşkil eder. Birlik ve beraberlik… Onlar bir başkan seçerler. O başkana itaat edilir. İslâm'ın sistemi budur.

Bu mânâsıyla İslâm'ın kendi yapısında bu yok. Fakat bugün müslümanların yaşadığı ülkelerde, sistemler müslümanların istediği tarza göre kurulmamıştır. Sistemler Batılıların arzuları gibi veyahut onlar örnek alınarak, İslâmî endişesi olmayan insanlar tarafından konulmuş kanunlarla götürülmektedir. Ve o kanunlara göre işler yürütülmektedir.

Meselâ, bir arazinin bölünmesi, bir şirketin kurulması, herhangi bir işin yapılması, resmi makamlardan geçirilmesi, bir derneğin kuruluşu ve saire... Bunların hepsinin nizamı vardır ve siz bunlara uymazsanız, o işi yapamazsınız. Dış ticaretin, iç ticaretin birtakım şartları vardır. Bunlara uymak zorundasınız.

Bunun gibi, bu bakımdan müslümanların böyle ülkelerde olduğu zaman, tabii partileri olabilir. O zaman, "Ben kendim daha iyi bir çalışma yapacağım." diye bir grup teşkil edip, ayrı bir parti çalışması olabilir o vakit. Aslında İslâm'ın kendisinde, hall ü akt erbabının şûrâsı, şûrânın kararları, seçtiği şahıslar, seçtiği şahısları indirme hakları ve saire vardır. Ama partiler bugünün

kanunlarına göre kurulur.

5. Soru:

Mehmed Zahid Kotku Hazretleri parti hakkında ne buyurmuşlardır? Cevaz vermişler midir?

Cevaz da vermiştir destek de vermiştir. Ben hatırlıyorum, beraber Samsun'a ve saire gittiğimiz zaman, bir partici gibi, partiye muhalif olan, başka kimseleri destekleyen şahıslara nasihat da etmiştir.

Ondan sonra da partinin desteklediği insanlar hatalı işler yaptığı zaman, onların aleyhinde de sözler söylemiş, yazılar yazmıştır. Çünkü din adamı hakkı söyler, hayrı söyler, herkese nasihat eder. Din politikanın emrinde değildir, hakkı söylemesi gerekir.

Biz de öyleyiz. Bizim de kavgamız, gürültümüz, dargınlığımız başka bir sebepten değildir. Çünkü denmiştir ki;

"—Din adamları da partinin hizmetine girecek."

Hayır, parti dinin hizmetine girecek! Din adamları partinin hizmetine girmez. Bizim kavgamızın aslı budur.

e. Kadının Yönetici Olması

1. Soru:

Peygamber Efendimiz Hazretleri, "Başlarına bir kadını yönetici yapan kavim iflah olmaz." buyurmuş. Bir kadın başbakan oldu, şimdi biz ne yapalım?

İranlılar, Kisra'nın kızını kendilerine kraliçe seçmişler Peygamber Efendimiz'in zamanında... Kisra ölünce, Kisra'nın kızını, yâni İran Keyhüsrevinin kızını kendilerine hükümdar seçmişler. O zaman şöyle buyurmuş Rasûlüllah Efendimiz:[27]

---

[27] Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2600, no:6686; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.527, no:2262; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.227, no:5388; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.51, no:20536; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.128, no:4608; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*,

لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ ، وَلَّوْا أَمْرَهُمُ امْرَأَةً (حم. خ. ت. ن. عن أبي بكرة)

RE. 354/4 (*Len yüfliha kavmün vellev emrahümü'mreeten*) "İşlerinin başına bir kadını tayin etmiş olan bir kavim felah bulmaz."

Öyle kadından başkan oldu mu, hayır, bereket yok diye o zamanın İran'ı hakkında söylenmiş ama, umûmî bir şeydir. Neden? Kadının onda dokuz hissi galiptir. Allah ona şefkati fazla vermiş, sevgiyi fazla vermiş çocuğuna baksın, evine bağlansın diye onun yaradılışı başka türlü. Erkeğe de daha başka hasletler vermiş. Erkek dışarıda çalışsın, çabalasın diye.

Allah-u Teàlâ Kur'an-ı Kerim'de emir buyurmuş ki:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ (النساء:٣٤)

(*Er-ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâ*) "Erkekler kadınların başına hàkimdir, onların işlerini yürütmek üzere kàimdir başlarında." (Nisâ, 4/34) diye ifade eylemiş.

O halde, ailenin reisi de erkek oluyor. Dışarıda çalışmak ve evin rızkını, giyimini kuşamını, kadının barınmasını sağlamak, onu bir kimseye muhtaç duruma düşürmemek de onun vazifesi olmuş oluyor. Aynı şekilde, bir memleketin idaresi de erkeklerin işi oluyor. Cihad edecek, harb edecek, savaşacak. "Eğer bir kadını başlarına geçirirlerse, o zaman öyle bir kavim felah bulmaz!" diye buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Bir teselli noktası vardır ki, başında cumhurbaşkanı vardır. Yine erkekte olmuş oluyor yetki...

Kadının başa geçmesinden önce, mü'minin, ihlâslının,

---

c.III, s.90, no:4907; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.III, s.465, no:5937; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.183; Ebû Berke RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.23, no:14673; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.69, no:18871.

imanlının, kabiliyetlinin, hakîkaten o işi haketmiş insanın geçmesi lâzım! Başka bir hadis-i şerifte buyruluyor ki:[28]

إِذَا وُسِّدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ، فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ (خ. عن أبي هريرة)

ME. 131 (*İzâ vüsside'l-emru ilâ gayri ehlihî*) "İşler ehli olmayan insanların uhdesine verilince, onların üzerine yüklenince, yamanınca; (*fe'ntaziri's-sâah*) kıyametin kopmasını bekle!"

Koptu kopacak işte... İşler ehline verilmiyor çünkü... Her işin ehline verilmesi lâzım! Aranacak, taranacak; en ehil insan kimse, o işin başına geçirilecek. "Nâehiller geçtiği zaman, kıyametin kopmasını bekleyin!" deniliyor, asıl mesele odur.

2. Soru:

"Yöneticisi kadın olan bir topluluk iflâh olmaz!" hadis-i şerifi sadece o zamanki İran'a mı aittir? Bu hadis-i şerifi nasıl anlamamız lâzım?

Hadis-i şerif öyle bir zamana mahsus olarak yorumlanmaz. Ayet-i kerimeler de öyledir; sebeb-i nüzûl özel bile olsa, hüküm umûmîdir. Sebeb-i vürûd-u hadiste de aynı şey vardır. Hükmü umumidir.

Kadının duygusal yönü kuvvetlidir. O bakımdan erkekten biraz farklıdır. Anne olarak yaratılışında farklılıklar vardır, zaafları vardır. O bakımdan yöneticilik yapmaları pek uygun olmuyor. Yöneticinin kâmil olması gerektiğinden, sağlam ve tam dirayetli olması gerektiğinden dinimiz onu uygun görmemiş.

3. Soru:

Başbakanın bir bayan olması hakkında ne düşünürsünüz?

---

[28] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.33, no:59; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.210, no:38422; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.127, no:2927.

Bu tasavvufî bir soru değil ama herkes her şeyi soruyor, politik sorular da soruyor. Aslında İslâm'da kadından şeyh olmaz, kadın reis de olmaz. Hadîs-i şerîf vardır. Kadınlar kocasına itaat edecek; her yere çıkamaz, herkesle konuşamaz. Tabi bu çıkıyor, ayrı ama aslında çıkamaz. O bakımdan reisin erkek olması lâzım, ittibanın da ona olması lâzım. İslâmî olmayan bir durum.

Zaten İslâm'a kim aldırıyor? Herkes paldır küldür gittiğinden İngiltere gibi bir şey oldu. Yani İngiltere'de kraliçe var, burada da başbakaniçe var. Durumlar böyle olmuş oldu. Tabi her şeyimizin ne kadar değiştiğini gösteren bir gösterge.

4. Soru:

Ülkemizde bir kadının başbakan seçilmesiyle yepyeni anlayışlar ve yorumlar yaratılmıştır. Siz ne dersiniz?

Kur'an-ı Kerim'de Yemen'deki Saba ülkesinin hükümdarı, melikesi olan Belkıs'ın macerası ve bir hadisesi bahis konusu ediliyor. Süleyman AS zamanında yaşamış. O kavim güneşe taparlarmış. Süleyman AS ona bu batıl dini bırakmalarını, hak dine gelmelerini ihtar eden bir mektup göndermiş. Ondan sonra Belkıs, Süleyman AS'ın ülkesini ziyarete geliyor ve orada Süleyman AS'ın hak peygamber olduğunu, doğru yolda olduğunu görüyor ve müslüman oluyor, tekrar ülkesine dönüyor.

Bu, Kur'an-ı Kerim'den kadın bir hükümdarın olabileceğinin misalidir. Bizim İlâhiyat Fakültesi'nde *İslâm'da Kadın Hükümdarlar* diye çalışma yapmış kimseler de vardı.

İslâm âleminde kadınların hükümdarlık yapması başka, İslâm dininin kadınlara yöneticilik verip vermediği hususu başka… Fiilen "Ben yaptım, oldu." tarzında değil de, "Bu iş dinen doğru mudur, değil midir?" denilirse, dinen pek doğru değil.

Çünkü kadın, esas itibariyle kocasının emrinde olduğu için eğer melikenin, kraliçenin kocası varsa sözün onda olması lâzım. Binâen aleyh hükümdarlık, kadında olmuyor, erkekte oluyor. Çünkü ayet-i kerimede:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ (النساء: ٣٤)

(*Er-ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâ*) "Erkekler kadınların başına hàkimdir, onların işlerini yürütmek üzere başlarında kàimdir." (Nisâ, 4/34) diye buyrulmuştur.

İkincisi; kadının çeşitli sebeplerden, birtakım zamanlarda bazı şeyleri yapamama durumu vardır. Mesela hamile olduğu zaman, çocuğa baktığı zaman, lohusalık zamanında... Binâenaleyh devlet işleri kesinti, inkıta kabul etmez ama kadının fizikî hayatında, inkıtalı durumlar vardır, çalışamadığı, mecburî izinli olduğu durumlar vardır. O bakımdan doğru değildir.

Sonra, bir hadis-i şerifte buyruluyor ki:[29]

إِذَا وُسِّدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ، فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ (خ. عن أبي هريرة)

ME. 131 (*İzâ vüsside'l-emru ilâ gayri ehlihî*) "İşler ehli olmayan insanların uhdesine verilince, onların üzerine yüklenince, yamanınca; (*fe'ntaziri's-sâah*) kıyametin kopmasını bekle!"

Esas itibariyle buradaki soruda, "yorumlar yaratılmıştır" deniliyor. "Yaratma sözünü" Allah için kullanıyoruz; bu uygun değil.

Türkiye'de Tansu Çiller'in başbakan olması, devlet başkanı olması demek değildir. Çünkü hükümet başkanı başkadır, devlet başkanı başkadır. Aslında Türkiye'de şu anda Süleyman Demirel teorik olarak ondan daha üst mevkidedir. Devletin başkanı Süleyman Demirel'dir. Ama bir kadın başbakan olmuş oldu.

Fakat İngiltere'de Queen, kraliçedir. İngiltere başka türlü… Benazir Butto, o da Pakistan'da, onun da başında reis-i cumhur vardır. Binâen aleyh başbakandır, hükümet başkanıdır, devlet

---

29 Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.33, no:59; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.210, no:38422; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.127, no:2927.

başkanı değildir. Aslında devlet başkanının emrindedir.

f. Yeni Türk Devletleri

1. Soru:

Ortaasya'daki yeni Türk devletlerinin, hükümet başkanları veya cumhurbaşkanlarının İslâmî yönleri var mı? Biraz bilgi verir misiniz?

Onlar yılların komünistleri ve Rusya'nın seçtiği insanlar. Biz Türkiye'den ihraç etmedik ki. Zaten ihraç metaımız yok. Biz yerli ihtiyacı bile karşılayamıyoruz; İslâm ülkelerinden de alıp göndermedik. Çoğu Rusya'da seçilen, Ruslar'ın seçip de oralara getirdiği yahudi insanlar.

Muttalibov. Azerbaycanlılar, Azerbaycan Halk Hareketi olarak bunu başlarından attılar. Geçen gün gazetelerde vardı: "Ermenilerin katliamlarının çoğundan onun hükümeti sorumlu." diyorlar. Komünist Rusya'dan aldığı direktiflere dayanarak demek ki suçlu görünüyor.

Şimdiki Elçibey biraz daha iyi durumda görünüyor. Ama öteki devletlerin başkanlarının, "Ruslar'dan bağımsız, Ruslar'a tam düşman, Ruslar'ın karşısında Türkiye'nin yanında yer alabilir, bu hususta canını feda edebilir insanlar olduğunu düşünmek çok erken, çok saflık olur."

Her şeyi böyle normal, tabii çizgisinde düşünmek lâzım. İnsanı insan yapan eğitimidir. Müslüman yapan, hırıstiyan yapan, komünist yapan kafasıdır, zihniyetidir. O zihniyet komünist gibi yaşadıktan sonra adının nurlu olması fark etmez. Davranışlarına bakacaksınız, yapmak istediklerine bakacaksınız, gözünüzü açacaksınız. Halktan gelme bir İslâmî baskı vardır; müslümanlara karşı bir kardeşlik duygusu vardır ama halk halktır, yönetimler yönetimdir.

Bugün dünyanın birçok yerinde basit halk tabakalarını yukarıdaki yönetimler idare ediyor. İsrail'de Filistinliler'i

Gazze'de ve sâirede yönetiyor. Avrupa'da, Almanya'da iki milyon Türk var; Almanlar yönetiyor. Türkiye'de bu kadar müslüman var; bir başörtüsünü sorununu halledebilmiş değil. Türkiye'yi başörtüsüne dost olmayan, sakala dost olmayan insanlar yönetiyor.

Biz baskı yapıyoruz; İslâmîleştirmeye çalışıyoruz. Onlar seçimlerde müslüman oluyor; seçimlerden sonra değişiyor. "Karakolda doğru söyler. mahkemede şaşırır." dediği gibi, "Benim bacım haram yemez, hamama gider bohça çalar." dediği gibi, birazcık konuşturduğunuz zaman İslâmî bir şuurunun ve kaygısının olmadığı âşikâr... Hatta İslâm'a düşman olduğunu görüyorsunuz. Türkiye'de bile durum böyle.

O bakımdan bir yerde yaşamak ve ticaret yapmak mühim değil. Yönetime hâkim misiniz, değil misiniz? Yönetiyor musunuz,

yoksa yönetiliyor musunuz? Önemli olan budur. Çoban mısınız, koyun musunuz? Koyunsanız bir gün postunuza otururlar; bir gün etinizi kızartma yapabilirler. Çobansanız sürüyü sevk edersiniz. Onun için o ülkelerin yönetimlerinin tamamen müslüman olduğunu, bizim kafada olduğunu düşünmek için daha erkendir. İhtiyatlı olmak lâzım. Kalplerinde bir iyimserlik vardır ama adamlar ölçüp biçiyorlardır.

%45'i Rus olan, Rusya ile komşu bir Kazakistan, Kızıl Ordu birliklerinin kışlalarının henüz içinde durduğu bir ülke, sana ne kadar dost olabilir? Özbekistan ne kadar dostluk yapabilir? Bunları realist olarak düşünmek, ona göre hareket etmek lâzım.

2. Soru:

Sovyetler Birliği dağıldı, kardeşlerimiz özgürlüklerine kavuştu. Türkiye olarak biz bu durumu önceden düşünemedik ve hazırlıksız yakalandık. Kardeşlerimiz sahipsiz kaldı. Bu durum olumlu bir gelişme midir? Neler yapılabilir?

Ben Sovyetler Birliği'nin dağıldığını tam kabul edemiyorum; şeklen dağıldı ama onlar "Yeniden Yapılanma" dediler. Yani evlerini revize ettiler, dekoru değiştirdiler. Kendilerini yormayacak, daha rahat bir sistem aradılar, bu sistemi ortaya çıkardılar. Beş ayrı cumhuriyetin reisicumhurları kendi rızalarıyla bir araya geldiler; anlaşmalar yaptılar. Ruslar'ın başındaki adam, "Çok memnun oldum." diye beyanat verdi. "Hiç memnun olmadım." deseydi benim daha çok hoşuma gidecekti ama "Çok memnun oldum." dediğine göre şimdi ben, "Bu anlaşma neyin nesidir?" diye kendi kendime soruyorum.

Kardeşlerimizin özgürlüğüne kavuşmasını isterim ama, cân u gönülden tam kavuştuğunu söyleyemeyiz. Çünkü her şeyi tam mânasıyla hür olarak yapamıyorlar. Sovyetler Birliği'nin ne nisbette dağıldığını, kardeşlerimizin ne nisbette özgürlüğe sahip olduğunu çok iyi tahlil etmek gerekiyor. İlk önce bunları iyi incelemeliyiz, yakından tetkik etmeliyiz.

Tabii, bir takım avantajlar elde edilmiştir. Meselâ, seyahat

edemiyorduk; ediyoruz. Ama oradan öğrenci istedik, hiçbir öğrenci buraya gelemedi. Göndermediler, vize vermediler. Vize onların elinde. Biz oraya gitsek, orada bir kardeşimizin oturum alması bin bir türlü müşkülatla mümkün oluyor. Her şey o kadar kolay değil. Bunu böyle bilip ona göre çalışmak lâzım.

g. İran'la İlişkiler

Soru:
Konuşmanız sırasında İran İslâm Cumhuriyeti'nin müslüman yapılmasından sünnî yapılmasını mı kastediyorsunuz? Bu konuyu biraz açar mısınız?

Müslüman yapılması… Biz esas itibariyle, Kur'ân-ı Kerîm'in doğru anlaşılmasını, müslümanların sünnet-i seniyye yolunda yürümesini istiyoruz. Abuk sabuk müslümanlık istemiyoruz. "Müslümanım" diyen insanın haline bakıyoruz; "Ne biçim adamdır, gerçek müslüman mı, salon müslümanı mı, folklor müslümanı mı, gerçekten Allah'ın rızasını düşünen hakiki bir

müslüman mı?" bunları anlamak istiyoruz. Tezatları varsa tezatlarından kurtulmasını istiyoruz. "Hem müslümanım diyor hem faiz yiyor. Hem müslümanım diyor hem içki içiyorsa, bu ne biçim iş?" diye onu düzeltmeye çalışıyoruz.

İran ile olan durumumuz çok önemli. Ben birkaç yazımda da, konferansımda da bu meseleye işaret ettim. İran'da nüfusun %45'i, yarıya yakın bir miktarı Türkçe konuşan, Türk ırkından kardeşlerimizdir. Sünnîler de vardır Türkler'in bir kısmı şiîdir; bir kısmı güney Azerbaycan olarak şimdiki Azerbaycan'ın bir parçasıdır. "İran oraya sahip olmuş." deniliyor.

İran Orta Asya'ya ve Güneydoğu Asya'daki İslâm yoğunluğuna giden yolu işgal eden bir ülkedir. Biz Davos anlaşmalarıyla Yunanistan ile bile flört ederken, "dostluk yapacağız" derken İran gibi bu kadar önemli konumu olan bir ülkeyle de oturup akıllıca bir şeyler, bir işbirliği yapmalıyız. Devlet olarak düşünmeliyiz.

Zaten devlet eskiden düşünmüş OECD dediğimiz bölgesel işbirliği teşkilatını kurmuş ama Batılılar telaşlanmasın diye İngiltere'yi de almış. Doğru düzgün bir şey yapıldı mı, yapılmadı mı? Tabii bunun faaliyetlerinin altına bir toplama çizgisi çekip ne yapıldığını düşünmek lâzım. Bir şey yapılmak isteniyor da "yapılmasın" diye sonra sulandırılıyor, engelleniyor mu, yapılamıyor mu? Neden yapılamıyor? Düşünülmesi lâzım. İran meselesinin şu veya bu şekilde halledilmesi lâzım.

Biz itikad bakımından da İran'daki bozuklukları düzeltmek hususunu düşünüyoruz. Ankara'da bir toplantı yaptık. Alevîler'in Hz. Ali ile Câferîler'in imam Câfer-i Sâdık ile Bektâşîler'in, Türkiye'deki Râfızîler'in Hacı Bektâş-i Velî gibi saydıkları kimselerle ilgisinin ne derecede olduğunu vurgulamaya çalıştık.

"—Hz. Ali nasıl bir insandı siz nasılsınız? İmam Câfer-i Sâdık nasıl bir kimseydi siz nasılsınız?" diye konferansta bahis konusu ettik. "Şu çizgiye gelin!" demek istedik. O da bir görev.

Bazı kimseler ilgi duydu. Hatta İran elçiliğinden bazı kimseler geldi; "Câferîliği bir de biz anlatalım!" dediler. Biz onlara "Kur'an

çizgisinde ne durumdasınız?" demiş oluyoruz. Onlar da bize bir şey demek istiyorlar ama olsun; konuşa konuşa, yavaş yavaş meseleleri çözebiliriz.

Kabak iki tarafın da başına patlayabilir. Karşı taraf bizi dost görüyor da, onu düşman görüyor değil. İkimizi de düşman görüyor. Sonra komşumuzdur. Biz o ülkeden demiryolunu, karayolunu geçirip Orta Asya'ya ulaşmak zorundayız. Bir takım güzel anlaşmalar yapmaya mecburuz. Onun için İran'ı önemli bir ülke olarak görüyorum.

Tabii İran olsun, Türkiye olsun, Türkiye'deki bozuk inançlılar olsun hepsinin hakiki, has halis müslümanlar olması için çalışma yapmak gerektiğini düşünüyorum. Elbette öyle bir çalışma yapacağız. Bizde de kusurlar vardır, bizim de müslümanlığımız sakattır. Biz de gevşek müslüman durumunda olabiliriz. Kendimizi de düzeltmemiz lâzım! Başkalarının da düzelmesi lâzım.

2. Soru:

İran'da İslâm cumhuriyeti olduğu halde, sahabîler hakkında kötü laflar söylüyorlarmış. Böyle bir şey doğru mu?

Şiî mezhebinin kolları vardır, çeşitleri vardır. Bunların insaflıları vardır, aşırıları vardır. Aşırılarına *Gulât-ı Şiâ* denir, "Şia'nın taşkınlık yapanları, aşırı gidenleri" mânasına geliyor. Onların içinden bazıları Şeyhayn'a küfrediyor. Şeyhayn; Ebû Bekir ve Ömer Efendilerimiz (*radıya'llàhu anhümâ*) demektir. Onları kabul etmiyorlar, onlara ağır sözler söylüyorlar.

Tabii sahabeye ağır söz söylemek yoktur. Hz.Âişe Validemiz ile Hz. Ali Efendimiz arasında problem olmuş olabilir. Bizim onların ihtilaflarına girmemiz doğru olmaz. Mesela annemiz ve babamız kavga etse araya girip, birisini tutup öbürünü dövecek miyiz? Bazı şeylerde doğru olmaz. Kötü söz söylemek Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerifine aykırı. "Asla kötü söz söylemeyin!" buyurduğu için doğru değildir.

İran'da Humeyni'nin yönetime gelmesinden, yönetimi elde etmesinden sonra Sünnîlerle bir yakınlaşma çabası oldu. "*Sünnilerle Kardeşiz*" diye kardeşlik haftası ilan ettiler. Ziyaretler, konuşmalar oldu. Doğrusu bizi de İran'a çağırdılar; Tahran'da, onların en lüks otelinde, 21 gün kaldık. Bizi muhafaza ettiler, muhtelif yerleri gezdirdiler. Alimlerinin oturduğu Kum şehrine gittik. Bomba tehlikesi altında C-130 uçaklarıyla cepheye gittik. Dezful şehrine kadar gittik. Muhtelif şehirleri gezdik. Baktık namazları kılıyorlar, sözleri iyi ve saire. Bir yakınlaşma oldu.

Bu yakınlaşmayı teşvik etmek lâzım; ihtilaf çıkarıcı şeyleri açmamak lâzım. Yaraya tekrar tırnak atmamak lâzım. Yırtığı büyütmemeye çalışmak lâzım. Biz bunu yapıyoruz. Benim şahsen uygulamam, metodum bu. Müspet bir şeyi geliştirmek lâzım. O bir el uzatmışsa, biz de uzatmalıyız; mümkün olduğu kadar yakınlaşma sağlamalıyız.

Namaz niyaz inkâr edilmiyorsa, haramlar işlenmiyorsa, güzel şeyler yapılıyorsa, onları devam ettirmek lâzım. Ama namaz kılınmıyorsa, haramlar işleniyorsa o zaman onu da söylememiz

lâzım. Çünkü biz Allah'a karşı sorumluyuz, Allah razı gelmez. "Kulu razı edeceğiz." diye Allah'ı darıltamayız. Allah'ın gazabına uğrayacak şeyi, "Kul memnun olsun!" diye de söyleyemeyiz. Hakkı söylemek vazifemizdir.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: [30]

زُلْ مَعَ الحَقِّ حَيْثُ زَالَ (حب. طب. ع. مخول السلمي)

(*Zül mea'l-hakkı haysü zâle*) "Hak nereye giderse hakla beraber ol! Hakkın yanında ol! Hak nereye doğru hareket ederse, nerede pozisyon alırsa orada, onun yanında ol!" buyuruyor.

Biz hakkı tutarız. Bir de basiretle hareket ederiz; düşmanlıkları alevlendirmeyiz, yangına benzin dökmeyiz, söndürmeye çalışırız. Tarihî yaraları sarmaya çalışırız. İran bizim komşumuzdur. İçinde %45'den fazla Türk vardır, Türk ırkından insan vardır. Sünnîler vardır. Aynı tarihi paylaşmışız. Büyük Selçuklu İmparatorluğu oraya da hakim olmuş, Anadolu'ya da hakim olmuş.

Sonradan birtakım ihtilaflar çıkmış, bazı savaşlar olmuş, seferler olmuş; Otlukbeli harbi, Çaldıran harbi, vesaire. Tarihte onların sebepleri vardır. Tarihteki hadiseleri şu ana taşımamıza lüzum yoktur.

Avustralyalılarla da harp etmişizdir. Anzakları Gelibolu'ya göndermişlerdir. Bizim dedelerimizi, amcalarımızı öldürmüşlerdir. Şimdi devlet değişmiştir. Onlar da, biz de değişik bir pozisyon içinde bulunuyoruz. Dünya budur.

---

[30] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.196, no:5882; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.322, no:763; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.137, no:1568; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.998; İbn-i Hacer, *el-İsâbe,* c.VI, s.56, no:7854; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.29, no:2045; Mahvel el-Behzî es-Sülemî, babasından.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7276; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1363, no:43578, 43580; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.593, no:12342; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.331. no:4236 ve c.XXXXI, s.231, no:44741; RE. 13/6.

Almanlar Paris'e hücum etmişlerdir, Fransa'yı yıkmışlardır, Manş Denizi'ne dayanmışlardır, İkinci Cihan Harbi'nde oraları istila etmişlerdir. Ondan sonra yenilmişlerdir. Şehirleri yakılmış yıkılmıştır, yağmur gibi bomba atılmıştır. Şimdi Avrupa Devletleri Topluluğu olarak iş birliği yapıyorlar.

Neden? Akıl, mantık onu gerektiriyor. Akıl, mantık, ilim, irfan, iz'an, din, iman, Allah'ın rızası, Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi neyse, biz de onu yapmaya çalışmalıyız. İran'la mutlaka dost olmalıyız. Yunanistan'la, Bulgaristan'la, Fransa'yla, Almanya'yla dostluk düşünürken, İran'la dostluğu düşünmemek çok yanlış olur. Çünkü ötekilerin dini bize daha uzak. Bunun mezhep farkı bile olsa hiç olmazsa müslümandır; ezanı var, namazı var, ehvendir, mutlaka dost olmalıyız.

"—Suriye'yle, Irak'la, İran'la dost olmamız lâzım!" diye düşünüyorum. Biz grup olarak bu istikamette çalışıyoruz.

h. Şûra Konusu

Soru:

Hocam, şûrâ ile ilgili yazınız yayınlandı. Şûrâ ile ilgili bir çalışma var mı? Bu nasıl bir sistemle olacak, bunu lütfen açıklar mısınız?

Şûrâ ile ilgili yazım yayınlandı. Böyle bir çalışma olması temenni edilir. Fakat böyle bir çalışma -kabul edersiniz ki, bir elin sesi olmaz- iki elle olur ancak en aşağı değil mi?

Yani pek çok grubun iştirak etmesiyle olur. Biz yayınlamakla herkese sorumluluğunu hatırlatıyoruz. Gücümüzün yettiği şeyi yapacağız. Yani gücümüz yeten şeyi Allah'ın rızasını kazanma ölçüleri içinde yapmaya çalışacağız. Yardımcılar olursa memnun oluruz ve çalışmamızı geliştiririz.

Bazı müspet yaklaşımla bize yanaşanlar var. Yani bizim bu sıcak teklifimizi dostâne, kardeşâne teklifimizi, aynı sıcak duygularla karşılayan insanlar var. Bunlar geldiler, müracaat

ettiler. Ön teklifler, konuşmalar yaptılar. Sevindik. Ama bunlar Türkiye çapında istenilen bir hall ü akd erbabının teşekkülü ve istenilen kararları alma şeyine sağlayacak bir seviyeye çıkmış değil. Dua edin, gayret etin. Siz de gayret edin, bizde gayret edelim, yapmaya çalışalım!

i. Yeni Parti Kuruluşu

1. Soru:
Hocam, yeni bir siyasi oluşum, yeni bir parti çalışması içerisinde sizin de isminizi duyuyorum, doğru mu değil mi? Doğruysa hangi ihtiyaçtan doğdu?

Müslümanların politika sahasında hizmet yapmaları şarttır. Hizmet sahası sadece ilmi saha değildir, sadece ekonomik çalışmalar değildir, sadece eğitim çalışmaları değildir, sadece kültürel çalışmalar değildir. Müslümanların her sahada çalışması lâzımdır. Ve bu çalışmaların da derli toplu, akıllı uslu, güzel bir taraftan götürülmesi icap ediyor. Bu bir ihtiyaçtır. Müslümanların bunu oturup, düşünüp, konuşup düzenlemesi, düzeltmeleri; mevcut hareketlerde kusurlar varsa onları tasnif etmeleri gerekir.

Birlik ve beraberlik içinde olunduğu zaman iyi sonuçlar alınabiliyor. Tefrikaya düşüldüğü zaman müslümanlar her yerde zarar görüyor, sonunda kaybeden müslümanlar oluyor.

Endülüs'ün elden çıkması müslümanların tefrikasındandır. Birbirleriyle mücadelede icabında gayrimüslimlerle bile iş birliği yapmışlar. Sonunda beylikler birer ikişer, birer ikişer, yıkıla yıkıla en son beylik de Kurtuba'dan çıkarılmış. Endülüs, İslâm diyarı olmaktan mahrum duruma gelmiştir. Onun arkasından Korkunç bir katliam olmuştur. Hafif bir ihtimalle hıristiyanlaştırma çalışması olmuştur.

Yahudiler bile orada duramamışlardır ve Osmanlı, “Zavallılar, ölmesinler.” diye gemilerle beş yüz yıl önce onları oradan Osmanlı diyarlarına taşımışlardır.

Bu bakımdan siyasi çalışmaların yapılması lâzım. Fakat ben bunları teklif olarak söylüyorum. Müslümanların birlik ve beraberlik içinde çalışması gerektiğini de her zaman vurguluyorum.

Sanıyorum bu umumi bir arzu ve istektir. Fakat fiilen tek bir partiyi kendim kursam onun pek faydalı olacağını sanmıyorum. Çünkü herkes kendi nefsinin arzusundan sıyrılıp da, böyle bir şeye yanaşmıyor.

Ben bu gibi çalışmaların yapılması gerektiğini söylediğim için; "Her yeni kuruluşta benim de bir payım var mı?" diye, daima dedikodu çıkmıştır.

Meselâ, Sezai Karakoç Diriliş Partisi'ni kurduğu sıralarda da; "Benim onunla bir ilgim var mı?" diye sorulmuştu.

"—Hasan Celal Güzel'le bir parti çalışmanız var mı?" diye geçen konferansımda sordular.

Yok, benim öyle bir çalışmam yoktur. Ama Türkiye'de kahir ekseriyeti içine alacak bir organizasyonlarının olması müslümanların hakkıdır. Bunu sağlamak için çalışmaları lâzım gelir. Herkes gereken fedakârlığı gösterip bunu sağlamalı. Esas itibariyle bizim, benim şahsen görevim insanların imanlarının kurtarılması ve nefislerinin terbiye edilmesi çalışmasıdır. Onun için bu çalışmalar beyanında herkesle tanışıklığımız olabiliyor, bize ziyarete gelenler, telefon açanlar, bizi karşılayanlar, çiçek demeti ikram edenler olabiliyor. Normal.

2. Soru:

Bildiğiniz gibi Diriliş isimli bir parti kuruluş aşamasında. Arkadaşlar arasında bu partinin Korkut Özal'ın maddî ve sizin mânevî desteklerinizle kurulduğu şeklinde bir söylenti yayılmış. Bu konuda arkadaşların kafalarındaki şüpheleri gidermek için bir açıklama yaparsanız çok memnun oluruz.

İftira etmişler. Hakkım bakidir, hepsinden hakkımı alabilirim. Günahlarımı hafifletiyorlar, alıyorlar.

Sezai Karakoç'un kitaplarını bilirim. Kendisiyle daha ömrümde bugüne kadar hiç karşılaşmadım. Burada olsa karşımda dursa, "Bu Sezai Karakoç." diye bilmem. Parti kurduğunu da yeni duydum. Herkes kurabilir. Parti kurmak yasak değil. O bakımdan ayıplamıyorum. O ayrı bir mesele ama, benim onun kuruluşuyla vs. bir ilgim yok.

Ama ben kendim bir parti kurmayı bir ara düşündüm. Benim gibi bir hoca, parti kurup ne olacak? Hani gerçekleri söylemek kolay oluyor. Gidiyorsun, istediğin yerde toplantı yapabiliyorsun. Sıkıyönetim de olsa mâni olmuyor daha başka şey de olsa mâni olmuyor. Bir ara düşündüm. Üç beş sene önce düşündüm de, bizim Ahmet Tekdal Bey'e kurayım mı diye söyledim.

"—Aman hocam, kurarsan şöyle olur böyle olur…" filan dedi.

Telaşlı bir adam.

j. Milletler Arası Organizasyonlar

1. Soru: "Organizatör problemi olduğunu belirttiniz. Beynelmilel organizasyon nasıl olmalı, Türkiye için organizasyon nasıl olmalı. Parti kurma faaliyeti nasıl olmalı?" diye çok merak edilen konular olarak üç soru var.

Müslümanların birbirleriyle beynelmilel, yani milletler arası alakalarının mutlaka kuvvetli olması lâzım. Ama bu beynelmilel organizasyon tepeden olmuyor. İlk önce her ülke içindeki has halis müslümanların tespit edilmesi, bilinmesi lâzım. Onlarla ilgili irtibat kurulmalı. Sonra onların beynelmilel sahada birbirlerini desteklemesi ve beraber çalışmalar yapması şarttır.

Ama eğer milletlerin kendi içindeki organizasyonlar sıhhatli seçilmez ise bazıları provokasyon organizasyon olabiliyor. Gerçek, müspet İslâmî teşkilat olmuyor. Müslümanları kandırıcı bazı organizasyonlar olabiliyor. Aslında iman bakımından, akide bakımından veya aksiyon bakımından hataları olan organizasyonlar olabiliyor. Belki isim vermek de doğru olmaz diye düşünüyorum.

İsim vermiyorum ama, mesela Amerika'da birisi bunlardan birilerinin camisine gitmiş. Sıkışmış, ikindi namazını kılacak. Cami kılıklı bir bina görmüş. Gitmiş, kapıya çalmış. Kapıyı açan "Niye geldin?" demiş. "Namaz kılacağım, burası cami değil mi?" demiş. İçeriye almamışlar.

Kapısı namaz kılmak isteyene kapalı bir organizasyon gerçek, İslâmi bir organizasyon değil. Bu, benim bildiğim bir organizasyon ama isim söylemiyorum. Şimdi sen böyle bir organizasyonla birleşsen ne olacak, bileşmesen ne olacak. Zaten akidesi bozuk, kafası yamuk. Belki bir provokasyon, uydurma bir organizasyon.

O halde bütün beldelerdeki, bütün ülkelerdeki ihlaslı insanların birlik ve beraberlik içinde olması birbirlerini tanıması ve birbirleriyle işbirliğine geçmesi lâzım. Onlar bir arada olurlarsa o zaman iş ihlasla yürütülür. Bunun için de dış ülkeleri tanımak gerekiyor. Ziyaret etmek, oralara temsilciler göndermek, oralardan bazı kimseleri çağırmak gerekiyor. Hatta ticari münasebetler, evlilik münasebetleri ile yakınlaşmalar gerekiyor. İki ülkeyi de daha yakından tanımak gerekiyor. Ondan sonra o çalışmalar bir meyve vermeye başlayabilir.

Meselâ ben, Malezya'ya gittim ama Endonezya'ya hiç gidemedim. Bruney Sultanlığı diye bir sultanlık varmış, hiç görmedim. Çok zenginmiş, milli geliri fevkalade yüksekmiş, herkesi almıyorlarmış vesaire. Dünyanın her yerinde azınlık müslümanlar var. Veya kendileri ekseriyette oldukları halde yönetimleri farklı İslâm ülkeleri var. Bunların hepsinin tespit edilmesi ve bir merkezden, bir müesseseden, bir enstitüden takip edilmesi lâzım.

Problemlerin tespit edilmesi lâzım. Çözümlenmesi için beynelmilel toplantılar yapılması lâzım. Bu oluşumun yavaş yavaş sağlam bir şekilde büyümesi, gelişmesi gerekiyor. Bazıları devletlerin resmi teşekkülleri oluyor, onlara da söz geçirilemiyor. Devletin resmi ideolojisini temsil ediyor ve devletin kendisine emrettiği işler yapılmak isteniyor.

Tabii siz ona itibar etmeyip de kendiniz organizasyon yapmak

istediğiniz zaman, bu sefer devlet size burada benim adımı kullanıyorsun diye tavır koyuyor. Bir takım güçlükleri var. Bu güçlükleri yenip dünyanın her yerinde ihlaslı, takva ehli müslümanların bir iş birliği içine girmesini sağlamak gerekiyor.

2. Soru:

Konuşmanızda sosyal organizasyonların gerekliliğinden bahsettiniz. Sosyal hizmetler veren kurumların yanında siyasi kurumlara ihtiyaç yok mu?

Siyasi kurumlara şiddetle ihtiyaç var. Sosyal kurumlara ihtiyaç var, kültürel kurumlara ihtiyaç var, bilimsel müesseslere ihtiyaç var. Bir toplumun kalkınması, ilerlemesi, problemlerinin çözülmesi için her şeye ihtiyaç var. Onların hepsini sağlamak müslümanların boynunun borcudur. Sağlanmadığı takdirde hepsi vebal altında kalırlar.

3. Soru:

Bosna'da camiler dozerlerle yıkılmağa başladı. Müslümanlara saldırı, kadınlara tecâvüz, çocuklara işkence... Müslümanları yok etmek isteyen bir hristiyan alemi... Ne yapacağını bilmeyen bir millet ve devlet... Bu suskunluk doğru mu?

Suskunluk doğru değildir. Mutlaka ve mutlaka her edepsizliğin bir cevabının, karşılığının verilmesi lâzım! Protestosunun yapılması lâzım, unutulmaması lâzım! Şimdi bir şey yapılamıyorsa, zamanını kollamak lâzım!

Hiç bir şey yapılamıyorsa bile protestolar, toplantılar yapılmalı; yazılar yazılmalı... Neler yapabileceğini herkes kendisi düşünüp, bir şeyler yapmağa çalışmalı!

k. Turgut Özal Hakkında

1. Soru:

Birisi bizim reisicumhura (Turgut Özal) yaptığımız duadan

şaşırdığını söylemiş. "Acaba bizim bilmediğimiz başka bir şeyler de biliyor musun diye meraklandım. Mezkur şahsın Müslümanlığı kesin midir?" diye soruyor.[31]

Bir kere o şahıs bizim ihvânımızdan idi.

Siz şu caminin içindeki her biriniz melek misiniz?

Hepiniz kâğıt yazıyorsunuz:

"—Kusurum var hocam; ama düzeltemiyorum. Günahlarım var, vazgeçemiyorum..." diyorsunuz.

Hocamız'a gelirdi, tekkemize gelir giderdi, el öperdi, muhabbeti var, biliyoruz. Vakit namazlarını kıldığını biliyoruz. Şimdi şu günler bu sorunun sorulma zamanı mıdır? İnsafınız yok mu? Ayıp diye bir şey vardır!

Bir insan *Lâ ilâhe illa'llah* diyorsa, ondan sonra namaza gidiyorsa hesabı Allah'a kalmış. Daha derin meselelerini bilmiyorsunuz. Çok ayıp! Hele hele şu günlerde son derece ayıp olur!

Ben ihvânımız olduğu için, Hocamız'a gelip gittiği, el öptüğü için hüsnüzan ediyorum. Benimle görüşmesi birkaç defa oldu, az oldu ama... Ben yanaşmadım daha doğrusu, bizim siyaset adamları ile görüşmemiz pek olmadığından... Ama namazlı niyazlı bir kimse olarak biliyoruz. Kusurları olabilir. Herkesin kusuru vardır. Şimdi onun kusurları için af dileme zamanıdır.

"Müslümanlığı kesin bir şey mi?" diye soruyor. Onu sana sormayacak ki Allah, kendisi biliyor!

Sonra, birçok kimsenin lehinde şehadet ettiği bir cenazenin hakkında bildiklerini Allah bir tarafa koyuyor, hüsnü şehadette bulunanların şehadetini kabul ediyor. Hepimiz zayıf mahlûklarız, hepimizin çeşit çeşit kusurları vardır.

Ölüm müthiş bir olaydır, herkesin başına gelecek. Herkes dünyada yaptığı irili ufaklı kusurlardan dolayı, ölümünden sonra kullar tarafından ayıplanmayı, kötülenmeyi istemez de affını ve

[31] Hadis dersinden sonra, Özelif Camii, 18.04.1993.

hayır dua edilmesini ister. Herkes mezar taşına, “Bana ne olur bir Fâtiha gönderin.” diye yazar. Herkesin kalbini de Allah biliyor.
Bu noktada böyle düşünmek çok ayıptır, muhterem kardeşlerim. Dervişin ahlâkına sığmaz.

Süleyman Demirel’e dün dikkat ettim, oradaki taziye defterine çok güzel kelimeler yazmış; “Aziz kardeşim...” Halbuki köşke ziyarete gitmeyecekti. Her şeyin bir zamanı vardır. Bitti artık. “Çok aziz kardeşim, çok üzüldüm...” Samimidir, ona da bir şey demiyorum; çünkü aynı mektepte beraber okudular. Kavga da ettiler... Ama ölüm mühim bir olay. Ölümden sonra artık bu gibi şeyler hiç konuşulmaz.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

اذ كروا موتا كم بالخير !

(*Üzkürû mevtâküm bi'l-hayr*) [Ölülerinizi hayırla yad ediniz!]

Öldü, Allah'ın rahmetine mazhar olsun. Allah onu da affetsin, sizi de affetsin, başkalarını da affetsin, ıslah etsin. Herkes ibret alsın.

Cennette bile müslümanlar pişman olacakmış kardeşlerim. Neden pişman olacakmış? Hayatındaki zikirsiz geçirdiği zamanlardan dolayı pişman olacakmış. Pişman olmayan insan olmayacak.

Kimi ameli cennete sokacak? Çok matah işlerimiz mi var bizi cennete sokacak? Al birimizi, vur ötekisine... Çeşit çeşit kusurlarımız vardır, günahlarımız vardır... Allah kimin günahını ne derecede mühim görüyor, kimi affediyor, onu da bilemeyiz.

Hadîs-i şerîflerde okumuyor muyuz: Bazen bakarsın bir kötü kadını, bir köpeğe pabucuyla kuyudan su çıkartmış, içirmiş diye Allah affetmiş. Fâhişe kadın yani, "kötü kadın" dediğimiz o... "Hayatını namusunu satarak kazanan kadın bir köpeğe merhamet etti diye affoldu." diyor Peygamber Efendimiz.

Bir katil 99 kişiyi öldürmüş de yüzüncü kişiyi de öldürmüş; ama tevbe ararken, o yolda öldüğünden affolduğunu *Riyâzu's-Sàlihîn* -ki sahih hadis kitabıdır- bildiriyor.

Artık insan bu çeşit duyguları kontrol etmesini bilmeli. Hayattayken tenkit edersin, "Islah olsun." diye söylersin. Bitti artık, bundan sonra dua edeceksin.

Çok ayıpladım... İnsanın derya gibi gönlünün olması lâzım. Çok affedici olması lâzım. Kimisi yapar da girermiş günaha, kimisi söyler de girermiş. Suizan da günah… Hüsnüzan etmek vazife değil mi?

Hüsnüzan et; ne olur, kıyamet mi kopar? "Hüsnüzan et!" dedin yâ Rabbi! Ondan hüsnüzan ettim." dersin, olur biter.

2. Soru:

Birisi Turgut Özal'ın ölümü merasimini bahis konusu etmiş, aleyhinde sözler yazmış. "Onun Amerika'ya bağlılığına rağmen

müslümanlığına inanıyor musunuz, inanmıyor musunuz?" gibi bir sözle soru sormuş.

Peygamber SAS Efendimiz tavsiye etmiştir, cenaze namazı kılınır. Bir kimsenin, *Lâ ilâhe illa'llah* diyen bir insanın cenaze namazını kimse kılmazsa, bütün o beldenin ahalisi mesul olur. Cenaze şöyle veya böyle olabilir. Bu ne olursa olsun, âşikâre olarak kendisi küfrünü ilan etmediyse, "müslümanım" dediyse onun cenaze namazını kılmak bütün müslümanlar için gereklidir.

Turgut Özal'a gelince; Turgut Özal bizim Mehmed Zahid Hocamız'a müntesib bir müriddir. Hocamız'a intisab ettiğini muhtelif vesilelerle umûmî yerlerde de söylemiştir. Özbekistan'a gittiği zaman da söylemiş, daha başka yerlerde de söylemiştir. Sorulduğu zaman söylemiştir. Binâen aleyh, bizim tekkenin dervişidir. Allah cümlenin hatasını, kusurunu, taksirâtını affeylesin...

Vefat eden bir kimsenin namazını kılmak gerekir, kılmamak yanlış olur. Bir mü'mine, bir başkası mü'min olduğu halde "kâfir" derse, o söz döner dolaşır, söyleyene gider. Böyle bir hadîs-i şerîf de vardır. Onun için kimsenin imanına söz söylemek de mü'min kimseye yakışmaz. Hatalarını örtmeye, iyi taraflarını yâd etmeye çalışmak da âdâbdandır.

O bakımdan bu soruyu soran kardeşimiz, âdetâ şöyle demek istiyor:

"—O mü'min değildi, kâfirdi. Onun namazı kılınmaz."

Onun cevabını böylece vermiş oluyorum. İnsanların kusurlarından dolayı namazı kılınmaması gerekse kimsenin namazı kılınmaz. Çünkü herkes kusurludur, herkesin hatası vardır. İnsanların kusurlarına rağmen, Allahu Teâlâ Hazretleri bir zaman geliyor, af da ediyor:

لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ ، إِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا (الزمر:٥٣)

(*Lâ taknetù min rahmeti'llâh*) "Allah'ın rahmetinden ümidi kesmeyin! (*İnna'llàhe yağfiru'z-zünûbe cemîâ*) Allah günahları toptan affedebilir." (Zümer, 39/53)

Allah'ın rahmeti çoktur. Allah'ın rahmetinden ümit kesmek, ümitsizliğe düşmek haramdır, yasaktır. Allah tarafından yasaklanmıştır. Peygamber Efendimiz'in mübarek amcasını öldürmüş olan şahsa dahi sahabîdir diye hürmet ediyoruz,

sonradan müslüman oldu diye.

Onun için bu soru, biraz sert bir sorudur. Bu kardeşin bu zihniyeti kendisine mahsus bir zihniyet değildir, geniş bir zihniyettir. Hatta öyle hocalar duydum ki; “Onun namazını kılanlar kâfir olur!” gibi sözler söylemiş. Böyle bir şey olmaz. O kadar, yüz binlerce insan namaz kıldı. Hepsine kâfir demek, olmadı, insafa sığmamıştır, doğru değildir.

l. Şeyhe Düşmanlık

Soru:

Size karşı kalbinde fesat taşıyıp da, hâlâ sizden aldığı tarikat dersine devam edenler oluyor, bu oluyor mu?

Allahu Teâlâ Hazretleri Kur’an-ı Kerim’inde:

إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولاً (الإسراء:٣٤)

(*İnne’l-ahde kâne mes’ûlâ*) [Çünkü verilen söz, sorumluluğu gerektirir.] (İsrâ, 17/34) “Allah bir kişinin yaptığı ahidden hesap sorar. Ahdini bozduğu zaman cezasını verir.” buyuruyor

Bir insanın onunla bununla darılması ayrı da, hocasıyla darılması kadar kötü bir şey olamaz! Düşünün, sahâbe-i kirâmdan birisi Peygamber Efendimiz’e darılsa ne olur? O kadar aynı mahiyette olan saçma bir şeydir. Üstelik ben ona bir şey yapmamışsam...

Ben İstanbul’da, Türkiye’de kendi halimde yaşayıp dururken burada bazıları bana düşman olmuşsa, buna Allah razı gelmez.

“—Efendim politik kanaatinizden dolayı böyle oluyor.”

Ben o politik kanaatimde haklıyım. O politikacı kardeşler de benim ihvanım idi, talebem idi ve beni çok methediyorlardı, Almanya’ya davet ediyorlardı, cami cami dolaştırıyorlardı:

“—Bu bizim büyük hocamızdır, bundan ders alın!” diyorlardı.

Sonra:

“—Hocaların da bize tâbi olması lâzım! Hocalar bizim emrimizdedir.” dediler. Biz dedik ki;

Hocaların politikanın âleti olması İslâm’da yoktur, laiklik sisteminde vardır. İslâm’da, hocaların hâkimiyeti vardır. Bu sizin sisteminiz dinî sistem değildir, yanlıştır, böyle şey olmaz. Siz hocanın karşısına gelip hocanın nasihatini dinlemelisiniz. Eskiden yaptığınız gibi yapmalısınız; hocanın elini öperdiniz, nasihatini dinlerdiniz, ‘Efendim! Bir emriniz varsa yapalım.’ derdiniz, böyle yapmanız lâzım. Sizin bir meziyetiniz yoktur. Allahu Teâlâ Hazretleri buna razı gelmez.

Peygamber Efendimiz SAS:[32]

اَلْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الأَنْبِيَاءِ (عد. وأبو نعيم عن علي)

(*El-ulemâü veresetü’l-enbiyâ*) ‘Alimler peygamberlerin varisleridir.’ buyurmuştur. Bu şerefi alime vermiştir. (*El-umerâu veresetü’l-enbiyâ*) dememiştir. ‘Politikacılar, siyasîler, başkanlar peygamberlerin varisleridir.’ dememiştir. Çünkü politikacı dini bilmez, hocadan öğrenecek.

Onun için, dini bilmeyen insanın başkan olması İslâm’da yoktur, laiklikte vardır; İslâm’da bunun tam aksi bir sistem vardır. Herkes dini bilen alimin emrindedir. Padişahlar bile alime eyvallah demişlerdir, intisab etmişlerdir. Alimin sözünü dinlemek vardır.

Osmanlı padişahları o kadar tantanalı, saltanatlı padişahlar, kendi başına bir şey yapabilen insanlar değildir; fetvaya göre iş yaparlar, fetva varsa yaparlar, yoksa yapmazlar. Osmanlı hükümdarları sanıldığı kadar hür insanlar değillerdir, icracı insanlardır. Bu sistem bozulduktan sonra, tabii şimdiki düzen de bozulmuştur, iş çığırından çıkmıştır.”

---

[32] Râfiî, *Ahbâr-ı Kazvin*, c.I, s.210; Hz. Ali RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.X, s.235, no:28677; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.742, no:1751, *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIV, s.367, no:14508.

17. PARTİ VE CEMAAT

a. Parti ile Problemler[33]

Soru:

"Bir partiyi müddet desteklediniz, şimdi bir ihtilaftan bahsediliyor. Niye?.."

Destekleme, Hocamız'ın zamanından beri oldu. Parti, —belli bir partiyi kasdediyorum, genel olarak partileri değil— dergâhımızın bir aksiyonu olarak başladı. Hocamız'a kişiler geldiler dediler ki:

"—Hocam şöyle şeyler yapalım mı?"

Emir buyurdu, istikàmet gösterdi:

"—Yapın!" buyurdu; yaptılar.

Yürüten arkadaşların desteğine kendileri eleman verdiler. Bazı kimseler:

"—Efendim, falanca kardeşim bana şöyle teklifte bulunuyor, ne yapayım? Uygun görür müsünüz? Çalışayım mı?.." dediler.

Hocamız da:

"—Uygundur, çalış!" diye emir buyurdular, vazife verdiler.

Böylece bizim dergâhımızın bir aksiyonu olarak politik bir çalışma başladı.

Hocamız destekledi. Ben Ankara'daydım ama, zaman zaman beraber oluyorduk. Muhtelif yerlerde muhtelif kimselere, "Kardeşlerimizdir, tekkemizin mensubudur; elbette desteklememiz lâzım!" diyerek, ortaya çıkmış kardeşlerimize yardımcı olmalarını rica ettiler.

Çok bariz bir misalini Samsun'da hatırlarım. Amasya'dan Samsun'a geçmiştik. Suluova'da, Ali Efendi diye çok yaşlı bir şeyh

---

[33] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, 26. 05. 1990 – Asfa / İstanbul

efendi vardır. Bizim dergahla ilgilidir. Hocamız'ı ziyarete gelmişti. O, Süleyman Demirel'i tutuyordu. Hala da belki öyledir. Evine misafir filan etmiş bir kimse. Ona, çok nasihat etti Hocamız:

"—Bu bizim kardeşimiz iken, öbür tarafı tutmak uygun olmaz!" dedi.

Yine Samsun'da, bir başka kitapçı hacı amcamız var; tanınmış, büyük bir zat, Mustafa Bağışlayıcı. O zat da MHP'yi tutardı. Hocamız ona da nasihat etmiştir. Orayı tutmamasını, bu tarafı desteklemesini söylemiştir.

Biz de zaman zaman, Ankara'da üniversitede vazifeli iken, giderdik. Çağrılırdık. Gazetede, "Esad Hoca falanca yerde konferans verecek!" diye ilanı çıkardı; ben sonradan haberdar olurdum:

"—Hocam, gazetede ilan çıktı. İşte şurada konferans olacak, ayıp olur, lütfen haydi buyurun!" derlerdi.

Biz de emr-i vâkîler karşısında, giderdik, konuşurduk muhtelif

yerlerde...

Partinin, parti içi seminerlerinde, bizden rica ederlerdi:

“—Güzel ahlak ve nefsin terbiyesi konusunda lütfen partililere, çalışacak kimselere bilgi verin!..” diye.

Yöneticiler de bulunurlardı, dinlerlerdi. Muhtelif yerlerde böyle toplantılar olurdu.

Bir keresinde hatırlıyorum, bazı kardeşlerimiz bakan iken, başbakan yardımcısı iken, Karacabey harasının salonlarında birkaç gün toplanılmıştı. Oradan, Dr. Fehmi Cumalıoğlu kardeşimizle Bursa’ya beraber gelmiştik. Balkan Türklerinin bir toplantısı vardı, Batı Trakya Türkleri, Bulgaristan Türkleri vs. ile ilgili; ona katılmıştık.

Böylece, tekkemizin bir aksiyonu olması dolayısıyla tepeden tırnağa destekleyerek devam etmiştik.

Sonra öyle zamanlar oldu ki, siyasi olaylarda Hocamızın ikazları oldu, nasihatları oldu, tavsiyeleri oldu: “Söyleyin şöyle yapsın!.. Söyleyin onlara böyle yapmasın!.. Sakın şöyle bir karar çıkartmasınlar!.. Aman, sakın şu olmasın, bu olmasın!” tarzında. Bunların da bir kısmına bizzat şahidim ve çok şahidler de vardır.

1980 Askeri Harekatından önce, hatırlıyorum:

“—Partinin gençlik kollarını söyleyin kapatsın şunlar; bu çocukları mahvedecekler!..” dediklerini hatırlıyorum.

Onun üzerine, muhtelif yerlerden heyetlerin geldiğini hatırlıyorum. İsim olarak mesela, Kayseri’den Tevfik Rıza Çavuş kardeşimizi hatırlıyorum. Onlar gelip:

“—Aman hocam, siz böyle böyle buyurmuşsunuz!..”

“—Evet.”

“—Ama o zaman meydan şunlara kalır, bunlara kalır. Kapatır mıyız, kapatırsak halimiz nice olur?” diye itiraz ettiklerini biliyorum.

İtiraz edenlerin hepsi, sonra hapishanede, medrese-i Yusufiyede biraz zahmet çektiler, üç-beş sene kaldılar. Hâlâ muhakemeleri devam edenler vardır. Yâni, Hocamız’ın tavsiyesini tutmadıkları için...

Sonra bir ara başındaki şahsa:

"—Söyleyin Necmi'ye partinin başkanlığından ayrılsın!" dediğini biliyorum.

Bunu tebliğ etmek için, kayınbiraderi Osman Çataklı'nın görevlendirildiğini; bir seferinde bizzat kendisinin gidip söylediğini biliyorum. Fakat, oradan ayrılmadılar.

O da yine benim yorumlamama göre, şefkatten kaynaklanıyordu. Hocasıydı, görüyordu; benim tahminlerime ve inancıma göre, olacakları görüyordu, seziyordu ve her radyo yayınını, her haber ajansını dinlerdi: 11, 1, 3, 5, 7, 9, 11... Yanında bir el radyosu vardı, "Şıp" açar dinlerdi; hiç bir şeyi kaçırmazdı. Ben kendi kendime

"—Hocamız bir şey bekliyor gàliba!" derdim.

İşte o sırada söz dinleyenler rahat ettiler.

Onlardan bir tanesi de, müşahhas bir misal olsun diye size söyleyim:

Yahya Oğuz Bey, Sanayi Bakanlığı müsteşarıydı.

"—Yahya ayrılsın, bu vazifeden!" demiş.

Ertesi gün Yahya Oğuz, atlamış gelmiş İstanbul'a:

"—Efendim, emriniz başım üstüne ama, siz hakikaten söylediniz mi, söylemediniz mi diye tahkik için huzurunuza kadar geldim. Böyle bir emriniz var mı?.." demiş.

"—Evet var!"

İstifasını hemen vermiş. Sanayi bakanlığı müsteşarlığından hemen ayrılmış. Hiç bir sıkıntı çekmedi Yahya Oğuz; ne Uzunada'ya gitti, ne İnceadaya gitti, ne başka bir yere gitti.

1980 Askeri harekatından sonra örfi idare devreleri oldu, çeşitli sıkıntılar oldu. Partililerin yasaklamaları oldu. Bu arada bizim yurt içinde, dışında, partiye muhabbet eden kardeşlerimize eğitim çalışması olarak, konferans olarak çeşitli faaliyetlerimiz oldu onlara yönelik...

O zamanlarda da, "Parti bizim bir yan teşebbüsümüzdür, bizim parçamızdır, kardeşlerimizin müessesesidir." diye, o gözle destek olmaktaydık. Ayırım yapmıyorduk. Hiç bir kimse, "Bu parti bizimdir, sizin değildir!" filan gibi, bizi dışlayarak buna tesahüb edemez diye düşünüyor idik.

Bizi Almanya'ya, "Ramazan'da buyurun, falanca zamanda buyurun, filanca toplantı olacak buyurun!" diye davet ederlerdi. Fakülteden zor izin alırdık; çünkü, bir taraftan üniversitede hoca olmak dolayısıyla, görevimiz olduğu için.. Giderdik. Oralardaki toplantılarda bizi öyle büyük ünvanlarla takdim ederlerdi ki, burdaki takdim solda sıfır kalır. "Çok büyük mürşid!" filan diye, "Çok büyük evliyaullahtan" diye takdim etmeğe kalkarlardı. Tabii aşırı, bende olmayan vasıfların böyle mübalağalı bir tarzda söylenmesi... Ben böyle takdim edenleri azarlardım, mânî olmağa çalışırdım.

Merkez merkez, şehir şehir dolaşırdık. Şu gruplar gibi, böyle kalabalık cami cemaatleri binlerce insan intisab ederdi, ihvanımız olurdu; sizin gibi kardeşler haline gelirdi. Almanya'da iki milyon kadar işçi kardeşimiz var; eşleriyle, çocuklarıyla Türk nüfusu

olarak. Bunun tabii, büyük bir kısmı camiyle, namazla-niyazla ilgili değildir maalesef. Sanıyorum ondabiri kadarı biraz böyle çeşitli camilerle ilgilidir. Bunların içinden de bir kısmı, partinin yönettiği camilerle ilgilidir.

Büyük bir kısmı biracıdır, içkicidir; Almanlarla evlenmiştir; yani, çok acınacak durumdadırlar. Onlara hizmet götürmemiz lâzım aslında. Bugün Almanya'da müslüman olanların büyük çoğunluğu, soracak olursanız, eğer daha önceden bir yere intisab etmemişlerse, bizim ihvanımızdır, kardeşimizdir. Bizim dergâha bağlıdırlar. Ama, daha önceden Sami Efendi'ye mensub olanlar vardır, bilmem başka yerlere mensub olanlar vardır; onlar tabii, o tarzda devam etmişlerdir. Büyük ekseriyet bizim kardeşlerimizdir.

Şimdi biz bu kardeşlik duygusuyla, sevgisiyle, partinin merkez yönetim kuruluna eleman vererek; başkanlıklarına, başkan yardımcılıklarına eleman vererek; gençlik teşekküllerine eleman vererek, böyle devam ediyor idik.

O zamanlar. Milli Gazete'nin Almanya baskısında... 1983 de yedi ay kadar yurtdışında kaldım. Bilmiyorum burfda da yazıyorlarmıydı ama, Almanya baskılarında, "Bizim adabımız tekke adabıdır." diye yazılıyordu. Her gün bir kuşak halinde, hiç değişmeyen bir kuşak halinde, iri puntolu harflerle, değişik renkte bir zemin üzerine, "Bizim adabımız tekke adabıdır." diye yazılıyordu.

Her toplantıda, "Bir kimsenin mutlaka intisabı olması lâzım!.. Mâneviyatsız olmaz! Nefis terbiyesi olmadan olmaz!" diye söylüyorlardı. Manzara bu idi. Almanya'daki kardeşlerimiz bilirler, Almanya ile ilgisi olanlar bilirler.. Almanya'da akrabası olanlar, onlara mektup yazıp bu durumları sorabilirler.

Bu tavır, bir zaman sonra bariz bir değişikliğe uğradı, muhterem kardeşlerim! Çok bariz bir değişikliğe uğradı.. Ve, parti çalışmalarında bize karşı bir tavır başladı. Kaç sene önceden?.. Üç sene önceden, dört sene önceden, beş sene önceden, altı sene önceden itibaren bir tavır başladı. Nasıl bir tavır başladı?..

Bizim dergilerimiz var; nasıl çalıştığını biliyorsunuz, neler yazdığını biliyorsunuz. Beğeniyorsunuz veya okuyorsunuz, tanıyorsunuz. Biz bu dergileri şu bakımdan çıkarmıştık: Örfi idare var; ben İskenderpaşa'da konuşuyorum, Ankara'da konuşma iznim var, muhtelif yerlerde izinler alabilmişim, konuşuyorum ama, yasaklanabilir, konuşturmazlar. "Sen Diyanete bağlı bir kimse değilsin, emeklisin, konuşamazsın!" diyebilirler. Onun için, ben ihvanıma, yani kardeşlerime, ahiret yoldaşlarıma ulaşabileyim, mesajımı iletebileyim, mektuplaşabileyim diye çıkartıyordum bu dergileri...

Hocamız Rh.A, mektup adı altında böyle çerçeveletip duvarlara asılan, nasihatlarımdır filan diye böyle şeyler bastırıp gönderirdi. Birkaç tane vardır böyle, Hocamız'ın mektubu.. Eski ihvanımızın misafir odalarının duvarlarında asılıdır. Selâm ile başlar, 20-30 nasihatı böyle ifade eder. Hatta, en son mektubunu ben kaleme aldım, yatakta iken.. Dedi ki:

"—Abdülhàlik-ı Gücdevani Hazretleri'nin nasihatlarını, Es'ad

bir tanzim eyle!..”

Ben de tanzim eyledim; yani, Abdülhalik-ı Gücdevani Hazretleri’nin risalesindeki sıradan ayrı bir sıraya soktum. Muhteva aynı, değişik bir sıraya getirdim.

“—Oku!” dedi.

Yatarken dinliyordu. Okudum. İlâveler yaptı. O ilâveler yaparken, ben şaşırıyordum. Yani, Abdülhalik-ı Gücdevanı Hazretleri’nin nasihatlarıysa, niye aynen muhafaza edilmiyor da ilave yapılıyor diye şaşırıyordum. Cahilliğimdenmiş; meğer, Hocamız vasiyet ediyormuş. Yani, vefatından sonra kendisinin arkasından vasiyeti kalsın diye vasiyet ediyor ama; makamı yüksek olduğundan, tevazuu emsalsiz olduğundan, “Benim nasihatlerim, vasiyetlerim şudur!” demiyor da, Abdülhalik-ı Gücdevânî Efendimiz’in nasihatlarını nasihat olarak yazıyor. Ama arasında kendisi de, “Şu cümleyi ilave et, bu cümleyi ilave et!” diyerek, bu zamana uygun, sizlere bizlere uygun bazı cümlelerini ekliyor. Sonradan anladım; o sene vefatı olunca, o zaman anladım vasiyet olduğunu...

Çünkü, ben Hocamız’ın yüzotuz-yüzkırk yıl yaşayacağını sanıyordum. Kafkasya’lılar çok yaşar; o da Kafkasya’dan göçmüş gelmiş. Bize de latife ederdi; benim mahdumum Nureddin’in torununu göreceğini söylerdi. Yani şöyle:

“—Şunun torununu görsem, başka bir şey istemem!” filan diye latîfe ederdi de, ben de sanırdım ki, hakikaten bizim Nureddin evlenecek, onun çocuğunun çocuğu olacak; onu görecek diye beklerdim, Hocamız uzun sene yaşayacak diye.

Acizane ben evlendiğim zamandan beri, “Evladım, benim yerime sen geçersin!” diye de söylerdi. Ben de, o zamana kadar kendim yaşlanırım diye düşünürdüm; 80’imi bulurum, 90’ımı bulurum diye tasavvur ederdim. Onun için, anlayamadım onun vasiyet olduğunu.

Hocamız böyle nasihatler etmişti.. Hocamız rüyada da nasihat ederdi. Pek çok kimsenin hatıralarından duyuyorum. Rüyasına girdiği, tebriklerde bulunduğu, vedalaştığı, konuştuğu vs.

anlatılıyor. Büyük evliyaullahın hali nasıl olur, öyle anlıyoruz.

Bendeniz de, dergilerimizle size ulaşmayı düşünürdüm. Dergilerimiz, benim size mektuplarım diye düşünürdüm. Şimdi, bizim Almanya'daki kardeşlerimiz ve partici kardeşlerimiz başladılar, "Bu dergiler, bizim dergilerimiz değildir!" demeğe.. Ama, dergimiz çıktığı zaman, Milli Gazete bayram yapıyordu. Çünkü, "İki-üç günlük malzeme çıktı; dergilerden alırız bunları, rahat ederiz." diyorlardı, yazı yazanlar. Hakikaten de, bizim dergilerin malzemesi, emekle hazırlanmış dosyalar vs. özetleniyordu; Milli Gazete'de yayınlanıyordu.. Dergilerimizden istifade ediyorlardı ama, "Dergiler, bizim dergiler değil!" diyorlardı. Abone olmak; yok!.. Abone olmaya engel olmak; var!.. Almanya'da sadece bizim Sefer kardeşimiz vardır Hamburg'da; o da ihvanımızdır ve Hocamız kendisine ders tarifi salahiyeti vermiş; aynı salâhiyeti vermiş, ibkà etmiştim, "Devam et!" demiştim... O kardeşimiz bizim orada biraz muavinimiz gibi olduğu için, genel merkezden saklı olarak biraz bir şeyler yapmağa çalışıyordı.

Bizim vakfımızdan bazı kimseler, kazara, tesadüfen, istemeyerek, keşke ayaklarım varmasaydı diyerek, bir tüccarın yanına gitmişler üç-dört sene önce.. Demişler ki:

"—Hakyol Vakfı için, talebeler için burs filan topluyoruz. Siz de katılırmısınız, yardım edermisiniz?.."

Cevap olarak:

"—Biz partiye soracağız; ne cevap verilirse ona göre hareket edeceğiz. Biz doğrudan doğruya, her hangi bir yere yardım yapmıyoruz." filan demişler.

Sormuşlar partiye; sorduktan sonra da:

"—Yapamayız, bu vakıf bizim değil!" demişler.

Halbuki, Hakyol Vakfını Hocamız (Rh.A.) kurmuştu. Tüzüğünü ona okumuştum. Hakyol Vakfı'nı dışlamışlar; beğenmiyorlar ve yardım yapmıyorlar. Ama, İktibas gazetesi sahibi Ercüment Özkan'ın adamları Almanya'ya gittiği zaman,

Almanya'daki mescidlerde para topladıklarını ve buraya geldikleri zaman da, radikal müslüman kardeşlerin; cuma kılmayan, cumayı uygun görmeyen, İrancı müslüman kardeşlerin yurtlarına o paraların harcandığını biliyorum. Yani, biz onlardan da demek ki, daha geride sayılmışız. Bizim vakfımıza böyle yardım edilmeme durumu var.

Bizzat Necmeddin Bey, Konya'ya geldiği zaman, bundan birbuçuk sene kadar önce:

"—Efendim, böyle iki şey olmaz: Hem Hakyol'a yardım edeceksiniz, hem Milli Gençliğe; olmaz!.. Sadece Milli Gençliğe yardım edeceksiniz!.." demiştir.

Konyalılar burdadırlar, kendilerinden dinledim. Ben orada değildim.

Yani, vakfımıza karşı tavır, dergilerimize karşı tavır; benim aciz naçiz şahsıma karşı tavır, kitaplarıma karşı tavır, "Bu kitapları okutmayız!" filan tarzında.. Fakat Milli Gençlik için:

"—Hocam, Düzce'de konuşma yaparmısınız?" dediklerinde;

"—Eee, yolumun üzeri, Ankara'ya gideceğim vaaz için; yapıvereyim!" derim.

Ben giderim, onların vakıflarında konuşma yaparım. Milli Gençlik Vakfının başındaki Nevzat Laleli de bizim ihvanımızdadır aslında, bize intisablıdır. Ben onların müesseselerinde ayırım yapmadan konuşma yaparım; onların böyle bir ikili tavır hali, garabeti... Kitaplarımızı okutmama, dergilerimizi okutmama, vakfımıza yardım etmeme; ama, olanca imkânlarıyla elemanlarımızdan faydalanma hali.. Böyle bir değişme.. Böyle bir acaib, garâib durum.. Sübhànallàh!..

"—Belki düzelirler, belki akıllanırlar, belki bunun ne kadar yanlış bir şey olduğunu düşünürler." filan tarzında bizim böyle sabrımız ile, bu böyle bu minval üzere devam ediyordu. Bizim yurtlarımızdaki elemanlar, seçimlerde yardımcı olurlar, seçim konuşmalarına giderler... Bizim hadis enstitüsündeki, İlâhiyat Fakültesindeki kardeşlerimiz, her tarafa dağılırlar... Almanya'dan

gelen kardeşlerimiz arabalarıyla, buradaki kardeşlerimiz bütün gayretleriyle seçim için seferber olurlardı. Onların tavrı ise böyleydi.

Sonradan iş daha da keskin bir hale geldi. Başladılar partinin eğitim seminerlerinde tavır koymaya... Meselâ, bunlardan birisi Yalova'da yapılan eğitim semineridir. Oradaki konuşmaların notları çantamdaydı, bu sabah çıkardım, çantam biraz hafiflesin diye. Cümle cümle okuyabilirdim ama, yanımda değil şu anda... Belki bazı arkadaşlarımızın yanıdadır.

Tarikata karşı bir tavır.. Tasavvufa karşı bir tavır.. Meşayihimize karşı bir tavır.. Yani benim aciz şahsıma karşı bir tavır olsa, bir şey değil; elbette ben, kusurlu bir kulum. Yani, eğer yola ben engel oluyorsam, itilir çekilirim bir kenara, olur biter. Ama, tasavvufa karşı bir tavır; yani, benim yoluma, benim büyüklerime, benim bağlandığım şeye karşı bir tavır:

"—Tasavvuf da neymiş?.. Şeyhler laf üretmekten başka ne yaparlarmış?.."

Tarihi bilmiyor, tasavvuf tarihini bilmiyor; Kafkasya'dan haberi yok, Şeyh Şamil'den haberi yok; İmam-ı Rabbanî'nin mücadelesinden haberi yok!.. Sudan'daki büyük şeyhlerin İngilizlere karşı yaptıkları cihaddan haberi yok!.. Cahil!.. Kültürsüz!..

Libya'daki Sunûsî Tarikatı... Libya'yı Libya yapan, istiklalini kazandıran Sunûsî Tarikatı'dır. Geçenlerde, Burhaneddin Rabbani bize ziyarete geldi. Getirmişler İskenderpaşa'ya.. Çok sevimli bir insan. Kucaklaştık, muhabbetleştik. Dedim ki:

"—Burada bir rivayet var: Şeyhler, laf üretirlermiş, başka bir şey yapmazlarmış.. Yani, gevezelikten, oturup havadan sudan konuşmaktan başka bir şey yapmazlarmış, deniliyor." dedim.

"—Yalan söylüyorlar!" dedi. Benim soruyu niçin sorduğumu bilmiyor. "Öyle şey olur mu? Ben de Nakşi Tarikatındanım! Babam da öyledir. Bizim mücahid kardeşlerimiz de öyledir." dedi.

Vahdet Gazetesi'nden bir kardeşimiz gelmiş. Benimle konuşmak ister, vakit bulamaz, sıkıntılı.. Ben, kapısı kapalı bir insan olmak istemiyorum ama, müracaat eden çok.. Gelirler otururlar:

"—Hocam özel bir meselem var, mahrem konuşabilirmiyiz?" derler.

"—Peki, o zaman sırayla girin; öteki kardeşlerimiz istirahat buyursun." deriz.

Her mahrem derdi olan, ailevi derdi olan başkası duysun istemiyor; onunla özel konuşacağız derken vakit kalmıyor. Bir kağıt yazmış:

"—Hocam sizi seviyorum, lütfen bana bir randevu verin!" demiş.

"—Çağırın şunu!" dedim.

"—Hocam, bir röportaj yapalım; kaç gündür peşinizdeyim, günlerdir bir türlü size ulaşamıyorum!.." dedi.

Yâni, ulaşılamayacak bir insan olmak isteğinde değilim; çünkü, sevmediğim bir şey.. Benden başka herkes ne yaparsa yapsın, ben şöyle bir kenarda, hiç kimsenin bakmadığı bir insan olayım.. Emin olun, bir köyde oturmayı tercih ederim. Her seferinde de onu istedim, Hocam mani oldu.

"—Evlâdım, küçük yerlerde insanın kıymetini bilmezler; oturma orada!" dedi, kesti attı; her seferinde bir köye yerleşmek istedikçe...

"—Hocam, ne dersiniz; müslümanlar bir şura kurmalılar mı?.." filan diye bir soru ile başladı.

"—Dur, böyle şey olmaz; yani, bu benim keyfime kalmış bir şey değil!.. (*Ve emruhüm şura beynehüm*) Müslümanların prensibidir bu!.. Kur'an-ı Kerim'in koyduğu, ayet-i kerimenin koyduğu bir prensiptir; müslümanlar istişare yapacak!..

Ali Rıza Hoca, ne güzel söylüyor: "Ben, beş tane devleti idare ederim, ne olacak!" diyor. "Bildiğimi yaparım, bilmediğimi istişare ile hallederim" diyor. Neden?.. Çünkü, Kur'an-ı Kerim böyle söylüyor. Biz maddî menfaat peşinde değiliz ki!.. Mevki makam

peşinde değiliz ki!.. Ben, benim taraftarlarımın sayısı çok olmuş, az olmuş, onun peşinde değilim ki!.. Yani, ben, Hacı Bayram-ı Veli'den daha güçlü bir insan mıyım? Onun birbuçuk müridi varmış, benim o kadar da yoktur belki!.. Belki, Allah daha fazla lütfetmiştir.. Benim zayıflığımdan dolayı, bana takviye olsun diye, belki çok vermiştir Allah.. Onun güçlülüğünden dolayı ona, hikmetinden öyle az vermiş olabilir. Sayı ile ilgili değil bizim işimiz.

Şimdi, ismini burda bir kardeşimiz yazmış, söylemeyeyim gıybet olmasın; Alay mevzuu yapılmış Milli Gazete'de:

"—Şimdi bir de İslâm Şûrâsı meselesi çıktı. Eğitim Şûrâsı'nın arkasından, Spor Şûrâsı'nın arkasından, bir de şimdi İslâm Şûrâsı modası çıktı." demişler.

Hayır!.. Bu moda, peygamber Efendimiz zamanının modası!.. Kur'an-ı Kerim'in modası!.. Böyle dini gerçeklerle alay edilmez, oyuncak olmaz!.. Bu adamlar sapıtmış, şaşırmış, dostunu düşmanını ayırt edemeyecek hale gelmiş. Böyle saçma şey olmaz, muhterem kardeşlerim!.. Kur'an-ı Kerim hakikatleriyle alay edilmez!..

Benim böyle kimseyle, dostlukla, arkadaşlıkla, ihvanlıkla ilişkim yok!.. Böyle bir yolla, böyle bir teşkilatla benim ilişkim olamaz! Böyle bir kafayla benim ilişkim olamaz!..

Neden?.. Bizim gayemiz, Allah'ın rızasını kazanmak. Allah'ın rızası neredeyse onu yaparız. Susmak gerekirse susarız; sükut da ibadettir. Uyku gerektiği zaman uyuruz. Gündüz giderim, mışıl mışıl uyurum; Peygamber Efendimiz kaylûle uykusu yapmış, sünnettir diye uyurum; uyku de ibadettir. Süt içerken, Peygamber Efendimiz süt içmeyi severdi, sünnet diye içerim; süt içmek de ibadet olur... Bizim yolumuz Allah'ın rızasını kazanmak; rızası neyse onu yapmağa çalışırız. Hizmetse hizmet, uzletse uzlet; susmaksa susmak, konuşmaksa konuşmak; kavgaysa kavga... Yâni ne gerekiyorsa, onu yapmak lâzım!...

Aklınızı kullanın, basiretinizi kullanın!.. Kur'an-ı Kerim'i kendinize rehber edinin!.. Ben Kur'an-ı Kerime aykırı bir şey

söylüyorsam, dinlemeyin!.. Ben Rasûlüllah'ın sünnetine aykırı bir şey söylüyorsam, yapmayın!.. Ama, başkası da söylüyorsa, onu da dinlemeyin! Hesap sorun!..

"—Niye sen Kur'anî bir hakikatle alay ediyorsun?" diye hesap sorun!..

Çünkü, birçok insan, hesap sorulmadığı için şımarıyor.

"—Sen hatâ edersen, seni kılıcımızla düzeltiriz, ey emirel mü'minin!" diyen insanlar kalmadığı için, bazı insanlar şımarıyor, değişiyor.

Değişen ben değilim. 1990 Yılı'nın Ocak Ayı'na kadar, bütün kusurlarıyla bu kardeşlerimi destekledim. Hâlâ desteklerim, ileride de desteklerim; adam olurlarsa desteklerim, doğru yolda giderlerse desteklerim. Doğru yolda gitmezlerse, babam olsa dinlemem; kardeşim olsa dinlemem!.. Sizi de dinlemem, başkasını da dinlemem; doğru bildiğim şeyi yaparım.

Çünkü, insanlar amellerine göre değil, niyetlerine göre mükâfat alırlar. Bir şeyin yanlış olduğunu bile bile susmak olur mu?.. Bir yanlışlığın icra edildiğini göre göre susmak olur mu?..

"—Hakkın söylenmesi gerektiği yerde susan kimse, şeytan-ı ahrastır!" diyor Peygamber Efendimiz. Şeytandır diyor.

Susmak olur mu?.. Onun çevresinde hoca yok mu?.. Avrupa'da hoca yok mu?.. Camilerde hoca yok mu?.. Niye söylemiyorlar?..

Tek başıma kalabilirim, hiç kimse bana destek olmayabilir; ama ben, yanlış gördüğüm bir şeyi söylerim. Şûrâya dil uzatmak, İslâmî bir hareket değildir.

"—Cihad yapıyoruz." diyorlar, "Ben cihad emiriyim!" diyor.

Muhterem kardeşlerim, şu anda bir harp var mı, Türkiye'de?.. Var mı?.. Yok!.. Yani, harp yok, kıtal yok, silahlı bir çatışma yok... İrşad var, tebliğ var, ta'lim var, terbiye var, hakkı söylemek var, hakkı ikàme etmek için yapılan çeşitli çalışmalar var... Cihad, kâfirlerle olur, kıtal kâfirlerle olur.

Peygamber SAS diyor ki:

"—Fitne zamanında eğer bir mü'min bir mü'mine silahını

çekmiş olarak gelirse; Hazret-i Adem'in hayırlı oğlu gibi ol! Yâni, katil olan oğlu gibi olma; varsın o seni öldürsün ama, müslüman kardeşine el kaldırma!" diyor.

Düşmanlık, buğz kime? Kâfire!

أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ (الفتح:٢٩)

(*Eşiddâü ale'l-küffâri ruhamâü beynehüm*) [Onlar kâfirlere karşı sert, kendi aralarında merhametlidirler.] (Fetih, 48/29) buyruluyor.

Mü'minlerin vasfı budur. Mü'min mü'mine el kaldırmaz, mü'min mü'mine çelme takmaz. Mü'min mü'minin aleyhinde olmaz, mü'mini kötülemez. Mü'min mü'mini dışlamaz. O cihad, kâfire yapılır.

Yaptın mı?.. Afganistan'a gittin mi?.. Orda düşmana silah attın mı?.. Cihad emiri!?.. Nerde cihad emirliği yaptın?.. yapmadın, sadeve nutuk attın. "Neler yaptık şu vatan için; kimimiz öldük, kimimiz nutuk söyledik." dediği gibi şairin, sadece nutuk söyledin. Vaiz de onu yapıyor, öbür hoca da öyle yapıyor, berikisi de öyle yapıyor.

Sen kendini doğru yolda sanabilirsin ama, ötekisi de kendini doğru yolda sanır. Onun için, ictihad ictihadı nakzetmez. Onun için Şafii mezhebi vardır, Hanefi mezhebi vardır, Malikî mezhebi vardır, Hanbelî mezhebi vardır. Şu mezhebi vardır, Maliki mezhebi vardır, Hanbeli mezhebi vardır. Şu mezheb vardır, bu mezheb vardır ve biz onlara hak mezheb diyoruz.

"—Bana biat etmeyen, kendine din arasın!" diyor.

Yâni, İslâm'dan mı çıkıyor? Böyle saçma şey mi olur?.. Sen nesin?.. Bulunmaz Hint kumaşı mısın ki sana ittibâ edeyim?.. Kusurlarını görmüşüm; zaten ekseriyeti sağlayamamışsın, tüm desteğimize rağmen yüzde yedilerde kalmışsın! 46 milletvekili + 3 senatörle meclise girmişken, şimdi sıfıra indirmişsin.. Yani, ben ne diye sana uyayım?.. Beğenmiyorum ki metodunu!.. Bizim

metodumuz o değil ki!..

Bizim metodumuz sevgi, kardeşlik, dostluk, vefa, ahde vefa... Hani nerede ahde vefa?..

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[34]

لاَ إِيمَانَ لِمَنْ لاَ أَمَانَةَ لَهُ ، وَلاَ دِينَ لِمَنْ لاَ عَهْدَ لَهُ

(طب. عن ابن مسعود)

(*Lâ imâne li-men lâ emânete lehû*) "Güvenilirliği, emniyetliliği olmayan bir kişinin imanı yoktur. (*Ve lâ dîne li-men lâ ahde lehû*) Ahdine sadakati olmayanın dini de yoktur." diyor.

Hani nerede ahde vefa?.. Hani nerde 20 yıllık, 30 yıllık, 40 yıllık arkadaşlık?.. Hani nerde iyiliğe iyilikle mukabele etme?.. Ben seni 1990 yılına kadar desteklemişim, sen benim vakfımı niye desteklemiyorsun?.. Sen benim dergimi niye desteklemiyorsun?.. Sen benim kitabımda İslâm'a aykırı ne gördün?..

Hangi kardeşim ne gördüyse söylesin, çıkartalım. Kitap çıkartmayayım, bundan sonra konuşmayayım, hatam varsa susayım...

Kendi keyfine göre bir yol tutturmuş, "Cihad emiriyim!" diyor. Ne cihadı?.. Fî gayri sebilillâh cihad!.. Böyle, Allah yolunda cihad değil ki bu!.. Kırk yıldır tanıdığımız insan, tam kırk yıldır tanıştığımız desteklediğimiz insan, beslediğimiz insan, varlığımızın her çeşidiyle katıldığımız insan; kardeşlerimizin parasıyla bütçesi şişmiş, kabarmış insan, Almanya'dan valizlerle gelen marklarla zenginlemiş insan... Suud'dan, Kuveyt'ten gelen paralarla şey yapmış insan...

Bütün gençlerimizle, okuyan talebelerle —kendi damatlarım

---

34 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.227, no:10553; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.220, no:187; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.134, no:5503.

dahil, kendim dahil— seçim meydanlarında; Erzurum'un dağlarında; filanca yerin, Samsun'un, Terme'nin, Fatsa'nın köylerinde destekleğimiz insan; bu mudur ahde vefa?.. Bu mudur dervişlik?.. Sen, bu tekkenin mensubu değil miydin?.. Sen, "Bizim yolumuz, tekke adabıdır!" demiyor muydun?.. Sen, "Herkesin intisabı olması lâzım!" demiyor muydun?.. Derviş, şeyhinin sözünü dinlemezse dervişliği nerede kalır?.. Öyle saçma şey mi olur?..

Mevdûdî diyor ki, muhterem kardeşlerim:

"—Yetişmemiş insanlardan, İslâmî aksiyon çok zarar görüyor. İinsanların iyi yetişmesi lâzım!.."

Biz, insanların nefsinin esiri olmaması; Allah'a kulluk, Allah'ın rızasını kazanma esasına göre çalışması gayretindeyiz. Bu gayretin değerlendirilmesi, notlandırılması, Allah-u Teala Hazretleri'ne kalmıştır.

Biz, nâçiz kullarız; eksiğimiz kusurumuz çoktur ama; yaptığımız hareketlerde kendi yapış tarzımızda kusur olabilir ama, tuttuğumuz yol güzeldir, sağlamdır. İlim yolunu tutmuşuz, sevgi yolunu tutmuşuz, kardeşlik yolunu tutmuşuz, vefa yolunu tutmuşuz... Bize hücum eden radikal müslümanlara cevap bile vermemişiz; müslümandır diye... İsmail Nacar aleyhimize yazmış, Ercüment Özkan aleyhimize yazmış; cevap vermiyoruz. Niye?.. Müslümandır, onunla hesabımız sonra, ahirette..

Biz, İslâm'ı savunmaya çalışıyoruz, İslâm'ı yaymaya çalışıyoruz. Bizim yüreğimizde, Ortaasya'da yapılan atom denemeleri yüzünden radyasyondan ölen kardeşlerimizin acısı var... Afrika'daki ezilen kardeşlerimizin acısı var. Biz, hudutları sun'î hudutlar olarak görüyoruz.

Dergilerimiz çıktığı zaman da —kardeşlerimiz şahiddir— dedim ki:

"—Sadece Türkiye'den haber vermeyin; dıştaki müslümanlardan haber verin de, Türkiye'deki kardeşleri dünyanın öbür taraflarında da müslüman kardeşleri olduğunun şuuruna ersin!" dedim.

Onun için, bizim dergilerimiz bir ara, Türkiye'nin içindeki

haberlerden ziyade dışından haber veren bir dergi durumuna geldi diye okuyucular tarafından tenkid edildi.

Biz, (*İnnemel-mü'minune ihvetün*) müslümanların ancak kardeş olduğu kanaatiyle hareket ediyoruz. Kimseye bir şey demiyoruz. İranlıya bile bir şey demiyoruz.

Geliyorlar soruyorlar. Kardeşimizdir, Allah islah etsin; konuşursak yavaş yavaş anlaşırız. İyileri var, sevenleri var; bizden kimseler gittiği zaman, evinde misafir edenleri var. Yani, birisinin vebalini ötekisine niye yükleyelim?.. Hepsini toptan kötülemiyoruz, "Müslümanlar kardeştir!" diyoruz. İhtilafları kapatmağa çalışıyoruz, birlik ve beraberlik içinde hareket etmeye çalışıyoruz.

Aradan 20 yıl geçtikten sonra, 46 milletvekili + üç senatör = 49 parlamenteri sıfıra indirdi; yüzde yedi, yüzde on bir şey...

"—Bundan sonraki seçimlerde ne tahmin ediyorsunuz, en iyimser tahminlerle?" diye soruyorum; size de sorsam siz de aynı şeyi diyeceksiniz:

"—Yüzde on, yüzde on iki, yüzde on beş..."

E, bizim Türkiye'de nüfusun % 99 u müslüman... Niye sağlanamamış bu birlik ve beraberlik?.. Biz, bunun hatasını görüyoruz. Biz, müslümanların kardeşliğinin tam ifade edilemediğini görüyoruz. Cihad literatürü işliyorlar, cihad literatüründen coşan gönülleri müslümanın üzerine tevcih ediyorlar. Öyle saçma şey olmaz!..

Cihad müslümanla olmaz, müslüman müslümanla cihad etmez. "Birisi ötekisine kılıç kaldırırsa, silah çekerse, ölen de öldüren de cehennemdedir." Biz, bunu anlatmağa çalışıyoruz. "Dervişlik metodunu kullanalım! Yolumuz budur, gerçek müslümanlık budur!" diyoruz. "Yaradılanı hoş gör, yaradandan ötürü!" diyoruz. "Kusuru kendimizde bilelim!" diyoruz.

Millet kusuru kendisinde bilmiyor; "Efendim, % 90 müslüman hatalı" diyor. "Ötekiler, patates dininden!" diyor; tabiri aynen böyle!.. Yani, "Partiyi (RP) destekleyenler tamam,

desteklemeyenler patates dininden, diyor; desteklemedikleri için alay ediyor.

Cihadı öğüyor, medhediyor, medhediyor, medhediyor; ondan sonra da, ne diyor:

"—En büyük cihad, seçim sandığında parti müşahidi olarak bulunmaktır!" diyor.

Peki öyleyse, sen partinin muvaffak olması için, müşahidin bile böyle cihadın en yüksek mertebesinde olduğunu ifade ediyorsun da; niye reye en çok muhtaç olduğun zamanda ve seni en son seçime kadar desteklemiş olan dergâhla savaşa kalktın?.. Madem bu kadar ince, madem başarı o kadar önemli, madem bir sandık başında müşahid olmak bile cihadın en üstünü; sen niye böyle bu kavgayı çıkartıyorsun?.. Niye benim dergilerime, vakıflarıma —sadece benim değil yani, şu veya bu, bir çok şeye— savaş açmış durumdasın?.. Biraz kusuru kendinde görsene!... Biraz söz dinlesene!..

"—Hocalarla bir şura kurayım da, başıma hocaları belâ mı alayım?" demiş Rıfat Boynukalın'a...

Böyle şey mi olur?.. Şurayı kabul etmiyor ki adam!... "Ben emirim!" diyor. "Baş başa, baş şeriata bağlı; yani bana bağlı" diyor. Kendisine bağlı demek istiyor. "Ben de istediğim gibi ictihad ederim!" diyor.

Sen ictihad edemezsin!.. Çünkü sen, ne ayet bilirsin, ne hadis bilirsin, ne Arapça bilirsin, ne de ictihadın şartlarından herhangi bir tanesine sahipsin, ne de ekseriyetle tasvip görmüş ve seçilmiş bir insansın!.. Senin eski yol arkadaşların bile sana kırılmış, senden ayrılmışlar. En son noktaya kadar, sana elinden geldiği kadar yardım etmiş, yaralarını sarmağa çalışmış insanlarız biz. Bize bile tavır almışsın. Sen nasıl cihad edeceksin?..

Ne biçim cihad? Ne biçim anlayış? Bu kafa ile nereye varılır?..

Şeyh Sâdî'nin böyle bir müstehziyâne şiiri var:[35]

---

[35] Sa'dî, *Gülistan*, Bölüm:II, Hikâye:6.

ترسم نرسی به کعبه ، ا ی اعرابي !
کاین ره که تو می روی ، به تر کستان است

Tersem ne-resî be-Kâ'be, ey a'rabî!
Kein reh ki tû mî-ruy, be-Türkistânest

[Korkarım ki, erişemeyeceksin Kâbe'ye ey a'rabî;
Senin yöneldiğin bu yol Türkistan'a gider.]

"—Korkarım ki ey yolcu, bu gidişle hacca varamazsın; çünkü, tutuğun yol haccın istikametine doğru değil, ters tarafa doğrudur." dediği gibi Şeyh Sa'dî'nin. Durum böyle...

Sorduğunuz soruların cevabı bu. Onun için, böyle tavırlar olduğu için, böyle davranışlar olduğu için, biz sitem ettik. Dikkat ederseniz yazılarıma, Ocak yazısında:

"—Yazıklar olsun, kardeşi kardeşten ayırana!" dedik.

Neden? Biz, kardeşlerimizi ona emanet verdik;

"—Buyur bunlarla çalış, kadro olsun sana, hizmet etsin!" dedik.

Kardeşlerimizin şimdi tekkeye bakışı, tasavvuf anlayışı, biatı, intisabı, darmadağın dağıldı. Senin bey'ata hakkın yok ki, intisab ettirmeğe hakkın yok ki!.. Her komutan kendisine biat ettirirse; yüzbaşıya bir bey'at, binbaşıya bir bey'at, albaya bir bey'at, generale bir bey'at, levazım subayına bir bey'at, ötekine bir bey'at... Böyle saçma şey mi olur?.. Bir yere bey'atolur!

Hocanın birisi /şeyhin birisi demiş ki:

"—Şeyhler biat almaz!"

Ya peki, bizim tarih boyu meşayihımızın aldığı biat nedir?.. Peygamber Efendimiz'in zamanında insanlar kime bağlanıyordu?.. Peygamber Efendimiz'e bağlanıyordu. İkilik var mıydı, devlet yöneticisi ile şey arasında?.. Yoktu. Ebubekir Sıddık (R.A.) zamanında ikilik var mıydı?.. Yoktu. Ondan sonra var mıydı?..

Ondan sonra var mıydı?.. Ondan sonra var mıydı?.. Yoktu.

Ondan sonra, öyle insanların eline geçti ki, Peygamber Efendimiz'in torunlarını katlettiler. O zaman evliyaullaha, meşayih-i izama biat edilegeldi. Medine-i Münevvere'nin mescidinin kapısını tuttular, "Ya Abdülmelik ibn-i Mervan'a biat edersiniz, ya da hepinizin burada kafasını keseriz!" dediler; kahren biat aldılar. Ne yapsın adam? Aciz..

Ne yaptınız yani, örfi idare zamanında; ne yapabildik?.. İnsan aciz olduğu zaman, yönetime ne diyebiliyor?.. Kafkasya"daki ne yapabildi, Kırım'daki ne yapabildi, Kazakistan'daki kardeşim ne yapabildi?.. Kahren olduğu zaman ses çıkartmıyor. Ne yapacak, kime biat edecek?.. Biatsız mı kalacak? Yani, "Zamanının imamını bilmeyen, cahiliye ölümü ile ölür. Üç kişi bir araya gelse, bir tanesini imam seçmeleri lâzım!.."

Onun için, İslâm'ı bilmiyorlar, İslâm'ı doğru uygulamıyorlar; fanatizme düştüler, yanlış uygulamalara geçtiler, sinsi düşmanlığa geçtiler!.. Lütfi Doğan Hoca benim yanıma gelirken:

"—Efendim Erbakan Hocamızın zât-ı âlinize hürmetleri var, ellerinizden öpüyor." diyor.

Benim yaşım ondan küçük, benim elimi ne diye öpüyor? O hiç öpmesin!.. Ben öyle bir şey demiyorum, istemiyorum, siz de öpmeyin!.. "*Es-selamü aleyküm ve rahmetullah*" diyelim kâfî; ne diye elimi öpüyorsunuz?.. İstemiyorum.. Vallahi billahi istemiyorum, engellemeğe çalışıyorum. Lütfen öpmeyin!

Lütfen özel bir sevgi göstermeyin!.. İşte şu oturan kardeşlerden bir kardeş gibi, ihvan olarak bir sevgi gösterin; olağanüstü bir şey istemiyorum. Kardeşinizim. Siz bizi kardeş edinmişsiniz, ben sizi kardeş edinmişim; bundan fazla bir şey istemiyorum. Ama, "Ellerinden öperim!" deyip, arkasından kuyu kazmak, İslâm'da yoktur.

....

Bir kısmı diyor ki:

"—Hocam, parti kuracakmışsınız?.."

Parti kurabilirim, bu benim hakkım! Hiç bir zaman kurmam

demedim. Parti kurmak sadece bir şahsın inhisarında değil; hele beceriksiz olduktan sonra, hele başaramadıktan sonra... İlle bir şahıs parti kurar da, ondan sonrası kuramaz diye bir şey yok.

Eğitimlerinde söylüyorlar:

"—İkinci bir baş çıkarsa, başını kesmek lâzım!" diyorlar.

Yâni, kesme tabiri var literatürlerinde.. Hem de kaç seneden beri!.. Adapazarlı kardeşlerim bilirler, kaç seneden beri, partinin eğitimi içinde bu vardır. Kesilir kafası, çıkmasın filan diye; çıkmaması için çalışıyorlar.

Bu, onların kararıyla olacak bir şey değil! Düşünürüm taşınırım, kendim bir hareket yaparım. Bu, kendimi bağlar. Beğenilirse siz de katılırsınız; beğenmezseniz, siz de katılmazsınız. Uygun görürseniz siz bir hareket yaparsınız; ben onu beğenirsem, ben size katılırım. Yâni, benim bir parti kurmam şart değil; siz de kurabilirsiniz, başkası da kurabilir.

Daha iyi niyetle, daha büyük müslümanı kucaklayacak bir partiyi kurmak, bugün müslümanların boynunun borcudur!... %7 de kalmayan, % 5 e düşmeyen, ekseriyeti sağlayan, % 60 ı, % 70 i sağlayan bir parti kurmak, müslümanların boynunun borcudur!.. Kim kurmuyorsa, kim kurmaya yanaşmıyorsa, kim geri duruyorsa, kim yan çiziyorsa; kim başka başka partilere girip girip de, asıl yapması gereken görevden kaçıyorsa, vallàhi de, billâhi de, tallàhi de Allah indinde mes'ul olur. Çünkü, müslümanların kendilerinin öz siyasi teşkilatını kurması lâzım!..

İslâm Mecmuası'nın en son sayısında onu yazdım.

"—İşçiler birleşiniz, patronlar sizi sömürmesin!" diyor.

Demokraside sistem böyle çalışıyor. "Ey işçiler! Patronlar sizin haklarınızı vermezler, siz bir parti kurmazsanız, iktidara gelmezseniz, sizin haklarınızı onlar vermezler. Birleşin de, işçi partisi kurun da, iktidarı alın!" diyor. Demokraside mücadele bu tarzda gidiyor. İsveç'te işçi partisidir galiba, hakim olan; refahı epeyce yaygınlaştırmıştır. Birçok yerde böyle. Yani, menfaatlerini korumak için, demokratik kanunların verdiği imkâ nlar içinde çalışıyor herkes. Biz niye müslümanın menfaatini korumak için,

bir öz organizasyonumuzu kuramamışız?.. Niye ekseriyeti sağlayamamışız?..

Cuma günü tatil olsun diye, Hasan Değer bir önerge veriyor. Partisinin (Demokratik Parti) bütün elemanları gelmiyor, cuma tatil olmuyor. Cuma tatil olsa ne olur?.. Bir kanunluk canı var yani. Mecliste şu kadar insan parmağını kaldırsa, cuma günü tatil olur. Herkes cuma namazına gider, hutbe dinler, vaaz dinler, Allahın bir farzını yerine getirmiş olur ve böylece de birçok hayırlar hasıl olur. Ne olurdu yani yapsalardı?.. Yapmıyorlar.

Niye dinsizler, densizler, masonlar, imansızlar, sosyalistler, yeşiller birbirleriyle koalisyon yapıyorlar da, müslümanlar niye birbirleriyle birleşmesin?.. Niye birlik beraberlik içinde olmasın?.. Niye o partinin, şu partinin, bu partinin içinde dağınık dursun?.. Duranlar vebal altındadır, azınlıkta kalanlar vebal altındadır!.. 20 yıl çalışıp da, bir sonuca götüremeyenlerden, Allah hesabını soracak:

"—20 yıl ne yaptın?.. 20 yıldır politika sahasında çalışıyorsun, 20 yılda ne yaptın?.. Geldiğin nokta nedir?.." diye Allah sormaz mı?..

Her şeyi sormayacak mı?.. Gençliğimizden sorgu olmayacak mı? Servetimizden sorgu olmayacak mı?.. Hayatımızdan sorgu-sual olmayacak mı?.. Faaliyetlerimizden sorgu sual olmayacak mı?.. Bu sorgu sual, herkese olacak.

Cemaleddin Hoca çıkmış:

"—Efendim, bu iş politikayla olmaz!" diyor. Politikayla olmazsa nasıl olur?.. Yani, mevcut şartlar içinde yapabileceğin her şeyi yaparsın, ona göre çalışırsın. Hiç kimse kalmasa, kendi imkânlarınla sen doğru olan şeyi yaparsın.

Bir Osman Kirişçioğlu veya Kirişoğlu, tek başına adaydı Ankara'da [1969 seçimlerinde]. Ben ilk defa seçme-seçilme hakkını kullanıyordum, oyumu ona verdim. Çünkü, ben müslümanım diyordu. Başka hiç bir partiye vermedik ona verdik; tek kişiye verdik. Neden?.. "İslâm'ı temsil ediyor, vebal altında kalmayayım." diye.

Onun için, müslümanların ekseriyetlerini temsil eden bir partiyi kurmaları, boyunlarının borcudur! Kurarlarsa kurarlar; kurmazlarsa (*İn aleyke ille'l-belağ*) bildirmek bendendir, tutmayanlardan Allah hesabını sorar!

Allah hepinizden razı olsun!

b. Bir Parti ve Biz[36]

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve men tebiahüm bi-ihsânin ecmaîn… Ve lâ udvâne illâ ale'z-zàlimîn…

Mâlûm bir partinin sorumlu üst yöneticileri hakkında, bana sorulan sorular üzerine yaptığım zorunlu açıklamaların, haftalık bir dergi tarafından ele geçirilip neşredilmesi basında çok geniş yankılar uyandırdı. Üzgünüm, Allah, haberi onlara iletenlerden hesap sorsun. Çünkü konuşmalar, meclislerdeki emanetlerdir, onları başkalarına izinsiz açanlar, emanete hıyanet etmiş olurlar.

Ama hayret ettim, her kesimden, bildiğim, bilmediğim insanlar ziyaretime geldi, fikir ve tespitlerime katıldıklarını, beni desteklediklerini bildirdiler. Parti ile ilgili kardeşlerimden bazı tenkid ve endişe izhar edenler; iyi niyetle, ara bulmağa çalışanlar da oldu. Her halde bilmediğim yerlerde aleyhime konuşanlar da olmuştur. Normal karşılarım.

Çünkü bir insan bir iş yapınca, onu beğenenler de, tenkid edenler de çıkabilir. Bizce mühim olan Allah-u Teàlâ'nın beğenmesi ve razı olmasıdır. İnsanlar içinde de Allah dostu, takva sahibi, ilim ve irfan erbabının beğenmesi değer ve önem taşır; konuyu bilmeyenler, işin içyüzüne vakıf olmayan, çizmeden yukarıya çıkan; gıybete, dedikoduya, yalana, iftiraya sapan, ters ve yanlış konuşanlar ise, birçok vizr ü vebal ve günah yüklenir, ahirette hesaba çekilir, cezalarını görürler.

Bizim mâlûm İslâmcı siyasi harekete katkımız çok büyüktür.

---

[36] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *İslâm Dergisi Başmakale*, Temmuz 1990.

Buna rağmen partiyi yöneten bazı mes'ullerin, dostlukla bağdaşmayan, kardeşliğe ve ortaklığa sığmayan, İslâm'ın yüce ahlakına, tasavvufun ince adabına, ahde vefaya, iyiliğe şükran borcu hissetmeye aykırı düşen bazı tutum yönetim, direktif ve davranışlardan dolayı zaman zaman ikazlarımız ve kırgınlıklarımızı ifade edişlerimiz olmuştur; amma dinleyen ve anlayan olmamıştır.

Sabır ve tahammüllerimiz yıllarca devam etmiş, ama üst yönetimin bizi fevkalade üzen ve zarara uğratan tutumları izale edilememiştir.

Nihayet bardağı taşıran bazı olaylar zuhur etmiş, partinin Yalova Eğitim Semineri ve devamı toplantılarında çok müessif konuşmalar yapılmıştır. Biz bunlar üzerinde dergimizin 1990 Ocak ve Şubat sayılarında bazı açıklama ve ikazlar yayınladık ve sonucu dikkatle izlemeğe başladık. Partide maalesef bir düzelme olmadığı gibi gıybet ve suizan, husumet ve adavet, yalan ve iftira mekanizması ile şahsımız ve yolumuz yıpratılmağa var gücüyle devam edildi, ipler koparıldı.

Bu yeni durum ise bize, yalan yanlış fikirleri cevaplandırma ve konuyu efkar-ı umumiyemize açma hakkını vermektedir.

Üzülerek belirteyim ki o siyasiler, hizmetine ve desteğine verdiğimiz kardeşlerimizin bizden kopmasını sağlamağa çalışmış, yoğun yanlış propaganda ile fikir ve gönülleri bulandırmış, ihvanın inanç ve edep yapılarını zedelemiş, müslümanları birbirine düşürmüş, ahidlerini zedelemiş bulunuyor.

Halbuki garibanı hor görmemek lâzımdır; bizim de sevgiye, saygıya, korunmaya, desteğe ihtiyacımız vardır; çünkü çok ağır yükler yüklenmişiz, çok zayıf ve biçareyiz. Tüm yükleri bize yüklemek insafa sığmaz. Bizim koca bir teşkilatla uğraşacak vaktimiz ve gücümüz yok ki!

Ama hayret edilecek bir şeydir parti, siyasi rakipleri ile değil de, bizim gibi kendisini en son noktaya kadar destekleyenlerle uğraşıyor; kendisinden farklı yumuşak ve sevgiye dayalı üslupla halka ve hakka hizmet etmek isteyenlere anlayış göstermiyor,

hayat hakkı tanımak istemiyor, şiddetli rekabet ve husumet yapıyor. Ayrıca dinin ve tasavvufun kurallarını keyfi yorumluyor. İşine geldiği zaman mezhebimizin kabul etmediği işleri yapıyor. Bunların gerekirse müşahhas misallerini açıklayabilirim. Bizim bunları kabul etmemiz imkânsızdır.

Ayrıca parti genel kurumuyla tüm inanları ısındıracak, hepsini kardeşçe kucaklama vasfını yitirmiş görünüyor. İçte ve dışta pek çok kızgın ve küskün peyda etmiş; dostça ve haklı ikaz ve tenkitte bulunanları dışlamıştır. Karşısında olan iyi niyetli insanları suçlama ve karalama yoluna gitmiş, baştan beri daima adam harcamıştır. Yâni tüm müslümanlarla uyum içinde, dostça, halka halka çalışan, birleştirici, kavuşturucu, geliştirici, çalışma yapamadığını fiilen göstermiş; senelerce onun salâhını ve ıslahını ümitlerini boşa çıkarmış, şimdi tam bir şahıs, saltanat partisi olmuş, kayd-ı hayat şartıyla başkanlık sistemini benimsemiştir.

Bunu hiç doğru bulmuyorum. Bu dava kimsenin şahsî malı değildir, hizmetliler gereğinde değiştirilebilmelidir; çünkü beşer kusurdan hali olamaz. Rakipsiz, murakabesiz, meşveretsiz, alternatifsiz, hürriyetsiz bir çalışma tarzıyla başarıya ulaşılamaz.

Bu görüşlerde yalnız olmadığını sanıyorum. Mesele, şerefsizce iddia edildiği gibi, pastadan daha büyük bir dilim koparmak veya tam parti % 10 barajını aşacak iken pişmiş aşa su katmak veya şu veya bu siyasinin aldatmasına ve oyununa gelmek veya dış güçlerin ajanı ve maşası olmak saçmalarıyla geçiştirilemez.

İslâmcı kesimde yeni partilerin resmen kurulmuş olması veya daha başkalarının kurulmak istenmesi hiç şüphesiz ki yaygın bir hoşnutsuzluğun işareti olup, mevcut İslâmcı partinin tasvip edilmediğini açıkça göstermektedir.

Partide çok emeğimiz ve büyük hissemiz var… İçinde çeşitli kademelerde halen çalışmakta olan pek çok has, halis ve hakikatte kardeşim mevcut… Onları seviyor ve sayıyorum, kimseyi üzmek ve kırmak istemem, dost acı söyler, düşman güldürür, sözlerimiz, ülkemizin halkımızın ve ülkümüzün

selameti içindir.

Mevcut şartlara ve gidişe bakılırsa bu davaya inananların yakın bir gelecekte siyaset konusunda daha köklü, daha güçlü, daha başka tedbirleri almak, zorunda kalacakları anlaşılmaktadır.

Allah hayırlısını nasib etsin.

c. İslâm Dergisi Röportajı[37]

1.Soru:

Tempo dergisinin saptırarak kamuoyuna aksettirdiği sizinle ilgili yayın hakkında ne dersiniz?

Refah partisi bizim çok içli dışlı olduğumuz bir parti, yabancısı değiliz, dışında da değiliz. Kuruluşundan daha önceki MSP ye MNP zamanından beri bu siyasi çalışmalarla yakından alâkamız var. Grubumuzun genel temayülü bu hususta yardım etmek, destek olmak şeklinde olduğundan, partinin en yüksek kademelerinden, merkez kurulundan, ilçedeki en aşağı kuruluşlara kadar kardeşlerimiz görev almışlardır.

Bunların üzerine basa basa söylüyorum. Bu kardeşlerimi kırmak istemem. Onlarla bir problemim yok, Benim kardeşlerim, ben kendim onlara yön göstermişim, çalışın demişim. Benim hareketim onlara karşı bir hareket değil.

Olayı reaksiyoner bir hareket olarak düşünmüyorum. Yapılmış bir takım yanlışlıklara da bir reaksiyon mahiyetinde bir çalışma olarak da düşünmüyorum.

Politika sahasında 22 yıllık bir, çalışmanın içinde, ilk baştaki heyecan, bütünlük kaçırılmış.

2. Soru:

Halkın teveccühü mü azaldı?

---

[37] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *İslâm Dergisi*, Temmuz 1990.

Türkiye’nin %99’u Müslüman. %99’u Müslüman olan bir ülkede halkımızdan alınan % 7.3’lük bir oy başarı değil, üzülecek bir durum. Bunun üzerinde durmak lâzım! Niye halkımız teveccüh etmemiş. Acaba bir kırgınlık mı var? Düşündüğüm esas mesele bu. Refah partisiyle ters düşmek, ona karşı bir reaksiyon olmak değil.

Büyük ekseriyeti müslüman olan, Ramazanda her tarafın birden değiştiği, camilerin dolduğu, herkesin dini hayatı candan coşkuyla yaşadığı bir ülke de niye %7,3’te kalmışız. Politik çalışmaya coşkuyla başlamış olan insanlar şimdi niye dışarıda? Mesele bu sorunun cevabında…

Acaba kırgınlıkları tedavi edebilir miyiz? Allah’ın kardeş ettiği, müslümanları, birbirine kırgın olan insanları, grupları barıştırarak İslâm’ın kardeşliğinin birlik ve beraberliğin bir nümûnesini Türkiye’de göstermek mümkün değil mi?

O kırgınlığı katılaşmış, çelikleşmiş bir tarzda, küçük bir yüzdeyle devam ettirmek yerine, küskünleri barıştırarak kırgınları yeniden kazanarak, daha geniş bir kucakla birlik ve beraberlik sağlanamaz mi? Benim düşüncem bu. Bunu sağlamak istiyoruz.

2. Soru:
Yaptığınız hareketin mahiyeti nedir Efendim?

Yaptığımız hareket reaksiyoner bir hareket değil, bir barışma hareketi, bir birleşme hareketi, bir yakınlaşma hareketi, gruplar arasında bir köprü kurma hareketi, bir anlayış meydana getirme hareketi, bir hüsnüzan hareketi, kötülememek, karalamamak, dışlamamak hareketi, bazı insanların başka gruptan olması dolayısı ile düşman görmemek zihniyetini hakim kılmak hareketidir. Bütünkalbimle yapmak istediğim şey budur.

Kendi hayatımda birçok yerde Müslümanları kardeş olarak düşünerek, meşreb farkı, ekol farkı gözetmeden Müslümanlara bakabildiğimizde çok tatlı sonuçlar alındığını gördüm. Hatta

yanına yanaşmadığımız zaman, çok kötü insan sandığımız bazı kimselerin, yanlarına yanaştıkça, konuştuğunuz zaman kazanılabildiğini gördüm.

3. Soru:

Türkiye Batı ile çok yakın ilişkilerde olduğu için Batılı ülkelerdeki gelişmelerden yakinen etkilenmekte. Burada Müslümanlara düşen vazife nedir?

Birbirimizi ayrı kampların insanları olarak görerek ayrılmamalı, birbirimize yaklaşmalıyız. Anlaşma imkânları aramalı, karşı oluşu, düşmanlığı muhafaza etmek yerine yok etmeye çalışmalıyız. Türkiye'nin buna büyük ihtiyacı var.

Türkiye gelişmekte olan bir ülke. Ayrıca sadece kendi içindeki problemlerle, onları çözmekle yükümlü görülmüyor. Bölgesine ve tüm dünyaya faydalı olabilecek bir ülke olarak görülüyor. Türkiye'nin önemi günden güne bârizleşiyor. Herkesin dikkatini çeker bir hale geliyor. Avrupa'dan Çin'e kadar Türkiye'nin bir nüfuz bölgesinden bahsediliyor. Orta Asya, Rusya'nın bazı bölgeleri, Çin'in bölgeleri, Güneydoğu Asya'ya kadar uzanan İslâm halkları ile dostluk ve onların üzerinde otorite kurma durumu söz konusu. O bakımdan biz Türkiye'de aynı kültürün insanları olarak aynı tarihten gelme, aynı maziye sahip insanlar olarak çok daha rahat anlaşabilmeliyiz ki, dış dünyadaki başka müslümanlara da kucak açabilelim! Onlara yönelik daha güzel çalışmalar sergileyebilelim.

Ben Türkiye'deki bir hemşerimle, bir kardeşimle anlaşamazsam, Pakistanlıyla, Endonezyalıyla nasıl anlaşacağım. Orta Asya'dakilerle nasıl anlaşacağım.

4. Soru:

Birlik ve beraberlik sevgi ve kardeşlik için ne yapılmalıdır?

Böyle geniş bir sevgiye kardeşliğe birlik ve beraberliğe girebilmek için bir yakınlaşma hamlesi başlatmak zorundayız. Bu

da eski tavırları bırakmakla mümkün olur. Onun için bir küçük gruba ben karşı gibi görünüyorum ama, o Tempo'daki yazılanlar dolayısı ile esas itibari ile bu karşı gibi oluş, onların gruplaşmayı muhafaza etmek ve çizgileri serleştirme tutumlarından kaynaklanmaktadır…

Yani yönetimdekilerin kusurundan kaynaklanıyor. Yönetimdekiler, çalışmaya beraber başladığı insanları bile küstürmüş veya dışlamış durumda... Biz de en son ana kadar kendisini desteklemiş olduğumuz kardeşlerimiz değil, partinin kendisi değil, partinin yönetimindeki prensiplerin katılığından herkesin hoşnut olmadığını görmüş bulunuyoruz. Mesele bu.

Herkesi dışlamak, herkesi kötülemek, yanlış yolda görmek, sadece kendisini doğru yolda görmek; bu tasavvufa da aykırı… Bir insanın doğru yolda olması, kendisi tarafından tesbit edilemez. Dışarıdan objektif gözlerle, ölçülerle yapılır. Biz de bu hareketi objektif ölçülerle dışarıdan değerlendirdiğimiz zaman, tenkit eden insanların ilki değiliz, sonuncusu da değiliz. Refah partisinin içinde de bu hareketi tenkit eden insanlar, nahoş tavrı tasvip etmeyen insanlar az değil.

5. Soru:
Bu tenkiti yaparken üslubunuz nedir efendim?

Ben bu gerçeklerden hareketle bir İslâmî gerçeği, sevgi gerçeğini, işbirliğini öne alan bir ikaz yapmış oluyoruz, bir çalışma başlatmış oluyorum. Kendi üslubum ile bu çalışmaya devam edeceğim. Çünkü herkesin bir üslubu vardır. Eskiler, "Her yiğidin bir yoğurt yiyiş tarzı vardır." demişler.

Bizim üslubumuz Mevlânâların üslubu, Yunusların üslubudur. Sevgi ve kardeşlik üslubudur. Anadolu bununla birleşti, Osmanlı bu maya ile kuruldu ve asırlarca yaşadı. Biz ta önceleri düşünecek olursak, İslâm bu ruh ile çıktı. Bu ruh ile her tarafa yayıldı ve muhtelif kültürlere ait insanları bir potada, sevgi potasında İslâm potasında birleştirebildi. Biz o hoşgörü ve o enginliği, o genişliği şu anda kendimiz mutlaka aynen sağlamak zorundayız.

Bu reaksiyoner bir tavır değil, öze dönüş tavrı diye isimlendirilebilir. İslâm'ın ta özüne, Asr-ı Saadet Müslümanlığına dönmek diye tanımlanabilir. Böyle olunca da bu hususta bütün kardeşlerin ilgisi olacak diye düşünüyorum. Hatta Refah partisinden de, orada görev yapsın, çalışsın diye kendilerinden rica ettiğimiz kardeşlerimizden de… Diğer mensuplarından da. O hava ile güzel sonuçlara gideceğimiz kanaatindeyim. Kardeşlerimizin bir kısmı Nurcu, bir kısmı Süleymancı, bir kısmı Hüseyin Hilmi Bey'e bağlı. Bir kısmı Adıyaman'a bağlı, bir kısmı Erenköy'e bağlı. Bu bağlılıkların kardeşliğe mani olmaması gerektiği kanaatindeyim. O bir eğitim bağlılığıdır. Yani eğitimini oradan alıyor. Ama, kardeşlik, rekabetsiz sevgi dolu kardeşlik devam etmelidir.

Birleştirici tavırlara her zaman varım. Bu işi Özallar hareketiyle ilgili bir politik hareket olarak görmek ve göstermeğe çalışmak yanlıştır, hatadır ve vebaldir. Ben öyle bir şeyden davacı olurum. Bu benim kendi öz görüşlerimden kaynaklanan serbest bir harekettir. Özalların bir manevrası veyahut benim böyle bir manevranın içinde bir yük yüklenmiş bir kimse olarak gösterilmem, bana hakarettir. Böyle bir şey bahis konusu değildir.

Parti kurmak hakkım, bir vatandaş olarak. Her vatandaş parti kurabilir. Ben de bir parti kurma hakkına sahibim. Bu benim hakkım. Derginin kapağında bizim Refah Partisi'ne *cihad* açtığımız tarzında bir haber çıktı. Bu, kelimeleri bilmeden kullanmamalıdır.

Cihad, müslümanın müslümanla mücadelesi değildir. Refah Partisi de bizim organizasyonumuzdur. Sahipliğinde payımız olan bir organizasyondur. Böyle bir ifade tarzını da kabul etmiyorum. Refah partisi bizimken, biz kendi kendimizle mi mücadele içerisindeyiz. Böyle bir şey bahis konusu değil. Biz bir eğri hareketi, eğriliği doğrultmaya çalışıyoruz. Fikir münakaşası alış-verişi her yerde olur. Bir fikir mücadelesi diyebiliriz ama cihad açmak yanlış bir söz.

18. SAVAŞ VE ŞEHİDLİK

a. Ailesi İçin, Malı İçin Ölen Kimse

1. Soru:

Bir insanın ailesine, malına, canına tecâvüz etmek isteyen birisiyle mücadele ederken öldürülürse, bunun dinimizdeki hükmü nedir?

Bu, bir hadis-i şerifte açıkça beyan edilmiştir Peygamber Efendimiz tarafından... Buyurmuşlar ki:[38]

مَنْ قَاتَلَ دُونَ نَفْسِهِ حَتَّى يُقْتَلُ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قَاتَلَ دُونَ أَهْلِهِ حَتَّى يُقْتَلُ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قُتِلَ فِي جَنْبِ اللهِ فَهُوَ شَهِيدٌ (عب. عن ابن عباس)

RE. 432/5 (*Men kàtele dûne nefsihî hattâ yuktelü fehüve şehîdün, ve men kutile dûne mâlihî fehüve şehîdün, ve men kàtele dûne ehlihî hattâ yuktelü fehüve şehîdün, ve men kutile fî cenbi'llâhi fehüve şehîd.*)

Burada bakın, nelerle karşılaşacaksınız dinleyince, konuyu ilk duyan aziz izleyiciler ve dinleyiciler:

(*Men kàtele dûne nefsihî hattâ yuktelü fehüve şehîdün*) "Kim nefsi için, nefsini korumak için, nefsi uğruna savaşırsa, ölünceye kadar çarpışırsa, şehiddir."

(*Ve men kutile dûne mâlihî fehüve şehîdün*) "Malını korumak

---

[38] Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.X, s.116, no:18570; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.733, no:11236; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.108, no:23087.

için mücadele ederken öldürülen de şehiddir."

(*Ve men kàtele dûne ehlihî hattâ yuktelü fehüve şehîdün*) "Ailesini korumak için çarpışırken ölürse, o da şehiddir."

(*Ve men kutile fî cenbi'llâh, fehüve şehîd.*) "Allah'ın yanında iken öldürülen, o da şehiddir."

Allah'ın yanında olmaktan ne kasdediliyor? Abdülaziz Hocamız Rh.A, parantez içinde izah etmiş: "İnsan namazda iken Allah'ın yanında oluyor."

Cenâb-ı Hak kullarının her zaman yanındadır.

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ (الحديد : ٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) "Nerede olursanız olun ey insanlar, Allah-u Teàlâ Hazretleri yanınızdadır." (Hadîd, 57/4) Her yaptığınızı görüyor, her söylediğinizi işitiyor. İçinizi, dışınızı biliyor. Her yerde hàzır ve nâzır... Çok güzel bir söz!

Demek ki, "Bir kimse yol kesicinin, haydudun, eşkiyanın karşısında malını ve canını korumak için mücadele ederken ölürse, şehid olur." Malını bile, sadece canını değil... Sanılabilir ki, "Mal verilir, ne yapalım şerrine lânet denilir." Öyle değil...

Öldürürse de haklıdır; çünkü, ötekisi yoluna çıkmıştır. Onun için, dînî bakımdan insanın haksızlığa prim vermemesi lâzım, edepsize yüz vermemesi lâzım! Teslim olmaması lâzım!

2. Soru:

Hocam iki müslümanın birbirine vurması yasak. Bir müslüman kardeş; "Sen bu gruptan ya da bu cemaatten çıkacaksın, ben o hocayı sevmiyorum; çıkmazsan seni döverim, dövdürtürüm" derse, tehdit edilen ne yapsın? Cemaati, hocayı mı terk etsin, yoksa tehdit edenle mücadele mi etsin? Açıklar mısınız?

Bu tehdit haksız ve mantıksız bir tehdittir, zulümdür. Birisine böyle baskı yapmak efeliktir, kabadayılıktır, zorbalıktır. Bu doğru

değil! Zorbalığa taviz vermek de doğru değil.

Bizim bir arkadaşımızı anlatıyorlardı. Hudutta, hacca gidecek, rüşvet istemişler. Bavulunu yere koymuş, rahat bir yere oturmuş;

"—Ben rüşvet vermem. Rüşvet vermeyince siz de beni epeyce uğraştıracağa benziyorsunuz, şöyle bir rahat oturayım." Demiş.

Bakmışlar ki hacı efendi hiç öyle bir insan değil, "Aman, geç!" demişler. Karayoluyla hacca giden kardeşlerimizden bir grup, Hicaz'da anlattılar, yine böyle rüşvet almak için zorluk çıkarmak istemişler. Onlar da müsaade etmemişler. Yani haksızlıkla mücadele etmek de önemlidir.

Bilmem duydunuz mu, o hadis-i şerifi ilk okuduğum zaman ben çok etkilendim:

Bir insan dağ yolunda, çöl yolunda, ıssız bir yerde giderken önüne haramîler çıksa, "Çık paraları, sökül paraları, ver malını!" dese ne yapacak?

Peygamber Efendimiz diyor ki; "Malını korumak için çarpışan, ölen şehiddir."

Ben sanıyordum ki "al paraları, malımı" diyecek, canını kurtarıp geçecek. "Malını korumak için çarpışan şehiddir." diyor. Demek ki yüz vermemek lâzım. "Müslüman böyle bir şeyde eyvallah demez." diye bilecek. Yüz verilmeyecek. Tabi bu da önemli bir şeydir.

b. Güneydoğu'da Ölen Asker

1. Soru:

Bizim askerimiz, Güneydoğu'da yapılan operasyonlarda öldürülse, şehid olur mu?

Şehid olmak bir kaç çeşittir. Birincisi, Allah rızası için yapılan savaşta çarpışıp ölen şehiddir. Buna şehid-i hakîki derler; ahirette Allah bunu bi-gayri hisab cennetine koyacak, mükâfat verecek.

Bir de boğulan, yanan, duvar altında kalan, karnında kolera hastalığı gibi bir hastalık olup da ölen kimseler; lohusa, çocuk

doğururken ölen kadın gibiler; bunlar da şehid sevabı alır diye hadis-i şeriflerde bildirilmiştir.

Amma, şehid olmak veya şehid sevabını kazanmak, şehid hükmüne girmek imana bağlıdır. Yâni o ölen şahıs mü'minse, o sıfata sahip olur. Kendisi mü'min değilse, münkirse, kâfirse, inançsızsa, olmaz! İnançlı olması lâzım ve yaptığı şeyi de Allah rızası için yapması lâzım!

Meselâ, savaşa gitti, savaştı, öldü. "Kahraman adam desinler." diye çarpıştıysa, şehid değildir. "Gitmezsem, korkak derler bana!" diye itham olunmamak için gitmiş de ölmüşse, şehid değildir.

Çünkü Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[39]

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللهِ هِيَ الْعُلْيَا ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ

(حم. م. خ. د. ت. ن. ه. عن أبي موسى)

RE. 432/4 (*Men kàtele li-tekûne kelimetu'llàhi hiye'l-ulyâ, fehüve fî sebîli'llâh*) "Ancak Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sözü en yüksek olsun, Allah'ın dini yayılsın, Allah'ın dinine hizmet olsun diye çarpışan fi sebîlillâh çarpışmış olur." buyuruyor.

Ancak o niyetle savaşırken öldürülürse şehiddir. Başka maksatlarla olursa, olmaz. Bu noktalar önemli...

Bu noktalardan sonra, gelelim bugünkü Doğudaki

---

[39] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.58, no:123; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1512, no:1904; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.18, no:2517; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.179, no:1646; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.23, no:3136; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.931, no:2783; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.392, no:19511; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.493, no:4636; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.66, no:486; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.188, no:7253; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.268, no:9567; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.167, no:18325; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.16, no:4344; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.98; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.195, no:553; İbn-i Ebî Âsım, *Cihad*, c.II, s.588, no:242; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VII, s.227, no:1311; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.486, no:7428, 7429; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.472, no:10493; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1557, no:2560; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.110, no:23091.

operasyonlara... Normal, bizim bildiğimiz şu vatandaş kardeşlerimiz gidiyorlar, askerlik hizmeti yaparken karşı tarafla çarpışıyor, ölüyor. Bunun durumu nedir?

Bu kardeşlerimiz namaz kılsa da, kılmasa da, genellikle mü'mindir. İstisnası, belki bir iki tane zıpırı çıkar içinde... "Ben inanmıyorum, bilmem ne..." diyen ya vardır, ya yoktur ama umumiyetle mü'mindir bu kardeşlerimiz... Karşı taraf da, köy basıyor, adam öldürüyor... vs. Haksızlık yaptığı için onlara karşı bir hareket, yâni halkı korumak namında bir hareket yapmak da gerekiyor. Ötekiler, "Ben istiklâl için yapıyorum!" bile dese, mü'mine böyle bir sebepten silâh çekmeğe hakları yoktur.

Binaen aleyh, böyle bir savaşı başlatmış olan kimselerle mücadele eden kimseler, bu vazife içinde Allahu a'lem, şehid hükmüne dâhil olurlar.

2. Soru:

Doğu'da ve Güney Doğu'da eşkiya ile çarpışırken ölenler şehid olur mu?

Şehidlik bir kere çarpışan kimsenin imanıyla ilgilidir. Çarpışan kimse mü'min ise şehiddir. Mü'min değilse, müslümanlarla kâfirler arasında yapılan bir savaşta müslüman ordusunda bile bulunsa, şehid değildir. Bu birincisi... İkincisi, yapılan savaşın, mücadelenin hak olması lâzım!

Bir hadis-i şerif beni çok etkilemiştir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"Bir insan kendi canını kurtarmak için çarpışmaya girse, şehiddir. Bir insan kendi malını harâmîye, eşkıyaya kaptırmamak için mücadele etse, ölse şehiddir." Yâni, "Malını korurken de ölse, canını korurken de ölse, şehiddir." diyor.

Bu beni çok duygulandırmıştı bu hadisi ilk okuduğum zaman... İslâm'ın yiğitliğe verdiği önem çıkıyor ortaya... "Vereyim de geçeyim, kurtulayım!" filân demek olmuyor.

Onun için, mü'min ise ve iyi niyetle yapıldığı zaman, şehid olur.

3. Soru:

Hocam sohbetinizde iki tane Karslı askerden bahsettiniz. "Teröristler vurdu ve şehid oldular." dediniz. Bu devletin dini İslâm değil ki askerin ve polisin şehid olması için devletin İslâm'la yönetilmesi gerekmez miydi? Böyle devlette vurulan asker ve polis şehid olur mu?

İşte soru bu. Zihnine takılıyor, ne olursa olsun.

Muhterem kardeşlerim! Peygamber Efendimizin bir hadis-i şerifiyle cevap vereceğim:

Bir insan devesine ticarî malını yükletse bu şehirden öteki şehre giderken dağın kenarında, kayaların arasından haramiler çıksa, "Ver malını!" dese, o da vermese, mücadele etseler;

"—Niye vereyim malımı? 'Haydut' diye çıkmışsın karşıma." dese malını korumak için yaptığı mücadele sonunda ölse şehiddir.

"Dünya malı dünyada kalır, önemli değil!" diyoruz ya. Peygamber Efendimiz SAS:

"—Bir insan malını korumak için ölse şehiddir." diyor,

anladınız mı?

Tabii namusu korumak da öyle... Mazlum olarak ve iyi niyetle kendi malını korumak için bile olsa şehid oluyor.

Elbette şehidliğin şartları vardır, doğru. Şehid olmanın ilk şartı, şehid oldu denilen kimsenin müslüman olmasıdır. Müslüman olmayan insan, ölse şehid olmaz. Neden? İslâm şartı var, müslüman olmak şartı var. Müslüman olmadığı zaman öldü işte. O zaman "Toprağı bol olsun." derler, o kadar. Bol olsa ne olacak, az olsa ne olacak? Öldü, gitti.

İlk şartı müslüman olmaktır; müslüman olacak. İmansızmış, münkirmiş, kâfirmiş; tabi o zaman şehid olmaz. İlk şartı müslüman olmak. Ondan sonra doğru bir istikamette, haklı, dinen doğru olan bir şeyi yapma yolunda olduğu zaman şehid olur; haksız bir şey yaparken, gasp, rüşvet ve saire halinde iken olmaz tabi. Çalıştığı istikamet de İslâmî olacak. Ama Allahu a'lem, bu Mehmetçikler şehiddir.

Devletin dini, İslâm değil. Tamam, "devlet laik" diyor, "Ben inanca bakmıyorum." diyor. Sen devletin sahibi olursan, devlete sen sahip olursan, bu mekanizma her şeyiyle İslâmî çalışır. Bazı yerlerinde İslâmî çalışıyor.

Bizim bazı arkadaşlarımız geldi, salâhiyet sahibi oldu, genel müdür oldu. Ben hatırlıyorum; Karayolları Genel Müdürlüğü'nün girişi, antresi mescid oldu. Kapısından Karayolları Genel Müdürlüğü'nün antresine giriyorsun, geniş bir alan var. Merdivenle üst katlara çıkılıyor, kenardan asansörle yukarıya çıkılıyor; orası mescid oldu, mescid yapıldı. Cuma namazı kılınıyordu, tıklım tıklım doluyordu. Bak genel müdür öyle yaptı, öyle oldu.

Bizim Sakarya Mühendislik'te dershanenin karşısında büyük bir mescid vardı. Ders arasında gidip namazımızı kılıyorduk. Yönetim değişti, yönetime başka bir kişi geldi, dershaneyi kapattı.

"—Okulun karşısında, ileride mescid var, gitsin orada kılsın."

dedi.

Oraya gidinceye kadar 15 dakika geçer, 15 dakika da gelinceye kadar geçer, etti yarım saat; çocuk namaz kılamaz. Sen onu engelledin.

Burada ne güzel kılıyordu. Ne diye kapattın? Düşmanlıktan kapattın; "Karşıda cami var." bahane! Karşıdaki camiye gidemiyor ki, gidecek vakit yok ki, on dakika ders arası var; namazı kılacak, gelecek dersine devam edecek.

Ne oldu? Dokundu mu sana onun ibadet etmesi? Din düşmanlığından yaptın, bir de bahane söylüyorsun.

İşin şu tarafını anlatmak istiyorum; yönetici iyi bir insan iken mescit açıyor, çocuklar ibadetini yapıyor; kötü olduğu zaman da salahiyetini veya imkânlarını kötüye kullanıyor. Kimsenin suçu yok; aynı kanun, aynı yönetim ama iyi insan, iyi tarafından tutturunca iyi bir şeyler yapıyor. Binaen aleyh şimdi böyle bir acayip kaoslu durum var.

Niyetine göre, müslümansa şehid olur.

c. Kore'de Ölenler Şehid Olur mu?

1. Soru:
Kore'de ölen kişilerin şehadeti hakkındaki görüşünüz nedir?

Dünyanın her yerinde ölen insanların şehid olması için şart: Mü'min olması, bir... Bu da yetmez; Allah rızası için çarpışması, iki... Çünkü Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[40]

---

[40] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.58, no:123; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1512, no:1904; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.18, no:2517; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.179, no:1646; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.23, no:3136; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.931, no:2783; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.392, no:19511; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.493, no:4636; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.66, no:486; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.188, no:7253; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.268, no:9567; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.167, no:18325; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.16, no:4344; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.98; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.195, no:553; İbn-i Ebî Âsım, *Cihad*, c.II, s.588, no:242; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VII, s.227, no:1311; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.486, no:7428, 7429; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللهِ هِيَ الْعُلْيَا ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ

(حم. م. خ. د. ت. ن. ه. عن أبي موسى)

RE. 432/4 (*Men kàtele li-tekûne kelimetu'llàhi hiye'l-ulyâ, fehüve fî sebîli'llâh*) "Ancak Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sözü en yüksek olsun, dileği yerine gelsin, dini üstün olsun, *Lâ ilâhe illa'llàh* kabul olsun, o söz yücelsin diye çarpışan, fî sebîlillâh çarpışmış olur." buyuruyor. Başka maksatlarla olursa, olmaz.

Allah'ın dini yüce olsun diye, o niyetle, o maksatla yapılan bir çalışma cihad olur. Öteki cihad olmaz. Mal için olsa, olmaz; şöhret için olsa, olmaz; daha başka bir sebeple olsa, olmaz! Ancak Allah rızası için olursa, olur.

Şehid sayılabilmesi için, çarpışan kimselerin, bir kere imanlı kimseler olması lâzım! İkincisi de yaptığı savaş, Allah'ın rızasını düşünerek, dinî bir sebeple yapılmış olması lâzım! Meselâ, Kıbrıs'ta bir savaş yaptık. Oradaki kardeşlerimize zulmettiler. O mazlumları kurtaralım diye İslâmî bir niyetle oldu.

Kore'de de, işte beynelmilel bir anlaşma olmuş, zamanın yöneticileri de, "Biz de asker gönderelim!" demişler. Bu taraftaki kâfirlerle bir olunmuş, öbür taraftaki kâfirlerle çarpışılıyor. İki kâfirin arasındaki bir savaşta bizim işimiz neydi? Orada ne oldu; ne sebeple, ne maksatla gitti? Orası biraz cevabı karanlık kalıyor.

Allah kusurlarımızı affetsin... Kararlarda bu gibi şeyleri iyi düşünmek lâzım! Ayetleri, hadis-i şerifleri düşünmek lâzım!

Şimdi meselâ, Ortak Pazar'a girme konusu var... Sabahleyin ayet-i kerimeleri okudum, Mâide Sûresi'nde... Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de:

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.472, no:10493; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1557, no:2560; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.110, no:23091.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاَ تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَ النَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ ، بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ، وَمَن يَتَوَلَّهُم مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ، إِنَّ اللهَ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (المائدة: ٥١)

(*Yâ eyyühe'llezîne amenû lâ tettahizü'l-yehûde ve'n-nasàrâ evliyâ'*) "Ey iman edenler, yahudileri ve hristiyanları kendinize dost ittihaz etmeyin! (*Ba'duhüm evliyâü ba'd*) Zira onlar birbirinin dostudurlar, birbirinin tarafını tutarlar. (*Ve men yetevellehüm minküm feinnehû minhüm*) İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. (*İnna'llàhe lâ yehdi'l-kavme'z-zàlimîn*) Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna hidayet etmez, yol göstermez." (Mâide, 5/51) diyor.

Onun için, yaptığımız işlere dikkat edelim; yoksa boşa gitmiş olabilir her şey...

2. Soru:
Kıbrıs'a çıkarma yaptık. Bu cihad mıdır? Veya cihad nedir?

Muhterem kardeşlerim! Her askerî çarpışma cihad değildir. Cihad olması için çarpışanın müslüman olması lâzım ve niyetinin Allah'ın rızasını kazanmak olması lâzım. Adam kâfirse, çarpışması cihad olmaz. Adamın niyeti dünyaysa onun çarpışması cihad olmaz.

Çünkü Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[41]

---

[41] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.58, no:123; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1512, no:1904; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.18, no:2517; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.179, no:1646; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.23, no:3136; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.931, no:2783; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.392, no:19511; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.493, no:4636; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.66, no:486; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.188, no:7253; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.268, no:9567; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.167, no:18325; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.16, no:4344; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.98; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.195, no:553; İbn-i

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللهِ هِيَ الْعُلْيَا ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ

(حم. م. خ. د. ت. ن. ه. عن أبي موسى)

RE. 432/4 (*Men kàtele li-tekûne kelimetu'llàhi hiye'l-ulyâ, fehüve fî sebîli'llâh*) "Ancak Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sözü en yüksek olsun, Allah'ın dini yayılsın, Allah'ın dinine hizmet olsun diye çarpışan fi sebîlillâh çarpışmış olur." buyuruyor.

Yâni, "Allah'ın dini yücelsin." diye mücadele verenler cihad etmiş olurlar.

Bu tarifin içine girecek tarzda, Kıbrıs çıkarmasında çarpışıp şehid olan, cihad etmiş insanlar vardır. Hava almış olan insanlar da vardır. Niyetine göre… Kimisi "Oradaki müslüman

---

Ebî Âsım, *Cihad*, c.II, s.588, no:242; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VII, s.227, no:1311; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.486, no:7428, 7429; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.472, no:10493; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1557, no:2560; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.110, no:23091.

kardeşlerimizin imdadına yetişmemiz lâzımdı. Vay kâfirin yaptığı zulme!” filan diyerek niyetini öyle yaparak, Allah rızası için bu işe girişmiştir, sevabı almıştır. Kimisi o kafada değildir; hiçbir şey kazanamamıştır. Soru güzel, doğru.

d. Savaşa Hazır Olun!

1. Soru:

Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'nün tahminine göre, bu Ağustos'ta (1993) savaş çıkabileceği söyleniyor. Bu konuda ne yapmamızı tavsiye edersiniz?

Stratejik Araştırmalar Enstitüsü bir Amerikan araştırma kurumudur. Bu kurumlar olması muhtemel olan şeyleri incelerler, “Onlara karşı ne yapmak lâzım?” diye planlar hazırlarlar. Her inceledikleri şey ille olacak mânâsına değil... Ama baktık ki, adamlar Balkanlarda savaş çıkacak diye ciddi ciddi tahminlerde bulunuyorlar. Biz de onun üzerine muhtelif bakanlarla, müsteşarlarla, eskiden devlet hizmetinde bulunmuş kimselerle istişareler filân yapmıştık. Ağustos ayı (1993) savaş çıkması beklenen, dedikodusu yapılan bir ay idi.

Şimdi de bakıyoruz: Şu karakola saldırdılar, bu kadar asker öldürüldü. Dağlarda şöyle hareket oluyor, Iğdır'da böyle oluyor. Ermenilerin tarafından PKK Türkiye'ye şöyle sızıyor. Büyük şehirlerde şu hareket, bu hareket... Hakîkaten adı terörle mücadele filân ama, bayağı savaş oluyor. Bayağı bir savaş var her yerde... Tütün deposunu yakmışlar, bilmem kaç milyar lira ziyan... Bu paralar kolay toplanmıyor ki... Fakirin fukaranın hizmetine harcansa, ne kadar kimse memnun mutlu olacak, memleket zenginleyecek.

Ayrıca muhtelif laflar da var yine... Amerika'nın eski Türkiye büyükelçisi: “On yıla kadar Türkiye, zayıf veya bölünmüş bir Türkiye olacak!” filân gibi laflar geveliyormuş. Anlaşılıyor ki, heriflerin maksadı Türkiye'yi bölmek veyahut zayıflatmak! Bölünmese bile, nefes almaya mecali olmayan fakir bir ülke haline

getirmek... Ormanlarını yakmak, mahsullerini perişan etmek, halkı birbirine düşürmek...

Meselâ, Sivas olaylarında da başbakan çok net olarak söylüyor, "Tahrik var!" diyor. Gerçekten de, muazzam bir tahrikle, zorla taşımışlar insanları... Biz ölüyoruz diriliyoruz, "Müslümanlar kardeştir. Kur'an'a sarılın, kardeşliğinizi unutmayın!" diye insanları bir araya getirmeye çalışıyoruz; adamlar ihtilafları körükleyip, sünnî-alevî diye müslümanları birbirine düşürüyorlar. Memleketi içeride bir savaşla zayıflatmak istiyorlar. Bu çok net olarak görülüyor.

Birkaç tane densize söyle, gitsin filânca yerde bir nâra atsın, bağırsın, çağırsın; kavga çıkar. Senin evine birisi gelse, aşağıdan cama taş atsa:

"—Heyt, ulan! Çık dışarıya, bilmem ne..." dese ne yaparsın?

"—Kim bana ulan diyormuş?" diye sen de aşağıya inersin.

Tahrik işte bu! Şimdi bağıran da mı kabahat, aşağı inende mi?

Böyle şeyler oluyor. "Hakîkaten de zenginliyor." dediğimiz, "Büyük bir ülke oluyor." dediğimiz; "Balkanlar'dan Orta Asya'ya kadar Türkler birleştiği, müslümanlar işbirliği yaptığı zaman, önümüzdeki asır inşaallah bizim için iyi olacak!" dediğimiz sırada, adamlar bu sefer döndürdüler işi, "Türkiye devam eder mi, etmez mi? Bütünlüğü korunur mu, bölünür mü? Kuvvetli mi olur, zayıf mı olur?" demeye başladılar.

Yeltsin geliyor Yunanistan'la anlaşma yapıyor. Sırplar Yunanlılarla ittifak yapıyorlar. Ermeniler PKK'yı destekliyorlar. Ne görünüyor net olarak? Yâni Türkiye'ye verebilecekleri kadar zarar vermek istiyorlar.

Şimdi bunların karşısında ne yapmak lâzım? Bir kere dua ve temenni ediyoruz ki, müslüman halkımızın arasında fitne çıkmasın! Hiç olmazsa, birbirlerini kırmasınlar, birbirlerine kırılmasınlar! İlk temenni ettiğimiz bu...

İkincisi: Her türlü kötü ihtimali düşünüp tedbiri almaktır. Olmaz ama, şairin sözü çok hoşuma gidiyor:

Hâzır ol cenge, eğer ister isen sulh ü salâh!

“Sulh istiyorsan, cenge hazır ol!” diyor ya... Onun için çok kuvvetli hazırlanmamız lâzım! Şahsen hazırlanmamız lâzım! Evimizin kapısını, penceresini, parmaklığını ve sâiresini sağlam mı değil mi diye elden geçirmek lâzım! Oturduğumuz mahalle bozuk mu, sağlam mı; ölçmek, biçmek lâzım! “Komşularla aramız iyi mi, değil mi; yarın gürültü koptuğu zaman —kurt dumanlı havayı severmiş— bize bir zarar vermek isteyen olur mu?” filân diye her şeyi hesaplamak lâzım! Emniyeti sağlamak lâzım!

Şahıs emniyetini sağlamanız lâzım, evin emniyetini sağlamanız lâzım, mahallenin emniyetini sağlamanız lâzım! “Rus, Yunan şuradan gelir, buradan çıkarsa ne yapmak gerekir?” diye tedbir almak lâzım! Sivil Savunma Teşkilatlarıyla konuşup, “Harp çıkarsa ben ne yapabilirim?” diye sormak lâzım! Adamların gelip size anlatması lâzım ama, sizin gidip onlara sormanızı tavsiye ederim.

Bir de, herhangi bir olağanüstü durum olursa, birisi yaralandı mı nasıl tedavi olur? Sular zehirlenirse, su nerden elde edilir? Elektrikler kesilirse, ne yapılır? Havadan zehirli gaz atılırsa nasıl korunulur? Bunları öğrenmek lâzım!

Biz onun için, sivil savunma ile ilgili bir kitap hazırlıyoruz. “Bu gibi durumlarda hayatı korumak ve devam ettirmek için ne gerekir?” diye halkımıza bir el kitabı verelim diye düşünüyoruz. Ama, bunu siz şahsen de düşünün! Şahsen de kitapları araştırın, bulmağa çalışın!

Kazzafi’nin hoşuma giden bir tarafı var... Öbür taraflarına, yaptığı dengesiz hareketlere kızıyorum, bir şeyi hoşuma gidiyor. Libya’nın nüfusu az... Diyor ki: “Her ev bir askerî birlik sayılır ve bu birliğin komutanı vardır. Savunması için plan yapıp, tedbir alması lâzımdır.” diyor. Biz orada imam-hatip lisesine gittik. Levhasına, “*Mâlik ibn-i Enes Kışlası*” yazmışlar. Talebelere baktık, asker elbisesi giydirmişler; onbaşı, çavuş filân diye

omuzlarına rütbe koymuş. Yâni ne demek istiyor: "Topyekün bir savaş olursa, herkes hazırlansın!" demek istiyor.

Şimdi bu gayrimüslimler müslümanları Balkanlar'dan atmak istiyorlar. Sırplar müslümanlara hücum ediyor. Sancak bölgesinde, Kosova'da, Makedonya'da harb olabilir. Rus geliyor, Yunanlıyla ittifak kuruyor... Binân aleyh, biz de her türlü ihtimale karşı her türlü tedbirimizi alacağız.

Böyle bir şey olursa, nerede savaşırız? Çoluk çocuğumuzu emniyetli olarak nereye götürürüz? Kime göndereceğiz? Orada şartlar hazır mı? Böyle her şeyi düşünmek lâzım!

Ama inşaallah dua ederiz, hiç bir şey olmaz. "*İt ürür, kervan yürür.*" dediği gibi... "*Ab-ı pâke ne zarar vakvaka-i kurbağadan...*" dediği gibi... İnşaallah gayrimüslimlerin bu dedikleri vaklama olur, kervana köpeğin havlaması gibi olur. Bizim kervanımız yürür inşaallah... Temenni ediyoruz ki Allah, daha kuvvetli, daha sıhhatli, daha mutlu, daha güzel günler yaşamayı nasib etsin...

Ama, bu adamların niyeti belli oldu. Bizi uyandırdı Bosna-Hersek olayları... Çoluk çocuk demeden kesiyorlar. İnsan hakları ve sâire laf... Ne İngiliz başbakanı, ne Fransız bilme nesi, ne Alman bilem nesi bizim iyiliğimizi istemiyor. Dazlakların Almanya'da yaptığını, Kafkasya'da Ermeni yapıyor, Bosna-Hersek'te Sırp yapıyor. İslâm düşmanlığı çok net... Memleket içinde de fitne fesat çıkartma çalışması olduğu çok net olarak görülüyor.

O halde, içimizden bize bir zarar gelmesin diye birlik ve beraberliğe dikkat edip tedbir almak lâzım! Dışardan bir zarar gelmesin diye tedbir almak lâzım!

Ben askerliği piyade olarak yaptım ama, tankları tahrib edici, füze ve tanksavar silahlar bölümünde idim. Oradan biliyorum. Geçen gün İzzetbegoviç'in bir sözünü naklettiler. Demiş ki:

"—Bizim düşmanlarla savaşımızda düşmanları yenmek için, üç şey lâzım!" demiş.

—Nedir onlar?” demişler.

“—Tanksavar silah! Tanksavar silah! Tanksavar silah!” demiş. Roketatar demek...

Roketatar, şöyle omuza alınabilen bir silahtır. Bir kişi kullanabilir. Nişan alır... Tanka isabet ederse, tankı mahveder. Beton barikata isabet ederse, onu tahrib eder. Eve isabet ederse, onun altını üstüne getirir. Tesirli bir silah...

Yâni, hiç başka bir şey yapamasak; uçaklarımız yok, gemilerimiz yok, imkânımız az... Demek ki, Türkiye’de devlet itimadlı kimselere rütbe verse, belli yerlere yığınaklar yapılsa, tedbirler alınsa... Alınmıştır ama, ben kâfi olmadığı kanaatindeyim. Bunlar bizim kadar endişeli değil, olmaz bir şey gibi düşünüyorlar, iş büyüyor. İçteki anarşiyi bile kolay durduramıyorlar. Yetmiyor. Hallbuki elli beş milyon asker olsa, kimse yan bile bakamaz! Onun için elli beş milyon halkın savunma yapabileceği, düşmana karşı koyabileceği bir hazırlığın yapılması lâzım!

Bunun için ben, en kolay, en basit çare olarak roketatarı görüyorum, İzzetbegoviç’in dediği gibi... Tank gelirse, bir

patlatırsın gider. Yâni, bir kişi bir tankın hakkından gelir. Uzaktan ancak bombardıman ederler. O zaman da, sığınağa girersin.

Tabii, suyu düşünmek lâzım, gıdayı düşünmek lâzım! Kalıcı gıdalar bulundurmak lâzım evde... Nohut gibi, mercimek gibi birden bozulmayan, duracak gıdaları bulundurmak lâzım!

Bir de, bu savaş sürer. Bakın, meselâ Bosnalılar, bir kış geçti neler çektiler. Kar yağdı, yiyecekleri yok, yakacakları yok; ama, savaş bitmedi. Yâni, mukavemet istiyor. Aylarca yıllarca sürebilir. Onun için, ona göre tedbirler almak lâzım! Boşa harcama yapmamak lâzım! Gafletle vakit geçirmemek lâzım! Hepsinin başında da tabii, belki bir harb darb çıkar diye tevbe edip, hakkın yoluna girmek lâzım! Allah'ın sevgili bir kulu olarak gezmek lâzım, abdestsiz dolaşmamak lâzım!

Çok şeyler var söylenecek... Ben dergilerimde ve kitaplarda yazdım, ikaz vazifemi yapmış olayım diye... İkaz etmek, vazifem; çünkü, beni dinleyen kardeşlerim var... Siz şahsen bulunduğunuz yerde istişâreler yaparsınız, gruplar teşkil edersiniz, tedbirlerinizi ayrıca geliştirebilirsiniz. Sıhhati koruma tedbirleri, yaralıya ve sâireye bakma tedbirleri, sivil savunma tedbirleri... Sivil savunma teşkilatlarının planlarını bilmek ve onlarla işbirliği yapmak... Devletin ilgili müesseseleriyle diyalog kurmak...

Çünkü iş o hale geldi ki, milletçe çarpışılıyor. Çocuğu da öldürüyorlar, kadını da öldürüyorlar. Herkesin görev yapması gerekiyor. Onun için tedbiri böyle almak lâzım diye düşünüyorum.

Daha düşününce insan neler bulur, ehline sorunca neler öğrenir. Çalışın, bu fikir üzerinde geliştirin kendinizi ki; Boşnakların en büyük zayiatı, ilk başta böyle bir hücumu tahmin etmemekten, gafil avlandıkları için olmuş. Şimdi bazı köyleri alıyorlar. Hücum ettiler mi, kaçırtıyorlar Hırvatları, Sırpları... Bir de silahları olsa...

Hainler ambargoyu koymasalardı, Yugoslavya'yı yeniden fethederdik biz... Yugoslavya müslümanlar tarafından yeniden

fethedilmesin diye, NATO gidiyor oraya bir duvar koyuyor, denizden yardım getirtmiyor. Öbür taraftan yardım hiç gelmez. İçerde kırsınlar diye bakıyor. Toplanıyorlar, toplanıyorlar, "Boşnaklara yazık! Ah oldu, vah oldu..." diyorlar; yardım yok... Alay eder gibi bir şey oluyor.

Tabii Boşnaklar, Sırplarla çevrili bir ülkede yaşıyorlardı. Daha önceki rejimler, onları her bulundukları şehirde azınlık haline getirmiş, %20, %25 filân durumuna düşürmüş, dağıtmış. Bizim Türkiye öyle değil, Türkiye'de yekpâre elli beş milyonuz. Yalnız içimizde işte bakın, bizim korktuğumuz ve tedavi etmeğe çalıştığımız bir alevî-sünnî yarası vardır. Biz onu tedavi etmek için konferanslar veriyoruz. Alevilerin büyük saydığı insanları — Hazret-i Ali Efendimiz, Hacı Bektâş-ı Velî— anlatmağa çalışıyoruz. İhtilâfı yok etmeğe çalışıyoruz. Bazıları da gidip ihtilâfı ayaklandırmağa çalışıyorlar. İnsanlar ölüyor, yer yerinden oynuyor.

Şimdi, profesörün birisi yazmış, gazetede vardı. Diyor ki:

"—İnek kesmek normal, Türkiye'de kesiyoruz. Hindistan'da ineğe tapan adamların şehrinde gidip inek kesebilir misin?"

Kesemezsin. Neden? İnançlarına göre inek onların tapındığı putları olduğundan, kesildiğini görünce fırttırırlar, akılları kaybolur, saldırırlar. İnanç meselesi... Onun için, mâdem inanca saygılısın, niçin milletin inancına hakaret ediyorsun?

Bir iç mücadeleyi bunlar bir kere Türk'le Kürt arasında yapmağa çalışıyorlar. Belki hepimizin babası Kürt'tür, anası Türk'tür, dedesi Çerkes'tir, ötekisi bilmem nedir... Yâni, biz buraya Osmanlı İmparatorluğu'nun çeşitli diyarlarından, diyarlarımız kâfirler tarafından istilâ edildiği için, gelmiş sığınmışız. Her yerden bizde nümûne var... Bizim ırkçılıkla uğraşacak halimiz yok ki...

Şimdi içimizde bir Kürt Türk kavgası çıkarttılar. Adam esnaf... Gündüz dükkânında oturuyor, gece silahını kapıp karakol basıyor. Doğu Anadolu'da böyle... Dışarıdan birisi filân gelmiyor, halk

yapıyor. neden? Yıllar yılı ağalara karşı, dine karşı, devlete karşı komünizm propagandası ve sâireyle bozdular bunları... Biz o zaman söyledikçe, bizi dinlemediler. Şimdi olayları doğru teşhis edemiyorlar.

Bize düşen gözümüzü açmak, dikkatli olmak, ibret almak... İbret alıp, gereğini düşünmek...

2. *Soru:*

Sizin çok fazla ihvânınız olduğunuzu biliyoruz. Bir müslüman on kâfire bedel olduğuna göre, niçin bizi cihada çağırmıyorsunuz?

Siz asker olun da sizi çağıracak insan bulunur da, maalesef aziz kardeşlerim, birçok mürid aslında şeyhine tâbî değildir; aslında nefsine tâbîdir. Şeyhinin işaretini tutan, dinleyen mürid başımızın tacıdır. Allah râzı olsun... Öyle müridlerle Amerika'yı fethederiz. Siz öyle mürid olun, söz veriyorum Kuzey Amerika'yı, Güney Amerika'yı fethederiz.

3. Soru:

Tüfek almak niyetindeyim. Tavsiye eder misiniz?

Tüfekten ne olur ki yâni? Şimdi adamlar öyle silahlar kullanıyorlar ki, akılları duruyor insanın... Geceleyin karanlıkta gören, iki kilometre uzaklıktan insanı vuran silahlar var... Basra Körfezi'nden filânca yeri bombalıyor, Akdeniz'den filânca yeri bombalıyor... Hani insanın;

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ (الأنفال:٦٠)

(*Ve eiddû lehüm mesteta'tüm min kuvvetin*) [Düşmanlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet hazırlayın!] (Enfal, 8/60) ayet-i kerimesine göre, gücü yettiği kadar silahlı olması, hazırlanması gerektiğinden, evinde kendisini koruyacak bir tüfeği olması lâzım! Bu, ruhsatlı olabiliyor.

Tüfeğin de iyisini alın! Her şeyin iyisini almak lâzım! Birkaç mermi alsın. Menzili uzak, yanında mermisi bol olsun. Ruhsatlı olsun. Bunların olması lâzım! Neden? Hırsız gelir, deli gelir, divâne gelir. İnsanın savunacak bir şeyinin olması lâzım!

Ben avlanmayı sevmiyorum. Caizdir ama, kuşa, şuna, buna atıp da can yakmayı sevmiyorum. Ama, bulundurmayı seviyorum. Neden? Ayet ve hadise uygun olduğu için... Yarın öbür gün Allah kullandırmasın ama, bulunması iyi...

4. Soru:
Hazırlık için ruhsatsız kaçak silah alabilir miyiz?

Hayır, kaçak silah almayın! Her şey usulüne uygun olsun. Sivil savunma uzmanlarıyla tanışın. Askerlerle tanışın.

Maalesef Türkiye'de zaman zaman askerle millet karşı karşıya gelmiştir, getirilmiştir. Milletin askere kırgınlığı olmuştur; askerin millete yan bakışı olmuştur. Bunun bitmesi lâzım. Bunun çözülmesi lâzım. Çünkü düşmanın elde ettiği faydalardan birisi de sizin bütünlüğünüzü parçalamaktır. Yani siz parça parça parçalandığınız zaman, o şıkır şıkır oynayacak demektir. O bakımdan bu meseleleri düşünmeli.

5. Soru:
Bizi içine alan bir savaş gerçekleşirse. sizce primer sebep ne olabilir? Yani ilk sebep, asıl sebep nedir?

Dünya üzerinde çeşitli güçler var. Bunlar birbirleriyle rekabet ediyor hatta dost bile olsalar rekabet ediyorlar. Güçleri görmek lâzım. Mesela Almanya. Almanya'nın bir tarihi, kültürü var; ideali, mâzisi, istikbale ait görüşleri var. İngiltere ile çatışıyor. Bir zaman geliyor para politikalarında Fransa ile de çatışıyor. Bir para politikası üzerinde bütün Avrupa yani Avrupa Topluluğu, kendisinin içinde bulunduğu ülkeler sarsıldılar.

Amerika bir vergi koydu, "Amerika Avrupa'ya savaş açtı." denildi. Avrupa'dan gelecek mallara 0 vergi koydu, ortalık karıştı.

Amerika'nın Ortadoğu petrollerinde, petrol kuyularını paylaşmak konusunda geçtiğimiz yüzyılın sonundan bu tarafa İngiltere ile rekabeti vardı. Bunları görmeniz lâzım; kim ne tarafı ne bakımdan tutuyor, kim ne tarafa ne bakımdan düşman, bunları iyi tahlil etmek lâzım. Biz müslüman olduğumuz için bu adamların düşmanıyız; bir.

Bütün sanayinin, modern hayatın ihtiyaç duyduğu hammaddeler bizim ülkelerde olduğu için bizi yağmalamak istiyorlar, bizi elleri avuçları içine almak istiyorlar, iki.

Buraların eski sahiplerinin evlatları olduğunu sanan kimseler buraları almak istiyorlar; bizim Balkanlar'ı almak istediğimiz gibi, nostaljik bir sebep.

Ermenistan Van'ı alıp Adana'ya kadar gelip İskenderun'dan Akdeniz'e, Karadeniz'e açılmak istiyor.

Sırplar Balkanlar'da bir tek müslüman bırakmamayı istiyor. Hatta Anadolu'dan da gitsinler istiyor. Nereye gitsin? "Nereye giderse gitsin, defolsun." demek istiyor.

Bizim de buna karşı yapacağımız bir şeyler olmalı. Sebepler psikolojik olabiliyor; tarihî, ekonomik veya siyasî olabiliyor. Bizden korktukları için olabiliyor. Sırp liderleri diyorlar ki; "Nedir bu müslümanların hali öyle? Her tarafa yayılıveriyorlar." Bakıyorsun hıristiyan müslüman oluveriyor. Bunu engellemenin yolu, kesme. Koyun gibi keseceksin, pırasa doğrar gibi doğrayacaksın. Salacaksın nehirlere; nehirler götürecek cesetlerini. Çareyi burada buluyor.

Sonra, "Gelişen bir Türkiye, 50-60 milyon, yarın öbür gün başımıza belâ olur." diye düşünüyor. Bir de Ortaasya Türkî Cumhuriyetleri çıktı. "Bunlar önünde sonunda birleşirler, dost olurlar bize bir oyun ederler." diye şimdiden dağıtmanın çaresine bakıyorlar. Rus generali; "Türkiye bizim menfaatlerimizle çok fazla oynamaya kalkarsa asarız keseriz." gibi laflar söylüyor.

Dostu düşmanı göreceksiniz. Diyelim ki elinizde, çantanızda yüz bin lira para var, bankadan çektiniz; öyle elinizi kolunuzu

sallaya sallaya sokakta yürüyebilir misiniz? Yoksa; "Bankada birisi beni görmüştür, arkamdan gelir, kafama bir şey vurur, çantayı çalar kaçar." diye çare mi düşünüyorsunuz?

Elinizde zenginlik oldu mu, zenginliğin peşinde olan bir düşman, o zenginlikleri yağmalamak isteyen insanlar var demektir. Nostaljik sebepler, tarihî, dînî, siyasî sebepler olur ama nedeni ne olursa olsun neticede topun ağzında olan birisi olursun.

6. Soru:

Biz tam evlenmeyi düşünüyorduk siz bu konuşmanızda harpten darptan bahsettiniz şimdi gelin de evlenin.

Korkunun ecele faydası yoktur; bir şey değişmez. Faaliyetler aynen devam eder. Bunu hadîs-i şerîften bir misalle söyleyeyim. Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:

"—Elinizde bir fidan olsa bunu dikmeye geçmiş olsanız dikeceğinizde kıyamet kopmaya başlasa dikmeye devam edin!"

Çünkü fidan dikmek sevaplı bir iştir. Evlendiğiniz zaman da bir kızın korumasını üzerinize almış olacaksınız. Onu yardımsız bırakmak mı erkeklik, yoksa yanınıza alıp korumak mı?

7. Soru:

Bir söz vardır: "Düşmana silahıyla karşılık ver!" Bu âyet mi hadis mi, bu sözü açıklar mısınız?

Düşmana silahıyla karşılık vermek. Herhalde;

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ (الأنفال: ٦٠)

(*Ve eiddû lehüm mesteta'tüm min kuvvetin*) [Düşmanlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet hazırlayın!] (Enfal, 8/60) ayet-i kerimesinden çıkmış bir mâna oluyor.

O âyet-i kerîmenin mânası ne?

"Düşmanlara gücünüz yettiğince mukabele edecek silah,

malzeme hazırlığı yapın!” diye emrediliyor. Ondan çıkmış olacak. Bunu bazısı şu mânaya alıyor:

“—Düşmanın kullandığı metotları da kullanabilir miyiz?”

Yok, öyle şey yok! Düşman kâfirdir, onun kullandığı metod kâfircedir. Bazen kadın kullanır bazen içki kullanır. Bazen kumarı vasıta eder, bazen adam öldürür, bazen haksızlık eder… Biz müslümanız. Bizim her şeyimiz Allah’ın rızasına uygunluk esasına göre yapılır. Her yaptığımız şeyi şeriatten bir mesned varsa yaparız. Şeriate aykırı bir iş yapmayız. Bizim metodumuz İslâm metodudur, onların metodu kâfir metodu; o ayrıdır.

e. Müslümanın Müslümanla Savaşması

1. Soru:

Bugün halkı müslüman ülkeler, Batılıların çeşitli oyunlarıyla, entrikalarıyla kendi aralarında savaştırılabiliyor. Halkı müslüman olan bir devletle savaşmak zorunda kalan müslümanlar ne yapacaklar, ne yapmalılar, durumları nedir?

Allah insanı bu duruma düşürmesin, hıfz eylesin... Öyle bir fitnedir ki, öyle büyük bir belâdır ki, ben meselâ Iraklı askerlere dâimâ acımışımdır, çok acımışımdır. Çünkü başkanları tarafından, bir müslüman ülkeye saldırtıldılar. Haksız bir saldırıydı. Faaliyetleri *fî sebîli’llâh* bir saldırı değildi, temelinden çürüktü. Saldırmayanları Saddam öldürtüyordu. İtiraz edenleri öldürüyordu, oradan gidiyorlardı. Düşmanın karşısında silah atsalar, karşı tarafı öldürseler; ölen de öldüren de cehennemde olacağı için, oradan zarara uğruyorlardı. Oradan bir kurşun gelse, kendileri ölseler, haybeye gidiyorlardı. Allah korusun, çok kötü bir durum...

Allah rızası için yapılmayan bir savaşta rol ve yer almamak gerekir. Rol ve yer almadan ölürse insan, Allah yolunda ölmüş olur. “Bu yaptığınız doğru değil!” demesi lâzımdı. Birkaç kişi ölebilirdi ama Irak’ta... Bâriz misâl Irak olduğu için söylüyorum.

“—Ben bu şekilde savaşamam!”

“—Kurşuna dizeriz seni!”

“—Zalim olarak dizersin, ne yaparsan yap... Ben böyle, bir müslümanın bir müslümanla savaşında yer alamam!” demesi lâzım gelirdi.

Ama bu zor bir şeydir, çok zordur. Bile bile ölüme gitmektir. O tarafa gitse ölüm, bu tarafa gitse ölüm... Ama hayırlısı gidip karşı tarafa kurşun atıp öldürmek değildir; mazlûmen ölmektir. Böyle bir duruma düşürmesin Allah! Türkiye’yi bir İslâm ülkesiyle böyle bir savaşa sokarlarsa, hakîkaten zor bir durum olur. Irak’ta bu zor durum olmuştur, çok fenâ olmuştur. İranlı biraz haklıdır, çünkü zulme uğramıştır, tecâvüz edilmiştir kendisine... Tecâvüze karşı koymak nisbeten hafif bir şeydir. Ama o da doğru değil...

Kuveyt'e saldırılmıştır. Cidde'de toplantı yapılmış, buna karşı koymak için müsaade çıkmıştır ulemâdan... Orada bulunanların hepsi çıkıp diyeceklerdi ki:

"—Evet, bir saldırı olmuştur ama, çarpışan kuvvetler iki taraf da müslümandır. Bunu müzakere yoluyla çözmek zorundayız. Tazyik yaparız, baskı yaparız... Savaş olmaması gerekir!" diye orada kıyasıya konuşulması lâzımdı.

Çünkü, sonuç hiç de müslümanların lehine olmamıştır. Körfez harbi müslümanların prestijini sıfıra indirmiştir. Kâfirlerin istediği olmuştur. "Ne yapalım, Kuveyt'e saldırdı. O halde Irak'la savaşmak câizdir." diye fetva vermeye kalkışmak yerine; "Evet, saldırmıştır ama, bunu sulhen çözmek zorundayız!" denilmesi lâzımdı. O toplantılarda bunların konuşulması gerekirdi diye düşünüyorum.

Allah insanı böyle zor imtihanlarla imtihan etmesin...

2. Soru:

Müslümanın müslümanla çarpışması caiz olmadığına göre, Güneydoğu'da görev yapan polislerin ve askerlerin durumu ne olacak?

Müslümanın müslümanla savaşmasını İslâm dini yasaklıyor. Yasaklıyor ama, burada mezraa basılıyor, otomobille işine giden polis öldürülüyor, şu oluyor, bu oluyor... Burada da bir tecavüz olayı vardır. Burada durum Saddam'ın Kuveyt'e saldırması gibi değildir. Burada biraz daha başka bir durum var...

Ben kendisi Kürt olan bir bakandan dinledim. Kendisi Kürttür, ama insaflı bir insandır. "Mesele Kürt meselesi değildir, bunun arkasında Ermeni vardır." diyor. Doğrusu odur. Orada kurulmak istenen Kürt devleti değildir. Arkadaşlarımızın, Kürt olan kardeşlerimizin uyanması lâzım! Akrabalarımız olabilir, kardeşlerimiz olabilir, kendimiz Kürt olabiliriz... Mesele Kürtlük meselesi değildir. Orda kurulmak istenen bir Ermeni devletidir. Avrupalı, müslüman Kürt için kılını kıpırdatmaz! Gözünüzü açın, orada kurulmak istenen Ermeni devletidir! Yapılanlar onun

hazırlığıdır. Ama bu arada Kürt meselesi vasıta ediliyor. Bunu bilen de biliyor.

Şimdi öldürenlerin bir kısmı sünnetsizdir, bir kısmı da Ermeni'dir. Bakılırsa, eylemlerin içine katılmışların bir kısmı da Ermeni'dir. Bu bilinen bir şey... Ama bu işe kanıp da heveslenen hiç Kürt yok mudur? O da vardır. Ama onunla nasihatle, konuşarak anlaşılabilir.

Şimdi Avrupa, Rusya ile bile birleşip, AT'nin hudutlarını Urallar'a kadar götürmek istiyor. Yazık değil mi bize, koca Osmanlı iken bölünmüşüz, daha da bölüneceğiz? Bölünüp de ne olacaksın? Kürt kardeşlerimizle, Çerkes kardeşlerimizle, Abazalarla, İnguşlarla, Tatarlarla, Boşnaklarla, Pomaklarla; hepsiyle başımız hoştur bizim... Bir derdimiz yoktur, hepsi kardeşimizdir. Müslüman olan herkes kardeşimizdir.

Yusuf İslâm Yunanlı diye, ona bir buğzumuz yoktur. Başımızın tacıdır, Allah razı olsun... Çok sevdiğimiz bir kardeşimizdir. Ömer Abdullah Amerikalı diye bir hıncımız, düşmanlığımız yoktur; sevgimiz vardır. Muhammed Ali için, "Acaba bizim boksör öteki tarafı yenecek mi?" diye uykumuzu terk etmişizdir, candan muhabbetimiz vardır. Biz bu muhabbeti yaygınlaştırmağa çalışmalıyız.

Orada Güneydoğu'da çarpışan kardeşlerimizden polis olanlar olabilir, asker olanlar olabilir. Net olarak söylüyorum, yağcılık için söylemiyorum; onların durumu iki müslümanın birbiriyle çarpışması tarzında değildir! Çünkü, karşı tarafın yaptığının insanlıkla da ilgisi yoktur, Kürtlükle de ilgisi yoktur. Yapılan çok yanlış bir şeydir. Elbette normal olarak onun cevabı verilir. Yâni, buradaki pozisyon Irak'la İran'ın, Irak'la Kuveyt'in durumu gibi bile değildir.

Şunu da söyleyeyim muhterem kardeşlerim, yeri gelmişken: Doğu Anadolu ihmal edilmiştir de Orta Anadolu ihmal edilmemiş midir, Batı Anadolu ihmal edilmemiş midir? Ben Çanakkaleliyim. Bizim köyümüzde hâlâ su yoktur. Ahalinin nefesi kokar,

veremlidir. İhmal her yerde olmuştur, milletimize hizmet yapılmamıştır. Fakirlik devresi geçmiştir. Önümüzdeki yıllar iyi olur inşaallah... İhmal istismarı, edebiyatı yapmak doğru değildir.

Bütçenin büyük bir kısmı, çok adaletsiz bir tarzda GAP projesine harcanıyor. Biz gık demiyoruz. "Harcanırsa harcansın, kardeşlerimiz zengin olsunlar, rahat yaşasınlar, müreffeh olsunlar!" diyoruz. Adıyaman'ı, bölgeyi gezdik; memnunuz. Yollar yapılıyor, koca şantiyeler ışıl ışıl... Memnunuz, temenni ederiz her tarafın güzelleşmesini ama, Türkiye'nin her tarafı ihmal edilmiştir. Aslında, çok yaygara edenler daha çok payı kopartıyorlar.

Sonra biz, Türk ve Kürt diye hiç bir ayırım yapmadık. Ne camiamızda, ne cemaatimizde, ne devletimizde, ne memuriyetimizde "Sen Kürtsün!" diye bir kimseye hiç bir ters muamele yapılmamıştır. İstediği yere yerleşmiştir, istediği ticareti yapmıştır. Askeriyeye girmiştir, müdür olmuştur, bakan olmuştur. Biz hiç yadırgamayız. Kardeşimizdir, boynuna sarılırız, elini sıkarız. Biz böyle bir ayırım içinde değiliz.

Ama bazı kimseler Kürt ayırımı yapmaya başlamışlardır. Bundan dolayı da ellerini masumların, çocukların kanına bulamışlardır. Bunun ne Kürt tarafından, ne Türk tarafından, ne Arap tarafından hoşa gidecek bir tarafı yoktur. Bir oyundur.

3. Soru:

Hz. Ali Efendimiz RA'ın ordusuyla Hz. Âişe Anamızın ordusu arasındaki savaşta birçok sahabe şehid edilmiştir. Bunların birbirlerine silah çektiğini biliyoruz. Sizin bahsettiğiniz hadîs-i şerîfe göre bunlar cehennemde mi olacaklardır?

Tabi o acı bir olaydır. Ve hakikaten iki tarafta da Peygamber SAS Efendimiz'in sahabesi olan mübarek insanlar, isimler vardır. Bunlar hakkında ulemâmız:

"—Onlar içtihad farkından dolayı bunu yaptılar; o öyle içtihad eyledi, bu böyle içtihad eyledi, ondan oldu." demişlerdir.

Dilerim ki Allah onlara rahmetiyle muamele etsin. Müçtehit içtihadından dolayı hatalı bile olsa sevap kazanır. İnşaallah cehenneme gitmezler. Temennimiz odur. Tabi bilmiyoruz, Allah'ın ne muamele edeceğini bilemeyiz. Ama iki tarafta da çok güzel isimler var.

Bu gibi olaylar her millette olabilir. Siz duruyorsunuz, birisi geliyor size bir tane yumruk patlatıyor veya omuz atıyor, bir çelme takıyor, kavgayı başlatıyor. Mecbur kalıyorsunuz, savunma durumunda kalıyorsunuz. "İşi başlatan zalimdir. Asıl zulüm ondadır." denilir.

Fakat burada, onların olaylarında öyle fitneler olmuştur ki iyi ki biz o fitnelerin içinde değildik, o fitnelere karışmadık. Şimdi dilimizle karışıp da günaha girmek akıllıca bir şey değildir. Çünkü ona baksan bir türlü, buna baksan bir türlü. Birisi Peygamber Efendimiz'in hanımı, ötekisi Peygamber Efendimiz'in damadı, amcazâdesi. İkisi de sahabe. Peygamber Efendimiz; "Benim ashabım aleyhinde konuşmayın." diyor Onun için büyüklerimiz sahabeye karşı edeplerini takınmışlar; "Onlar kanaat olarak öyle içtihat etmişlerdir. Doğru gördüğü yolda mücadele etmişlerdir. Nefsânî bir sebepten olmamıştır. İnşaallah içtihadından dolayı iki taraf da sevap almıştır." diye bir yorum getirmişler. Biz de öyle olmasını temenni ediyoruz.

f. Günümüzde Askerlik Yapmak

1. Soru:

Askerlik çağım geldi. Askere gidince, orada gayr-i İslâmî bir iş yaptırırlarsa, ne yapmam lâzım?

Bir kere neyle karşılaşacağı belli olmaz insanın... Biz askere niçin gidiyoruz? Buradaki müslüman kardeşlerimizi koruyalım diye gidiyoruz. Buradaki müslüman kardeşlerimize kimse hücum etmesin diye gidiyoruz. Bizim ordumuz olmasa; ordu teşkilatımız, mekanizmamız, gücümüz kuvvetimiz olmasa, biz burada namaz

da kılamayız, Yunanlı Trakya'dan gelir, Bulgar kuzeyden gelir... Ermeni Van'a gelir, zâten gelmek için uğraşıyor buraya... Suriyeli Ermeniler, Süryânîler nereye kadar gelirler... Bizim bu kalabalığımız bile onları durduruyor. Biz aslında askerlik yaparken, bir hizmet yapmış oluyoruz.

Tabii, temenni ederiz ki, herkes orada bu güzel şuura sahip olsun... Şahsen ben kendim askere giderken, Hocamız sağdı. Öğleyin Hocamız'ın elini öptüm, bir saat önce gideyim asker ocağına diye gayret ettim. Niye öyle yaptım? Askerlik ocağı mübarektir, sevaptır diye... Bu mübarekliği bazı komutanların dinsiz densiz hareketleri, sözleri zedeliyor ama, mekanizma esas itibariyle güzel... İyi insanların elinde güzel olur. Kötü insanların elinde kötü oluyor.

O bakımdan, şu andaki mekanizmanın esas itibariyle koruyucu olması dolayısıyla; altmış milyon müslümanın huzur içinde ibadet ve tâat yapmasını sağlayıcı bir mekanizma olduğu için, bu gözle, bu niyetle askerlik yapmak doğru oluyor. Kusurlu bir şey yapmamağa çalışırsınız, Allah'a dua edersiniz.

2. Soru:

Yönetim şekli belli; böyle bir yönetimi olan ülkeyi savunmak nasıl mümkün olur?

Yönetim şekli belli ama, millet de belli... Millet de müslüman! Bir oyun olmuş, devlet yönetimi senin istemediğin bir tarafa gelmiş, o zaman milleti de defterden silebilir misin? Elli milyon kardeşini silemezsin ki! Hizmet edeceksin. Onlar değişir, bir parmağa bakıyor; her şey Rahman'ın parmağının ucundadır. Yâni, yönetimler fânîdir, iktidarlar fânîdir, koltuklar fânidir. Bir zaman gelir ehl-i insaf insanlar gelir. Geldiği olmuştur.

İnsafsızlar yönetime geldiği zaman, ülke baştan aşağı zift kesilmez yâni... İnsaflılar gelince, düzelir. İnsafsızların da insafsızlığına mâni olmak lâzımdır. Bu ülke benimdir, senindir, başkasının değildir. Ben bu ülkenin sahibiyim, tapum var elimde... Mal benimdir. Bağın bir kenarında yangın oldu diye, bağı

bırakıp gidecek değilim ya! Öbür tarafına pislik döküldü diye mülkümü bırakacak değilim ya!. Mülk bizim... Halk bizim kardeşimiz, halk biziz...

"—Yönetimde kusur var..."

Düzelt! Serbestlik var, yönetim serbestliği var, çalış! Niye çalışmıyorsun? Çalışınca düzeliyor. Seçimlerde bangır bangır herkes bağırıyor. Bir tarafa bir rey veriliyor, birisi seçiliyor. Sen de çalış, sen de seçtir kendini...

Serbestlik var, istersen yapabilirsin. İstediğin şeyleri yapabilirsin. Belediyelere seçilirsin, muhtarlığa seçilirsin, milletvekilliğine seçilirsin... Her istediğin şey, senin istediğin gibi olur. Yapabileceğin bir şey yâni...

O görüşlere katılmıyorum ben, samimiyetle katılmıyorum. Bazıları diyor ki memuriyet yapmayacaksın, çalışmayacaksın... Olmaz! Halka hizmetten uzak durmak doğru değildir. Doktor doktorluğunu yapacak. Ötekisi öteki hizmeti yapacak, berikisi beriki hizmeti yapacak...

3. Soru:

Bir kardeşimiz Cuma günü askere gidiyormuş. Hepinizden dua istiyor.

Allah hıfz u himayesinde eylesin. Sevaplı, ecirli bir hizmet eylesin.

Biz askere giderken yemek yemeden gitmiştik, kışlaya çabuk gidelim diye, sevap daha çok diye... Öyle okumuştuk, o inançla gitmiştik. Kardeşimiz de öyle giderse, o niyetle hizmet ederse... "Allah rızası için müslümanları bekleyen insanın gözü cehennem ateşine uğramayacak, yanmayacak." diye müjdeler vardır. Aşk ile şevk ile biz nöbet tutardık. Allah için, başka bir sebeple değil de o niyetle olunca sabahtan akşama gecesi gündüzü ibadet gibi sevaplı olur.

Allah günahlardan haramlardan korusun. Hıfz u himayesinde eylesin. Sıhhat âfiyetle vazifeyi yapıp dönmeyi nasip etsin.

g. Doğuda Neler Oluyor?

Soru:

Niçin müslüman camia Kürtlere yapılan zulümle Bosna kadar alakadar olmuyor?

Burada mesele Bosna meselesi gibi değil de onun için. Bir insan meseleyi sadece şu anki durumuyla düşünürse yanlış karara varabilir. Bunu Türkiye içinde ve Türkiye dışındaki olaylarla ve olayların Türkiye içindeki gelişmesiyle beraber düşünürsek ve bu olaylara kimlerin sahip çıktığını, kimlerin kışkırttığını düşünürsek meselenin hiç Bosna-Hersek'e benzemediğini görürüz.

Bu meselede Türkiye'nin muhtelif yerlerinde zulmü yapan bizzat PKK'nın kendisidir. "Kürtlerdir" demiyorum PKK'nın bizzat kendisi bu hareketi başlatmıştır. Türkiye'nin her yerinde eylem yapıyorlar. Bir treni nehire uçurduğunuz zaman içindekinin senin kardeşin olmasını, benim yakınım olmasını düşünüyor mu? Uçuruyor. 20 tane aracı yakıyor. Radyolink hattını berhava ediyor; burada bir süpermarkete bomba koyuyor. Çetinkaya mağazasını yakıyor; bunlar zulüm değil mi?

"Bunları Kürt yaptı." demiyorum. Benim Kürtler'den çok yakın kardeşlerim, ihvanım, dostlarım, başımın tâcı sevdiğim insanlar var. Ama PKK yapıyor. Yakalananların itiraflarından çıkan sonuçlar var. O halde meseleyi; "Bosna-Hersek'te Sırplar'ın müslümanlara yaptığı zulmü, polis ve ordu Kürtler'e yapıyor." diye söyleyemezsiniz.

Bir şehirde kocaman bir eylem oluyor; bombalar patlıyor, birçok polis ve asker ölüyor. Mesele çok daha derin boyutludur. Eski İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, bizim tanıdığımız, merhabamız olan bir kimsedir. Diyarbakırlı'dır, Kürt asıllı bir kardeşimizdir. Ama o kendisi, "PKK'nın arkasında Ermeni var. PKK kuruluncaya kadar Asala örgütü vardı ama PKK kurulduktan sonra Asala örgütü hiç ortada görünmüyor." dedi. Çünkü bu iş ona yüklenmiş, onunla bütünleşmiş.

Meselenin arkasında Ermeniler varsa Kürtler bu işe alınmasınlar. Şöyle bir ihtimali kabul ediyorum. Türkiye'yi parçalama ve Türkiye'nin topraklarından bir kısmı üzerinde bir Ermenistan kurma; Kars'ı, Van'ı almak İskenderun'a kadar çıkmak, GAP bölgesine, petrol imkânlarına sahip olmak çalışması içinde Türkiye'yi bölmeye çalışan bir grup var. Ama buna karşı yapılan hareketlerin içinde acaba bazı mâsum vatandaşlar da hiç suçu olmadığı halde mağdur oluyor mu?

Sanıyorum hükümet mensupları da böyle bir yanlışlığın olmaması için çok yumuşak hareket ediyorlar, yoksa çok daha sert hareket edebilirler. Ve doğrudan doğruya; "Sen Kürtsün!" diye herhangi bir kimseye herhangi bir yerde bir yanlış yapılmıyor. Milletvekillerinin, bakanların içinde Kürt olanlar var. Kürt asıllı olan şirketlerin sahipleri var. İstanbul'da, Ankara'da, Ege'de oturan var. Bunlara doğrudan doğruya bir şey yapılmıyor.

Büyük bir fitnedir ama, bu yazıyı yazan kardeşimizin görüşlerine ben iştirak etmiyorum. "Kürt halkına zulüm yapılıyor." diye olayı bu kadar dar görmek mümkün değil; çok yanlış bir görüş. Arkasında sol var. Önce ağaları yok ettiler. "Bu ağalar halkı sömürüyor." diye, oranın sosyal yapısını bozdular. İşler ufaktan başladı. Hiçbir zaman, "Müslüman imamları, cami cemaati on kişiyi öldürdüler, bir camiye saldırdılar." demiyor ki.

Onun için, meselenin yurtdışı boyutlarıyla araştırılması lâzım. Nitekim Kuzey Irak'taki Kürt liderler bununla uğraşmakta iş birliği yaptılar. Hatta bir tanesi; "Bu adamlar Kürt bile değil, Kürtçe bile bilmezler." dedi. Bunlara da kulağımızı mı tıkayacağız? Kendisi Kürt olduğu halde böyle diyor ve iş birliği yapıyor.

Onun için bu söz, biraz yanlış kanaate sahip bir kardeşimizin sözüdür. Bu mesele böyle değildir. Ufak tefek sorunlar olabilir. Zulme hiçbir yerde hiçbir şekilde rızamız yoktur. Yanlışlık olabilir; ufak tefek olaylar olabilir. Tabii muhakeme edilecek; suçsuz olanlar serbest bırakılacak. Ama adam elinde silahla yakalanmış; şu kadar insanı öldürmüş ise, "Burada bir zulüm

yapılıyor." diye söylenmesi, anlaşılması mümkün değildir.

Güneydoğu Anadolu, petrol bölgesi olması dolayısıyla Türkiye'den koparılmak isteniyor. Avrupa gazeteleri, mecmuaları yazıyor. Bir Ermenistan kurmak arzuları var. Kürtlere de bir şey verebilirler. Ayrı bir ülke; "Bu da senin olsun." diye. Sen Türkiye'de bakanlık bile yapabiliyorsun. Reisicumhur bile bir ara söylemişti; "Benim de babamdan, dedemden Kürtlerle alakam var." demişti.

Malatya'da, Erzincan'da şurada burada pek çok Kürt var. Türkiye'de ne rahatsızlık gördüler, yani ne rahatsızlık oldu? Yaşamalarında ne sıkıntı oldu ki, bu gürültüyü patırtıyı çıkarıyorlar. Mantıklı bir açıklaması yok.

Olabilir; görevlendirdiğin polisin, askerin kendisinin şahsî ahlâkî yapısı var. Ufak tefek hatalar yapılabilir. Yakalananlardan kadınların da bu işe girdiğinin delili çıktı. Kadınlar da harıl harıl terörün içinde faaliyette bulunuyorlar. Olayın tüm boyutlarıyla geniş bir çerçeve içinde görülmesi lâzım geldiği kanaatindeyim.

Sokakta gidiyorsunuz, birisi geliyor, size bir omuz atıyor; "Fesübhânallah" diyorsunuz. Adam hakaret ediyor, "Fesübhanallah" diyorsunuz. Bir yumruk atıyor; o zaman siz de yumruk atmaya başlıyorsunuz. Şimdi, "Vay sen bana niye yumruk attın?" denmez mi?

PKK'nın eylemlerinden önce Kürtler'e bir baskı mı, zulüm mü vardı? Onlar işi zorlaştırdıkça, faaliyete geçtikçe, faaliyetini ilerlettikçe; karşı taraf da tedbir alıyor. O bölgede sadece Kürt yok ki; Türk var, Arap var. Ne münasebet; "Şurası ona verilecek." diye bir şeyi öbür taraf nasıl kabul etsin, elbette etmez.

Hem daha önceden biz Türkiye'de, herhangi bir şekilde hiç kimsenin Kürt olması dolayısıyla bir ters çalışma yapıldığını görmedik. Ama 35, 40 yıldır, hatta Menderes zamanından Kürtçülük için bir çalışma yapıldığını çok net biliyorum. Hatta Doğubank'ın ilk defa Kürdistan'ı korumak için kurulduğunu, sonra da Menderes zamanında kapattırıldığını biliyoruz.

Ermenice konuşan insanlar var. Telsizle konuşuyorlar beri tarafın dinlediğini anlayınca başlıyorlar Ermenice konuşmaya. Hadi bakalım şimdi de anla; “Küfrediyorlar.” diye gazetelerde yazdı. Bu iş böyleyken; onlar böyle 30-40 yıldır bu işi yaparken, Kürt halkına zulüm yapıldığını söylemek tamamen karşı tarafın ağzını kullanmak olur.” Kardeşimizin meseleye dikkatli bakması lâzım.

h. Bosna-Hersek

1. Soru:
Efendim, Bosna’ya gitmek istiyoruz, ne dersiniz?

Ben, bizim kardeşlerimizin Bosna’ya gittiği zaman çok büyük fayda sağladıklarını sanmıyorum. Afganistan’a gittikleri zaman da büyük ölçüde öyleydi. Umumiyetle onlara yük oluyorlar. Çünkü dillerini bilmezler, arazilerini bilmezler... Ama moral veriyorlar. Türkler’i seviyorlar; Türkler’in oraya gelmesinden moral buluyorlar.

Tabii bunların da onlara verecekleri bazı şeyler olabilir. Münasip durumda olanlar gidebilir. Ama herkesin gitmesi gerekmez. Çünkü İslâm âleminin her tarafında savaş var, her yerde hizmet var... En yakın yerleri öncelikle kollayıp, ondan sonraki uzak yerlere de yardım elini uzatmak lâzım.

Hocaefendilerin ifadeleri beni fevkalâde titretti ve heyecanlandırdı ki;

“—Batı’da, Mağrib’de bir müslüman kadın esir olsa, cümle cihan halkının, Maşrık’taki bütün insanların ellerinde ne kadar parası varsa verip, ne yapıp yapıp o kadını kurtarmaları gerekir! Bunu yapmadıkları takdirde vebal altında kalırlar, sorumlu olurlar. Allah onları mes’ul tutar!” diye bildirildiğine göre, ona göre çalışması lâzım. Elbette bütün gayreti gösterecek.

2. Soru:
“Bosna-Hersek üzerinde, Sırplar’ın üzerinde bir defa bile Türk

jetleri uçsa Bosna-Hersek'te Sırplar bu zulmü yapamaz!" diye düşünüyorduk; yanlış mı?

Yanlıştır. Böyle palyatif tedbirlerle bu işler hallolmaz. Bunun öncesi vardır, ortası vardır, devamı vardır, sonu vardır. Düşmanı tanımadan olmaz. Düşman sadece Sırp değil ki! Bütün Rus gemileriyle Tuna nehri boyundan, Ukrayna'dan, Beyaz Rusya'dan, Birleşik Devletler Topluluğu'ndan, Romanya'dan, Bulgaristan'dan yardım geliyor... Bir jet uçarsa onlar da bir füze fırlatırlar. Ben meseleyi bu kadar basit bir mesele olarak algılamayı yanlış olarak görüyorum.

3. Soru:
Bosna-Hersek'in son durumundan bize bahseder misiniz? Bize tavsiyeleriniz var mı?

Muhterem kardeşlerim!

Bosna-Hersek'te ve dünyanın her yerinde müslüman kardeşlerimiz tedbirsizdir, hazırlıksızdır, dikkatsizdir,

muhabbetsizdir. Allah'ın emirlerini tutmamışlardır, Allah'ın dinine göre yaşamamışlardır. Hazırlıklarını yapmamışlardır, gafil yakalanmışlardır. Âyetleri dinlememişlerdir. Tabii çok sıkıntılar var. Dünyanın her yerinde... Seylan'da olsun, Hindistan'da olsun... Tacikistan'da var, şimdi "Yine laik bir darbe yapıldı." diyor, müslümanların başına tekrar ötekiler gelmiş olduğu anlaşılıyor. İşte Ermenistan'da, Sırbistan'da neler olduğunu görüyorsunuz.

Müslümanlar birbirlerine muhabbetli olacak. Müslümanlar dinine bağlı olacak. Müslümanlar uyanık olacak. Müslümanlar tedbirli olacak. Müslümanlar planlı programlı olacak. Müslümanlar çok çalışacak. Ondan sonra da her türlü tedbiri alıp Allah'tan yardım bekleyecekler.

Bosna-Hersek'te müslümanlar öbek öbek şehirlerde, bölgelerde dağınıktır bir cephe yoktur. Her yerde Sırp askerleri vardır, tankları vardır, tepeden silahları vardır. Onlar da öyle tedbirsiz oldukları için, bir cephe olmadığı için, birleşmedikleri için orada evlerini barklarını kaybetmişlerdir, köylerinden çıkartılmışlardır. 150 bin kişi kesilmiştir. Ve şu anda da tabii zor bir durumdalar...

4. Soru:

Ben Kuzey Kafkasya'da bulunmuştum. Yine oraya dönmek üzere olan birisi olarak sizi bir başka alaka ile dinlemiş bulunuyorum. Bazı direktifleriniz olması ihtimaline binâen bunu belirtmek istedim.

Bizim Kafkasya'daki mücadeleleri bilmediğimiz ortada... Çok az biliyoruz. Gazetelerden biliyoruz, gazetelerin yazdığı kadarıyla biliyoruz. Tarafların hangisi bize yakındır, hangisi uzaktır, ondan haberimiz yok! Bunların bir kere mutlaka istihbarat yönünden, yani haberi doğru almak, dostu düşmanı doğru tanımak yönünden çözümlenmesi lâzım. Yardım edilecek tarafa mutlaka yardım etmemiz lâzım. Yardımı da zerre zerre değil, vurduğu zaman götürecek kadar kuvvetli yapıp oradaki işi bitirmek lâzım.

Çünkü düşmanı Kafkasya'da durduramazsanız, Bosna'da durduramazsanız, o zaman daha yakınlarda, daha dezavantajlı

hallerde düşmanı karşılarsınız.

i. Devlete Bakışımız

1. Soru:

Devlet nedir? Bizim bu günkü devlete bakışımız nasıl olmalı? Biz onu sahiplenebilir miyiz?

Devlet yönetimdir; insanların, insan toplumunun yönetilmesi mekanizmasıdır. Osmanlı zamanında bizim devlete bakışımız tereddütsüz idi, çünkü amaçlar; Kur'an-ı Kerîm'le, İslâmî imanî kaidelerle aynen çakıştırılmıştı, tamamen aynı istikametteydi. Şimdi laik devlet olunca bakış değişiyor; bazı kimselerde bakış biraz soğuyor. Aslında laik devlet demek bazısına göre; "devletin dinî kurallara göre idare edilmemesi" demek, bazısına göre de; "devletin içindeki fertlerin inançlarına müdahale etmemek, sadece hizmet etmek, inançları şahısların kendilerine bırakmak" demek. Tabi laiklik anlayışı üzerinde karşı tarafa savunmada bulunup "Madem ki devletin halkının çoğu müslümandır, sen de hizmet müessesesisin, binaenaleyh hizmeti yap, laikliğin gereği budur." diye konuyu onlara doğru döndürmek mümkündür.

2. Soru:

Yönetim şekli belli. Böyle bir yönetimi olan ülkeyi savunmak nasıl mümkün olur?

Yönetim şekli belli ama millet de belli, millet de müslüman. Bir oyun olmuş, milletin yönetimi senin istemediğin bir şekle gelmiş.

Devlet yönetimi senin istediğin veya istemediğin bir tarafa gelmiş diye milleti de defterden silecek misin? Milleti silebilir misin?

55 milyon kardeşini silemezsin. Hizmet edeceksin! Her şey Rahmân'ın parmağının ucundadır. Yönetimler fânidir, iktidarlar fânidir, koltuklar devamlı değildir. Bir zaman gelir, ehl-i insaf

insanlar gelir, geldiği olmuştur. İnsafsız geldiği zaman ülke baştan aşağı zift kesilmez. İnsaflılar gelince düzelir. İnsafsızların da insafsızlığına mâni olmak lâzımdır.

Bu ülke benimdir, senindir; başkalarının değildir.

Ben bu ülkenin sahibiyim, tapum var elimde, mal benimdir. "Bağın bir kenarında yangın oldu." diye bağı bırakıp gidecek değilim ya, "Öbür tarafında pislik döküldü." diye mülkümü bırakacak değilim ya; mülk bizim, halk bizim. Halk biziz, kendimiziz.

"—Yönetimde kusur var!"

Düzelt! Yönetim serbestliği var. Çalış! Niye çalışmıyorsun? Çalışınca düzeliyor. Seçimlerde herkes bangır bangır bağırıyor, bir tarafa bir rey veriyor, birisi seçiliyor. Sen de çalış, sen de seçtir kendini… Güzel! Serbestlik var, istesen yapabilirsin, istediğin şeyleri yapabilirsin. Belediyelere seçilirsin, muhtarlığa seçilirsin, milletvekilliğine seçilirsin; her şey senin istediğin gibi olur.

Yapabileceğin bir şey. Ben bu fikre katılmıyorum, samimi olarak katılmıyorum. "Yönetim şekli başka türlü" diye memuriyet yapmayacaksın, çalışmayacaksın.

Olmaz! Halka hizmet konularında tekâsül doğru değildir. Doktor doktorluğunu yapacak, ötekisi öteki hizmeti yapacak, berikisi beriki hizmeti yapacak.

j. Cihad Etmeden Cennete Girmek

Soru: Hocam, bir müslüman cihad yapmadan cennete girebilir mi?

Cennete girmenin birçok yolu vardır. Cennete girmenin yolu sadece cihad değildir. Bir insan bir hasenesi kabul olsa, yaptığı bir güzel iş kabul olsa, bir güzel işten dolayı cennete girebilir.

Ama cihad oluyor, cihad başlamış, müslümanlar cihad yaparken cihada gitmezse, cihaddan kaçmak da büyük günahtır. Ordudan savaş anında firar etmek büyük günahtır, en büyük

günahlardandır. O zaman doğru olmaz.

Ama cihad yokken, camide ibadet ederken, tesbih çekerken, hacca gitmişken, şuradayken buradayken ölür, cennetlik olabilir. Gider başka güzel bir şey yapar, cennetlik olabilir. Cennete girmenin yegâne yolu cihad edip de şehid olmak değildir. Cennete giden nice insan vardır. Hatta hadîs-i şerifle söyleyeyim. Ben bunları böyle sizi sakin sakin gördüm de, soyadım Coşan olduğundan coşarak söylüyorum değil. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki;

"—Nice sıcak yatağında, yastığında, yorganında yatarken ölen insan vardır ki yatağında öldüğü halde Allah ona şehid sevabı verir."

Yatağında öldüğü halde şehid sevabını kazanarak ölür. Neden? Niyetinde cihad etmek, şehid olmak aşkı vardı da ondan. Niyeti dolayısıyla, yatağında ölse bile bazı insanlar şehidlik mertebesine ulaşır, yani cennetlik olabilir. Demek ki asıl olan niyettir, murattır, istektir.

İyi şeyleri temenni ediyor. Savaş olur da savaşırsa ölür. Ölmez, döner, gazi olursa gazi olur. Bakarsın yatağında ölür. Bakarsın hiç cihada katılmadan ölür, cennetlik olur.

Biz şimdi öyle bir nesiliz ki hiç savaş görmedik, savaşa girmedik. Kıbrıs harbi olduğu zaman bazıları gitti. İstesem, "Ben de katılacağım!" desem bile almazlar. Şimdi usuller değişti. Gönüllü olarak savaşa katılamıyorum. "Git, savaşacak ordumuz, adamımız var!" derler. Yâni, bu devirde bu iş, istediğin zamanda olmaz.

Pek çok insan vardır ki, pek çok yollardan cennete girmiştir, girebilir. İlle cihadla değil. Ama cihad çok sevaplı bir iştir. En sevaplı işlerin sıralamasında, baştaki işlerden birisi de Allah yolunda cihad etmektir, malını canını vermektir.

k. Niyetimiz Adam Kazanmaktır

Soru:

Muhterem Hocam! Günaydın gazetesinin haberi için herhangi bir şey düşünüyor musunuz?

Cevap: Allah akıl fikir versin! Allah ıslah etsin! Biz memleketi düşünüyoruz. Sırplar, Ruslar, Ermeniler, Yunanlılar etrafımızda diş gıcırdatıp duruyorlar. Memleketin selâmetini, bekâsını, müslümanların izzetini, itibarını düşünüyoruz. Onlar da politik şeylerle, seçim kaygılarıyla hereket ediyorlar. Başlık atmışlar:

"—Müslümanlar ihtilal yapacak, ahaliyi kesecek."

Ahalinin yüzde doksan dokuzu müslüman kardeşimiz. Niye keselim? Keseceğimize ıslah etmeye çalışırız. Islah olur, bir müslüman kazanırız. Bir kimseyi doğru yola çektik mi memnun oluruz, şaşıranı doğru yola çektik mi memnun oluruz. Mürşidlerin, alimlerin, hocaların işi adam kesmek değildir. Biz kasap değiliz ki; bizim işimiz şaşıran insanı ikna edip doğru yola getirmektir, ondan sevap var. Peygamber Efendimiz'in işi de o.

Peygamber Efendimiz isteseydi, Mekke'yi fethettiği zaman bütün Mekke müşriklerini kılıçtan geçiremez miydi?

"—Hepsini affettim." dedi.

"—Kâbe'ye sığınanlar emniyettedir. Ebû Süfyan'ın evine sığınanlara dokunulmayacak, evinde duranlara dokunulmayacak." dedi.

İslâm ordusundan bir komutan:

"—Elime tam fırsat geçti, o müşriklerden falancayı filancayı yakalarsam kıtır kıtır keseceğim, canına okuyacağım, intikam alacağım." dedi, Peygamber Efendimiz onu vazifeden aldı.

Neden? İslâm'da maksat adam öldürmek değil adam yaşatmaktır, adam kazanmaktır, kalbi ölü olanın kalbini diriltmektir. Adam komünist oluyor, anlatıyorsun müslüman oluyor. Adam Yunanlı oluyor, anlatıyorsun müslüman oluyor.

Avustralya'da Yunanlı bir ihvanım var, dervişim var; sakallı, mâşaallah! Takvâ ehli, güzel bir müslüman. Yunanlı Yusuf İslâm da ben ameliyat olduğum zaman hastaneye geçmiş olsuna geldi. O da Yunanlı kardeşimiz. Biz, "Yeter ki insanlar müslüman olsun!" diye uğraşıyoruz, gayret ediyoruz.

Ben dergide; "Silahlanın!" diye yazmışım. Neden yazmışım?

Rus Jirinovski orada diyor ki:

"—Türkiye'yi istila edeceğiz, orada çan çalacağız."

Ben de diyorum ki:

"—Silahlanın! Bu heriflerin şakası yok. Bak Ermenistan'a girdiler, Sırbistan'da Boşnaklar'ı gafil avladılar, yakaladıklarını kestiler."

Büyüklerimiz ne demiş:

"—Hazır ol cenge, eğer ister isen sulh u salah."

Sen kuvvetli ol da düşman saldıramasın! Ben altında da yazdım, dedim ki:

"—Milletçe atom bombası bile yapmalıyız."

Neden? Düşman korksun, "Türkiye'nin elinde atom bombası var." desin, saldırmayı aklından bile geçiremesin.

Biz zayıf oldukça ukalalaşır:

“—Türkler zayıf, teknolojisi geri, biz buna saldırırsak yeneriz.” diye aklı kesti mi saldırır. “İstanbul Yunan şehri olsun. Patrikhane de Roma gibi bir devlet olsun.” ister.

Bak sen! Fatih Sultan Mehmed ne olacak? Biz burayı nasıl aldık?

Birisi bizim eski devlet adamlarından birisine;

“—Yahu! Sizin memleketten falanca yeri parayla ver, bize sat!” demiş.

Osmanlı devleti büyük ya, vezirin birisine, “Falanca araziyi bize sat.” demiş. O da demiş ki:

“—Olur satarım.”

“—Ne istiyorsun?” demiş?

“—Kâr da istemiyoruz, aldığımız fiyata veririz.” demiş.

“—Kaça aldın?” diye sorunca;

“—Şehidlerin kanı pahasına… Dökersin o kadar kanı, alabilirsen alırsın bakalım! Öyle şey olur mu? Dedem bana emanet etmiş bu diyarları ben sana verir miyim?” demiş.

Yâni, benim vücudumu çiğnemeden, ben şehid olmadan buraya girebilir mi? Korkar mıyım? Maraş’ta savaş nasıl başladı? Kastamonu’da, Nasrullah camiinde nasıl başladı?

Millet her şeyi biliyor tilki gibi ama, seçim zamanı ya şimdi, müslümanları adam kesiyor gösterecekler, rejim düşmanı gösterecekler. Seçim bitince onlar hafifler, işte bir hafta sonra bitiyor.

Belki de yine hafiflemez; dışarıdan para geldi mi yine başlarlar. Bir rivayete göre falanca filanca yazarlara bilmem ne kadar milyar verilmiş; onlar da laiklik lehine, din aleyhine “Kahrolsun Şeriat!” diye yazılar yazmışlar; sipariş. Öyle deniliyor.

19. HARAM / HELÂL

a. Selâm Vermek

1. Soru:
Kimlere selâm verilmez, lütfen söyler misiniz?

Lâ ilâhe illa'llah diyen kimseye verilir. Günah üstünde olan bir kimseye verilmez. Abdest alıyorsa, dua ediyor diye verilmez. Kur'an okuyorsa, Kur'an okuyor diye verilmez. Namaz kılıyorsa, namazın içinde sana cevap veremeyecek diye verilmez. Vaaz ediyorsa, vaaz dinleyenlere ve söyleyenlere verilmez. Onun dışında bir münkerât, günah üzerinde duran bir kimseye selam verilmez.

2. Soru:
Hıristiyanın birisi bize "Selâmün aleyküm!" derse biz ona ne karşılık vereceğiz?

Peygamber Efendimiz, "*Ve aleyküm…*" derdi. Onlar Peygamber Efendimiz'e gelirlermiş; (*Es-selâmü aleyküm*) der gibi yapıp, biraz lafı bozup (*Es-sâmü aleyküm*) derlermiş. (*Es-sâmü aleyküm*) demek, "Sana ölüm olsun!" demek. *Selâm*'la *sam*, biraz karışıyor. Peygamber Efendimiz de, (*Ve aleyküm…*) diye cevap verirmiş.

Kendisi gayrimüslim hükümdarlara mektup yazdığı zaman, (*Es-selâmü alâ meni'ttebea'l-hüdâ*) diye yazmıştır; yani "Selam olsun hidayete tâbi olanlara!" demek.

Kâfire selâm olmaz. Kâfire Allah'ın selâmı, selâmetliği gelmez. Onun için, (*Es-selâmü alâ meni'ttebea'l-hüdâ*) demek lâzım, doğrusu o... Veya idare edip, "Teşekkür ederim, merhaba..." diye cevap vermek lâzım! Çünkü selâma kâfir iken müstehak değiller.

3. Soru:
Arazide yolda giderken vesaitle, motorla selâm vermek için el kaldırıyoruz. Sesimizin duyulmayacağı yerlerde elimizi

kaldırdığımız zaman olur mu?

İnşaallah olur. O zaman bir mecburiyet olmuş oluyor. Yahudilerin şeklinde değil de, kendimize mahsus şekillerle selamımızı ifade ederiz. Ben bazen yolda geçenlere, yolda biz geçerken giderken yolda duranlara veya öbür taraftan bu tarafa geçenlere korna çalıyorum veya kendim kenarda oturuyorsam, süren arkadaşa, "Yolda duranlara korna çal!" diyorum, öyle geçiyoruz. Diyorum ki;

"—Bu *Selâmün aleyküm* yerinedir."

Yani "dıt" yapıyor ama *Selâmün aleyküm* demek. Ne yapalım, başka türlü duyuramayız.

b. Rüşvet

1. Soru:

Ben mâlî müşavirin yanında staj görüyorum. Vergi dairelerine gidiyorum. Burada istemeyerek rüşvet vermek durumunda kalıyoruz. Bu konuda ne tavsiye edersiniz?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[42]

الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي فِي النَّارِ (طس. عن ابن عمرو)

ME. 649 (*Er-râşî ve'l-mürteşî fi'n-nâr.*) "Rüşveti veren de, alan da cehennemdedir."

Râşî ve *mürteşî*, rüşvet kelimesinden gelen iki kelime... Biz *rüşvet* diyoruz, Araplar daha ziyade *rişvet* diyorlar. Yâni, haksız işini yaptırmak için, işin başındaki memuru vazifesini yapmaktan saptırmak, haksızlığa göz yummasını sağlamak için verilen para...

---

[42] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.296; *Mu'cemü's-Sagîr*, c.I, s.57, no:58; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.284, no:3314; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.247, no:1037, Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.113, no:15077; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.359, no:7026; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.160, no:12817.

Râşî, rüşveti veren kimse... *Mürteşî* de, rüşveti alan kimse...

Aslında bununla mücadele etmek için, vermemeye de direnmek lâzım! Almamak gibi vermemek de bir direnmedir, savaştır. Mümkünse vermeyecek.

Bir yerde rüşvet almak istemişler. Bizim bir arkadaşımız:

"—Vermiyorum. İşimi yapmayacaksanız yatağı yorganı getireyim, şuraya yerleşeyim, burada kalayım." demiş. Bakmışlar ki çok sağlam duruyor;

"—Geç." demişler.

Biraz direnmek lâzım. Ama en son parantez içinde bir şeyi de, fetvayı da söyleyeyim.

"—Bir insanın zaten kendisinin hakkı olan normal bir işlemini karşı taraf yapmıyorsa onun da işi acilse o zaman kendi hakkının yerine gelip de işinin yürümesi için verebilir." diyorlar ama bu iyi bir şey değil.

Çünkü alıştırmış oluyorsunuz. Belediyede bizim bir arkadaş anlatıyor. Fen İmar müdürlüğüne gelmiş, oturmuş. Önüne gelen evrakları hemen imzalıyor, hallediyor, bitiriyor. Bir daireye, bir apartmana gidecekler, oraya iskân ruhsatı verilecek. "Usulüne uygun yapıldı mı yapılmadı mı?" bakılacak. Gitmiş, bakmış; usulüne uygun. Meslekten mahzuru yok. Basmış imzayı. Arabayla dönerken müteahhit:

"—Beyefendi! Allah razı olsun. Sizden önce şu kadar zamandır, bu kadar aydır bu iş için müracaat ediyordum, uğraşıyordum, olmuyordu. Siz bir günde hallettiniz. Şu zarfı kabul buyurun." demiş. Eline bir zarf vermiş. Bizim arkadaş şoföre:

"—Arabayı kenara çek!" diyor.

Adamın yakasına yapışıyor:

"—Be herif! Ben senden bir şey istedim mi? İşi yaptım bitirdim, imzayı da attım."

"—Beyefendi! İstemediniz ama ne yapayım ötekiler beni çok uğraştırdılar. Sen işimi hemen hallettin."

Bizimki kızıyor:

"—Ben senden bir şey istedim mi? Siz bu kötü huyunuzla bu

rüşvete alıştırıyorsunuz. Vermeyeceksiniz! Ben senden istemedim ama herkes benim gibi sağlam olmaz ki. Dayanamaz alır. 'Yan cebime koy bari!' deyiverir."

En iyisi almamak. Almak haram.

Rüşveti alan da veren de ikisi de cehennemlik. Çünkü bir işlem iki taraflı tamam oluyor. Faiz almak da günah, vermek de günah. İçki içmek de günah, taşımak da günah. İçtirmek de günah, sunmak da günah; hamallığı bile günah. Faiz işleminde faiz alan da veren de günahta. Kâtibi de günahta.

Hadis-i şerifler böyle bildiriyor. Haram bir işin teşekkülünde hangi halkasında noktasında olursan ol; doğru olmuyor.

2. Soru:

Serbest mühendis olarak çalışıyorum. Resmi dairede işimi para vererek yaptırabiliyorum. Yoksa, mağdur durumda kalıyoruz. Bu durumda ne yapmamız gerekli?..

Tabii, "Rüşveti alan da veren de cehennemdedir." diye hadis-i şerif var; rüşvet vermek haram... Fakat, hakkı olan bir şeyi karşı taraf yapmıyorsa, o iş yapılmadığı zaman da bir mağduriyet olacaksa... Meselâ, adam huduttan geçecek; rüşvet almak için bir şeyi bahane ediyor, geçirtmiyor, haksızlık yapıyor. Bu gibi durumlarda cevaz vermiş alimler... Çünkü, burada bir rüşvet bahis konusu değil; kendi asıl hakkının verilmesini sağlamak bahis konusu oluyor.

Bazıları böyle müsaade vermiş ama, esas itibariyle eğer durumu müsaitse, vermeyip mücadele etmek daha iyidir. Ki, rüşvet yayılmasın, şımarmasın öbür taraf...

3. Soru:

Hocam, rüşvet vermeden binamızın inşaatını tamamlayamıyoruz. Babam vermek istiyor, ben karşı çıkıyorum. Bu durumda rüşvet verilir mi? Ben babama karşı nasıl davranmalıyım?

Buyurun, içtimaî bir dert... Bina tamamlanamıyor. Ölür

müsün öldürür müsün? Rüşvet haram, bina da tamamlanmıyor. Ne yapsan olmuyor, "İlle o parayı vereceksin." diyor. Rüşvetin verilmemesi esas.

Allah'tan yardım istemeli; vermemeli be! Bina yarım kalsın; harama girmemeli!

"—Şu insafsıza insaf ver yâ Rabbi! Benden rüşvet istemesin de şu işi bitirsin, sebebini halk et yâ Rabbi!" diye Allah'a yalvarmalı.

Allah kendisine tevekkül edenleri sever.

Bir deneyin bakalım, tevekkülün ne güzel şey olduğunu görün. Haram para vermeyin!

c. İçki

1. Soru:

İşyerinde arkadaşlar beni zorluyorlar: "Sen içmiyorsun, bize rakı, bira ısmarla!" diyorlar. Ben günah diye ısmarlamıyorum, "Biz kola niyetine içeriz." diyorlar. Ne dersiniz?

Öyle saçma şey olmaz! Kola niyetine içeriz demekle içki içmek helâl olmaz. İçkiyi ne içecek, ne içirecek, ne sunacak, ne taşıyacak, ne alacak, ne satacak; hepsi yasak İslâm'da... Her çeşidi yasak... Müslümanlarla alay ediyorlar, dalga geçiyorlar, haberiniz olsun!..

Parayı senden alacaklar, günahı sana yükleyecekler. Öyle şey olmaz!

2. Soru:

Ben içki satan bir otelde çalışıyorum. Otelin bir mescidi var; orada kıldığmıız namaz kabul olur mu?..

Otel esas itibariyle yatmak içindir, meyhâne değildir. Ama oteller lüks olduğu zaman, Turizm Bakanlığı mecburiyet koymuş, ille içki bulunacak filân diye... İçki de bulunduruyor ama, otel aslında yatmak için yapılmış bir binadır. Mescidi de olması, otel sahibinin nisbeten iyi bir kimse olduğunu gösteriyor.

O mescidde namaz caizdir. Otelin sahibi mescid açtığı için

sevap alır, içki sattığı için vebal alır. Ama, bu kişinin ordaki namazında bir mahzur yoktur.

Esas itibariyle hepimizde bir kusur var ki, Turizm Bakanlığı böyle bir mecburiyet koymuş ve kredi vermiyor. Bizim biraz aktif olmamız, isteğimizi söylememiz lâzım!.. Gittiğimiz yerlerde içkili otellere, "İçki olduğu için kalmıyorum. İçki olmasaydı kalırdım." dememiz lâzım!.. Bir de Turizm Bakanlığı'na bu hükmü koydurtmamamız lâzım!.. Beşyıldızlı bir otel olmalı ama, içki koyma mecburiyeti olmamalı!.. Bizim memleketimizde içmesin adam, kendi memleketinde ne zıpırlık yaparsa yapsın... Biz zorlayalım!..

Suudî Arabistan'da içki satmak yasak... Adamlar bizden ileri bu konuda... Yaptırtmıyorlar, içki satanı cezalandırıyorlar.

d. Mezar Yaptırmak

1. Soru:

Kabir etrafında yapılan mermerlerin hükmü nedir? Müslümanların kabirleri nasıl olmalıdır?

Müslümanların kabirleri sade olmalıdır, mermerlemeye ve saireye lüzum yoktur, gerek yoktur. Sadece kabir olduğunu belirten bir işaret kafidir. Sade olması daha iyidir ama mesela çok mühim bir zât, mesela hocamız, ziyaret edenleri var. Eh, kim olduğu, vefat tarihi ve sairesi yazılmış; bunu da câiz görmüşler.

Netice itibariyle külfettir tabii bu, parası olur insanın veya olmaz, yapabilir veya yapamaz. Şöyle bir kabri olması, başına ucuna mümkünse ağaç dikilmesi ve öylece kabir olduğunu belli edilmesi daha iyi.

2. Soru:

İslâm'da türbe olayı var mıdır; bu konuyu aydınlatır mısınız?

İslâm'da kabre gömülmek vardır. Üstüne kabir olduğunu belirten bir çubuk veya işaret koymak vardır. Kabirlerin süslü

olması yoktur. Türbe yapılması hiç yoktur. Peygamber Efendimiz'in zamanında olan bir şey değil...

Ama, bazı çok mübarek, meşhur kişilerin kabri üzerine böyle şeyler yapılmıştır. Bunlardan birisi de Peygamber Efendimiz'in kabridir. Sonra Hazret-i Osman ve Hazret-i Ali Efendimiz'in, Fâtımatü'z-Zehrâ Anamızın ve diğerlerinin türbeleri yapılmış. Sevgiden, saygıdan, hürmet görsün diye yapmışlar.

Aslında kabirlerin sâde olması esastır.

3. Soru:

Melbourne'da müslüman Arnavutların bazıları ölülerini tabutla gömüyorlar, bunun İslâm'da yeri nedir?

Tabutla gömmek diye bir şey yok. Tabutu kim bulmuş ki tabutla gömecek. Tabut mecburiyeti yok yalnız kefen mecburiyeti var. Eski zamanda geride kalanlar kefen olmadığı zaman ölünün üstüne elbisesini örterdi. Bazen elbise de kısa olurdu. Başını ötse

ayağı açık kalırdı, ayağını örtse başı açık kalırdı. Bir örtüyle örtülecek o kadar.

Öyle tabut mecburiyeti yoktur. Kadınlar için tabutuyla gömülse daha iyi olur. Tabutun içinden çıkartılmadan, vücudunun şekli belli olmadan gömülmüş olur diye tabutuyla gömülse olur demişler ama tabutla gömmek mecburiyeti yok.

e. Gayr-i İslâmî Yayınlar

1. Soru:

Gayr-i İslâmî bir gazete üç ayrı ansiklopedi veriyor. Ansiklopedileri para ile alsak daha fazla tutuyor. O ansiklopedileri almak için, bu gazeteyi alabilir miyiz?

O gazetelerin bir çok muzır tarafları var, yalan yanlış tarafları var... Onları yutturmak için, bu taraftan hediye veriyor; millet de onu alıyor. Alınca da o çıplak, müstehcen resimleri görüyor, o yalan yanlış fikirleri okuyor.

Bunları alın diyemeyiz, alın demek câiz olmaz. Müsbet bir gazete olsa, onun zaten gazete diye alsa, kupon verdiği için kesse bir de ansiklopedi alsa, olur. Müsbet olmayınca almak câiz olmaz.

O kitapların da ne derecede doğru olduğunu Allah bilir. Ben bazı maddelerine bakıyorum, oralarda da sabotajlar olabiliyor.

2. Soru:

Gayr-i İslâmî yayınları, "Nasıl olsa alan alıyor." diyerek satmak câiz midir?

Câiz değildir. İçinde günah olan şeyleri satmak da caiz değildir. İçkiyi içmek de haramdır, satmak da haramdır. Günah olan bir şeyi yazmak da haramdır, yaptırmak da haramdır, satmak da haramdır. Satamaz!..

f. Yılbaşı Kutlamak

1. Soru:

Yılbaşında müslüman nasıl hareket etmeli? Çerez satan bakkal o gün çerez satabilir mi?

Satar. Müslüman yılbaşı eğlencelerine katılamaz. Evinde bu eğlenceleri yapamaz. Evini o gece için hazırlayamaz. Çam ağacı alamaz. Hindi kesemez. Gâvurlara benzemeyiz. Kâfirlerin yaptığı işleri yapamaz. Noel Baba'ya itibar edemez. Böyle saçma şeyler tamamen İslâm'ın dışındadır, yapmaması icap eder.

Hıristiyanlar çam ağacını koyuyorlar çünkü "Hz. İsa çam ağacına inecek." diye düşünüyorlar. Hıristiyan âdetidir. Noel Baba hıristiyanların bir ne idüğü belirsiz şahsiyetidir, bizimle hiçbir ilgisi yoktur. Yılbaşı eğlencelerini yaparsak büyük günahlara girmiş oluruz.

Biz o gün sâir günlerden daha erken yatalım. İbadetimize daha düşkün olalım. Yatsı namazından sonra hemen yatalım, bizim ışıklar sönsün. Geceleyin 3'te, 4'te teheccüd namazına kalkalım:

"—Yâ Rabbi, bu gafillerin yaptığı ile benim hiç alâkam yok! Ben onlara hiç razı değilim. Onlar gibi de yaşamadım." diye dua edelim.

Yatsı ve sabah namazlarına dikkat edelim. Ve onların hiçbir şeyine uymamaya gayret edelim.

2. Soru:

Milâdî yılbaşında sırf müslüman dostlarımızı hatırlamak, onları aramak maksadıyla tebrik gönderilmesine ne dersiniz?

"Doğru olmaz." derim. Çünkü müslümanların gayri İslâmî âdetleri uygulaması yanlış bir şeydir. Bizim onların her şeylerine karşı tavır koymamız lâzım; kendi yolumuzu, kendi tavrımızı bilmemiz lâzım! Kılıkta, kıyafette, örfte, âdette, yaşayışta, evde barkta...

Bu evi, bu binayı seviyoruz. Neden? Bu bizim kendi mimarimiz diye. Ben betonarmeyi sevmiyorum. Tabii mecbur kalıyoruz, oturuyoruz da...

Her şeyin bize mahsus olanını tercih etmeliyiz. Kaldı ki burada

bizim kendi an'anevî, dinî değerlerimize karşı gayrimüslimlerin değerleri var. Onların revaçta olma meselesi var. Hurafe var, bâtıllar var. Onun için, onlara uymak hiçbir şekilde gerekmiyor.

Eğer kardeşler arasında muhabbeti arttırmak istiyorsanız, Mevlid Kandili münasebetiyle, daha başka mübarek günler münasebetiyle veya o kardeşimizin bir mutlu gününü defterinize kaydedip onu bahane ederek dinî vesilelerle tebrikleri öyle yapın. Çocuklarınıza hediyeleri dinî günlerde alın!

"—Bugün Mi'rac Kandili, ben sana bunu getirdim oğlum, yavrum..." diyerek onların zihinlerine dinî günlerin yerleşmesine gayret edin.

Meselâ, kardeşlerinizi de "Cuma mü'minin bayramıdır!" diye cuma günü tebrik edin.

Üç Aylar gelecek, Regaip Kandili olacak; o vesileyle yaparsınız. "Receb-i Şerîf'iniz, Üç Aylarınız hayırlı olsun!" dersiniz. Kandil günlerini tebrik edersiniz. Bir başarısını tebrik edersiniz... Başka vesileler, İslâmî vesileler bulun; her vesileyle İslâm'ı hatırlamaya ve hatırlatmaya çalışın!

3. Soru:
Yeni yılı kutlamak müslümana caiz midir?

Caiz değildir. Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz, kâfirlerin adetlerine uymamayı pek çok hadis-i şerifinde emrediyor. Özellikle uymamak lâzım, inadından söylememek lâzım. Çünkü, bu adetler çok önemlidir. Özellikle yılbaşı gecesinde, onlar on ikiye kadar duruyor mu? Bizim tavuk gibi yatsı namazını kılıp yatmamız lâzım! Bizim inadına teheccüde kalkmamız lâzım. O vakitte uyuyun! Yani özellikle muhalefet etmek de, çocuğumuza da korumak bakımından önemlidir.

Perdeleri kapatacaksın.

"—Aman evlâdım, bugün şeytanın cirit attığı zamandır, günahların çok olduğu zamandır. Gel biz erkence yatalım da, sahura, teheccüde kalkalım! Bir de yarın oruç tutalım da, geçemiz

bu günahkârlar gibi geçmesin; biz Allah'ın emrini tutalım!" diyeceğiz, muhalefet edeceğiz.

Muhalefet ne demek? Aykırı iş yapmak demek... Kâfirin adetine, örfüne aykırı iş yapmak sevaptır. Uymak günahtır.

"—Efendim, eve çam ağacı alsak, süslesek, olur mu?"

Olmaz, büyük günah...

"—Yılbaşını kutlamak olur mu?"

Olmaz.

"—Pekiyi, komşumuzdur. Ne yapacağız?"

"—Allah seni mutlu etsin!" dersin.

Mutlu olması için müslüman olması lâzım. Müslüman olursa mutlu olur. Olmazsa olmaz, geçiştirirsin.

4. Soru:

Yılbaşı gecesini hristiyanlar gibi kutlayan hacının hükmü nedir? Buna müslüman diyebilir miyiz, kâfir olur mu?

Günahkâr oluyor. Kâfir olması için Allah'ın bir emrini, bir ayeti veya Peygamber Efendimiz'den sübûtu kat'î olan bir şeyi, "Ben böyle şey istemiyorum, kabul etmiyorum, muhalifim." diye inkâr etmesi lâzım!

Bunlar cahillikten neş'et ediyor. Günah kazanıyorlar, büyük günahlar kazanıyorlar.

5. Soru:

Bu zamana kadar bilmeden yılbaşlarını kutlamış, o gecelerde eğlenmiştim. Hâlim nedir? Ne tavsiye edersiniz?

Yanlış olan şeyler için tavsiye, tevbe etmektir. "Yâ Rabbi! Ben bilmeyerek veya bildiğim halde nefsime mağlup olarak, şeytana uyarak şu hatayı, bu günahı işledim. Affet yâ Rabbi!" dersiniz, sadaka verirsiniz, hatim indirirsiniz.

Günahları affettirmenin vesileleri vardır. Peygamber

Efendimiz SAS Efendimiz buyuruyor ki:[43]

عِنْدَ كُلِّ خَتْمَةٍ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ (كر. عن أنس)

RE. 320/6 (*İnde külli hatmetin da'vetün müstecâbetün*) [Her hatimden sonra müstecâb bir dua vardır.] Yâni, "Bir hatim sonunda yapılan dualar makbuldür."

Bir hatim indirirsiniz, dualar makbul olduğundan, o zaman açar elinizi, dua edersiniz; güzel bir vesile... Sonra bir namaz, kendinden önceki namazla aradaki günahların affına sebeptir. Tutulmuş olan bir ay Ramazan orucu, kendinden önceki tutulmuş olan Ramazan'la aradaki günahların affına sebeptir. Bir hac ve umre, kendinden evvelki hacla umreyle aradaki günahların, eğer daha önce hac ve umresi yoksa evvelki günahların affına sebeptir.

Demek ki, büyük silme yapmak istiyorsanız, hacca umreye gidersiniz. Senelik silmeler, affedilmeler Ramazan'la oluyor.

Cuma namazlarına gittiğiniz zaman, cuma günleri Kehf Sûresi'ni okuduğunuz zaman, gusül abdesti alıp camiye gittiğiniz zaman; bunlar da bir haftalık günahın üç gün ziyadesiyle yani on gün olarak affına sebep oluyor.

Haftalık silme cumada oluyor. Yıllık silme Ramazanlarla oluyor. Ömürdeki büyük silmeler hac ve umrelerle oluyor.

Bunlar vesilelerdir. Çeşitli şekillerde bunları kullanarak hatalardan sıyrılmaya, günahlardan kurtulmaya gayret edebilirsiniz.

---

[43] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.416, no:2254; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.VII, s.260; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.279, no:985; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.125; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.390, no:4984; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.271, no:1577; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.47, no:4121; Zehebî, *Lisânü'l-İ'tidal*, c.IV, s.412, no:9643; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.160, no:3340; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.777, no:1786; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.328, no:14396.

g. Camide Çan Sesi

Soru:

Camilerde bulunan bazı saatler belirli zamanlarda çalıyor. Bazı kimseler bunların sesini kilise çanının sesine benzetip, bunların camide bulundurulmasını haram sayıyor. Bu konuda bizlere İslâm'ın hükmünü bildirir misiniz?

Doğrudur. Adamlar saaati sesini kilisenin sesine tam benzetmişler. Münih'te kilise çanı nasıl çalıyorsa, aynen o kilise çanının sesini saate vermişler.

Onun için, bu saatleri kullanmak doğru değil... O sesi çıkarttırmak doğru değil... Ama kullanılmışsa, haram değil de mekruh diyebiliriz. O sesi iptal etmesi uygun olur diyebiliriz. Kısarsınız, başka bir sisteme döndürürsünüz. Veyahut o saatleri hiç almazsınız, herifler o saati imal etmez. O kilise sesini saate koyan adamlar iflâh olmaz, daha da batar. Ne diye o saati alacaksınız, öbür saati alırsınız. Başka saati alın!..

Doğru değil, benim de sinirime dokunuyor. Münih aklıma geliyor, başka gâvur diyarı aklıma geliyor. Orada duyduğum şeyler aklıma geliyor. Oralarda evlerde vs. kilisenin çanı çalıyor.

Mehmet Akif ne demişti?

Ne zillettir ki nâkûs inlesin beyninde Osman'ın

Müslümanların beyninde çan seslerinin çınlaması ne kadar büyük zillettir!

Biz Türkiye'de saat yapmaktan âciz miyiz? Türkiye'de teknoloji yok mu? Âlâsı var. Biz zevkten mahrum muyuz? Böyle bir kilise sesi, çan sesi olmayan bir saat yapmaktan âciz miyiz? Nasılsa girmiş camimizden içeri, kulağını burup, sesini kesmekten âciz miyiz? Zor bir şey mi?

Hiç de zor bir şey değil! Onun için bu gibi şeylere dikkat etmeli!

Bütün halıların üstünde put deseni var!.. "Nereden oluyor

bunlar?" diye sordum. "Desenler İtalya'dan geliyor." dediler. Adam koyuyor kendi putunu, tam göbeğine halının... Her tarafta haç, put... Her taraf haç dolu... Dikkat et, "Ben böyle deseni istemiyorum!" de!.. Mümkünse hilâlli olsun, İslâmî desenler olsun...

h. Kola'da Alkol

1. Soru:
Bazı kolalarda alkol olduğu söyleniyor; doğru mu?

Alkol olduğunu bilmiyorum. Yalnız bazı markalarda uyuşturucu ve alışkanlık yapıcı maddeler olduğu söyleniyor.

Sorunun tam cevabı olmaz da, bu konuda umûmî bir şey söylemek istiyorum kardeşlerime... Bakkaldan gidip iki tane limon alın, bir tencere limonata olur. Şu kadarcık bir şey alıyorsunuz, dünyanın parasını veriyorsunuz. Yazık, günah... Limonları alın, şişeye sıkın; şekerle iyice karıştırın! Ondan sonra gittiğiniz yerde, plastik bir bardağın içine biraz su koyup, ondan karıştırıp içtiniz mi, otuz kişiye yetecek limonata olur. Biz hacca giderken filân böyle yapıyoruz, bozulmuyor da...

Bunun dut şurubu böyle oluyor, vişne şurubu böyle oluyor. Tabii olarak sıkıyorsunuz, hiç kaynatma filân yok... Kevgirden geçiriyorsunuz. Üstüne boca ediyorsunuz toz şekeri... Böyle kıvamlı koyu bir şey oluyor. Koy şişeye... Gittiğin yerde, bardağın dibine bir parmak dök ondan... Üstüne su koy, içine bir buz at... Kaç kişi istifade ediyor.

Benim şu anda midemde gastrit var, onikiparmak barsağında ülser var... Bizim gibi insanların stresli hayatından, telâşımızın çokluğundan oluyormuş. Hacca filân gittiğimiz zaman, ordaki kolalı içecekleri içince hasta oluyorum. İçindeki malzemeler zararlı malzemeler oluyor, asidi fazla geliyor. Veyahut içinde bir başka boya malzemesi oluyor, kanserojen bir şey olabiliyor.

En iyisi her şeyin tabiisi... Pamuklu giyinmek, yünlü giyinmek, deri giyinmek... Has ekmek, kepekli ekmek yemek... Tabii meyva

suyu içmek...

Sütü al, yoğurdu kendin çal... Çünkü, Allah bilir o yoğurdu yapanlar nasıl yapıyorlar!.. İçine kireç mi koyuyorlar, salyangoz mu koyuyorlar... Kendin göre göre yap!.. Sütü al süt kurumundan, yoğurdu kendin mayala!..

Tabii gıdaya alıştırın kendinizi... Alıştıralım hepimiz, prensip edinelim!

2. Soru:

Kola gibi meşrubatlarda alkol olduğunu duydum. Bunun aslı var mıdır? Şayet alkol varsa içmek caiz midir?

Bunlarda alkol olduğunu değil de içinde kanserojen, kanser meydana getiren bazı maddeler olduğu müzakere ediliyormuş Amerika'da. Kola galiba bir bitkinin sıkmasından elde ediliyormuş. Biraz böyle uyuşturucu havası varmış deniliyor. Fakat bunların içilmesinde sırf kola olmasından dolayı bir mahzur olduğunu sanmıyorum. Yalnız, kanser yapan zararlı maddeler var diye söyleniyor.

i. Kolonya Kullanmak

1. Soru:

Kolonya sürüyoruz, içinde alkol olduğunu söylüyorlar. Bu durumda kolonya sürmek câiz mi?

Diyanet'e sormuşlar. Onun olabileceğini söylemiş. Ama ihtiyaten onu da sürmekten kaçınan takvâ ehli kardeşler de var. Tam alkol değil, yani başka bir şey olduğu için, "olur" diye, itimat ettiğimiz, fıkıh bilgisine güvendiğimiz kimseler de "Mahzur olmaz." diye söyleyenler var... "Atılması ayrı da, atılmadan da kullanılmasında bir mahzur yok." diyenler var.

Ben şahsen çekiniyorum. Kendi üstüme de damlatmamaya gayret ediyorum, sürmemeye de gayret ediyorum.

Ama şimdi bizim çekinmemiz ayrıdır, halka kolaylık tarafı varsa onu söylemek gerekir. Fetva kolaylaştırıcı tarzda verilir. Diyanet'teki şahıslar fetvayı vermişler. Fakat benim ayrıca itimat

ettiğim, fıkıh bilgisine iyice güvendiğim kimselere de sorduk, ”Olabilir.” dediler.

2. Soru:

Kolonya kullanmak caiz midir? Misafire kolonya dökmekte bir vebal var mıdır?

Misafire kolonya hakkında ihtilaf vardır. Kolonyanın içinde alkol olduğu için, ”O alkol necistir.” diyen alimlere göre kullanmak ihtiyata uygun olmuyor. Necaset sürülmüş oluyor, necislik elbiseye geçmiş oluyor.

Fakat caizdir; çünkü doğrudan doğruya alkolün, içkinin, hamr'ın kendisi değildir. Hamr'da da bulunan bir kimyevî maddedir. ”Bizzat kendisi olmadığından ve başka bir maksatla kullanılan ve içilmeyen bir şey olduğundan uygundur, mahzuru yoktur.” diyen de vardır. Onlara göre kullanılabiliyor, misafire de ikram edilebiliyor.

İnsan ihtiyaten, mümkünse kullanmaz. Esans şişelerinden ikram eder, gül yağı ikram eder. Ama madem böyle bir müsaade vardır, kullananları da pek aşırı suçlamamak lâzım. İhtiyata uygun olan, mümkünse kullanmamaktır.

Diyanet İşleri'nde sorulduğu zaman “Kullanılabilir.” diye fetva vermiş ama ihtiyaten, takvâ cihetiyle kullanılmasa daha iyi olur.

j. Sigara İçmek

1. Soru:

Sigara haram mıdır?

Sigara, bizim mezhebimize göre kerahat-i tahrimiye ile mekruhtur. Bazı mezheplere göre haramdır. Suudlulara göre haramdır.

Sigara ilk çıktığı zaman, İslâm ülkesinde yapılan bütün sorgulamalarda bütün mezheplerin müftülerine sorulduğu zaman; “Sigara haramdır.” demişlerdir, “Duhandır, israftır, sıhhate zararlıdır.” demişlerdir.

Ama buna rağmen askerler, yeniçeriler içmiştir; Trakyalılar

içmiştir, Bektâşîler içmiştir, İstanbul'un tulumbacıları içmiştir; ayaktakımı, baldırı çıplaklar içmiştir. Sonunda yüksek şahsiyetler de içmeye başlamıştır; tömbeki, nargile diye vezirler, ağalar, beyler, paşalar da içmeye başlamıştır. Yaygın bir belâ haline gelmiştir.

Ulemâmız bu meseleyi araştırmış, incelemişlerdir. Özeti: Kerahat-i tahrimiye ile mekruhtur.

İnsanın sıhhatine zarar vermesi bakımından haramdır. İnsanın vücuduna zarar vermemesi lâzım! Damar sertliği yapıyor, damarları tıkıyor, kalp hastalığı yapıyor, kansere yol açıyor. Doktorların hepsi bilir, bütün tıp ilmi ittifak etmiştir, hastahanelerin kapılarında yazar; "Sigara içmeyiniz. Sigara insanı yavaş ölüme götüren bir şeydir." diye... Binânenaleyh, ölüme götürücü bu şey zararlı olduğu için doğru değildir, haramdır. Parası israftır, haramdır.

Dinî bakımdan da sigara içmek, "Azıcık içiyorum." ve saire denilirse, kerahat-i tahrimiye ile mekruhtur. İçilmemesi lâzımdır.

2. Soru:
Sigara içilmesi hakkında ne dersiniz?

Sigaranın hiç içilmemesi gerektiği ve sigara içmekle mücadele edilmesi gerektiği kanaatindeyim. Müslümanlardan çok sigara içenler var, hacılardan da var. Camiden, kendisini dışarıya zor atıyor, hemen cebine davranıyor, çakmağını, sigarasını çıkartıyor, sigarasını tellendiriyor.

Sigara, öldürücü bir hastalık, öldüren bir hastalık, ama yavaş yavaş öldürüyor, ölüme götüren bir alışkanlık, son derece kötü. Sigara içen kimse kendisine çok zarar veriyor, vücudunu kendi eliyle zehirliyor, sorumluluk yükleniyor.

Arkadaşımızın da ifade ettiği gibi, sigaranın zararını ilerici, gerici, bütün herkes, bütün doktorlar kesin söylüyorlar. Amerika'da adamın birisi akciğer kanseri olmuş, sigara fabrikalarını dava etmiş. Ben bu sigara içmeye bunlar reklam yaptığı için alıştım, şimdi kanser oldum, bunların yüzünden

kanser oldum diye davayı kazanmış, bilmem ne kadar milyar para almış. Onun üzerine, şimdi mecburen sigara şirketleri sigaraların üzerine, "Bu sağlığa zararlıdır!" diye Amerika'da yazmak zorundaymış. Birisi daha dava etmesin diye. Televizyonlardan, radyolardan reklamı kaldırtılmış, yasaklanmış. Yani, onlar böyle uğraşmaya çalışıyor.

Şimdi ben de sigara içilmesin diye sigaranın aleyhinde uğraşıyorum. Bazıları bana mektup yağdırıyor, hocam sen karışıyorsun bizim sigaramıza diyor. Hele bir hocadan bahsettiler, sigarasını içiyormuş böyle, en son bir nefesi alıyormuş, ondan sonra camın içinde mermerin üstüne sigarayı koyuyormuş:

"—*Allahu ekber!*" deyip namaza duruyormuş.

Namazı kılıyormuş:

"—*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah, Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!*" deyip, hemen sigarasını alıyormuş, içiyormuş.

İnsaf! Ben bunu duyunca, tabii çok aleyhinde bir şeyler söyledim. Bana 5 sayfa, 10 sayfa mektup gönderenler oldu. Hocam, işte tanınmış, meşhur, veli, hoca, hacı kimselerden sigara içenler var bilmem ne… İşte senin de hürmet ettiğin, tarihte adı geçen filanca mübarek zat, filanca içmiş filan.

Ben onu bunu bilmem. Bizim nümûne-i imtisalimiz, Peygamberimiz Muhammed-i Mustafa SAS Efendimiz. Öyle, "İyi bir insan bir şey yaptı, o halde ben de o işi yapayım!" diye bir mantık İslâm'da yok. İslâm hukukunun kaynakları, ahkâm-ı şeriyenin kaynakları; Kur'ân-ı Kerim, hadis-i şerifler, kitap, sünnet, icmâ-yı ümmet, kıyas-ı fukaha, işte birkaç fer'î delil daha var.

Şimdi bunun dışında, "Falanca adam bunu yapmış, ben de yapayım!" öyle şey yok. Adam iyidir, yapmıştır, belki zaafından yapmıştır, belki öyle yapar görülmüş, ondan sonra birisini ıslah etmiştir, belki başka bir şey vardır. Ben onu bilmem, o benim delilim olmaz. Ama, sigara sağlığa zararlı, vücudu tahrip ediyor, duman koklamak haram vs, vs. Sigara içilmemesi lâzım.

Ben dergide o zaman yazı yazdım, birileri de böyle mektuplar gönderince bana, gece bir güzel rüya gördüm, teferruatını unuttum ama, rüyamda benim yaptığımın güzel olduğunu ifade

eden bir rüyaydı bu, el-hamdü lillâh, ben de rahatladım.

Çünkü beni tarikat yönünden sıkıştırıyorlar. Diyor ki, tarikat büyüklerimizden filanca da içmiş, ben de tabii o zaman o benim hürmet ettiğim kimseler tarihte, ama olsun, sigara zararlı. Sigara faydalı diyen bir insan yok. Sigara çok zararlı bir şey. Onun için içilmemesi lâzım!

Çocuklarımıza alıştırmayalım, içene söyleyelim, 40 defa söyleyelim, 40 defa içiyorsa, biz de 40 defa söyleyelim, 41. defa yine içiyorsa, 41. defa yine söyleyelim. Madem o hatalı işi yapmakta ısrar ediyor, biz de doğru şeyi söylemekte ısrar edelim, peşini bırakmayalım, azaltalım, engelleyelim! Bu içenleri azaltalım, çocukları özendirmeyelim. Zararlarını bir güzel anlatalım, çalışma yapalım. Çünkü geri kalmış ülkeleri böyle çürütüyor bu adamlar… Kendi ülkelerinde, "Bu iş zararlıdır!" diye yazıyorlar, buralardan büyük paralar kazanıyorlar.

Almanya'da üç ciltlik bir kitap hediye ettiler bana, Türkiye'deki bir hoca efendi yazmış. Tarihini de incelemiş bu işin… Osmanlı'da bu sigara tiryakiliğini çıkarttırıp çok zengin olan Avrupalılar, bu işi nasıl böyle körüklemişler, beğendirmişler, üç cilt, böyle güzel bir kitap. Almanya'da bıraktım ama çok teferruatlı bilgi toplamış, resimler koymuş. Müslümanlarla alay ederek, sigaralara böyle İslâmî isimler koyarak, (yani müslümanı öyle kandırmak için) ne oyunlar yaptıklarını o kitapta çok güzel anlatmıştı. Bir hoca efendi ama, ismini hatırlayamadım, içilmemesi lâzım.

3. Soru:

Kocamla evlenmeden önce sigara içiyordum. Şimdi bırakmak istediğim halde ara ara içiyorum. Kocam "Sigara içmene razı değilim." diyor. "Hakkımı helal etmem." filan demiyor. Acaba benim üzerimde bu noktadan hak talep edebilir mi?

"—Razı değilim!" demesi yeter. Yani, bir kadından kocasının razı olmaması kötü bir durumdur, fena bir durumdur. Peygamber Efendimiz'in bildirdiğine göre kadının kocasına itaat etmesi lâzım. Hele böyle bir mekruhâtı işlemekte itaat etmezse, o da "Razı

değilim.” dediği zaman bunun zararını çeker.

Onun için sigarayı bıraksın. Öyle kendisini teselli etmeye çalışmasın. “Razı değilim.” demesi, “Hakkımı helal etmem.” demek gibi tehlikeli bir şey. Bırakıversin. Zaten yanlış bir şey.

4. Soru:
Dükkânımda sigara satmamın bir mahzuru var mı?

Sigara sıhhate zararlıdır. Alimlerimizin bir kısmı mekruhtur demiştir. Bazı mezheblere göre haramdır. Meselâ, Suudî Arabistan’da bugün haram diye fetvâ veriyorlar. Osmalı diyarına ilk geldiği zaman, dört mezhebin fakihlerinden sorulmuş; o zaman haram demişler. Sonradan biraz *belvâ-yi âm* meselesinden, yâni herkes mübtelâ olduğundan dolayı, “Kerahat-i tahrimiye ile mekruhtur.” demişler.

O bakımdan, mümkünse satılmaması lâzım geliyor.

5. Soru:
Sigara içenin arkasında namaz kılmak câiz midir? Hükmü nedir? Haram mı, mekruh mu?

Sigara kerahât-i tahrimiye ile mekruhtur. Bazı mezheplere göre haramdır. Ama imam sigara içiyor diye arkasında namaz kılmazlık yapılamaz, kılınabilir.

Sigara içmek, bizim mezhebimize göre kerahât-i tahrimiye ile mekruhtur. Bazı mezheplere göre haramdır. Suudi Arabistan’da haram diye fetva vermişlerdir.

Ama israf olması haramdır. Çünkü para havaya gidiyor. İsraf oradan haram. Sıhhate; kalbe, akciğere, karaciğere zararı oluyor. Kansere sebep olduğunu biliyoruz. Sigara içenlerin yüzde 80-90’ının kanser olduğunu biliyoruz. Sıhhatine suikast etmesi de haramdır. O bakımdan doğru olmuyor. Haramlık tarafı kuvvet kazanıyor.

İçenleri Allah yakın zamanda kurtarsın. Hatta hemen kurtarsın. Yanınızda varsa dışarıda çöp tenekesine atın, içmeyin!

6. Soru:

Haram ile mekruhun arasında fark nedir; bize açıklama yapar mısınız?

Sigara içmek mekruh dedik ya. her halde o bakımdan soruluyor.

Haram; yapılmaması gerektiği Kur'an-ı Kerimle, şer'î delil ile kesin olarak belli olan şeydir. Kesin olarak belli ki, dinde bunun yapılmaması lâzım; ona haram derler.

Mekruh; Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerine uygun olmayan, yapılmaması uygun olan, sünnete aykırı şeylere mekruh denir.

Mekruh iki çeşittir: *Kerahat-ı tahrimiye* harama yakındır, kuvvetli bir mekruhtur, yani yapılmaması uygun olan çirkin bir şey. Bir de *kerahat-ı tenzihiye* vardır, o biraz daha hafiftir ama; yine mekruhtur.

Tabii haramı işlemek çok büyük suçtur. Mekruhta çeşitli ulemanın farklı fikirleri olduğundan, orada hüküm biraz daha yumuşaktır ama; yine doğru olmayan bir şeydir. Hani insan trafikte bazen elli dolar ceza yiyor, bazen daha çok, yüz elli dolar filân oluyor. Meselâ Suudi Arabistan'da kırmızı ışıkta geçmek dokuz yüz riyal cezaymış, bir hafta hapismiş, arabaya da el koymakmış. O zaman o delikanlılar, isterse kırmızı da geçsin! Polis yakaladı mı, orada bir hapis cezası yiyor. Yâni, cezaların farklı olması gibi.

Tabii bu cezalar idam cezası gibi değil, müebbed hapis gibi değil ama, ceza işte. Mekruh da doğru olmayan bir şey ama, haram kadar ağır bir suç değil; biraz daha hafif bir şey.

Tütün için, benim elimdeki vesîkada, dört mezhebin kadısı, hepsi haramdır demiş. Bugün Suudi Arabistan'da da hâlâ haram diyorlar. Ama sigara içilen ülkelerde alimler biraz taviz mi vermişler, nereden ruhsat buldular bilmiyorum. Bir kere, israf olduğu için haram diyorlar; israf çünkü, faydası yok. İkincisi; sıhhate muzır olduğu için haram diyorlar. Daha başka delilller getiriyorlar. Kimisi de bir bahane buluyor. Tabii sakınmak lâzım, içmemek lâzım!..

Muhterem kardeşlerim, içinizde içenler varsa, bunu bırakması lâzım. Tıbbî bakımdan çok büyük mahzuru var. “Siz kendinizi öldürüyorsunuz ama, yavaş yavaş öldürüyorsunuz!” diye yazıyor levhalarda... Yavaş yavaş ölüme gidiyorsunuz, kendinizi zehirliyorsunuz. Çünkü bunun akciğeri doldurduğu, kanser yaptığı, damarlarda kolestrol biriktirdiği, damar sertliğine yol açtığı kesin. Sıhhate zararlı... Allah size sıhhati, vücudu emanet vermiş; ona hıyanet etmiş oluyorsunuz; bu bakımdan doğru değil.

Dînî bakımdan da haram diyen alimler var, mekruh diyen alimler var, kerahet-i tahrimiye ile mekruh diyenler var... Ne olursa olsun, doğru olmayan bir şeydir, içilmemesi lâzım!

“—Alıştım?”

Alıştıysan da bırak! Ben günde iki paket içerken bırakmış kimseler biliyorum.

Tabii, küçükken alışılıyor. Delikanlılık zamanında, insanın başında kavak yelleri estiği zamanlarda sigara içmek büyüklük gibi geliyor delikanlılara... Delikanlı oldum artık diye köşe başlarında zincir sallayıp, sigara tüttürmek delikanlılık alameti sayılıyor. Alışılıyor, alışıldıktan sonra da bırakılmıyor.

“—Sinirlendim, yak bir sigara!”

“—Üzüldüm, yak bir sigara!”

“—Karnım açıktı, yak bir sigara!”

“—Karnım doydu, yak bir sigara!”

Yanlış bir şey tabii, gidiyor. Bunun bırakılması lâzım; hem dînî bakımdan, hem tıbbî bakımdan...

k. Vakıf Malı

Soru:

Benim bir gecekondum vardı, müteahhide verdik. Buranın bir kısmı vakıflarındı, buradan belediye almış, belediyeden de babam almıştı. Babam öldü, bina bitmek üzere, bana bir günah olur mu? Ne yapmalıyım?

Vakıf malını almak büyük vebaldir. Fakat Türkiye’de ne hükümet vakıf mallarını korumuştur ne Vakıflar Genel Müdürlüğü korumuştur ne de halk “Vakıf malıdır.” diye

alınmasından çekinmiştir.

Öyle olmuştur ki vakıf malları satılığa çıkmıştır, gayrimüslimler almıştır; Ermeniler, yahudiler almıştır. Bugün bazı camilerin dükkânları var; Nur-u Osmaniye camisinin etrafında camiyle beraber yapılmış, caminin vakfı olan yerler var. Yahudi, Ermeni almış, sonra “Hükümet bizim elimizden alır.” diye götürmüş, kiliseye bağışlamış. Böylece müslümanın malı kilisenin eline geçmiştir.

Bu büyük bir felâkettir, dinsizliktir, çok büyük haksızlıktır. Çünkü o malın sahibi malının şöyle kullanılmasını istemiş, vakfetmiş. Bunu niye değiştiriyorsun? Hırsızlıktır. O vakfı gayesinden aykırı bir şekilde kullanmak hırsızlıktır. Almak da doğru değildir, kullanmak da doğru değildir; vebaldir. Tabii şimdi belediye almış; satan da günahtadır, alan da günahtadır.

Sonra belediye malı olduğu için belediyeden bu almış. Belediyeler özellikle vakıf mallarına dalıyorlar, balıklama atlayıp dalıyorlar, “Vakıf mallarının sahibi yok!” diye yağmalıyorlar, “Kendilerine gelir olsun.” diye satıyorlar.

O da büyük günahtır, o da vakfeden kimseye hıyanettir, tarihe hıyanettir, kanunsuzluktur. Bu, devletin yaptığı kanunsuzluktur. Bunu milletvekillerinin dile getirmesi lâzım. Vakıf olan her şeyin vakfın gayesine uygun çalıştırılması lâzım. Yoksa, demek ki nizam yok, eşkıyalık var, demektir. O zaman devlet eşkıyalık yapıyor, demektir. Ancak vakfedenin; “Şöyle olmazsa böyle olabilir, böyle olmazsa şöyle olabilir.” diye müsaade ettiği şeyler yapılabilir. Eğer devlet İslâm devletiyse, belki başka kararlar alabilir; “Şurada şu şöyle olmuyor. Vakfeden de sağ olsaydı belki şöyle yapardı.” diyebilir ama bu şekilde alınması, satılması uygun değildir. Şimdi alınmış, satılmış.

Bazen de müslümanlar bakıyorlar ki mal gayrimüslime gidecek, almışlar; ondan sonra tekrar vakıflara, özel vakıflara, şimdiki yeni vakıflara vermişler. Vakıflara dikkat etmek lâzım. Bu kardeşimizin alınmış o kadar yeri, bir yerden yine vakfetmesi lâzım ya da bu binanın o kadar kısmını ne kadar yeri vakıfsa

vakfetmesi lâzım. Zor işler bunlar; Allah insanı böyle veballi işlere bulaştırmasın…

İşi rast gitmez, çocuğu hasta olur, vücudu rahatsız olur; dünyası zarara uğrar, ahireti zarara uğrar. Çünkü kökünde böyle şeyler vardır.

l. Fotoğraf Çektirmek

1. Soru:
Özellikle küçük çocuklar için hatıra resmi çektirmekte bir sakınca var mıdır?

Resim çektirme konusunda alimlerimiz çeşitli fikirler beyan etmişlerdir. Resmin çekilmesinden kaçınanlar vardır, uygun görmeyenler vardır. Ancak, "Vesikalık resim pasaport için, hacca gitmek için, tapu için lâzım oluyor. Ne yapalım, mecburiyettir. O kadarı olabilir. Ondan fazlası caiz değildir!" diyenler vardır.

Suud'da veyahut Mısır'da bazı alimler de diyorlar ki:

"—Fotoğraf, tabiattaki ışıkların fotoğraf kâğıdına mercekten geçip aksetmesiyle çekilmiş oluyor. Binâen aleyh mevcut bir şeyi alıyor, tespit ediyor. Bu, hadis-i şerifte bildirilen yasak tasvir değildir, resim yapma değildir. Kendi eliyle yapmıyor. Sadece ışıkları tespit ediyor. Binâen aleyh bunda mahzur yoktur."

Fakat boy resimleri, düğün resimleri, gelin resimleri, çıplak resimler vs. o kadar da serbest bir şey değil! İlim için lâzım, mimarî için lâzım, sanat için gerekli vs. Mecburiyet olan yerler ayrı. Takvâ yolunu tutarak mümkün olduğu kadar sakınmak iyi olur.

2. Soru:
Resim çekilip albümde saklanması caiz midir?

Resim çektirmek konusunda çeşitli kaviller var. Meselâ, Suudi Arabistan'da resim çektirmezler. Harem-i Şerif'e fotoğraf makinesi sokturmazlar. Fotoğrafçıları kovarlar ama fotoğraf

makinesini satarlar; yasak değil!

Bazıları; "Fotoğraf ışıkların kâğıt üzerine aksidir. Suya nasıl aksediyor, gözümüzün arkasına nasıl geliyor, onun gibi bir şeydir; bunda bir mahzur yoktur." Diyorlar. Çünkü burada tasvir yok, doğrudan doğruya ışıkların oraya tesir etmesi var.

Yalnız boy resimleri; "Bu benim babamdı, bu benim dedemdi." caiz görülmemiş. Çünkü burada hürmete, hürmetten daha sapık şeylere doğru gidişler olmuş, tarih boyunca... Onun için böyle resimlere, suretlere yasak konulmuş.

Ev resmi çekersin, fotoğrafsız olmaz; Yirminci Yüzyıl'da gazeteler, mecmualar, mimarlık, mühendislik, birçok ilimler, her şey fotoğrafla gidiyor. Yazma eserlerin fotoğrafı çekiliyor, fotoğraf caiz. Ama bir insanın boy resmi, pek uygun olmuyor, uygun görmüyorlar. Bu kadar anlatalım. Uzundu da esas itibariyle böyle bilin.

3. Soru:

Resim çekinmek haram mıdır? Evde albümde saklamak olur mu?

Resim çekinmek haram değildir. Din alimlerinden bazıları bunun aleyhinde bulunuyorlar. Meselâ Mekke'de, Harem-i Şerif'e fotoğraf makinesi sokturmazlar, resim çektirtmezler. Ama kendileri çekerler, dağıtırlar; Mekke'nin resmi, Kâbe'nin resmi, Ramazan'da secde hâlinde insanların resmi, duvarlarda görüyoruz. Onlar çekiyor, resmen televizyonlarında kendi adamlarına çektirtiyorlar. Belki şundan: Devlet müsaade ediyor; Harem'i idare eden diyânet mensupları doğru görmüyorlar. O yaptırmamaya çalışıyor ama elinden gelmeyince, herkese de engel olamıyor, diyebiliriz.

Belki bu konunun ihtilaflı olmasının sebebi şudur: Resim yapmak ve heykel yapmak İslâm'da haramdır. Heykel kesinlikle haramdır. Resimde de canlı insan resmi, hayvan resmi yapmak konusunda haramlık vardır. Çiçek yaparsa haram değildir. Meselâ, bir manzara resmi yaparsa, o haram değildir.

Neden? O yaptığı canlı hayvanın sureti için Allah âhirette o ressama veya heykeltıraşa; “Onu yaptın, haydi canını da ver bakayım!” diyecek, azaplandıracak diye, bildiriliyor.

Onun için suret yapmak, heykel yapmak haram olduğundan “Fotoğraf da haram mı?” denilmiş. Bazıları buna karşı diyorlar ki:

“Fotoğraf makinesi resim yapmak gibi değildir. Fotoğraf makinesinde mercekten ışık geçiyor, Allah’ın yarattığı ışık kağıdın üstüne aksediyor, orada tesir bırakıyor. Binâen aleyh, bu akstir; havuza, aynaya ışınların aks etmesi gibidir, mahzuru yoktur.”

Bu uzun münâkaşalardan sonra bizim görüşümüze gelelim:

Bugün fizikte, kimyada, biyolojide, tıpta vesairede resmin, fotoğrafların önemi çok artmıştır. Tedavide önemi vardır, ilimde önemi vardır. Onun için resmin hepsi haram değildir.

Ama insan resmi olup da sağ olsa, şu kadar miktarı yaşayabilecek şekilde boy resmi gibi olursa, o doğru değildir. Çünkü ecdâdına hürmetten, bazı kimselere sevgiden saygıdan yavaş yavaş onlara tapınmaya doğru gitmiştir tarih boyunca insanlar. Böyle bir durumu engellemek için İslâm bunu uygun görmüyor. Binâen aleyh, boy resimleri, insan resimleri, elle yapılanlar tehlikelidir, günah olma ihtimali vardır.

Fotoğraflar ihtilaflıdır. “Akistir” diyenler “mahzuru yoktur” demiş oluyor. Akis de olsa yine tapınmaya, hürmete doğru götürebilir diye, “mahzur vardır” diyenler oluyor. Binânen aleyh, mümkün olduğu kadar, ihtiyaç yoksa yapmamaya çalışmalıdır. “Belki mahzurludur” diye sakınmak ihtiyata uygundur.

Ama tamamen fotoğraftan da insanları soyutlayamayız çünkü ilim; tabiat ilimleri, biyoloji, fizik, kimya fotoğraf üzerine dönüyor. Tapu muameleleri ve saire bir sürü işlemlerde mecburiyet oluyor. Mecburiyet olan yerlerde müsaade olur. İslâm’ın genel kâidesi böyledir.

Evde albümde saklamak, tabii duvara asmaktan iyidir. Duvara asarsan; “Bu benim babamdı, dedemdi... Bu benim karımla düğün

günü çektiğim resimdi...” Karı koca resmini koyuyor. Olmaz. Mesela kadın açıkken resmini çekmişse, saçı görünüyorsa o resim dünyada mevcut olduğu müddetçe —kadın ölse gitse bile— onun cezası ona gelir.

Çekilen resim bir kere haram bir şekilde olmamalı. Haram yerleri, saçları, göğüsleri, kolları filan görülecek gibi olmamalı. İkincisi de, boy resimlerini asmak doğru değildir.

4. Soru:

Resim çektirmek ve resmi saklamakta herhangi bir sakınca var mı? Bu tereddütten dolayı, hacda kendisi herhangi bir resim bile çektirmemiş.

Mahzur var diyenler olduğu gibi, resim sadece tabiattaki ışıkların fotoğraf kâğıdına mercekten geçip aksetmesidir. Binâen aleyh hadis-i şerifte bildirilen şey değildir diye câiz görenler de vardır. Bu meseleyi alimler incelemişler.

Burada resmin cinsinin de tabii önemi var, kullanılış amacının da önemi var. Resim çektirmek tamamen yasaklansa, hacca gidemeyecek adam. Hacca gitmiş gelmiş, yani pasaportları nereden, ne yaptı? Nüfus kâğıdı, pasaportu resimsiz mi?

Bazı yerlerde mecburiyetler var, mecburiyet olan yerde;

اَلضَّرُورَاتُ تُبِيحُ الْمَحْظُورَاتَ

(*Ed-darûrâtu tubîhu'l-mahzûrât*) “Zaruretler mahzurları bertaraf eder, onun yapılmasına müsaade kapısı açar.” kaidesi vardır.

Tabii bu işi de çığırından çıkartmak doğru değildir. Duvarlara asmak doğru değildir.

“—Bak bu benim babamın resmi. Bu benim anamla babamın yan yana resmi. Düğün günü çektikleri resim. Bu benim hocamın resmi...”

Olmaz öyle şey! Zaruret miktarı zaruri işlerde lâzım. Fotoğraf

makinesi bir takım tesbitler yapıyor. Mimar için gerekli, şart. Bu resmi, bu binayı çekecek, trak burasını çekecek, bir makale için, bilim adamı için gerekli tamam. Bunun bir mahzuru yoktur ama böyle almak, büyütmek, odaya asmak, ve saire; o da câiz değildir, uygun değildir.

Bazıları şöyle bir şey söylemişler; eski alimlerden yani 40-50 yıl önce yazı yazan profesörlerden birisi diyor ki; "Canlı olsa, yaşaması mümkün olmayan bir parçanın resmini çekmek caizdir. Mesela vesikalık caizdir, çünkü bu kadar bir insan, kesilse buradan yaşamaz. Binâen aleyh caizdir ama, boy olursa câiz değildir." demişler.

Özetlemek gerekirse; zaruri haller vardır, ilmî mecburiyetler vardır, tıpta, mimarlıkta, çeşitli haritacılıkta ve sâirede lâzımdır. Böyle bilimsel amaçlarla faydalı istikamette fotoğraf çekilmesinin mahzuru yoktur.

Bunun dışında, fotoğrafın az çok bir mahzuru olduğunu bilip de ihtiyatlı davranmak da gerekir. Çünkü böyle bu benim anamdı, bu benim dedemdi, bilmem ne diye duvarlara asarak, sonra zamanla gittikçe ona hürmet etmek suretiyle iş çığırından çıkabiliyor. Eski ümmetler böyle bir zamanki babalarının, bir zamanki kahramanlarının, komutanlarının resimlerini sonunda put edinmişler, karşısında tapınmaya başlamışlar; bu bakımdan uygun olmuyor.

Ölçülü bir müsaade var, ihtiyatlı davranmak lâzım diyebiliriz.

5. Soru:
İslâmî gazete alıyorum, resmi var. Mahzuru var mı?

İçinde resim olan eve melek girmiyor. Timsal olan, heykel olan ve resim olan eve melek girmiyor. Peygamber Efendimiz'in kendi hanımları bir resimli perde asmışlar da duvara, onu bile sinirlenip kaldırtmış. Evde resim olmayacak.

Kibrit kutusunda resim olurmuş. Kibrit çarşıya eskiden İngiltere'den filan gelirmiş. Dedelerimiz çarşıdan eve getirdikleri zaman, üstündeki resmi kazıyıp öyle eve sokarlarmış. Resim

olmayacak. Ya o gazetelere söyleyin resim koymasınlar, ya da resmini katlayın, kapatın görünmesin. Resim hakkında böyle bir emir var.

6. Soru:

Resim olan bir yere melek girmez. Bir evde resim olsa kirâmen katibîn melekleri de girmez mi? Onların sevap ve günahları nasıl yazılır?

"Resim olan yere melek girmez!" derken, "Rahmet melekleri girmez!" demek istenir; azap melekleri girer. Oradaki melekten kasıt rahmet melekleri, rahmet getiren melekler; "Kula iyilik getiren, hayır getiren rahmet melekleri girmez." demektir. Kirâmen Kâtibîn kişinin yanında dolaşır, her yerde bulunur; sevaplarını, günahlarını yazarlar.

Ayrıca insanın vücudunda bulunan 360 tane melek vardır. O melekler ondan ayrılmazlar. Âzâlarını korurlar, vazifelerini yaparlar. O melekler ondan ayrılmazlar. "Rahmet melekleri gelmez, ev rahmete ermez, evde rahmet âsârı görülmez." demektir.

Yoksa, günah işlediği zaman azap meleği gelir. Eceli gelmişse Azrail AS gelir, diğer melekler gelir, vazifeli olanlar gelir.

m. Bıyık Boyama

1. Soru:

Bıyık boyamanın bir mahzuru var mıdır, abdeste mânî olur mu?..

Abdeste mânî olmaz ama, bıyık boyamak uygun görülmemiştir. Sadece savaşta, "Bak bunlar ihtiyar, ak sakallı adamlar!" demesinler diye, genç görünmek için, boyamaya müsaade olmuştur.

2. Soru:

Kına kullanmanın erkekler bakımından hükmü nedir; bu

hususta hadis-i şerif var mı?..

Erkeğin süslenmek amacıyla kına kullanması, hadis-i şerifte "Lût kavminin kötü adetlerindendir." diye geçiyor.

Lût kavminin bazı böyle lâubâlîlikleri vardır. Meselâ, mecliste oturdukları zaman çakıl taşlarını fiske ile sağa sola atarlarmış. Hafiflik yâni, iyi şey değil... "Islık çalmak, yaka bağır açık gezmek, paçaları yukarı kaldırılıp, dizler bacaklar açık çarşıda yürümek ve bir de kına yakmak..." diye o hadis-i şerifte geçiyor.

Ama hastalığa karşı, tıbbî bir maksatla kullanılabilir.

n. Arazi Gasbı

Soru:

Bir şahsın güzel arsasına haksız olarak el atanın durumu nedir?

Arsa ister güzel olsun ister çirkin olsun, bir başkasının malına el atmak haramdır.

"—Kim zulmen bir başkasının arazisinden bir karış yer alırsa, cehennemden bir karış arazi almış demektir." diyor Peygamber Efendimiz.

Hatta değil arsayı almak, bir başkasının arsasından arsa sahibinin izni olmadan o arsanın bir ucundan öbür tarafına geçilmez bile, muhterem kardeşlerim.

İslâm mülkiyete çok önem vermiştir. Gasbeden cehennemde ateşten bir şey almış oluyor.

o. Satranç

1. Soru:

Semtimizde bulunan şuurlanmamış bazı gençleri kendi safımıza çekmek için iyi bir niyetle bir kulüp açıp buraya satranç takımları, bilardo gibi onları köşe başlarından çekecek oyunlar koymayı düşünüyoruz. Bu yaptığımız iş caiz midir? Satranç ve

bilardo hakkında dinimiz ne buyurmaktadır?

Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerde yasaklamıştır. Böyle bir şey yapmak uygun olmaz. Hadis-i şerifte geçer. "Satranç oynamak" diye tasrih edilmiş, açıkça beyan edilmiştir ki uygun değildir.

Çekecekse, oraya mesela bir bilgisayar koyup "Bilgisayar eğitimi yapıyorum veya lisan eğitimi yapıyorum veya başka şey yapıyorum." diye başka bir şeyle çeksin. Öteki insanları çekmek için, doğru olmayan bir şeyi oraya koyup da, dinimizden taviz vermesi olmaz.

2. Soru:

Futbol topunun dinimizdeki yeri nedir? Yasakları var mıdır? Varsa nelerdir?

Futbol vakit öldürmek, boşa vakit geçirmek bâbında belki uygun olmayabilir. Ama İslâm'da spor vardır. Bedeni yetiştirmek, geliştirmek ve bedenî kabiliyetleri ilerletmek bakımından yapılan sporlar teşvik edilmiştir. Cihada askerî amaçlı faydası olacak şeyleri yapmak uygun olabilir.

p. Bazı Gıdalar

1. Soru:

"Beyaz peynirin mayasına şu katılıyor bu katılıyor..." diye iddia var. Bu konuda mâlumat verir misiniz?

Ne katılırsa katılsın, mahzuru olmuyor. Peygamber Efendimiz'e söylemişler: "Şam'dan gelen peynirin mayası şöyle yapılıyor." Mahzur görmemiş, o peyniri yemiş. Çünkü mayalandıktan sonra madde tabiatını değiştiriyor. Tabiatını değiştirince mahzuru olmaz. Onun için rahatlıkla beyaz peyniri yiyebilirsiniz.

Tabii her işimizi yeniden düzeltmemiz lâzım. Gıdalarımızı da

en temiz tarzda kendimiz imal edersek daha iyi olur. Ama imal edemiyoruz, mevcut beyaz peyniri yiyebilir miyiz? Yiyebiliriz. “Mayası şöyle böyle...” Mahzuru yok. Efendimiz yemiş.

2. Soru:
Birtakım müslüman kardeşlerimiz peynir mayalarının şüpheli olduğunu, zeytinlerin kuyularda muhafaza edildiğini, murdar olduğunu, yenilemeyeceğini söylüyorlar. Bunlara kulak verip yiyeceklerden bu şekilde sakınmak gerekli midir?

Hayır. Peygamber Efendimiz’e Şam’dan peynir getirdiler ve yerken dediler ki:

“—Yâ Rasûlallah, bunun mayası şöyledir böyledir.”

Efendimiz ona itibar etmedi, yedi. Çünkü maya başka, peynir başka! Maya bir şeyi oluşturuyor. Peynir bir başka madde hâline geliyor. Buna istihâle derler. Bir halden bir başka hale geçtiği için temiz oluyor.

Zeytinin salamura yapılması, suda ıslatılması caizdir ve haram değildir. Böyle bir zeytin yenilebilir. “Acaba bunun kuyusunun içine bir şey düştü mü, murdar oldu mu, olmadı mı?” diye düşünülmez. Esasen helâl olan bir şeyin, bir delil olmadıkça, helalliği devam eder. Onun için rahatlıkla zeytin yiyebilirsiniz, peynir yiyebilirsiniz.

Tabii her gıda için söylüyorum: Tanıdığınız yerden alın! Temiz kişiden alın! Ekmeğin bile içinden çuval parçası çıkıyor, hamamböceği çıkıyor bilmem ne çıkıyor! Ekmek helal ama, dikkat edilmediği zaman bir şeyler olabiliyor. Temiz gıda almaya dikkat edin!

İki gün önce bir arkadaşımız çok güzel bir şeyler anlattı:

Avrupa’da bir sergiyi geziyormuş. Patatesler varmış. Şu patates şu fiyata, şu patates şu fiyata… İri güzel patatesler… Ama kenarda yamru yumru, kötü görünüşlü, ufacık tefecik patatesler; fiyatı iki misli, üç misli fazla!

“—Yahu bu niye böyle?” demiş, sormuş. Demişler ki;

“—Bu hiçbir kimyevî madde katılmadan, gübreleme vs. yapmadan doğrudan doğruya tabii toprakta büyümüş bir patates de, bunun fiyatı onun için böyle yüksektir.”

“—Biz de memlekette böyle yapmak istiyoruz, yapabilir miyiz?”

“—Yaparsınız. 200 dönüm arazi alacaksınız, üç sene bekleteceksiniz. Nadas olacak. Otlar bitecek. İçinde bir şeyler varsa geçecek gidecek. Ondan sonra biz geleceğiz, muhtelif yerlerinden toprak nümunesi alacağız. İnceleyeceğiz: ‘Evet, içinde hiç kimyevî madde kalmamış!’ diyeceğiz. Onu dedikten sonra size bir sertifika vereceğiz. Orada ektiğiniz şeyleri biz alırız, biz satarız. Parasını da veririz. Ama böyle bir tedbir şart!” demişler.

Ben de eskiden beri hep düşünürüm. Bu kimyevî hormonlar, ilaçlar meyveleri korumak için üstüne sürülen parafinler vs. Bunların bir kısmı ve meyvenin bizzat içinde, sebzenin bizzat içinde, ağır metaller civa vs. suyundan filan geçebiliyor. Bunlar sıhhate zararlı oluyor. Her şeyin tabiisini bulmaya, tanıdık bir yerden almaya gayret edin!

Önüme bal getiriyorlar. Kur’ân-ı Kerîm; Fîhi’ş-şifâu li’n-nâsi, “Balda şifa vardır.” diyor. Amennâ ve saddaknâ! Fakat balın da hangi mevsimde hangi yerde hangi çiçekten alındığını bilmek, tahkik etmek lâzım. Zehirli ballar oluyor; yiyen ölüyor, ölebilir. Tanıdık bir yerden alacak. Hangi çiçekten yapıldığını, hangi mevsimde alındığını bilecek. Balın kıymeti öyle anlaşılıyor. Her şeye dikkat etmek gerekiyor.

3. Soru;

Balıkçıların durumu malum, çoğu namaz kılmıyor, acaba biz onların tuttuğu balıkları yiyebilir miyiz?

Yiyebilirler, balık tutmak helal, deniz avı helaldir, mahzuru yoktur.

4. Soru:

Kızılbaşların kestikleri hayvanın eti yenir mi?

Onun itikadî durumuna göre, kızılbaşlığının renginin koyuluğuna göre değişir.

Şunu demek istiyorum, latife bir tarafa bırakılırsa; mü'min olanın kestiği yenilir, kâfir durumuna düşmüşse kâfirin kestiği yenmiyor. Kur'an'ı, Peygamber Efendimiz'i vesaireyi inkâr etmişse, kâfir durumuna düşmüşse yenmiyor. Kendisi umumî hükme kâfirin kestiği yenmez hükmüne ister istemez girmiş oluyor.

5. Soru:

Üniversitede okuyoruz. Okulda verilen yemeklerin kaynağını, nasıl hazırlandığını bilmiyoruz. Bu yemekleri yememiz uygun olur mu?

"*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*" dersiniz, yersiniz.

Memleketimizde genellikle helâl gıdalar vardır; domuz vs. yoktur. Bir eşyada ilk hatıra gelen, temizlik ve paklıktır. Eşyada aslolan tahârettir. Bir kayıtlayıcı şart olmadığı takdirde, bir meselede de asıl hüküm mübah olmasıdır.

Onun için, "Etleri inşaallah Et-Balık'ta besmeleyle kesilmiştir. Yağı domuz yağı değildir." diye düşünürsünüz. Besmele çeker, yersiniz. Vesvese etmeye lüzum yok...

Ama bir taraftan da araştırma yapabilirsiniz.

6. Soru:

Helâl olan hayvanların sakatatlarından bazılarının mekruh olduğu söyleniyor, doğru mu?

Helâl olan hayvanların dalağı yenilir, mahzur yoktur çünkü Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifi vardır; "Kanlı olmasına rağmen iki şey size helal kılındı, birisi dalak, birisi ciğer." denmiştir. Böbrek yenilir, mahzuru yoktur.

Bir tek koç yumurtasını mekruh, mahzurlu görmüşlerdir, ötekiler normal. İşkembe yenilir biliyorsunuz. İşkembe yenilir, ciğer yenilir, akciğer karaciğer, böbrek, dalak.

Başka? Baş, yürek, mumbar, o bağırsağın temizlendikten sonra dolması, ve sairesi mahzuru yoktur.

7. Soru:
Midye yemek caiz midir? Denizden hangi ürünleri yemek caiz değildir?

Bizim mezhebimize göre balık şeklindeki deniz varlıkları; bildiğimiz şekilde, balık şeklinde olan deniz varlıkları yenilir. Bunun dışındaki karides, midye, ahtapot, istiridye, yengeç gibi başka türlü olup balığa benzemeyen, kabuklu veya başka türlü deniz mahlûklarını yemek kerahat-i tahrîmiyye ile mekruhtur. Yani kuvvetli bir mekruhluğu var.
Başka bazı mezheplerde:

أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعاً لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ (المائدة:٩٦)

(*Uhille lehüm saydü'l-bahri ve taâmühû metâan leküm ve li's-seyyâre*) [Hem size, hem de yolculara fayda olmak üzere (faydalanmanız için), deniz avı yapmak ve onu yemek size helâl kılındı.] (Maide, 5/96) ayet-i kerimesinden çıkararak "Denizden çıkan bütün mahsuller mekruh olmadan caizdir, yenilebilir." diyenler de olmuş. Bizim Hanefî mezhebinde kerahat-i tahrîmiyye ile mekruhtur.

8. Soru:
Helalliği veya haramlığı kesin olarak bilinmeyen bir maddeyi yemenin hükmü nedir?

Hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;
"—Sınırda gezen yasak olan yere düşebilir."
Onun için şüphelilerden kaçmak verâ duygusudur, dervişin şanındandır. Şüpheliden kaçınacak. Sahâbe-i kirâm diyorlar ki; "Biz harama düşmek korkusundan nice helalleri bile terk

ederdik.” Sahabenin ahlâkı böyledir. Aldırmayan, haram mı helal mi nedir bilmeden yaşayanlar bir gün paddadak günahı işlerler, cezasını çekerler. O bakımdan dikkat etmek uygun olur. Ya da gidip hükmünü öğrenecek, soracak. “Dur bir sorayım, öğreneyim, öyle…” diyecek.

r. Günah İşlenen Yerlere Gitmemek

Soru:

Hocam, mâlumunuz İngiltere’de yaşıyoruz. Burada en büyük eğlence ve şeytanın tuzağı, vakit geçirme yeri bir tür ırmak üzerine kurulan ve adına boat -yani gemi- denilen bir disko-bar türüdür. Bazı dervişler maalesef buralarda sık sık görülüyor. Bu kişiler, dervişler kendilerini avutmak için “Biz içki içmiyoruz.” gibi sözler söylüyorlar. Bunun yanında kadınların kendileriyle olan yakınlıkları ise bazen sabaha kadar sürüyor, umursanmıyor. Bu konuda görüşlerinizi bildirirseniz memnun oluruz.

Günahların çeşitleri çoktur. Mü’min bir insan günahlı yerlere yanaşmaz. Hatta günahkâr insanların yanına bile pek yanaşmak doğru değildir. Onlardan uzak durmayı dinimiz, Kur’an-ı Kerim emrediyor. Hatta bir yerde otururken orada bir günah işlenmeye başlanırsa, Kur’an-ı Kerim’de buyuruluyor ki:

فَلاَ تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (الأنعام:٦٨)

(*Felâ tek’ud ba’de’z-zikrâ mea’l-kavmi’z-zàlimîn*) “Hatırladıktan sonra kalk, artık o günah işleyen zalimlerle beraber oturma!” (En’am, 6/68)

Hatta daha olağan bir misal söyleyeyim: Şöyle bir toplantıda insanlar oturuyor. Tamam, güzel oturuyorlar. Birisini gıybet etmeye başladılar. Orada olmayan birisi... “Ali efendi, Veli efendi, falanca işte şöyle yaptı, böyle yaptı…” kötülüyorlar. Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Bir toplantıda, olmayan bir kimse kötülenirse o kimseye yardımcı olun, onu savunun! Gıybeti yapan kimseye de engel olun!” Yani, “‘Konuşmayın, etmeyin, gıybeti bırakın!’ deyin.” diyor, iki vazife yüklüyor. Olmayanı savunmak; olanların da bu günahı yapmasını, söylemesini durdurmak.

(*Ve kum anhu*) “Ondan sonra orada durma, kalk artık.” diyor. Yani orada durmayı da hoş görmüyor.

Demek ki, gıybet edilen bir yerde bile durmayıp kalkmak gerekiyor, muhterem kardeşlerim. Günahlı yerlere de gitmemek iyidir. Âyet-i kerîmede nasıl buyuruluyor;

وَلاَ تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمْ النَّارُ (هود: ١١٣)

(*Ve lâ terkenû ile’llezîne zalemû fetemessehümü’n-nâr*) “Zulmeden, yani günah işleyen insanlara meyletmeyin, onların yanında bulunmayın, onların safında bulunmayın, sonra size de cehennem ateşi dokunur.” (Hud, 11/113)

Onun için, günahlı yerlere gitmemek lâzım, yanaşmamak lâzım. Günahlı insanlardan uzaklaşıp, sevaplı insanlara yanaşmak lâzım. Kendisini öyle insanların yanına atmak lâzım. Okyanusta çırpınan bir insanın kayık bulmuş gibi, bir ada bulmuş gibi kendisini oraya atması lâzım, günahlı yerlerden uzak durması lâzım.

“—Ben katılmıyorum. Ben içmiyorum…”

Bugün içmezsin de yarın şeytan seni kandırır, içersin. En iyisi bulunmamak. Bugün paçayı kurtarırsın, yarın dayanamazsın. Onun için, en iyisi öyle yerlere gitmemek.

Bir de Peygamber Efendimiz Semud kavminin, Sàlih AS’ın kavminin helâk olduğu yere gelince askerlerine, ordusuna:

“—Buradan hızlı geçin! Buraya Allah’ın gazabı yağmıştır, burada fazla durmayın!” dedi.

Eskiden Allah’ın gazabının yağmış olduğu bir yerde bile yavaş yavaş gitmeyi uygun görmedi, “Buradan hızlı geçin!” dedi.

Onun için, Allah'ın gazabının yağacağı, sevmediği yerlere gitmemeye çalışmak lâzım. En akıllıca iş iyi arkadaş seçmektir, iyi yerlere gitmektir.

s. Günümüzde Hakimlik

1. Soru:

Günümüz hakimlerinin karar vermesi nasıl olacak? Bir çok kanunlar İslâm'a aykırı... Bu durumda hakimin işi iyice zorlaşmaktadır. Bizi aydınlatırsanız, memnun oluruz.

"Allah'ın emrettiği ahkâmı uygulamayan, onunla hükmetmeyenler kâfirdir, zâlimdir, fâsıktır." diye Kur'an-ı Kerim'de ayet-i kerimeler vardır. Allah'ın hükmünü icra edecek!

Hakimlik yalnız mahkemede hakimlik değildir, iki insanı arasında hakem olmak da bir hakimliktir. Orada da hakkı söylemesi lâzım! Orada hür olarak söyleyebilir insan...

Bir de bugün dindar kardeşlerimiz var; hukuk fakültesinde okuyorlar, hakim oluyorlar, savcı oluyorlar, avukat oluyorlar...

Onlar da, müslümanların problemlerinde onlara yardımcı olmağa çalışmak niyetiyle olunca, iyi niyetle ecir sevap kazanırlar.

2. Soru:
Fatih döneminde kanun haline gelen kardeş katli şeriate uygun mudur?

Kanun haline geldiği münakaşalıdır. Şeriata uygun değildir. Kimsenin suçu olmayan bir kimseyi öldürmeye hakkı yoktur. Suç teşekkül etmeden, suç olacak vehmiyle adam öldürmek şeriatta yoktur. O bakımdan doğru bir iş değildir

t. Büyü Bozmak

Soru:
İslâm'da büyü yapmak ve büyü bozmak var mı? Para karşılığı bu hocalara gitmek caiz mi? Karı koca arası bozuldu mu hemen "büyü yapmışlar" denmektedir. Eğer büyü varsa yurt dışındaki insana tesir eder mi?

İslâm'da büyü ve sihir olduğuna dair rivayetler vardır. Yani "Böyle bir şey olabiliyor, tesiri olabiliyor." diye rivayetler var. Bunlara karşı çare olarak; *Kul eûzü bi-rabbi'l-felak, Kul eûzü bi-rabbi'nnâs, Kul huva'llâhu ehad* sûreleri okunursa o büyülerin tesiri olmadığı bildiriliyor.

Para karşılığında hocalara gitmek doğru değildir. Allah'a sığınan insanlara şeytanın, cinin ve sâirenin tesiri olmaz. Allah'a tevekkül edersiniz, Kur'ân-ı Kerîm okursunuz, Âyete'l-kürsî'yi okursunuz, Kul huvallah, Kul eûzü bi-rabbi'l-felak, Kul eûzü bi-rabbi'nnâs'ı okursunuz.

Sakın öyle hocalara gitmeyin, tavsiye etmem. Hele para karşılığında olunca hiç olmaz. Olmadığı da ortada…

u. Boza İçmek

Soru:
Boza içmek haram mı?

Bozanın, bugünkü bizim memleketimizde olanın mahzuru olmadığı söyleniyor. Bizim memleketin dışında bazı yerlerde bir çeşidi varmış, onlar bayağı içenin kafasını tutarmış, Mısır'da filan oluyormuş, bizde o cinsi yok.

v. Seccâdede Kâbe Resmi

Soru:
Seccade örtüsünde Kâbe resmi var... Bunun üzerinde namaz kılınır mı?

Kılınır. Kâbe resmi mahzurlu bir resim değildir. İnsan resmi olsa olmaz, hayvan resmi olsa olmaz! Tabii, sade olsa daha iyi olur; çünkü, insanın zihni her hangi bir şeye takılmaz. Düz olsa, dümdüz olsa daha güzel... Ama hiç olmazsa, Kâbe'yi hatırlatıyor.

y. Cuma Günü Yasakları

2. Soru:
Cuma günü cumadan önce avlanmak, yaş kesmek hakkında çeşitli şeyler söyleniyor; ne dersiniz?

Cuma günü, cuma namazını tehlikeye düşürmedikten sonra, av yasağı diye bir şey yoktur. Yaş kesmek hakkında da bir şey yoktur. Bunlar hacda yasaklanan şeylerdir. Bazıları "Cuma fukaranın haccıdır." filân diye bunları sıralıyorlar. Aslı yoktur.

z. Musafaha ve El Öpme

1. Soru:
Musafahanın şekli nedir? Dinimizdeki yeri, hükmü nedir?

Musafaha sevaplı bir iştir. Peygamber Efendimiz; "Musafaha edenin günahları, kuru ağacın yapraklarının sapır sapır döküldüğü gibi dökülür." buyuruyor. Musafaha; eller yukarıya doğru hafifçe dua eder gibi kalkık vaziyetteyken ötekisinin elinin başparmağı ile tutunmak sureti ile iki başparmak dolanmak suretiyle, aşağı doğru yeni moda tarzda değil de yukarıya doğru biraz başparmak kavranmak suretiyle tutularak yapılır. Musafaha sevaptır, günahların dökülmesine vesiledir. Yapılması uygun olur.

2. Soru:

Kardeşlerimizle musafaha yaparken, el sıkışırken sarılmak ve kafa kafaya tokuşturmak doğru mudur?

Kafa kafaya tokuşturmak yok, musafaha var. O sonradan çıkmış, delikanlıların birbirlerine şakası olmuş oluyor galiba. Kafa tokuşturmak yok!

Peygamber Efendimiz'e sormuşlar:

"—Sarılalım mı?"

“—Sarılmayın!” buyurmuş.

Uzak mesafeden geldiği zaman, çok büyük hasretlik olduğu zaman kucaklaşma da olabiliyor ama, Efendimiz her zaman tavsiye etmemiş. Normal olan şekil musafaha yapmaktır.

3. *Soru:*

El öpüp alna koymanın mahzuru var mı? Bazıları diyorlar ki: “Sadece el öpülür. Bir de bunu alıp alına koymak ne oluyor?”

“El öpmek olabilir.” diye söyledik. Bu bizim töremizde var... Padişahın fermanı da öpülüyor, başa konuluyor. Güneydoğu Anadolu’da bir tabir vardır: “Başım gözüm üstüne” derler. Yani “Ben buna çok itibar ediyorum, baş üstünde yeri var.” gibi bir mâna taşıyor. Hürmeti ifade eden bir [âdet] oluyor. Herhalde mahzuru yoktur.

Bazıları bunların hakkında ileri geri sözler söylüyorlar. Sanki alnına koyduğu zaman ele secde ediyormuş gibi mânalar çıkartıyorlar. Öyle bir şey yok. Başım üstünde...

“—Şunu şöyle yap.”

“—Baş üstüne.” diyorsun. Ne demek?

“—Tamam, yapacağım. Emir başımın üstünde.” demiş oluyor.

Onun gibi bir mâna...

20. TELEVİZYON, BASIN

a. Televizyon Hakkında

1. Soru:
Televizyon hakkındaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Televizyon tehlikeli bir alettir. Çeşitli kanallar vardır. Dînî kanallar vardır, güzel şeyler öğreten kanallar vardır... Kötü kanallar vardır, kötü sahneler vardır. Günah olan, haram olan şeylerin görüldüğü sahneler de vardır.

En iyisi, böyle bir tehlikeli aleti ben yokken çoluk çocuk filân kullanır diye eve bir kere sokmamak... Dînî kitapları okuyarak, akşamları çeşitli çalışmalar yaparak evde bir kültürel faaliyet göstererek, çoluk çocuğu yetiştirmeğe çalışmak daha iyidir.

Televizyon eve girmişse, iyi programları takip etmeğe çalışmak lâzımdır. Kötü sahneleri seyretmemek lâzımdır. Ama fiiliyatta eve televizyon girdi mi, kötü sahneler de az buz seyrediliyor. Veyahut oyunlar, hainlikler olabiliyor.

Ankara'da başımıza geldi. Biz vaaz verdik. Ondan sonra o akşam "32. Gün programında Yusuf İslâm'ı göstereceğiz." diye ilan verdi. Biz de camide hadis dersimizi verdik, eve gittik. Yusuf İslâm İngiltere'de müslüman olmuş, Yunan asıllı bir kimse filân diye 32. Gün'ü seyretmeğe başladık. Hain programcı ilk başa çok müstehcen bir filmin yatak sahnelerini koymuş. Yâni, müslümanlarla alay ediyor. Bunun gibi oyunlar olabiliyor, hainlikler olabiliyor, günahlar olabiliyor... Tehlikeli bir alet!

Birisi Hocamız'a gelmiş. Bizim ihvandan biraz akıllıca bir kardeş...

"—Efendim, televizyonun düğmesi elimizde değil mi? Kapatırız kötü bir şey geldiği zaman!" demiş.

Hocamız kızmış, şöyle arslan gibi bir doğrulmuş:

"—Onu yapmak için evliyâ olmak lâzım!" diye azarlamış.

Öyle televizyona hakim olup da seyretmemek kolay değildir. Herkes günaha giriyordur, günahkâr oluyordur.

2. Soru:
Evde televizyon olmasının mahzuru var mı?

Evde televizyonun olması fiilen bugün birçok kimse için mahzur teşkil etmektedir. Çünkü içindeki programlar sabahtan akşama meşgul ediyor. İlim irfan öğrenmesine, dinini öğrenmesine büyük ölçüde mâni oluyor. Elbette televizyonun içinde faydalı şeyler de vardır. Mesela o belgesel filmler var, dünyanın muhtelif yerlerini gösteriyor. İlme ait [yayınlar] var. Tahsil için, açık öğretim için olan yayınlar var.

Demek ki televizyonun bizzat kendisinin olmasının mahzuru yok; günahlı şeyleri seyretmek mahzurlu olmuş oluyor. Onun vesvese hâsıl etmek bakımından da feyzin gitmesi bakımından da zararı olur. Günaha bakan insan bu günahın zararını çeker. Güle güle günah işleyen insan ağlaya ağlaya cezasını çeker. Bu bir kâidedir, hepinizin bildiği bir şeydir, muhterem kardeşlerim.

3. Soru:
Bazı hocaefendiler televizyonlar hakkında dinî olsun dinî olmasın; "Seyretmek haramdır." diyorlar. Bu konuda ne dersiniz?

Haram sahneleri seyretmek haramdır. Helal olan şeyleri seyretmek, dinlemek doğrudur, helaldir. Çünkü şimdi güzel programlar da çıkmaya başladı. Güzelini seyretmekte beis yoktur.

Bir eve gittiniz, açıldı; baktınız ki güzel bir şey var... Farz edelim, hac filmi oynuyor. Haccın nasıl yapılacağını anlatıyor. Bunu seyretmekte bir mahzur yoktur. Kusur televizyonun kendisinde değil. Programlarının kötüsü kötüdür, iyisi iyidir. Şiirin kendisi kötü değil; iyisi iyidir, kötüsü kötüdür. Mûsikînin kendisi kötü değil; -Kur'ân-ı Kerîm'i bile, ezanı bile makamla okuyoruz.- iyisi iyidir, kötüsü kötüdür. Her şey böyle.

4. Soru:

Filânca televizyon kanalıyla sizin bir bağlantınız var mı; program yapacak mısınız?

Sakın ha! Bizi bahane edip televizyon sahibi olacaksınız. Ondan sonra, başka şeyi seyredip bizim başımızı derde sokacaksınız. Televizyon filân istemez. Evde yoksa, hiç almayın!

Bizim AKRA diye bir televizyon şirketi çalışmamız var... AKRA, Ak Radyo'nun kısaltılmışı... Radyo kasetleri ve televizyon kasetleri hazırlayabiliriz ama, bizim için sakın almayın! Çünkü, ben faydasını görmedim.

Kur'an okuyun, dinî kitapları okuyun. Televizyon seyrederek vaktinizi ziyan etmeyin! İyisini diye alırsınız, kötüsüne kayarsınız sonra... İyi niyetle alınıyor; sonra siz yokken çoluk çocuk başka tarafları da seyrederler. Babam geliyor diye düzeltirler. Sen kapıdan çıkar çıkmaz, yine öbür kanala geçerler. Eve bir fitne sokmuş olursunuz.

5. Soru: Uzun zamandır mücadele ediyorum. Anam babam hepimiz iyi bir aileyiz. Televizyon alsam mı almasam mı? Ne yapmam uygun olur?

Cevap: Alırsan vakitlerin telef olur. Televizyon "telefisyon makinesidir." "Vakitleri telef etme" makinesidir. Televizyonu alırsan vaktin telef olacak, muhakkak. Telef makinesi almış oluyorsun. Bir tarafına zaman verirsin; öbür tarafından zamanlar toz olur, duman olur gider. Eğer ilim irfan öğrenmek istiyorsan eve televizyon almayacaksın. Radyo bile almayacaksın ki başın dinç olsun. Kur'an öğreneceksin, ilim öğreneceksin, ilerleyeceksin. Yoksa "Şu haberde ne var? Bu programda ne var? Bu reklamda ne var?" derken aziz ömür geçer gider. Almamanı tavsiye ederim.

b. Maç İzlemek

1. Soru:

Vakfın yurdunda maç izlenebiliyor. Yurtta kalanlar kahveye gidip izlemesin diye yurt görevlisi televizyonu açıyor. Futbol maçı izlemek haram değil mi?

Futbol maçı izlemek ancak mâlâyânidir, eğlencedir, lehviyattır. Haramlık derecesinde değil tabii bu; sadece vakti boşa geçmiş oluyor. Kumar yok işin içinde... Bakalım kim yenecek diye müsabakayı takip var... Haram demek için insanın bir mesnedi olması lâzım!

Belki, adamların dizleri görünüyor, bacakları görünüyor denilebilir. Bazı mezheplerde bizim gibi değildir tesettür, biraz daha yukarıya müsaade vardır. O da oradan gider. Onun için, seyretmek haram diyemeyiz. Ama, doğru değildir. Vakit israfıdır, ömrü telef etmektir. Mekruhtur filân denilebilir.

Kahveye gitmesin diye açıyorlarmış. Bu bir belâ... Çocuklar komşuya gitmesin diye eve televizyon alınıyor. Eve televizyon alınınca, adam evde olmadığı zaman, her türlü mel'un şeyler de seyredilebiliyor, her türlü kusurlu işler olabiliyor.

Allah ıslah etsin... İyi şeylere kendimizi alıştıralım. Kötü şeylerin karşısında da dirençli durmayı öğrenebilelim diye temenni ediyorum.

2. Soru:

Üniversiteyi bu sene kazandım, çok sevindim, yurda yerleştim. Yurtlarda ve evlerde futbol maçları seyretmeyi uygun görüyor musunuz?

Bazı öğrencilerin kahvelere ve bu tür yerlere gitmemeleri için yöneticilerin buna izin verdiklerini söylüyorlar. Biz tabii esas itibariyle mâlayani şeylerle meşgul olmamanızı ısrarla tavsiye ederiz. Nihayet bir maçtır. Hani insan bir yerde seyrediyor, çok kritik bir maç, herkes heyecanlı vesaire...

Ama esas olan seyretmemektir, boş şeylerle uğraşmamaktır, ömrünün kıymetini bilmektir, hayırlı şeylerle meşgul olmaktır. Aslında futbolu da futbol seyretmeyi de bir hastalık olarak

görüyorum. Bu gibi şeylere gazetelerde üç beş sayfa yer ayrılmasını da protesto ediyorum. Bu, hayatımızda bu kadar önemli mi?

"Yirmi iki kişi bir topun peşinde koşuyor; yirmi beş milyon, elli milyon insan bununla meşgul oluyor; akıllı mantıklı bir şey değil!" diye düşünüyorum,

Allah'ın bizi bunun için dünyaya göndermediği muhakkak; daha ciddi birçok işler olduğu muhakkak. Ona göre hayatın ciddiyetini anlayıp öyle çalışmak lâzım; tabi bütün kardeşlerimiz buna dikkat etsin.

c. Açık Kadın Resimleri

1. Soru:

Televizyondaki film, reklam ve başka programlarda baş ve diğer uzuvları açık kadınlar çıkmaktadır. Buna engel olup televizyonu kapatmak istediğimizde, arkadaşlar karşı çıkıyorlar. Bazıları da, bu görüntülerin aslı olmadığını söylemektedirler. Bu konuda ne dersiniz?

Görüntünün aslı olmasa, resim bile olsa, günahtır. Görüntü görüntüdür ama, netice itibariyle bir kadın görüyorsun, bir şarkıcı görüyorsun... O günahtır.

2. Soru:

Mecmualardaki ve televizyondaki açık kadın veya erkeğe bakmanın hükmü nedir?

Doğru değildir, günahtır. Kadın erkeklere bakamaz, erkek de kadınlara bakamaz! Erkek erkeğe de bakamaz! İslâmî ölçülere uygun değil...

d. Hizmetler ve Para

1. Soru:

İslâmî bir gazete çıkarmayı düşünüyor musunuz?

Gazete çıkarmayı düşünüyoruz. Televizyon kanalı kurmayı düşünüyoruz. Radyo yayını yapmayı düşünüyoruz. Her şeyi düşünüyoruz ama bunlar el birliğiyle oluyor. Tek başına çalışarak temenni etmekle olmuyor. O bakımdan desteklenirse destek bulursak yapılır. Şu anda dört beş tane dergimiz var; bin bir zorlukla çıkıyor. Çıkarıyoruz ama bundan bir kâr olmuyor; bir kere bunu bilin. Hani o üstünde on iki bin lira fiyatı var; dersiniz ki kâr ediyor. Hayır çok zorlukla çıkarıyoruz. Kimisi diyor ki;

"—Fiyatını biraz daha azaltamaz mısınız? Niye çok reklam koyuyorsunuz?"

Reklam koymazsak maliyeti daha da yüksek oluyor, dayanamıyoruz. Dayanamadığımız zaman da kapatıyoruz. Mesela Gülçocuk hep ziyan ettiği için kapatmak zorunda kaldık; ancak Kadın ve Aile'nin içinde çıkarıyoruz. İlim ve Sanat hep zarar etmekte olduğundan maliyetinden çok daha az para kazanabiliyoruz. Üç ayda bir çıkarabilmeye başladık. "Senede altı defa çıkarıp altı zarara uğrayacağımıza hiç olmazsa dört defa çıkarıp iki zarardan kurtulalım." diye düşünüyoruz.

Uğraşıyoruz. Basında para kazanmak mümkün değil, kardeşlerim! Basın bir kavga, bir mücadele âlemi ki millet orada parayı başka şeyden kazanıyor. Daire satıyor, elektronik eşya satıyor, otomobil satıyor. Bir şeyler yapıyor; kurnazlıklarla parayı oradan kazanıyor ya da devletten alıyor oradan buradan alıyor.

Bazı şeyleri duyduk: Meselâ eski senelerde Müslümanlık aleyhine kampanyalar olduğu zaman, Amerika altı yedi tane gazeteye bilmem ne kadar milyon para vermiş, kampanyayı öyle yaptırmış. Böyle şeyler parayla pulla oluyor.

Biz bundan kâr etmiyoruz ama istiyoruz ki, camiye giren kardeşlerimizle yüz yüze görüşüyoruz ama camiye gelemeyen milyonlarca kardeşimizle, ihvanımızla da görüşebilelim! Onlarla muhabbet etmek için vesile olsun. Yazılanlar bir mektup gibi olsun; her yere gitsin. "Hem fikirlerimiz okunmuş olur hem bir şeyler öğrenilmiş olur hem de mektup gibi olmuş olur." diye böyle yapıyoruz.

O da bize diyor ki:

“—Çok pahalı!”

Çok pahalı ama benim takatim yok. Ben daha ucuza çıkaramıyorum ve bazılarını da kapatmak zorunda kalıyorum.

Ya hepsini kapatırım, o zaman sen sağ ben selamet; oh, çok rahat ederiz; ben de çok rahat ederim. Geceleri rahat uyku uyurum, çünkü bunları çıkarmak da zor oluyor. Bak daha yazı yazacağım, matbaada bekliyor.

“—Efendim, çok reklam koymasınlar!”

Koymasınlar ama o zaman parasını sen ver. Reklam kadar parayı sen ver; ben bedava çıkarayım.

Gümüşhanevî Hocamız’a Kırım’dan bir teneke para, bir teneke altın göndermişler. O da şu okuduğumuz *Râmûzü’l-Ehâdîs*’i bastırmış, bedava dağıtmış.

Bizim de kütüphanemizde *Râmûzü’l-Ehâdîs* var; *Râmûzü’l-Ehâdîs*’in şerhi olan beş ciltlik *Levâmiu’l-Ukùl* eserinin takımları var. İstanbul Müftülüğü’nün mahzeninde duruyordu. Çünkü eski İstanbul müftülerinden birisi de bizim şeyhlerimizden idi, Gümüşhanevî tekkemizdendi. Orada duruyordu. Biz de oradan aldık. Para vererek almadık ama birisi tenekeyle para getirmiş, vermiş. Sen de ver, ben de bütün dergileri bedava çıkarayım; razıysanız pekâlâ…

Herkes fedakârlık yapacak! Biz dedik ki haftalık dergi çıkaralım, sizlerle haftada bir bulaşalım. Haftalık dergi çıkaralım da her hafta sizinle karşı karşıya gelelim. Herkes vaat etti; şu kadar verecek, bu kadar verecek. Bizim şubeden, vakfın şubelerinden bir kısmı verdi, bir kısmı vermedi. Verenlerden Allah razı olsun. Veremeyenler herhalde ya unuttular ya da başka bir şeyler oldu. Zaten şeytan bir hayrı yapmak için kalkışan bir insanı döndürecek bin bir türlü oyun bulur. Hayrı çabuk yapmak lâzım. Öyle olmadı işte.

Para olursa yaparız. Her şey parayla dönüyor.

Ermeniler Azerîlere saldırdılar, Laçin’i aldılar, birçok yeri aldılar, ilerlediler. Neden? Bastırdılar parayı, Ruslardan tankları aldılar. Azerîlerin canına kıydılar.

Azerîler de baktı başka türlü olmuyor; Elçibey de tuttu kesenin ağzını açtı. O da bilmem kaç tane tank aldı. Ruslar satıyor. Ne

yapsın merkezden para gelmiyor. Öyle diyorlar. Bu sefer silahları satıyor. Onlar Ermenileri püskürttüler. Şimdi Ermenilere de Amerikalılar yardım eder, arkadaşları yardım eder.

İngiltere'de iken geçen gün gördüm. Bir gazetede mazlum bir pozda yayınlamış. Ermeni piskoposu diyor ki:

"—Bizim işimiz Allah'a kalmıştır, bizim işimiz Allah'a kalmıştır!"

Vah vah vah!

"—Bir de Birleşmiş Milletler'in kararına kalmıştır." diyor.

Azerîler ilerlemeye başlayınca o zaman mazlum pozuna bürünüyor. Pekiyi, ne diye saldırdın? Başından ne diye saldırdın Karabağ'a?

"—Tarih boyunca Türkler Ermenilere zulüm yapmıştır!" diye elçilerimizi öldürdüler. Yıllarca her yerde suikast yaptılar.

Halbuki biz Ermenileri öldürseydik yedi asır memleketimizde yaşarlar mıydı?

Öldürmedik! Kayseri'de yaşadılar, Türkiye'de yaşadılar. Vali yaptık, paşa yaptık, hariciye vekili yaptık. Marko Paşa ne idi, bilmiyorum. Ermeni miydi? Bakanlıklara bile getirdik. Hâlâ da öyledir. Hâlâ da Türkiye'de birçok insanın soyunu incelesen Ermeni'ye çıkar. Hiç ayırım yapmamışızdır; geçmiştir, baş köşeye oturmuştur.

Parayı veren savaşı bile kazanıyor; parası olmayan kahraman da olsa bir yerden bir mermi geliyor, evin çatısı başına göçüyor, nereden geldiğini bile anlayamıyor; onun için her şey para ile oluyor.

Peygamber Efendimiz'in zamanında iş başka türlü müydü?

Hayır! Peygamber Efendimiz'in zamanında da Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in doksan bin altını vardı,Allah yolunda verdi, Hz. Osman Zinnûreyn Efendimiz, kıtlık senesinde, kaç yüz deve yükünü Şam'dan getirmişti; hepsini bağışladı. Milletin karnı öyle doydu. Savaşlar bedava olmuyor; hiçbir zaman bedavadan kazanılmamıştır. Her zaman fedakârlık ile oluyor.

2. Soru:

Sizce bir gazete nasıl olmalı? En iyi, doğruyu söyleyen gazete

hangisidir?

Müslümanların çıkardığı gazeteler var. Onları sorup öğrensin. Biz buradan söylemeyelim. Bir de gazetesini öyle gözü kapalı takip etmesin. Bazen "İslâmî gazete" diyoruz ama yalan yanlış şeyler oluyor; onu da takip etsin. "Bak şunu şöyle yaptınız, iyi olmadı. Bu, İslâm'a aykırı. Şurasında şu hata var, bu hata var." diye de söylesin.

e. Özel Televizyon

Soru:
Özel televizyon için herhangi bir çalışmanız var mı? Düşünüyor musunuz?

Düşünmekse evet düşünüyoruz, temenni ediyoruz. Müslümanlar genel olarak düşünüyor. "Galiba müslümanlar bu hususta treni kaçırıyorlar!" gibi yazılar da çıkıyor basında.

Düşünüyoruz ama bu büyük bir iştir, birkaç yönü vardır, taşıma su ile değirmen dönmez; bu işin teknolojisine sahip olmamız lâzım. Bilmiyorum bu "*Star Televizyonu*" nasıl aldı uyduyu. Galiba bir Alman şirketiyle ortaklık yaptı. Almanya'ya gideceksin, adamların uydusuna muhtaç olacaksın. Elin gâvuru sakalınla, müslüman olarak gittiğin zaman sana kanal verecek mi, vermeyecek mi?

Cihazlar bozulduğu zaman sen yürütebilecek misin, yürütemeyecek misin?

Benim zihnimde. Bunu şahsen yürütebilecek elemanlarımızın olması lâzım. Geçen gün burada bir arkadaş bilgi verdi. Yıllar önce bizim Mustafa Yazgan söyledi, Siyasal'da okurken o zamandan daha Türkiye'de televizyon yokken Siyasal'daki hocalar; "Televizyon kurulmalı, elemanlar yetişmeli" diyerek adamlar göndermişler, muhtelif diyarlarda yetiştirmişler.

Bak başkaları nasıl açıkgöz, nasıl ileri görüşlü! Tabi biz bunu

yapamadık. Yapmamız lâzım. Ben şahsen 1983 yılında bir stüdyo kurmayı düşündüm.

“—Bir televizyon çok önemli; televizyondan önce kaset, video kaset önemli, bir stüdyo kuralım!” dedim.

Camiamız bunu yapamadı. Biz bazı şeyleri düşünüyoruz da bizim camiamız umumiyetle talebelerden müteşekkil bir camiadır; gençtir, dinamiktir, bilgilidir, münevverdir ama parasal gücü yoktur.

Koca cami tıklım tıklım talebe doludur; sen vaazını verirsin, onlar hadis-i şerifleri dinler. Bir sergi açarsın, otuz bin lira para toplanır. Ne olacak? Zaten talebenin harçlığı kendine bile yetmiyor. Bizim parasal gücümüz çok olmadığı için o stüdyo kurulamadı. Kurulsaydı epeyce hizmetler olurdu. Televizyona da hazırlık olabilirdi. Şimdi de aynı durum vardır. Televizyona geçemesek bile hiç olmazsa bir video kamera, videobant stüdyosunu güzel bir şekilde kurmak zorundayız. Geçen akşam; “*Müslümanın Yirmi dört Saati*” isimli bir filmi iki bölüm halinde seyrettik.

Fena değil, Allah razı olsun. Ama veballi, çünkü hatalı şeyler var; ibareler yanlış, bilgiler yanlış ve insanları yönlendirme tam Rasûlüllah’ın hayatına uygun değil. Biz onu başka türlü yapardık. Her yiğidin bir başka yoğurt yiyiş tarzı vardır; o ayrı da İslâmî yaşantı o değil. İslâmî yaşantıyı iyi yakalamak, tam göstermek lâzım. Bu bir ihtiyaçtır. İnşaallah destek olursanız bir noktasından başlar, ileriye doğru götürürüz.

f. Beyne’l-milel Dergi Çıkarmak

Soru:
İslâm dergisini beynelminel bir dergi olarak çıkaramaz mıyız?

Her şeyi yapabiliriz ama maddî imkânlara bağlı. Bunun beynelminel bir dergi için çıkması demek İngilizce neşredilmesi ve yurt dışına yayılması demektir. Yayılan yerlerden parasının

gelmesi demektir ve bu paranın da muntazam bir sirkülasyon, dönüşüm, deveran içinde derginin sıhhatle yürümesini sağlayacak bir tarzda işlemesi gerekir. Bu olmadığı için biz *İlim ve Sanat* dergisini bile rölantiye aldık.

Dergi çıkarmak kolay bir şey değil, yani şu kadar adet dergiyi, 100 bin adet dergiyi bastıracağınız zaman şu kadar kamyon, şu kadar ton kağıt gerekiyor. Kağıdı da peşin parayla alıyorsunuz veya büyük meblağlarla alıyorsunuz. Bir sayı çıkartıyorsunuz, iki sayı çıkartıyorsunuz, üçüncü sayıda pes diyorsunuz.

Türkiye'deki İslâmî dergilerin pes etmesinin sebebi Anadolu'ya giden dergilerin paralarının geriye gelmemesidir, dergilerin Anadolu batağına saplanmasıdır. İki yıl sabrederler; ilk topladıkları açılış, başlangıç sermayesiyle iki yıl 24 sayı kadar çıkartabilirler, ondan sonra oradaki kitabevleri paraları göndermediği için dergiler batar.

Bu da müslümanların zaaflarından bir tanesidir. Yani İslâmî cephe İslâmî cephe ama mali meselelerde gayri İslâmî şekillerde çalışıyorlar.

Benim paramla kitabevinin sahibi otomobil alır, onun üstüne biner sefa yapar, ben de burada cefa çekerim. Yani benim paramı o kullanır, ben param geri gelsin de kâğıt alayım da neşriyat yapayım diye burada inlerim. Kâğıdı alamayınca da derginin frenine basarım, üç ayda bir çıkartırım, altı ayda bir çıkartırım, senede bir çıkartırım. Mesele bundan ibarettir.

Zenginin birisi, bir petrol kuyusuna sahip birisi gelsin desin ki parası benden. Tamam, dünyanın en güzel İslâm dergisini İngilizce olarak çıkartmaya hazırız. Hatta her dilden çıkartabiliriz, Almanca, Fransızca, vesaire. Çünkü buna yatkın kadromuz var ama paramız yok; ihvânımız, ahbâbımız, yârânımız var ama bütçemiz yok. Parayı sağlayın, neden olmasın!

Biz para sağlamak için bu şirketleri kuruyoruz. Yani parayı sağlayın derken, para sağlamakta kendimiz çalışma yapmıyoruz mânasına değil. Bizim kurduğumuz bütün ticari şirketlerin amacı,

vakıf faaliyetlerinin kimseye muhtaç olmadan devam etmesini sağlamak içindir.

Bizim İslâm dergisi 14 yıl, 12 yıl devam ediyorsa böyle bir şeyden dolayı devam etmektedir, yoksa iki yılda biz de batardık biz de çıkamazdık ama biz de yavaşlamışızdır. Çünkü büyük krizler, büyük darbeler oluyor. O ekonomik darbeleri atlatırsanız bile yara alıyorsunuz.

Para meselesidir, yani mali finansman meselesidir. Bir zengin veya bir grup arkadaş, biz bunu sağlarız derlerse beynelminel bir dergi çıkartırız ve çok faydalı olur, büyük fayda sağlar. Kendimize de fayda sağlar; bizim de ufkumuz açılmış olur, dünyayı tanımış oluruz, dünya müslümanlarıyla diyaloğumuz gelişmiş olur. Büyük faydalar sağlar.

g. İslâmî Olmayan Yayınlar

1. İslâmî olmayan mecmuaların verdiği hediyeleri almak için belli bir zaman bu gazeteyi alıp kupon biriktirmek câiz olur mu? Bu konuda ne buyurursunuz?

O gazete İslâmî bir gazete değilse, almak zaten câiz olmaz. İçindeki resimler, konular, yazılar, muzır zehirli fikirler dolayısıyla zaten câiz olmaz. Ama bir gazeteyi alıp dururken insan kuponlarını biriktirirse hediyeleri alırsa alabilir, onun bir şeyi yok.

Peki, kötü bir gazeteyi insan başka bir maksatla alabilir mi? Mesela bir hocayız, hani görelim de ters yazılar varsa cevabını verelim, haddini bildirelim filan diye takip babında almak. Belki doğru olur ama, o da bayağı zor bir iş, pis bir iş oluyor. İnsana zarar veriyor ben onun için bir ara arkadaşlar getiriyorlardı, dedim ki:

"—Şu gazeteyi, şu gazeteyi, şu gazeteyi eve hiç sokmayın!"

Çünkü artık İslâmî gazeteler oldukça gelişti, yani insanın tatmin edecek yazı, resim, bilgi ve haberler oluyor.

Şimdi biz burada sabahleyin radyo yayınlarını dinledik, Akra bütün gazetelerin özetlerini veriyor. Ne lüzum var adamlara para kazandırmak, gidip onların şeyini alıp da onların bütçelerini kuvvetlendirmek, tirajımız şu kadar filan dedirtmek...

Dinlersin Akra'dan yolda giderken otomobilinde, işyerinde, tezgahın başında tamam, haberdar olursun; Çiller ne yapmış, meclis ne karar almış, Bosna'da ne olmuş, her şeyi rahatlıkla duyuyorsun.

Onun için kötü gazeteleri zaten almak vebaldir, eve sokmak vebaldir.

Bizim Ankara'da bir komşumuz vardı, Allah rahmet eylesin, istiklal harbi gazilerinden bir Mehmet amca vardı, yaşlıydı, 90 yaşlarında filandı. O diyordu ki:

"—Biz eskiden, eve kibrit kutusunu götürürken üstündeki resmi kazırdık, kutuyu eve öyle götürürdük. Çünkü içinde suret olan, köpek olan eve melek girmez denildiği için; ancak bekçi köpeği, çoban köpeği müstesna!" diye, resim sokmazlarmış.

Şimdi resmin girmediği yer kalmamış gibi, zor bir durum. Tabii müstehcen resimler, müstehcen yazılar var, onlar daha kötü…

2. Soru:

Elektronik cihaz tamiriyle uğraşıyorum. Tamir ettiğim bir televizyonla zararlı yayınlar da seyredilebiliyor. Bu meslek dinen câiz midir?

Bunda bir mahzur yoktur; çünkü, nihayet bir aletin tamiridir. Belki, o alet bir kursun televizyon cihazıdır. Şerre kullanan vebal altında kalır. Aletin tamirinde bir sakınca yoktur.

21. MÜZİK

a. Müzikte Ölçü

1. Soru:

İslâm'da müzik dinlemenin hükmü nedir? Şehrimizdeki yerel İslâmî radyolarda bile müzik yayını yapılıyor. Müzikteki ölçü nedir, hangi cins müzikler dinlenebilir?

Müzik bizâtihî haram değildir. Meşrû cinsleri vardır. Tasavvufî merkezlerde eskiden beri büyüklerimiz kullanmışlardır. Tabii, o ölçü olmaz. Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında, kızlar eğleniyorlarmış, bayram yapıyorlarmış. Hazret-i Ömer Efendimiz geldiği zaman kaçışmışlar. Peygamber Efendimiz, "Onlara dokunmayın!" demiş. Yâni, bayram gününde buna müsaade etmişler.

Sonra, Peygamber SAS Efendimiz Medine'ye gelirken, Seniyyetül-Vedâ'da kasidelerle, ilâhilerle karşılamışlardır.

Peygamber Efendimiz Kur'an-ı Kerim'in bir makam ile lühûn-u Arab ile; yâni şarkı gibi değil, kasîde gibi değil ama, güzel bir makamla okunmasını tavsiye ediyorlar. Ezan öyle okunuyor, biliyorsunuz. Kamet öyle getiriliyor.

Binâen aleyh, dînî bir mûsikî vardır. Bir de dince mahzurlu olmayan bir mûsikî vardır. Eğer mûsikî insanın şehvetini arttırmak için, eğlence babında kullanıyorsa; o zaman, o doğru değildir tabii... Şehevî duygularını arttıracak cinsten sözler ve sâireler olduğu zaman haram olur, doğru olmaz!

2. Soru:

Müziğin ne zaman haram, ne zaman haram olmayacağını bildirir misiniz?

İnsanda derûnî, mânevî, güzel duygular uyandıran mûsiki, tekke mûsikîsi olarak kullanılmıştır. Ona câizdir diyenler var.

Fısk u fücûr duygusu, keyif, zevk, eğlence arzusu uyandıran mûsikî, nefsi kuvvetlendiriyor diye câiz görülmemiştir.

3. Soru:

Müziğin, musikînin İslâm'da hükmü nedir? Tasavvuf müziği benim hoşuma gidiyor, acaba nefsim mi beğeniyor? Tegannî nedir?

Müzik, Batı dillerindeki telaffuzu. Bu kelimenin Türkçesi, eski dilcesi *musikî*... Onlar müzik diyorlar. Meselâ İngilizler *music* diyor.

Musikînin çeşitleri var. Musikî âletleriyle icrâ edilen musikî var. Aletsiz olan musikî var. Mesela camilerde müezzinlerin yaptığı da bir makamla, musikîyle ilgilidir. Ezanların okunması, müezzinliklerin yapılması... Düz okunmuyor.

Sesle olanı, ağır başlı, ölçülü olmak üzere tavsiye edilmiştir. Peygamber Efendimiz:[44]

---

[44] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.464, no:1468; Neseî, *Sünen*, c.II, s.179, no:1015, 1016; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV,

زَيِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ (ط. حم. عب. ش. والدارمي ، حب. د. ن. ه. ع. وابن خزيمة ، روياني ، طب. في الصلوة ، ك. ق. ض. عن البراء ؛ قط. طب. وأبو نصر ، وابن النجار عن ابن عباس و أبي هريرة)

RE. 293/3 (*Zeyyinü'l-kur'âne bi-asvâtiküm*) "Kıraatinizi güzel sesinizle zînetlendirin!" buyurmuş.

Kur'an-ı Kerim'in bir makamla, hoşa gidecek bir tarzda, musikîyle okunması emrolunmuş oluyor.

Ama bunun gayriciddi duygular uyandıracak, hafifmeşrep şarkı, kıvrak oyun havası hâline getirilmesi doğru değildir. O tegannî oluyor. O câiz olmuyor.

Ciddi mânasıyla musikîyi bazı alimler câiz görmüşler. Âletli musikîyi, yani çeşitli enstrümanlar; ud, kemençe vs. çalarak

---

s.283, no:18517; Dârimî, Sünen, c.II, s.565, no:3500; İbn-i Huzeyme, c.III, s.26, no:1556; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.25, no:749, 750; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.761, no:2098; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.100, no:738; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.177, no:7206; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.245, no:1686; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.484, no:4175; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.257, no:8737; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.386, no:2140; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.53, no:2254; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.348, no:1088; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.435, no:767; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.307, no:2077; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.197; Ukaylî, *Duafâ*, cIV, s.86, no:1641; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaş*k, c.XXXVIII, s.334, no:7514; Berâ ibn-i Àzib RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.245, no:1035; Ebû Seleme, babasından.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.139; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.177, no:567; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.209, no:1016; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.148, no:1939; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.353, no:11704; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.975, no:2766, 2767; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.424, no:1440; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.197, no:12921.

yapılan musikîyi ekseriyet caiz görmemiş. Çünkü; “Hoşa gider, kalpte nifak uyandırır.” demişler.

Âletsiz olarak, ilâhi tarzında tekkelerde kullanılmıştır, câiz görülmüştür. Fikirler farklıdır. İmam Gazâlî, “Kullanış amacına göre insanda takvâ duyguları, zühd duyguları, aşk şevk uyandırdığı zaman olabilir.” diye müsaade etmiş. Tekkelerde de bu müsaade üzerine câiz görmüş, böylece gitmiştir.

Bazıları da Kuran-ı Kerim’in kıraatinden öteye öteki aletli musikîyi uygun görmemişlerdir.

Bugün durum nedir? Bugün musikî bizim içimizde, dışımızda, Türkiye’nin içinde, dışında… Toplumlarda çok yaygınlaşmıştır. Radyoda vardır, walkman vardır, yolda yürürken, hatta ders çalışırken millet dinliyor. Tabii bunların karşılığında, İslâmî duygular uyandıran bir ağırbaşlı musikî olmazsa, çok büyük bir boşluk olabilir. O halde, ruhu tatmin edecek, İslâmî ölçüler içinde, ciddi bir ağırbaşlı musikî, ilâhiler ve saireler olabilir. Yâni

bugünün şartlarıyla uygundur denilebilir. Nifak uyandırıyorsa, içinde günah duygusu uyandırıyorsa, o zaman uygun olmaz.

Bazı kimselerin durumunu anlatıyorlar. Hafız olarak işe başlamış, sesi güzel. Hafızlıktan mevlidhanlığa kaymış, çekilmiş. Mevlidhanlıktan gazelhanlığa geçmiş. Gazelhanlıktan sahne şarkıcılığına kadar düşmüş. Halbuki hafızdı. Besteler yapmış, şarkılar bestelemiş. Var böyle; hafız bilmem kim, hafız bilmem kim, hafız bilmem kim... Duyuyoruz, çok meşhur kimseler.

Demek ki, esas itibariyle insanın yakasından, paçasından yakalayıp böyle bir lâdinî keyif ve zevk tarafına çekme tehlikesi var... Onun için, mümkün olduğu kadar ihtiyatlı olmak lâzım!

b. Pop ve Dinî Müzik

Soru:
Pop aletleriyle dînî ve millî mûsiki olur mu?

Bu bir akımdır. İnsanlar zaman zaman çeşitli devrelerden geçiyorlar. Meselâ, Türk şiirinde divan şiiri vardır, halk şiiri vardır; bunlar farklıdır. Çeşitli devreler vardır; Tanzimat devresi vardır, Millî Edebiyat devresi vardır, Beylikler Devri Edebiyatı vardır, Osmanlı devresi vardır... Çeşitli edebî akımlar gelip geçiyor.

Form, şekil olarak veya vasıta, alet olarak çeşitli şeyler kullanılıyor. Değişebiliyor bunlar asırdan asıra, çağdan çağa... Bölgeden bölgeye bile değişiyor. Karadeniz'in çalgısıyla, İsparta'nınki aynı olmuyor. Başka isimleri, başka şekilleri oluyor. Bu mühim değil, mûsikînin içindeki sözler ve neye hizmet ettiği mühim...

Adam yeni bir mûsikî akımına mensup, öyle yaşamış ama, dindarlaşmış. O akım ve üslup ile dînî eserler veriyor. Olabilir, bu da bir çeşit... Ayakkabıların modası olduğu gibi, elbiselerin modası olduğu gibi... Bir zaman İspanyol modası vardı, paçalar kocamandı. Sonra başka modalar çıktı, blue-jean modası çıktı vs.

Mühim olan gayenin tahakkukudur. Yâni İslâm'a hizmet

gayesiyle hece vezniyle de olur, aruz vezniyle de olur... Şu şekilde de olur, bu şekilde de olur. Ben şekli önemli görmüyorum, amacı önemli görüyorum. Hangi amaçla yapılmış çalışma; o önemlidir.

Bana şahsen garip geliyor. Ben şahsen, bizim klasik ilâhileri seviyorum da, bu modern parçaları biraz garipsiyorum. Belki siz de garipsiyorsunuz. Belki gençler de hoşlanıyor. Zevkler ve renkler tartışılmaz. İstikamet iyi olduktan sonra, niyet iyi olduktan sonra, hizmet edilen alan iyi tarafa doğru olduktan sonra, olabilir.

Rasûlüllah SAS'e muhabbeti dile getiriyor, ama şu üslupta... Ne yapalım, o da onun üslûbu! Kur'an-ı Kerim'i medhediyor veyahut müslüman kahramanlarından bir tanesini canlandırıyor; tamam, güzel bir şey...

2. Soru:

Günümüzde müzik çok geniş, çocuklarımız bâtıl pop müziğine meyilli. Ne yapabiliriz?

Tabii başka toplumlarla karşı karşıyayız, yan yanayız ve mücadele hâlindeyiz. Dünya üzerinde ve Türkiye'de bir ilim irfan, iman mücadelesi var. Türkiye'de çok kuvvetli şekilde var. Bu mücadelenin içinde karşı taraf kendi değerlerini bize kabul ettirmeye çalışıyor. Biz de kendi değerlerimizin güzelliğini anlatmaya çalışıyoruz. Bir savaş içindeyiz, bunu bilin. Kıyasıya, ölesiye bir savaş devam ediyor. Onun için her yönden çalışmamız gerekiyor.

Bu arada musikide insanın bir ihtiyacı. Hiç olmazsa bu sefer çoluk çocuğuna hâkim olamıyorsun, öbür tarafa kayıyor. O hâlde İslâm'a uygun olanını kullanmak, öğretmek gerekiyor.

Eski evliyâullah da bunu yapmışlar. Mevlevî tarikatında, bazı tarikatlarda, büyük evliyâullah olduğu kesin olan mübarek insanlar ilâhiler yazmışlar, bestelemişler. Meselâ, Aziz Mahmud-u Hüdâyi Hazretleri… Meselâ, Hacı Bayrâm-ı Velî diye şöhret bulmuş Hacı Bayram Efendimiz. Meselâ, İbrahim Hakkı Erzurûmî Hazretleri…

Bu neden? Boşluk bırakmamak için. Boşluk bıraktın mı karşı taraf dolduracak. Boşluk bırakmayacaksın ki, senin çocuğun hem musiki zevkini alsın, ruhu gıdalansın; hem de onların tarafına kaymasın!

Onun için müsbet, olumlu şeyleri yapmak, öğretmek lâzım ki olumsuz şeyler çocuklara tesir etmesin. Ama bir şey kökünden olumsuzsa, o zaman; "Evlâdım bu olumsuzdur, bunu yapmayalım!" demek lâzım, kötülüğünü anlatmak lâzım. "Onun yerine Allah bize bunu nasip etmiştir, gel şunu yapalım." diye anlatmamız gerekiyor.

Fakat şunu çok iyi bilin: Ne içindeyiz? Çok şiddetli, çok amansız, çok müthiş bir savaşın içindeyiz. Bu savaşta ne oluyor? Bizim çocuklarımızı elimizden almak istiyorlar.

Nasıl almak istiyorlar? İmansız yetiştirmek istiyorlar. Kâfir yapmak istiyorlar. Küfre çekmek istiyorlar.

Biz de ne yapıyoruz? Biz de hem kendi imanımızı korumaya

çalışacağız hem de hanımımızı, ailemizi, çoluk çocuğumuzu Müslümanlıkta korumaya çalışacağız. Neden?

Allah-u Teàlâ Hazretleri:

قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا (التحريم:٦)

(*Kù enfüseküm ve ehlîküm nâren*) “Kendinizi de, çoluk çocuğunuzu da ateşten, cehennemden koruyun!” (Tahrim, 66/6) buyuruyor.

Çalışacağız. Amansız bir mücadele içinde olduğumuzu bileceğiz. Ona göre çalışacağız.

Tabii, insan neleri yapmak gerektiğini tek başına kararlaştıramayabilir. Ama toplum içinde bir zümre olarak beraberce yaparsa daha iyi öğrenir. Onun için vakıflarımız var, yayınlarımız var, dergilerimiz var. Onları okuyacaksınız, onları dinleyeceksiniz, onların yaptırımlarına, çalışmalarına katılacaksınız. Başka çare yok. Başka çaremiz yok.

c. Akra’nın Müzik Yayınları

Soru:

Akra radyosunda ilâhi ve marşların yanında dünyevî müzik de yayınlanıyor. Bu nedenle bazı çevreler tarafından cemaatimiz, özellikle şahsınız İslâmî konularda tavizkâr olarak değerlendiriliyor. Radyonun bu müzikleri yayınlaması konusundaki düşüncelere cevap veremiyoruz. Bu konuda sizin düşüncenizi biliyoruz; buna rağmen neden bu müzikleri yayınlıyorlar? Bu konuya açıklama getirirseniz hem biz aydınlanmış olacağız, hem de gelen sorulara cevap verebileceğiz.

Akra, Ak Radyo diye radyomuz var; İstanbul’da, İzmir’de ve bir iki ilde. Tabii ilâhi yayını yapıyor, Kur’ân-ı Kerîm yayını yapıyor, dinî konuşmalar yayınlıyor. Gayr-i dînî yayın yapmıyor. Yaptığı yayınların hepsi dini mahiyette ama musiki nağmeleri oluyor. Bu musiki nağmeleri hususunda ulemanın çeşitli kavilleri var. Bir kısmı başka başka kanaatler ortaya koymuşlar ama “Bu işin

normali nedir?" diye sorulduğu zaman geçtiğimiz toplantılarda söylemiştim.

Bizim dışımızda bir müzik olayı var; Batı musikisi var, klasik musiki var, Türk musikisi var, vesaire... Musiki bir ihtiyaç olarak toplumda kabul edilmiş; bu ihtiyacın menfi istikamette değil de müspet yönden karşılanması için büyüklerimiz, eski devirden beri dinî bir musikiyi icra etmişler. Tabi Mevlevî tarikatının musiki ile yakınlığını biliyorsunuz, Halvetiyye tarikatının yakınlığını biliyorsunuz, diğer tarikatların yakınlığını biliyorsunuz.

Bizim Nakşî tarikatımız mümkün olduğu kadar burada ihtiyatlı davranmış ve geri planda durmuştur. Ama böyle bir radyo yayıncılığında hiç nağme yayını yapmadan bir yayın sürdürmek herhalde şu anda realist bir şey değil.

Bu tavizkârlık değil, çünkü zaten günah olan bir şey söylenmiyor; sesleri ve sözleri günah olan bir şey yayınlanmıyor. İnsaflı bir tenkit değil. O kadar güzel hizmetler yapılırken tutup işi ters bir tarafından tenkit etmek uygun görünmüyor.

Biz şöyle de düşünebiliriz: Bunu tenkit eden kardeşlerimiz, sabahtan akşama Kur'ân-ı Kerîm okusunlar, başka şeyle meşgul olmasınlar. Biz başka musikilere aşina olan insanları İslâm'a çekme çalışması yapıyoruz; onlar dinlesin. Onların da bir Batı musikisinden, pop musikisinden veya arabesk musikiden çekilip doğru bir sanat anlayışına getirilmesi de bir vazife; onlar için yapıyoruz.

O tarafını onlar dinlemesin. Topluma karşı hizmet gören bir müessese, toplumun muhtelif kesimlerine karşı vazifeleri düşünür; böyle yeknesak gitmez. O tarafı dinlemesin.

Gönlümüz günah olduğuna iştirak etmiyor; günah olduğunu bilsek hiç yaptırmayız, "Sevaplı bir şey olsun, hizmet olsun." diye yapıyoruz. Ben şahsen bu tenkidi de biraz insafsız görüyorum, şahsıma karşı tenkidi de insafsız görüyorum. Onun da hesabını Âlemlerin Rabbi'nin huzurunda veririm; çünkü biz bir hizmet yapmaya çalışıyoruz.

Toplumda bir mücadele var; bir taraftan kan gövdeyi götürüyor, memleketin batması çıkması bahis konusu, biz bir şeyler yapmaya çalışıyoruz millet bacağımıza çelme takmak, eteğimizi, kolumuzu tutmakla uğraşıyor. Sen uğraşacaksan git

müstehcen yayınlarla uğraş, müstehcen musiki ile uğraş, arabesk musiki ile uğraş, gayr-i dînî şeyle uğraş!

Müslüman olanlara bunun dedikodusu yakışmaz. Esef verici bir durum, anlayışsız bir durum.

d. Müzik Dinlemenin Hükmü

1. Soru:

Ben "Müzik dinlemek günahtır." diyorum, babam ise "Günah değildir çünkü insanın kafasını dinlendiriyor." diyor. Ben ise İslâmî bilgim fazla olmadığı için bir şey diyemiyorum. Siz müzik veya şarkı dinlemek hakkında ne buyurursunuz?

Musikî, o da bir alettir, o da bir vasıtadır. Kullanılış yerine göre hüküm kazanır. İçki meclisinde herifin içki keyfini artırmak için sarhoşun [dinlemesi] haram. O tarzı haram. İlâhi okurken bir makamla, nâmeyle okuyor; meşru. Yani bir günahı yok.

Sözler güzel, Yunus Emre'nin "Şol cennetin ırmakları" makamla okuyor; mahzuru yok. Yerine göre. Sessiz sözsüz olan musikî insanda hangi tesiri uyandırıyor? Fısk u fücur arzularını mı kamçılıyor? Doğru değil.

Takvâ duygusunu mu kamçılıyor? Olabilir. Dinlendiriyorsa...

Fakat hayret ettim... O sözü baba demesi lâzım, o sözü evlat demesi lâzım; iş tersine dönmüş. Evlat öyle söylüyor, baba böyle söylüyor. Sübhanallah, sübhanallah...

Doğrudan doğruya musikînin "kafa dinlendiriyor" dediği tarzda olanda bir mahzur yok. Dinleniyorsa kafası mahzuru yoktur. Ona bir şey diyemeyiz. Fısk u fücura [sebep oluyorsa] o zararlıdır, doğru değildir. İçinde sözleri itibariyle şarkı ve sözler, onlar doğru değildir. Sözleri menfî olunca doğru olmaz.

2. Soru:

Bir yabancı dil öğrenirken dinlediğimiz kasetin muhtelif yerlerinde kısa fasılalarla müzik ve şarkı olabiliyor. Bunları dinlemenin hükmü nedir?

Yabancı dil öğrenmek için böyle bir takım müzik şeyleri arada

oluyorsa o pek mahsur teşkil etmez. Musikinin nifak uyandıracak tarzda olması mahzur teşkil eder. Öğrenme arasında belki dimağı şey yapmak için veya bir misal olsun diye oluyor. Sözlerin içinde günahlı şeyler varsa, fuhşiyâtı teşvik edici şeyler varsa, o zaman günah olur.

3. Soru:

Müzik parçalarını ve şarkıları dinlemek istemesek de bulunduğumuz araba veya sâir yerlerde dinlenmek zorunda oluyoruz. Mâni olamazsak dinlemek günah olur mu? İstemeden insan müziğe kendini kaptırıyor. Bu durum ne olacak?

Mecburiyet ve elinde olmayan sebeplerle olursa kendisi vebal altında kalmaz. Bizim Sapanca'daki evimizde, 3 km ileride bir gazino var. Geceleyin açıyor, sabaha kadar bedava şarkı dinliyoruz. Halk şikâyet etmiş ama kimsenin aldırdığı yok. Gazinocular gözde ve kuvvetli insanlar, yine onu açıyorlar. Bunda bize bir vebal yok. Söylüyoruz ama çare olmuyor.

Normal olarak sözleri insanda fısk u fücûra, günaha meyil uyandıran şarkılar ve müzikler günahtır. Ama sözleri ilâhi gibi, şol cennetin ırmakları gibi güzel olup bestesi de insanda huşû ve takvâ duygusu uyandıran, Tekbir gibi, Salât-ı Ümmiye'nin musîki ile söylenmesi gibi, diğer ilâhiler gibi, onlarla halletmeye çalışmak lâzım.

e. İlâhi Söylemek

Soru:

İlâhi söylemenin kuvvetli bir bid'at olduğu söyleniyor. Bazı gruplar ilâhilerle coşuyorlar. Bu doğru mu?

İlâhinin kuvvetli bir bid'at olması doğru değildir, söylenebilir. Çünkü Peygamber SAS Efendimiz'in kendi zamanında, kendisinin yanında ilâhiye mukabil, ilâhi sayılabilecek şeyler söylenmiştir ve Peygamber Efendimiz onları hoş karşılamıştır.

Peygamber SAS Efendimiz Medine-i Münevvere'ye gelirken Medine ahalisi damların üzerine çıkıyorlar, defler çalarak ilahiler okuyorlar. *İlâhi* denmiyor, *neşîde* deniliyor veyahut Araplar'ın kendi tabirleri olarak söyleniyor. Ama makamlı, ahenkli şiirler söyleyerek öyle karşılanmıştır.

Peygamber Efendimiz'in bayramlarda ve sâirede böyle bu tarzda def çalmalarına mâni olmak isteyenlere "Dokunmayın!" dediği de vardır.

Demek ki ilâhi, şiir gibidir. Şiirin makbulü makbul olduğu gibi, Peygamber Efendimiz'in bazı şairlere; "Sen şiir yaz, İslâm'ı koru. Kâfirlere, müşriklere cevap ver." dediği gibidir. İyisi iyidir. Şiirin iyisinin iyi olduğu gibi, ilâhinin de mânası itibariyle, mânası iyi olması halinde şiir makamına kàim olur, şiirin hükmüne tâbi olur.

O bakımdan bu güzel mânalı ilâhiler dinî mercîlerde söylenegelmiştir. Arap âleminde de söylenegelmiştir. Şimdi de vardır. Bunların hakikaten bir tesiri oluyor. Çocukları yetiştirici etkisi oluyor.

22. TİCARET / EKONOMİ

a. Kadınların Çalışması

Soru:
Kadınların çalışması helâl midir?

Mutlak mânasıyla kadınların çalışmasına haram denemez, helaldir. Kadın çalışabilir. Evinde terzilik yapıyorsa, yapma mı diyeceğiz? Dikiş nakış yapıyorsa, el örgüsü yapıp da satıyorsa, geçimini sağlıyorsa, yapma mı diyeceğiz?

Çalışmanın haram olması çalışılan ortamın bozukluğundandır. Yani erkeklerle karman çorman, yaptığı iş dolayısıyla haramlara bulaşık olursa, o zaman doğru olmaz. Bir kadın muhtaçsa, ihtiyacı varsa, gerekiyorsa çalışsın. Hatta ihtiyacı olmasa bile, bu nefsi meşgul etmek için çalışmak da lâzım!

Mâlum, evliyâullahtan birisi terziymiş; dikermiş, diktiğini sökermiş; yine dikermiş, yine sökermiş. Birisi dayanamamış, sormuş:

"—Mübarek, dikiyorsun diktikten sonra niye söküyorsun, söktükten sonra tekrar niye dikiyorsun?" demiş.

"—Ah kardeşim ah! Sen bu nefsin ne kadar kuvvetli olduğunu, nasıl bir meret olduğunu bilmezsin. Ben onu böyle bir işle meşgul etmezsem, o beni meşgul eder." demiş.

Bir işle meşgul olmak iyidir.

Büyüklerimiz anlatırlar:

"—Peygamber Efendimiz birkaç insanın yanından geçiyormuş. Hepsi oturuyorlarmış. Elinde bir çubukla yeri çizene selâm vermiş de öbürlerine selam vermemiş." derler.

Oturduğu yerde bile olsa çalışmak iyidir. Kadınca çalışmasını bilmeli, kadına yaraşacak şekilde, evinde günahlara bulaşmayacak, nâmahremle karşılaşmayacak bir çalışma olabilir.

b. Erkeklerin Çalışması

1. Soru:

Ailemin izni olmadığı halde çalışıyorum [erkek]. Doğru mu yapıyorum; ne dersiniz?

İyi yapıyor. Çünkü, çalışmak güzel bir şeydir. Meşrû bir yolda, helâl bir kazanç için çalışılabilir.

الكاسب حبيب الله

(*El-kâsibu habîbu'llah*) "Çalışıp kazanç sağlayan kimse, Allah'ın sevgili kuludur." diyor Peygamber Efendimiz... Neden? Bir şey üretiyor. Ya bir hizmet üretiyor, ya bir îmâlât yapıyor, ya bir ziraat yapıyor; insanlığa faydalı bir şey üretiyor. Beleşten yaşamıyor ya!.. Başkasının sırtından geçinmiyor ya!.. Yük olmuyor ya; o bakımdan sevaptır.

2. Soru:

Askerden yeni geldim. Hangi mesleği seçmemi tavsiye edersiniz?

Mesleklerin çok çeşitleri vardır. En faziletli meslek nedir diye sorular sorulmuş, bunun da cevapları sıralanmıştır. En faziletli meslek, Allah'ın dinini öğretmeye çalışmaktır. Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلاً مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللهِ (فصلت:٣٣)

(*Ve men ahsenü kavlen mimmen deà ila'llah*) "Allah'ın yoluna çağıran insanın sözünden daha güzel sözlü kim olabilir?" (Fussilet, 41/33)

En güzeli Rasûlüllah'ın mesleğidir. İnsanları Allah'ın yoluna dâvet etmektir. Ondan sonra cihaddır. Ondan sonra kazanç

yollarının çeşitleri içinde ticarettir, sanattır, ziraattir... Sıralanıyor. Ticaret bayağı önde geliyor. Doğru sözlü, doğru özlü bir tüccar bayağı medhediliyor hadis-i şeriflerde...

Meslekler çeşitlidir. İnsanlar mesleklerini keyiflerine, temâyüllerine ve kendi yapılarına göre seçerler. Ama bizim bu kürsüden insanların meslekleri hakkında bir şey söylememiz gerektiği zaman, söyleyeceğimiz: Allah'ın rızâsını en çok kazandıracak bir yol tuttur! Madem yeni bir meslek seçmeğe yeni karar vermek durumundasın, hayatını yeni kuruyorsun; o halde Allah'ın rızâsını kazanmaya en uygun olan mesleği seçmeye çalışmak lâzım!

3. Soru:

Emekliliğim doldu. Şoförlük yapıyordum. Şimdi ne yapabilirim?

Biz böyle bu kadar detay üzerinde şahsen bir şey söyleyecek durumda değiliz. Ama kardeşlerime şunları tavsiye ediyorum: Kendisinin sevdiği, ilmine, irfanına itimat ettiği, kendisini tanıyan beş-altı arkadaşla bir özel istişare heyeti kursun. Onlarla meselesini müzakere etsin. Bana getirmesine lüzum yok. Çözsün yani... Şoförlük mü yapacak, başka bir şey mi, karar versinler.

Genel bir kaide: Yakın arkadaşlarından, kendi özel hâlini bilen, fıkıh bilgisi olan beş kişiyle istişare etsin! Böyle bir istişarenin sonucuna biz razıyız.

c. Kuyumculuk

1. Soru:

Kuyumcu dükkânı açmak istiyorum; cevaz var mı?

Altın üzerinde, kuyumculuk üzerinde yasak yoktur. Doğrudan doğruya ticareti ve imali yasak değildir. Yasak işler yapmamak şartıyla, açabilir.

2.Soru:

Ben kuyumcu mesleğiyle uğraşan bir kimseyim. Tanıdığım birisi benden bir bilezik istiyor. Ben bileziği şu kadardan alıyorum, şu kadardan satıyorum. Buna benzer birçok şey oluyor. Bunda bir mahzur var mı?

Yoktur. Çünkü kendisinden istiyor. O da kendisi bir kâr koyup satmış oluyor. ”Ne vereceğiz buna?” diyor, o da; “şu fiyat” diyor. Yalan söylememek şartıyla, “Bunu ben öbür taraftan bu fiyata aldım, kârsız satıyorum...” gibi dememek şartıyla, “Tamam, bana bir bilezik getir.” deyince ”fiyatı şudur” diyerek, kâr koyarak olabilir.

d. Borsa

Soru:

Parayı borsa ve hisse senedinde değerlendirebilir miyiz?

Hissesini aldığı fabrika helâl iktisâdî faaliyet yapıyorsa, olur. Haram iktisâdî faaliyet yapıyorsa, o zaman haram faaliyette bulunan bir şeye ortak olacağı için, günah olacağından, olmaz! Faizli işlem yapıyorsa veya bira üretiyorsa, yaptığı işte kusur varsa veya ürettiği şeyde İslâm’a aykırı bir durum varsa, o zaman olmaz.

İslâmî usüllere göre çalışıyorsa, böyle bir müessesenin hisse senedini almak câizdir. Ortak olmak demektir. Onları alarak parayı değerlendirmek mümkün...

Fakat ben borsadaki bu hisse senetleri hikâyesini, bu adamların kumara döndürdükleri kanaatindeyim. Amerika’dan aşılama bir moda... Bu işi artık hisse senedi alıp, o fabrikaya ortak olmak tarzında değil de; alıyor, değerlendiği zaman satıyor. Güyâ kâr ediyor ama, çoğu zaman değerini kaybediyor, zarar ediyor. Güzel oynayamıyor borsada, çok kere zarar oluyor.

Sağlam yürümek daha iyi... Bildiğiniz insanlarla, samîmî dostlarla iş yapmayı tavsiye ederim.

e. Döviz

Soru:
Döviz alım-satımı câiz midir? Enflasyondan korunmak için ne yapılmalı?

Döviz alım-satımı câizdir. Buna *sarf* derler; yâni paranın bir başka para ile tebdili, değiştirilmesi, *exchange* câizdir.

Enflasyondan korunmak için elde para bulundurmamalı, parayı dâimâ kullanmalı!.. Tek kelime ile söylemek gerekirse, duran para durduğu yerde ağzı açık benzin tenekesi gibidir, uçar gider. Onun için ya parayı çalıştıracaksınız; ya bir hayra sarf edeceksiniz, mânevî kazanç kazanacaksınız; ya bir mala bağlayacaksınız ki, para para olmaktan çıksın, başka bir şeye dönüşsün! Siz de enflasyonun şerrinden kurtulun!..

f. Avrupa'da Çalışmak

Soru:
Avrupa'da çalışmaya gitmenin mahzuru nedir?

Avrupa İslâm diyarı olmadığı için günah çokçadır, açık-saçıklık fazladır. İnsan şaşırabilir, kendini kaybedebilir. Cuma namazı kılamaz. Kâfirler arasında gıdasına dikkat edemez. Bunun gibi mahzurlar var... Bu mahzurları bertaraf ederse, başka faydalar mülâhaza edilirse, gidilebilir. İnsanına göre, adamına göre değişir.

Ben şahsen, bekâr bir insanın Avrupa'ya gitmesinin zor olduğu kanaatindeyim. Talebe veya işçi bekâr olarak oraya gittiği zaman orada durması zor... Çünkü, adamlar edepsiz... Açıklık saçıklık yaygın... Aldatırlar, kandırabilirler diye, insanın evli barklı gitmesi, korunmuş olması uygun olur.

g. Vadeli Alışveriş

Soru:
Bir işyerine girdim. Kitap satıyoruz. Peşin alırsan 50 bin;

taksitle alırsan şu kadar peşin, kalanı üç ayda şu kadar gibi diyoruz. Bu durumda peşine nazaran fiyat biraz artırıyor. Bu aradaki fark faiz sayılır mı?

Not: Hiç satış yapmadım, şimdilik satış kurslarına devam ediyorum. Gerekirse, haramsa bu işi bırakabilirim.

Cevap: Allah razı olsun. Bu kardeşimizin çok güzel soruş tarzı var. Yani bir işi yapıp da ondan sonra sormuyor, başından niyet ediyor. Aferin, çok güzel! Allah razı olsun. Bu hususu biz büyük hocalara sorarak, ulemâdan fikirlerini alarak, fetvalar alarak mecmuamızda yazmıştık. İstanbul'da bu hususta toplantı yapmıştık; bu tarzda satmanın mahzuru yok.

"—Neden" diyor, sebebini izah edeyim. Şimdi siz bir dükkâna giriyorsunuz, diyorsunuz ki;

"—Bu palto kaça?"

"—Yirmi beş bin lira."

"—Yirmi bin lira olmaz mı?"

"—Yok, idare etmez. Yirmi iki bin liraya verebilirim."

"—Yok yok, 20 bin lira vereyim."

"—Hayır olmaz."

"—Peki hadi bin lira daha vereyim; 21 bin lira olsun."

"—Peki hadi öyleyse al."

Ne oldu? Yirmi beş dendi, 20 dendi, bilmem ne dendi. Bu pazarlık oluyor. İlk satış meclisinde konuşma, pazarlık oluyor. O zaman konuşabilir, şartları değiştirebilir söyleyebilir insan. Der ki;

"—Bu kitabı nasıl alacaksın? Peşin alacaksan şu fiyata, şöyle alacaksan fiyat şöyledir şöyledir diyebilir. Diyebilir diyor ulemamız. Sorduğunuz meselenin aslı böyle.

Amma meselâ dedi ki;

"—Ben bunu altı ayda ödeyeceğim."

"—Pekiyi o zaman fiyatı şudur."

"—Pekiyi yaz senetleri."

Yazdı, imzaladı. Altı ay içinde ödeyemedi. Oldu dokuz aylı, ödeme uzadı. "O halde üç aylık şu kadar daha artırım." diyemez. O arttırma faiz olur.

Neden? İlk pazarlık meclisi değil ki bu. İş bitti, borç sabit.

Borcun üzerine vade, üzerine fark koyuyor. O zaman faiz oluyor.

Anlatabildim mi? Meselenin inceliği burada; ilk mecliste konuşmak pazarlıktan sayılır bir mahzuru yoktur. Takarrur etmiş olan borcu; vadenin değişmesinden dolayı değiştirmek olmaz. O zaman faiz olur.

Allah dinde anlayış nasip etsin cümlemize. Rızasına uygun yaşamayı güzel ameller işlemeyi nasip eylesin.

2. Soru:

Bir kimse vadesi gelen borcu ödeyemedi. Ne zaman ödeyebileceği de belli değil. Bir başka bir para birimine çevirmek caiz olur mu?

Karşılıklı konuşarak olabilir.

3. Soru:

Biraz İslâm'da alış veriş münasebetlerinden bahsetseniz? Duyuyoruz da bazı müslüman ağabeylerimiz 30 bin lira aylıkla evli adamı işçi olarak çalıştırıyor. Bu konularda İslâm'ın hükmü nedir?

Demek ki canı yanmış biraz. Para az olduğundan dolayı bizden de destek istiyor.

Müslüman kardeşlerim! Müslümanlar birbirlerine hakkaniyet esasına göre hareket edecekler. Bir işçinin hakkı neyse ondan az vermek zulümdür. Onu zayıf tarafından, mecbur diye, yakaladı diye onu öyle götürmek haksızlık olur. Ondan hayır gelmez. Ötekisi oradan tasarruf yapmaya çalışmasın. Kardeşine bahşişini, işçiliğinin karşılığını bolca versin. O bakımdan onu istismar etme durumuna düşmesin.

Ama bazen de şöyle durum olur:

Adamın verebileceği para bellidir, kazancı bellidir; ayda şu kadar kazanıyor. 100 bin kazanıyor, 30 bin lirasını işçisine verecek, 70 bin lirasını kendisi alacak mesela. Der ki; "Ben bu kadar verebilirim." O başında kendisi razı olmuş, girmişse oraya, adamın da işi kendine göre mahdut, o gelmediği zaman bir başkası o işi yapabilecek durumda olduktan sonra o anlaşma

olduğundan beriki 30 bin lira verene bir vebal gelmez. Çünkü aile 30 bin lira ile geçinilmiyor. İlle bir kişinin çalışmasıyla da geçinilecek diye bir şey yok. Artık ne diyelim... Her şey, iki tarafa da zulmetmeyecek tarzda yürümesi lâzım.

Tabii, İslâm'da alış veriş meselelerinden de bahsetmek lâzım. Alış veriş meseleleri hadislerin içinde geçiyor. Onları yeri geldikçe mutlaka söyleriz. Hep havadan sudan bahsedip de esas meselelere temas etmemek filan gibi bir şey bir İslâm alimine yakışmaz. Hak neyse sırası geldiği zaman onu aynen söyleyeceğiz. Kimse kimseyi istismar etmeyecek. Hak sahibinin hakkı alnındaki ter kurumadan kendisine verilecek. Peygamber Efendimiz işçiler hakkında diyor ki;

"—İşçinin daha alnının teri kurumadan parasını verin ve parayı da işçiyi çalıştırmadan, evvelden kendisine söyleyin."

Bir insan;

"—Bak kardeşim, ben bu işe şu kadar para verebilirim; razıysan başla, değilsen başlama, başkasını arayayım." diyebilir.

Çünkü insanlar çeşit çeşit ücretler isteyebiliyorlar. Bir başkasını bulur, onu çalıştırabilir.

O bakımdan İslâm'ın ölçülerine uymayı herkese tavsiye ederiz. Bir insan kendi işçisini bol bol hakkını verirse ondan zarar görmez. Onun hakkını çiğnemek suretiyle, onun hakkından kesmek suretiyle de birisi fayda sağlıyorsa, yani işçiyi istismar ediyorsa o patron da o paradan hayır görmez. İki taraf da hakkını bilmeli.

h. Kâr Haddi

1. Soru:
İslâm'da kâr haddi var mıdır?

Şu kadar diye sabit bir yüzde yok... Piyasanın genel durumu içerisinde, insaf dairesinde bir kâr olacak. İnsafsızca olmayacak. Adama, "Yâhu beni amma aldatmışsın, belimi bükmüşsün!" dedirtecek tarzda olmayacak. Mâkul bir ölçü içinde olacak.

Meselâ, bazan insan bir yerden bir kelepir mal düşürmüş

oluyor. "İlle ben bunu yüzde bilmem kaç kârla satacağım!" demesine lüzum yok... Kelepir düşürmüştür, halletmiştir, imar etmiştir; onun kârı serbesttir. Piyasanın normal değerinden; yâni malı bilen, almasını satmasını bilen bir insanın kabul edebileceği bir mâkul fiyatla satacak. Hiç bilmeyen bir insana ikibin liralık şeyi otuz bin liradan sat, parasını aldıktan sonra da kıs kıs gül; İslâm'da böyle şey yok... Ona *gabn-i fâhiş* derler; yâni büyük bir aldatma... Bu İslâm'da haramdır.

Ama, mâkul ölçüler içerisinde, piyasanın şartlarına göre, mal bir azalır, değeri birden yükselir. Gazetelerde her gün okuyorsunuz: Altın düştü, dolar çıktı, mark yükseldi... Bir sürü piyasa hareketleri oluyor. O piyasa hareketleri içinde, normal ölçülerde kârlarını tesbit edebilirler.

2. Soru:

Bir ticarette bir maldan en fazla ne kadar kâr alınabilir? Bugünkü serbest ekonomiye göre bin liralık bir mal, beş bin liraya satılabilir mi? Malın vadeli olmasını da göz önüne alarak soruyu cevaplandırabilir misiniz?

İslâm'da maktû bir kâr haddi yoktur. "Malı şu kadara aldın, yüzde otuzdan fazla kâr edemezsin, bu böyle gider." filan gibi bir maktû yüzde nisbeti kitaplarda yoktur. Malın satış fiyatı, serbest piyasa şartlarına bağlıdır.

Bir mal alıyorsun, malın depodayken hiçbir kâr yapmıyorsun; "Malım artsın." diye depolanmış, fırsat kollamaca durumu değil. Bir felâket olmuş, don olmuş, başka yerlerdeki o tipten malın hepsi donmuş. Veyahut bir âfet gelmiş, hepsi kırılmış; senin malının fiyatı çıkmış. Beş misline de çıkabilir, on misline de çıkabilir.

Bir ara Türkiye'de kolera oluverdi, hatırlıyorum ben; limonun tanesi astronomik rakamlara çıktı.

Neden? "Limon suyu koleraya iyi geliyor." dediler, salgın hastalık da var, ölüm de var. Kasası bilmem kaç bin liraya çıkıverdi. Halbuki her zaman herkesin basit paralarla aldıkları bir

şeydi. Piyasa rayiçlerine göre; “Ben bunu yüzde yirmiden fazlasına satamam.” diye bir şey yok. Normal bir piyasanın talebine göre bir miktardan yapabilirsin. Malın kârını koymakta ana ölçü; konuyu bilmeyen müşteriyi aldatmamaktır. Bunu bir misalle kendim anlatayım:

Hanım bana terzi levâzımatı listesi verdi. 20 cm’lik fermuar, 3 tane çıt çıt, bir tane masura, iğne, düğme; bir liste verdi. Ben de gittim Ankara’da hemen yolun üstünde, perakendeci gibi bir dükkândan almaya başladım:

“—Şu var mı?”

“—Var…”

“—Fiatı ne kadar?”

“—Şu kadar.”

“—Şu var mı?”

“—Var…”

“—Ne kadar?”

“—Fiyatı şu kadar.”

Böylece ben bunları aldım. Listenin üçte birini aldım, üçte ikisi onda yokmuş; “Şu yok, bu yok.” dedi.

Pekâlâ, bu sefer ben de; “O olmayanları alacağız.” diye karşı taraftaki bir çarşının içinde başka bir dükkâna gittim. Fakat “Olmayanları alacağız.” derken, aldıklarımın fiyatının ilk dükkânda alçakça fazla miktarda olduğunu gördüm. Aldatmak tarzında, hiç olamayacak şekilde.

Onun üzerine, tekrar ilk dükkâna gittim:

“—Bak, ben aynı marka malı şu fiyata buldum, sen bunu bana çok fazlaya verdin.” dedim. Meselâ, bir liralık şeyi beş liraya vermiş; çok fazla. “Çok fazlaya verdin. Ya bunu bir liraya say, paramın üstünü bana geri ver; ya da malını geri al!” dedim.

Ne malı geri aldı, ne parayı geri verdi. Ben de onun üzerine belediyeye gittim dedim ki; “Burada bir aşırı aldatmaca var, ben de mağdurum.”

“—Beyefendi, biz bir şey diyemiyoruz.” dedi.

Öylece kaldı, Allah'a kaldı. Böyle bir satışa "aldatma" derler. Aldanana *gâbin mağbûn* derler. "Malı bilmiyor, piyasasını bilmiyor." diye bir fiyat veriyor, astronomik bir fiyata satıyor. Ondan sonra da adam ah ediyor, vah ediyor, pişman oluyor. Böyle bir satış helâl değil! Böyle bir durumda, alan kimse bu satıştan dönerse, ötekisinin dönmeyi kabul etmesi lâzım. Berikisinin de dönmeye hakkı vardır.

Bu bakımdan aldatma olmayacak ama, şurada portakal beş yüz lira, orada sekiz yüz lira. Bu Washington, bu ilaçlı, bunda hiç kurt yok, bu daha sulu; öbürü biraz don yemiş, daha ucuz. Tabii malın kalitesinden dolayı fark olur. Veyahut da:

"—Ben yüzde yirmi beş kârla, yüzde otuz kârla satıyorum; bunun fiyatı dört yüz liradır, sekiz yüz liradır." dersin.

"—Aşağı olmaz mı?"

"—Aşağıdan veremeyeceğim ama daha ucuzları var; istersen git, oradan al." dersin.

"—Ben mostura yapmıyorum, iyilerini seçip arka tarafa koymuyorum; onun için bu fiyatı veriyorum, alıyorum." diyebilirsin.

Demek ki, istediği fiyatı söyleyebilir ama normal piyasada, piyasanın şartlarını bilmeyen bir kimseyi aldatmak tarzında olmaması şartıyla, istediği fiyatı söyleyebilir.

"—Bu serbest ekonomideki malın, vadeli olmasını göz önüne alarak soruyu cevaplandırabilir misiniz?" diye sormuştu.

Malın vadeli olması ve sistemin faizli olması dolayısıyla, ekonomik sistem faizli bir sistemdir ve faizin nispeti kadar mallara, maliyete faiz eklenmektedir.

Adam bir mal aldığı zaman bankadan kredi alıyor, bankaya o parayı faiziyle verecek, onu da maliyete katıyor; ondan sonra satış fiyatını ona göre tanzim ediyor.

Binaen aleyh peşin paraya almış olsaydı ucuza mâl edecekti, daha ucuza satacaktı; faiz, fiyatın yükselmesine sebep oluyor. Böyle bir faizli sistemde fiyatlar faiz nisbetinde yükselir ve her ay paranın değeri düşer.

Paranın kâğıdı üzerinde bin veya on bin veya yüz bin yazmasına aldanmayın! O ağzı açık benzin tenekesi gibi uçar gider. Para yüz bin olarak kalmaz. Senenin başında elinde yüz bin lira varsa, senenin sonunda da elinde yüz bin lira var ama bu hayalî yüz bin liradır; aslında o on bin liraya inmiştir veya yirmi bin liraya inmiştir. Hakiki iş yapma kabiliyeti bakımından bu da bir halkı aldatma ve oyun tarzıdır.

Bunu, ekonomiyi bilmeyenler fark edemiyorlar, halk da buna aldanıyor, para biriktiriyor. Zavallı ihtiyar kadınlar, paralarını koyuyorlar, biriktiriyorlar; dul kadın. Ondan sonra götürüyor bakıyor ki parası hiçbir işe yaramaz bir para yığını hâline gelmiş, yazık, mahvolmuş.

Ekonomik sistem faizli sistem olduğundan, para da kendisinin değeri olan bir para olmadığından aldatıcıdır. Altın, kendisi değerli olan bir şeydir, gümüş kendisi değerli olan bir şeydir ama para bir kâğıttır, onun kendisinin bir değeri yok, sadece lafı var, adı var, "Bu yüz bin!" diyorsun.

"—Bu kâğıt yüz bin mi?"

"—Yüz bin…"

"—Bu da kâğıt, aynı boyda; bu kaç?"

"—Bu da yirmi bin…"

"—Bu da aynı boyda, bu kaç?"

"—Bu da beş bin…"

Hoppala! Ebatları aynı fakat itibarları farklı; hepsi de sadece bir kağıt. Bu bir ekonomik oyundur ve aslında bir ekonomik zulümdür.

Biz dergilerimizde ve yayınlarımızda müslüman kardeşlerimizi bu oyuna karşı daima ikaz ettik. Dedik ki:

"—Bu enflasyon ve bu para bir hiledir. Ekonomik sistem, bankalar, sizin cebinizden parayı alıyor. Bu paranın bir kısmı devlete gidiyor bir kısmı bankalara gidiyor. Ama senin elinden, senin rızan olmadan, paranın değeri sönerek, yok olarak, uçarak alınmış oluyor. Buna karşı tedbir alın!" dedik.

Böyle bir ekonomik sistemde siz mal alıyorsunuz, ondan sonra

vadeli satıyorsunuz; bir sene vadeli mal satıyorsunuz, altı ay vadeli mal satıyorsunuz. Altı ay sonra eğer o adam sözünde durur da senetlerini öder de size tam aldığı malın, metaın parasını geri verirse, siz bu paraları toplayıp gidip toptancıdan tekrar o malı dükkânınıza koymak üzere almak istediğiniz zaman, bakıyorsunuz kâr da koyduğunuz halde, ilk senenin başındaki kadar malı dükkânınıza alamıyorsunuz. Sermayeniz uçuyor, kayboluyor.

"—Ekonomik sistem, bu faizli ekonomik sistem..." dediğin, soruyu sorana bunu gösteriyor.

"Malın vadeli olması da göz önüne alınarak bu sistemde kâr haddi nasıl olacak?" dedi.

Kâr haddi, bütün bu tehlikelerden tüccarı koruyacak bir nisbette olmalıdır; tüccarın buna hakkı vardır. Çünkü ticaret bir meşrû İslâmî muameledir.

Peygamber Efendimiz ticaret yapmıştır, kervan işletmiştir, mal satmıştır, mal getirmiştir. Buradan götürdüğü malı Suriye'de güzel bir yerde satmıştır. Oradan aldığı malı buraya getirmiştir. Hatice Anamız'a kervanından kâr sağlamıştır.

Ticaret normaldir, özgürdür, peygamber mesleğidir. Peygamber SAS Hazretleri bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[45]

اَلتَّاجِرُ الصَّدُوقُ الأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (ت. ك. قط. عن أبي سعيد)

(*Et-tâcirü's-sadûku'l-emîn*) "Doğru sözlü, güvenilen vasıflı,

---

[45] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:1130; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.7, no:18; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.322, no:2539; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.449; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.299, no:966; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s,16; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.29, no:1314; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.7, no:9217; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.294, no:941; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.394, no;11046; RE.197/4.

doğru özlü bir tüccar, (*mea'n-nebiyyîne ve's-sıddîkîne ve'ş-şühedâi yevme'l-kıyâmeh.*) kıyamet gününde Peygamberlerle, sıddîklarla ve şehidlerle beraber olacak."

Onun için ticaret meşrûdur. Ticaret de kâr yapmak için yapılır. Onun için kâr koymaya hakkı vardır. Kârı da kendisinin sermayesini aynen korumaya yeteceğinden ayrı, kendisinin geçimini de sağlayacak ve bir de kendisine daha başka atılımlar için kâr sağlayacak bir sistemde yapmaya hakkı vardır.

Tüccar bu sene kâr eder, bir dahaki sene bir zarar eder, sarsılır ama evvelki sene kâr etmesinden onu geçiştirir; dükkânı yine hizmete devam eder. Yoksa tüccara; "İlla yüzde otuz kâr yapacaksın." dediğin zaman, bu sene yüzde otuz kârla malını satar da öteki sene hadi bakalım bu tüccar yüzde elli zarar etti; "Ey Ahali, çıkın bakalım bunun zararını ödeyin." dediği zaman kimse parasını ödüyor mu? Ödemiyor.

Binâen aleyh tüccarın kendisini koruyacak kadar, sermayesini arttıracak kadar, yaşamını devam ettirecek kadar bir pay koymaya hakkı vardır. Bu ekonomik sistemde enflasyonu da hesaba katmak, vadeli satışlarda fiyatını ona göre istemek hakkı vardır; bu onun meşrû hakkıdır.

Bu sadece benim görüşüm değildir. Fıkıhtan anlayan ulemanın toplantılarında bu meseleler bahis konusu olduğu zaman varılan sonuçlar budur.

"—Hocam, bununla ilgili olarak müsaade ederseniz satmış olduğumuz maldan bir fiyat listesi çıkarabilir miyiz? Daha olmadı, peşin fiyatı şu kadar diyebilir miyiz?"

Böyle bir fiyat listesi çıkarabilirsiniz. "Bir ay vadeli şu kadar, iki ay vadeli bu kadar, altı ay vadeli bu kadar." diye çıkarabilirsiniz.

"—Bunu faiz olarak değerlendirmek mümkün mü?"

Hayır, ortada faiz olacak bir muamele yok, sadece bir liste var. Evet, bu meşrûdur.

"—Şu buzdolabı veyahut şu otomobil veya şu çuval peşin

alırsan şu fiyatadır, üç ay vadeli ödeyeceksen şu fiyatadır, bir sene vadeli ödeyeceksen şu fiyatadır.” demeye bir tüccarın şer’an hakkı vardır.

O fiyatı, değişik üç liste halinde, üç tane dört tane olarak duvara asmaya ve sözle söylemeye hakkı vardır. Çünkü henüz alış veriş olmamıştır. Bunlar birer tekliftir. Müşteri bakacaktır, istediğini tercih edecektir.

“—Peşin alsın; beni de kurtarsın, kendisi de kurtulsun.”

Peşin almaya hakkı vardır. Binâenaleyh alış veriş olmadığı için iki tane, üç tane fiyat olmasının şer’î bir mahzuru yoktur. Ama alış veriş bittikten sonra; “Ben üç ay vadeyle bu çuvalı beş yüz bin liraya aldım.” dedi.

Tamam mı? Tamam.

“—Yükle, malı gönder.”

Malı gönderdi; o da borçlandı, fatura da kesildi. Bu satış bitmiştir. Bu satış bittikten sonra bu fiyatta oynama faiz olur. Çünkü satış oldu.

Satış oldu, şimdi sen hata işledin, adam sana gelse dese ki;

“Arkadaş; ‘Ben bunu senden üç ay vadeyle alacağım.’ demiştim ama üç ay içinde ödeyemem, ben bunu bir senede ödeyeceğim!”

“O zaman fiyat şimdi sekiz yüz bin lira!” diyemezsin.

Neden?

Çünkü vade farkından dolayı fiyat farkı koyuyorsun. Bitmiş olan alış verişe fiyat farkı koyuyorsun; bu düpedüz faizdir, bunu yapamazsın!

Alış veriş yapmadan önce her türlü konuşma caizdir. Hatta biz kendimiz bile yapıyoruz. Gidiyoruz bir yere; “Bunlar kaça?” diyoruz, inceliyoruz, ölçüyoruz, biçiyoruz, tartıyoruz.

“—Bu mal kaça?

“—Sekiz yüz yirmi beş lira…”

“—Altı yüz bin lira olmaz mı?”

“—Olmaz!”

Ben bunu başka yerde daha ucuza alabilirim ama, işte

buradan almaya mecburum. Ben bu işin yabancısı değilim. Gel şunu altı yüz liraya yap.

"—Altı yüz liraya olmaz ama, madem sen yabancı değilsin sana yedi yüz elliye vereyim!"

"—Yok canım, yedi yüz elli çok büyük para mı?"

"—Haydi bakalım, ikimizin ortası olsun; yedi yüz!"

Bakın, kaç tane fiyat konuşuluyor; konuşulur. Pazarlık İslâm'da olmayan bir şey değildir, vardır. Daha henüz ortada alış veriş olmadığı için bu pazarlık yapılabilir. Olup bittikten sonra;

"—Sen bunu geç verecekmişsin üç ay geçiyor, daha fazla geçiyor; o zaman fiyatı değiştirelim." diyemezsin.

Çünkü borçtan dolayı, vade farkından dolayı fiyatı değiştiriyorsun; bu faiz olur.

İnceliği anlatabildim mi?

Alış veriş olmadan önce yazabilirsin, konuşabilirsin; alış veriş bittikten sonra kilitleniyorsun. O da kilitleniyor sen de kilitleniyorsun.

"—Ama veremiyor!"

Veremiyorsa veremiyor. Sen tedbirini ona göre al. Sen de ona başka bir şey de, nasıl bilirsen yap ama böyle yaparsan faiz oluyor.

"Hocam, böyle şeyler oluyor. Diyelim ki üç ay vadeli vermişim, günü geliyor, adam yüzüme bakmıyor. Günü geliyor, o hafta imkânları yok. Ben üç ay değil de dört ay olsa tahammül ederim. 'Üzerini vereyim.' diyor, onu kabul etmiyorum."

Veremezsin, alamazsın; faizdir.

Biz de diyoruz ki; "Bundan sonra alacağın bir şeyi vadeli aldın. Diyelim üç ay vadeli alacaksın, üç ay vadeli aynı fiyattan alamaz. Bir ayı da; 'Benim orada kaybım olmasın.' diye sen bana iki aylık çek ver."

Tamam karşılıklı konuşulabilir, olabilir.

i. Ön Ödemeli Alışveriş

Soru:

Belli bir ücret ödedikten sonra teslim alınan malların alışverişi câiz midir?

Şöyle ki araba veya beyaz eşyada kampanyalarda "Mart teslimi" gibi şartlar mevcut. Yani parayı veriyor. Ondan sonra şu şeyde mal gelecek. Şimdi alışveriş bir rıza muamelesidir. Normal olan şekli parayı verip bir şeyi almaktır. Fakat parayı verdikten, malı aldıktan sonra, parayı geç vermek bir anlaşmayla câizdir. Yani; "Ben bunu taksitle ödeyeceğim. Şu kadar zaman sonra şey yapacağım." Bu mümkündür.

Ama malı almadan, alışveriş iktisap edilmemiş bir maldan alışveriş tahakkuk etmez. "Ben senin tarlanın zeytinlerini satın aldım, al." Daha zeytin yok ki ortada. Olmayan mal alınmaz, satılmaz. Burada biraz ona yakın bir durum var, bilmiyorum. Tekrar bir soralım. Mal yok ortada, yalnız mukavele var. Diyor ki; "Martta vereceğim." "Tamam." Alışveriş bitiyor. Belki bu da olur.

Taksitle satışın aksine bu bizim Koç'un, Sabancı'nın kurnazlığıdır Türkiye'de. Millet malını satıyor. Taksitlerini toplayamıyor. Mahkemelerde avukatlarda, icrada senetler. Ama bu adamlar örnek insanlar, kurnaz insanlar, siparişleri alıyorlar, paraları alıyorlar. "Malı 6 ay, 3 ay, 5 ay sonra göndereceğim." diye Türkiye'nin şartlarına öyle güzel uygun bir alışveriş sistemi düzeni kurmuşlar ki. Parayı alıyor. Senin paranı 3 ay da işletiyor. Ondan sonra sana malı gönderiyor. Kurnaz bir sistem yani.

Soralım, yalnız belki de şey bakımından uygun olmayabilir. O tarafı meslekten, bu işin, fıkhın bir ince noktasıdır. Böyle bir şey; mal almadan parayı yatırıyorsun: Martta teslim. Para gidiyor elden. Olur mu? Olmaz mı? Onu bir soralım. Şu anda iyi bilemeyeceğim. Çok emin olamadım, içimde tereddüt var.

j. Fiat Tesbiti

Soru:
Bir malın kaç fiyatı olabilir?

Bu deminki sorulmuş soru oluyor. “Peşin fiyatına göre, vade fiyatına göre bir malın fiyatları değişik olabilir mi?” demek; onun sorusunu cevaplandırdık.

Olabilir. Satış kesilip dikilip olmadan çeşitli kayıtlar, konuşmalar yapılabilir; olduktan sonra değiştirme yapılamaz.

Soru:
Sıkışmış bir tüccardan herhangi bir mal, emsalinin epey altında bir fiyattan satın alınabilir mi?

Burada iki durum vardır: Onun o düşkün durumundan istifade ederek malı ucuza kapatmak günahtır.

“—Biraz daha sıkışsın da şu malı iyice bir ucuz fiyata alayım!”

Böyle bir duygu, böyle bir ticaret, böyle bir anlayış günahtır, doğru değildir.

Ama adam sıkışmış, para bulamamış, malını satışa çıkarmış, herhangi bir kimse alacak. Kendisi satmaya razı, sen onun başının etrafında akbaba döner gibi dönmüyorsun. “Ölse de bir etini yesem.” diye düşünmüyorsun.

Akbaba döner; hayvancağız sendelemeye başladı mı; “Ölse de şunun başını alsam.” diye gezinir.

Böyle yapmıyorsun ama nasıl olsa satacak, sen böyle bir alış verişi de sevmiyorsun, almasan iyi olacak ama adam da müşteri bulamadığı için kıvranıyor. Aldı, ödeyemediği için sıkışık durumda, nasıl olsa satacak.

“Kardeşim, sen şimdi düşkün durumdasın. Ben böyle şeyleri sevmiyorum ama sana bir iyilik olsun, diye razıysan alayım. Ama başka türlü gönül huzuru olmadan mal almak, mal satmak da iyi olmadığından ben satın almak istemiyorum.” gibi bir duyguyla alınırsa olur.

Ama baykuş gibi, akbaba gibi onun ölümünü beklercesine

davranırsa, öteki duygulardaki insanlar gibi olursa, fırsatçılık olursa o herhalde doğru olmaz. Allahu a'lem; Allah insanı kalplerine göre niyetlerine göre değerlendiriyor. O zaman hatalı olur.

k. Sigorta Yaptırmak

1. Soru:
Sigorta yaptırmanın, sigortalı olmanın hükmü nedir?

Bu sigorta hakkında, İbn-i Âbidîn ve diğer kitaplarda çeşitli haberler, bilgiler var. Esas itibariyle şahıslardan para alınıyor, ötekisine hakkı olmadan veriliyor. Ulemâmız "Alma da, verme de pek sıhhatli olmuyor." diyor. Yani bir mesnedini bulamamışlar.

Yalnız ticarette, gayrimüslim ülkelere karşı olan işlerle ilgili bazı müsaadeler oluyor da, müslümanın müslümana, "Kendi aranızda mallarınızı boş yere, bâtıl yere yemeyiniz." hükmü olduğundan, ulemâmız kitaplarda "Hakkı olmadan birbirlerine sigorta tarzında alması uygun olmuyor." neticesine varmıştır. Sigorta tarzında olmasa da hayır ve yardımlaşma tarzında olsa ıslahı olabilir. Bu müessesenin ıslahı o tarzda mümkün olabilir.

11. Soru:
Bir kimsenin şahsı için hayat sigortası yaptırması câiz midir?

Sigorta İslâmî bir müessese değildir. Birileri veriyor, hiç karşılığını almıyor; ötekiler alıyor, istifade ediyor. Gayr-i adil oluyor. Onun için caiz değil... Mecburiyet yoksa yaptırmaması lâzım!..

Ama, meselâ arabası var, sigorta olmadan trafiğe çıkartmıyorlar. Böyle mecburiyet olduğu zaman yaptırabilir. Keyfi olarak yaptırmaması lâzım!..

3. Soru:

İslâm'da sosyal sigortalardan emekli olmanın hükmü nedir?

İslâm'da sigorta, bir bilimsel araştırma konusudur, tez konusudur. Alimlerimiz sigortanın belli bir ölçüde caiz olduğunu, belli bir ölçüden sonra caiz olmadığını; kendi yatırdığı taksitler kadarını alabilmesinin olacağını, ondan sonrasının caiz olmayacağını ifade ediyorlar. Ama, İslâmî bir devlet kendi vatandaşlarına birtakım bağışlar, birtakım haklar sağlayabilir.

Sigortanın uygun olmaması, herkes aynı parayı ödüyor, herkes aynı şekilde istifade etmiyor. Kimisi ediyor, kimisi etmiyor. O bakımdan bir adaletsizlik oluyor.

İslâm'da devlet; "Tüm muhtaçlara şu yardımı yapacağım..." filan diye yardım yapabilir. Fakat bunun şekli, mekanizması pek uygun olmuyor.

4. Soru:
Dışarıdan pirim ödeyerek emekli olmanın İslâmî açıdan bir sakıncası var mıdır?

Devletin vatandaşlarına yardım etmeye hakkı olduğundan ve bu sigortalılık da devletin mecbur kıldığı bir şey olduğundan, memuriyet başlanmış ve tamamlanmasına yakın bir şey olduğundan, uygun olabilir diye alimlerin bazıları böyle beyan ifade ediyorlar. Bu husustaki kanaatlerini böyle gösteriyorlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri kimseye muhtaç etmesin.

5. Soru:
Süper emekli olmanın mahzuru var mı?

Süper emekliliği arkadaşlarımıza sorduk. İncelediler, baktılar, mahzurlu gördüler. Şu anda tam olarak detayını anlatamayacağım. Süper emekliliğin ahkâmı nedir; pek iyi bilmiyorum.

6. Soru:
Bir emekli memurun maaşını sadece zorunlu ihtiyaçlar için kullanabileceği doğru mu?

Öyle bir şey doğru değil... Emekli memur aldığı maaşın hepsini rahatça kullanabilir. Çünkü, memur olarak işe girdiği zaman devletle yapılan anlaşmanın bir maddesidir bu... “Sen şu yaşı geçtikten sonra ben seni emekli edeceğim, şu tarzda emekli maaşı ödeyeceğim.” diye garanti vermiştir. Devletin fertlere yardım etmeğe salâhiyeti vardır. Bunun için hepsini kullanabilir.

7. Soru:
İhtiyaç sahibi ihtiyarlara verilen 65 maaşını almak caiz midir?

Devletlerin teb’alarına bazı yardımlar yapma hakkı vardır. Ordan alır. Bir mahzuru yoktur.

8. Soru:
Geçen sohbetlerinizde kul hakkından bahsettiniz. İşçi bulmanın insanlara verdiği para kul hakkı oluyor mu? Bu konularda açıklama yaparsanız seviniriz.

İşçi bulmanın insanlara verdiği para. “Burada devlet, işsiz olanlara para veriyor.” demek istiyor, değil mi?

Bu bir sosyal sistemdir. Devlet düzeni, herhangi bir şekilde çalışamayan bir insanın aç açık kalmasını istemediği için “dilenmesin, kendi onuruyla yaşasın” diye bir sosyal sistem kurmuştur. Bunu böyle çalıştırdığı için almakta bir mahzur yoktur. Devletin zaten böyle şeyleri yapmaya hakkı vardır, biraz da görevidir. Bu gibi şeyleri toparlaması gerekiyor, dilendirmemesi gerekiyor.

l. Komisyonculuk

Soru:
“Arsama müşteri bul, sat; sana şu kadar vereyim!” veya “Yüzde şu kadar veririm!” demek caiz midir?

Vazifelendiriyor, o da bir iş yapıyor. Olabilir.

m. Tartıda Hassasiyet

Soru:
Bakkallık yapmaktayım, yüz gramlık bir malı terazide tartarken kese kağıdı dahil mi, yoksa kağıt ağırlığını fazlalık atacak mıyız?

Terazi payı diye bir şey vardır. Eskiden satıcılar, tartıcılar terazide eksik olmasın diye, birazcık fazlalık koyarlardı. Herhangi bir şekilde tartıda bir hile olmasın diye bunu yaparlardı. Fiyatı ona göre ayarlı tutup da net malın fiyatını düşürmek olabilir. Ama teamül ambalajın içi ile beraber tartılmasıdır. Ambalaj sunî olarak ağırlaştırılmışsa caiz değildir. Mesela, bir kese kâğıdının içini açıyorsunuz, bir ameliyat ediyorsunuz, cırt diye bir yırtıyorsunuz, içinden kartonlar, kâğıtlar, ıvırlar zıvırlar, bir soba tutuşturulunca kolay ısınılacak malzeme çıkıyor.

Bunu neden yapmışlar? Kese kâğıdını ağır çeksin diye yapmışlar.

Senin aldığın şeyin içine bu ağırlık giriyor. Eğer kese kâğıdının kilosu daha ucuz, aldığın malın kilosu daha fazlaysa, bu sun'î olarak ağırlaştırılmış olan şey, elbette gayri meşru kazanç olmuş oluyor.

Onun için, net malın kilosu budur diye hesaplayıp, ondan sonra boşaltmak olabilir. Ama şimdi naylon poşetler kullanılıyor, böyle sorunlar kalmadı, o da bir ağırlık ifade etmiyor. Yalnız herhangi bir şüphe olmasın diye, terazinin müşteri tarafına hafifçe bastıracak şekilde birazcık bol ikram yapmak daha iyi olabilir. Kardeşlerimiz öyle bir teamül geliştirirlerse iyi olur.

n. Yabancılarla Ortaklık

Soru:
Babamız, "Yabancılarla ortaklık yapmayın!" demişti. Onun tavsiyesine uymamak günah olur mu?

Baba nasihati tutulmamış oluyor. Babanın nasihatını tutmak da bir berekettir. Ayrıca hakîkaten insan, iyi insanlarla ortaklık yapmalı!.. İyi insanlarla ortaklık yaptığı zaman, "Üçüncüsü ben olurum!" buyuruyor Allah-u Teâlâ Hazretleri... Allah iyi kimselerle ortaklıklar nasib etsin...

o. Para Yardımı

Soru:

Kira borcum var. Mal sahibi "Ya borcunu ver veyahut da çık!" diyor. . Şaşırdım kaldım. Bana cemaate söyleyip yardım etmenizi istiyorum. Bu iyiliği yaparsanız evelallah Allah sizden razı olsun.

Elinizden geldiğince yardım edin. Bu devirde biraz sarsılan insan çok, bu çeşit yardıma muhtaç insanlar çok. Tabii bazen bu gibi konularda böyle bizim bu cemaatimiz büyük bir cemaat olduğu için herkes geliyor, bir yardım istiyor. Herkes geliyor, bir yardım istiyor… Kimisinin de aslı esası olmayabiliyor. Ben, bu gibi yardımların tahkikli olmasını temenni ediyorum.

Meselâ hiç unutmuyorum, bana geçen seneler birisi geldi:

"—Hocam, sıla-yı rahim yapmak sevap mıdır?"

Tabii sevap. hadîs-i şerîfte bildiriliyor. Sıla-yı rahim yapmak sevap!

"—Sevap." dedim.

"—Hocam, benim memleketim çok uzakta. Sıla-yı rahim yapmak istiyorum, çık paraları…" dedi.

Şimdi bir talepte bulunuyor. Hadîs-i şerîflerde de isteyene istediğini vermek tavsiye ediliyor. Ben etrafıma bakındım. Tüccardan, zengin Bahaddin Çarhoğlu kardeşimiz vardı.

"—Bahaddin Bey şununla meşgul ol. Al, götür. Otobüs parasını ver, memleketine gönder." dedim.

Bahaddin [Çarhoğlu] Bey arabasına almış. Topkapı'ya kadar götürmüş. Adam oradan kaçmış. Memlekete filan gideceği yok. Parayı o yolla bizden almak istiyor. Dalga geçiyor, yalan söylüyor.

p. Bal Üretimi

Soru:
Arılara, bal çok olsun diye şeker yediriliyor. Acaba mahzurlu mudur?

Arının balı çok önemlidir. Bal almak da, oğluna kız almak gibi mühimdir.

Çünkü arı balı nereden topladı? Bazen zehirli çiçeklerden toplar, bal zehirli olur. Mesela Bolu'nun, Kastamonu'nun, Sinop'un eğrelti otu olan bazı zehirli otların olduğu yerlerde bulunan arılarının balları zehirli oluyor. Fazla miktarda yenildiği zaman insanı öldürebiliyor veya kafasını tutuyor, başını döndürüyor. Arıların malzemeyi nereden aldığı çok önemlidir.

En kıymetli bal kır çiçeklerinden tabii bir şekilde arıların toplayıp yaptığı baldır. Binâen aleyh herkesin temennisi odur.

Eğer önüne tatlı şeyler konularak bal teşkil ettiriliyorsa o zaman bir çeşit kalite düşmesi olmuş oluyor. Bazen de arıcılar diyorlar ki; "Biz bunu zaten arıyı beslemek için kışın yapmak zorunda kalırız. Onların bu ekmek yemesi gibi bazen de gereklidir…" diyorlar.

Eğer kır çiçeklerinden değil de şundan veya bundansa arının balının cinsini, çeşidini söylemek de ticaretin helal olması bakımından gereklidir. Bal diye biz, çiçeklerden toplanılan kıymetli, şifalı malzemeyi kastediyoruz. Arının önüne koy şerbetleri; oradan hiçbir özelliği olmayan kimyevî maddeleri alsın, doldursun… Bu yanlış oluyor!

r. İçki Fabrikasında Çalışmak

Soru:

İçki fabrikasında çalışmak caiz midir? Çalışan kişiye kız verilir mi?

Caiz değildir, çünkü Peygamber Efendimiz hadîs-i şerifte; "İçkiyi içen de, imal eden de, satan da, hamallığını yapan da, sunan da; hepsi mel'undur." diyor. Yasak! İçki yasak olunca içkinin kullanılmasına aracı olan her faaliyet de yasak oluyor. Binaen aleyh o zaman öyle bir çalışma da haram oluyor.

İnsan kızını haram kazançlı bir damada verirse, kızı da haram yiyecek, cehenneme gidecek, demektir. Olmaz! O kimse de kızını temiz iş yapan bir insana verecek veyahut o oradan ayrılacak, temiz iş yapacak.

23. FAİZ

a. Faiz Haramdır

1. Soru:
Türkiye'de faizli bankalarda çalışmak veya onlarla alışveriş yapma caiz midir?

Peygamber Efendimiz'in kesin hadis-i şerifleri ve Kur'an-ı Kerîm'in kesin ayetleri vardır. Dinimizde faiz yasaklanmıştır. Faiz almak büyük günahlardandır. Faizin çeşitleri vardır. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

"—Faizi alan da, veren de, faiz işlerini kâğıda yazan kâtip de, bu anlaşmayı şahit olarak destekleyen, oluşmasını sağlayan şahitler de melundur, lanetliktir."

Faizden, faizli müesseselerden kaçınmak lâzımdır. Onlarda çalışmak, bu işlemleri yapmak da faizin kâtipliği ve şahidi gibi olduğundan dolayı doğru olamamaktadır.

Ama faizsiz bankaysa, finans kurumuysa, kendisine para yatıranlara sermaye ortalığı yapıyorsa o zaman faiz olmadığı için mahsuru yoktur. Yasak olan faizdir. Faiz olmadığı takdirde mahsuru yoktur.

Bir de yabancı diyarlarda gayrimüslimlerin diyarında yaşayan insanlar için Peygamber Efendimiz'in özel hadîs-i şerîfi vardır: O ülkenin kendi ahalilerinin kendi inançlarına ve mevzuatlarına göre caiz olan bir işlemi, bir müslüman orada kendi lehine ise yapabilir. Gayrimüslim diyarında, müslüman ile gayrimüslim arasında faiz muamelesi olabilir.

Çünkü o ülkenin ilgilileri razıdır. Bir müslüman gayrimüslim bir ülkeye gitmişse, onlarla anlaşmalı olarak gidiyor. Oradan da bir kişi İslâm ülkesine gelmişse, anlaşmalı olarak geliyor. Anlaşma şartlarına riayet etmesi lâzım. Anlaşma şartlarına

uygun olarak, onların kendi mevzuatlarında eğer bir müslümanın lehine bir şey varsa ondan istifade edebilir.

2. Soru:

Günümüzde faizin helâl olduğu söylenilmekte ve bunun helâl olmasının dayanağı devletin İslâm devleti olmayışı gösterilmektedir. Bu konuda bilgi verirseniz, müslümanlar için faydalı olacağını tahmin ediyorum.

Bu Türkiye'nin dârü'l-İslâm, dârü'l-harb olması meselesi münakaşasına biraz bağlıdır. Bu konuda alimlerin ihtilafı vardır. Büyük çoğunluğu "Dârü'l-harb değildir, dârü'l-İslâmdır." diyorlar. Bazılarının hükmüne göre dârü'l-harb durumunda olabiliyor.

Alimlerin bir kısmı, dârü'l-harb'de de faiz gene haramdır diyor. Bizim inandığımızdan bazısı dârü'l-harb'de faiz ve diğer şeyler, yani onların mevzuatına göre normal olan şeylerden müslüman istifade edebilir diyor. Demek ki orada da bir ihtilaf var.

Esas itibareyle Allah'ın emri "faiz haram" demiş olduğundan insan böyle ihtilaflı şeylerde, tereddütlü şeylerde pervasızca hareket etti mi, sonunda bir yerde bir hataya düşüp takılıverir. Haramı haram bilip hiç ona yanaşmayıp, onunla uğraşmamak daha akıllıca, ihtiyatlı, dervişâne, takvaya uygun hareket olduğunu düşünüyorum.

3. Soru:

Kullanılmış bir altın bileziği borç verdim. Bileziği geri getirirken yeni bilezik getirirse, faiz olur mu?..

Hayır, faiz olmaz! Gramı önemlidir. Ağırlığı aynı olduktan sonra, yeni veya eski olmasının önemi yoktur.

b. Faizi Alan Kimse

1. Soru:
Bir kimse bankadan faizi aldıysa, bunu ne yapmalı?

Faizi aldığı zaman, faiz almanın günahını işliyor. Artık ondan temizlenmek için çırpınması lâzım!.. Kendisi yiyemez zâten de, alır almaz o günah kendisine bulaşıyor.

Bizim bir arakadş vardı Adapazarı'nda, çok sevdiğimiz bir kardeşimiz... Böyle bir mecburiyet olmuş, bir yerden faizi almış. Takvâ ehli, çok sevdiğimiz bir kimseye gelmiş, "Bu parayı ben ne yapayım?" demiş.

"—Sen bu parayı aldın mı?.." demiş.

"—Aldım."

"—Sen bu parayı aldın mı?.."

"—Aldım."

"—Sen bu parayı aldın mı?.."

"Öyle çok sordu ki, bin kere pişman oldum aldığıma..." diyor.

"—Daha sana ne diyeyim, aldın, günaha girdin bir kere..." demiş.

Girdikten sonra çare arıyorlar. Kumaşın üstüne lekeyi döküyor, "Hocam, bunu nasıl temizleyebiliriz?" diyor. Temizlersin ama, eski temiz kumaş gibi olmaz.

2. Soru:
Bir tüccar işini devam ettirmek için, bankalarla çalışmak zorunda kalabiliyor. Yüklü miktardaki faizini almadığı takdirde bankaya kalacak. Böyle olacağına, bu faizi faiz olduğunu, kendi namına vermediğini, özelliklerini belirterek fakirlere veya bir hayır kurumuna, camiye, Kur'an kursuna verebilir mi?..

Bırakmasından, vermesi iyidir. En iyisi orayla iş yapmamasıdır. Ama ille yapmak zorunda kalıyorsa, bırakmamalı, almalı, dediğiniz gibi uygun bir yere vermelidir. Pakistan'daki alimlerin de böyle tavsiye ettiklerini duymuştum.

c. Faiz Yemek

1. Soru:

Babam hem bankadan para alıp faiz ödüyor, hem bankaya para yatırıp faiz yiyor. Yediğimiz içtiğimiz haram mı, bir kız evlât olarak ben ne yapabilirim?

Faiz yiyen bir insanın faizden başka gelen kazançları varsa; o zaman, muhtemelen onlardandır, öteki helâl kazancından isabet etmiştir diye düşünüp, yiyebirsiniz. Kazancı tamamen haram olan bir kimsenin ikramı da alınmaz.

2. Soru:

Hocam, mahallemde faiz yiyen bir akrabam var. Evinden su içsem, ekmek yesem olur mu?

Çeşitli kazancı olan insanların, kazançlarının bir kısmının harama dayanması, oradan hiçbir şey almamayı gerektirmez. Ama ekseriyet itibariyle harama dayandığı bilinen bir kimsenin yemeği yenmez. Ekseriyetle ticaretten kazanıyor da, biraz da ticarette faizli başka işler yapıyorsa; o onun hesabına kalır, sana helalinden gelir.

d. Yabancı Ülkede Faiz Almak

1. Soru:

Sayın Hocam! Benim param var, faizin haram olduğunu biliyorum fakat çok fakir bir aile için geçinsin diye faize versem olur mu? Bununla ev kirasını verebilir mi?

Allah-u Teâlâ Hazretleri faizi haram kılmıştır. Verilen bir paranın fazlasıyla alınması olmaz, fazlalığı faizdir. Verilen bir buğdayın fazlasıyla alınması olmaz, fazla kilosu faizdir. Yalnız hadîs-i şerîfte bunun istisnası vardır: Gayrimüslim ülkelerde faiz İslâmî kanuna göre olmadığından, faiz mevcut olduğundan, gayrimüslim ülkelerde faiz işlemi müslümanla müslüman

arasında vardır ama müslümanla o ülkedeki insanlar arasında yoktur. Çünkü onlar faizi haram bilmiyorlar, kendi şeriatlerine göre uyguluyorlar; veriyorlar, alıyorlar. Binâen aleyh; "Orada alınabilir." diye fıkıh kitaplarında yazılır.

Bu soruyu soran şimdi Avustralya'da oturduğuna göre, Avustralya'daki bir bankaya para yatırıp o hadîs-i şerîfe göre, yani Fikri Yavuz'un fıkıh kitabında da vardır, onun faizini kendisi de alabilir, bir başkasına da verebilir. Ama İslâm ülkesinde olmaz. Çünkü o zaman, orada İslâm kanunlarına göre haram olan bir şey yapılmış oluyor. Burada bunların kanunlarına göre meşru olan bir şeyi bunlardan almak caizdir. Çünkü kendi kanunları meşru sayıyor. Usûl böyledir.

Fakat bu cevaptan sonra, benim söylemek istediğim bir husus var: Para çok büyük bir kuvvettir. Sermaye çok büyük bir kuvvettir. Bunu kullanmasını bilen insan bundan çok büyük istifadeler sağlar. Sağladıkları için bunu kullanmasını bilen bankalar, müesseseler faiz vererek para topluyor ve kullanıyor; kuvvetten istifade ediyor, büyük kârlar elde ediyor. Binâen aleyh, bu kârların faize verilmeden mümkünse insanın bizzat kendisi tarafından kullanılmasını sağlamak lâzımdır. Bu daha iyidir. Bir başkasını kuvvetlendirmek yerine, insan bu işi kendisi yaparak kuvvetlendirme yoluna gitmelidir.

Hatta onun için ben diyorum ki, dergide de yazdım, birisinin malını aldığınız zaman ona yardım etmiş oluyorsunuz. Bir markayı aldığınız zaman, o fabrikaya yardım etmiş oluyorsunuz. O halde bir malı almakla veya almamakla, birisiyle mücadele edebilirsiniz. "Protesto olsun." diye almamakla, boykot etmekle yapabilirsiniz.

Meselâ, Sırplar müslümanları eziyor; "Sırpların mallarını almıyorum." derseniz, "Şu ülke Sırplara yardım ediyor, onun mallarını almıyorum!" derseniz adamların yelkenleri suya iner, gelip yalvarmaya başlarlar. "Aman, tamam, dediğiniz olsun." derler. İslâm ülkeleri bir boykot yapsın, yapabilsin. Harp etmesine

lüzum yok!

“—Siz Sırplar’ı destekliyorsunuz, biz de sizin mallarınızı boykot ediyoruz!” desinler, bu destekleyen herifler Sırplar’ın saldırganlığını bitirir.

Onun için alışveriş bile önemlidir. Bunu herkes bilmiyor. Ekonomiyi iyi bilmiyor, ekonomik hayatın inceliklerini bilmiyor; onun için oyuna geliyor. İslâm ülkeleri paralarını yabancı ülkelerdeki bankalardan çekseler, o ülkeler çöker. Paraları oraya götürüyorlar, onları kuvvetlendiriyorlar.

Bunlara dikkat etmek lâzım. Allah bunlara razı olmaz. Bunları bilen insanların bu gibi incelikleri düşünmesi, parayı kendi imkânları içinde kullanması, alışverişi kendi desteklemek istediği kimselerle yapması çok modern, çok akıllı, çok güzel bir davranış olur.

2. Soru:

Almanya’da çalışmaktayım. Türkiye’de yapacağım bir yatırım için bir Alman bankasından kredi alabilir miyim?

Alabilir. Oranın hükmü başka oluyor

e. Faizsiz Finans Kurumları

1. Soru:

Belki çok kalıplaşmış soru ama özellikle arkadaşlar arasında tartışma var: Filan kurum ve filan kurum; bunların verdiği kazanç için faizsiz diyebilir miyiz, bu konuda bilgi verir misiniz?

Bu konunun içinde olan, o finans kurumlarında vazife görmüş olan veyahut oraya sermaye vermiş olan itimat ettiğimiz, sevdiğimiz kardeşlerimiz vardır. Mesela rahmetli Muammer Dolmacı onlardan biriydi. Faiz olmadığını, kâr esaslı yönde çalıştığını söylüyor. Ben kurumun içinde değilim. Allahu a’lemu bi’s-savâb işin en doğrusunu Allah bilir! Kâr dağıtıyoruz, diyorlar. Onların sözleri muteberdir: Kâr dağıtıyoruz, diyor. Hainlik ediyorsa hainlik kendisine aittir. “Faiz veriyorum.” demiyor ki!

Kâr dağıtıyorum, diyor. “Faizsiz kazanç!” diye ilan veriyor.

2. Soru:

Benim bir miktar, dolar olarak param vardı. Ben bu parayı falanca yere yatırdım. Yatırdığım paraya dolar olarak kâr payı veriyorlar. Parayı vadeli olarak yatırmıştım. Bu kâr payı faiz olur mu?

Vadeli yatırmak faiz yapmaz. Kâr payı olması faiz olmadığını gösteriyor. Parayı işe koşuyorlar, bir kazanç oluyor. Kazancın bir kısmını kurum alıyor, bir kısmını yatırana veriyor. Bu, kanunla tanzim edilmiş. “Kazancın şu kadarı [şahsa] verilecek, şu kadarı kuruma kalacak!” diye kanunî bir şey var. Eğer hile yapmadan hesabı doğru yapıyorlarsa; kanunî miktarda kârı veriyor, ona “Kâr ve zarar katılım payı.” deniliyor. Zarar etse zarar da intikal edecek. Onun için o faiz değildir. Adı üstünde normal kâr ortaklığıdır.

f. Faiz Olur mu?

Soru:

Tasarrufa teşvik adı altında bizden kesilen paraların nema adı altında her sene bir parası veriliyor. Alıp kullanmakta mahzur var mı?

Adı nema olsun, şu olsun, bu olsun fark etmez. Alınan paradan fazlası haram oluyor. Ama bu konuda fetva veren müftü efendilerin itimad ettiğimiz kısmının da sözü şu:

“—Bir kimse bir kimseye borç verdiği zaman enflasyondan dolayı paranın değeri düşmüşse aldığı, verdiği borcu aynı miktarda aldığı zaman değerinden daha aşağı almış oluyorsa, o farkı telafi etmesi gerekir. Hatta adaletin icabıdır.” diyor.

Bu onu karşılıyorsa o zaman bu fetvaya göre alınabilir. Karşılamıyorsa fazlaysa maktu olması mahzurlu oluyor. Devlet anlamış bu faizin haram olduğunu da nema demiş, öyle anlaşılıyor

yani parayı ille kesecek. Millet de nema diyor ama nemada maktu olmaz, yani kâr neyse o bölüşülür. Burada biraz maktu oluyor galiba. O mahzurlu oluyor.

Yalnız devlet, "Çalıştırıyorum, oradan sana şu kadar kâr veriyorum." diyor. Onun için belki biraz mâzur olur. İhtiyaten takvâ ehli kendisi kullanmamalı. Yani almalı da hayırlara vermeli. Şeklen faiz durumundadır.

2. Soru:

Devlet zorunlu tasarrufun faizini veriyor. Bu para haram olur mu?

Haram olur. Bu parayı yememeli!.. Ya almamalı; ya da almak mecburî oluyorsa, alıp hayra vermeli!.. Kendisinin istifade etmesi haram oluyor.

g. Banka Kartları

.

Soru:

Hocam bankaların kartları çıktı. Bankamatik, telekart kullanmak câiz midir?

Mesele kartı kullanıp kullanmamak değil, orayla iş yapıp yapmamak meselesidir. Mecburiyet varsa o zaman o mecburiyetin icrâsı ve kullanımı için kart da kullanmak câiz olur.

Mecburiyet nasıl oluyor?

Meselâ, dernek parasını yanında tutmak suç oluyor, kanunen ille bankaya yatırmak mecburiyeti var. Bu gibi şeyler oluyor. Şirket kuruyorsun; şu kadarını bloke etmek gerekiyor. Ticaret yapıyorsun, şu kadarını şöyle yapmak gerekiyor. O zaman bankamatik kart kullanmak mahzurlu değildir.

h. Leasing

Soru:

Finans kurumlarında leasing adı altında bir işlem yapılıyor. Yani taksitle mal satıyorlar. Bu konuda bizi aydınlatacak olursanız memnun oluruz.

Siz diyorsunuz ki:

"—Bana bu mal lâzım. Param yok."

Meselâ doktorsunuz veya dişçisiniz, cihaz alacaksınız. Şu kadar lira ama paranız yok. Diyorsunuz ki:

"—Bu alet bana lâzım! Sen bunu bana sat!"

O da:

"—Olur, satarım." diyor.

Aleti alıyorsunuz, parayı ona ödüyorsunuz. Ama tabii, o alıp size satarken pahalı satıyor. Sizin paranız olsa, peşin parayla onu mesela 200 liraya alacaksanız, o size taksit taksit satarken çok fiyat söylüyor.

"—Tamam, ben bunu alırım, sana veririm, sen de bunu çalıştırırsın. Ama 500 lira." diyor.

Bilmiyorum da, nisbetleri anlaşılsın diye söylüyorum. Sen de diyorsun ki:

"—Pekâlâ razıyım."

Alıyorsun, çalıştırıyorsun. O sana mühlet veriyor. Şu kadar mühlet içinde onu ödüyorsun. Ödemezsen cihazı geri alabilir. Ödüyorsun senin oluyor. "Bu işleme ne dersiniz?" diyor.

Bu normal bir işlem. Birisinden bir mal alıyorsun, onu peyderpey ödüyorsun. Olabilir. Faydalı da oluyor. Ya adam parası olmadığı için hiçbir teşebbüse geçemeyecek ya da parası yokken böyle bir finans kurumunun yardımıyla işini yürütecek. Hem kendisi kazanacak hem borcunu ödeyecek. Sonra ne olacak? Sonra da o aldığı şeyin sahibi olacak.

i. Banka Müfettişliği

Soru:

Banka müfettişi olmanın İslâmî bakımdan bir sakıncası var

mıdır?

Ayet-i kerimelerde, hadis-i şeriflerde faiz yasaklanmış olduğundan, faizle ilgili müesseselerin faaliyetleri de İslâm'a uygun faaliyet değildir. Oralarda bulunmanın da sakıncası vardır.

Çünkü hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz, (*ve kâtibâhu*) diyerek faizi yazan kâtibin de suçlu olduğunu beyan ediyor. Mümkün olduğu kadar, bu gibi muamelelere yakın olmamaya çalışmak gerektiği dinî bakımdan ortaya çıkıyor.

24. SAĞLIK

a. Her Hastalığın Şifası Var

Soru:
Bir kardeşimiz amansız bir hastalığa tutulmuş bir yakınından bahsediyor. Hastalık çaresizmiş, yavaş yavaş öldürüyormuş. İnsan şişip de ölüyormuş.

Bu doğru değildir. Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerinde buyuruyor ki:[46]

إِنَّ اللهَ تَعالى أَنْزَلَ الدَّاءَ والدَّوَاءَ ، وجَعَلَ لِكُلِّ داءٍ دَواءً ، فَتَدَاوَوْا ،

وَلاَ تَدَاوَوْا بِحَرَامٍ (د. عن أبي الدرداء)

(*İnna'llàhe teàlâ enzele'd-dâe ve'd-devâe*) "Allah hastalığı indirdi, devayı da, tedaviyi de indirdi. (*Ve ceale külli dâin devâen*) Her hastalık için şifa yarattı. (*Fetedâvev*) O halde tedavi olun! (*Ve lâ tedâvev bi-harâmin*) Ama haramla tedavi olmayın!" buyuruyor.

Demek ki her hastalığın çaresi var. Hangi çare, hangi ilaç? Bunu iyi bilmiyoruz ama, Peygamber Efendimiz'in bir hadis-i şerifini biliyoruz. Mesela Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[47]

---

[46] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.371, no:3376; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.5, no:19465; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.53, no:28324; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.475, no:6710.

[47] Buhàrî, *Sahîh*, c.XVII, s.449, no:5256; Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.234, no:4104; Tirmizî, *Sünen*, c.VİI, s.355, no:1964; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.250, no:3438; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.241, no:7285; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.435, no:6071; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.373, no:7579; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.345, no:19351; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.251, no:3439; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.XVII, s.448, no:5255; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.252, no:3440; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.39, no:105; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.39, no:28251-28255.

الحَبَّةُ السَّوْداءُ فِيهَا شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إلاَّ الْمَوْتَ

(أبو نعيم في الطب عن بريدة)

(*El-habbetü's-sevdâü fîhâ şifâün min külli dâin ille'l-mevte*) [Çörek otunda ölümden başka her hastalığa şifa vardır.]

Besmele çekerek çörek otuna devam etsin.

Peygamber SAS Efendimiz, ayrıca balda şifa olduğunu bildiriyor.

Birisi hastalanmış;

"—Bal ye!" demiş.

"—Yedim ama iyi olmuyorum." demiş.

"—Git bir daha ye! Allah yalan söylemez." demiş.

Kur'an-ı Kerim'de; "Balda şifa var." buyuruyor.

Aynı zât bir daha gelmiş;

"—Yedim gene geçmedi." demiş.

"—Git bir daha ye; Allah, Kur'an-ı Kerim'de, 'Balda şifa var.' diye bildiriyor." demiş.

En sonunda;

"—Tamam yâ Rasûlallah! Sonucu aldım, şifa buldum." demiş.

Dua edelim; amansız gibi görünen ve korkutan o hastalıktan, Allah hasta kardeşimizi kurtarsın... Cümle hastalarımıza deva versin, şifa versin… Allah cümlemize huzur ve afiyetle yaşamayı nasip eylesin.

b. Afiyet İstemek

Soru:

Allah-u Teàlâ sevdiği kullara dünyada iken de dert veriyor; durum böyleyken bizler dualarımızda iki cihan saadeti istiyoruz. Bu meseleyi izah eder misiniz?

Peygamber SAS Efendimiz; "Allah'tan bir şey istediğiniz zaman afiyet isteyin, çünkü o hem mutluluğu ifade eder, saadeti ifade eder, hem de hastalıklardan sâlim olmayı ifade eder." diyor.

Biz kul olarak isteriz; sıhhat isteriz, mutluluk isteriz, birçok

şeyler isteriz. İstemek de ibadettir. Olur veya olmaz, verilir veya verilmez, ayrı ama istenmesi ibadettir; böyle şeyleri istemek emredilmiştir, istendiği zaman sevap vardır. Bir de verilmesi ayrıca mükâfât olmaktadır.

O bakımdan istenir ama, Allah-u Teàlâ Hazretleri de kullarını çeşitli şekillerde imtihan ediyor. Bazen hastalık veriyor, peygamberlerine de vermiş. Eyüp AS karşımızda en büyük misal. Çeşitli maddî mânevî, bedenî rûhî sıkıntılar da olagelmiştir.

Böyle bir şey olduğu zaman da kulun sabretmesi lâzım! Sabrından dolayı da sevabı vardır. Binâen aleyh hem iki cihan saadeti isteriz, istemeye devam edeceğiz; hem de ufak tefek imtihanlar olduğu zaman sabredeceğiz. Çünkü onlar da kullar içindir, bir hikmeti, sebebi vardır.

c. Dişlerde Dolgu ve Kaplama

1. Soru:
Dişlerin doldurulmasında dînî bir sakınca var mı?

Yoktur. Diyânet İşleri Başkanlığı'nda Din İşleri Yüksek Kurulu'na da sorulmuştur. Dişlerin dolgu yapılmasında bir mahzur yoktur. Dolgu yapılırken abdestli olmak mecburiyeti de yoktur. Başka bir mezhebe kaymak mecburiyeti de yoktur. O bakımdan endişe etmeyin.

2. Soru:
Ağzımızda dolgu kaplamanın abdestimize bir zararı var mıdır?

Ağızdaki dolgu ve kaplama abdeste zarar vermez. Bizim mezhebimizde, Hanefî mezhebinde de zarar vermez. O bakımdan diş tamiri, tedavisi yapılabilir. Sahabe-i kiramdan dişlerini altın kaplatanlar oluyordu, mahzuru yoktur. O zaman ayrıca abdest almak da gerekmiyor.

3. Soru:
"Diş dolgusu yaptırmak câiz değildir. Yaptıranlar da tekrar

söktürmesi gerekir yoksa kıldıkları namazları, yaptıkları hacları dolguları tekrar söktürüp kaza etmesi gerekir." diyorlar, ne dersiniz?

Böyle bir saçma bir şey yoktur. Böyle aptalca itirazlara da lüzum yoktur. Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz zamanında diş kaplaması yapılmıştır. Diyanetin bu hususta sorulan sorulara din işleri yüksek kurulunun da fetvası vardır. Abdestli olmak mecburiyeti de yoktur. Dişinin dolgusunu yaptırır, ondan sonra da ibadetleri Allah'ın izniyle makbul olur.

Din zorluk değildir, dinde zorlama doğru değildir. Kolaylaştırmakla emretmiş Peygamber Efendimiz:[48]

يَسِّرُوا وَلاَ تُعَسِّرُوا ، بَشِّرُوا وَلاَ تُنَفِّرُوا (خ. ن. عن أنس)

(*Yessirû ve lâ tuassirû*) "Kolaylaştırın, zorlaştırmayın! (*Beşşirû ve lâ tüneffirû*) Müjdeleyin, sevdirin; nefret ettirmeyin, kaçırtmayın!" diye.

İşi yokuşa sürüp de adamın bütün dişlerini, yapılmış olan şeyi sökmek akıl kârı bir şey değildir. Böyle dini bilmeyenler, dinî mevzuatı, hadisleri, ayetleri bilmeyenler meseleyi karıştırıp da milletin aklını bulandırıp da fitne yapmasınlar.

Dini bilmeden ictihada kalkışmak çok günahtır, çok tehlikelidir, çok veballidir. Şaşırttırdıkları insanların bütün şaşkınlıklarının faturası kendisine gelir. Onun için böyle şeyler yapmasınlar, bu gibi insanlar hadlerini bilmesinler, bu işi

---

[48] Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.122, no:67; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.365, no:625; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.443, no:5890; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.152, no:3262; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.462, no:4195; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.399, no:19588; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.338, no:695; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.177; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.215, no:6558; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.250, no:7319; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.33, no:10951; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.37, no:5360; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIV, s.129, no:26792.

fakihlere sorsunlar. Yani ömrünü fıkıh okumakla, öğretmekle, öğrenmekle geçirmiş, Arapça bilen, ayet bilen, hadis bilen insanlar varken, Arapça bilmeyen, dini bilmeyen insanlara ne oluyor! Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında yapılmış bu diş dolgusu, sana ne!

İşte bak kaplaması yapılmış, altın kaplamalı sahabe var. Böyle altın da olur çünkü altın ağızda okside olmuyor, bozulmuyor. Peygamber Efendimiz'in yaptığına itiraz etmeye ne hakkı var bir insanın!

4. Soru:

Çarpık olan, ısırmakta zorluk çıkaran ve dudaklara rahatsızlık veren ön dişlerin düzelttirilmesine ve yaptırılmasına cevaz var mıdır.

Düzelttirilmesine cevaz vardır; çünkü mahzur var... Mahzurun telâfisi caiz olur.

5. Soru:

Dişe sabit damak yaptırmak câiz midir?

Olabilir, caizdir. Dişe sabit damak yaptırmak abdeste mânî olmaz.

d. Misvak

4. Soru:

Misvak yerine diş fırçası kullanmak câiz midir; izah eder misiniz?

Misvak yerine dişleri temizlemek için bir başka vasıta kullanılması câizdir. Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde buyurdular ki:[49]

---

[49] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat,* c.VI, s.288, no:6437; Abdullah ibn-i Amr ibn-i Avf el-Müzenî babasından, o da dedesinden.

الْأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السِّوَاكِ ، إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاك (طس. أبو نعيم
كثير بن عبد الله بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

RE. 190/1 (*El-esàbiu tecrî mecra's-sivâk*) "Parmaklar da misvak yerine geçer." Yâni, ağzını yıkıyorsun, misvağın yok o sırada, parmağınla dişlerini, böyle ağzına parmağını sokmak suretiyle temizlesen o da olur. (*İzâ lem yekün sivâk*) "Misvak olmadığı zaman, o şekilde de olur."

Demek ki, misvak olmadığı zaman, parmakla olabildiği gibi, misvak yerine diş fırçası kullanmak sûretiyle de olabilir. Yalnız, misvak denilen dal parçasının çok şifası olduğunu doktorlar söylüyorlar. İnceleyen mütehassıslar, araştırıcılar söylüyorlar.

Biliyorsunuz bu diş fırçası çıkmazdan önce, asırlar boyu misvak kullanmıştı müslümanlar ama, sonra bu asırda diş fırçası icad edildi. Naylondan veya kıldan çeşit çeşit diş fırçaları yapıldı. Kılların zararlı olduğunu diş mütehassısları söylüyorlar. Şöyle izah ediyorlar:

"Kılların içinde yaratılışı dolayısıyla bir kanal vardır. İçi deliktir kılın... Yekpâre değildir. Kemiğin içinde ilik yeri oluyor, boş oluyor ya, onun gibi kılın da içi boştur. Böyle bir fırça ile diş fırçalandığı zaman, dişlerde bulunan mikroplar, bakteriler diş fırçasının kıllarının içine yerleşir, orada çoğalırlar. Bu sefer sen ikinci bir diş fırçalama yaptığın zaman, oraya geçerler. Diş etleri rahatsız olur."

Bir kere kıl fırça kullanmayın!.. Kullanırsanız, kaliteli sentetik malzemeden yapılmış fırça kullanın!.. Kaliteli dediğim şudur: Bazı naylon fırçalar bir iki fırçalayışta kopuyor, insanın ağzına düşüyor. Onlar da yutulduğu zaman, naylonun hazmı olmadığından bir yere saplanıp kalıp kanser sebebi olabiliyormuş diye duyuyoruz. Kanserojen, kanser tevlid edici malzeme diyorlar.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.268, no:2577; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.550, no:26168; Câmiu'l-Ehàdîs, c.XI, s.24, no:10166.

Buna mukabil misvağın böyle bir tehlikesi yok... Bilakis, misvağın telleri yutulsa, mideye de faydası da varmış. O bakımdan, misvağı tahtından kimse aşağıya indiremez!..

Misvağın olmadığı yerde, diş fırçası ile veya parmakla dişleri temizlemek mümkündür. Esas gaye dişlerin temizlenmesidir. Bu gayeyi tahakkuk ettirmede en güzel malzeme, halihazırda misvak oluyor. Dişler sıhhat kazanıyor.

Benim Ankara'da şu anda sağ olan bir tanıdığım var... Beraber dişçiye gitmiştik. Dedi ki:

"—Benim üç dört sene önce, her abdest alışta dişlerim kanardı, başım derde girerdi. Sonradan misvaka başladım. Şimdi o dertten kurtuldum." dedi.

"—Getir bakalım, ağzını bir görelim!" dedi diş doktoru...

Dişçi koltuğuna oturttuk onu... Diş doktoru eğildi baktı, biz eğildik baktık. Ömrümde o kadar güzel ağız ve diş görmedim gibi geldi bana... İnci gibi dişler... Son derece sıhhatli, pembemsi, tatlı, güzel bir diş eti... Doktor da şaştı, biz de şaştık. Her abdest alışta, ağzına su verirken, çalkalarken kanayan diş etleri, ondan sonra bu kadar sıhhat nasıl bulmuş; hayretler içinde kaldık.

Onun için, bu misvakın tahtı çok yükseklerde... Ona öyle kolay kolay başkası denk olamayacak gibi görünüyor. Ama, yoklukta ne yapacaksın; kullanılabilir. Başka vasıtalarla da temizlemek câizdir.

e. Sıkıntı, İç Darlığı

1. Soru:
İçim daralıyor, ne yapmamı tavsiye edersiniz.

Kur'an okuyunca iç darlığı gider, ilme çalışınca iç darlığı gider. Böyle içim daralıyor diye de, kendi içinizi fazla dinlemeyin! İnsan kendisini fazla dinledi mi, iyi olmaz; biraz dışa dönün!

Bu gibi duygular gençlik çağında çok olur. Büluğdan ve sâireden kaynaklanıyor. Fizyolojik değişiklikler oluyor, hormonlar

değişiyor. Bu gibi durumlarda ilim öğrenecek, bir sanatla meşgul olacak, spor yapacak... Oruç tutacak. Kendi içine de fazla yüz vermeyecek.

2. Soru:

Şu anda askerlik yapmakta olan bir gencim. Kalabalığa çıktığım zaman çok sıkılıyorum, mecbur kalmadıkça insan içine çıkamıyorum. Ne tavsiye edersiniz?

Bu güzel bir şey... Müslüman gençler hayâlı, edepli oluyorlar, utanıyorlar; normal... Bu hepimizde vardır. Bende onun söylediğinden daha fazlası vardı. Şimdi karşınızda konuşuyorum, görüyorsunuz. Zamanla geçer. Konuşmanın âdâbını öğrendiği zaman ve konuşacak bir fikri olduğu zaman, insan konuşur.

Hatiplik kitapları diyor ki: En konuşamayan, en aciz bir insanı bile, yolda giderken itin meselâ... Yere düşürün... Adam kalkınca ne yapar? Hatip kesilir. Birinci sınıf hatip kesilir, birinci sınıf avukat kesilir, birinci sınıf kanun adamı kesilir... Neler söyler. Anayasadan, insan haklarından, hürriyetlerden, haksızlıktan, insaftan, edepten, ahlâktan, dinden, imandan, ahiretten, cezâdan... Aklına ne gelse, hepsini söyler. Neden? Demek ki, söylenecek şeyi oldu mu, insan söyleyebiliyormuş.

Korkmayın, utanmak da Allah'ın bir ikramıdır. Bir gün Peygamber SAS Efendimiz, birisinin birisine hayâ hakkında nutuk çektiğini gördü. Yâni diyormuş ki anlaşılan ağabeyi kardeşine:

"—Yâ bu kadar utangaç olma! Biraz utanmayı bir tarafa at. Şöyle böyle... Biraz şu işi yap filan demek istiyor galiba."

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[50]

---

[50] Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.17, *İman* 2/14, no:24; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.141, no:52; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.667, no:4795; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.121, no:5033; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.147, no:6341; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.453, no:950; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.374, no:610; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.210, no:602; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.369, no:5487; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.156, no:4932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.131, no:7701; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11764; Abdü'r-

دَعْهُ ، فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ (حم. عن ابن عمر)

(*Da'hü*) "Bırak bakalım onun yakasını, (*feinne'l-hayâe mine'l-îmân*) hayâ imandandır."

Hayâlı olmak, hayâsız olmaktan iyidir. Utangaç olmak iyidir. Konuşacak şeyiniz olduğu zaman konuşursunuz.

İlim öğrenin, hadis öğrenin, Kur'an öğrenin, büyüklerimizin hallerini öğrenin; söylenecek yerde onları söyleyin! "Bak aziz kardeşim! Ben kitaplarda şöyle okudum ki, senin bu yaptığın yanlıştır; sen böyle yapma!" veyahut, "Aziz kardeşim! Bugün kitapta şöyle bir fıkra okudum, çok hoşuma gitti; sana da anlatayım!" filân diyerek, böyle egsersizlerle düzelir.

f. Margarinler

1. Soru:

Katı yağlarda domuz yağı olduğu söyleniyor; acaba hepsinde var mı?

Hayır, hepsinde olduğunu söyleyemeyiz. Ayçiçek yağını veya pamuk yağını hidrojenize ediyorlar, margarin oluyor. Bazılarında domuz yağı da olabiliyor. Avrupa'da bunların formüllerini kâğıtlarına yazmak mecburiyeti var... "Hayvânî yağ vardır içinde..." dediler mi, domuz yağı oluyor. "Hayvânî yağ yoktur, sadece nebâtî yağ vardır." dedi mi, domuz yağı olmuyor.

Türkiye'de bunlar garantili değil... Ben bu bakımdan değil de, sıhhatiniz bakımından kat'iyyen kullanmamanızı tavsiye ederim. Bunlar sıhhate zararlı ve insanın kanında kolesterolü arttırıp damar sertliği yapıyor diye bildiriyor doktorlar... Onun için, likid

---

Rezzak, *Musannef*, c.11, s.142, no:20146; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.372; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.421, no:2872; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.256, no:6001; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.281, no:625; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.123, no:5782; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.467, no:12316.

yağları, akıcı yağları kullanın!..

Yağların en güzeli zeytin yağıdır. Zeytin yağının en güzeli de naturel olanıdır, tabii olanıdır. Onu bulup, onu kullanmağa çalışın! Öteki yağlara pek itibar etmeyin!

2. Soru: Nebati margarinlerde domuz yağı olduğu söyleniyor, duyduğumuzdan beri biz de almıyoruz. Fakat çocuklarımız bakkaldan bisküvi, çikolata vesaire alıyorlar, onlarda da nebati yağ var. Bu konuda bizi aydınlatır mısınız?

Nebati yağların hepsinde domuz yağı yoktur. Bazı firmaların sanayi bakanlığından aldıkları müsaade için verdikleri belgelerde, öyle don yağları kullanacaklarına dair ifadeler olduğundan, bazılarının kullandığı anlaşılıyor ama hepsinin domuz yağıyla yapıldığı söylenemez, adı üzerinde, nebati yağ. Nebat, "bitki" demek; nebati yağ "bitkisel yağ" demektir. Yani bitkiden çıkarılma. Ayçiçeğinden, pamuktan, mısırdan elde edilmiş olan yağı kimyevî bir usulle içine hidrojen, ilave etmek, hidrojenize edip katılaştırmak suretiyle tereyağ görünümünde bir yağ elde ediliyor; buna "margarin" deniliyor. Bunun nebati olanlarında bir şer'î mahzur yoktur.

Ama içine domuz yağı katılmış olan margarinler var mıdır? Vardır. Mesela biz Münih'te otururken oranın daha önceden durumunu bilen, bizden daha önce orada oturmuş olan kardeşlerimiz bize söylediler:

"—Alacağınız yağların muhteviyat kısmına bakın. Nebati yağın içine; 'Lezzet olsun diye veya başka sebeplerle hayvanî yağ da katılmıştır' diye yazıyorsa, o zaman onu almayın!"

Çünkü o hayvanî yağ dediği, işte basbayağı domuz yağıdır. İçinde domuz yağı olduğu oradan anlaşılıyor. Bizim memleketimizde de formüllerine bakarsınız, kontrolünü yaparsınız. Özellikle devlet müesseselerinin, tarım kooperatiflerinin ürettiği şeyleri alırsanız, onlarda yalan yanlış beyan yapılmaz. Sorunuza doğru düzgün cevap verme mecburiyeti de vardır. Nebati margarinleri kullanabilirsiniz, şer'an bir mahzuru yok.

Ama bu izahı verdikten sonra, bir adım daha ileri giderek size bir başka tavsiyede bulunacağım. İçinizde doktor kardeşlerimiz de var, meseleyi biliyorlar. Nebati yağlar vücuda faydalı değil zararlı. Yâni hidrojenize edilmiş margarin yağlar ve genellikle bütün yağlar, tereyağı bile… Tereyağında bile bu var, zeytinyağında da var. Bunlar fazla alındığı zaman kanda kolesterol denilen bir fazlalık oluşuyor. O da damar sertliğine yol açıyor. Bu yağlar, yağ zerreleri damara yapışıyor. Damarları daraltıyor, kalp hastalıklarına yol açıyor. Bu sıhhî zarar, margarin yağlarında daha fazla oluyor, likid yağlarda daha az oluyor. Ama likid yağlar, akıcı yağlar da yine fazla miktarda alındığı zaman, kanda trigliserit denilen bazı maddeleri arttırıyor; o da zararlıymış.

Demek ki esas itibariyle, genel bir kaide olarak sıhhatimizin korunması için bu yağ işinden biraz uzak durmamız gerekiyor. Ana kaide olarak yağları az kullanın, bir… İllâ kullanacaksanız margarin yağları kullanmayın, akıcı yağları kullanın, iki… Yağın katılaştırılmasının bir faydası yoktur. Sadece görünümü tereyağına benziyor. Görünümü güzel ama vücuda zararlı. Onun için akıcı, likid yağlar kullanın ve mümkün olduğu kadar da az kullanın! İllâ yağ kullanacaksanız, kullanmanız gerekiyorsa; bir teneke margarin kullanacağınıza bir kilo hâlis tereyağından kullanın, daha iyi.

Her şeyin hâlisini kullanın! Çünkü insan dünyaya bir defa geliyor, bu vücut insana bir defa veriliyor! Bir hasta oldu mu binlerce lira gidiyor, milyonlarca lira harcanıyor. Bu vücudu sıhhatli kullanalım. Hiç yağ yemesek, sırf ot yesek ölmeyiz. Bir şey olmaz. Yağı azaltmakta fayda vardır. Onu da ayrıca tavsiye ederim.

Yağı az yeyin! İllâ yiyecekseniz, akıcı yağları, en iyisi zeytinyağını tercih edin! Katı yağları mümkün mertebe kullanmayın. Pastaydı, börekti, çörekti; vıcık vıcık yağlar. İnsan gençken bir şey anlamaz.

“—Midem kaynıyor.”

Hazmedemiyor da ondan.

“—Yemekten sonra bir hararet basıyor, iki saat üç saat devam ediyor.”

İşte mide onu halledeceğim diye akla karayı seçiyor da

ondan. Bu bakımdan sıhhatinize dikkat edin, yağı azaltın; sebzeyi, meyveyi taze taze, çok yeyin!

3. Soru:

Margarin yağları hakkında içinde domuz yağı olduğu söyleniyor.

Eğer domuz yağı olduğu ispat edilmişse o zaman yenmez. Ama mesela, şu markada belki vardır da bu markada yoktur. Domuz yağı olmadığı bilinen markalarda, haram malzeme olmadığı zaman yenilebilir. Yalnız sıhhate pek uygun değil. Margarin yağları damar sertliği yaptığı için uygun değil.

Bir gazete diyormuş ki: Bir insan bu yağlarda domuz yağı var dese ona inanılmaz, ancak insan kendi gözüyle görürse inanır.

Hayır, öyle değildir. Söyleyen şahıs itimatlı şahıssa, şehadetine güvenilen kimseyse, delili varsa, o zaman herkese inanılır. Herkesin her şeyi görmesi mümkün değildir. Hilali bile bir kaç kişi görünce ötekiler uyuyorlar. O bakımda mesele delilin sağlam olması, şahidin sağlam olması meselesidir.

g. Yüzdeki Çiller

1. Soru:

Kardeşimin yüzünde, kendisini rahatsız edecek kadar benek benek çiller var... Kendisine çok nasihat etmeme rağmen bunlardan kurtulmak istiyor. Ne tavsiye edersiniz?

Bu cildiye mütehassıslarının bileceği bir şeydir. Çillerin bir kısmı belki tedavi ile geçer, belki de öyle kalacak. Allah öyle yaratmış. Hilkat, Allah'ın yaratması, ne yapalım? Kimisini uzun boylu yaratıyor, kimisini kısa boylu yaratıyor. Sarışın, esmer, vs. olabiliyor. Kaşı, gözü şöyle, böyle olabiliyor.

Kadere rızâ gösterecek, o da sevaptır. "Allah beni böyle yaratmış." diyecek, korkmayacak, çekinmeyecek! Ne yapalım, Allah'ın takdiri...

Tedavisi var mı diye, cildiye mütehassısına göstersin.

h. Vücut Geliştirme

Soru:
Body-building sporu yapmanın günümüze göre yasak tarafı var mı?

Hayır, sporun yasak tarafı yoktur. Body-building dediği, adale ve sâire üzerine çeşitli gösterişli spor yapmak. Tabii bu da bir idman oluyor; kuvvet, meziyet kazandırıyor. Bedenin meziyetli, kuvvetli olması bir tâlim demektir. Nisbeten iyi bir şeydir.

Yalnız bu sporları yaparken, avret yerlerini açmamak esastır. Açarsa, o zaman günah olur. Normal bir sporda bile buna dikkat etmek lâzım. Meselâ, güreşi Efendimiz tavsiye etmiş. İncecik bir mayoyla yapar da eti, budu meydanda olursa, o zaman o spor

günah olur. Yâni giyimine dikkat etmesi lâzım!

i. Solaklık

Soru:
Oğlum her işini sol eliyle yapmaktadır. Zorlamama rağmen yemeyi içmeyi de sol eliyle yapıyor. Baba olarak ben ne yapayım, ne tavsiye edersiniz?

Bu solaklık, bir mecburiyetten oluyor. Zorlandığı zaman, bir takım psikolojik problemler ortaya çıkıyor. Yumuşaklıkla onu geçirmeğe çalışsın. Geçiremediği zaman mâzur oluyor.

j. Korkular

1. Soru:
Psikiyatride akrofobi, aerofobi; yâni yükseklikten korkma, açık alandan korkma denilen psikolojik hastalıklar var... Bunlarla ilgili bir şey tavsiye eder misiniz?

Kendilerine itimad ettiğimiz doktor kardeşlerimiz var, onlara müracaat edilebilir.

Bu daha ziyade insanın Allah'a tevekkülünün artmasıyla geçebilecek bir rahatsızlıktır. Allah'a tevekkül etmeyi öğrenmemiz lâzım!

Tevekkeltü ale'llah, laf olarak ağzımızdan çıkıyor ama, Allah'a dayanmak, "Yâ Rabbi ben sana güvendim. Elbette sana güvenen insana bir şey olmaz." diye içine yerleştirmek lâzım!

Tevekkeltü ale'llah'ı çok söylesin bu kardeşimiz. Bir de *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm*'i çok çeksin; doksan dokuz derde devadır diye hadis-i şerifte geçiyor.

Ayrıca Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: "Hastalarınıza *Fâtiha* ve *Kul hüva'llahu ehad* okuyun! Kur'an-ı Kerim bir hastayı tedâvi etmiyorsa, o hiç bir şeyle tedavi olmaz." Hadis-i şerifte böyle geçti. Okuyalım, Allah-u Teâlâ Hazretleri şifasını verir. Şifa

Allah'tan...

Kul hüva'llah okusun, *Fâtiha*'yı okusun; ondan sonra, *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm*'i çeksin! Allah şifa verir inşaallah...

Denedik bunları... Ben böyle hadis-i şeriflerde gördüğüm şeyleri bazı arkadaşlara söylüyorum; adam güle oynaya geliyor karşıma... "Allah senden râzı olsun hocam! Çok iyi oldu, iyi oldum tamamen..." diyor. Hadis-i şerifler haktır. Onun için öğrendiğimizi sıdk ile tatbik edelim!

k. Organ Bağışı

Soru:

Organ bağışı caiz midir, değil midir?

Bazı şartlarla caizdir. Organı alınacak şahsın rızâsı olması lâzım, hayatı bitmiş olması lâzım! Tam ölmeden orasını burasını alıp dağıtmak, kimsesi yok diye organlarını yağmalamak doğru değildir.

Ama hayatta iken de bazı kimseler organlarını bağışlayabiliyorlar. Fedâkâr bir anne, çocuğu yaşasın diye bir böbreğini aldırtıyor, ona bağışlayabiliyor. Bu fedâkârlığa dayanıyor. Kendi hayatı bir böbrekle de devam edebilirmiş diye, birisini veriyor. Olabilir.

l. Kadın-Doğum İhtisası

Soru:

Kadın-doğum ihtisası yapmaktayım. İki senesi bitti, tamamı dört sene... Tesettürlü olarak çalışıyorum. Ancak kadınlı erkekli bir ortamda çalıştığım için ve evdeki iki ufak çocuğumu bırakıp çalıştığım için vebale girer miyim? Çalışmaya devam edeyim mi?

Başlanan bir şeyin devamı iyi olur, yarım bırakılmaması iyi olur. Evet, kadınlı erkekli bir ortamda çalışıyor ama, kadın doğum

mütehassısı olduğu zaman, öteki kadınlarımızın doğumlarını kurtaracak, onlara hizmet verecek... Binâen aleyh, o niyetle çalışsın, Allah-u Teâlâ Hazretleri yardımcısı olsun, korusun...

Evdeki çocuğa da anneanne bakar, hizmetçi bakar, dadı bakar... Biraz da dikensiz gül olmuyor; mihnetsiz, meşakkatsiz, sıkıntısız iş olmuyor. Yarısı bitmiş, kalmış yarısı... Sabretsin, tamamlasın!

m. Saç Tıraşı

Soru:

Saç uzatmanın dinimizde hükmü nedir? Bir rivayete göre uzun saç sünnetmiş; bu doğru mu? Saçın uzunluğu en çok ne kadar olmalı?

Peygamber SAS Hazretleri saçını bazı kereler uzatırdı. Kulakları hizasına kadar uzadığı olurdu. Saç uzun olabiliyor. Bazen de usturayla kestirirdi. İkisi de mümkün. Temizlik bakımından kestirmek, üşümemek bakımından uzatmak olabilir.

Eskiden Acemlere benzer şekilde saçlarını tepelerinde bırakırlarmış, etrafını usturalarlarmış. Böyle öbek öbek, bölüm bölüm... Peygamber Efendimiz onu yasaklamış. Ya kesecek, ya bırakacak. Yarısını kesip yarısını bırakmak tarzına razı olmamış.

Uzun saç olabilir. Çok fazla uzun olmayacak. Avrupa da gördüm. Bizim kardeşlerimizden birisinin çocuğu; arkadan kız sanacak kadar saçını uzatmış. Olmaz! Bizim dinimizde erkeklerin kızlara benzemesi, kızların erkeklere benzemesi çok kötüdür, yasaktır ve "Allah lanet eder." diye hadis-i şeriflerde geçiyor. Meselâ, ondan dolayı sakalını, bıyığını tıraş etmek uygun olmuyor. Çünkü o zaman yüzü kıza benziyor.

Kızın da erkeklere benzeyecek bir tavırda olması uygun olmuyor. Tesettüre dikkat etmesi, farkı ortaya koyması lâzım. Saçın aşırı uzun olmaması lâzım geliyor. Kulak hizası kadar olabilir. Kesilme tarzı da olabilir.

n. Cin Korkusu

Soru:
Bir arkadaşımız cinlerden dolayı rahatsızlık duyuyormuş, korkuyormuş.

Bu kardeşimiz günde beş yüz defa, ama mânasını düşünerek "*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm"* çeksin.

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ b'illâhi'l-aliyyi'l-azîm ne demek? "Güç ve kuvvet Allah'ındır, Allah'tan başkası zarar veremez. Gücün, kuvvetin sahibi Allah'tır." demek.

Allah'a sığınsın, *Tevekkeltü ale'llah* desin, *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm* desin. Çünkü bu Arş-ı A'lâ'nın hazinelerinden bir hazinedir.

"*Lâ ilâhe illa'llàh*" desin! Bu konuda Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[51]

لاَ إِلَه إِلاَّ اللهُ تَدْفَعُ عَنْ قَائِلِهَا تِسْعَةً وَتِسْعِينَ بَاباً مِنَ الْبَلاَءِ ،

أَدْنَاهَا الْهَمُّ (كر. والديلمي عن ابن عباس)

RE. 462/5 (*Lâ ilâhe illa'llàhu tedfeu an kàilihâ tis'aten ve tis'îne bâben mine'l-belâi, ednâhe'l-hemmü*) "*Lâ ilâhe illa'llàh* sözü, bunu söyleyen kimsenin üzerinden 99 çeşit belâyı def eder. (*Ednâhâ*) En aşağısı, (*el-hemmü*) hem'dir; yâni tasadır, üzüntüdür, gam çekmektir, iç sıkıntısıdır."

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ b'illâhi'l-aliyyi'l-azîm'i anlamını düşüne düşüne çeksin. Allah'a tevekkül edene hiçbir varlık zarar veremez. Ne Amerika, ne Rusya, ne cinler, ne periler, ne şeytanlar…

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

---

[51] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.8, no:7280; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.172; Kazvînî, *Ahbâr-ı Kazvin*, c.I, s.429; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.82, no:226.

(النحل:٩٩)

(*İnnehû leyse lehû sultànün ale'llezîne âmenû ve âlâ rabbihim yetevekkelûn*) ayet-i kerimesinde Cenâb-ı Hak ne buyuruyor? "Şeytanın, cinlerin, iman edenlere ve Rabbine tevekkül edenlere gücü yetmez, dişi geçmez." (Nahl, 16/99) demek oluyor.

Onun için Allah'a tevekkül edin! Allah, Kur'an-ı Kerim'de:

وَعَلَى اللهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ (المائدة:٢٣)

(*Fetevekkelû inküntüm mü'minîn*) "Mü'minseniz, Allah'a tevekkül edin!" (Mâide, 5/23) diye emrediyor.

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ (الاحزاب:٣)

(*Fetevekkel ale'llah*) "Allah'a tevekkül et!" (Ahzab, 33/3) diye çok ayet-i kerimelerde geçiyor.

Evrad kitabımızda tevekkül bölümü var; o ayet-i kerimeleri biliyorsunuz.

Allah tevekkülü emrediyor da, hiç tevekkül ediyor musunuz? Biraz tevekkül edin, biraz emir tutun. "*Tevekkeltü ale'llàhi yâ Rabbi!*" deyin, ne olacak?

Allah istemeden, birisi gelip de senin canını alabilir mi? Alamaz. Ömrün vadesi dolmadan canın çıkar mı? Çıkmaz. Allah sıhhat verdiyse, seni birisi hasta edebilir mi? Edemez. Seni ateşin içine atsalar, ateş seni yakar mı? Yakamaz.

Va'llàhi, bi'llâhi İbrâhim AS'ı yakmadı; Allah izin vermezse yakamaz. Denizden yarıp geçirir Allah, ateşi gülistan eyler. Kendisine tevekkül edene, ateşi gül bahçesi eyler, denizi yol eyler. Mûsâ AS'a yol etmedi mi?

Cenâb-ı Hak bize Kur'an-ı Kerim'de onları niye söylüyor? "İbret alalım, bilelim, korkmayalım!" diye.

Korkmayın! Korkarsanız, Allah'tan korkun.

“—Ya ben Rabbimin rızasını kaybedersem!” diye korkun, ağlayın! Ama lütfen Allah’tan gayrıdan korkmayın! Müslüman Allah’tan gayrıdan korkmaz. Şeytandan da korkmaz, cinden de korkmaz.

o. İlk Yardım

Soru:
Memleketimde ilk yardım kursu vereceğim, duanızı istiyorum.

Biz; kadınların ve erkeklerin, bilgili, görgülü yetişmesine önem veriyoruz. Hanımların dinî bilgiler bakımından, dünyevî bilgiler bakımından ihmal edilmesini doğru görmüyoruz. Hanımlarımıza, çocuklarımıza dinî bilgiler kadar dünyevî bilgileri de verme taraftarıyız. Ehliyeti alsınlar, helikopter kullanmayı öğrensinler, uçak kullanmayı öğrensinler, av tüfeği kullanmayı öğrensinler. Bir tüfek patlayınca korkmasınlar…

Dünyanın bin bir türlü hâli var, diye her şeyi öğretiyoruz. İlkyardımı da öğretiyoruz. Trafik kazası olabilir, harp olur darp olur. Etrafımız düşmanlarla dolu. Pattadak bir şey patlayabilir. Serinkanlı olmak lâzım. Allah yolunda hazır olmak lâzım! Gelen olayları metanetle karşılamak lâzım.

Peygamber SAS’in savaşlarında İslâm ordusunun aşlarını pişiren, yaralılarına yardım eden müslüman hanımlar vardı. Hayatın bin bir türlü hâli olduğundan, bunların hepsi gerekiyor. Peygamber Efendimiz; “Yüzmeyi öğretmek, ok atmayı öğretmek, yazı yazmayı öğretmek lâzım!” diyor. Denize düştüğü zaman insan kendisini kurtarabilmeli. Bunların hepsi gerekli.

Geçen gün bir yerde geziyorduk da deniz kenarında bir güzel bina gördük. Ben bizim arkadaşlara talimat verdim: “Gidin, sahibiyle konuşun. Biz burada daimî bir eğitim müessesesi kuralım. Yüzme, diğer sporlar ve dinî bilgileri verecek bir okul açalım.” dedim.

Bu kardeşimiz de demek ki tavsiyelerimize uygun olarak memleketinde ilkyardım kursu açacak. Bir yangın olduğu zaman,

bir trafik kazası olduğu zaman, birisi yaralandığı zaman ilkyardım gerekiyor. Dağda bayırda, ormanda yaralıyla sen baş başa kaldın; doktor yok, hastane yok, ameliyat imkânı yok! İlkyardım gerekiyor. Doktor gelinceye kadar, sedyeyle yerine ulaştırılıncaya kadar bir şeyler yapmak lâzım. Kanın akmasını engellemek lâzım vs.

Biz burada kliniklerimizde, bu çeşit bilgileri öğreten kurslar yaptık. Ayrıca geçtiğimiz senelerde bir kamp tertiplemiştik. Orada oymakbaşı, izci başkanı bazı kimselerin dersleri filan oldu. Gittim, koca sakalımla oturdum. Orada izcilik bilgilerini talebe gibi dinledim. Vallahi hoşuma gitti. Bu çeşit şeyleri her müslümanın bilmesi lâzım. Pratik bilgiler, çeşitli beden kabiliyetleri; iple ağaca tırmanmak, inmek, çıkmak vs. Bu gibi bilgiler lâzım ve bu bilgilerin okulları olmuyor. Ama bu gibi bilgileri çoluk çocuğumuza, kendimize öğretmemiz lâzım.

Hantal olmamamız lâzım! Bisiklete binmeyi bilmeli. Motosiklete binmeyi bilmeli. Araba kullanmayı bilmeli. Kadın erkek herkes! Ben düşünüyorum; tozlu topraklı, zor. Sıhhate de zararlı ama motosiklet kullanmayı da öğreneyim, diyorum. Bisiklet kullanabiliyorum da, motosiklet biraz hızlı ama bilmek lâzım. Şaşırmamak lâzım.

Kompüter kullanmayı öğrenmek lâzım. O bilgisayarlar karşısında şaşırıp kalmamalı. Tık tık bir yere basıyorsun bir şeyler oluyor. Ne oluyor? Nasıl kaydedeceksin? Nasıl arayacaksın, nasıl bulacaksın?

Çağa göre yetiştirmek lâzım. Peygamber Efendimiz'in çok güzel bir tavsiyesi var. Buyuruyor ki:

"—Çocuklarınızı kendi çağlarına göre yetiştirin, sizin çağınıza göre değil! Çünkü onlar o çağın insanlarıdır."

Şimdi bizim çocuklarımız hangi çağın insanı? Yirmi birinci Yüzyıl'ın insanı! Biz Yirminci Yüzyıl'ın insanıyız. Yirminci Yüzyıl 6 sene sonra bitiyor. Yirmi birinci Yüzyıl geliyor. Çocuklarımızı Yirmi birinci Yüzyıl'a göre yetiştireceğiz!

Helikopter kullansın, paraşütle atlasın, uzay bilgilerine sahip

olsun vs. şaşırmasın!

Ben şimdi bilgisayarlardan vs. ürküyorum. Çocukların oyuncakları; dıt dıt basıyorlar, bir şeyler oluyor. Vaktim de yok, gözüm de pek almıyor ama her şeyi öğrenmek lâzım. Hâsılı bunlara çalışın diyorum.

p. Ayakları Duvara Dayamak

Soru:
Ayakları duvara kaldırıp dayayıp yatmak sünnet mi?

Hayır, ben hadis-i şeriflerde böyle bir hadis bilmiyorum. Yalnız bunun bazı kereler faydalı olabileceğini tıbben düşünebiliriz. Çünkü insan çok yürüdüğü zaman veya ayağında varis vs. gibi rahatsızlıklar olup da damarları fazla tazyik altında olduğu zaman, duvarın kenarına yanaşıp, ayağının altına yastıklar koyup biraz ayağını yukarda tutmak, birikmiş kanın aşağıya doğru gelmesine sebep olabilir.

Bu, Peygamber Efendimiz'in yatmayı tavsiye ettiği şekil değildir. Normal insan yatışı değildir. Hasta yatışıdır veyahut yorgunluğun sebebiyle hasta gibi olmuş bir insanın durumudur.

Peygamber Efendimiz yüzükoyun yatan bir insanı "Bu şeytanın istediği bir yatıştır!" diye engellemiştir. Efendimiz'in sevdiği yatış tarzı sağ yanına, kıbleye doğru dönük olarak yatmaktır. Yüzükoyun yatmayı yasaklamıştır. Ben ayak dikmeyi de hadîs-i şerîflerden okumadım. Normal olarak edebe uygun gibi görünmüyor ama ayaklarındaki problemler geçsin diye sıhhat bunu gerektirebilir.

r. Az Uyumak

Soru:
Az uyumak için ne yapmalıyız?

Az uyumak için maddî tedbir olarak, akşam yemeğini vakitlice, akşam namazından sonra hafifçe yemek lâzım, bir. İnsan tıka

basa mideyi doldurursa olmaz. Yatsı namazını kılar kılmaz, işlerle fazla meşgul olmadan hemen yatmak lâzım. Yatarken Allah-u Teâlâ hazretlerini zikrederek, abdestli olarak, hafifçe dört rekât namaz kılıp, dua ile yatmak lâzım:

اَللّٰهُمَّ أَيْقِظْنِي فِي أَحَبِّ السَّاعَةِ إِلَيْكَ، وَاسْتَعْمِلْنِي بِأَحَبِّ الْأَعْمَالِ يَدَيْكَ

(*Allàhümme eykıznî fî ehabbi's-sâati ileyke, ve'sta'milnî bi-ehabbi'l-a'mâli yedeyke*)

Mânası şudur: "Yâ Rabbi! Sana en sevgili olan zamanda beni ibadete kaldır. Senin en çok sevdiğin güzel ibadetleri, amelleri işlemeyi bana nasip eyle." diye dua ederek yatmalı!

Allah inşaallah yardım eder, vakitlice uyur, vakitlice uyanır.

s. Kına Yakmak

1. Soru:
Hanımların kına yakması; sağ eline yakması söyleniyor ne kadar doğrudur, sol ele kına yakılmaz diyorlar?

Ben halk arasında iki eli kınalı olduğunu bilirim. İlle sağ eline yakılacak da sol ele yakılmayacak diye bilmiyorum. Hanımlar için kına bir süs malzemesidir. Belki sol el taharette kullanılıyor diye bazıları bunu çıkarmış olsa gerek ama, öyle bir şey yoktur.

Kınanın deriyi kuvvetlendirme, mantarı öldürme hassesi olduğundan, tıbbî bakımdan faydası da vardır. Her iki ele de olabilir. Tarihte de, günümüzde de kına iki ele de yakılabilmiştir. Bizde kına yakmak derler, nedense...

2. Soru:
Sürme ve ismit çekmek nedir?

Cevap: Sürme göze çekilen koyulaştırıcı malzemeye

derler. İsmit de o sürme malzemesinden bir çeşidinin adıdır, bir madde adıdır. Gözü sürmelemek gözün etrafını koyulaştırdığı için sanki renkli gözlük camı gibi güneşli beldelerde işe yararmış. Onun için sürme çekmenin Arabistan'da çok ehemmiyeti vardır çünkü güneş fazladır. Peygamber Efendimiz sürme çekerdi, sahâbe-i kirâmına tavsiye etmişti. Sürme çekmek sünnettir. Erkekler de çeker. Yanlış duymadınız, erkekler de çeker kadınlar da çekebilir. Başkasına ziynetini göstermemek şartıyla göz ağrılarına iyi geliyor.

t. Özürlülük

1. Soru:

Elimden özürlü üniversite öğrencisi bir gencim. İslâmî açıdan özürlü olmanın nedeni nedir?

Nedeni kaderdir. Allah-u Teâlâ Hazretleri özürlü yapmış. O âzâya özür vermiş. Olabilir. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki;

"Bir kimsenin Allah çok kıymetli uzvu olan görme duygusunu alsa kör etse o da ona sabretse bunun mükâfatı cennetten başka bir şey değildir!"

İnsanlara bazen böyle çeşitli imtihanlar gelir. Trafik kazası olur; eli gider, ayağı gider, gözü kör olur. Hastalık gelir, şeker hastası olur, gözü görmez olur vs. Bunlar imtihandır, kaderdir. Sabredecek. Sabrettiği zaman mükâfat alır. Esbâbına tevessül edip tedaviye çalışacak. Tedavisi mümkün olmayarak sakat olarak doğmuşsa, Allah onu bu dünyada böyle imtihan ediyor. Kadere razı olacak. O tarafa aklını takmayacak. O hâliyle hayat imtihanını güzel başarmaya çalışacak.

2. Soru:

Sakatlıkların akraba evliliğinden olduğu söyleniyor, bu konuyu aydınlatır mısınız?

Akraba evlilikleri her zaman sakatlığa sebep olmaz. Bizim

köyden benim tanıdığım pek çok insan var, herkes köyde birbirinin akrabasıdır, hiç de bir şey olmuyor. Böyle bir laf çıkartılmış, doğruluğu ne derecedir bilmiyoruz. Allah'ı sığınırsan, Allah yolunda gidersen, inşallah bir şey olmaz, Allah korur.

Belki sakatlıklara sebep olan dinin yasakladığı bazı haramların icra edilmesidir, içkinin içilmesidir, daha başka şeylerdir. Ondan oluyordur Allahu a'lem. Belki televizyonun karşısında duruyor, radyasyona maruz kalıyor, onlardandır. Onların hepsini bir tarafa bırakıp da, akrabalarla evlenmeyi korkutucu bir hale getirmeyi de ben anlayamıyorum.

u. Krem Kullanmak

Soru:

Krem kullanmaya müsaade var mıdır? Hangi kremleri kullanabiliriz?

Bu kremin terkibiyle ilgili bir şeydir. Kremlerin terkibinde haram bir malzeme yoksa kullanılabilir. Meselâ, kışın elleri çatlıyor insanın... Limonlu, vazelinli filân bir şeyler sürdüğü zaman, çatlaklar cayır cayır yanıyor ve iyi geliyor. Öyle bir şey sürülebilir. İçinde haram malzeme yoksa, çeşitli tıbbî sebeplerle krem kullanılabilir.

v. Hacamat Yaptırmak

Soru:

Boynuz yöntemiyle hacamat yapılır mı? AİDS mikrobu kaparım diye çekiniyorum. Hacamat olabilir miyim?

Steril diyorlar; *sterilize* etmek, yani mikrop olmayacak hâle getirmek lâzım!

Mikrobun bulaşması çizilen şeydendir veya kullanılan diğer malzemedendir. Çizilen jilet mikroplu olunca, mikroplu bir hastada kullanılmışsa, sende de kullanılınca geçer. "Âletler iyi temizlenmemişse, dişçinin âletlerinden bile geçer." diye

söylüyorlar. “Berberin usturasından geçer.” diye söylüyorlar. Dikkat etmek lâzım.

Hacamat hakkında hadis-i şerifler var. İnsan sıhhat kazanıyor, kanın fazlası gitmiş oluyor, tansiyon düşmüş oluyor.

y. Hastalıkta Namaz

Soru:

Beş aydır hastalandığım için sohbetlere gelemiyorum. Dersimi oturduğum yerden yapıyorum. Namazımı da oturarak kılıyorum. Mahzuru var mı?

Özürlüdür, kalkarak kılamıyorsa oturarak kılar. Oturarak kılamıyorsa yattığı yerden başıyla ima ederek kılar. Abdest alamıyorsa teyemmüm yapar. Ama gene ibadetlerini yapacak. Dersini zaten oturduğu yerden de yapar, yattığı yerden de yapar. Namazı da oturduğu yerden kılmaya müsaade var. Kalkmaya kàdir ise, ayakta kılmaya muktedirse ayakta kılacak. Ona muktedir değilse veya tıbbî bakımdan mahzurluysa, oturduğu yerden kılacak. Oturduğu yerden de eğilemeyip secde yapamıyorsa, başıyla o zaman ima ile kılacak. Başla ima, gözle ima demek değildir. Başını hareket ettirecek. Bu rükû, bu secde demek. Öyle kılacak.

z. Çeşitli Hastalıklar

1. Soru:

Benim kızım baygınlık geçiriyor, dua eder misiniz?

Dua ederiz ama, tabîb-i müslim-i hâzıka, yâni mesleğinde mâhir bir müslüman doktora da göstersinler, o baygınlığın sebebini araştırsınlar.

Bal şerbeti içirsin, çörek otu yedirsin. Şifâ ayetleri vardır evrad kitabımızda; onları da okusun!

2. Soru:

Yedi yaşında bir oğlum var; sürekli sancısı oluyor. Doktora götürdük, bir teşhis koyamadılar. Ne tavsiye edersiniz?

Allah şifa versin... Bazı hastalıkların böyle mahiyeti anlaşılamıyor. Çörekotuyla bal yedirsin çocuğuna... Çünkü Peygamber Efendimiz, çörekotunun ölümden başka her derde şifa olduğunu hadis-i şerifinde bildirmiş. Balın da,

فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ (النحل:٦٩)

(*Fîhi şifâün li'n-nâs*) [Onda insanlar için şifa vardır.] (Nahl, 16/69) diye ayet-i kerimede şifâlı olduğu söylenmiş olduğundan, onlara devam ettirsin!

Çörekotunun 21 tanesini ayırsın, her biri için besmele okusun; balla karıştırıp sabah, öğle, akşam yedirsin!

3. Soru:

"İbrâhim Hakkı Erzurûmî Hazretleri, insan uzuvlarından bahsederek karakter analizi yapıyor. Şahsen ben psikolojik olarak etkilendim. Onun tarif ettiği tipler gerçekten meziyetli olur."

Onlar umûmî kàide değil. "Şöyle olanlar belki biraz böyle olabilir." diyebilir ama, mutlaka öyle olur manasına gelmez. Allah yaratmıştır.

Kulların boylarıyla, renkleriyle; yüzünün hattının, kaşının, sakalının şekliyle onun ilgisi yoktur. Allah-u Teàla Hazretleri duaları kabul ediyor, kullarına lütfediyor. Kardeşlerimiz onlardan etkilenmesinler. O sadece tahmini bir takım bilgilerdir, kesin değildir. Allah hepinizden razı olsun.

25. KIYAMET ALÂMETLERİ

a. Kıyametin Zamanı

Soru:

1997 senesinde iki Ramazan bir seneye geliyormuş, kıyametin büyük alâmetlerindenmiş; bu doğru mu?..

Meşhur Cibrîl hadisinde, Cebrâil AS Peygamber Efendimiz'in yanına geldi ve sordu:[52]

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ . قَالَ: مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ . قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَتِهَا .

(*Kàle: Feahbirnî ani's-sâah*) "Bana kıyametten haber ver!" dedi.

(*Kàle*) Peygamber SAS Efendimiz'in cevabı şu:

(*Me'l-mes'ûlü anhâ bia'leme mine's-sâil*) "Bu meselede kendisine sorulan, sorandan daha çok bilgi sahibi değildir." buyurdu.

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَتِهَا .

---

[52] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.36, no:8; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.6, no:2610; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.635, no:4695; Neseî, *Sünen*, c.VIII,s.97, no:4990; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.24, no:63; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.51, no:367; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.389, no:168; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.203, no:20660; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.528, no:11721; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.127, no:2504; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.5, no:21; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.383; Beyhakî, *el-Erbaûne's-Suğrâ*, c.I, s.61, no:23; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.337, no:1543; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.57, no:140; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XXVI, s.455, no:2054.

(*Kàle: Feahbirnî an emâretihâ*) “O halde bana alâmetlerinden haber ver!” dedi.

قَالَ: أَنْ تَلِدَ الْأَمَةُ رَبَّتَهَا ، وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ .

(*Kàle*) Peygamber SAS: (*En telide’l-emetü rabbetehâ*) “Câriyenin kendi sahibesini doğurması; (*ve en tere’l-hufâte’l-urâte’l-àlete riàe’ş-şâi yetetàvelûne fi’l-bünyân*) ve yalın ayak, çıplak, yoksul koyun çobanlarının bina yapmakta birbirleriyle yarış ettiklerini görmendir.” buyurdu.

لاَ يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا اِلاَّ هُوَ (الاعراف:١٨٧)

(*Lâ yücellîhâ li-vaktihâ illâ hû*) [Onun vaktini ondan başkası açıklayamaz!] (A’raf, 7/187)

“Kıyametin zamanını Allah-u Teâlâ Hazretleri kimseye bildirmemiştir. Allah-u Teâlâ Hazretleri, kullar iyi olduğu zaman iyilik ihsan eder. Kötü oldukları zaman, başlarına felâketi indirir.

Muhterem kardeşlerim!

Bir insanın kendisi öldüğü zaman, kıyameti kopmuştur. Hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[53]

إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ (الديلمي عن أنس)

(*İzâ mâte’l-insânü*) “İnsan öldüğü zaman, (*fekad kàmet*

---

[53] Lafız farkıyla: Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.285, no:1117; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.1072, no:42748; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.1615, no:2618; Süyûtî, *Câmiu’l-Ehàdîs*, c.IV, s.65, no:2781.

kıyâmetühû) onun kıyameti kopmuştur.” Bitti onun işi... Öldü, kıyameti koptu.

Bil bakalım ben ne zaman öleceğim, bil bakalım sen ne zaman öleceksin? Bilmiyoruz. Her an ölebiliriz. Ya sekte-i kalpten ölürüz, ya tepemize uçak düşer, ya trafikte bir araba çarpar... Bir şey olur, her an ölebiliriz. Yâni, bir adım daha atmağa halimiz var mı, yok mu bilmiyoruz. Onun için kıyamete hazırlanın!

Nitekim, Peygamber Efendimiz’e birisi gelip, “Ne zaman kıyamet kopacak yâ Rasûlallah?” dediği zaman, Peygamber Efendimiz ona dedi ki:

“—Sen onun için ne hazırladın?”

Biz de Rasûlüllah’ın sünnet-i seniyyesine uygun olarak deriz ki:

“—Bırakın şu vakitlemeleri, bırakın bu işleri! Rabbimizin bildiği bir şey...”

Birisi geldi bana buradan, kardeşlerimizden; dedi ki:

“—Hocam! AİDS hastalığı *Dabbetü’l-arz* diyorlar, doğru mu?..”

“—Sanmıyorum. Hadis-i şeriflerdeki tariflere uymuyor.” dedim.

Kardeşlerimiz düşünüyorlar, kendi kendilerine yorumlar yapıyorlar. Bu yorumlar ekseriya doğru çıkmıyor. Çünkü, gaybı Allah bilir. Eğer gaybı Allah sana doğrudan doğruya bildirirse, belli olur o...

Birisi, Hristiyanlığın doğru bir din olmadığına kànî olmuş İngiltere’de... Düşünmüş, taşınmış, dinleri incelemiş; en mâkul din Budizm diye düşünmüş. Sevgi var, merhamet var filân diye okumuş kitaplardan... Haydi Hindistan’a gideyim, Budist olayım diye İngiltere’deki evini satmış, bir sağlam araba almış. Çoluk çocuğunu bindirmiş arabaya... Hani üstüne yazıyorlar ya: “*From England to India*” Karayoluyla Türkiye, İran, Pakistan üzerinden Hindistan’a girecek, budist olacak adam...

Türkiye’ye gelmiş. Üç defa rüyasında, peş peşe:

“—Hak din İslâm’dır, müslüman ol!” demişler.

Bak, insan doğru yola girdi mi, Allah nasıl bildiriyor!

Böyle aşikâr bir şey bildirse Allah-u Teâlâ Hazretleri, yine de rüyayı gören kimseye aittir bilgi... Yine de onun bir yorumu vardır. Meselâ, “Perşembe günü kıyamet kopacak!” diye üç gün arka arkaya görse insan, belki o genel kıyametin kopmasına delâlet etmez de, o şahsın öleceğine delâlet eder belki... Onu da yine bilemez.

Bu sene için de bazıları:

“—Ramazan içinde ses duyulacak!” dediler. Bilmem, “Kuyruklu yıldız geldi gitti; tamam şu şöyledir, bu böyledir.” dediler.

Siz şöyle deyin:

“—Ben her an ölebilirim, benim kıyametim kopabilir. Her an abdestli, hazırlıklı olmalıyım! Gaybı Allah biliyor. Allah’ın bana bildirmediği bir şeyi, bilmek zorunda da değilim, peşine düşmek zorunda da değilim.”

وَلاَ تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ (الاسراء: ٣٦)

(*Ve lâ takfü mâ leyse leke bihî ilmün*) “Bilmediğin şeyin peşine takılma!” (İsrâ, 17/36) diye ayet-i kerimede bildiriliyor.

Bana Allah kulluğu emretmiş, onu yapmağa çalışırım.

b. Güzel Amellere Koşuşturun!

Soru:
Ahir zaman fitneleri için ne tavsiye edersiniz?

Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[54]

---

[54] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.552, no:2306; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.357, no:10572; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Kasru’l-Emel*, c.I, s.12, no:109; İbn-i Adiy, *Kâmil*

بادِرُوا بالأَعمالِ سَبْعاً مَا تَنْتَظِرُونَ: إلاَّ فَقْرًا مُنْسِياً ، أوْغِنًى مُطْغِيًا ، أَوْ مَرَضاً مُفْسِداً ، أَوْ هَرَماً مُفَنِّداً ، أَوْ مَوْتًا مُجْهِزاً ، أَوِ الدَّجَّالَ فإِنَّهُ شَرٌّ مُنْتَظَرٍ ، أَوِ السَّاعَةَ ، وَ السَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ (ت. ك. هب. و ابن المبارك عن أبي هريرة)

RE. 243/1 (*Bâdirû bi'l-a'mâli seb'an mâ tentazırûn: İllâ fakran münsiyyen, ev gınen mutgıyen, ev maradan müfsiden, ev heremen müfniden, ev mevten müchizen, evi'd-deccâlü feinnehû şerrun müntazarun, evi's-sâatü ve's-sâatü edhâ ve emer.*)

[Beklemekte olduğunuz şu yedi şey gelmeden evvel, güzel amellere koşuşturunuz: Unutturucu fakirlik, azdırıcı zenginlik. Hayatınızı ifsad edici hastalık, bunaklık verici ihtiyarlık, Ani ölüm. Deccal ki o beklenen şerdir. Kıyamet ki, hepsinden daha büyük ve daha dehşetlidir.]

Alimlerin sahih olduğunu bildirdiği bir hadis-i şerif. Çok sevgili büyüğümüz Abdullah ibn-i Mübarek ve Tirmizî kaydetmiş. Peygamber Efendimiz, (*Bâdirû bi'l-a'mâl*) diye başlıyor. "Müsabaka edercesine koşuşunuz! Güzel işleri yapmağa, sâlih amelleri işlemeğe, hayırlı işleri yapmağa, hayrât ü hasenâta koşunuz! Güzel ameller işlemeye, a'mâ'l-i sàliha işlemeye koşturunuz!" Yâni güzel şeyleri yapmağa teşvik var, acele acele yapın diye tahrik var.

(*Seb'an*) "Şu sayılacak yedi tane şey gelmeden evvel. Onlar geldi mi yapamazsınız veya iş işten geçmiş olur. İşte bu yedi şeyi iyi hatırınızda tutun:"

1. (*Mâ tentazırûne illâ fakran mensiyyen*) "Siz unutulan bir

---

fi'd-Duafâ, c.VI, s.442, no:1919; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.230, no:1822; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.356, no:7906; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.3, no:7; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1357, no:43564; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.83, no:10306.

fakirlikten başka bir şeyin mi gelmesini bekliyorsunuz? O gelmez mi, gelivermez mi?..” mânâsına.

Mensiyyen; insan unutur, aldırmaz, tahmin etmez, zenginken kendisine geleceğini düşünmez. Ama bakarsın birden fakirlik geliverir. Allah saklasın... Zenginken, çeşitli dükkânları, daireleri varken, arabaları varken, toplumdaki bir sarsıntı, veyahut kişisel bir şey, yangın, kaza vs. derken, bir de bakarsınız ki fakirlik geliverir.

Mensiyen; yâni unutulmuş, hatıra gelmeyen, umulmayan bir fakirlik... Veyahut ism-i fâil sîgasıyla, *münsiyen* de olabilir. Râviler bunu da rivayet etmişler. Yâni fakirlik bir geldi mi, insana ne yapacağını unutturur, şaşırttırır. Fakirlik geldi mi hayırları unutturur, vazifelerini unutturur, çok kötü durumlara düşer. Hattâ fakirliği dolayısıyla ahlâktan sapar, hırsızlık yapar vs.

Onun için, o fakirlik gelmeden evvel hayırlı amellere çalışmak lâzım! Sonra başını kaşıyacak zamanı olmaz da, hayırlı amelleri, ibadeti, tâati yapamaz.

2. (*Ev gınen mutgıyen*) “Yahut, azdırıcı bir zenginlik gelmeden evvel.” Bu da bir tehlike, umulmadık bir fakirlik de tehlike... Azdırıcı bir zenginlik geliverir, artık hayır hasenat yapamaz insan. O zenginliğin gururuyla, şımarıklığıyla haramlara, günahlara sapar, mahvolur. O gelmeden evvel güzel amelleri işlemek lâzım! O da bir tehlike diyor Peygamber Efendimiz.

3. (*Ev maradan müfsiden*) “Yâhut, insanın gücünü, kuvvetini tüketen, insanı ifsad eden, karma karış eden, vücudunun imkânlarını tüketen hastalık gelmeden evvel.”

Evet, sıhhatliyken insan güzel ibadet ediyor ama, hastalık geliverirse yatağa esir oluyor. Herkes onun hizmetine koşuyor, herkese yük oluyor. Başkasına hizmet eden faydalı bir insanken, yapamaz duruma geliyor. Onun için, hastalık gelmeden evvel hayırlı işleri yapmalı!..

4. (*Ev heremen müfniden*) “Yahut da ihtiyarlık, bunaklık geliverir.” Adam iyiydi, hoştu, tatlı bir kimseydi, gayretliydi ama ihtiyarlayıverdi, bunayıverdi. Tamam, artık bitti. Hayır yapamaz, aksine abuk sabuk işler yapar, abuk sabuk sözler söyler. İşte ondan önce ömrünün kıymetini bilip, gençliğinin kıymetini bilip,

ihtiyarlıktan önce hayırlı işleri yapması lâzımdı. O da bir tehlike...

5. (*Ev mevten müchizen*) "Veyahut da seri olarak, birden gelen, füc'eten gelen ölüm. *Müchiz*, *füc'eten* mânâsına diye şerhte yazıyor. Birden bire geliverir ölüm, hiç tahmin etmezsin.

Nasıl olur? Burada kaydetmiş, meselâ (*kekatil*) demiş; yâni birisi çeker tabancayı, öldürür. Haydi, gitti işte adam. (*Ev hedmin*) Veya duvar yıkılır, zelzele olur vs.

Yâni, yaşlı değildi, sıhhatliydi, neşeliydi ama etrafındaki çevresinden de ölüm geliyor insana... Her zaman hastalıktan dolayı olmuyor ki... Tam sıhhatli iken, çakı gibiyken, selvi boyluyken birden bir zelzele oluyor, ölüp gidiyor Allah saklasın... Gelebilir, kader, mukadderat. Mü'min olarak ölürse, şehid olur. O gelmeden evvel sàlih amellere devam etmeli!

6. (*Evi'd-deccâl*) "Deccal çıkmadan evvel sàlih amellere girişmeli!" Deccal çıktı mı, o zaman iş zorlaşıyor.

Deccal ne demek? Aldatıcı, insanları çok aldatıcı demek... Hakkı bâtıl gibi gösterecek, bâtılı hak gibi gösterecek, şerri hayır gibi gösterecek, kötüyü iyi gibi gösterecek, haramı günahı tatlı gösterecek... Bütün değer hükümlerini değiştirecek. Allah'ı inkâr ettirecek, kendisine taptıracak, insanları kendisine bağlayacak. Korkunç bir afet...

O geldiği zaman insanların çoğu şaşıracak. Mü'min-i kâmiller onun Deccal olduğunu anlayacak, alnında "Kâfirdir!" yazıldığını görecek, kurtulacak, Deccal'in fitnesine tutulmayacak ama kimisi de tutulabilir. O da bir tehlike... O gelmeden insanın sahil ameller işlemesi lâzım!

Bazıları diyorlar ki, Deccal bir insan değil bir olay, toplumdaki bir kötü gelişmedir. İman gidiyor, yerine küfür makbul oluyor. Ahlâk gidiyor, yerine rezalet, kepazelik makbul oluyor, icra olunuyor. Değer hükümleri değişiyor; dürüst insanlar aptal sayılıyor, hırsızlık yapanlar açıkgöz sayılıyor. İman yok, edep yok, ahlâk yok... Deccal bu durumdur diyorlar. Bazıları da başka yorumlarla anlatıyor.

Deccal'ın fitnesi en büyük fitnedir. Ona karşı müslümanların uyanık olması lâzım! (*Feinnehû şerrun müntazarun*) "Çünkü Deccal beklenilenlerin en şerlisidir. İleride olup da geleceği

beklenilen şeylerin en kötüsüdür." diyor Peygamber Efendimiz.

Tabii ileride şu gelecek, bu gelecek filân diye haberler olur, ümitler olur, kayıtlar olur, ihbar olur, bilgi olur; insan onu bekler. Ama beklenenlerin en şerlisi, en kötüsü Deccal'dır.

Deccal'i de bildirmiş. "Ahir zamanda Deccal çıkacak, toplum şöyle olacak, böyle olacak..." diye Deccal'in çıkışını bekliyor müslümanlar. Bazıları da çıktı diyor. "İşte o beklenilenlerin en kötüsüdür." diye Deccal'in arkasından bu izahatı vermiş Efendimiz. Bizim de onun en kötü olduğunu bilip, ona karşı uyanık olmamız lâzım! Deccal'i tanıtmamız lâzım, Deccal'e karşı müteyakkız olmamız lâzım! Deccal'in aldatmalarına karşı dinimize sımsıkı sarılmamız lâzım!

7. (*Evi's-sâah*) "Yedinci tehlike de kıyametin kopmasıdır. (*Ve's-sâatü edhâ ve emer.*) Bu kıyamet çok müthiştir ve çok acıdır. Çok acı bir olaydır, dayanılmaz bir olaydır."

O da çok korkunç bir hadise... Topluca alemin mahvolmasıdır. O zaman, bu işler olmadan önce Cenâb-ı Hakk'a güzel kulluk etmeğe yönelelim!

2. Soru:

Hocam birinci hadiste buyurdunuz ki: Unutturan fakirlik gelmeden önce ve azdıran zenginlik gelmeden önce; bunun ortası nedir?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[55]

بادِرُوا بالأَعمالِ سَبْعاً مَا تَنْتَظِرُونَ: إلاَّ فَقْراً مُنْسِياً ، أوْغِنًى مُطْغِيًا

(ت. ك. هب. و ابن المبارك عن أبي هريرة)

---

[55] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.552, no:2306; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.357, no:10572; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kasru'l-Emel*, c.I, s.12, no:109; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.442, no:1919; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.230, no:1822; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.356, no:7906; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.3, no:7; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1357, no:43564; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.83, no:10306.

RE. 243/1 (*Bâdirû bi'l-a'mâli seb'an mâ tentazırûn: İllâ fakran münsiyyen, ev gınen mutgıyen...*) "Beklemekte olduğunuz şu yedi şey gelmeden evvel, güzel amellere koşuşturunuz:

1. (*İllâ fakran münsiyyen*) "İnsana her türlü vazifeyi unutturan fakirlik gelmeden önce…"

Fakirlik geldi mi telaşa düşer, geçim derdine düşer insan. "Ben evde ne yiyeceğim, ne içeceğim, kirayı nasıl vereceğim?" falan diye o zaman serbest vakti kalmaz. "Haydi kazanacağım, fakirlikten kurtulacağım" diye bir telaşın içine girer, bütün görevlerini unutur. O ağır meşguliyet çöktü mü, o zaman ibadetleri yapamaz. "Onu mu bekliyorsunuz? Şimdi müsaitken yapın yapabildiğiniz ibadeti!" demek istiyor.

2. (*Ev gınen mutgıyen*) Bazen de insanlar zenginlik geldiği zaman şaşırır, sapıtırlar. Adam fakirdi, iyiydi, camiye geliyordu, namazlıydı niyazlıydı. Zenginleşince şımarır, azar. Zaten adam kısmısı parayı kazandı mı, ilk önce ne yaparmış?

Güldüğüne göre bir şeyler biliyor. Onun için, azmaktan, sapmaktan korunun! Onlar gelmeden ibadetinizi fırsat eldeyken yapın!" demek istiyor. "Tehir etmeyin!" diyor.

Ya fakirlik gelir, ya zenginlik gelir, ya hastalık gelir bir şey yapamazsınız, ya ihtiyarlık bunaklık gelir... Ya ölüm gelir, ya Deccal gelir, ya da kıyamet kopar.

Sen kıyameti görecek misin, ben kıyameti görecek miyim? Mehmet kıyameti görecek mi, Mehmet Ali kıyameti görecek mi? Enes kıyameti görecek mi?

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[56]

إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ (الديلمي عن أنس)

(*İzâ mâte'l-insânü*) "İnsan öldüğü zaman, (*fekad kàmet*

---

[56] Lafız farkıyla: Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.285, no:1117; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1072, no:42748; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1615, no:2618; Süyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IV, s.65, no:2781.

kıyâmetühû) onun kıyameti kopmuştur." İnsanın kendisinin ölümü kıyametidir bitti, geliverir."

Ama bir de sen böyle dipdiriyken, gafilken, gezerken, tozarken, bulutlar gökyüzü çatlamaya, yıldızlar dökülmeye yeryüzü sarsılmaya, denizler yarılmaya başlarsa o kıyametin korkunç ahvali…

Kıyamet şerli insanların başına patlayacak. Kıyametin o azaplarını şerli insanlar çekecek. Allah mü'min kullarının canını daha önce alacak. Allah bizi afiyet üzerine yaşatsın. İbadetinde taatinde daim eylesin…

Bir insan eğer zamanı varsa, o zamanı değerlendirmeli, ibadetini taatini yapmalı; sonraya bırakmamalı!

c. Şam Bölgesi

1. *Soru:*

Hadis-i şerifte geçen Şam bölgesine biz de dahil oluyor muyuz?

Dahil oluyoruz. Çünkü, o bölgenin biraz daha yukarısındayız. Kıyısından, kenarından, banliyösünden biz de oralı sayılırız inşaallah...

2. Soru:

Amik ovası olayı nedir?

Hadîs-i şerifte geçiyor bu. Peygamber Efendimiz bildiriyor ki; Amik ovasında müslümanlarla kâfirler bir savaş yapacak, müslümanlar galip gelecek. Bu hadise kıyamete yakın zamanda olacak. Odur.

d. Kıyamete Kadar İyilerin Bulunması

Soru:

Bir hadis-i şerifte; "Yeryüzünde 'Allah' diyen bir kişi bulundukça kıyamet kopmaz." deniliyor. Başka hadis-i şeriflerde de kıyamete kadar hak yol üzere bulunan bir zümrenin mevcut olacağı bildiriliyor; bu nasıldır?

Allah-u Teàlâ Hazretleri hükmü dünyanın umumi hâline göre verir. Ve iyi kulların canını en sonunda alır. Hakikaten Allah diyen hiç insan kalmaz. Ama o an gelinceye kadar, Allah'ın yine dünya üzerinde hakkı tutan, hakkı destekleyen, hak yolda feragatle çalışan has kulları daima mevcut olacak. Her devirde mevcut olacak.

e.Ölen Kimselerin Ruhları

1. Soru:
Öldükten sonra kıyamete kadar ruhlar ne olacak?

Ruhlar çeşit çeşittir. Bir kısmı belirli yerlerde bir çeşit hapsedilme gibi muhafaza edilecek. Hadîs-i şeriflerde böyle bildiriliyor. Ama evliyâullahın, Allah'ın sevgili kullarının ruhuna Allah serbestlik ihsan edecek, onların gezinmesi ve tasarruf imkânı olacak. Onlar, Allah'ın sevgili kulları gezebiliyorlar. Ötekiler belirli yerlerde muhafaza ediliyor. Cennetlikler bir yerde, cehennemlikler bir yerde.

2. Soru:
Ahirete göçenlerimiz hesap gününe kadar ne hal üzere olacaklar?

Ahirete göçenlerimiz diyor yani, ihvanımız, mü'min kardeşlerimiz demek istiyor tabii. Mü'minse, Allah'ın sevgili kuluysa kabri cennet bahçesi olacak.

Hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[57]

الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ ، أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفَرِ النِّيرَانِ

---

[57] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.500, no:2384; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.231, no:4682; Ebû Said el-Hudri RA'dan.

Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.271, no:8613; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.546, no:42109; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.90, no:1853; *Câmiü'l-Ehàdis*, c.XXVIII, s.432, no:41805.

(ت. عن أبى سعيد)

(*El-kabru ravdatün min riyâdı'l-cenneti, ev hufratün min huferi'n-nîrân*) "Kabir mü'minin durumuna göre ya cennet bahçelerinden bir bahçedir, veyahut cehennem çukurlarından bir çukur durumundadır." Günahkârsa kabir azabı vardır, kabirde azap görmeğe başlar insan. Günahkâr değilse, kabri cennet bahçesidir.

E, ahirete göçenlerimize hüsnüzan ediyoruz; dervіştir, namazlıdır niyazlıdır, namusludur, hacıdır, iyidir diye. İnşaallah kabri cennet bahçesi olacak, ahirete göçünce evliyaullah büyüklerimiz ile buluşacaklar; Cenab-ı Hakk'ın zikr ü tesbihi ile meşgul olacaklar, kıyamete kadar öyle hoşça vakit geçirecekler.

f. Roma'nın Fethi

Soru:
Roma'nın fethi hakkında bilgi verir misiniz?

Peygamber SAS Efendimiz İstanbul'un fethini müjdelediği gibi, Roma'nın fethini de müjdeliyor, buyuruyor ki:[58]

لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يفْتَحَ اللهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ الْقُسْطَنْطِينِيَّةِ الرُّومِيَّةِ

بِالتَّسْبِيحِ وَالتَّكْبِيرِ (الديلمي عن عمرو بن عوف)

RE. 478/5 (*Lâ tekùmü's-sâah, hattâ yefteha'llàhu ale'l-mü'minîne'l-kustantîniyyeti'r-rûmiyyete bi't-tesbîhi ve't-tekbîr.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs*'inde Amr ibn-i Avf RA'dan rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz buyurmuşlar ki:

---

[58] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.82, no:7524; Amr ibn-i Avf RA'dan. İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.59; Küseyr ibn-i Abdullah babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.298, no:38601; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.306, no:16840.

(*Lâ tekùmü's-sâah*) "Kıyamet insanın karşısına dikilmez, yâni kopmaz; (*hattâ yefteha'llàhu ale'l-mü'mi-nîne'l-kustantîniyyeti'r-rûmiyyeh*) Allah-u Teàlâ Hazretleri mü'min kullarına el-Kostantîniyyeti'r-Rûmiyye'yi açmadıkça, vermedikçe, fethini nasib etmedikçe kıyamet kopmaz." Neyle olacak bu? (*Bi't-tesbîhi ve't-tekbîr*) "*Sübhàna'llàh* diyerek, tesbih ederek; tekbir getirerek, *Lâ ilâhe illa'llàh, Allàhu ekber* diyerek olacak." diye bildiriyor.

Demek ki, kıyametten önce oranın da fetholunacağını, haber vermiş.

Şimdi *el-Kustantîniyyeti'r-Rûmiyye* diye geçiyor, bu hadis-i şerifte… Roma Kostantîniyyesi, yâni Roma şehri demek. Araplar bu şehri anlatmak istedikleri zaman, *el-Kustantîniyye el-Kübrâ* veya *er-Rûmiyye el-Kübrâ* derlerdi; İstanbul için de, *er-Rûmiyye es-Suğrâ* derlerdi. Yâni küçük Roma, büyük Roma; küçük Kostantîniyye, büyük Kostantîniyye tabirleri Arapların arasında kullanılmış.

Burada, "Roma Kostantîniyyesi de müslümanlara Allah tarafından fetholunmadıkça kıyamet kopmaz." diye bildiriliyor. Ama nasıl fetholacak? Tesbihle, tekbirle; *Sübhàna'llàh* diyerek, *A'llàhu ekber* diyerek fetholacak.

Başka hadis-i şeriflerde de geçiyor: "Roma'nın etrafına çevrelenirler, tesbih çekerler, tekbir getirirler ve Roma fetholur." diye bildiriliyor.

Nasıl fetholunacak? *Sübhàna'llàh* diyerek, *Allàhu ekber* diyerek fetholunacak.

Sübhàna'llàh, Cenâb-ı Hakk'ı kâfirlerin, müşriklerin, yanlış, bozuk inanç sahiplerinin düşündükleri her çeşit yanlış sıfattan pâk ve münezzeh olduğunu söylemeye derler. "Yâ Rabbi, bu zalimlerin, bu müşriklerin, bu putperestlerin, bu zavallıların söylediğinden sen çok pâksın, çok yücesin! Bunların bu söyledikleri ile senin hiç ilişkin yok... Onlar seni hakkıyla bilemiyorlar, çok cahiller, çok gàfiller. Sen münezzehsin, pâksın; her sıfatın en güzeldir." mânâsına geliyor.

Yâni bir zaman gelecek ki, müslümanlar buna bastıra bastıra, söyleye, söyleye; yanlış inanç sahipleri, dağlara tapanlar, birtakım yıldızlara, gök cisimlerine, güneşlere, aya tapanlar; bir takım

hayvanlara, bir takım insanlara tapanlar, bu işin yanlış olduğunu anlayacaklar. Sonunda Cenâb-ı Hakk'ın münezzehliği, sıfatlarının yüceliği anlaşılacak, varlığı, birliği anlaşılacak demek.

Bir de *Allàhu ekber*; yâni Allah hiçbir varlıkla mukayese edilemeyecek kadar yüce, büyük, azamet sahibi, kudret sahibi, ululuk sahibidir. Bunu anlayacaklar. Müslümanlar bunları söyleye söyleye, imanın temizliği bastıracak ve bozuk inançları alt edecek.

g. İsâ AS'ın İnmesi

Soru:
Hz. İsâ'nın nüzulü hakkında bilgi verir misiniz?

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber Efendimiz kıyametin, yâni ahir zamanın ahvaline ait bir takım hususları bize bildiriyor. Mâlûm, "Deccal çıkacak, İsâ AS nüzûl edecek." diye, ta o zamanlardan Rasûlüllah SAS Efendimiz bildirmiş. Burada hadis-i şerifte buyruluyor ki:[59]

طُوبَى لِعَيْشٍ بَعْدَ المَسِيحِ ، يُؤْذَنُ لِلسَّمَاءِ فِي الْقَطْرِ ، وَ لِلأَرْضِ
فِي النَّبَاتِ ، فَلَوْ بُذِرَتْ حَبَّةٌ عَلَى الصَّفَا لَنَبَتَتْ ؛ وَلاَ تَبَاغُضَ ،
وَلاَ تَحَاسُدَ ، حَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ عَلَى الْأَسَدِ فَلاَ يَضُرُّهُ ، وَيَطَأُ
عَلَى الْحَيَّةِ فَلاَ تَضُرُّهُ (حل. عن أبي هريرة)

RE. 314/2 (*Tùbà li-ayşin ba'de'l-mesîh, yü'zenü li's-semài fi'l-katri, ve li'l-ardı fî'n-nebàti; felev büziret habbetün ale's-safâ lenebetet; ve lâ tebâguda ve lâ tehàsüde, hattâ yemürre'r-racülü ale'l-esedi, felâ yedurruhû; ve yetau ale'l-hayyeti, felâ tedurruhû.*)

---

[59] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.450, no:3943; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.384, no:38844 ve s.390, no:38859; *Camiü'l-Ehadis*, c.XIV, s.133, no:13951.

“Mesih’ten sonraki hayata ne mutlu, ne kadar güzel o hayat!”

İsâ AS’ın lakabı Mesîh idi. Yâni, İsâ AS nüzul edecek, Deccal’ı öldürecek, yeryüzünde İslâm’ı hàkim kılacak, İslâm şeriatıyla hükmedecek. Peygamber Efendimiz’in şeriatıyla hükmedecek. İşte onun o nüzûlünden sonraki hayata ne mutlu! Neden? “İnsanların hepsi sàlih, iyi kimseler oldukları için.” diyor şerhte, sebebini öyle açıklıyor.

“Kuraklık olmayacak, gökyüzünden yağmurlar, rahmetler şıkır şıkır yağacak. Yeryüzüne müsaade edilecek, otlar bitecek; bolluk bereket olacak. Bir küçük hububat tanesi, bir tohum ekilse yere; yere değil düz, kaygan taşın üstüne ekilse, orada bitecek. Toprakta değil, taşın üstüne ekilse bitecek.

İnsanlar arasında birbirlerine buğz etmek olmayacak, hasetleşmek olmayacak. Sadece insanlar arasında değil, hatta kişi aslanın yanından geçecek, aslan ona zarar vermeyecek.

Yanlışlıkla yılana basacak, yılan onu sokmayacak.” diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

İzah olarak da; insanlar iyi olacaklar. İnsanların yeryüzünde çektikleri bütün sıkıntılar, başlarına gelen bu belâlar, musibetler günahlarından dolayı olduğundan, onlar olmayınca, Allah bolluk, bereket verecek ve dünyanın hali böyle olacak.[60]

Bu konuda başka bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuşlar:[61]

وَاللهِ لَيَنْزِلَنَّ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا عَادِلاً ، فَلَيَكْسِرَنَّ الصَّلِيبَ ، وَلَيَقْتُلَنَّ الْخِنْزِيرَ ، وَلَيَضَعَنَّ الْجِزْيَةَ ، وَلَيَتْرُكَنَّ الْقِلاَصَ ، فَلاَ يَسْعَى عَلَيْهَا ، وَلَتَذْهَبَنَّ الشَّحْنَاءُ ، وَالتَّبَاغُضُ ، وَالتَّحَاسُدُ ، وَلَيَدْعُوَنَّ إِلَى الْمَالِ فَلاَ يَقْبَلُهُ أَحَدٌ (م. عن أبي هريرة)

RE. 456/4 (*Va’llàhi leyenzilenne'bnü meryeme hakemen àdilen, feleyeksirenne's-salîbe, ve leyaktülenne'l-hınzîre, ve leyedaanne'l-cizyete, ve leyetrükenne'l-kılâsa, felâ yes'â aleyhâ, ve letezhebenne'ş-şahnâu, ve't-tebâğudu, ve't-tehâsüdü, ve leyed’uvenne ile'l-mâli, felâ yakbelhu ehadün.*)

Bu hadis-i şerifi Müslim, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz zamanından çok sonra olacak olan bir hadiseyi, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin kendisine bildirmesiyle bize nakletmiş. Buyurmuş ki:

(*Va’llàhi*) “Allah’a yemin olsun ki, (*leyenzilenne''bnü meryeme hakemen àdilen*) Meryem’in oğlu İsâ AS, yeryüzüne adaletli bir hakim olarak inecek.”

---

[60] M. Es’ad Coşan, Hadis Dersi, 18. 10. 1981, İskenderpaşa Camii.

[61] Müslim, *Sahih*, c.I, s.369, no:221; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.272, no:7665; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.XV, s.227, no:6816; Ebu Ya’la, *Müsned*, c.X, s.279, no:5877; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.420, no:2867; Ebû Hüreyre RA’dan.

Neden? Allah tarafından gönderilmiş olduğu halde bozulmuş olan dinleri dolayısıyla, Hz. İsâ'ya mensubiyet iddia eden Ehl-i Salîb ve İsevî denilen kimselerle aramızda ihtilaf var. Biz Allah'ın birliğini söylüyoruz, onlar Hz. İsâ'nın ulûhiyetine kàil oluyorlar.

Allah'tan gayri ilâh yoktur. (*Lâ ilâhe illa'llah, muhammeden rasûlü'llah… İsâ rasûlü'llah ve abdu'llah...*) Biz bunu söylüyoruz, onlar yanaşmıyorlar.

Ellerinde büyük imkânlar var. Kocaman teşkilâtlar var, gizli ordular var. Kendi dinlerini yaymak üzere Afrika'ya, Amerika'ya, kutuplara, Asya'ya salıyorlar, İslâm ülkelerine salıyorlar.

Hz. İsâ inecek, àdil bir hakem olarak hükmedecek. O âdil hakim nasıl hükmedecek, ne yapacak:

(*Feleyeksirenne's-salîbe*) "Putu kıracak." İsâ AS o tapındıkları haçı, o putu kıracak, onun yanlışlığını onlara gösterecek.

(*Ve leyaktülenne'l-hınzîr*) "Hınzırı da, domuzu da öldürecek."

Domuzu kendilerine bayrak ettiler, sembol ettiler, dinlerinin sembolü hâline getirdiler. Halbuki yahudilere de yasaklanmıştı. Zararlarını biliyorlar. Vücuda zararını, akla zararını, diğer zararlarını biliyorlar.

İşte o hınzırı da öldürecek, bu inat da bitecek. Bu puta tapma inadı da bitecek. Hz. İsa domuzu da haklayacak. Tamam, bir domuzları var tutundukları, ona da tutunamayacaklar.

(*Ve leyedeanne'l-cizyete*) "Cizyeyi üzerlerinden alacak."

Hıristiyanlar cizye veriyordu, vermeyecekler; çünkü müslüman olacaklar. Şerhte Hocamız öyle izah ediyor: (*Yahmilennehüm ale'l-islâm*) "Artık İslâm'a girecekler. O zaman gayrimüslimlere mahsus cizye verme vergisi bahis konusu olmayacak. Değişecekler. Hatalarından dönüp Allah'ın istediği noktaya, o peygamber onları getirecek ki, gönlü mahzun olmasın. O kendi ümmetini o noktaya getirecek.

(*Ve leyetrükenne'l-kılâsa felâ yes'â aleyhâ*) "Genç develer bir tarafa bırakılacak, kimse onlar üzerinde, oraya oraya koşturmayacak."

Devesi, bir Arabın canıdır, ciğeridir, bütün varıdır; sütünü içer, etini yer, derisini kullanır, üstüne biner. O mübarek hayvanı Allah-u Teâlâ Hazretleri tam çöle göre yaratmıştır. Ayakları tabla

gibidir, kumun içine batmaz, lap lap basar. Allah-u Teâlâ Hazretleri o mübarek hayvanın sırtına bir depo yaratmıştır; bir su içti mi, bir yiyecek yedi mi, o sırtındaki hörgücünde toplanan şeyle üç-dört gün gider mübarek.

Niçin kimse devenin üstüne binmeyecek, oraya oraya koşturmayacak? Çünkü zenginleyecekler, daha güzel vasıtalar çıkacak, daha büyük imkânlar çıkacak.

(*Ve letezhebenne'ş-şahnâu ve't-tebâğudu ve't-tehâsüd*) "Birbirine karşı düşmanlık, buğz etmek, hasetleşmek gidecek." Hz. İsâ onları izale ettirecek. O kötü duygular, kinler kalmayacak.

(*Ve leyed'uvenne ile'l-mâli felâ yakbelhu ehadün*) "Mala çağıracak insanları, 'Gelin, şu malı alın!' diyecek de, kimse istemeyecek." Bol, ne yapsın... "Ne yapayım, nereye koyayım?" diyecek. İşte böyle haller olacak.[62]

[62] M. Es'ad Coşan, Hadis Dersi, 23. 03. 1986, İskenderpaşa Camii.

26. MEHDİ

a. Mehdi İnancı

Soru:

Ehl-i Sünnet'te Mehdi inancı nasıldır? Mehdi inancının Şia'dan etkilenmek suretiyle Ehl-i Sünnet'e girdiği söylentisi ne derecede doğrudur?

Tabi bu konuda hadis-i şerifler vardır. Bilgi sahibi alimlerimizin bu hadisleri toplayan kitapları vardır. Bu kitaplardan bazısı büyük Hanefi alimleri tarafından yazılmıştır. Türkçe'ye de tercüme edilmiştir. Birkaç tanesi: İsmi Peygamber Efendimiz'in ismine uyacak, yani Muhammed olacak, O kitapları okur, daha teferruatlı bilgi sahibi olabilirsiniz

Rivayet edilmiş hadis-i şerifler gösteriyor ki, Mehdi inancı Ehl-i Sünnet'e Şia'dan girmiş değildir. Mehdi hakkında hadis-i şerifler eskiden beri vardır. Hattâ, o hadis-i şeriflerden dolayı Şia'da Mehdi inancı kuvvetlenmiştir. Yâni, Şia'nın içindeki Mehdi inancı birdenbire çıkmış değil ki... Ondaki inanç da yine, Peygamber Efendimiz'in mevcut olan hadislerinin bir çeşit yorumlanmasından çıkmıştır.

Şia'nın Mehdi inancı yanlıştır. Yanlışlığı akılla, mantıkla, nakille, her şeyle sabittir. Meselâ, bugün İran'da hakim olan Caferî mezhebinin mensubu, hâl-i hazırda idareci olanlarla görüştük. Ülkelerine resmen vazifeli olarak gitmiştik. Onlar davet etmişti, biz de üniversiteden görevlendirilip gitmiştik. Oradaki şahıslarla konuştuk. Bize kitaplarını verdiler, Mehdi inancı vs. hakkında... Onların mehdi inancı şudur: "On iki imamın on ikincisi olan El-İmam Muhammed el-Mehdî şu anda saklıdır. Yaşıyor, aradan binyüz küsur sene geçmiş, hâlâ sağ, saklı, çıkacak!" diye inanıyorlar. Bu inanç yanlıştır.

Ama, ahir zamanda Peygamber Efendimiz'in soyundan, adı

Peygamber Efendimiz'in adı gibi, babasının adı Peygamber Efendimiz'in babasının adı gibi olan bir mübarek şahıs çıkıp müslümanları birleştirecek ve yeryüzü zulüm ve cevr ile dolmuş iken, o zulmü cevri izâle eyleyip adaletle hükmedecek! Ehl-i Sünnet'in inancı budur.

Şia'nın inancı mantık dışıdır. On ikinci imamı bekliyorlar. Biz karayoluyla seyahat ederken, Bağdat'ın kuzeyinde Samerra şehrine gittik. Orada uzaktan böyle pırıl pırıl, altın kubbesi ve altın kaplı minareleriyle görülen Hasan-ı Askerî Hazretleri'nin camisiymiş. Minarelerinin ucunda, bizim kurşun döktüğümüz yerlere altın dökmüşler. Ziyarete gittik, gezdik. Muhteşem bir abide... Hakîkaten zenginlik dökülüyor her tarafından, pırıl pırıl parlıyor... Kristaller, aynalar, altınlar, gümüşler, kıymetli taşlar... Gözlerim kamaştı.

Bizim padişahların saraylarını düşündüm. İstanbul'daki en lüks gördüğümüz, bildiğimiz şeyleri düşündüm; onların yanında sıfır kalır.

Mekke-i Mükerreme'yi düşündüm, Peygamber Efendimiz'in Türbe-i Saâdet'ini düşündüm. Suudlular biraz büyük binalar yaptılar, vantilatörler filân taktılar ama, ondan önceki hallerini düşündüm, gayet sade idi.

Oraları böyle altına, gümüşe, mücevhere gark edilmiş yâni... Gezdik. Millet alt katlara doğru gidiyor. Biz de alt kata kalabalıkla beraber gittik şöyle... Gittik gittik, merdivenlerden indik, bir yere geldik. Koridor gibi küçük bir oda... Dipte şişman, göbekli, sarıklı bir adam oturuyor. Köşede de mazgal deliği gibi bir yarık var...

Dedik:

"—Ne var burada, millet niye buraya kadar geldi?"

"—Muhammed Mehdi buradan gitti aşağıya!" diyorlar.

O delikten gitmiş aşağıya, yine o delikten çıkacakmış. Sübhânallah dedik, döndük, çıktık geldik.

İnançları akılla, mantıkla, din ilimleriyle, sahih rivayetlerle

uyuşacak tarzda değil... Bekliyorlar ki, gelsin... Hâlâ sağ, hâlâ gelecek... İnançları öyle... Nasıl yerleştirmişlerse yâni, bir aslı esası yok...

b. Mehdi'nin Askerleri

Soru:
Hocamız Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin, "Aranızda Mehdî'nin askerlerini görüyorum." dediği doğru mu?

Ben duymadım, benim duyduğum bir söz değil... Sıhhatli bir şahıs söylemişse, belki demiştir.

Ben böyle rüyaları, gördüğümüz bazı şeyleri anlatmayı sevmiyorum. Keşiften, kerametten, istikbalden bahsetmeyi, böyle gaybî birtakım şeyleri bahis konusu etmeyi, bir de böyle efelik taslamayı sevmiyorum. Şahsen insana bazı şeyler gösterilebiliyor, bazı şeyler söylenebiliyor, şu şöyledir, bu böyledir filân diye... Nitekim, Ebû Süleyman ed-Dârânî de ne diyor:

"—Hadisten ve ayetten iki delil olmadıkça kalbime gelen o fikir üzerinde günlerce duruyorum." diyor.

Mehdî AS'ın nerede olduğu, yaşının ne olduğu, doğup doğmadığı gibi konularda çeşitli konuşmalar oluyor. Çıkmasının yakın olduğuna dair şeyler söyleniyor. Yalnız bir de, hocaefendilerin söylediği sözleri, bazı insanlar hocaefendilerin söylediği mânâya anlamıyorlar. Nitekim, bizim arkadaşlardan bir tanesi Mehdî meraklısı... Bir arkadaş Medine'ye gidiyormuş. Ona tembih etmiş:

"—Sor bakalım oradaki tanıdıklarımıza, bir bilgi var mı?" filân diye...

O da Medine'deki arkadaşların birisine sorunca, Medine'deki arkadaş:

"—Evet var... Geçen akşam rüyamda Mehmed Zâhid Efendi'yi gördüm. O bana dedi ki: 'Falanca'ya söyleyin; hiç ben Mehdi falan tarihte çıkacak diye tarih verdim mi? Vermedim! Ona selâm

söyleyin; o şu tarihi veriyor, bu tarihi veriyor... Ben tarih vermedim!' dedi." demiş.

"—Tamam, çok güzel bir işareti almış." dedim.

Demek ki, Hocamız tarih verilmesinden, rakam verilmesinden memnun olmamış.

Meselâ, benim de bir gece —hiç ilgisi yokken, akşam o konuşulmamışken, o günlerde zihnimde yokken— rüyamda çok kesin bazı bir şeyler söylediler. Ama ben kimseye bir şey söylemek istemiyorum şu sırada... [1993]

Demiş olabilir, tutabilir, içimizdeki bazı kimseler belki onun askeri olabilme durumunda olabilirler. Ama bazıları Mehdî'nin askeri olacağız derken, şairin bir sözü var:

Gökte yıldız ararken nice turfa müneccim,
Gafletle görmez kuyuyu rehgüzerinde...

Mânâsı şudur ki: "İlm-i nücûma hevesli, astronomiye yeni öğrenci olmuş, müneccim olacak, yıldızlarla ilgili bilgileri öğrenip camide muvakkit olacak vs... Turfa müneccim demek; yâni tâze, yeni müneccim... 'Kutup Yıldızı bu muydu? Çoban Yıldızı bu muydu?' filân diye gökte yıldız ararken, nice tâze müneccim, gafletinden ayağının ucundaki çukuru görmez." diyor şair... Önüne bak mübarek! Gökteki yıldıza bakacağına, bastığın yere bak!

Bu şakanın arkasından şuraya getirmek istiyorum: Bazıları Mehdî'yi beklemekten, şeyhe bağlılığı terk ediyorlar. Öyle yağma yok... Öyle saçma iş de yok... Yâni, sen önündeki kuyuyu görmezsen, cump diye kuyuya düşersin... Kafan gözün duvarlara vurur, kanar... Aşağıdan da belki çıkaramazlar seni... Onun için, yukarıda yıldız arayacağına, önüne bak!

Ben bazı arkadaşlara şöyle dedim: "Mehdi çıkacak! Tamam, çıkınca haber alırsak, Allah'ın izniyle hep beraber gideriz, tabi oluruz. Çünkü, tâbî olmak emrediliyor. Tâbî oluruz çıktığı belli

olunca...” Peki, Mehdî çıkmamışken niye şu günkü vazifelerini yapmıyorsun? Daha çıkmamış! Çıkmamışken, niye şu anda üzerine borç olan vazifelerini yapmıyorsun?

Tekkeye gelmez, vazifeleri yapmaz, bağlantısının hiç esâmesi, emâresi yok... Sen mürid misin, değil misin? Çıktın mı, girdin mi, batın mı? Ne oldun, belli değil...

Böyle bir takım şeyler oldu. Ben bazı arkadaşlara dedim ki: “Bakın Mehdî kıyamet alâmetlerinden birisidir, çıkacak. Onun zamanında yaşayan insanlar, (*Ve lev habven ales selci*) buz üzerinde emekleyerek dahi olsa, ona ulaşıp, onun askeri olmaları lâzım!”

Sevban RA’ın rivayet ettiğine göre Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[63]

سَتَطْلُعُ عَلَيْكُمْ رَايَاتٌ سُودٌ ، مِنْ قِبَلِ خُرَاسَانَ ! فَأْتُوهَا وَلَوْ حَبْوًا

عَلَى الثَّلْجِ ، فَإِنَّهُ خَلِيفَةُ اللهِ الْمَهْدِيُّ (الديلمي عن ثوبان)

RE. 298/2 (*Setatlüu aleyküm râyâtün sûdün min kıbeli hurasân. Fe’tûhâ velev habven ale’s-selci feinnehû halîfetu’llàhi’l-mehdi*) [Yakında size Horasan tarafından siyah bayraklılar gelecek. Kar üzerinde emekleyerek olsa da onlara iltihak ediniz. Zira onların arasında Allah’ın halifesi Mehdi vardır.]

Başka bir hadis-i şerifte: “İsmi Peygamber Efendimiz’in ismine benzeyecek, babasının ismi Peygamber Efendimiz’in babasının ismine benzeyecek, sîmâsı Rasûlüllah Efendimiz’e benzeyecek. Evsafı şudur, budur.” diye bildirilmiş,

Bu konuda kitaplar da neşredilmiş. Bu bir kıyamet alâmetidir netice itibariyle ama, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[64]

---

[63] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.323, no:3470; Sevban RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.XIV, s.38679.

[64] Lafız farkıyla: Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.285, no:1117; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ (الديلمي عن أنس)

(*İzâ mâte'l-insânü fekad kàmet kıyâmetühû*) "İnsan kendisi öldü mü, onun kıyameti kopmuştur." Ne Mehdî kaldı, ne başka bir şey! Öldü mü, bitti, onun kıyameti kopmuş demektir.

Onun için, ölüm bize daha yakın olduğundan, dervişlikte biz Mehdî için telâştan daha çok ölüme hazır olmalıyız. Hemen ölecekmiş gibi hazır olmalıyız. Bu da, gafil olmamayı, görevleri ihmal etmemeyi gerektirir.

Dünün dervişi olan nice insan, bugün sapır sapır dökülmüştür, dervişlikten çıkmıştır. Dervişlikten düşmüştür. Dervişliğe uygun olmayan duruma gelmiştir. Bir takım şeyler yapacağız diye tasavvufu, tarikatı inkâr durumuna gelmiştir. Kuş kadar beyni ile, şu kadarcık bilgisi ile bu duruma gelmiştir. Bunlar yanlıştır. Mehdî sevgisi hepimizin içinde vardır. Mehdî'ye bağlanmak arzusu hepimizin arzusudur. Ama, durum böyledir.

c. Mehdi Doğdu mu?

1. Soru:
"İsâ AS ve Mehdî AS gelmiştir." deniliyor; bu doğru mu?

Doğru değildir. Bu çeşit sözler çok söyleniyor. Ben geçen senelerde hatırlıyorum, Amerika'da basılmış bir gazete getirdiler bana... Koca bir sayfa, "İsâ geldi!" diye yazıyordu. Bunu böyle hristiyanlar yapıyorlar.

Mehdi AS hakkında da bu çeşit söylentiler çok oluyor. Kimisi de, "Ben Mehdî'yim!" diyor. Bunlar doğru değildir. Mehdî AS zuhuruna kadar, Mehdî olduğunu kendisi bile bilmeyecek. En sonunda Mekke'de anlaşılacak, insanlar kendisine bey'at edecekler. Çıkmıştır filân gibi sözler bir esasa dayanmıyor. Gayr-i

---

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1072, no:42748; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1615, no:2618; Süyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IV, s.65, no:2781.

ciddî rivayetler oluyor.

Ben şahsen birkaç sene önce (1993) bir rüya gördüm. Rüyamda bana, "Mehdi AS bu gece doğdu!" dediler. O rüya doğru ise, demek ki henüz daha Mehdilik vazifesine başlamamış.

Ama bilemeyiz, rüya ile amel edemeyiz. Delil beklemek lâzım!

2. Soru:

Hazret-i Mehdi hakkında bilgi verir misiniz, hadislerde ismi belirtilmiş midir?

Tabi bu konuda hadisler vardır ve bu hadisleri toplayan kitaplar vardır ve bu kitaplardan bazısı büyük Hanefi âlimleri tarafından yazılmıştır. Türkçe'ye de tercüme edilmiştir. Birkaç tanesi: İsmi Peygamber Efendimiz'in ismine uyacak, yani Muhammed olacak, O kitapları okur, daha teferruatlı bilgi sahibi olabilirsiniz.

3. Soru:

Biz Mehdi AS'ı görecek miyiz?

Sabahattin Bilgiç anlatıyor: İsveç'ten ayrılmadan önceki günlerinde (Aralık 2000), Hoca Efendi birkaç sabah hep Mehdi'den ve Deccal'den bahsettiler. Hatta, bu konularla ilgili hadisi şerifleri araştırmamızı istediler. Ve konuşmaları esnasında:

"—Bana bundan altı-yedi yıl önce, bir gece rüyamda 'Bu gece Mehdi doğdu.' dediler. Arkasından şu cümleyi de eklediler: "Ama yatmadan önce hiç bu konuyla ilgili bir konuşma ve saire de olmamıştı." dediler.

Bir süreliğine bizim mahallede misafir kalan Kululu Mehmet Amca'ya dönüp: "Mehdi'yi sen ve ben göremeyiz ama, bunlar görecekler!" dediler.

Nitekim, kısa bir süre sonra, hem Mehmet Amca, hem de Hocamız rahmet-i Rahman'a yürüdü.

27. DECCAL

a. Deccal En Büyük Fitne

Soru:
Deccal hakkında bilgi verir misiniz?

Şimdi iman belli, küfür belli de, bir de birileri çıkıyor, imanlıyı kandırmak için mü'min gibi önüne düşüyor, "Ben de mü'minim!" diyor, ondan sonra da onu yanlış yola çekiyor, ters yola çekiyor. En tehlikeli olanı bu...

Bu hususta Peygamber SAS Efendimiz'in bazı hadis-i şeriflerini size zikretmek istiyorum. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[65]

مَا بَيْنَ خَلْقِ آدَمَ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ أَمْرٌ أَكْبَرُ مِنَ الدَّجَّالِ

(ش. حم .م. عن حشام بن عامر)

RE. 373/8 (*Mâ beyne halkı âdeme ilâ kıyâmi's-sâati emrun ekbera mine'd-deccâl.*) "Hazret-i Adem AS Atamız'ın, ilk insanın yaratılışı zamanından, kıyametin kopacağı zamana kadar, insanlığın tarihi içinde Deccal'den daha büyük bir iş, konu olmamıştır." diye Peygamber Efendimiz bildiriyor.

Hocamız Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'i sevenler, onun dua mecmuasını, tertip ettiği *Evrad-ı Şerif* kitabını okuyanlar, Esmâ-i Hüsnâ'nın arkasındaki sayfada (s.19) her gün bir dua okurlar.

---

[65] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2266, no:2946; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.19, no:16298; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.573, no:8610; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.173, no:450; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.125, no:1555; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.490, no:37471; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.254; Ebû Ya'lâ, *el-Mefârîd*, c.I, s.68, no:67; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.VII, s.26; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.568; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.366; Hişam ibn-i Amir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.354, no:38758; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1905, no:2905; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.477, no:19941.

Orada Mehmed Zâhid Kotku Hocamız, hadis-i şeriften alınma bir dua kaydetmiş:[66]

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَمِنْ فِتْنَةِ مَحْيَا وَالْمَمَاتِ ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ .

(*Allàhümme innî eùzü bike min azâbi cehennem, ve min azâbi'l-kabr, ve min fitneti'l-mahyâ ve'l-memât, ve min şerri fitneti'l-mesîhi'd-deccâl.*)

Bu duayı Peygamber SAS Efendimiz tâlim etmiş, Hocamız da hatırlayalım diye dua kitabının bir yerine koymuş, sabahları okuyoruz. Bunun mânâsı ne:

(*Allàhümme innî eùzü bike min azâbi cehennem*) "Ey benim Rabbim, cehenneme düşüp orada azab görmekten, cehennemlik olmaktan ben sana sığınırım."

(*Ve min azâbi'l-kabr*) "Kabir azabından da koru yâ Rabbi! Öyle bir şey de başımıza gelmesin…

(*Ve min fitneti'l-mahyâ ve'l-memât*) "Ölümün ve yaşamın, ölmenin ve yaşamanın fitnesinden de sana sığınırım."

Mahyânın, hayatın, yaşamanın fitnesi nedir? Yaşarken insanın birtakım olaylarla karşılaşması ve orada aldanması, fitneye uğrayıp şaşırması, yanlış davranıp kaybetmesi...

Bir de ölümün fitnesi vardır. Ölürken de insanın iman-ı kâmil ile ölmesi lâzım! Son nefese kadar imanın korunması önemli...

---

[66] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.412, no:588; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.277, no:5514; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.258, no:2342; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.356, no:721; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.715, no:1955; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.154, no:2702; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.463, no:7953; Taberânî, *Dua*, c.I, s.199, no:620; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.295; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.50, no:2288; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.323, no:984; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.524, no:3494; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1262, no:3840; İmam Mâlik, *Muvatta* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.215, no:501; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.242, no:2168; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.280, no:999; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.241, no:694; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.29, no:10939; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.304, no:1021; Taberânî, *Dua*, c.I, s.198, no:619; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VII, s.371; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.30; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İman kaçabilir. Meselâ birisi, hastalığın verdiği ızdırabla intihar eder. İşte ölümün fitnesi...

Ölüm anı çok zor bir an, önemli bir an... Ölüm zor bir geçit... Onun için orada da fitneye, bir imtihana, bir yanlışlığa uğramamak hususunda Allah'a sığınıyoruz bu dua ile...

(*Ve min şerri fitneti'l-mesîhi'd-deccâl*) "Mesîhi'd-Deccâl'in fitnesinin şerrinden de yâ Rabbi, sana sığınıyoruz." demiş Peygamber Efendimiz, böyle dua etmiş. Biz bu duayı her gün okuyoruz, Mesîhi'd-Deccal'in fitnesinden Allah'a sığınıyoruz.

Mesih, kurtarıcı demek ama; *Deccal,* yalancı demek. *El-Mesîhü'd-Deccal*, yalancı kurtarıcı... *Deccal* burada *Mesih*'in sıfatı olarak; yalancı Mesih, yâni yalancı kurtarıcı.

Deccal kelimesi üzerinde biraz açıklama yapayım. Çünkü, "Adem AS'ın yaratılışından kıyamet kopuncaya kadar, bütün insanlık tarihinde Deccal'den daha büyük bir belâ musibet, fitne yoktur." diyor. En büyük tehlike o...

O halde, bunu bütün müslümanların bilmesi lâzım! Deccal'in kelime anlamı, hangi kökten geldiğini söylersek biraz daha iyi anlaşılır. *Decele-yedcülû-declen*; yalan söylemek, böyle karşı tarafı aldatmak için yalan düzmek demek. Hatta asıl mânâsı da *decele şey'e*; bir şeyi örtmek, üstünü kaplamak demek.

Decele'l-hakka; hakkı örtüp, saklayıp, başka şeyi hakmış gibi göstermek, bâtılı hak gibi göstermek, şaşırtmak demek. Deccal de buradan çok yalancı demek olur.

Şarlatan doktora da *Deccal* der Araplar. Diploması yok, hakîkî doktor değil... Ona da Deccal derler. Yalancı yâni... *El-Mesihi'd-Deccal* da, Yalancı Mesih demek… Onun için öyle tercüme ettik.

Şimdi bu Deccal, kıyamet alâmetlerinden birisi, önemli bir olay… Ademoğlunun yaratılmasından kıyamet kopuncaya kadar insanlık tarihinin en önemli olayı…

b. Her Peygamber Deccal'i Bildirmiştir

Soru:
Yahudiler ve Hristiyanlar da Deccal'ı biliyor muydu?

Bütün peygamberler Deccal'in tehlikesini ümmetlerine anlatmışlar. O halde eski ümmetlerde de Deccal fikri var. Tamam, yahudilerde var, Deccal gelecek diye; hristiyanlarda var, Deccal gelecek diye... Neden? Çünkü kaynak aynı... Allah-u Teàlâ Hazretleri… Kâinatı yaratan Rabbimiz, Mevlâmız, peygamberlerine böyle bir imtihanı haber vermiş.

Bu konuda Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[67]

إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ قَبْلِي إِلاَّ حَذَّرَ أُمَّتَهُ الدَّجَّالَ ، أَعْوَرُ عَيْنِهِ الْيُسْرَى بِعَيْنِهِ الْيُمْنَى ظُفْرَةٌ غَلِيظَةٌ ، بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَكْتُوبٌ: كَافِرٌ (ط. حم. و البغوي ، طب. كر. عن سفينة)

RE. 140/11 (*İnnehû lem yekün nebiyyün kablî illâ hazzere ümmetehü'd-deccâl, a'veru aynehü'l-yusrâ bi-aynihi'l-yümnâ zafratün galîzan beyne ayneyhi mektûbun: Kâfir.*)

Hadis-i şerif uzun. Buyuruyor ki SAS Efendimiz:

"Benden önceki peygamberlerden hiçbir peygamber yoktur ki ümmetini kör Deccal'in, sol gözü kör, sağ gözü perdeli, alnında kâfir yazılı olan Deccal'in tehlikesinden ümmetini uyarmasın, haberdar etmesin, tembihlemesin..."

"—Aman Deccal'e uğrarsanız, sizin nesilleriniz, torunlarınız, çocuklarınız ileriye doğru Deccal'le karşılaşırsa aman aldanmasın!" diye, her peygamber Deccal'e karşı ümmetini hazırlamış, uyarmış. "Aman, Deccal gelirse Deccal'e uymayın, aldanmayın!" diye her peygamber Deccal'i anlatmış.

O Deccal'in sol gözü kör, sağ gözünde bir kalın perde var. Yâni, ne sağı doğru düzgün görüyor, ne solu görüyor. Tek gözlü, bir gözünde de perde var… Bir gözü görmüyor, sadece dünyayı görüyor diyelim, ahireti görmüyor. Bir gözü de perdeli, dünyayı da

---

[67] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.221, no:21979; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.84, no:6445; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.440; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.II, s.229; Sefine RA'dan.

Mecmau'z-Zevâid, c.VII, s.654, no:12517; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.364, no:38787.

doğru düzgün görmüyor, yanlış görüyor. Alnında da kâfir yazıyor. Yâni dikkatli bakan, basireti olan bir mü'min onun kâfir olduğunu, aldatıcı, yalancı olduğunu anlar.

c. Deccallerin Dini Değiştirmesi

Soru:
Deccallerin alâmetleri nelerdir?

Taberânî'nin İbn-i Ömer RA'dan rivâyet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[68]

إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ الدَّجَّالُ ، وَ بَيْنَ يَدَيِ الدَّجَّالُ كَذَّابِينَ ثَلاثِينَ أَوْ أَكْثَرَ. قِيلَ: مَا آيَتُهُم ؟ قَالَ : أَنْ يَأْتُوكُمْ بِسُنَّةٍ لَمْ تَكُونُوا عَلَيْهَا يُغَيِّرُونَ بِهَا سُنَّتَكُمْ وَدِينَكُمْ ؛ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمْ ، فَاجْتَنِبُوهُمْ وَعَادُوهُمْ

(طب. عن ابن عمر)

RE. 121/3 (*İnne beyne yedeyi's-sâati ed-deccâlü*) "Kıyâmetten evvel Deccal olacak, çıkacak. (*Ve beyne yedeyi'd-deccal*) Deccal'den önce de, (*kezzâbîne selâsîne ev ekser*) otuz veya daha fazla yalancılar da gelecek." Yine Deccal gibi yalancı, ama onun kadar büyük şarlatan değil, onun kadar böyle dinî hususlarda insanları aldatan değil, ona yakın otuz kadar böyle birtakım insanlar gelecek, geçip gidecek."

Başka bir hadis-i şerifte de *deccâlûn*, diye cemî sîgasıyla yapılmış o evvelki, asıl Deccal değil de, ondan öncekiler de deccaller diye belirtilmiş.

(*Kîle: Mâ âyetühüm*) Peygamber SAS Efendimiz böyle buyurunca, sormuşlar: "Deccal'in ve Deccal'den önceki deccalcıkların, yalancıların, sahte kurtarıcıların alâmetleri nedir?"

---

[68] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.224, no:38380; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.471, no:7710.

(*Kàle*) Buyurdu ki: Onların alâmetleri yaptıkları icraattır. Ne yaparlar: (*En ye'tûküm bi-sünnetin lem tekûnû aleyhâ*) "Sizin üzerinizde olduğunuz görünümden ayrı bir görünüm, gidişten ayrı bir gidiş, yaşam tarzından ayrı bir yaşam tarzını size getirirler."

"Siz evvelce, doğru düzgün, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi üzere yaşıyordunuz. Üzerinizde yürüdüğünüz sünnet-i Nebeviyye'den ayrı bir sünnet getirmeleridir. (*Yugayyirûne bihâ sünnetekûm ve dînekûm*) "Sizin sünnetinizi, dininizi bu getirdikleriyle değiştirirler."

Bu değiştirme nasıl olur? İnsan nasıl sünneti bırakır, Kur'an'ı nasıl bırakır, İslâm'ı nasıl bırakır? Hakikatleri öğrendikten sonra, gerçek olduğunu anladıktan sonra, dünyanın başka yerlerinden inceleyen insanlar müslüman olup dururken nasıl bırakır?

Tabii başka bir hadis-i şerifte onu belirtiyor: Birtakım olağanüstü şeyler gösterecek, başarılı sonuçlar, işler, hünerler gösterecek; insanlar aldanacaklar.

Hadis-i şerifi tamamlayayım:

"Sizin dininizi, sünnetinizi değiştirecekler, bu Deccallerin özellikleri bu. (*Feizâ raeytümûhüm*) Onları gördüğünüz zaman, (*fe'ctenibûhüm*) onlardan kaçınınız; (*ve àdûhüm*) ve onlara düşmanlık ediniz."

Çünkü yanlış iş yapıyorlar, milleti aldatıyorlar. İmandan çıkartıyorlar, küfre düşürüyorlar ve gerçekleri çarpıtıyorlar. Şeytanlık yapıyorlar, şeytan tarafına hizmet ediyorlar. Rahmânî, iyi işlere zararlı olduğu için, onlara karşı müteyakkız olun!" buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Tabii bunun ölçeği nedir? Yâni, nasıl anlayacak, anlaşılacak? Kur'an ve sünnet değişiyorsa, değiştiriliyorsa, din değiştirilmeye çalışılıyorsa; o zaman işte alâmet bu... [69]

---

[69] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, Cuma Sohbeti, 11. 06. 1999 - Akra

28. DUALAR

a. Duanın Kabul Zamanı

1. Soru:
Duanın kabul olduğu vakitler hangi vakitlerdir?

Bunların her biri ayrı vaaz konusu ama, kısaca söyleyeyim:
Yağmur yağdığı zaman dualar kabul olur.
İslâm ordusu, düşman ordusuyla çarpışırken iki ordu karşılaştığı zaman dualar kabul olur...
Kâbe görüldüğü zaman dualar kabul olur.
Mü'min mü'mine gıyabında dua ettiği zaman kabul olur. En süratli kabul olan dualardan birisi de budur...
Ezanla ikamet arasında dualar kabul olur.
Teferruatını kitaplardan araştırırsınız.

b. Duanın En Faziletlisi

Soru:
En efdal dua hangisidir?

Peygamber Efendimiz'den bu hususta hadis-i şerifler vardır. Buyurmuşlar ki: ki:[70]

مَا مِنْ دُعَاءٍ أَحَبَّ إِلَى اللهِ مِنْ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ : اللَّهُمَّ ارحَمْ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ رَحْمَةً عَامَّةً (قط. خط. والديلمي عن أبي هريرة)

---

70 Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.313, no:1142; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.442, no:1725; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.46, no:6146; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.350, no:952; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.75; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidal*, c.II, s.597, no:5001; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.116, no:3212 ve s.287, no:3702; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX; s.154, no:20448.

RE. 381/7 (*Mâ min duàin ehabbü ila'llàhi min en yekùle'l-abdü*) "Duaların en makbulü, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne kulun duasının en sevgilisi, (*Allàhümme'rham ümmete muhammedin rahmeten àmmeh*) 'Yâ Rabbi, Ümmet-i Muhammed'e geniş bir bağışlama ile, umûmî bir merhamet ile merhamet eyle!' demesidir."

Duanın en kıymetlisi budur. Neden? Çünkü herkesin iyiliğini istiyorsun; iyiliğini istediğin insanlar kadar sana iyilik teveccüh ediyor.

Sonra:[71]

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ ، وَالْمُعَافَاتِ الدَّائِمَةَ ، فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

(*A'llàhümme innî es'elüke'l-afve ve'l-àfiyeh, ve'l-muàfàte'd-dâimeh, fi'd-dîni ve'd-dünyâ ve'l-âhireh*) "Yâ Rabbi ben senden hem dînî konularda, hem dünyam için, hem ahiretim için huzurlu, afiyetli olmayı istiyorum." diye bir duası vardır Peygamber Efendimiz'in... Şumüllü bir duadır; hem dünya hem ahiret saadetini kapsıyor. Buna benzer faziletli dualar vardır.

c. Nazardan Korunmak

Soru:
Nazardan korunmak için ne tavsiye edersiniz?

Nazardan korunmak için *Kul huva'llah, Kul eûzü bi-rabbi'l-felak, Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs* sûreleri okunabilir.

---

[71] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.738, no:5074; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1273, no:3871; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.25, no:4785; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.241, no:961; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.243, no:698; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.343, no:13296; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.35, no:29278; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.145, no:10401; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.264, no:837; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ayrıca bu konuda bir hadis-i şerifi Deylemi rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[72]

فِي كِتَابِ اللهِ ثَمَانُ آيَاتٍ لِلْعَيْنِ: الْفَاتِحَةُ ، وَآيَةُ الْكُرْسِي

(فر. عن عمران بن حصين)

(*Fî kitâbi'llâhi semânü âyâtin li'l-ayn: El-fâtihatü, ve âyete'l-kürsiy*) [Allah'ın kitabında sekiz ayet nazar içindir: Fâtiha ve Ayete'l-Kürsî.]

Bir evde bir kul, Fâtiha'yı (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn...*) ve Ayete'l-Kürsi'yi (*Allàhu lâ ilahe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm*… diye başlayan ayet) okursa, o gün o kimseye birisinin nazarının değmesi mümkün değil. İnsanların nazarı da değmez, cinlerin nazarı da değmez. Ne insanın, ne cinin nazarı değer.

Demek ki, hadis-i şeriften nazara karşı bir tedbir öğrenmiş olduk. Fatiha suresini de, Ayete'l-Kürsi'yi de hepimiz biliyoruz. Bir evde insan bunları okursa o gün nazar değmesinden kurtulmuş oluyor.

İnsan arabasını kazaya uğratıyor, kendisine bir zarar geliyor, "cart" diye yırtılıyor, "pat" diye lekelenir. Güzel bir ayna almışlar, getirmişler, komşu bir bakıyor, "çat" diye kırılıyor. Ayna çok güzel, nazar değiyor yani.

Nazar var mıdır? Bu konuda buyruluyor ki:[73]

---

[72] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.139, no:4372; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XIV, s.499, no:14819; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.82, no: 1816.

[73] Buhàrî, *Sahîh*, c.XVIII, s.317, no:5488; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.380, no:3381 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.336, no:3498; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.335, no:3497, s.319, no:8228; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.509, no:6632; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.335, no:3497; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.119, no:7195; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.240, no:7499 Àmir ibn-i Rebia RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.337, no:3499; Hz. Aişe RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.274, no;2477; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.239, no:7498; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.20, no:10905; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

الْعَيْنُ حَقٌّ (حم. ق. د. ن. عن أبي هريرة؛ ه. عن عامر بن ربيعة)

(*El-aynü hakkun*) “Nazar değmesi haktır. Böyle bir şey vardır.”

Sapanca’da biz bunu konuşuyorduk. İhvanımızdan, Geyveli ama Gölcük’te oturan ak sakallı Yaşar amca geldi;

“—Ben, bizim Geyve, Taraklı’dan öyle bir kimse biliyorum ki, acaip nazarı değerdi.” dedi.

Mesela atlı birisi “dıgıdık dıgıdık” çarşıdan gidiyor. Adam yanındakilere dermiş ki;

“—Şu atlıyı atından düşüreyim mi?”

“—Düşür de görelim!” derlermiş.

Bir nazar edermiş, adam “Küt!” aşağıya... O kadar gözü değen bir kimseymiş.

İnsan, misalini bazen bizzat kendisi görmüş oluyor. Biz de kendi hayatımızda böyle şeyleri duymuşuzdur, görmüşüzdür. *Fatiha Sûresi*’ni, *Ayete’l-Kürsî*’yi hepimiz biliyoruz. Okuyalım ki bu görünmez tesirden, kem gözlerden Allah bizi korusun.

d. Fakirlik İçin Çare

1. Soru:
Fakirlikten kurtulup helâl rızka erişmek için ne yapmalıdır?

Fakirlikten kurtulmak için, abdestli gezmeyi tavsiye ederim. Devamlı abdestli gezerseniz evinizde bereket olur, kendinizde bereket olur. Sabah namazından sonra, İşrak vaktine kadar beklemenizi ve o vakti ibadetle ihyâ ederek geçirmenizi, sonra iki rekât *İşrak namazı* kılmanızı tavsiye ederim.

2. Soru:

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.744, no;17656; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIV, s.379, no;14535.

Üniversite mezunu, abdestinde, namazında ve zikrinde olan oğlum, uzun yıllar çalışıp çabalamasına rağmen emeğinin karşılığını alamıyor. Hanımı ve çocukları sıkıntı içerisinde... Bu sıkıntıdan kurtulması için dua ve tavsiyelerinizi bekliyoruz.

Allah el genişliği versin, yaşam rahatlığı versin, helâl rızıklar versin... Ama bunun için Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde tavsiyeler var... Abdestli gezmek ve temizliğe riayet etmek, bereketin artmasına sebeptir. Evin temiz olması, düzenli olması, süprüntüsüz olması; kişinin abdestli olması —başta boy abdestli olması, sonra namaz abdestli olması— berekete sebeptir.

Sabah namazından sonra oturup, İşrak vaktine kadar zikirle meşgul olmak, sonra *İşrak namazı*'nı kılmak; o da rızkın bol olmasına sebeptir. Hattâ Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Âfâkı dolaşıp rızık aramaktan daha çok rızık kazandırır."

e. Strese Çare

1. Soru:

İmam-hatip lisesi mezunuyum, bu sene üniversite imtihanlarına çalışıyorum. Fakat, büyük bir stres altındayım. Bir yandan aile, bir yandan gelecek korkusu içerisinde bulunuyorum. Ailem geçinemiyor. bazan intihara varacak düşüncelere giriyorum. Bu sıkıntılardan kurtulmak için ne tavsiye edersiniz?

Mü'min strese girmez, çünkü Allah'a imanı vardır. Rızkı insana Allah veriyor, hayatı Allah veriyor, duaları Allah kabul ediyor. Binâen aleyh, mü'min strese girmez. Kur'an okur, tesbih çeker, *Allah* der, "*Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh*" der; bunların hepsi gider.

Abdestli gezsin, zikrini yapsın, Kur'an okusun; rızkı da genişler. Bakın, rızık genişlemesi için bazı tedbirler vardır. Abdestli gezmek, temiz gezmek rızkı arttırır. "Bir evdeki pislik, pasaklılık, çör çöp, o evde bereketin gitmesine sebep olur." diyor Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte... Temizlik önemli!..

Temiz olacağız! Evimiz temiz olacak, süprüntü olmayacak... Kendimiz temiz olacağız... Gusülsüz olmayacağız, abdestsiz olmayacağız... Dişimiz fırçalanmış olacak, koltuğumuz

temizlenmiş olacak, tırnaklar kesilmiş olacak... Temizliğin her çeşidini yapacağız.

Sabah namazından İşrak vaktine kadar camide oturup, zikirle meşgul olmak rızkı arttırır. Bu da bir tedbir...

Sonra, insan hayır hasenât yaparsa, Allah bire on verir. O da bir tedbir... Fakire yardım etmek, sadaka vermek sûretiyle rızkı genişler.

Stres yoktur, müslüman strese düşmez! Neden? İmanı vardır da ondan... Allah'a tevekkül eder, strese düşmez.

2. Soru:

İçimde rûhî yönden bir boşluk var, ne yapsam dolduramıyorum. Bunalım geçiriyorum. Ne tavsiye edersiniz?

"*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm*" desin çokça… Kur'an okusun, abdestli gezsin, Kur'an'ın tefsirini okusun!

f. Evrâd-ı Şerife ve Cevşen

1. Soru:

Evrâd-ı Şerife'nin ve Cevşen'in ne olduğunu anlatır mısınız?

Evrâd, her gün okunan dualara denir. Hocamız'ın şeyhlerinden izinli olarak aldığı birtakım dualar vardır. Meselâ, *Evrâd-ı Bahâiyye, Hizb-i A'zâm...* vs. Bunları kendisi birleştirdi ve bizim İskenderpaşa'da sabahları okuduğumuz *Evrâd-ı Şerife*'yi hazırladı. Arkadaşlarımızın da çoğunun evinde vardır. Devamlı okunan bir dua kitabıdır.

Cevşen, bir çeşit duadır. *Cevşen-i Kebir* denilen dua, bizim Gümüşhaneli Hocamız'ın *Mecmuatül Ahzâb*'ında vardır. Said-i Nursî rahmetli, çok sevmiş bu duayı ve oradan almıştır. *Risâle-i Nur* talebesi kardeşlerimiz okurlar. Güzel bir duadır.

2.. Soru:

Cevşen-i Kebir gibi duaların boyna asılıp taşınması hakkında ne buyurursunuz?

Bu çeşit duaları boyna asıp taşımak mahzurludur. Çünkü,

onlarla yüznumaraya filân giriliyor, çıkartılamıyor. Cüzdan gibi çok sarılmış bir şeyin içinde, cebinde olması olabilir. En iyisi hafızasına almak, ezberlemek... En güzeli o...

g. Salât-ı Tefriciye

Soru:

Babam şofördür. Bundan bir buçuk ay önce yabancı bir ülkede trafik kazası geçiren babamı içeri aldılar. Babam suçsuz... Hapisten kurtulması için, okunmasını tavsiye edeceğiniz bir dua var mı?

Özellikle bu iş için hatırıma, büyüklerimizden duyduğum bir şey geldi: 4444 defa *Salât-ı Tefriciye* çeksin, inşaallah kurtulsun. Allah, an karîbi'z-zaman kurtarsın...

h. Toplu Yemek Duası

Dua:

Yemekten sonra topluca dua etmek bid'at olduğunu söylüyorlar ne dersiniz?

Önce topluca duayı düşünelim. Topluca dua Peygamber Efendimiz'in zamanında da yapılmıştır. Topluca dua yağmur duası, namazlardan sonra yapılan dua, Kunut duası gibi şekillerle topluca yapılmıştır. Duanın topluca yapılması olduğuna göre yemekten sonra da yapılması haydi haydi, bir kere akıl mantık idrak ediyor ki bir mahzur değildir.

Şurada Kur'an-ı Kerim'i okuyoruz, beraberce duasını yapıyoruz. Bunun gibi yemek yedikten sonra da beraberce duasının yapılması bid'at olmaz. Millet bid'atı adam akıllı karıştırmaya başladı; o bid'attır, bu bid'attır, o bid'attır bu bid'attır. Mesleği her şeye bid'at diye isnat etmek olan bir sınıf türedi diyeceğim adeta. O bid'at, bu bid'at diyorlar ama dini bilgileri tam değil.

Peygamber SAS Efendimiz yemeğin arkasından dua etti, yemeğin arkasından dua etmek sünnettir. Kalabalık bir grup içinde dua edildiği zaman da, birisi dua eder, ötekiler âmin

derler. Bunu namazda bile yapıyoruz. Fatiha'yı okuyoruz, içinde dua var:

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ . صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ . غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ (الفاتحة:٥-٧)

(*İhdina's-sırâta'l-müstakîm*) "Yâ Rabbi, bizi sırât-ı müstakîme, doğru yola sevk et, yönelt! (*Sırâta'llezîne en'amte aleyhim*) Bizi sevdiğin, kendilerine ikramda, ihsanda, in'amda bulunduğun iyi kullarının yoluna sok! Onların yolunda yürüt! (*Gayri'l-mağdùbi aleyhim ve le'd-dàllîn*) Kendisine gazap ettiğin kavimlerin veya sapıtmış, şaşırmış olan kavimlerin yoluna aman bizi kaydırma!" deyince imam, hepimiz "*Âmin*..." diyoruz. Namazda bile var bu.

Onun için bu gibi şeyleri çok ihtiyatlı karşılasın kardeşlerimiz, olur olmaz her şeye inanmasınlar. Bid'at; dinde aslı esası olmayan, dini rayından çıkartacak, dinin öğretilerini

bozacak olan şeylerdir. Bozmayacak olan şeylere bid'at demezler.

Yemekte Peygamber Efendimiz böyle dua etti, toplu yemek duası bid'at değildir.

i. Beddua Etmek

Soru:

Şeriata karşı olanlara, müslümanlara eziyet edenlere, mümkünse doğru yola gelmeleri, mümkün değilse Allah'ın gazabına uğramaları hususunda dua etmeyi düşünüyorum, tavsiyeleriniz nelerdir diyor.

Peygamber SAS Efendimiz zamanında iman edenlere çok eza, cefa ettiler, tarih kitaplarından biliyorsunuz. İşkenceden ölenler de oldu. Peygamber Efendimiz'in kendisine de çok eza, cefa ettiler. Taif şehrine sokmadılar, taşlayarak kovaladılar, bir bağ evine sığındı, topukları filan kanadı. O zaman bile Peygamber Efendimiz beddua etmedi.

j. Dua ile Tedavi

1. Soru:

Tedavide duanın yeri nedir?

Peygamber SAS Efendimiz hastanın iyi olması için çeşitli şekillerde tavsiyelerde bulunmuştur. Bazen dua tavsiye etmiştir. Şu duayı okuyun şöyle olur, böyle olur diye... Bazen elini koyup dua etmiştir.

Tirmizî'nin ve Ahmed ibn-i Hanbel'in İbn-i Abbas RA'dan rivayet ettiği bir hadis-i şeriflerinde buyurmuşlar ki:

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَعُودُ مَرِيضًا ، لَمْ يَحْضُرْ أَجَلُهُ ، فَيَقُولُ سَبْعَ مَرَّاتٍ:

أَسْأَلُ اللهَ الْعَظِيمَ ، رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، أَنْ يَشْفِيَكَ ؛ إِلاَّ عُوفِيَ

(ت. حم. عن ابن عباس)

RE. 388/2 (*Mâ min abdin müslimin yeùdü marîdan, lem yahdur ecelühû, feyekùlü seb'a merrâtin: Es'elu'llàhe'l-azîm, rabbe'l-arşi'l-azîm, en yeşfiyeke; illâ ùfiye*)

"Hiçbir müslüman kul yoktur ki, eceli gelmemiş olan bir hastayı ziyaret eder de, yedi defa şu duayı okursa, mutlaka o hasta şifa bulur:

(*Es'elu'llàhe'l-azîm, rabbe'l-arşi'l-azîm, en yeşfiyeke*) "Ben azamet sahibi Allah'tan, Arş-ı azîm'in rabbi olan o ulu Allah'tan sana şifa vermesini dilerim." Bu kadar… Yedi defa okuyacak.

Buna benzer çeşitli tedavi şekilleri vardır. İslâm'da dua ile de tedavi olur.

2. Soru:

Kardeşimi yılan soktu. Durumu kötü. Dua eder misiniz?

Allah şifa ihsan eylesin. Sahâbe-i kirâm bir seyahate çıktıkları zaman, misafir oldukları bir vahada kabile reisini zehirli, öldürücü bir yılan sokmuş. Sahabeden birisi dua etmiş, geçmiş. Dua; gelen belayı def eder, şifayı da verir. Yani öyle bir özelliği de vardır.

Dua etsinler. Hem de okuduğu Fâtiha Sûresiymiş, yani esrarlı bir başka dua değil; senin, benim bildiğim Fâtiha Sûresi... Fâtiha sûresini okusunlar, o kısımlara üflesinler; ağızları düzgünse Allah dualarını kabul eder, şifa bulur. Yakınları dua etsinler. Biz de bir Fâtiha okuyalım cümle hastalarımızın şifa bulması için ve o kardeşimiz için...

k. Dua İstekleri

1. Soru:

Hocam, kardeşim "Halim, selim bir kul olayım!" diye sizden dua istedi, bana da dua edin.

Evet, birbirimize dualar yapacağız, inşallah yapalım. Allah hepimizin ahlâkını güzelleştirsin, hepimizi çok kuvvetli, güzel, iyi, halis, muhlis müslüman eylesin...

2. Soru:

Birisi bizim müesseselerimizden birisinde vazifeliymiş. Yükü ağırmış. Hayırlısıyla götürmek için dua eder misiniz?

Allah hepimize hayırlı hizmetler nasip etsin. İnsanın yükü ağır olabilir.

Bizim torun da diyor ki;

"—Dede o kadar çok işim vardı ki evden geliyorum, falanca yere gidiyorum. Oradan kursa gidiyorum. Başımı kaşıyacak vaktim yok."

"—İyi, böyle çok olunca insan iyi yetişir." dedim.

Yük çok olunca insan iyi yetişir, sevabı da çok olur. Hizmet eder, izzet bulur, sevap kazanır, iki cihanda aziz olur. O bakımdan Allah yardımcısı olsun.

3. Soru:

İmtihana girecek kardeşlerimiz, evlenecek kardeşlerimiz, şahsi işleri hastalıkları olan kardeşlerimiz dua istiyorlar.

Mü'minin mü'mine duası makbuldür. Ben dua edeyim siz "Amin" deyin. Rabbimiz hastalara şifa versin, dertlilerimize deva versin, işleri müşkül olanların işlerini âsân eylesin, dertleri olanların dertlerine çareler ihsan eylesin.

Evlenen kardeşlerimize hayırlı yuvalar kurmak nasip eylesin. Güzel geçimler nasip eylesin. Gönüllerimizin muratlarını cümlemize nasip eylesin. Cümlemize hayırlı evlatlar ve bol rızıklar nasip eylesin. Mesut, bahtiyar, ecirli, sevaplı bir ömür geçirmeyi nasip eylesin. Huzuruna sevdiği kul olarak varmamızı nasip eylesin.

l. Muska

1. Soru:

Bir arkadaşımızın pardesüsüne hiç belli olmayacak şekilde muska yapılıp dikilmiş. Bunu fark ettiği zaman, muska bayağı aşınmış durumdaydı. Ne yapması gerekir? Tavsiye ve duanızı bekleriz.

Muska çeşitli maksatlarla yapılır. Annesi; "Evladım kazadan, belâdan uzak olsun; başına bir kötülük gelmesin." diye yapmıştır, pardesüsüne dikmiştir. O zaman dursun. Eğer kimin neden yaptığı belli değilse, "Ters bir maksatla yapılmış." diye düşünüyorsa, oradan söksün, köprüden geçerken Haliç'in sularına atsın. *Kul hüva'llah, Kul eùzü bi-rabbi'l-felak, Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs* ve *Âyete'l-kürsî*'yi okusun, Allah'a sığınsın; zararı olmaz.

2. Soru:
Üzerime büyü ve muska yapılmasından korkuyorum; bundan nasıl korunabilirim?

Büyü ve muska konusunda bazı kimseler çok vesveselidir. Bunun çaresi *Kul hüva'llah, Kul eûzü bi-rabbi'l-felak* ve *Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs* okumak, *Ayete'l-kürsî* okumak ve Allah'a sığınmaktır. O zaman hiç bir zararı olmaz. Onlar o zararı engelleyici sûrelerdir.

m. Hidayet Allah'tan

Soru:
Bir hanım, kocasının hidayete ermesi, kalp gözünün açılması için dua rica ediyor.

Bunlar iyi insanlar. Dua istedikleri kimseler tam bu yolda değiller. "Allah onları hidayete erdirsin." diye dua isteniyor. Hem bu isimleri buraya yazılmış olan kimseler için, hem de bizim, sizin tanıdığınız, yakınlarımız için cân u gönülden dua ederiz ki Allah lütfeylesin, içlerine pişmanlık versin, kalplerine yumuşaklık, rikkat versin, yanlışlarını göstersin; yanlışın yanlış olduğunu anlayıp tevbekâr olmalarını, Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girmelerini nasip eylesin, Allah tevfîkini refîk eylesin, hidayet eylesin.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bizim Allah'tan bu yakınlarımız için istediğimiz hidayet denilen şey çok kıymetlidir. Çünkü insan hidayete erdi mi cennete gider. Cennete gitmenin anahtarıdır, yoludur, başlangıcıdır. Allah herkese bu güzel işi nasip etmez. Sevmediği insanlara bunu nasip etmez. Ayetlerden biliyoruz.

وَاللّٰهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (التوبة:٢٤)

(*Va'llàhu lâ yehdi'l-kavme'l-fâsikîn*) [Allah fâsık kavimleri doğru yola çıkartmaz, hidayet eylemez.] (Tevbe, 9/24)

Fâsık günaha devam eden demek. Günaha devam eden adama Allah hidayet vermez.

وَاللّٰهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (الصف:٧)

(*Va'llàhu lâ yehdi'l-kavme'z-zàlimîn.*) [Allah zàlimler topluluğunu hidayete erdirmez.] (Saf, 61/7)

Zulmüne devam eden, zulüm üzere olan insana Allah hidayet vermez. Neden? Çünkü hidayeti verince kerata cennete gidecek. Suç işliyor, suça devam ediyor, suçu bırakmamış, halen suçun üzerinde. O zaman hidayet vermez.

وَاللّٰهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (البقرة:٢٦٤)

(*Va'llàhu lâ yehdi'l-kavme'l-kâfirîn.*) "Allah kâfirlere hidayet vermez." (Bakara, 2/264)

Bu işin ilk çaresi ne? Suçu işleyen kişi pişmanlık duyacak; yaptığı işin suç olduğunu bilecek, hatasını anlayacak, pişmanlık duyacak. Allah o zaman nasib eder. Tabi insan; oğlu, anası, babası, yakını doğru yola girsin istiyor ama, onlar severek, isteyerek eğri yolda yürümeye devam ediyorlar. O zaman Allah o âsilere bu ikramı yapmaz. Allah gönüllerine, yaptığı işin yanlışlığını belirten işaretler göndersin.

Allah, herkese kendisine mahsus işaret gönderir. Herkese işaret gönderir. Rüyada görür, birisinden duyar, birisi bir nasihat eder, gözünün önünde ibretli bir olay geçince aklına düşer. Aklına düşüren Allah'tır, onu gösteren Allah'tır, o adamı ona gönderen Allah'tır. Onun için büyüklerimiz; "Söyleyene bakma söyletene bak." demişler.

Böyle bir vesile olur. Rüya görür, kan ter içinde kalkar,

kıyamet kopmuş Mahkeme-i Kübrâ'da hesap verememiş. Allah; "Cehenneme atın bunu!" demiş. Kan ter içinde uyanır. "Benim halim ne olacak?" diye bir pişmanlık gelir, tevbe eder.

Ya da bir güzel iş yapar. Bir güzel işten dolayı Allah onu sever, o zaman yeşil ışık yanar, yolu açılır.

Meselâ, evliyâullahtan birisi, önceki halinde dağda yol kesen, adam öldüren, kervan soyan bir şakî imiş, dağda eşkıyâ imiş. Bir gün yolda çamurun içinde "Bismi'llâh" yazılı bir kâğıt görmüş. "Burada Allah'ın adı yazılı." diye çamurun içinden çıkarmış, yıkamış, izzet etmiş, güzel bir yere koymuş.

Gece rüya görmüş:

"—Ey kulum, sen benim adıma hürmet ettin, izzet, itibar eyledin; ben de senin günahını bağışladım." diye rüyada kendisine müjdelenmiş.

Sabahleyin gözyaşları içinde kalkmış, eşkiyâlık yolunu bırakmış, tevbekâr olmuş, hak yola girmiş, ilerlemiş, yükselmiş.

Hacca gelirken Alman patronu ona:

"—Muhammed'e benden selâm söyle." demiş.

O da, "Olur." demiş. Medine'ye gittiği zaman ziyarette Peygamber Efendimiz'in türbesinin önünde dururken:

"—Yâ Rasûlallah! Benim patron Hans sana selâm söyledi. Müslüman değil ama ne yapayım, selâmı tebliğ etmek lâzım, kusuruma bakma, Hans'ın sana selâmı var. " diye içinden geçirmiş.

"—Vallahi, daha Almanya'ya gitmeden Hans'ın müslüman olduğu haberi geldi." diye bana söyledi.

Peygamber Efendimiz'e selâm göndermesini Allah sevmiş. İnsan böyle bir şeyden dolayı kurtulabilir. Onun için nasihat etmek lâzım.

Bana birisi bir şey anlattı. Hem söylemeye çekiniyorum hem de ibretli bir olay: Bana anlatanın yakını bir yerde imam. Hayal değil. Hem imam, hem de haftanın belli günü kafa dengi arkadaşlarla buluşurlar, içerlermiş. Yanlış duymadınız; içki içerlermiş. Ama nerede içerlermiş, meyhanede mi? Hayır, her hafta birisinin evinde içerlermiş.

Bana anlatan diyor ki:

“—Hocam! Hayret edilecek bir şey. İçmek için geldikleri evde abdest alıp yatsı namazını da kılarlardı.”

Mantığa bak! Akıl mantık alır iş değil. Madem namaza hürmet ediyorsun, madem hocasın, madem sen ve senin kafa dengi o arkadaşların namazı da kaçırmıyor; yatsı namazını da kılıyorsunuz; bu mereti niye içiyorsunuz? Bu zıkkımı niye zıkkımlanıyorsunuz? Niye Allah’a asi oluyorsunuz? Bu kadar güzel, bu kadar tatlı meşrubat var. Onları bırakıp da bu zıkkımı niye zıkkımlanıyorsunuz? Akıl almaz.

Hoca yatsı için abdest almış. Evin hanımı, hoca efendiye havlu tutmuş. Demiş ki:

“—Bu ne biçim hocalık? Hem abdest alıyorsun, namaz kılıyorsun; hem de biraz sonra içki içeceksiniz! “

Kadının burasına gelmiş, kocası da o takımdan. “Ne biçim müslümanlık?” diye söylenmiş. Yüreği yanıyor ya, candan söylemiş demek ki. Yüreği yanan insan candan konuşur. Hocaya

karşı zehir gibi konuşmuş.

Emr-i ma'ruf, nehy-i münker… Bu laf Hoca'ya bir tesir etmiş. Demek ki zamanı gelmiş. Hoca tevbekâr olmuş. O gün içkileri bırakmışlar. Ondan sonra bir daha içmemişler.

Bazen böyle oluyor. Bir sebep oluyor. O sebep oluncaya kadar o kusurlu işi yapıyorlar. Sonra Allah doğru yola sevk ediyor.

Peygamber SAS Efendimiz zamanından misâl verelim. Demişler ki:

"—Yâ Rasûlallah! Şu delikanlı hem namaz kılıyor hem de kabahatli işler yapıyor."

Peygamber SAS Efendimiz de demiş ki:

"—Kıldığı namaz, onu o kötülüklerden kurtaracak!"

Hakikaten de bir zaman geçmiş, çocuk tevbekâr olmuş.

Yapılan ibadetler insanı kurtarır. Ayet-i kerîmede var:

إِنَّ الصَّلاَةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ (العنكبوت:٤٥)

(*İnne's-salâte tenhâ ani'l-fahşâi ve'l-münker*) [Muhakkak ki, namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar.] (Ankebut, 29/45)

Eğer doğru düzgün kılıyorsa, hatalarını yavaş yavaş düzeltir. Doğru düzgün kılmıyor, gösteriş için kılıyorsa; kıldığı namaz onu Allah'a yaklaştırmaya değil, onu Allah'tan uzaklaştırmaya yarar.

Nice namaz kılan insan vardır ki, kıldığı namaz onu Allah'a yaklaştırmaya yaramaz; Allah'tan uzaklaştırmaya yarar. Nice oruç tutan insan vardır ki, akşama aç ve susuz kalmaktan başka eline bir şey geçmez, boşa gitmiştir. Nice gece kalkıp namaz kılan insan vardır ki, uykusuzluktan başka bir kârı olmamıştır, uykusunu bırakmıştır ama namazı makbul değildir. Böyle durumlar oluyor.

Muhterem kardeşlerim, bunlar çok mühim konular. Bir insan namaz kılıyor da niye kabul olmuyor? Bir insan namaz kılıyor da, niye Allah'tan gittikçe daha çok uzaklaşıyor? Bu ibadetlerin âfetleri nelerdir? Namazı nasıl kılmamız lâzım, orucu nasıl tutmamız lâzım, haccı nasıl yapmamız lâzım? Bu çok önemli. Çok önemli!

Haccın ilk şartı neydi? Okuduğumuz kitaplardan, hadislerden, şimdiye kadarki sohbetlerden anladığımıza göre haccın ilk şartı, helâl paradır. İlk şartı o... Helâl parayla, helâl kazançla olmayınca havaya gidiyor. Haram lokma yediği zaman, kırk sabah namazı, duası kabul olmuyor. Oruçluyken gözüyle harama baktığı, diliyle yalan söylediği, kulağıyla günahı dinlediği zaman, orucu kabul olmuyor.

"—Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llàh…" diye zikrederken, isyana, günaha devam ediyorsa; Allah ona:

"—Sen yalan söylüyorsun! *Lâ ilâhe illa'llàh* diyorsun da isyana niye devam ediyorsun?" diyor.

Eğer bir insan isyana devam ediyorsa, zikir yapsa bile yapmamış sayılıyor. Allah'ı asıl zikreden insan; ona itaat eden, muti olan, söz dinleyen, onun yolunda yürümeye çalışandır. Çünkü Allah'ı hatırında tutuyor da günahtan kaçınıyor, isyandan kaçınıyor, Allah'a isyan etmiyor.

Onun için helâl lokma yenilecek; temiz bir kalple, iyi bir

niyetle Allah'a güzel kulluk yapılmak istenecek. Öyle olunca yavaş yavaş düzelir. Ama haramla beslenilirse; ibadetlerin afetleri dediğimiz, ibadetleri iptal eden, bâtıl eden, boşa çıkaran kusurlar işlenirse; insanın içinde kibir varsa, burnu büyükse, bir takım böyle şeylerden dolayı hasedi varsa:[74]

الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ، كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ (د. هب.

عن أبي هريرة؛ ه . ع . ش. هب. والديلمي عن أنس)

(*El-hasedü ye'külü'l-hasenâti, kemâ te'külü'n-nâru'l-hatab*) "Haset, insanın yaptığı iyiliklerin sevabını ateşin odunu yakıp kül ettiği gibi yiyip bitirir." Hasetçi olmayacak. Haset ehli, haset eden bir kimse olmayacak. Kötü bir huy ibadetlerini yok ediyor.

لاَ تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالأَذَى (البقرة: ٢٦٤)

(*Lâ tübtılû sadakàtiküm bi'l-menni ve'l-ezâ*) [Başa kakmak ve incitmek suretiyle, yaptığınız hayırlarınızı boşa çıkarmayın!] (Bakara, 2/264)

Demek ki, o zaman Allah kabul etmiyor. "Sen fukarayı üzdün." diye kabul etmiyor. Onun için temiz kalple ibadet edeceğiz, halis düşüneceğiz, helâl yiyeceğiz, boynu bükük olacağız; mütevazı, güzel huylu olacağız.

---

74 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II s.693, no:4903; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.266, no:6608; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1430; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1408, no:4210; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.330, no:3656; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.330, no:26594; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6610; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1049; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.271, no:6212; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.159, no:2812; İbn-i Abdi'l-Ber, *Temhîd*, c.VI, s.124; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.247; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.II, s.227; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.170; Enes RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1048; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.833, no:7438; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.117, no:1132; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XII, s.193, no:11738.

Haccın mebrur olması için cömertlik lâzım, (*it'àmü't-taàm*) yemek yedirmek lâzım. Bir de tatlı dil lâzım, (*tîbu'l-kelâm*) Tatlı konuşacak, gönül alıcı konuşacak, gönül yapacak.

Başka hadislerde bir şartı daha vardır: (Ve ifşâu's-selâm) "Herkese selâm verecek."

"—*Selâmün aleyküm*, nasılsın kardeşim, neredensin, memleketinizde ne var ne yok?"

Selâm verecek; dostluk, ahbaplık, sevgi içinde olacak. Öyle olursa olur.

Yakınlarının hidayeti için bizden dua isteyen kardeşlerimiz için dua ettik. Yine dua etmeye devam edelim, onlar da etsin. Ama onların da kendilerinin pişmanlık duyması lâzım. Günahı sevmeyip vazgeçmesi lâzım. Günahta ısrar ederken tevbe etmek, Allah'la alay etmek gibidir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri münafıklar hakkında Peygamber Efendimiz'e dedi ki:

إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللهُ لَهُمْ (التوبة: ٨٠)

(*İn testağfir lehüm seb'îne merreten felen yağfira'llàhu lehüm*) "Yetmiş defa da istiğfar eylesen, Allah onları mağfiret etmeyecektir." (Tevbe, 9/80)

Allah onları kabul etmeyecek. Münafık çünkü... Münafık olduğundan kabul etmeyecek.

İbrâhim AS babasına:

سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي

(*Sevfe estağfiru leke rabbî*) "Senin için Rabbime istiğfar edeceğim." dedi; söz verdiği için böyle söyledi ama İbrâhim AS demesine rağmen, babası veya babalığı, ateşe tapan, puta tapan Âzer kurtulamadı.

Demek ki, ibadetlerin âfetlerini öğrenmek lâzım. İbadeti öğrendiğimiz gibi ibadetleri boşa çıkaran şeyleri de öğrenmemiz lâzım. Bu çok önemli. Biz bazı kitaplarımızda dilimizin

döndüğünce bunları yazdık. Şimdi de kısaca bazılarını söyledik. Bunları öğrenmek lâzım. Bir de helâl lokmaya çok dikkat etmek lâzım. Bir de huyların güzel olması çok önemli. Güzel huylu, güzel ahlâklı olacak; kötü huylu olmayacak.

n. Doğum Sırasında Dua

Soru:
Doğum sırasında yaptığın bütün dualar kabul olur mu?

Doğum hali kadıncağızın çok zor bir halıdır. Çok önemli bir olaydır, çok ciddi bir olaydır, hayatî bir olaydır. Hem bebeğin hayatı için hayatî önemi vardır, hem de annenin hayatı için çok önemli bir olaydır. Tabii, böyle bir mazlum durumda, böyle sıkıntılı bir durumda, Allah yapılan duaları kabul eder.

Yalnız, ben size genel bir müjde söyleyeyim: Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri müjdelemiş ki:

ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (المؤمن: ٦٠)

(*Üd'ùnî estecib leküm*) "Bana dua edin, ben sizin duanızı kabul ederim!" (Mü'min, 40/60)

Yalnız, duaların kabulünü bir kaç kısma ayırmak lâzım. Basit bir misâlle anlatayım: Meselâ siz dua ettiniz, dediniz ki:

"—Ya Rabbi, karnım ağrıyor, bana *Aspirin* ver!"

Halbuki, aspirin mideye zararlıdır. Senin karnın da zaten ülserden, gastritten ağrıyorsa, bir de sen *Aspirin* yutarsan, ne olur? Miden kanama geçirir, hastahanelik olursun.

Demek ki, aspirin istiyorsun sen ama; sen aslında karnının iyi olmasını istediğin için; sana *Aspirin* vermez de, *Asidoban plus* şurubu verir. O da, o senin ağrına iyi gelecektir. Tamam, Allah duanı kabul etti.

"—İyi ama, Aspirin istedim, Aspirin vermedi!"

Yahu, sen bırak şimdi Aspirini... Sen o aspirini alsaydın, senin miden berbat olacaktı; işte senin işine yarayan ilaç bu...

Dua bir böyle kabul olur. Yani, Allah'tan bir şey istersin, Allah senin muradına uygun bir şey verir ama; sen onu bilmezsin.

Meselâ sen:

"—Yâ Rabbi, bana şu işimi rast getir, ben şu işim olsun istiyorum!" diye dua edersin.

"—Kulum, sen o işi yaparsan, sonunda çok günaha gireceksin!" der, onu yaptırmaz. Allah rızkını başka yerden verir.

Bazen istediğin şey uygun olur, istediğini aynen verir.

Kendi hayatımdan biliyorum. Ben okula giderken:

"—Yâ Rabbi, şu sorular çıksın!" diye dua etttiğimi, üç sorunun da o sorulardan çıktığını biliyorum.

O bazen aynen verir; iki…

Bazen de istediğin şey Allah'ın kaderine uygun olmadığından, Allah bu dünyada vermez, ahirette verir.

Allah'ın kaderine uygun olmamak ne? Meselâ:

"—Ya Rabbi, ölmesin şu babam, yaşasın!"

Ama, ey kulum. Onun ömrü bu kadar, eceli geldi, gidecek. O ölür de, sen o yaptığın duanın mükâfatını ahirette görürsün, sevap alırsın. Çok büyük sevap alırsın, ahirette çok mutlu olursun.

Sonra, bir de biliyorsunuz ki, dünyada her insanın menfaati farklı oluyor. Kısaca halkımızın söylediği bir söz vardır:

Ekin eken yağmur istermiş, çömlekçi de güneş istermiş; çömlekleri kurusun diye. Şimdi, çömlekçi elini açıyor:

"—Yâ Rabbi, aman hava çok güneşli olsun da, şu benim çömleklerim kurusun!" diyor.

Ötekisi de:

"—Ekini ektim yâ Rabbi! Aman şakır şakır yağmur ver de, şu benim ekinlerim bitsin!" diyor.

Ne olacak şimdi? Ya yağmur yağacak, ya güneş olacak. Allah kaderde ne varsa, bildiğini yapar. Dua edene duasının mükâfatını ahirette verir. Dualar kabul olur.

O bakımdan, genel bir müjde vardır: dua edin, dua ibadettir, dualar kabul olur. Yalnız, dua ettim de istediğim verilmedi diye edepsizlik yapmayın! Bu edepsizlik…

"Ben Allah'tan istedim istedim de vermedi."

Terbiyesizlik yapıyorsun şimdi. Böyle laf söylenmez. Neden? Allah verir de, sen verdiğini bilmiyorsun. Veriyor da, verdiğini anlamıyorsun. Dua böyle.

o. Kaddesa'llàhu Sırrahû Demek

Soru:

İmam-hatip lisesinde okuyan bir talebeyim. Kelâm hocamız bize dedi ki:

"—Peygamberimiz zamanında 'Kaddessa'llahu sırrahû' diye dua etmek yoktu. Bu dua İslâm'a sonradan girmiştir, bid'attır."

Evet, o zamanki rivayetlerde (*Rahimehu'llàh*) "Allah rahmet eylesin!" deniliyor. Daha sonra İslâmî eserlerde, böyle vefat etmiş büyükler için, mü'minler için (*Rahimehu'llàh*) sözü kullanılmıştır. (*Rahmetu'llàhi aleyh*) sözü kullanılmıştır. (*Kaddesa'llàhu sırrahû*) veya (*Kuddise sırruhû*) sözü de kullanılmıştır. Olabilir.

Duanın hududu yoktur, tahdidi yoktur. "Bu kadar edebilirsin, bundan sonrasını edemezsin!" diye bir şey yoktur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri:

ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (المؤمن: ٦٠)

(*Üd'ùnî estecib leküm*) "Siz bana dua edin, ben sizin duanızı kabul ederim!" (Mü'min, 40/60) buyurmuştur.

Duanın ille belli bir kalıpta olma mecburiyeti yoktur.

Böyle dualar bid'at mıdır? Buna bid'at da denemez, çünkü dua ediyoruz. Vefat etmiş bir büyüğümüze dua ediyoruz. Kelâm hocası "Bid'attır." demiş. Yanlış.

Dua etmek serbest olduğuna göre, ettiğimiz dua da hayır dua olduğuna göre, bunun bid'atla filan ilgisi yoktur.

Adamlar bid'atı filan karıştırıyorlar. Kafaları iyice karıştı. Neyin bid'at, neyin sünnet olduğunu bilemez oldular. Ölüleri rahmetle anmak sünnettir. Biz de rahmetle anıyoruz. "Allah şöyle etsin, böyle etsin…" demiş oluyoruz. Mânasını bilmedikleri şeylerde ahkâm kesiyorlar. Allah bir insanı yarım hocanın eline düşürmesin, yarım doktorun da eline düşürmesin. Yarım doktor candan eder, yarım hoca dinden eder.

Kaddessa'llàhu sırrahû, *Rahimehu'llàh* veya *Rahmetu'llàhi aleyh* veya "Nur içinde yatsın!" Ne var bunda? "Nur içinde yatsın!" demek bid'attır mı diyeceğiz? Değil yahu! Nur içinde yatsın, kabri nur dolsun… Çünkü kabrin nurlanması var.

p. Çocuğun Hayal Görmesi

Soru:

Dörtbuçuk yaşındaki oğlumuz, banyo kapısına yakın bir yerde, duvarda, bir buçuk metre civarında, burunsuz, hafif sakallı, gülümseyen bir yaratık gördüğünü söylüyor. Zaman zaman, orada adam var bana bakıyor diye, tek başına banyoya girmiyor. Ne yapacağımızı bilmiyoruz. Bir şeyler tavsiye edip dua eder misiniz?

Hafif sakallı, gülümseyen olduğuna göre, kötü bir şey değil demek ki... *Eûzü besmele* çeksinler, *Ayete'l-kürsî*'yi okusunlar, *Felak* ve *Nâs* sûrelerini okusunlar; bir şey olmaz inşaallah...

29. RÜYALAR

a. Rüyaların Anlamı

Soru:
Rüyaların bize bir anlamı var mıdır?

Evet, rüyalar önemlidir. Rüyaların sàlih olanları vardır, rahmânî olanları vardır, nefsânî olanları vardır, şeytânî olanları vardır. Cinsleri vardır. İnsan akşam aç yatarsa, geceleyin rüyasında tavuk, kızartma, kebap görür. Bu nefsânî bir şeydir. Çünkü karnı acıkmıştır, rüya o tarzda olur.

Şeytânî rüyalar vardır. Peygamber Efendimiz'e birisi gelmiş, diyor ki:

"—Yâ Rasûlallah! Rüyamda kafam kesilmiş; kendimi, kafamı elime almış, koşuyorken gördüm."

Peygamber Efendimiz;

"—Bu şeytânî bir rüyadır, böyle şeylere itibar etmeyiniz. Kafan kesildiyse, onu nasıl gördün? Saçmadır bu." diyor.

Bir de rahmânî rüyalar vardır, doğrudan doğruya bir gerçeği ifade eden rüyalar vardır. Rahmânî rüyalar; güzel haller, güzel şeyler, nasihatler ifade eden rüyalardır.

Bir de ilerideki geleceği anlatan rüyalar vardır. Meselâ, Yusuf AS'ın rüyası tahakkuk etti. Yusuf AS zindanda, arkadaşlarının kendisine anlattığı rüyaları yorumladı; onlar bilahare tahakkuk etti. Bir gerçeği Allah'ın insanın kalbine rüyasında doğdurduğu ve rüyada gösterdiği olaylar vardır.

Ben kendim dahi gördüm. Belki sizler de görmüşsünüzdür. İnsan ileride olacak olayla ilgili bir rüya görebiliyor, o olay sonradan öyle çıkıyor. Yani gördüğü şey çıkıyor. "Tamam, ben bunu görmüştüm" diyorsunuz. Bazı rüyaların çıktığına şahit olmuşsunuzdur. Az önce Hz. Âişe Validemizin üç tane kamerin odasına geldiğine dair rüyasını söylemiştim.

Rüyanın gerçek olduğuna dair Kur'ân-ı Kerim'den, hadis-i şeriflerden kesin deliller vardır. Rüya bir önemli olaydır. Ama rüyayı değerlendirebilmek kolay değildir. Rüyanın yorumunu yapmak kolay değildir. Bazen bir gerçeği aksettirir; bazen bir insanın nefsânî, şehvânî, şeytânî tarafını aksettirir. Onları birbirinden ayırt etmesini bilen insan lazım.

Osmanlılar'ın alimlerinden birisi, ismini söylemeyelim, gıybet gibi olmasın; bir rüya görmüş; "Şu zamanda öleceğim!" diye yorumlamış. Kabir taşını yaptırmış, mezarını hazırlamış, vefat tarihini de yazmış. Halbuki gaybı Allah bilir.

O zamanın büyük bir şeyhi varmış:

"—Rüyayı yanlış yorumlamış, o rüyanın yorumu öyle değildir." diyor.

Hakikaten de o şahıs o tarihte ölmüyor. Demek ki rüyayı doğru yorumlamak da bir ustalık işidir. Bu da bir şeyh ama anlayamamış, ötekisinin dediği çıkmış.

b. Rüyada Peygamber Efendimiz'i Görmek

1. Soru:

Peygamber Efendimiz'i rüyada görmenin çaresi nedir, yol gösterebilir misiniz?

Peygamber Efendimiz'i rüyada görmenin şartı, sünnetine uymaktır. Sünnetine uyduğu zaman, sünnetine hizmet ettiği zaman, Peygamber Efendimiz'in tavsiyelerini tutup hoşuna gidecek işler yaptığı zaman, Rasûlüllah Efendimiz görünür ona... Onları yapmadığı zaman görünmez.

Bazen de azarlamak için görünür. Yine o da sevgidendir. Sevilen bir müslüman bir günah, hatâ işlediği zaman görünür, azarlamak için... "Ben sana darıldım, niye böyle yapıyorsun?" der, kaş çatar. O da "Rasûlüllah bana darıldı, ben bu işi bırakayım." der, bırakır. Bazen de öyle olur. Öyle de olsa yine Rasûlüllah'ı görmek iyi bir şeydir.

Onun görülmesi için üç esası söyleyebilirim: Sünnetine sarılmak, kendisine çok salât ü selâm getirmek, ümmetine güzel hizmet etmeğe çalışmak...

2. Soru:
Rüyada sizin de bulunduğunuz bir camiye Peygamber Efendimiz'in geldiğini gördüm. [Oh el-hamdü li'llâh...] Fakat sakalı yoktu. Onun elini öptüm. Rüyamı tabir edebilir misiniz?

Peygamber Efendimiz'in sakallı olduğu muhakkak iken, rüyada sakalsız görmek, gören kimsenin sünnetlerde kusur yaptığının alâmetidir. Meselâ, bazı sünnetlerde ihmali var, onun için Efendimiz'i öyle görüyor demektir. O bakımdan kendisinin ibadetlerine dikkat etsin. Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılmaya daha gayretli olsun. Allah mübarek etsin, güzel!

c. Rüyada İbrâhim AS'ı Görmek

3. Soru:
Rüyamda İbrâhim AS'ı gördüm, ağlıyordu. Rüyamı yorumlar mısınız?

İbrâhim AS —biliyorsunuz— koca bir beldenin dinine, putlarına, itikadlarına karşı çıkmış, batılla mücadele etmiş bir insandır. Onun rüyada ağlarken görülmesi; zamanımızda onun temiz inancının, hanif yolunun çiğnendiğini gösteriyor. İman ve itikadda hakka sıdk ile bağlılığın zayıfladığını gösteriyor. Onun ağlaması ona alâmettir.

Allah bizi din-i mübîn-i İslâm'a sıdk ile hizmet edenlerden, İbrâhim AS'ın yolunda yürüyenlerden eylesin... Zamanımızın bozulduğunu gösteriyor.

d. Rüyada Şeyhini Görmek

1. Soru:
Acaba şeytan rüyada mürşid-i kâmilin sûretine girebilir mi?

Hadis-i şerifte Peygamber SAS buyuruyor ki:

"Her kim beni rüyada görmüşse, hakîkaten görmüş demektir. Çünkü, şeytan benim kılık kıyafetime, sûretime giremez."

Bu hadis-i şerif doğrudur. Rüyada Peygamber Efendimiz'i gören, gerçekten Peygamber Efendimiz'i görmüştür.

Yalnız bazen, başka şekillerde görür gören şahıs... Onun da bir nüktesi vardır. Meselâ, Peygamber Efendimiz'i sakalsız görüyor. Halbuki biliyoruz ki, Peygamber Efendimiz sakallı idi. Bunun mânâsı nedir? Bu rüyayı gören şahıs sünnetleri atlatıyor, Peygamber Efendimiz'e uymuyor. Demek isteniyor ki:

"—Bak, Peygamber Efendimiz'in sakallı olduğu belli; ama sakalsız görüyorsun, sen sünnetleri yapmıyorsun!"

Böyle bir nükteden dolayı olabilir.

Şeytanın başka insanların sûretine girmesine gelince; girebilir, başka başka şekillerle, kılıklarla görünebilir. Yalnız, *fenâ fi'r-rasûl* makamına ermiş, Peygamber Efendimiz'in ahlâkıyla ahlâklanmış bir mürşid-i kâmil, hakîkî mürşid, rüyada müridine göründüğü zaman şunu şöyle yap, bunu böyle yapma gibi tavsiyeleri ve sâiresi olacaktır. Şeytanın o sûrete girip, çeşitli şeyler söyleyip de onu baştan çıkartamaması için, Allah ona müsaade etmez diye düşünüyorum. Acizâne kanaatim o tarzdadır.

2. Soru:

Rüyamda şeyhim evimi ziyaret etti. Ona bir bardak su getirdim. Beyaz sakallı bir zat beni sorduğunda, oğlum diye takdim etti. Nasıl yorumlarsınız?

İyi güzel, mübarek olsun... Sıkı dur bakalım da, o halden ayağın kaymasın!

3. Soru:

Ben bir camide müezzinim. Rüyamda siz bizim camimize gelip sohbet ediyorsunuz. Sohbet esnasında ben size iyice yaklaşmak istiyorum. Şu ayet-i kerîmeyi okuyorsunuz:

إِنَّ اللهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

(التوبة: ١١١)

(İnnallahe'şterâ mine'l-mü'minîne enfüsehüm ve emvâlehüm bi-enne lehümü'l-cenneh) [Allah mü'minlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine verilecek cennet karşılığında satın almıştır.] (Tevbe, 9/111) Sonra, Hüva'llàhü'llezi'yi okurken gözleriniz dolu dolu oluyor. Bu rüyayı yorumlar mısınız?

Hayrolsun, mübârek olsun... Bu ayet-i kerime, cihada teşvik eden bir ayet-i kerimedir. Bu kardeşimiz Allah yolunda malıyla, canıyla, bilgisiyle cihad etme hususunda ikaz olunuyor. "Cihada gayretli ol!" denmiş oluyor. Cihad da sadece gidip kâfirle kurşunlaşmak, silah atışmak demek değildir. İslâm'a yapılan her türlü hizmet ve gayret cihaddır.

Huva'llàhü'llezî, Allah-u Teàlâ'nın ma'rifetine ait bir ayet-i kerimedir. O da ma'rifetullaha teşviktir. Bu kardeşimiz rüyada cihada ve ma'rifetullah'ı tahsile teşvik edilmiş oluyor.

e. Korkulu Rüyalar

Soru:

Abdestli yatıyorum, uyku âdâbına da uymaktayım; fakat yine de korkulu rüyâlar görüyorum. Ara sıra da kurt, köpek gibi hayvanlar ısırmıyor ama, beni çok korkutuyor. Ne yapmam gerekir?

Bu korkulu rüyalar görmesinin kendi hayatından bir sebebi vardır, davranışlarında bir kusuru vardır. Ondan dolayı rüyâlar bir ihtardır. Kendisinin genel yaşantısına dikkat etsin, günahlardan sakınmağa gayret etsin!

Bir de müjdeli haberleri çokça okusun! Havf ile recâ arasında dengeli bir tarzda durmak gerektiği için, açsın İhyâu Ulûm'un

cennet bahsini, hùrileri, köşkleri, kerpiçleri altın gümüş sarayları, şırıl şırıl, Allah deyu deyu akan ırmakları okusun. Zihnini biraz öyle şeylerle meşgul etsin!

Çünkü, aç tavuk rüyasında yem görür. Akşam konuşulanlar geceye tesir eder. O bakımdan sözüne, sohbetine, kafa yapısına, kafasının meşgul olduğu şeylere dikkat etsin! Onları biraz tatlı şeylere, güzel konulara kaydırsın!

Bu şeyler Cemâat-i Tebliğ'in, hani diyar diyar gezip de tebliğ yapan Pakistanlı grubun metodudur. Hiç tehditlerden bahsetmezler, hep mükâfatları anlatırlar: Şöyle yaparsan şu kadar yüz bin sevap var, böyle yaparsan şu kadar mükâfata erersin, havalarda uçarsın, bilmem ne... İnsan hayran olur, gevşer. Biraz zihnini öyle şeylerle meşgul etsin!

f. Bazı Rüya Tabirleri

1. Soru:

Rüyamda geceymiş, yeşillikler içinde bir ovada gökten bir yuvarlak açılıyor, oradan yere ışıklar geliyor ve bir adam oradan gümüş renkli parlak elbise ile bana 'Allah'ı zikret.' diyor, 'Allahu ekber de.' diyor. Yanımda iki kız arkadaşım var, 'Rüyanı anlat.' diyorlar, anlatmıyorum. Rüyamda bana 'Rüyan çok güzel.' diyorlar. Sonra bir köpek görüyorum, ondan çok korkuyor ve kaçıyorum. Komşuya sığınmaya çalışıyorum fakat o köpek bana bir şey yapmıyor.

Köpek umumiyetle nefsin remzidir. Nefis, köpek gibidir; saldırır, ısırır, zarar verir. Köpek umumiyetle nefise alâmettir. Rüyasında rüyasının güzel olduğunun söylenmesi, rüyanın gerçekten güzel olduğuna alâmettir. O iyi. Yukarıdan ışıklar geliyor, 'Allah'ı zikret.' diyor, *Allahu ekber* diyor; demek ki ibadete taate düşkünlüğü olması lazım.

'*Farzları tam olarak yapamayan bir insanım.*' diyor; bu kusurunu düzeltsin. Bu rüyalar ona ikazdır. Köpekten korkuyor ama köpek ısırmıyor demek, nefsi ona zarar vermeyecek. İnşaallah tasavvufî çalışmalarına dikkat etsin.

2. Soru:

Sıkıntı içinde bulunan bir kimsenin rüyasında Mescid-i Nebevî'de kendisine zât-ı âlîniz tarafından şu âyetin okunduğunu görmesinin yorumu nedir?

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَزِيَادَةٌ وَلاَ يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلاَ ذِلَّةٌ ،

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (يونس:٢٦)

(*Li'llezîne ahsenü'l-hüsnâ ve ziyâdetün ve lâ yerheku vücûhehüm katerün ve lâ zilletün, ülâike ashàbü'l-cenneti hüm fîhâ hàlidûn.*)

[Güzel davrananlara daha güzel karşılık, bir de fazlası vardır. Onların yüzlerine ne bir toz (kara leke) bulaşır ne de bir horluk gelir. İşte onlar cennet ehlidirler ve onlar orada ebedî kalacaklardır.] (Yunus, 10/26)

Bu, iyi insanın, ibadet eden insanın Allah tarafından taltif edileceğini, az ibadetine çok mükâfat verileceğini ve Allah'ın lütfuna ereceğini, kıyamet gününde yüzünün ak olacağını, mahcup olmayacağını gösteren bir işarettir.

Güzel bir rüyadır. Allah-u Teâlâ Hazretleri sıkıntısını izâle edecek inşaallah… Sabredince, sabr-ı cemîlin karşılığında ecr-i cezîl alacak demektir.

3. Soru:

Bir kimsenin rüyasında ölüm halini görmesi, Allah diyerek can vermesi neye işarettir?

Ölmek hayata alâmettir. Ömür verildiğine ve inşaallah müslüman olarak da yaşayacağına işarettir; Allah nasib etsin...

4. Soru:

Ben ve ailem Amene'r-rasülü'yü rüyada okuduk. Bunun rüya tabiri nedir?

Amene'r-rasülü'nün meâlini okusunlar. Kendi halleriyle onu bir ölçsünler. İkisini denkleştirdikleri zaman çıkacak.

30. DİNî GRUPLAR

a. Radikal Dinciler

Soru:
Türkiye'deki radikal dincilerden maksadınız nedir, kimlerdir?

Türkiye'de radikal dinci dediğimiz kimseler diyorlar ki;

"Şimdiye kadar ecdadımızın söyledikleri, yaptıkları hepsi doğru değildir, hatalıdır. Binâen aleyh, tenkit edilebilirler, ediyorlar. Dinin aslına, köküne dönmek lâzım." Radikalizm, yani "köküne inmek" demek. "Köküne inelim" derken yapılan bütün gelişmeleri kökünden kesiyorlar, yapılan ilerlemeleri hiçe sayıyorlar ve inkârcı bir duruma düşüyorlar.

Nasıl düşüyorlar? İmâm-ı Âzam'ı tenkit ediyorlar. İmâm-ı Maturidî'yi tenkit ediyorlar. Tasavvufu tenkit ediyorlar. Kerameti inkâr ediyorlar. Mutezile'yi tutuyorlar, Ehl-i Sünnet'e çatıyorlar. Şia'yı tutuyorlar. Neden? Bilgi olmadığından. Köktencilik yapacağız, işi aslından düzelteceğiz derken birçok iyiyi de, doğruyu da şey yapıyorlar.

Radikal dinciler bunlar. Asıl radikalizm, asıl köke, öze dönüş tasavvuftadır. Tasavvuf insanların dünyaya dalmasının üzerine, dünyaya meyletmeyip Allah'ın yoluna girmesinin mücadelesidir.

Hele hele -ben söylemiyorum- bizim Nakşî tarikatini kötülüyor. Hürriyet gazetesi "Tarikatler" diye bir broşür çıkartmış, hepsini methediyor. Bektaşîler'i çok methediyor; "Bunlar hoşgörülü bir tarikattir." diyor, "Kadın erkek beraber otururlar. İçkiye de bazen müsaade ederler." diyor.

"Nakşibendîler, aman Allah, bunlar devrim düşmanıdır, isyanları bunlar çıkartmıştır..." diyor, "Bunlar şeriate çok bağlıdır." diyor.

Nakşî tarikati de sünnî tarikatler de tasavvuf yolundaki bid'atleri engelleme mücadelesini veren yollardır. Yol cumaları

kılmamakla, gelişmeleri yok farz etmekle, büyük alimleri suçlamakla gitmez. Bu adamların o alimlerin okudukları eserleri anlamaya gücü yoktur.

“Kur’an’dan bahseden insanların” diyor Elmalılı Hocaefendimiz rahmetullahi aleyh, “Kur’ân-ı Kerîm’i hiç olmazsa harekesi olmadığı zaman bile doğru okuyabilecek kadar bir bilgisi olması lâzım.” diyor.

Elmalı’nın tefsirinin Türkçesini anlayacak derecede olmadıklarını iddia ederim. “Anlıyorum.” derlerse alınlarını karışlarım. Öyle “Elinin hamuru ile erkek işine karışma!” dedikleri gibi, bilmedikleri işlere karışmasınlar.

Onun için yanlış yapıyorlar, çok hatalı şeyler yapıyorlar, hatta bazen dinden, imandan ibreleri çıkıyor. Ehl-i sünnet itikadında, (*Kerâmâtü’l-evliyâu hakkun*) “Evliyanın kerameti haktır.” der. Biz biliyoruz, görüyoruz ve Kur’an-ı Kerim’de, hadis-i şerifte var. Hz. Ömer’in, (*Yâ sâriye, el-cebel*) sözü herkes tarafından biliniyor.

Meryem Validemiz’in kerametini anlatan:

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا

(آل عمران:٣٧)

(*Küllemâ dehale aleyhâ zekeriyye’l-mihrâbe vecede indehâ rizkà*) [Zekeriya AS, onun yanına, mâbede her girişinde orada bir rızık bulurdu.] (Âl-i İmran, 3/37) ayet-i kerîmesi…

Süleyman AS’ın vezirinin, kraliçe Belkıs hatunun Saba ülkesinden Filistin’e kerametle getirmesi Kur’ân-ı Kerîm’de vardır:

فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي (النمل:٤٠)

(*Felemmâ raâhü müstekırrran indehû kàle hazâ min fadlı rabbî*) [Süleyman AS melikenin tahtını yanıbaşına yerleşmiş

olarak görünce: 'Bu, Rabbimin gösterdiği lütfundandır.' dedi.] (Neml, 27/40)

Kerameti sen nasıl inkâr edersin? Arapçası yok, dinî ilmi yok ama kalemi var, küstahlığı var, çatıyor. Olmaz! Yanlıştır, yanlış şeyler yaptıkları için onları uyarıyoruz.

b. Alevilik Hakkında

1. Soru:

Bir güzel kâğıt geldi, onu okuyacağım. Altında imzası var, mertçe kardeşimiz imzasını da atmış, Allah razı olsun. "Selamünaleyküm, değerli hocam." diyor. Bakın ne diyor arkasından. Oyun değil, şimdi ben ismini okusam, kalk ayağa desem, kalkacak bir arkadaş. Mecmuada da neşredeceğim bunu.

"Ben Aleviyim. Caferî mezhebindenim. Tunceli doğumluyum. Burada hem okuyorum, hem de başsız bırakılan, Marksistlerce kullanılan ve aldatılan Alevî kardeşlerimi özüne döndürmek, ehl-i beytin yoluna döndürmeye çalışıyorum. İyi ağabeylerle görüşüyorum. Bizim adımıza konuşanlar Alevî değil, dinsiz kişiler. Bizlere de yardımcı olur musunuz?"

Başüstüne, yani severek, elimizden geldiği kadar kardeşlerimizin hizmetindeyiz.

Muhterem kardeşlerim! Benim İstanbul'da da tanıdığım Alevî ihvanım, kardeşlerim var. İhvanımız, yani eli tesbihli kardeşlerimiz var. İnsaflı, tahsilli insanlar, doktor oldular. Böyle dindar kızlarla evlendiler, güzel aileler kurdular.

Şunu bir kere söyleyeyim; Alevî deyince herkesi defterden silmeyin! Bu düşmanlığı kaldıralım. Bak, görüyorsunuz namazlı, niyazlı, tesbihli kardeşlerimiz var içlerinde. Yani, kim ne söylüyor, söylediği söze bakın. Hz. Ali Efendimiz'in güzel bir sözü var, çok güzel bir sözü var. Diyor ki;

"—Hakkı insanlara bakarak tespit etmeye çalışma, hakkın ne olduğunu bil, kimin hakkı söyleyen insan olduğunu anlarsın, insanları o zaman iyi değerlendirirsin."

Hakkı bilmek, doğruyu bilmek, çok önemli.

Doğru nedir? Doğru Allah'ın yoludur, Kur'an-ı Kerîm'in yoludur, Peygamber Efendimiz'in yoludur. Tamam, bunu bildik mi, her şey düzelir. Bak, ne kadar güzel kardeşlerimiz var. Allah razı olsun, ismi bende, şimdi ben bunu böyle katlayacağım, koyacağım, dergimde de inşaallah bunun yazısını yazacağım. Allah razı olsun, Allah hayırlı hizmetlere muvaffak etsin.

Ben Avustralya'da da görüşmeler, konuşmalar yaptım. Avustralya'ya gittiğim zaman orada duydum ki bu Sivas hadiseleri olunca, bizim aleyhimize konuşmalar olmuş.

Muhterem kardeşlerim!

Sivas hadiselerini biz yapmadık. Yani biz dediğim ehl-i sünnet yapmadı, Sivas hadiselerinde oteli yakan insanın sarhoş olduğu ortaya çıktı ve böyle başka gayeli insanlar olduğu ortaya çıktı, bu işin tertip olduğu ortaya çıktı. Neyse, o ayrı bir fasıl, mahkemede filan… Ama Sivas olaylarının arkasından Avustralya'da çok aleyhte sözler söylenmiş; Türk radyosunda dine, imana, Kur'an'a, şeriata çok sövülmüş. Sövmüşler açıkça… Böyle çok dinsizlik yapmışlar yani. Ben dedim ki:

"—Kimler yapmış bunu?"

"—Aleviler!"

Kimse cevap da verememiş. Dedim ki:

"—Tamam, Alevîlerin merkezine gidelim, hangi şehirdedir bunlar?"

"—Falanca şehirde…" dediler.

Oraya gittik, onların derneklerine gittik. Dedik ki; "Biz sizi ziyarete geliyoruz." Geçtik karşılarına oturduk, böyle kalabalık, onlar da karşımıza oturdu. İçlerinde tahsillileri, şairleri, ozanları, yazarları var, hepsi var. Dedim ki;

"Ben Câfer-i Sâdık Efendimiz'in yolundanım." Hani, bizim Nakşî Tarikatında pirimiz Hz. Ali Efendimiz bir pirimiz, bir pirimiz de Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz. Ama iki kanaldan da

silsile devam ediyor, Câfer-i Sâdık Efendimiz'de birleşiyor, oradan da devam ediyor. Yani ben onların talebesiyim, bizim silsilemizde o var. Eh, bizim ailemiz de bildirildiğine göre, Osmanlılar zamanında biz Buhara'dan gelmişiz Çanakkale'ye, dedelerimiz yanlarında Arap hizmetçiler, halayıklarla Buhara'dan göç edip gelmişler. Peygamber Efendimiz'in, Hz. Ali Efendimiz'in soyundanmışız. Onu da söyledim orada. Dedim ki:

"—Hz. Ali Efendimiz'in de evladındanız. Yani, Hz. Ali Efendimiz'i sevmek hem tarikat bakımından, hem sülale bakımından bizim şiarımız. Onun yolundanız biz.

Ama ben duydum ki, sizin yaptıklarınız, burada radyoda ve sairede söyledikleriniz Hz. Ali Efendimiz'in hoşuna gidecek şey değil. Hz. Ali Efendimiz'in yolu değil. İslâm değil sizin yaptığınız, sizin yaptıklarınızla siz İslâm'dan çıkıyorsunuz, dinden, imandan çıkıyorsunuz.

Ben buna üzüldüğüm için, Hz. Ali Efendimiz'in evlâdından olduğum için, Ca'fer-i Sâdık Efendimiz'in yolundan olduğum için size kardeşlik vazifemi yapmak üzere, nasihat etmek üzere geldim. İlahiyat Fakültesinde profesör idim. Yirmi yedi sene hizmet gördüm, emekli oldum, Arapça bilirim, Kur'an-ı Kerim'i bilirim, ne soracaksınız sorun, cevabını vereyim; bu yanlışlık kalksın." dedim.

Saatlerce konuştuk. Her sorularına cevap verdim. Tatmin oldular. Memnun oldular ziyaretimden. Güzelce ayrıldık. Ondan sonra da namaz kıldık, tekrar gittik yanlarına… Yemeğe davet ettiler, çaya davet ettiler filan… Oradan da ihvânımız var. Tanıdığımız kimseler var.

Şimdi şu anlaşılıyor ki, Alevî diye hemen defterden silmek, düşmanlık yapmak yok. Tanıyacağız, doğruyu bileceğiz, doğruyu söyleyeceğiz, doğruyu öğreteceğiz, doğruda birleşeceğiz.

Bu kâğıt çok hoşuma gitti. Allah razı olsun o kardeşimizden, sizlerden de...

2. Soru:

Hazırlayıp yayınladığınız Makàlât kitabı, Alevîler tarafından

beğenildi mi? Size böyle bir müracaat oldu mu? Böyle bir sevgi adına Alevîler'i biraz anlatır mısınız?

O şahısların sevdiği Hacı Bektâş-ı Velî... Hürmet ettikleri, büyük bir şahsiyet. Ben de *Hacı Bektâş-ı Velî ve Makàlât*'ı üzerine bilimsel bir araştırma yapmışım. Araştırmayı bilimsel buldukları için çok kimse beğendi ve bunu ifade ettiler.

Bizim esas görüşümüze göre; Hacı Bektâş-ı Velî mü'min, namazlı niyazlı bir kimse. Kitabından o bilgiler çıkıyor. Biz bunları; "Bak, Hacı Bektâş-ı Velî sizin sandığınız öteki Bektâşîler gibi değil, içki içen öteki Alevîler gibi değil. Fikirleri şöyle; bak içkinin aleyhinde, namaz kılmayanı uzak sayıyor. Tasavvuf erbabı. Gönül terbiyesini, ahlâk sahibi olmayı teşvik ediyor." diye şimdiye kadar bilinmeyen güzel yönlerini delillendirerek anlattık. Çok çalışarak anlattık. Dört beş sene kasaba kasaba dolaşarak kütüphane kütüphane çalıştık. Tabi bilimsel olduğu için kimse bir şey diyemiyor, delille konuşuyoruz. Delilsiz ve subjektif bir şey katmamaya çalıştım. Onun için beğeniliyor.

Çok takdirler oldu. Profesörlerden, rektör yardımcılarından çok müraacatlar oldu; "Gel bizim üniversitede profesörlük yap, gel bizim şehrimizde bulun." diyenler oldu. "Hocam bu eseri basmakta zorluk çekiyorsanız biz basalım, destek olalım." diyenler oldu. Radyoda, televizyonda epeyce bir methiyesi oldu. Hacı Bektâş-ı Velî'nin iyi anlaşılmasına yardım etti. Sanıyorum Alevîler'in de bazı hatalarını anlamasına; bir tebliğ mahiyetinde namaz, oruç, ibadet, vesaire hususunda Allah'ın razı olacağı bir durumun kavranmasına faydası oldu. O bakımdan inşaallah iyi oldu.

Alevîler, Türkiye'de Hz. Ali Efendimiz'in sevgisiyle tanınmış kimseler. Ama bu zümre bu sevgi dolayısıyla ifrata vardığından, Kur'an-ı Kerim'in çizgisindeki müslümanlardan farklı bir çizgi içinde bulunuyorlar. Ve haram olan bir takım şeyleri açıkça icra ettikleri için, tasvib edilemeyecek bir durumda bulunuyorlar. Birkaç tanesi ile görüştüm.

"—İçki içer misin?" diyorum.

"—İçeriz." diyor.

"—Allah 'İçmeyin!' buyurmuş, niye içiyorsun?" Bir hata.

"—Namaz kılar mısınız?" diyorum.

"—Kılmayız." diyor.

"—Allah 'namaz kılın' buyurmuş, niye kılmıyorsun?"

"—Kur'an'a inanır mısınız?" diyorum.

"—İnanırız." diyor.

Kur'ân-ı Kerîm'e inanıyorlar. İnanmasalar onlara da söyleyeceğim, deliller var.

"—Kur'an'a inanıyor musunuz?"

"—İnanıyoruz, biz sizden fazla okuyoruz."

Okuyorsun da; içinde Allah, "Namaz kılın!" diyor, niye kılmıyorsun?

"—Bizim namazımız evvelden kılınmış."

"—Olmaz! Evvelden kılınma diye bir şey olmaz. Herkesin şahsen, günde beş vakit namaz kılması gerekiyor. O bakımdan hatalarının anlaşılmasına daha da gayret etmek lâzım."

Hz. Ali'ye intisap güzel bir şey… İsevîler'in, hıristiyanların Hz. İsâ'ya intisabı da güzel ama Hz.İsâ onlardan memnun mu? Değil.

"—Yâ İsâ! Bunlara, 'Beni ve annemi tanrı edinin, put edinin!' diye sen mi söyledin?"

"—Hayır! Ben söylemedim." diyor.

Böyle diyeceği, ahirette böyle olacağı Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor. Nasıl Hz. İsâ bugünkü hıristiyanların bâtıl inançlarını uygun görmüyorsa, Kur'an-ı Kerim onu tenkit ediyorsa; bu çizgiye, Allah'ın varlığını, birliğini kabule çağırıyorsa; bizim de, "Madem sen Hz. Ali'yi tanıyorsun, seviyorsun, bak Hz. Ali'nin hayatı budur, sözleri budur, icraatı budur" diye anlatmamız lâzım.

Biz bu tarzda anlatma çalışmasına giriştik. İlk önce Hacı Bektâş-ı Velî'den başladık. Bu bir serinin başlangıcıdır. Hacı Bektâş-ı Velî'yi tanıdılar. Gördüler ki o, kendilerinin kafasında değil. Oradan bir şey tutturamazlar. Şimdi de Cafer-i Sâdık Hazretleri'ni anlatmamız lâzım.

"—Sen Câfer-i Sadık Hazretleri'ni sever misin?" diye sorsak; severler, baş tacı ederler. "On iki imam" deyince eriyip giderler.

Cafer-i Sâdık Hazretleri hakkında bir kitap yazmamız lâzım.

Hz. Ali Efendimiz'le ilgili bilimsel ama hiç inkâr edemeyecekleri gerçekleri anlatan kitaplar yazmamız lâzım.

Allah onları da nasip eder inşaallah.

c. Bahâîlik

Soru:

Bâhâîler Küçükçekmece'de faaliyet gösteriyor. Bu din hakkında bilgi verir misiniz?

Bu 19. Yüzyıl'da ortaya çıkmış olan Bahâullah adlı bir şahsın ortaya attığı bir şeydir. Bu şahıs Kur'an'dan sonra kendine vahiy geldiğini söylemiştir. Osmanlı makamları kendisini muhakeme etmiştir. "Hayır, ben öyle şey demedim." demiştir. Ama taraftarları halen öyle söylüyorlar. Yani o zaman baskı üzerine

“Öyle demedim.” diyor.

Kur’an-ı Kerim’in sûrelerine benzer laflar söyleyerek, “İşte bana da vahiy geliyor.” demiştir. Kıbrıs’a sürülmüştür. İran’a gitmiştir. İslâm’ı, müslümanları bozmak ve şaşırtmak için ortaya çıkmıştır.

Şimdi her çeşit sapık inancı Türkiye’ye yaymak suretiyle müslümanları parçalamak ve müslümanlardan bazı kimseleri kendi taraflarına çekmek isteyen İslâm düşmanı gruplar böyle buna benzer şeyleri teşvik ediyorlar.

Bu kesinlikle şeriatin ahkâmına, fıkhın ahkâmına aykırı halleriyle İslâm dışıdır. İslâm’dan başka bir din Allah indinde makbul olmadığından, bu da ayrı bir din iddiası olduğundan, Bahaullah adlı şahıs da “Peygamberim!” dediğinden, inananlar da ona peygamber dediğinden, sözlerine de “Kur’an gibi vahiy” dediklerinden kâfir durumdadırlar, İslâm’a göre. Bunların dinle imanla ilgisi yoktur.

Kendileri “Bâhî, Bahâî dini” diyorlar, O kendilerinin yalanları ve iftiraları ve iddialarıdır. Aslı esası yoktur.

Ansiklopedilerde bilgi vardır. Ankara İlahiyat Fakültesi’nde, Dinler Tarihi kürsüsünde onlar hakkında yayınlanmış bir kitap da vardır.

31. ÇEŞİTLİ SORULAR

a. Müslümanlığı Bozma Çabaları

Soru:

Son zamanlarda bir adam çıkmış televizyonlarda konuşmalar yapıyor, çok tartışmalara sebep olan sözler söylüyor. Görüşlerinizi rica edebilir miyiz?

Türkiye'de İslâm'a bir hücum var. Başörtüye saldırı var. İmam hatip okullarını kısıtlamaya başladılar. Kur'an kursları, cami yapımı vs. engellemeler yapıp bizi üzen kararlar almak isteyenler var. Bunların esas amacı İslâm'ı besleyen muslukları kapatmak olduğundan, İslâm'ı durdurmak istediklerinden, kimin kafasında, gönlünde hakikî İslâm varsa onu da bozmak gerekiyor. Muslukları kapatacaklar, su gelmeyecek, ama daha önce gelmiş olan suları da bozmak lâzım, bir çuval inciri berbat etmek lâzım.

Onun için de gazeteler, radyolar, televizyonlar, dergiler harıl harıl çalışıyor. Sizin cevherinizi çalmaya, mücevherinizi elinizden almaya çalışıyor. Neye çalışıyor? Nedir sizin mücevheriniz, bizim mücevherimiz? İman... Elimizdeki iman cevherini, iman mücevherini bizden almak istiyorlar, bizi imansız bırakmak istiyorlar. Mü'min insanı imansız yapmak istiyorlar.

Böyle kâfirlik olur mu? Oluyor. Kâfirin işi müslümanla uğraşmak değil mi? Hem İslâm'ı söndürecek, hem de mevcut müslümanların kafasını karıştıracak. Karıştırmak için ne yapacak? Birtakım ajanlar, adamlar bulacak. Kendi gizli teşkilatına mensup bu adamları çıkaracak, televizyonda konuşturacak. Millet de onları dinleyip şaşıracak, aldanacak.

Dünyanın her devrinde, her zaman aldatmaca olmuştur ama galiba bu devirde en çok bizim bizim memleketimizde oluyor. Neden? Çünkü Türkiye müslüman bir Türkiye olarak kalırsa, İslâm Alemine önderlik eder. 65 milyon iyi, mücahid müslüman, kâfirlere çok korku verir. Bu müslümanların evlâtları gâvurlaşmalı, müslümanlıktan kopmalı!

Bunlar müslümanlığı bırakmalı; içki içmeli, bira içmeli, cumaya gitmemeli, haram yemeli, faiz yemeli… Dinleri gevşemeli, kızlar saçlarını açmalı, laubali olmalı, dinleriyle irtibatları kalmamalı, din müesseselerine karşı sevgi, muhabbet kalmamalı… Hep bunları sağlayacak konuşmalar yaparlar.

İmâm-ı Azam'ı sevmemeli, din büyüklerini sevmemeli! Kimi sevsin? Gitsin artistleri sevsin, Amerika'nın, Avrupa'nın meşhur sinema artistleri, tiyatro artistleri kimse, onları sevsin. Onları sevmek varken, gidip de İmâm-ı Âzam sevilir mi, Abdülkàdir-i Geylânî, Bahaaddin-i Nakşibend, Yunus Emre gibi mübarek insanlar sevilir mi? Olur mu böyle şey? Onları severse cennete gider. Halbuki bunların cehenneme gitmesi lâzım…

O zaman ne yapacak? Aldatmaca… Çocuk aldatır gibi aldatırlar. Neden? Aldanacak insanların olduğu yerde, aldatıcılar her zaman olur. Buraya (Mekke'ye) paralı, zengin müslümanlar geliyor. Cebinde az çok dolar, mark, para var mı? Var. Hırsızlar var burada, yankesici. Çantasını kesiyor, parasını alıyor. En bilgili, en uyanık, en açıkgöz kardeşlerimizin bile parasını çaldılar.

Adam usta hırsız… Mısır'dan, Pakistan'dan niye buraya geliyor? "Burada paralı, yankesicilik yapılabilecek insanlar var!" diye geliyor. Tavafa giriyor. Hırsız tavafa girer mi? Allah korkusundan girmiyor, sevap kazanmak için girmiyor; tavaf eden adamın kuşağındaki parayı jiletle kesip almak için giriyor. Aldanacak insan olan yerde, mikrobun üremesi gibi, aldatacak insan türer. Aldanacak insanların olmadığı yerde yaşayamaz.

Doktorlar bilir, mikrop her yerde vardır. Elimizde, yüzümüzde, havada her şeyde vardır. Ama sıhhatli insan bu mikropları yenebilir, bir şey olmaz. Beden zayıfladı mı bu mikroplar o bedeni mahveder.

Türkiye'de, Almanya'da müslümanın dini bilgisi zayıf… Kur'an bilir mi? Bilmez. Bilse bile Kur'an okumasını bilir, anlamını bilmez. Hadis bilir mi? Bilmez. Fıkıh bilir mi? Bilmez. Namazı bilir mi? Bilmez. Orucu bilmez, ibadeti bilmez. Bu ortamda bunları aldatacak insanlar türer. Niye? Çünkü ortam müsait.

Ortam müsait olduğu için aldatacak insanlar türer, televizyona çıkarlar her türlü yalanı dolanı söylerler.

"—Birayı iç kardeşim! Faizi ye, yemiyorsan bana getir..."

Böyle diyorlar. Doktor hastaya:

"—Sen içkiyi iç, günahı varsa vebali benim!" diyor.

Böyle diyenler var, çok duymuşsunuzdur. Halbuki onun cevabı Kur'an-ı Kerim'de var:

اتَّبِعُواْ سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ ، وَمَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُم مِنْ شَيْءٍ ، إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ (العنكبوت :١٢)

(*İttebiù sebilenâ velnahmil hatàyâküm*) [Kâfirler, iman edenlere: "Bizim yolumuza uyun, sizin günahlarınızı biz yüklenelim!" derler. (*Ve mâ hüm bi-hâmilîne min hatâyâhüm min şey'in*) Halbuki onların hiçbir günahını yüklenecek değillerdir. (*İnnehüm lekâzibûn*) Gerçekten onlar, kesinlikle yalan söylemektedirler.] (Ankebut, 29/12)

Kimse, kimsenin hatasını yüklenemez. O günahı işledi mi; o içkiyi içti mi, doktor ondan o günahı alamaz. Ama doktor bu sözünden dolayı, onun günahı kadar günahı da yüklenir. O adam, o içki içen doktorun sözünü dinleyip günaha girecek, o doktor da ona öyle söylediği için, bir o kadar günah da onun defterine yazılacak. Kur'an-ı Kerim'de böyle bildiriliyor. Müslüman Kur'an-ı Kerim okusa, bilecek.

İyi müslüman Deccal'i bilir, Deccal'in alnında:

هٰذَا كَافِرٌ

(*Hâzâ kâfir*) "Bu kâfirdir!" diye yazıldığını basiret gözüyle görür, Deccal'in Deccal olduğunu anlar. Ama ötekisi Deccal'i bir şey sanır. Deccal ilâhlık iddia edecek; bakacak olağanüstü şeyler yapıyor, milletin bir kısmı aldanacak.

Bugünkü medeniyet olağanüstü şeyler yapıyor, millet medeniyete aldanıp İslâm'ı bırakıyor, medeniyete tapıyor. Havada uçuyor, televizyon yapıyor, telsiz telefonlarla [cep telefonlarıyla]

geziyor. Ne yapalım? Bunlar kıymetli ama İslâm daha kıymetli, daha önemli; İslâm'ı bırakmamak lâzım.

Millet, Avrupalılar medenî, ileri diye Batı'ya dönmüş, İslâm'ı bırakıyor. İşte bir fitne… Ama hakikî müslüman onun kâfir olduğunu bilir; onun, peşinden gidilecek bir şey olmadığını bilir.

İslâm'ı güzel öğrenirseniz, böyle adamların söylediği sözlerin doğru mu, yanlış mı olduğunu anlarsınız. Kılığına kıyafetine, palavralarına aldanmazsınız. Ama İslâm'ı bilmezseniz aldanırsınız.

Millet abuk sabuk şeylere inanıyor:

"—Ah kardeşim bugün gazetenin yıldız falında şöyle yazmış." diyor.

"—Benim de burcum kova burcu, bugün tam dediği gibi oldu. Çok doğru söylüyor kardeşim." diyor.

Ötekisi de diyor ki:

"—Hakikaten öyle, benim de geçen gün böyle oldu." diyor.

Peygamber Efendimiz:

"—Kim bir kâhini, falcıyı tasdik ederse, Muhammed'in getirdiğine kâfir olur." diyor.

Mü'min onu bilecek. Radyonun, televizyonun, gazetenin yıldız falından medet umuyor. Bir kere aklını kullansana; o burçta doğan milyonlarca insan var, milyonlarca insanın başına hep aynı olay mı gelir? Kafanı kullansana, hiç mi aklın yok? Ama millet inanıyor, Neden? İslâm'ı bilmeyince aldanıyor, ona çare yok. İslâm'ı bilmeyene çare yok. O, kıyamette İslâm'ı bilmediğinin cezasını çekecek. İslâm'ı iyi öğrenecek.

Diyanet İşleri'nin neşrettiği herkesin makbul olduğunu bildiği kitaplar var. *Riyazü's-Sàlihîn*, Elmalılı Hoca Efendi'nin tefsiri *Hak Dini Kur'an Dili*, Ahmet Hamdi Aksekili Hoca'nın *İslâm Dini* kitabı… Onları oku. Onlara uygun mu değil mi anla; gayet kolay.

Bu profesör çok okumuş da, bilmem kaç fakülte bitirmiş de, dört tane yabancı dil biliyormuş da… Dört değil beş; bir de şeytanca konuşmasını biliyor. Şeytan kadar fasih şeytanca konuşuyor, onu da eklesene. İngilizce, Fransızca, Almanca, Arapça biliyormuş, bir de şeytanca dili ekle.

Allah CC, tevfîkini refîk eylesin… Hakkı hak olarak görüp uymayı nasip etsin… Bâtılı bâtıl olarak görüp korunmayı nasib etsin…

.

İnsanın doğruluğunu, eğriliğini anlayamadığı meseleler olabilir. O zaman takvâ ehli, müttakî bir alime gidecek. ”Ben Allah’tan korkan, hakiki bir alim arıyorum.” diyecek. Ne yapacak? Soru soracak. Çok iyi bir alim var, çok bilgili.

“—Karısı nasıl?”

Mutlaka karısını sorun.

“—Sana ne, el âlemin karısından.”

“—Öyle değil işte. Sorun karısını: Karısının başı açık mı, kapalı mı? Tayyörlü mü, mantolu mu? Boyalı mı, oyalı mı? Soyun boyan mı, sayın bayan mı? Bir sorun bakalım!”

“—Ne olacak, onunla onun ne ilişkisi var? O onun karısı… “

“—Adam olsaydı, alim olsaydı karısı ona uygun olurdu. Öyleyken, o kadınla başı hoş olduğuna göre, sana doğru cevabı veremez. Önce bir ailesini, karısını sorun!”

Hakiki alime sorun:

”—Kur’an-ı Kerim’e, hadis-i şerife göre Allah’ın rızasının yönü nedir? Şu meselenin hükmü nedir?” diye sorun, cevabı versin.

Hakiki alime gitmezseniz, başkaları sizi aldatır, yalan yanlış şeyler söyler. Hangi alimler nelere fetva verir, nelere vermez; bazıları biliyor.

“—Filanca alim çok iyi, ne istersen gönlüne göre fetva veriyor.” diye herkes ona gidiyor.

Sosyetikler belli alimlere gider; tin tin tin, tıkır tıkır tıkır topuklu ayakkabıyla, başına şifon örtmüş, saçı görünüyor. Çünkü onun kendi gönlüne uygun cevap vereceğini biliyor.

“—Ojeyle namaz kılsam olur mu?”

“—Olur olur, hanım kardeşim! Sen bırak softaların, yobazların, sakallıların fetvalarını...”

“—Ben saçlarımı altı aylık ondülasyon, perma yaptırıyorum da, şimdi gusül abdesti alacağım diye saçlarımı yıkasam bunun dalgası bozulacak, fiyakam bozulacak, berbere tekrar yaptırmam gerekecek. Saçlarımı yıkamazsam guslüm olur mu?”

“—Olur, olur.”

Neden? Çünkü kendisini karşı tarafa beğendirmek istiyor, ne isterse o fetvayı veriyor. Onlar da bilirler:

"—Ah kardeşim! Ben çok iyi bir hoca buldum, sosyetiklerin hayatına uygun güzel fetvalar veriyor."

Tamam, sosyetiklerin, asortiklerin hocası bellidir.

Olmaz öyle şey! Dindar, müttakî, Allah'tan korkan bir insan bulacaksın ve Allah'tan korktuğunu karısından, çocuğundan ölçeceksin!

b. Müslüman ve Rahatlık

1. Soru:

Bir müslümanın zengin olmasını ve çok rahat içinde yaşamasını anlayamıyorum. Bir müslüman lüks içinde yaşayabilir mi?

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:[75]

إِنَّ اللهَ تَعَالٰى جَمِيلٌ ، يُحِبُّ الْجَمَالَ ، وَ يُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلٰى عَبْدِهِ نِعْمَةً أَنْ يَرٰى أَثَرَهَا عَلَيْهِ (هناد عن يحيى بن جعدة)

RE. 87/11 (*İnna'llàhe teàlâ cemîlün*) "Hiç şüphe yok ki yüce Allah güzeldir, (*yühibbü'l-cemâl*) güzelliği de sever. (*Ve yühibbü izâ en'ama alâ abdihî ni'meten, en yerâ eserehâ aleyhi*) Ve bir kuluna vermiş olduğu, bahşetmiş olduğu, ihsan etmiş olduğu nimetinin eserinin kulun üzerinde görülmesini, de sever."

Bir nimet vermişse, para pul vermişse; tabii onun yaşamı parasız pulsuz, o nimet verilmemiş insandan biraz farklı olabilir. Burada ölçü israfa düşmemektir. İsraf etmeden mâkul ölçüler içinde yaşamaktır. Parasının gerektirdiği hayrını, hasenâtını da

---

[75] Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.421, no:826; Yahyâ ibn-i Ca'de Rh.A'ten.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.951, no:17191; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.224, no:688; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.13, no:6778.

yapmaktır.

Buna karşılık, İslâm'da lüks, lüzumsuz şatafat için yapılan harcama doğru değildir.

c. Kısmet Bağlamak

Soru:

Kısmet bağlamak diye bir şey var mıdır?

Kimse kimsenin kısmetini bağlayamaz. Kısmet Allah'ın kaderidir. Kısmet bağlamaya kimsenin gücü yetmez. Öyle bir şey yoktur.

Bütün işleri olduran Allah'tır. Kader ve mukadderat Allah'ındır. Kimse ona bir şey yapamaz. Onun için, Allah yardımcısı oldu mu bir insanın, sihir tesir etmez, büyü tesir etmez, kısmet bağlamak tesir etmez. Bunlar, yapanlara günah yükler, ama üzerine yapılan kimseye zarar vermez. Allah'a sığının, hiç bir şey olmaz.

d. Yavuzun Mısır Seferi

Soru:

Bazıları Yavuz Sultan Selim için, Avrupa dururken Mısır'a ve müslüman ülkelere yönelmesini eleştirerek, "O zalim bir padişahtı." diyorlar. İzah eder misiniz?

Tabii, müslümanın müslümanla savaşı doğru değil; bunu biliyoruz. Ölen de, öldüren de tehlikededir. Müslümanın müslümanla savaşmaması lâzım! Ama, tarihteki çeşitli savaşların neden, nasıl yapıldığını iyice tahlil etmek icab ediyor. Yapılan savaşın kim tarafından çıkartıldığını ve ne maksatla çıkartıldığını araştırmak lâzım!

Meselâ, zulme uğrayan, hücuma uğrayan kendisini savunacak; bu normal... Bu gibi durumlar olabilir.

Esas itibariyle, eskilerin hakkında biz hüküm verecek değiliz. Çünkü, zamanımızın meselelerini bile doğru değerlendiremiyoruz. Adamları tanımıyoruz.

e. İstişare Etmek

Soru:
Bir işin sonu hakkında, "İyi de olabilir, kötü de olabilir." diye aklımıza geliyorsa, nasıl davranmalıyız?

O zaman danışsın! Yâni, kendisi karar veremiyor, kararsız Kasım durumuna düşüyor. O zaman üç-beş kişiye danıştıktan sonra, istişârenin sonucuna uysun!

Bu durumlar olabilir. Birbirine yakın meselelerde nüansları ayırmak mümkün olmaz, karar da veremez bazan insanlar... O zaman aklı eren insanlara danışmak; istişare diyoruz buna, meşveret yapmak diyoruz. Bu İslâmî bir şeydir, bunu tavsiye ederim.

f. İncil'in Aslı

Soru:
İncil'in aslının bulunduğu söyleniyor; doğru mu?

Hayır, İncil'in aslı bulunmuş değil! Yalnız, İncil'in aslından bazı parçalar, Lût Gölü'nün kenarındaki bazı mağaralarda, Humran Mağaraları'nda rutubetten birbirine yapışmış tomarlar halinde bulunmuş. Onları elektronik usüllerle birbirinden ayırmışlar. Parçaları dağılmış. Ürdün Müzesi'nde, Biritish Museum'da, Avrupa'da, Amerika'da bazı parçaları varmış. Oralarda bazı gerçeklerin yazılı olduğu söyleniyor.

Bir de *Barnabas İncili* diye bir İncil var ki, o tahribata uğramamış İncillerden birisidir diye tanınıyor. Onda Peygamber Efendimiz ile ilgili haberler tahrifata uğramamış, silinmemiş, kazınmamış diye söyleniyor. Ama İncili'in tam aslı maalesef elde değil...

Kur'an-ı Kerim'den başka kitabın aslı elde değil... El-hamdü lillâh, Allah bize Kur'an-ı Kerim'i nasib etmiş... Bizi en sevgili kulu Peygamber Efendimiz'e ümmet eylemiş.

g. Azrâil AS'ın Can Alması

Soru:

Azrâil AS aynı anda binlerce insanın ruhunu nasıl alıyor? Açıklarsanız bizleri aydınlatmış olursunuz.

Nasıl bir düğmeyi çevirdiğiniz zaman, sigortayı çıkarttığınız zaman bütün evin ışıkları sönüyorsa, kırk tane elli tane lamba bile olsa hepsini tek tek söndürmeye ihtiyaç olmuyorsa… Azrâil AS da Allah'ın öyle bir kabiliyetli ve onu yapmaya muktedir kılınmış meleği olduğundan, ölen insanların sayısının çokluğu, onun hepsi ile meşgul olup canlarını almasına mâni değildir.

h. Türkiye Dâru'l-İslâm

Soru:

Son zamanda en tartışmalı konu; Türkiye darü'l-harb midir, dârü'l-İslâm mıdır?

Evet tartışmalı bir konudur. Bu konuda kitaplar da yazılmıştır, makaleler de olmuştur, mecmualarda yazılar da yazılmıştır. Ulemamızın kanaati; dârü'l-harb değildir, dârü'l-

İslâm'dır.

Allah'ın ahkâmının bazısı icra edilmiyor ama, İmâm-ı Âzam hazretlerine göre dârü'l-harp olma şartları teşekkül etmemiştir. İmâm-ı Şâfî Hazretleri'ne göre darü'l-harp değildir.

Bazıları da:

"—Darü'l-harb şartı, Allah'ın ahkâmının uygulanmamasıdır. Uygulanmadı mı dârü'l-harbdir." diyorlar.

Ama dârü'l-harb dediği zamanda yapılacak çalışmalar ve işlemler, dârü'l-harb hukukuna göre olması lâzım! Öyle bir durum yok; öyle bir durumdan başka durum var, yani dârü'l-harb değil.

i. İran'ın İslâm Anlayışı

Soru:

İran, Türkiye müslümanlarına İslâm konusunda yeterli olabilecek şeyler verebilir mi?

Veremez, çünkü mezhep farkı var ve bizim an'anevi kitaplarımızdaki ve hadis koleksiyonlarımızdaki hadislerin hepsini kabul etmiyorlar. Onların hadis anlayışına göre, hadis rivayet etmiş olan bazı sahabenin üstünü çiziyorlar, kabul etmiyorlar. Bazı sahabeye karşı, onların rivayetlerini kabul etmeme durumları var. Malzemelerinde bize göre eksiklik olduğundan yeterli olmaz.

Bizim kendi fıkhımızın bazı ahkâmını kullanmak zorunda kalıyorlar. Yakın olduğu için sıkıştıkları bazı konularda İmam Cafer-i Sâdık Hazretleri'nin denilen mezhepte İmâm-ı Âzam Efendimiz'in, Hanefî fıkhının ahkâmından faydalandığını duyuyoruz.

j. Adak Adamak

Soru:

Dinimizde adak adamak ne tür şartlarda gerçekleşiyor? Adak adadığımız zaman onu kesmek mecburiyetimiz ne kadardır?

Adak bir mecburiyettir. İnsan kendi kendisini o işi yapmaya mecbur ediyor, söz veriyor. Allah bu sözün yerine getirilmesini

ister. Onun için, bir insan bir şey adadığı zaman, mümkünse o kurbanı adak kurbanını kesmesi lâzımdır.

Adak, Türkçe bir kelimedir. Bir şeyi adamak, vaad etmek mânasına geliyor. Bunun Arapça'sı nezirdir, nezretmek deniliyor.

Nezir yerine getirilir. Bu konuda söylenecek bir husus şudur:

Peygamber Efendimiz:

"—Eğer adam bir günah şeyi nezretmişse, yemin etmişse, o zaman o günah şeyi nezretti, yemin etti diye tutmaz. Onun cezasını verir, yeminin kefaretini verir; günah olan şeyi yapmaz. Ama sevaplı şeyde sözünde durması gerekir."

Günahlı şeyde sözünden vazgeçip, onun cezasını ödeyip yapmamak daha iyidir.

k. Cinler

Soru:

Cinleri esir etmek mümkün müdür? Cinler aracılığıyla olaylara, maddî dünyaya etki edilebilir mi? Birisi elindeki kitabı bir yerinden iple bağlamış, insanlardan haber veriyor. Büyücülük ne ölçüde yapılır?

Büyücülük diye bir şey yoktur, yapılmaz. İslâm'a göre böyle bir şey yoktur.

Cinler de Allah'ın görünmeyen mahlûklarıdır. Bazı kimselerin gözüne görülebiliyor. Onların insanlarla, insanların onlarla bazı münasebetleri vardır. Kur'an-ı Kerim'de de bunlardan bahis geçiyor.

Bazı şeylerden haberler vermek, sağlam bilgi değildir. Onları esir etmek, onları kullanmak (istihdam) deniliyor, tehlikelidir. Sonunda bu gibi şeylerle uğraşan kimseler uğraştıklarıyla baş edemeyip feci durumlara düşmüşlerdir. Pek oyuna gelmeyen bir konudur. Uğraşan felâkete uğrar.

Cincilere gidip sormak doğru değildir, o da İslâm'a aykırıdır.

l. İskender Paşa

Soru:

İskender Paşa hakkında bilgi verebilir misiniz?

İskender Paşa[76] Fatih Sultan Mehmed"in oğlu II. Bayezid'in en sadık vezirlerindendir. İtimadlı veziri, komutanı olduğu için, kendisi İstanbul dışına gittiği zaman, bu zâta emanet edermiş şehrin yönetimini... Demek ki, has, halis, güvenilen itimadlı bir kimse imiş. Trabzon'da da bu tarihlere yakın bir İskender Paşa Camii var... Belki Trabzon'a da gitmiş, oralara da böyle camiler filân yaptırmış.

Muhtelif yerlere hayrat ü hasenâtı olan itimadlı mübarek bir zât ki, asırlar geçtikten sonra caminin cemaati kesilmişken, kurşunları çalınmağa, sökülmeğe başlamışken, Hocamız Mehmed Zâhid Kotku gibi bir zât, buraya (İskender Paşa Camii'ne) imam tayin oluyor. Ondan sonra, o mübârek zâtın nice nice defalar duasına mazhar oluyor.

Camisi genişliyor, büyüyor, canlanıyor, İstanbul'un en faal camilerinden birisi haline geliyor; nice nice hayırlar, ibadetler, taatler yapılıyor. Bunlar da bu zâtın bir mânevî mazhariyeti

---

[76] İskender Paşa (ö. 1506): Fatih Sultan Mehmet ve II. Bayezid dönemlerinde çeşitli valilik görevlerinde bulunmuş bir Osmanlı veziri ve Balkanlarda yapılan fetihlerde önemli bir rol oynamış olan bir akıncı kumandanıdır.

İskender Paşa, Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında müslüman olarak akıncılığı seçen Bizans kökenli Köse Mihal'in soyundan gelir. Fatih'in en güvendiği komutanlardan biriydi. Bosna'nın yeni Osmanlı Devleti'ne katılmış olduğu yıllarda, 1475 yılında Bosna Sancağı'nın beyi oldu. Bu sırada Bosna, 1463-1479 Osmanlı-Venedik Savaşı'nın ön cephelerinden biriydi. 1477 yılında İskender Paşa Venedik Cumhuriyeti topraklarına bir sefer düzenledi. Isonzo ve Tegliamento nehirlerini aşarak Venedik kentini tehdit etti. İskender Paşa 1480 yılında Rumeli Beylerbeyliği'ne getirildi. 1483 yılında vezir rütbesini kazandı. 1485 yılında ikinci, 1498 yılında ise üçüncü defa Bosna beyi oldu.

1491 yılında kendine tahsis edilmiş olan arazi üzerinde Galata Mevlevîhânesi'ni inşa ettirmiştir. Ayrıca 1500 yılında Saraybosna'da bir Nakşibendi tekkesi yaptırmıştır. Fatih'te Bâlî Paşa Camii kitabesinde adı geçen İskender Paşa da aynı kişidir ve cami Bâlî Paşa ile evli kızı Hümâ Hatun tarafından yaptırılmıştır.

1505 yılında da İstanbul'un Fatih semtinde İskenderpaşa Camii'ni yaptırmış, bu cami için birçok tarla, bahçe, dükkân ve ev, bir kervansaray, Vize'de çiftlik ve birçok köy vakfetmiştir. Ayrıca Vize'ye bağlı Çakallı köyünde bir mescid yaptırmıştır.

Hicrî 912, Milâdî 1506 yılında vefat etmiş, Çakallı köyündeki mescidinin yanına defnedilmiştir. Günümüzde bu mezar kaybolmuştur.

olduğunu gösteriyor.

Hocamız nereye gitse, orada Hatm-i Hâcegân'ı yaptıktan sonra dua ederken, sâdât ve meşâyihimizin adını zikrederdi, arkasından İskender Paşa'ya da dua ederdi. Yâni, Ankara'da da olsa, Konya'da da olsa bu İskender Paşa'yı unutmazdı. Ben de imrenirdim bu adama...

